KONINKRIJK BELGIË

MINISTERIE VAN ECONOMISCHE ZAKEN

ALGEMENE DIRECTIE VOOR STUDIËN EN DOCUMENTATIE

DE BELGISCHE ECONOMIE IN 1956

BRUSSEL

DRUKKERIJ ANC. ÉTABL. AUG. PUVREZ N. V.
59 FONSNYLAAN

1957

DE BELGISCHE ECONOMIE IN 1956

VOORBERICHT

Aan het algemeen plan van het jaarverslag over de economische toestand van België werden geen belangrijke wijzigingen aangebracht.

Het hoofdstuk « Bevolking » werd evenwel aangevuld met een studie over de geografische herverdeling van de bevolking van 1947 tot 1956. De inleiding tot het hoofdstuk « Nijverheid » werd uitgebreid met enkele beschouwingen over 's lands industriële ontwikkeling sedert het einde van de oorlog. De energieproduktie werd uitvoeriger behandeld. Aan het deel betreffende de financiën, het geld en het krediet, zijn nieuwe gegevens over de niet-fiscale ontvangsten toegevoegd. Tenslotte is in het hoofdstuk « Internationale Economische Samenwerking » een afzonderlijke afdeling aangaande de Gemeenschappelijke Markt opgenomen.

Bij de raming der investeringen werd een grotere nauwkeurigheid betracht.

Dit verslag is in de eerste plaats een referentiewerk; dientengevolge is de datum waarop dit werk van de pers kan komen afhankelijk van de termijnen die nodig zijn om een volledige documentatie bijeen te brengen. In maart 1957 werd trouwens, om vroegere algemene inlichtingen te kunnen verstrekken, een speciaal nummer van het « Maandschrift van de Algemene Directie voor Studiën en Documentatie » gewijd aan een « Overzicht van de Belgische economie in 1956 ».

Het Ministerie van Economische zaken dankt, zoals naar gewoonte, al degenen die hebben bijgedragen tot het voorbereiden en het tot stand brengen van deze publikatie.

Brussel, 29 november 1957.

INLEIDING

De vertraging van het stijgingstempo der industriële activiteit was in 1956 minder gevoelig in België dan in de gezamenlijke O.E.E.S. Na later te zijn begonnen dan in de andere landen (1), hield de conjuncturele opgang langer aan in België, waar overigens de monetaire beperkingen over het algemeen minder streng waren dan in het buitenland.

De voornaamste kenmerken van de huidige voorspoedfase bevestigden in 1956 de essentiële verschilpunten met de voorgaande fase, die in 1951 haar hoogtepunt had bereikt.

Bij de produktie was de vraag aanvankelijk vooral gericht op de kapitaalgoederen en later op de verbruiksgoederen, wanneer zij in 1951 veel meer uitging naar de grondstoffen en de verbruiksgoederen, waarvan men vreesde dat zij bij een uitbreiding van het Koreaans conflict schaars zouden worden : zo waren de textielaankopen bijzonder speculatief. Bovendien gaf de expansie van de vraag in 1956 geen aanleiding tot een veralgemeende voorraadvorming ; dit is wellicht te danken aan het regelmatiger verloop van de tegenwoordige voorspoedfase, zodanig dat het aanbod de vraag vrij gemakkelijk heeft kunnen volgen, zonder dat hierbij ernstige spanningen optraden.

Over heel de lijn stegen de prijzen heel wat minder dan in 1951. De ontwrichtingen in het prijsverloop waren ook niet zo hevig : overtrof de stijging van het indexcijfer der grondstoffen in 1951 in sterke mate de verhoging van het indexcijfer der halfafgewerkte produkten en nog veel meer die der afgewerkte produkten, dan evolueerden de indexcijfers tijdens de huidige fase veel meer parallel en bereikte het indexcijfer der halfafgewerkte produkten het hoogste niveau. Ook werd de hausse in het binnenland minder bepaald door de verhoging der grondstoffenprijzen dan door die van de kosten der voornaamste binnenlandse produktiefactoren, waarvan de schaarste tot uiting kwam zonder spanningen te verwekken op de markten van de voornaamste grondstoffen.

Uit deze beschouwingen blijkt dat de huidige conjunctuurcyclus heel wat minder speculatieve en toevallige vormen aannam dan ten tijde van de Koreaanse « boom ». Hierdoor kon de economische expansie, zonder verstoord te worden door invloeden van buiten uit, afgezien

(1) Voor de toestand van de Belgische economie in 1955, zie : *De Belgische economie in 1955*. Brussel, 1956, 4°, (Ministerie van Economische Zaken, Algemene Directie voor Studiën en Documentatie), blz. IX tot XXII.

van de tijdelijke weerslag van de sluiting van het Suez-kanaal, geleidelijker tot ontplooiing komen en reële grenzen bereiken, in casu schaarste aan brandstoffen en, vooral, aan arbeidskrachten. Zo drongen de structuurproblemen, waarvan de oplossing noodzakelijk is voor de economische vooruitgang op lange termijn, zich veel scherper op aan de aandacht van het publiek en van de Overheid.

***

Gedurende gans het jaar deed de economische expansie een probleem van energievoorziening rijzen, dat door de Suez-crisis tijdelijk grotere afmetingen aannam. De steenkoolproduktie, die essentieel is voor 's lands brandstofvoorziening, kon de uitbreiding van de behoeften niet bijhouden; het verbruik van ingevoerde petroleum bekleedt dan ook een steeds belangrijker plaats in de energiebalans van het land. Bovendien werd ten gevolge van de gebeurtenissen om het Suez-kanaal de aanzienlijk toegenomen invoer van Amerikaanse steenkolen op het einde van het jaar zeer duur wegens de stijging van de vrachtprijzen en de aanvoer van ruwe petroleum werd gestoord; er waren geen aanzienlijke veiligheidsvoorraden voorhanden, zodat ernstige spanningen op de markt niet konden vermeden worden (1). De onmogelijkheid tot uitbreiding van de binnenlandse steenkoolproduktie en de stijging der steenkolenprijzen, eensdeels, en een grotere toevlucht tot ingevoerde energie, anderdeels, waren aanleiding om het Belgisch energieprobleem te bestuderen en nader toe te lichten (2).

Deze evolutie kan ook andere gevolgen hebben; waarschijnlijk zal zij de Belgische nijverheid in nieuwe banen sturen en haar onder meer oriënteren naar de produktie van meer geëvolueerde en zeer veredelde goederen. Een dergelijke oriëntering, die reeds wenselijk wordt wegens de wijzigingen in de internationale handelsstromingen en de stijging der Belgische lonen na de oorlog, kan door de oprichting van de Gemeenschappelijke Markt vergemakkelijkt worden. Deze markt zal geleidelijk de relatieve moeilijkheden opheffen, waaronder de bedrijven die afgewerkte produkten voortbrengen, binnen de grenzen van een te enge nationale markt lijden. In dit opzicht is het intensiever handelsverkeer van afgewerkte produkten binnen de Beneluxunie een aanmoedigend precedent.

Ook op de arbeidsmarkt (3) deden zich sterke spanningen voor. Het volume der beschikbare arbeidskrachten blijkt niet aan de behoeften te hebben voldaan. Verhoogde het aantal arbeiders in de nijverheid met 3 % — in absolute cijfers was de vraag naar arbeidskrachten vooral sterk in de metaalnijverheid en in het bouwbedrijf — dan diende een groot deel van deze aangroei, vooral in de grote industriesectoren,

(1) Zie blz. 55 en volgende.

(2) *Het probleem van de Energie in België — Behoeften en voorziening voor de periode 1955-1975.* Brussel, februari 1957, (Ministerie van Economische Zaken), 86 blz.

(3) Zie blz. 13 tot 21.

alleen om de gevolgen van de verkorting van de wekelijkse arbeidstijd te compenseren. Deze belangrijke sociale maatregel, in 1955 getroffen, werd vooral in 1956 in tal van bedrijfstakken toegepast (1); een geleidelijke toepassing en het invoeren van overuren beperkten de weerslag ervan op de produktie.

Een ander specifiek kenmerk van de huidige expansie — en het is van belang hierop te wijzen, nu België gaat deel uitmaken van de Gemeenschappelijke Markt — is wel de omvang van de door het Belgisch bedrijfsleven gedane investeringen (2). Het Ministerie van Economische Zaken raamt de toeneming van de industriële outillage op 20 % in 1956, tegen slechts 8 % in 1955. De invoer van kapitaalgoederen verhoogde in 1956 met 25 %, tegen 4 % in 1955, terwijl de import van grondstoffen tijdens deze beide jaren hetzelfde aangroeitempo behield, zegge 11 %. De invoer van metaalfabrikaten nam met 22 % toe, tegen 12 % in 1955. Voor de beroepslokalen, waarin de fabrieksruimte een groot aandeel heeft, valt een verhoging aan te stippen van meer dan 8 % in 1955 en van nagenoeg 5 % in 1956, wanneer deze sedert 1950 zeer weining aangroeiden. Ongetwijfeld volgt deze uitgebreide investeringsbeweging uit het feit dat de uitwerking van de hoogconjunctuur in 1956 werd aangevuld door de wetten van 7 augustus 1953, 1 juli 1954 en 31 mei 1955 betreffende de investeringen. Daarenboven waren de monetaire beperkingen in België minder streng dan in de andere landen.

Voor nader onderzoek van de oriëntering dezer kapitaalvorming kunnen diverse controlebronnen wellicht de voornaamste tendenties toelichten. Bij de netto-uitgifte van aandelen en obligaties (3), waarvan het totaal bedrag lager lag dan in 1955, werd de grootste vooruitgang geboekt door de kleinhandel, de metaalverwerkende nijverheid, de chemische industrie en de cementnijverheid. Op haar beurt nam de zelffinanciering (4) vooral toe in de scheikundige nijverheid, in de ijzer- en staalindustrie, in die der non-ferrometalen en, in minder sterke mate, in de sector der metaalverwerkende bedrijven.

De verhoging van de produktiecapaciteit krijgt des te meer betekenis, wanneer men bedenkt dat zij aanhield in een fase van hoogconjunctuur, waarbij speculatie nagenoeg uitbleef en tijdens welke de concurrentieverhoudingen scherp bleven.

In 1956 stuitte de economische ontwikkeling nochtans op de volledige inzet van de produktiemogelijkheden. De expansie van de vraag als gevolg van de toegenomen behoeften aan energie en kapitaalgoederen, zomede van de algemene verhoging der particuliere inkomens (5),

(1) Zie blz. 312 en 313.

(2) Zie blz. 341 tot 345.

(3) Zie blz. 269.

(4) Zie blz. 334 tot 337.

(5) Uit de gegevens van de Algemene Spaar- en Lijfrentekas blijkt bovendien dat het volume van het particuliere sparen aanmerkelijk is gedaald. Zie blz. 265.

gaf veeleer aanleiding tot een deficit van de handelsbalans dan tot prijsstijging. Dit deficit droeg ertoe bij om de op de kapitaalmarkt beschikbare gelden te verminderen en beperkte hierdoor de inflationistische druk, waaraan het Belgisch bedrijfsleven onderhevig was. Blijkbaar was deze druk minder sterk dan in het buitenland. Van 1953 tot 1955 werden de internationale loonverschillen kleiner : de loonsverhoging, die in het buitenland aanhield, bleef in België begrensd. Bovendien beperkte de verhoging van de arbeidskosten, voortspruitend uit de vermindering van de wekelijkse arbeidstijd, zich grotendeels tot een verhoging van het uurloon en niet van het arbeidersinkomen : hierdoor werd de expansie van de vraag enigermate beperkt (1).

Heeft het deficit van de betalingsbalans, dat door de kapitaalafvoer werd verscherpt, de inflationistische tendenties afgevlakt, dan had het ook een tamelijk sterke weerslag op de kasmiddelen van de Overheid. Men weet dat het begrip begrotingsevenwicht in België tot nog toe slechts op de gewone begroting slaat : zelfs in periodes van hoogconjunctuur werden de buitengewone uitgaven grotendeels door leningen gefinancierd. Daarenboven, door aan de banken de verplichting op te leggen om een hoog percentage van hun deposito's door overheidsfondsen te dekken, werd de toestand van de Schatkist gebonden aan de evolutie van de circulatie van giraal geld. De plotse en belangrijke kentering in de betalingsbalans heeft derhalve door haar terugslag op de geldmarkt de mogelijkheden van de Schatkist beperkt op een ogenblik, waarop, wegens de algemene uitbreiding van de bedrijvigheid, de vraag naar liquide middelen op de geldmarkt reeds groot was ; zo verminderde de binnenlandse kortlopende Rijksschuld met 5 miljard frank.

Overigens was er voor de Schatkist geen ingrijpen op de kapitaalmarkt mogelijk zonder de aldaar heersende krapte te verscherpen ; vooral tijdens het laatste kwartaal moest zij bij het uitschrijven van leningen gunstiger voorwaarden toekennen zowel op het stuk van de looptijd als op dat van het rendement. Terzelfder tijd heeft de vermindering van de vraag naar overheidsfondsen het Rentenfonds tot grotere aankopen verplicht en de kasbons, die het bij de Nationale Bank verdisconteerde, hebben de kredietmarge van de Staat bij deze instelling in dezelfde mate besnoeid (2). De parastatale organismen en de lagere publiekrechtelijke lichamen, die direct of indirect de liquide middelen die zij niet nodig hebben ter beschikking van de Schatkist stellen, waren, wegens de kapitaalschaarste, genoodzaakt deze terug te vorderen ; dit gebeurde nu juist op het ogenblik dat de Staat het meest behoefte aan deze liquide middelen had (3).

Alhoewel het begrotingstekort in 1956 heel wat lager was dan in 1955, moest de Schatkist toch haar toevlucht nemen tot bijzondere

(1) Zie blz. 315 tot 321.

(2) Zie blz. 276 en 277.

(3) Op de gevolgen van een dergelijke toestand werd in 1956 bijzonder de aandacht gevestigd door het Gemeentekrediet van België. Zie blz. 235, 236, 239 en 240.

financieringsverrichtingen vanwege de banken en door het verdisconteren van het trekkingsrecht op het Internationaal Monetair Fonds.

Alhoewel het verdwijnen van excedenten op de betalingsbalans, het hoog niveau van de economische activiteit en de bijzondere verrichtingen ter financiering van de Schatkist op het einde van het jaar de beschikbare liquide middelen hadden besnoeid, kon zonder al te grote moeilijkheden voor de financiering van het particuliere bedrijfsleven worden gezorgd. Doch vermits de middelen waarover de banken beschikten ontoereikend waren, viel de last ervan hoofdzakelijk terug op de circulatiebank, waarvan het herdisconto van einde 1955 tot einde 1956 met 3,5 miljard frank toenam, nadat van einde 1954 tot einde 1955 een vermindering met 2,6 miljard werd genoteerd. De stijging van het callgeld op 5 en 10 dagen trad op omtrent het midden van het jaar; op 6 december verhoogde de Nationale Bank haar discontovoet van 3 op 3,5 % (1).

***

Werd de overheidssector meer aangetast door de financiële spanning dan de privé-sector, dan hadden de spanning op de arbeidsmarkt en de schaarste aan brandstoffen in 1956 een bijzonder sterke uitwerking op laatstgenoemde sector. Zij hebben evenwel niet belet dat de economische bedrijvigheid nieuwe en aanzienlijke vorderingen maakte.

De landbouwproduktie (2) had nochtans veel te lijden onder de slechte weersgesteldheid. Uitgestrekte graanvelden bevroren, de koele en regenachtige zomer vertraagde het rijpen van de oogst en de opbrengst was doorgaans slecht. De akkerbouwproduktie bleef dan ook aanmerkelijk beneden het niveau van 1955. De vleesproduktie maakte vooruitgang daar er meer varkens geslacht werden.

De industriële bedrijvigheid nam in 1956 met 6 % toe, tegen 9,5 % in 1955 (3). Bij de ontginningsnijverheid deed er zich een achteruitgang van 0,5 % voor, terwijl de produktie van de fabrieksnijverheid met 7,6 % aangroeide. In 1956 traden er evenwel heel wat wijzigingen op in de oriëntering van de vraag. De vraag naar kapitaalgoederen vertoonde op het einde van het jaar neiging tot achteruitgang; de vraag naar verbruiksgoederen, die tijdens de vorige jaren vrij stabiel bleef, nam daarentegen aanzienlijk toe en werd nog opgedreven door de rush tot aankopen, welke op de gebeurtenissen om het Suez-kanaal volgde. Hierdoor en vooral van het tweede halfjaar af, steeg het toenemingspercentage van de binnenlandse vraag zeer sterk. terwijl bij de buitenlandse vraag een tendentie tot stabilisering en zelfs tot afbuiging optrad.

De achteruitgang van de steenkoolproduktie (1,5 %) (4) is vooral te wijten aan de vermindering van het aantal mijnwerkers en aan de

(1) Zie blz. 253 en volgende.

(2) Zie blz. 27 tot 42.

(3) Zie blz. 46. Verbeterd indexcijfer dat rekening houdt met de werkelijke omvang van de produktie in de metaalverwerkende nijverheid.

(4) Zie blz. 56 tot 69.

gevolgen van de ramp te Marcinelle ; aan de toenemende vraag naar steenkolen kon niet meer voldaan worden. Reeds van bij de aanvang van het jaar waren de voorraden praktisch uitgeput ; maatregelen werden dan ook genomen ter vermindering van de uitvoer en tot opvoering van de invoer, vooral van Amerikaanse steenkolen.

De elektriciteitsproduktie steeg met meer dan 8 % ; het toenemingstempo blijft dus heel wat boven het niveau der periode 1949-1953, toen het gemiddelde slechts 4,4 % bedroeg. De bedrijvigheid in de petroleumsector stond sterk onder de invloed van de gebeurtenissen om het Suez-kanaal ; dit belette niet dat de fundamentele expansie voortging en de verwerkte hoeveelheid ruwe petroleum nog met 15 % steeg (1).

De produktie van de ijzer- en staalnijverheid (2) verhoogde met 8,2 %, tegen 19,5 % in 1955. Het toenemingspercentage bedroeg 6,4 % voor gietijzer, 8,2 % voor ruw staal (er valt een sterke stijging aan te stippen bij het elektrisch staal : 52,2 %) en 8,3 % voor de afgewerkte produkten. Het aantal uren-arbeiders nam slechts met 2,6 % toe.

In de metaalverwerkende nijverheid (3) steeg het aantal arbeiders met 8,6 %, doch wegens de vermindering van de arbeidstijd verhoogde het aantal uren-arbeiders slechts met 5,9 %. Het volume der leveringen nam met 8,7 % toe. Deze grote bedrijvigheid is voornamelijk te danken aan de uitrustingsinspanningen en aan de aankoop van duurzame verbruiksgoederen. De vraag naar halffabrikaten steeg minder sterk dan in 1955. Naar waarde nam de Belgisch-Luxemburgse invoer meer toe dan de uitvoer, (21 %, tegen 8,6 %), daarbij geen rekening gehouden met sommige produkten verwant aan de ijzer- en staalnijverheid ; doch de uitvoer van produkten met een zeer hoge graad van verwerking verliep, althans relatief, heel wat gunstiger dan de invoer. De produkten met een hoge graad van verwerking zouden dus een groter aandeel gehad hebben in de structurele ontwikkeling van deze nijverheid.

Alhoewel sterk verschillend naargelang van de sectoren, kende de scheikundige nijverheid (4) in 1956 een gunstiger evolutie dan tijdens de vorige jaren. Werd voorheen het verschil tussen de gemiddelde waarde bij de invoer en bij de uitvoer groter ten nadele van de Belgische nijverheid, dan kende 1956 een beweging in tegengestelde richting.

In 1956 nam de activiteit in de bouwnijverheid (5) nog toe. De expansie hield vooral aan bij de grote openbare werken en bij de fabrieksgebouwen. Alhoewel nog steeds op een hoog niveau, nam de bouw van particuliere woningen licht in omvang af. Over het algemeen kwam deze uitgebreide activiteit de bouwstoffennijverheid (6) ten goede. Dit neemt

(1) Zie blz. 70 tot 75.
(2) Zie blz. 83 tot 87.
(3) Zie blz. 92 tot 106.
(4) Zie blz. 106 tot 112.
(5) Zie blz. 114 en 115.
(6) Zie blz. 115 tot 122.

niet weg dat sommige sectoren, zoals bij voorbeeld de ceramische nijverheid, nog steeds met zware structurele moeilijkheden worstelen.

De textielnijverheid (1), die op de conjunctuurbeweging ten achter was gebleven, haalde voordeel uit de algemene toeneming van de vraag naar verbruiksgoederen en maakte in 1956 grote vorderingen, die zich tot de meeste sectoren uitbreidden en waarbij vooral de afgewerkte produkten betrokken waren. Bij de voedingsmiddelennijverheid valt een nieuwe vordering aan te stippen. In de tabaksnijverheid verbeterde de toestand aanmerkelijk. Een nieuwe achteruitgang deed zich voor in de produktie van zoolleder ; de produktie van licht leder nam, na een verhoging van 12 % in 1955, nog met 16 % toe (2).

De stijging der Belgische groothandelsprijzen werd minder bepaald door de evolutie van de wereldnoteringen der grondstoffen dan door de interne opwaartse druk der produktiekosten. Deze hausse was niet zonder weerslag op de kleinhandelsprijzen en op de lonen, die immers aan het indexcijfer dezer prijzen zijn gekoppeld. Om dergelijke cumulatieve bewegingen te vermijden, werkte de Regering diverse maatregelen uit, onder meer in verband met de indirecte fiscaliteit (3).

Op het stuk van de buitenlandse handel, nam de invoer in 1956 meer toe dan de uitvoer. De expansie van de binnenlandse vraag, de speculatieve aankopen tijdens de gebeurtenissen om het Suez-kanaal en de moeilijkheden bij de energievoorziening hebben de aankopen in het buitenland doen stijgen. De kapitaalafvloeiing overschreed nog die van 1955. Als gevolg hiervan boekte de betalingsbalans op het einde van het jaar een aanzienlijk deficit (4).

In verband met de Rijksfinanciën zij erop gewezen dat op de gewone begroting de inkomsten 88 937 miljoen frank beliepen en de uitgaven 83 561 miljoen ; dit geeft dus een batig saldo van 5 376 miljoen frank. Vermits de buitengewone begroting een nadelig saldo van 14 714 miljoen aanwees, beliep het begrotingstekort slechts 9 337 miljoen frank, tegen 13 984 miljoen in 1955 (5).

In 1956 nam de geldhoeveelheid met 6,2 miljard frank toe, tegen 9,1 miljard in 1955. Het batig saldo van de verrichtingen met het buitenland, de overheidsdiensten daarbij uitgezonderd, verhoogde met slechts 3 miljard, tegen 4,1 miljard in 1955. De monetaire financiering van de Schatkist steeg met 0,1 miljard, tegen een verhoging van 5,2 miljard in 1955. De discontokredieten, voorschotten en acceptkredieten aan de bedrijven namen met 4,6 miljard toe, tegen 2,7 miljard in 1955 (6).

***

Het jaar 1956 verliep dus als een der meest voorspoedige jaren in de economische geschiedenis van België, doch de omstandigheden,

(1) Zie blz. 123 tot 138.
(2) Zie blz. 138 tot 147.
(3) Zie blz. 296 tot 308.
(4) Zie blz. 361 tot 397.
(5) Zie blz. 209 tot 230. Stand per 30 april 1957.
(6) Zie blz. 241 tot 264.

Belgisch nationaal inkomen van 1949 tot 1956 (a)

(miljarden franken)

OMSCHRIJVING	1949	1950	1951	1952	1953	1954	1955	1956
1. *Bezoldiging van de loon- en weddetrekkenden (vóór taxatie)*	137,41	143,40	164,27	173,84	176,99	183,03	194,12	209,77
a) Lonen en wedden	*116,82*	*121,99*	*139,39*	*144,87*	*146,91*	*151,94*	*160,61*	*173,63*
b) Bezoldiging van de gewapende macht	*4,77*	*5,22*	*6,59*	*8,08*	*8,70*	*9,04*	*9,31*	*9,92*
c) Werkgeversbijdrage voor de maatschappelijke zekerheid	*15,82*	*16,19*	*18,29*	*20,89*	*21,38*	*22,05*	*24,20*	*26,22*
2. *Inkomen der zelfstandige arbeiders (vóór taxatie)*	83,72	88,48	94,92	94,60	99,81	102,18	105,47	110,63
a) Land-, tuin- en bosbouw	*19,70*	*19,41*	*21,58*	*20,45*	*22,09*	*21,42*	*21,61*	*20,82*
b) Vrije beroepen	*6,22*	*6,77*	*7,74*	*8,15*	*8,22*	*8,76*	*9,36*	*9,81*
c) Handel en ambacht	*57,80*	*62,30*	*65,60*	*66,00*	*69,50*	*72,00*	*74,50*	*80,00*
3. *Ondernemersinkomen ontstaan uit de activiteit der personenvennootschappen (na taxatie)*	3,61	4,46	5,26	5,00	5,00	5,31	5,84	6,70
4. *Interest, huur en dividenden uitgekeerd aan particulieren en private verenigingen zonder winstoogmerk (vóór taxatie)*	28,35	30,78	34,38	36,91	42,07	46,50	50,15	54,56
a) Interest	*6,57*	*7,25*	*7,79*	*8,49*	*9,45*	*10,63*	*11,77*	*12,60*
b) Huur	*15,60*	*16,80*	*18,00*	*19,20*	*23,90*	*26,90*	*28,00*	*30,10*
c) Dividenden en tantièmes	*6,18*	*6,73*	*8,59*	*9,22*	*8,72*	*8,97*	*10,38*	*11,86*
5. *Giften der vennootschappen*	0,21	0,31	0,40	0,36	0,34	0,39	0,50	0,60
6. *Niet-uitgekeerde winst der vennootschappen op aandelen (na taxatie)*	3,44	7,31	9,81	6,56	6,24	8,82	11,39	13,97
7. *Directe belastingen der vennootschappen van alle juridische vormen*	4,64	4,64	8,22	9,21	7,33	6,93	6,73	8,00
8. *Inkomen uit vermogen en ondernemersinkomen dat naar de overheid vloeit*	– 0,08	0,88	0,91	1,47	1,89	1,34	1,14	1,07
9. *Niet-uitgekeerde winst der autonome openbare instellingen*	0,39	0,44	0,51	0,29	0,52	0,72	0,97	0,82
10. *Minus : interest der overheidsschuld*	– 6,63	– 7,17	– 7,30	– 7,65	– 8,22	– 8,98	–10,09	–10,62
Netto nationaal inkomen tegen factorkosten	**255,06**	**273,53**	**311,38**	**320,59**	**331,97**	**346,24**	**366,22**	**395,50**

Bron : Nationaal Instituut voor de Statistiek.

(a) De resultaten zijn bekomen volgens de methode uiteengezet in het *Statistisch Bulletin*, 42e jaargang, nr 3, maart 1956, blz. 581-618. De inhoud van het aldus berekende nationaal inkomen weerspiegelt de opvatting van de Commissie van het Nationaal Inkomen. Om van dit inkomen over te gaan naar het begrip aanbevolen door de Organisatie voor Europese Economische Samenwerking dienen de eerste twee der hierna vermelde posten bij eerstgenoemd inkomen te worden geteld, terwijl de laatste twee dienen te worden afgetrokken.

OMSCHRIJVING	1949	1950	1951	1952	1953	1954	1955	1956
1. Vervoerkosten en syndicale bijdragen	3,04	3,18	3,38	3,52	3,69	3,76	3,89	4,11
2. Toegerekende interesten voor kosteloze diensten van financiële instellingen	1,62	1,85	2,02	2,25	2,27	2,30	2,35	2,50
3. Grondbelasting en nationale crisisbelasting op gebouwde eigendommen toebehorend aan particulieren	– 2,22	– 2,34	– 2,26	– 2,35	– 2,50	– 2,64	– 2,84	– 3,08
4. Grondbelasting en nationale crisisbelasting op bedrijfsgebouwen van vennootschappen	– 0,47	– 0,51	– 0,51	– 0,53	– 0,57	– 0,60	– 0,64	– 0,71

waaronder deze expansie zich voltrok, vragen de aandacht voor twee problemen. Het eerste, waarvan de oplossing op lange termijn ligt, betreft de ontoereikendheid van de binnenlandse energievoorziening ten aanzien van de behoeften voortvloeiend uit de economische expansie. Het tweede probleem — op korte termijn — slaat op het bestaande monetaire mechanisme : vergemakkelijkt dit mechanisme in een normale periode de taak van de Schatkist, dan bemoeilijkt het deze taak wanneer, zoals in 1956, het deficit van de betalingsbalans en de krapte op de geld- en kapitaalmarkt, financiële spanningen verwekken.

Volgens de ramingen van het Nationaal Instituut voor de Statistiek, waarbij aan het gebruikelijk voorbehoud dient te worden herinnerd (1), steeg het nationaal inkomen in België in 1956 met 8 % nominaal, met 5 % in reële termen gerekend. De dividenden en de inkomens van de vennootschappen zijn het sterkst gestegen en dit is wel een kenschetsende evolutie van de hoogconjunctuur. De bezoldigingen van de loon- en weddetrekkenden, het inkomen uit handel en ambacht, de interesten en huurgelden wijken slechts weinig af van het gemiddeld toenemingspercentage. Alleen het inkomen uit de landbouw is gedaald. Deze nadelige toestand van de landbouw is niet eigen aan de Belgische economie, doch wijst op een fundamentele structurele evolutie, die de aandacht gaande houdt en niet uitsluitend door nationale oplossingen kan geregeld worden.

(1) Zie *De Belgische economie in 1955*, op. cit., blz. XX.

EERSTE DEEL

Bevolking en Werkgelegenheid

HOOFDSTUK ÉÉN

BEVOLKING

§ 1. — ALGEMEEN VERLOOP IN 1956

Van jaar tot jaar blijft het aantal inwoners in België, binnen overigens enge grenzen, tamelijk regelmatig aangroeien. Dank zij een lichtelijk hoger geboortecijfer ligt het natuurlijk accres iets boven dat van 1955 en bedraagt meer dan 42 duizend eenheden, terwijl de aangroei door migratie een weinig afneemt door op iets meer dan 13 000 eenheden te vallen; dit brengt de bevolking op 8 951 443 inwoners.

Bij de evolutie van het geboorte- en sterftecijfer treden geen nieuwe elementen op.

De migratiebeweging wijst op een vrij algemene toeneming van de uitwijking, vooral naar Belgisch-Kongo en Canada. Nochtans is de emigratie naar Italië minder talrijk. De immigratie uit dit land is daarentegen met ongeveer 300 eenheden verminderd en zelfs met 6 000 wanneer alleen rekening wordt gehouden met de mannen. Dit verloop werd beïnvloed door de stopzetting van de inwijking van Italiaanse arbeiders voor de

Geboorten, sterfgevallen, bevolkingsaangroei en totale bevolking

TIJDVAK	Geboorten	Sterfgevallen	Bevolkingsaccres			Gemiddeld jaarlijks bevolkingscijfer
			Natuurlijke aangroei	Door migratie	Totaal	
1920/1924	157 203	100 648	56 555	8 643	65 198	7 543 713
1925/1929	147 547	104 354	43 193	18 449	61 642	7 936 402
1930/1934	141 615	102 576	39 039	11 597	50 636	8 197 628
1935/1939	126 739	104 594	22 145	1 997	24 142	8 354 990
1946/1950	145 512	106 574	38 938	10 966	49 904	8 556 414
1951/1955	146 424	106 088	40 336	8 186	48 522	8 799 163
1956	150 181	108 016	42 165	13 032	55 197	8 951 443 (a)

(a) Einde jaar.

Bron : Nationaal Instituut voor de Statistiek.

mijnen; het aantal dezer arbeiders die in de steenkolenmijnen zijn ingeschreven — aantal dat in 1955 met 8 000 eenheden was toegenomen — nam in 1956 met 2 000 eenheden af. Er werden daarentegen meer inwijkelingen uit Spanje en andere niet nader bepaalde landen van Europa opgetekend.

Volgens de statistieken verminderde de netto buitenlandse immigratie met nagenoeg 2 000 eenheden voor de provincie Limburg zomede voor het arrondissement Charleroi en met ongeveer 500 eenheden voor het arrondissement Zinnik; voor het arrondissement Luik nam zij met meer dan 1 000 eenheden toe. Voor de andere landsdelen in globo, bleef zij stabiel.

In de totale netto-migratiebeweging, met inbegrip van de binnenlandse bewegingen, komen de voornaamste arrondissementen van het steenkolenbekken, in 1956, slechts voor 6 800 eenheden voor, tegen 13 000 eenheden in 1955. De andere streken van het land hebben aldus een aanzienlijker deel van de netto-immigratie opgeslorpt, ofwel hun netto-emigratie verminderd. Dit schijnt wel te getuigen van de levenskracht der Belgische economie tijdens het jaar 1956 in de verschillende gewesten — de zones der textielnijverheid uitgezonderd. De uitbreiding van de dagelijkse verplaatsingen — zulks blijkt onder meer uit de door de N.M.B.S. afgeleverde week- en werkabonnementen — heeft er nochtans in zekere mate toe bijgedragen om de schaarste aan arbeidskrachten aan te vullen, die in de zones van de zware industrie en van de grote werken nog werd verscherpt door de geringere migratietoevoer uit binnen- of buitenland.

§ 2. — GEOGRAFISCHE HERVERDELING VAN DE BEVOLKING

De verschillende evolutie per provincie of arrondissement, waarop de analyse van de regionale bevolkingsbewegingen zich meestal steunt, geeft slechts een eerste benadering van de herverdeling der bevolking over het grondgebied. Het geldt hier een meer complexe aangelegenheid, waarbij ook beschouwingen betreffende de vestigingsoorden betrokken zijn en die op het lokale vlak dient te worden behandeld.

Om de algemene tendenzen van de herverdeling te doen uitkomen, heeft men zich dan ook gebaseerd op de bevolking per gemeente tijdens de jaren 1948 tot 1956.

Een kaart op blz. 11 geeft de bewegingen aan van de bevolking voor alle gemeenten, waar zij ten minste vijftig personen bedroegen (1).

(1) Door deze begrenzing worden soms regelmatig voorkomende bewegingen in de landbouwgewesten buiten beschouwing gelaten, doch het algemeen aspect van de kaart lijdt hieronder niet, vermits genoemde bewegingen meestal vertolkt worden door de tekens, die de meer belangrijke naburige gemeenten, waarvan de bewegingen dezelfde richting uitgaan, uitbeelden. De *Atlas van de nationale Survey*, Brussel, s.d., (Ministerie van Openbare Werken en Wederopbouw, Bestuur van de Stedebouw) heeft voor de periode van 31 december 1947 tot 31 december 1953 de volledige kaart gepubliceerd van de bewegingen per gemeente.

Bovendien werd een berekening uitgevoerd om deze bewegingen te kunnen beoordelen in functie van het aantal inwoners en van het industrialisatiepeil der gemeenten. Twee tabellen geven, onder de vorm van verhoudingscijfers, hiervan de resultaten aan voor ieder bestuurlijk arrondissement. Het verhoudingscijfer voor het Rijk werd aangevuld door de mediaan van de verhoudingscijfers der arrondissementen die, door een al te grote doorslag van sommige gewesten te vermijden, de gehele regionale evolutie tamelijk nauwkeurig weergeeft.

De classificatiecriteria nemen 31 december 1947 tot referentiedatum. Aldus werden de gemeenten ingedeeld naar het aantal hunner inwoners in 1947 en dezelfde gemeenten werden in 1956 opnieuw in beschouwing genomen (1). Het industrialisatiepeil werd bepaald door het aantal arbeiders, die op 31 december 1947 in iedere gemeente waren tewerkgesteld in bedrijfsbranches (2) met een bezetting van ten minste 50 arbeiders.

1. — *Evolutie naar het bevolkingscijfer der gemeenten.*

De bevolking van de verschillende klassen van gemeenten veranderde van 1947 tot 1956 binnen nogal brede grenzen.

In de middelgrote gemeenten van 5 000 tot 25 000 inwoners, die in 1956 34 % van de bevolking van het Rijk uitmaken, was de bevolkingsaangroei het hoogst; in deze groep boekt de klasse van de gemeenten van 5 000 tot 10 000 inwoners een licht voordeel.

Langs beide zijden van de centrale groep vermindert het verhoudingscijfer, dit echter vooral voor de belangrijker gemeenten.

Aldus groeide de bevolking in de kleine gemeenten, van 2 000 tot 5 000 inwoners, (20 % van het totaal) bijna even sterk aan als in de centrale groep, doch de grote gemeenten, van 25 000 tot 100 000 inwoners, (19 % van het totaal) zagen het aantal inwoners veel minder toenemen.

Bij de zeer kleine gemeenten van minder dan 2 000 inwoners (17 % van het totaal) valt ten slotte een zeer lichte vooruitgang te bespeuren en bij de vijf gemeenten met meer dan 100 000 inwoners (ongeveer 10 % van het totaal) is de vermindering opmerkelijk.

Per arrondissement constateert men dat, buiten de grote en de zeer kleine gemeenten, de verhoudingscijfers van de evolutie uiterst zelden beneden 100 liggen.

---

(1) Deze nadere omschrijving heeft haar nut, onder meer voor de vergelijking met andere perioden. Zo past het Nationaal Instituut voor de Statistiek, dat dezelfde evolutie weergeeft voor de perioden die tussen de opeenvolgende tellingen in liggen (*Algemene volks-, nijverheids- en handelstelling op 31 december 1947*, Deel I, Brussel, 1949, blz. 184-185) het classificatie-criterium toe op iedere tijdspanne en geeft op deze wijze eerder een verhoudingscijfer op van de spreiding, dan wel van de evolutie.

(2) Het geldt hier de grote groepen van de nijverheid, hoofdstukken van de minimum-nomenclatuur van de Volkenbond. Zie : *Algemene volks-, nijverheids- en handelstelling op 31 december 1947*, Deel X, *Nijverheidstelling*, Brussel, 1953, blz. 321 en volg.

Evolutie van de bevolking per bestuurlijk arrondissement van 1947 tot 1956, naar het bevolkingscijfer der gemeenten

(31 december 1947 = 100)

BESTUURLIJK ARRONDISSEMENT	Gemeenten die op 31 december 1947 een aantal inwoners tellen van						Totaal
	100 000 en meer	25 000 tot 99 999	10 000 tot 24 999	5 000 tot 9 999	2 000 tot 4 999	minder dan 2 000	
Antwerpen	97,28	105,46	117,53	114,54	113,25	114,99	106,23
Mechelen	—	103,63	107,67	107,97	107,79	103,77	106,06
Turnhout	—	107,32	114,67	111,65	113,28	112,78	112,43
Brussel	94,35	104,47	119,25	114,78	114,53	104,59	105,53
Leuven	—	93,13	112,79	109,39	110,16	103,09	106,63
Nijvel	—	—	110,42	111,70	106,82	101,70	105,80
Brugge	—	98,77	111,02	113,99	102,53	100,64	105,76
Dixmuide	—	—	—	105,76	101,79	97,39	101,14
Ieper	—	—	101,07	103,26	96,79	97,51	99,13
Kortrijk	—	102,36	107,01	108,29	104,95	102,39	105,34
Oostende	—	108,26	—	109,28	105,48	102,25	107,23
Roeselare	—	107,74	101,23	102,96	106,51	100,91	104,63
Tielt	—	—	102,33	100,97	103,64	95,15	101,71
Veurne	—	—	—	107,63	103,61	94,91	102,58
Aalst	—	104,47	97,94	110,77	105,79	102,11	104,81
Dendermonde	—	—	103,77	105,02	102,68	106,50	103,98
Eeklo	—	—	105,12	98,49	100,85	98,97	102,72
Gent	97,75	—	107,61	105,76	106,06	99,55	102,49
Oudenaarde	—	97,57	—	103,14	99,10	99,25	99,26
Sint-Niklaas	—	104,28	104,25	103,78	101,10	98,48	103,15
Aat	—	—	101,82	—	101,89	98,19	100,08
Charleroi	—	101,00	104,83	110,37	107,88	107,97	105,96
Bergen	—	99,86	101,50	105,64	109,67	100,17	103,31
Zinnik	—	—	108,05	99,71	106,74	96,47	102,65
Thuin	—	—	101,92	100,78	107,77	100,01	102,22
Doornik	—	103,43	—	103,57	99,33	96,75	99,44
Hoei	—	—	100,14	110,34	103,42	99,14	101,15
Luik	99,66	102,35	108,35	109,41	111,42	109,52	105,97
Verviers	—	91,96	96,14	103,02	103,37	100,09	99,80
Borgworm	—	—	—	103,04	112,15	97,20	100,59
Hasselt	—	122,88	106,17	120,24	121,17	108,42	117,87
Maaseik	—	—	119,34	119,60	120,97	115,16	118,97
Tongeren	—	—	112,24	115,02	118,62	107,47	111,92
Aarlen	—	—	111,05	111,82	118,67	99,06	108,87
Bastenaken	—	—	—	—	114,06	96,16	100,23
Marche-en-Famenne	—	—	—	—	103,52	96,48	97,60
Neufchâteau	—	—	—	—	107,24	96,80	99,18
Virton	—	—	—	—	105,84	100,56	101,26
Dinant	—	—	—	101,57	106,82	98,33	99,60
Namen	—	102,74	—	107,03	106,06	101,62	103,93
Philippeville	—	—	—	—	114,79	101,19	102,74
Het Rijk	**96,77**	**104,22**	**108,17**	**109,15**	**107,94**	**101,56**	**105,16**
Mediaan	**97,75**	**103,43**	**107,59**	**107,63**	**106,21**	**100,56**	

Bron : Ministerie van Economische Zaken, Nationaal Instituut voor de Statistiek en Algemene Directie voor Studiën en Documentatie.

Evolutie van de bevolking per bestuurlijk arrondissement van 1947 tot 1956, naar het industrialisatiepeil der gemeenten

(31 december 1947 = 100)

BESTUURLIJK ARRONDISSEMENT	Gemeenten die op 31 december 1947, in de extractieve en fabrieksnijverheid met een bezetting van ten minste 50 arbeiders, een totaal aantal arbeiders tellen van					Andere gemeenten	Totaal
	10 000 en meer	5 000 tot 9 999	2 000 tot 4 999	500 tot 1 999	minder dan 500		
Antwerpen	97,28	103,16	105,89	114,12	118,28	118,01	106,23
Mechelen	—	105,32	101,42	108,59	107,59	107,92	106,06
Turnhout	—	—	112,18	113,16	112,09	112,80	112,43
Brussel	97,50	99,54	106,30	116,23	119,75	112,64	105,53
Leuven	—	—	96,08	117,92	110,20	105,99	106,63
Nijvel	—	—	106,20	111,89	108,99	101,88	105,80
Brugge	—	98,77	—	127,69	110,43	104,12	105,76
Diksmuide	—	—	—	—	106,08	100,05	101,14
Ieper	—	—	—	101,82	100,56	97,24	99,13
Kortrijk	104,41	100,11	114,60	107,26	105,49	98,94	105,34
Oostende	—	—	108,26	112,13	109,14	103,06	107,23
Roeselare	—	101,23	107,74	105,08	103,82	103,64	104,63
Tielt	—	—	—	103,40	101,80	99,12	101,71
Veurne	—	—	—	—	102,79	102,46	102,58
Aalst	104,47	—	105,84	104,66	106,22	104,29	104,81
Dendermonde	—	—	102,32	103,93	104,93	102,93	103,98
Eeklo	—	—	105,79	—	104,22	98,80	102,72
Gent	97,75	—	118,33	104,78	108,18	102,19	102,49
Oudenaarde	—	97,57	—	102,76	103,52	97,42	99,26
Sint-Niklaas	—	105,64	102,16	—	101,01	103,66	103,15
Aat	—	—	—	102,25	98,57	100,00	100,08
Charleroi	105,06	101,35	105,08	107,11	111,57	104,07	105,96
Bergen	—	—	103,20	104,42	103,06	102,49	103,31
Zinnik	—	110,43	104,59	102,91	99,43	96,08	102,65
Thuin	—	—	101,46	112,64	104,96	100,56	102,22
Doornik	—	—	103,43	101,31	98,66	97,29	99,44
Hoei	—	—	100,14	101,72	105,43	99,15	101,15
Luik	101,10	105,73	107,76	109,22	113,01	108,31	105,97
Verviers	91,96	—	97,49	103,86	103,13	100,96	99,80
Borgworm	—	—	—	105,47	110,97	97,68	100,59
Hasselt	128,83	120,80	—	111,97	121,76	116,29	117,87
Maaseik	—	—	159,72	117,05	113,04	117,31	118,97
Tongeren	—	115,30	—	—	112,81	111,28	111,92
Aarlen	—	—	—	111,82	110,11	107,00	108,87
Bastenaken	—	—	—	—	114,06	96,16	100,23
Marche-en-Famenne	—	—	—	—	104,71	95,54	97,60
Neufchâteau	—	—	—	—	106,57	96,88	99,18
Virton	—	—	—	—	101,68	101,22	101,26
Dinant	—	—	—	101,57	103,82	98,55	99,60
Namen	—	—	101,90	105,83	101,97	103,21	103,93
Philippeville	—	—	—	107,47	106,18	100,84	102,74
Het Rijk	**99,55**	**101,73**	**105,38**	**108,60**	**108,69**	**104,98**	**105,76**
Mediaan	**101,10**	**103,16**	**105,43**	**104,66**	**106,08**	**102,46**	

Bron : Ministerie van Economische Zaken, Nationaal Instituut voor de Statitiek en Algemene Directie voor Studiën en Documentatie.

Blijkbaar herwinnen in sommige streken de zeer kleine gemeenten, die, gezamenlijk beschouwd, een lichte vooruitgang maken, een weinig aan vitaliteit, hetgeen kan toegeschreven worden aan de transportfaciliteiten. Hun verhoudingscijfer blijft nochtans vaak beneden 100, wanneer het globale verhoudingscijfer van het arrondissement lager is dan dat van het Rijk.

Aan het andere uiterste is het niet alleen de grote stad die haar expansietempo vertraagt of achteruitgang maakt, doch ook nogal vaak de eerste stad van de streek of zelfs de belangrijkste steden van ieder gewest. Dit verschijnsel komt nogal veelvuldig voor en staat in verband met het zoeken naar meer ruimte voor de woongelegenheid, met de gemakkelijke verkeersmiddelen voor korte afstand en, in zekere mate ook, met de minder sterke aantrekkingskracht van de nijverheidscentra als gevolg van de beperkte toeneming der behoeften aan personeel in de nijverheid.

Voor zover de beschikbare partiële statistieken, die bovendien onder het oogpunt van de gewestelijke spreiding nog onvolledig zijn, een oordeel toelaten, blijkt er geen afgetekend verband te bestaan tussen de evolutie van de werkgelegenheid voor de bezoldigde arbeiders en die van de bevolking; op het platteland is de zelfstandige arbeid belangrijker en, voor de steden, wordt de spreiding van de bevolking door het forenzenverkeer in de hand gewerkt.

2. — *Invloed van de industrialisatie.*

Bij de beschouwing van de nijverheidscentra blijkt het nodig de evolutie der bevolking volgens de industriële inslag der gemeenten, nader te onderzoeken.

Alhoewel in mindere mate, maken ook hier de gemeenten van de tussenklassen de grootste vooruitgang. Zoals reeds hoger gezegd, lijkt de residentiële aantrekkingskracht van een belangrijk nijverheidscentrum over het algemeen te verslappen; de bevolking wenst zich te vestigen in minder dicht bevolkte zones. De kleine nijverheidscentra, gelegen in gewesten die weinig geïndustrialiseerd zijn of waar de bedrijven verspreid liggen, boeken daarentegen de hoogste aangroei; wellicht is de tussenkomst van dergelijke centra bij de herverdeling van de bevolking eerder passief; het volstaat inderdaad dat de nijverheid er de bevolking weerhoudt, zonder daarom noodzakelijk een aantrekkingskracht uit te oefenen op de omliggende streek, terwijl de rurale omgeving een deel van haar bevolking door emigratie verliest.

In de arrondissementen, die door de economische structuur minder begunstigd worden, treedt de invloed van het industrialisatiepeil op de bevolking der verschillende gemeenten duidelijk op het voorplan. In tal van arrondissementen stijgen de verhoudingscijfers — soms moet(en) hierbij de belangrijkste gemeente(n) worden uitgezonderd — samen met het industrialisatiepeil. Dit geldt bij voorbeeld voor de arrondissementen Leuven, Brugge, Ieper, Kortrijk, Roeselare, Tielt, Eeklo, Doornik, Bastenaken, Marche, Neufchâteau, Dinant, Philippeville. Daarenboven drukt de

industrialisatie niet alleen haar stempel op de lokale spreiding maar tevens op het niveau van de totale bevolking der streken. De uitwerking hiervan komt duidelijk tot uiting in de beweging van de bevolking der gewesten met een ver doorgedreven industriële specialisatie en die voornamelijk industrieën tellen, welke, althans relatief gezien, achteruitgaan. Is er geen industriële ontplooiing, dan leidt dit tot hetzelfde resultaat. Dit verschijnsel treft men onder meer aan in verscheidene Vlaamse gewesten, in de arrondissementen Zinnik, Doornik, Hoei, Aat, Verviers, Dinant en in de provincie Luxemburg.

3. — *Stads- en nijverheidsagglomeraties.*

Na deze algemene analyse op grond van de twee beschouwde criteria, is het wellicht nuttig de evolutie van de agglomeraties van nabij te onderzoeken.

Voor de grote stads- en nijverheidsagglomeraties is het verhoudingscijfer steeds lager dan voor de omliggende gemeenten, die tot hetzelfde bekken, dezelfde residentiële zone of hetzelfde arrondissement behoren. Zo gaat te Antwerpen de bevolking van de agglomeratie over naar het verhoudingscijfer 104,6, tegen 111,1 voor de overige streken van het arrondissement; te Brussel zijn de respectieve verhoudingscijfers 103,1 en 112,2, te Charleroi 104,7 en 108,1, in de Borinage 103,3 en 105,5, te Luik 104,7 en 109,9, te Gent 101,0 en 104,1 en in het Centrum wordt voor de kern een verhoudingscijfer 104,3 genoteerd, hetwelk ook lager ligt dan dat van de omgeving.

Uit het onderzoek van de bekkens van Charleroi, het Centrum en Luik, blijkt nochtans dat de nijverheidsgemeenten die niet tot de kern zelf van de zone behoren (1), de demografische expansie het meest in de hand werken; voor Charleroi bereiken genoemde gemeenten bijna het verhoudingscijfer 110, voor het Centrum 108 en voor Luik 113. Het geldt hier weliswaar betrekkelijke evoluties; zulks belet niet dat de aangroei van de bevolking in de Luikse agglomeratie heel wat aanzienlijker is dan in de omliggende gemeenten; te Charleroi is hij ook sterker; voor het Centrum neemt de kern echter minder uitbreiding (2). In deze streken staat men dus voor een verwijdering van de dichtbevolkte en door de nijverheid overbezette kern, terwijl de personeelsbezetting in de nijverheid behouden wordt.

Het Brusselse geeft een voorbeeld van de herverdeling der bevolking in een dichtbevolkte stadszone met sterk ontwikkelde, doch niet overheersende nijverheid. Een kern van vijf gemeenten, die zich uitstrekken over een groot deel van de oudste wijken der agglomeratie, ontvolkt tamelijk snel (verhoudingscijfer 94,3); de andere gemeenten van de agglo-

(1) De kern komt hier overeen met de agglomeratie, volgens de officiële betekenis.

(2) De in het arrondissement Zinnik gelegen industriële zone geeft echter een aanzienlijker verhoging dan in de ganse bestuurlijke onderverdeling en in het arrondissement Thuin vertegenwoordigt zij het grootste deel van de aangroei.

meratie bereiken het verhoudingscijfer 111,3, doch het zijn vooral de gemeenten aan de buitenste ring rond de agglomeratie, die in een versneld tempo uitbreiding nemen (verhoudingscijfer 121,8); de andere gemeenten van het arrondissement maken weinig verschil op de evolutie van het geheel; ten slotte breiden de verder verwijderde gemeenten de omtrek van de agglomeratie meer en meer uit. Tot voorbeeld van deze opmerking kan aangehaald worden, dat vijf gemeenten uit het arrondissement Nijvel naar het verhoudingscijfer 116 overgaan; meer algemeen zou men in zekere mate bij het Brusselse een ganse bevolking moeten rekenen, die er werkgelegenheid vindt, doch in feite in andere arrondissementen verblijft; de uitbreiding van de transportmiddelen is in dat opzicht van doorslaggevende invloed geweest; terloops weze opgemerkt dat, hoe paradoxaal ook, een aantal gemeenten uit het arrondissement Brussel, doch liggend op de rand ervan, een blijvende oplossing verlenen aan de met de vraag op de arbeidsmarkt in de hoofdstad verband houdende lokalisatie der bevolking. Is het tempo tamelijk regelmatig voor de kern en de ring, dan wijst de evolutie in de tijd er blijkbaar op dat de laatste jaren een verbetering brachten voor de vijf gemeenten uit het arrondissement Nijvel en voor die van de agglomeratie rond de kern met afnemend bevolkingscijfer; van 1952 tot 1956 gaat het verhoudingscijfer hunner evolutie ten opzichte van 1947 inderdaad respectievelijk van 106,9 naar 116,3 en van 104,0 op 111,3 over. Dit verschijnsel blijkt in verband te staan met speculatieve verrichtingen op onroerende goederen, hetgeen, eensdeels, door verkaveling de tegeldemaking van het maximaal aantal in de agglomeratie nog ter beschikking staande terreinen vergt en, anderdeels, het uitzoeken van terreinen tegen schappelijker prijzen in verder afgelegen streken tot gevolg heeft.

Bij deze oorzaak voegen zich, eensdeels, de voordelen van de elektrificatie der spoorwegen en, anderdeels, de op grote schaal toegenomen oprichting van flatgebouwen, zelfs wanneer het gaat om constructies met een sociale inslag. In absolute waarde, bedraagt de aangroei van 1947 tot 1956, zowel voor de Brusselse agglomeratie als voor de nauw omsluitende ring, 30 000 eenheden; de niet door ontvolking aangetaste gemeenten van de agglomeratie boeken nochtans een aanwinst van 56 000 inwoners.

De minder belangrijke stads- of nijverheidsagglomeraties maken vaak heel wat meer vooruitgang dan hun omgeving. Dit geldt voor de agglomeraties Leuven, Namen en de nijverheidsgemeenten van de Neder-Samber, de steenkolenstreek van Limburg, de industriële zone van Aalst-Ninove, de agglomeraties van Brugge en de kust. Maken hierop uitzondering, het Mechelse, de streek van Boom en van de Nete en de streek van Verviers.

4. — *Algemeen overzicht en conclusies.*

De kaart betreffende de loop van de bevolking van 1947 tot 1956 stelt de demografische expansie van de dichtbevolkte en nijverheidsgewesten in een klaar daglicht, waarbuiten alleen Limburg en, in mindere mate,

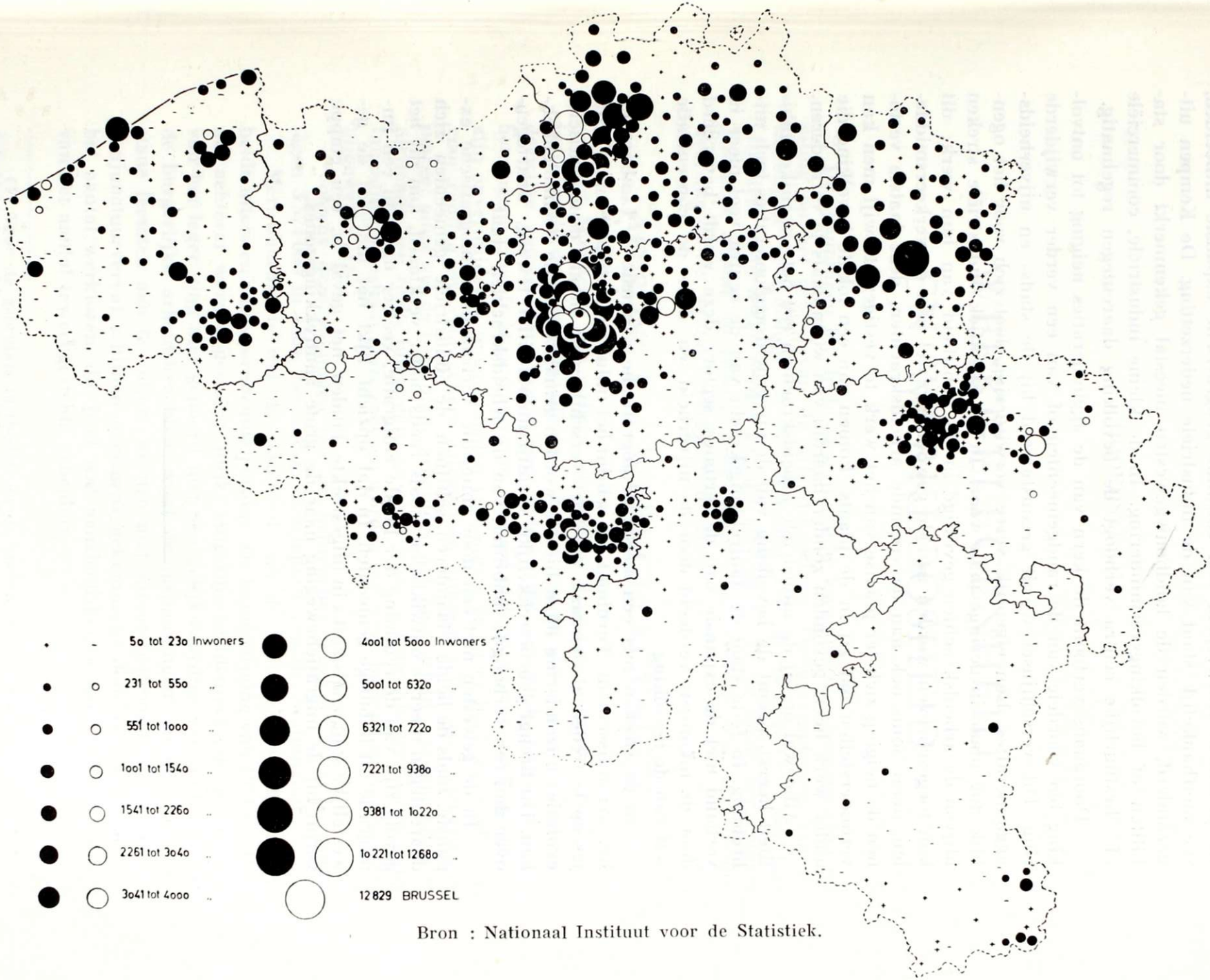

Bron : Nationaal Instituut voor de Statistiek.

de provincie Antwerpen, een continue geografische expansie uitbeelden, die onafhankelijk staat van de industriële nederzetting. De Kempen uitgezonderd, worden de landbouwgewesten meestal gekenmerkt door stabiliteit of bevolkingsvermindering. In de kleine industriële, commerciële of bestuurlijke centra verhoogt de bevolking daarentegen regelmatig.

Doorgaans vertoont de kern van de agglomeraties neiging tot ontvolking ten voordele van de randgemeenten of van een verder verwijderde ring. Dit verschijnsel wordt geconstateerd bij de stads- en nijverheidsagglomeraties. Een eigenlijk verre verwijdering doet zich voor het ogenblik nog maar in geringe mate voor. In de specifiek industriële streken blijven de arbeidskrachten gevestigd in de nabijheid van hun werk; dit kan toegeschreven worden aan de gewoonte ofwel aan de verkeersmiddelen, maar soms ook aan de vreemde arbeidskrachten, deze laatste vertonen de neiging zich ter plaatse van het werk te vestigen, terwijl men kan veronderstellen dat zij in de plaats komen van een lokale bevolking die ander werk heeft gevonden zonder daarom van woonplaats te veranderen.

Alhoewel er bij de industriële arbeidskrachten een betrekkelijke stabiliteit heerst, neemt de bevolking van de nijverheidsagglomeraties toch uitbreiding. In feite staat de aantrekkingskracht van de centra veel meer in verband met de expansie van de tertiaire sector; deze wordt bevorderd door de inkomens verdeeld door de nijverheid en door de concentratie zelf van de bevolking.

In de streken met een sterke demografische expansie — Limburg en het arrondissement Turnhout — schijnt het industrialisatiepeil maar lichtjes op te treden als oorzaak voor het verschil in de lokale demografische evolutie; uitzondering dient hier te worden gemaakt voor de steenkolenbekken. Dit brengt een betrekkelijke verblijfsimmobilitiet teweeg, waartegenover dan een verhoogde mobiliteit van de arbeidskrachten staat.

In de gewesten met een door emigratie vertraagde demografische expansie, zoals de beide Vlaanderen, schijnen de industriële gemeenten zich daarentegen meer te ontwikkelen; zoals reeds hoger verklaard, kan dit het gevolg zijn van de remming der lokale emigratie, veeleer dan van een immigratie uit naburige gemeenten. In dat opzicht lijkt het niet dat de gewestelijke stad, zoals zulks in uitgestrekte landen het geval is, een etappe vormt bij de migratiebeweging naar de grote aantrekkingszones.

HOOFDSTUK II

WERKGELEGENHEID EN WERKLOOSHEID

De spanningen bij de hoogconjunctuur kwamen zeer kenschetsend tot uiting op het gebied van de arbeidskrachten. De vermindering van de wekelijkse arbeidsduur en de uitputting van de beschikbare werkloze arbeiders hadden een eerder geringe verhoging van de totale hoeveelheid geleverde arbeid tot gevolg; deze tweevoudige evolutie was niet zonder weerslag op het aantal tewerkgestelde arbeiders.

AFDELING I. — WERKGELEGENHEID

Het Ministerie van Arbeid en Sociale Voorzorg nam de statistieken betreffende de beroepsbevolking in herziening en stelde een nieuwe reeks derwijze samen dat vergelijking sedert 1951 mogelijk blijft. Aan de heterogene classificaties waarin de arbeidskrachten worden ondergebracht, zijn onvermijdelijk moeilijkheden verbonden, zodat er heel wat spel blijft voor raming en, voor zekere categorieën althans, zelfs een onzekerheidsmarge; alhoewel de bezoldigde arbeiders het best geteld worden, blijft er niettemin een reeks bijzondere groepen waarover slechts zeer onvolledige inlichtingen bestaan. Deze reeksen worden trouwens bestendig naar behoren bijgewerkt (1).

Volgens deze ramingen telt de beroepsbevolking 3 579 700 personen, tegen 3 574 000 in 1951, het vorige hoogtepunt van de conjunctuur.

Merkwaardig is wel de stabiliteit van de beroepsbevolking aan de beide uitersten van voornoemde periode. De lichte stijging van 1951 tot 1953, die achteraf werd opgeslorpt, blijkt enigszins accidenteel : de uitbreiding van het leger ging niet gepaard met een gelijkwaardige vermindering van de burgerlijke arbeidskrachten, want de inspanningen om de aldus ontstane leemten aan te vullen, werden met succes bekroond; de fazen van conjunctuurverval schijnen overigens gekenmerkt door een aangroei van het aantal werklozen, die heel wat aanzienlijker is dan de vermindering van het aantal tewerkgestelde arbeiders.

(1) Voor de gebruikte methoden en de moeilijkheden waarop men stuit, zie *Arbeidsblad*, nr 6-7, juni-juli 1957, blz. 781 en volgende.

Burgerlijke en bezoldigde arbeidskrachten

gemiddelden

(duizenden)

OMSCHRIJVING	Bezoldigde arbeidskrachten				Burgerlijke arbeidskrachten
	1951	1954	1955	1956	1956
Landbouw, bos- en visvangst	32,2	29,1	28,3	27,2	353,1
Mijnbouw	179,7	170,8	166,1	164,8	165,8
Fabrieksnijverheid	1 060,0	1 007,9	1 033,1	1 063,7	1 239,4
Bouwbedrijf	174,4	164,8	178,0	189,9	236,6
Elektriciteit, water, gas en gezondheidsdiensten	27,0	27,0	26,9	27,2	27,9
Handel, bank en verzekering	205,8	216,2	219,1	227,0	456,9
Transportbedrijf	182,0	171,6	173,6	174,6	197,5
Diensten	530,7	563,4	570,1	580,3	670,5
Door de publiekrechtelijke lichamen tewerkgestelde werklozen	4,8	13,9	22,7	9,8	9,8
Gecontroleerde volledig werklozen	153,5	166,9	116,5	91,0	91,0
Totaal	**2 550,1**	**2 531,6**	**2 534,4**	**2 555,5**	**3 448,5**

Bron : Ministerie van Arbeid en Sociale Voorzorg.

Ongetwijfeld staat de algemene beweging in nauw verband met de demografische ontwikkeling. Deze is beslist niet gunstiger in tal van landen, waar men nochtans een soms gevoelige aangroei van de beroepsbevolking constateert. Deze verhoging wordt bereikt door de inzet van vreemde arbeiders of door het tijdelijk opnemen in de beroepsbevolking van nieuwe categorieën van personen, vooral vrouwen. België kent deze evolutie niet in dezelfde mate, alhoewel de administratieve modaliteiten inzake buitenlandse werkkrachten onder meer gebaseerd zijn op de door de O.E.E.S. in 1954 genomen beslissing; luidens de termen van paragraaf 1 dezer beslissing moet de individuële opneming van arbeiders in ieder geval afzonderlijk gewettigd worden door het feit dat, in principe binnen de termijn van een maand, op de nationale markt geen beschikbare arbeidskrachten te vinden zijn. Bovendien worden contingenten toegestaan na advies van de Drieledige Commissie voor Buitenlandse Arbeidskrachten.

Deze op vrijheid afgestemde politiek kon nochtans niet de spanningen verhelpen, die zich tijdens de periode van hoogconjunctuur voordeden. Het inzetten van vreemde arbeiders ter voorziening in onmiddellijke noden, volstaat geenszins om alle openstaande betrekkingen te bezetten; aldus

konden niet altijd de behoeften worden bevredigd die voortspruiten uit een brede politiek tot economische expansie.

Het aantal arbeidsvergunningen toegekend bij de immigratie van de titularis bedraagt 19 237; eigenlijk ligt dit cijfer een weinig lager dan in 1955, toen, ondanks een groter tekort in verscheidene belangrijke sectoren, 19 447 vergunningen werden afgeleverd.

Met dit tekort werd nochtans rekening gehouden, vermits de vergunningen voor de metaalnijverheid (1 546 tegen 668 in 1955) en de bouwnijverheid (1 020 tegen 407) een veel hoger aandeel in het totaal hadden; beide sectoren, die het sterkst behoefte hadden aan bijkomende arbeidskrachten, moesten zich voor bijna al hun aanwervingen tot de nationale arbeidsmarkt wenden. Volgens sommige aanwijzingen werden trouwens niet alleen de beschikbare arbeiders aangeworven, doch deed er zich bij de tewerkgestelde arbeidskrachten een verschuiving voor ten bate van bovengenoemde sectoren, die betere arbeidsvoorwaarden aanboden; deze herverdeling van de arbeid verloopt in tegengestelde richting met hetgeen men constateert tijdens perioden van geringere bedrijvigheid (wanneer aan selectieve afdanking wordt gedaan) en zij ontzenuwt enigszins de inspanningen tot produktiviteitsverhoging, vooral in de ondernemingen die deze arbeiders verliezen. Hierdoor werden de wervingsmoeilijkheden in verscheidene bedrijfstakken groter; de landbouw zelf werd getroffen en de steenkolenmijnen nog veel erger. Ten gevolge van het stopzetten der officiële immigratie uit Italië, verminderde het aantal aan mijnarbeiders afgeleverde vergunningen van 14 398 tot 11 754. Bijgevolg moest de aanwerving van mijnwerkers in de landen met een demografisch overschot gezocht worden. Een regeling kwam tot stand met Griekenland; reeds in 1956 immigreerden een honderdtal Griekse arbeiders. Bovendien werd een overeenkomst ondertekend met Spanje.

Als tweede overwegend element van deze evolutie, stippen wij de algemene toepassing van de overeenkomsten betreffende de inkorting van de wekelijkse arbeidsduur aan, die vooral in de nijverheid de omvang der bedrijvigheid heeft beperkt, dit ondanks de prestatie van bijkomende of aanvullende arbeidsuren. Verder in dit boekwerk wordt een tabel dezer overeenkomsten opgenomen (1). Bij de analyse van de evolutie der werkgelegenheid zal op de werkelijke weerslag van deze maatregelen worden teruggekomen.

Benevens de spontane en bijna integrale opslorping van de werkloosheid, werden ten slotte bij ministerieel besluit van 20 maart 1956 (2) doelmatige positieve maatregelen getroffen, die door een aanzienlijke beperking van de voorwaarden tot tewerkstelling, de mogelijkheid beogen om de door de lagere publiekrechtelijke lichamen tewerkgestelde werklozen terug in het particuliere bedrijfsleven op te nemen. Het opgetekende gemiddelde der aldus tewerkgestelde werklozen daalde dan ook van 22 700 in 1955 tot ongeveer 9 800.

(1) Zie 4e deel, hoofdstuk II, afdeling I, § 1. — *Arbeidsbetrekkingen.*
(2) *Belgisch Staatsblad* van 22 maart 1956.

In het algemeen kende de omvang van de werkgelegenheid blijkbaar niet die aangroei, welke men van de krachtige economische expansie kon verwachten. Ongetwijfeld werd dit tekort gedeeltelijk gecompenseerd door de bestendige verhoging van de produktiviteit, doch geenszins in voldoende mate om de toenemende spanningen op de arbeidsmarkt te voorkomen.

Door zowat met 20.000 eenheden te verhogen ten opzichte van het vorige jaar, bereikte het aantal bezoldigde arbeidskrachten en werklozen in totaal opnieuw het niveau van 1951. Het lagere niveau, dat tot in 1955 werd opgetekend, was het gevolg van een verscherping der controle op de werkloosheid en, op zekere tijdstippen misschien ook, van het netto-vertrek van vreemde arbeiders.

In feite is de oorsprong van de beweging der beroepsbevolking niet degelijk gekend en bij gebrek aan een stijgende demografische evolutie en door het opnemen van talrijke vreemde arbeiders, dient de verklaring voor deze beweging blijkbaar gezocht te worden in de beperkte, doch reële stijging van de deelneming der vrouwen aan de economische bedrijvigheid.

Worden alleen de arbeiders uit de privé-sector, die aan de maatschappelijke zekerheid zijn onderworpen, in beschouwing genomen, dan constateert men dat, sedert 1948, de tewerkstelling bij de vrouwen met 7 % steeg, tegen slechts 5 % bij de mannen.

Het verschil spruit voort uit de evolutie van het aantal bedienden, dat tijdens dezelfde periode in totaal met 18,5 % voor de mannen en 31,5 % voor de vrouwen vermeerderde. De analyse brengt nog een differentiatie aan het licht, naargelang van de beschouwde sectoren. In de fabrieksnijverheid is de proportionele aangroei van het vrouwelijk bediendenpersoneel nagenoeg dezelfde als die van het mannelijk bediendenpersoneel; daarentegen is in de handelsondernemingen de betrekkelijke aangroei van het vrouwelijk personeel voor de helft groter en meer dan het dubbel voor de diensten (1).

Sluit men de textielnijverheid uit, die een gans bijzonder conjunctuurverloop vertoont, dan constateert men bij de fabrieksnijverheid een verhoging van het aantal mannelijke arbeiders, doch stabiliteit bij de vrouwelijke personeelsbezetting. De vermeerdering van de arbeiders concentreerde zich vooral rond de metaalnijverheid, doch veel minder in de industrieën van minerale brandstofderivaten, waar de verhoging in absolute waarde eerder gering blijkt; voor de arbeidsters komen vooral de metaalverwerkende nijverheid en de scheikundige nijverheid in aanmerking — met een betrekkelijke toeneming ten opzichte van het mannelijk personeel — en, in mindere mate, het boekbedrijf en de fotografie. Bij beschouwing van de fabrieksnijverheid in haar geheel blijkt het verschil op dat niveau weinig overeenstemmend met hogergenoemde tendens, vermits de mannelijke arbeiders de meerderheid vormen in de bedrijfstakken die een expansie kennen.

---

(1) Kredietondernemingen en diverse agentschappen; hotelbedrijf; andere diensten.

Verloop van de werkgelegenheid naar kunne en beroepsgroep

Aantal op 30 juni in de maatschappelijke zekerheid opgenomen werknemers

BEDRIJFSTAK	MANNEN		VROUWEN	
	1948	1956	1948	1956
	ARBEIDERS			
Landbouw (a)	30 485	22 962	1 673	991
Mijnbouw	184 351	157 199	2 913	1 588
Fabrieksnijverheid	631 387	639 555	242 944	227 419
Bouwbedrijf	147 315	200 761	933	534
Transportbedrijf	60 292	56 175	2 157	2 099
Handelsondernemingen	48 619	55 207	13 646	15 695
Kredietondernemingen en diverse agentschappen	3 810	3 799	2 774	3 515
Hotelbedrijf	8 938	9 749	9 241	11 621
Andere diensten (b)	12 673	14 481	17 270	28 101
Totaal...	**1 127 870**	**1 159 888**	**293 551**	**291 563**
	BEDIENDEN			
Landbouw (a)	321	329	112	105
Mijnbouw	5 761	6 008	529	565
Fabrieksnijverheid	100 830	119 970	32 061	37 339
Bouwbedrijf	5 661	7 071	1 588	1 846
Transportbedrijf	8 734	8 535	1 968	1 841
Handelsondernemingen	33 250	41 217	35 305	48 511
Kredietondernemingen en diverse agentschappen	42 281	49 517	14 669	18 402
Hotelbedrijf	1 596	1 243	1 151	1 198
Andere diensten (b)	4 088	6 079	5 602	12 375
Totaal...	**202 522**	**239 969**	**92 985**	**122 182**

Bron : Rijksdienst voor Maatschappelijke Zekerheid.

(a) Landbouw, tuinbouw, bosbouw, visserij. Bestendige arbeiders.
(b) Persoonsverzorging; vermakelijkheidsbedrijven; geneeskundig dienstbetoon.

In de andere sectoren is de aangroei regelmatig en, dank zij de uitbreiding van de handel en de diensten, waaronder vooral de persoonsverzorging en het geneeskundig en sanitair dienstbetoon, mag hij voor de arbeidsters als niet te verwaarlozen worden aangezien; op acht jaar tijd bedraagt de vermeerdering 4,5 % op het algemeen totaal van de beschouwde vrouwelijke personeelsbezetting. Wees de tendens bij de tewerkstelling van mannelijke arbeiders in de steenkolenmijnen op een daling, dan vormden het bouwbedrijf (+ 53 000) en de sectoren handel en diensten (+ 9 000) nochtans een aanzienlijk afzetgebied.

In vergelijking met 1955 blijkt dat in de nijverheid, de handel en de diensten het aantal personen, die een beroep uitoefenen dat aan de maatschappelijke zekerheid is onderworpen, op 30 juni, met 50 000 eenheden

Personeel werkzaam in de private sector van de nijverheid, de handel en de diensten

BEDRIJFSTAK (a)	Onder de maatschappelijke zekerheid vallend personeel (arbeiders en bedienden), op 30 juni (in duizenden)			Personeel (arbeiders) in de nijverheid (1953 = 100)	
(1)	1951 (2)	1955 (3)	1956 (4)	1955 (5)	1956 (6)
Steenkolenmijnen en ertsontginning	163,0	152,6	152,4	93,5	92,6
Groeven	16,9	13,0	12,9	89,7	89,5
Voedingsmiddelennijverheid	69,6	71,4	72,1	99,6	98,8
Drankbereiding	27,1	27,0	27,4	99,7	100,9
Tabaksindustrie	9,5	9,4	9,5	97,1	99,1
Scheikundige nijverheid	57,9	62,3	63,6	104,9	108,0
Rubbernijverheid	8,9	8,7	9,0	111,8	112,2
Houtbewerking	48,6	47,5	47,9	105,3	111,3
Papier- en kartonnijverheid	23,3	21,0	21,2	103,4	107,6
Boekbedrijf en fotografie	26,5	29,0	30,1	107,1	102,2
Huiden- en lederindustrie	14,3	12,0	11,7	89,9	85,4
Textielnijverheid	199,2	164,8	160,9	97,9	96,2
Kledingnijverheid :					
a) Confectie	65,3	64,1	66,5	98,6	104,1
b) Schoenbedrijf	21,4	20,2	19,5		
Water-, gas- en elektriciteitsvoorziening	19,8	20,0	20,1	97,2	97,7
Ceramiek- en glasnijverheid	68,5	66,2	69,0	108,4	112,9
Metaalvoortbrengende nijverheid	337,8	354,5	373,5	103,7	108,9
Metaalverwerkende nijverheid				104,7	110,5
Kunstambacht en precisiebedrijven	14,9	14,3	14,8	..	..
Bouwbedrijf	177,2	198,1	210,2	98,5	104,1
Transportbedrijf (b) (c)	69,1	65,6	68,6	97,5	100,2
Diverse bedrijven	5,8	6,5	7,5	104,4	107,6
Nijverheid (totaal)	**1 444,6**	**1 428,2**	**1 468,5**	**100,2**	**103,2**
Handelsondernemingen	138,4	154,8	160,6		
Kredietondernemingen en diverse agentschappen	66,7	73,1	75,2		
Hotelbedrijf	23,1	24,6	23,8		
Andere diensten	47,7	58,6	61,0		
Handel en diensten (totaal)	**275,9**	**311,1**	**320,6**		

Bronnen : Kol : 2 tot 4 : Rijksdienst voor Maatschappelijke Zekerheid.
Kol : 5 en 6 : Ministerie van Arbeid en Sociale Voorzorg.

(a) De twee statistische reeksen van deze tabel zijn niet rechtstreeks vergelijkbaar; de eerste is op een vaste datum opgesteld, de tweede is berekend op grond van een gemiddelde van het jaar.
(b) Exclusief het personeel van de N.M.B.S. en van de N.M.V.B.
(c) Exclusief het vast personeel van het Nationaal Instituut voor Radio-Omroep in 1955 en 1956.

gestegen is, waarvan 40 000 in de nijverheid — met inbegrip van het bouwbedrijf en het vervoer — en 10 000 in de handel en de diensten. Uit de tabel blijkt trouwens dat de verhoging algemeen was, behalve voor de delfstoffen-, de textiel- en de ledernijverheid, waar een lichte achteruitgang te bespeuren valt. Essentieel bij de evolutie van de werkgelegenheid in de nijverheid is, zoals het vorige jaar, de nieuwe verhoging — in volstrekte waarde — met 20 000 eenheden in de metaalnijverheid en met meer dan 10 000 eenheden in het bouwbedrijf.

Deze tweevoudige analyse — werkgelegenheid volgens geslacht en volgens nijverheid — bepaalt de in het Belgisch bedrijfsleven geconstateerde grenzen van de expansie der arbeidskrachten. Zij bepaalt daarbij ook een van haar voornaamste structuurelementen en van haar mogelijkheden tot verdere evolutie.

Uitgaande van de statistieken der maatschappelijke zekerheid brengt dit onderzoek de tendens van de beweging en van de op een bepaald ogenblik bereikte resultaten aan het licht. Het is echter van belang de omvang van de tijdens het ganse jaar gepresteerde arbeid te doen uitschijnen.

De vermindering van de arbeidsduur heeft het totale arbeidsvolume sterk beïnvloed. Weliswaar werd de inkorting van de wekelijkse arbeidsduur, voorzien in de overeenkomsten, niet onmiddellijk toegepast; om de overeengekomen vermindering gedeeltelijk te neutraliseren werden bijkomende werkuren gepresteerd. Nochtans bleven deze maatregelen niet zonder uitwerking, alhoewel verschillend van de ene nijverheid tot de andere; de weerslag was het sterkst in de grote sectoren, die de hervorming hebben ingeluid. Gedeeltelijk is dit te wijten aan het feit dat deze hervorming in andere industrieën soms niet zozeer tot uiting kwam wegens de opslorping van de gedeeltelijke werkloosheid ofwel er eenvoudig later werd doorgevoerd. De vergelijking van het aantal uren-arbeiders met het tewerkgesteld personeel in de hierna volgende tabel en grafiek, geeft een idee van de werkelijke draagwijdte dezer evolutie die vooral blijkt uit de vergelijking van 1955 met 1956, aan de rechte kant van de onderste grafiek. Ten opzichte van 1953 — links in dezelfde grafiek — vertoont deze evolutie een compensatie die uit de stijging van het peil der economische bedrijvigheid voortvloeit.

In totaal is ten opzichte van 1955 de vermindering 6 % in de stikstofnijverheid en 3 % in de cokesfabrieken, de ijzer- en staalnijverheid, die der non-ferrometalen, alsook in de gas- en elektriciteitsbedrijven; in de steenkolenmijnen hebben genoemde beslissingen tot een nagenoeg gelijkaardig resultaat geleid en ook de metaalverwerkende nijverheid ging blijkbaar dezelfde richting uit. Voor nagenoeg de helft kan de verhoging van de werkgelegenheid in de metaalindustrie aldus uitgelegd worden als compensatie op de gevolgen der hervorming.

Niet alleen door bijkomende aanwervingen, doch tevens door een bestendige actie tot produktiviteitsverhoging, trachtte het bedrijfsleven deze toestand, in de mate van het mogelijke, te beheersen. Vanzelfsprekend valt het moeilijk deze verhoging te meten, doch de algemene tendens die uit de hierna volgende grafiek blijkt, wijst op de werkelijkheid van het verschijnsel. Daar de grafiek op een periode slaat waarin het bedrij-

Aantal arbeiders en uren-arbeiders in sommige bedrijfstakken (a)

(duizenden)

BEDRIJFSTAK	Tewerkgestelde arbeiders				Uren-arbeiders			
	1953	1954	1955	1956	1953	1954	1955	1956
Steenkolenmijnen (b)	132,0	125,8	120,0	121,0	318 337	298 353	290 408	281 084
Cokesfabrieken	4,7	4,5	4,3	4,6	11 044	10 448	9 932	10 394
IJzer- en staalnijverheid (c)	47,0	45,7	48,7	51,3	102 940	103 086	111 583	113 857
Industrie der non-ferrometalen	15,0	15,5	15,7	16,0	34 188	35 349	35 501	35 208
Metaalverwerkende nijverheid	174,4	172,7	182,2	197,9	377 808	369 971	390 972	414 168
Stikstofnijverheid	4,2	4,3	4,1	4,3	9 069	9 374	8 371	9 038
Rubbernijverheid	6,1	6,4	6,8	6,8	13 727	13 930	14 905	14 905
Papiernijverheid (producerende inrichtingen)	8,5	8,5	8,6	8,8	18 760	19 307	19 318	19 094
Papiernijverheid (verwerkende inrichtingen)	9,7	9,7	10,1	10,8	21 322	21 340	22 013	23 197
Steengroeven	9,1	8,4	8,0	8,0 (d)	19 142	17 165	16 593	16 788 (d)
Kalk, kalksteen en kalkderivaten	5,0	4,7	4,7	4,8	10 719	10 059	10 066	10 229
Aardewerkindustrie	9,5	9,7	10,4	9,9	20 682	21 447	22 974	21 315
Cementnijverheid	4,1	3,8	3,6	3,8	9 061	8 296	7 888	8 109
Glasnijverheid	14,9	15,9	17,4	18,4	32 642	34 965	37 885	39 798
Houtnijverheid	23,6	24,1	25,2	27,1	52 032	53 628	55 384	59 196
Ceramische nijverheid	8,7	9,5	9,6	7,5	19 106	19 784	20 235	16 523
Bouwbedrijf	52,5	51,2	53,1	56,1	..	..	..	..
Spinnerijen	46,5	46,4	44,4	42,4	..	..	..	..
Weverijen	45,4	45,8	44,4	43,6	92 732	94 586	90 535	102 531
Andere textielbedrijven	6,0	5,7	5,6	5,9	12 050	10 766	10 821	11 924
Tricotagenijverheid	16,0	15,6	16,4	17,6	32 334	30 744	32 948	35 588
Dierlijke en plantaardige oliën	1,8	1,7	1,6	1,7	4 254	4 061	3 680	3 931
Tabaksnijverheid	7,5	7,4	7,3	7,5	15 880	15 253	15 013	15 088
Ledernijverheid	3,9	3,7	3,6	3,6	8 229	7 818	7 826	8 194
Schoennijverheid	13,7	13,0	13,3	13,3	24 959	24 245	24 687	25 725
Pantoffelindustrie	1,5	1,6	1,6	1,8	3 102	3 364	3 437	3 611
Watervoorziening	2,8	2,7	2,6	2,8	6 832	6 287	6 222	6 472
Haven van Antwerpen	15,5	15,1	15,4	15,8	..	..	..	..

Bronnen : Nationaal Instituut voor de Statistiek. Administratie van het Mijnwezen. Bedrijfsfederaties.

(a) In het algemeen maken de in deze tabel voorkomende industrieën het voorwerp uit van een produktiestatistiek en hebben de gegevens, in principe, betrekking op alle nijverheidsinrichtingen zonder onderscheid van het aantal tewerkgestelde arbeiders.
(b) Ondergrondse en bovengrondse arbeiders.
(c) Exclusief de bedrijven die uitsluitend vormstaal voortbrengen.
(d) Ten gevolge van de vermeerdering van het aantal aangevers zijn deze gegevens niet vergelijkbaar met die van de vorige jaren.

Vergelijkende evolutie van de produktie, het arbeiderspersoneel en de gepresteerde uren-arbeiders in verschillende bedrijfstakken
(1953 = 100)

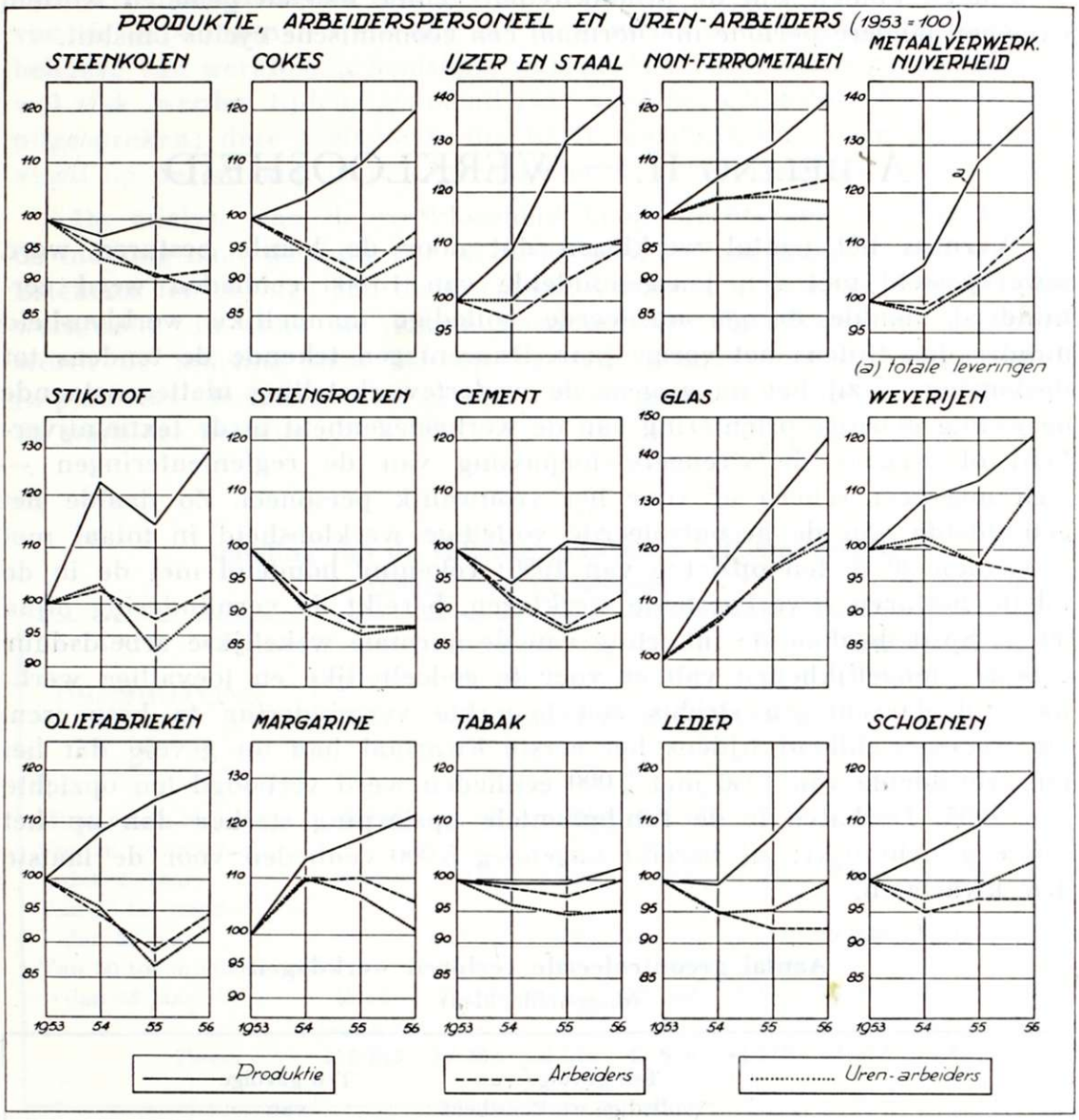

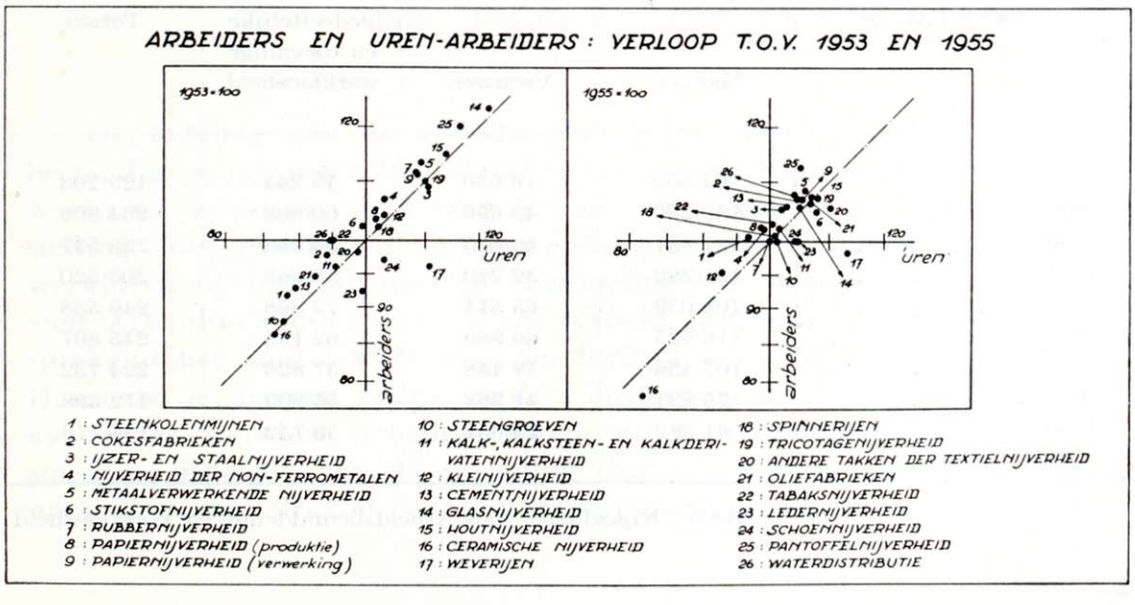

Bron : Nationaal Instituut voor de Statistiek.

vigheidspeil geleidelijk verbetert, geeft zij zowel dit laatste verloop als de fundamentele toeneming van de produktiviteit weer. Om in aanmerking te kunnen komen zou de produktiviteit echter moeten gemeten worden over een langere periode die normaal een economische cyclus omsluit.

AFDELING II. – WERKLOOSHEID

Vermits het aantal werklozen dat door de lokale besturen werd tewerkgesteld met een jaargemiddelde van 13 000 eenheden werd verminderd, daalde de gecontroleerde volledige mannelijke werkloosheid minder dan tijdens het vorige jaar. Daarentegen tekende de tendens tot opslorping — zij het nu wegens de wedertewerkstelling niettegenstaande de weinig gunstige oriëntering van de werkgelegenheid in de textielnijverheid of wegens de strengere toepassing van de reglementeringen — zich nog zeer scherp af voor het vrouwelijk personeel. Zo daalde het gemiddelde van de gecontroleerde volledige werkloosheid in totaal met meer dan 20 % ten opzichte van 1955; rekening houdend met de in de lokale besturen tewerkgestelde werklozen, bereikt de vermindering bijna 30 %. Spijt de door de inkorting van de normale wekelijkse arbeidsduur geboden mogelijkheden valt er voor de gedeeltelijke en toevallige werkloosheid daarentegen slechts een beperkte vermindering te bespeuren. De weersgesteldheid tijdens het eerste kwartaal had tot gevolg dat het jaargemiddelde van 1956 met 2 000 eenheden werd verhoogd ten opzichte van 1955. Derhalve is de fundamentele opslorping sterker dan op het eerste gezicht lijkt; zij bereikt nagenoeg 5 000 eenheden voor de laatste drie kwartalen.

Aantal gecontroleerde verloren werkdagen
(daggemiddelden)

JAARTAL	Ten gevolge van volledige werkloosheid		Ten gevolge van gedeeltelijke en toevallige werkloosheid	Totaal
	Mannen	Vrouwen		
1948	64 309	16 650	48 244	129 203
1949	130 289	43 699	60 908	234 896
1950	127 887	42 085	53 565	223 537
1951	101 232	52 220	53 068	206 520
1952	108 059	65 511	72 968	246 538
1953	116 625	66 989	62 193	245 807
1954	107 458	59 468	57 826	224 752
1955	75 121	41 368	55 909	172 398
1956	61 382	29 652	53 742	144 776

Bron : Rijksdienst voor Arbeidsbemiddeling en Werkloosheid.

Op het gebied van reglementering komen de sancties op overtredingen met uitsluiting van het voordeel der vergoedingen bijna even veelvuldig voor, rekening houdend met het aantal beschouwde werklozen. Op grond van de bepalingen betreffende het inrichten van opleidingscursussen ten behoeve van werkloze arbeidsters, waarmede men in de loop van 1956 van wal stak, werden tijdens genoemd jaar voor het eerst enkele uitsluitingen uitgesproken; deze reglementering heeft nochtans een meer indirecte invloed op de omvang van de gecontroleerde werkloosheid.

De analyse van de werkloosheid biedt slechts een beperkt belang; de indeling naar de duur der werkloosheid, verloor immers heel wat aan betekenis ten gevolge van de storingen, veroorzaakt door de beweging der werklozen, die door de lokale besturen zijn tewerkgesteld. Bovendien wordt de indeling naar beroep herzien, waarbij het de bedoeling is, in plaats van het beroep, de nijverheid ten grondslag te nemen tot dewelke de werkloze behoort.

Indeling van de volledig werklozen volgens leeftijd

(telling van 16 november)

OMSCHRIJVING	Mannen				Vrouwen			
	1950	1954	1955	1956	1950	1954	1955	1956
Minder dan 20 jaar..	8 736	3 505	2 031	1 057	3 354	2 122	1 517	918
Van 20 tot minder dan 25 jaar	10 881	7 152	3 959	2 032	8 388	8 811	4 866	2 854
Van 25 tot minder dan 50 jaar	49 627	31 031	21 898	14 743	22 276	27 936	18 034	11 108
Van 50 tot minder dan 65 jaar	41 568	36 706	30 387	29 742	8 161	14 323	12 215	10 161
Totaal ...	**110 812**	**78 394**	**58 275**	**47 574**	**42 179**	**53 192**	**36 632**	**25 041**

Bron : Rijksdienst voor Arbeidsbemiddeling en Werkloosheid.

De indeling van de volledig werklozen naar leeftijd, wijst op een bestendige stijging van het aantal werklozen op leeftijd; in november 1956 waren 62 % van de werklozen 50 jaar en ouder. Vermits bij de tewerkstelling door provinciën en gemeenten de voorkeur wordt gegeven aan werklozen op leeftijd, heeft de besnoeiing van deze door de Rijksdienst voor Arbeidsbemiddeling en Werkloosheid gesubsidieerde werken vanzelfsprekend het aantal werklozen op leeftijd verhoudingsgewijze verhoogd. Daarenboven bestaat bij de verdere opslorping de tendens om de reserve aan jonge werkloze arbeidskrachten uit te putten. Nochtans verdienen sommige aspecten van de verdeling naar leeftijd de aandacht; voor het arrondissement Brussel bedraagt de verhouding van het aantal mannelijke

werklozen van 50 jaar en ouder 70 %; dit bijzonder hoog percentage vindt wellicht een verklaring in het feit dat, bij de aanwerving, de concurrentie van jongere arbeiders uit andere gewesten speelt, die zich door de hoofdstad aangetrokken voelen; ook de meer uitgesproken veroudering van de in dit arrondissement verblijvende bezoldigde bevolking is hiervan wellicht een oorzaak.

Indeling der gecontroleerde volledig werklozen per provincie

(daggemiddelden)

PROVINCIE	1949	1950	1951	1952	1953	1954	1955	1956
Antwerpen	48 492	48 886	42 908	45 226	44 345	38 606	25 618	18 215
Brabant	31 302	33 278	31 516	32 809	34 011	29 694	19 590	16 582
West-Vlaanderen ...	32 350	26 586	25 576	30 558	31 741	28 729	22 126	16 505
Oost-Vlaanderen	38 069	32 450	30 874	38 583	39 426	36 189	27 197	21 405
Henegouwen	11 172	14 305	10 292	12 348	15 200	15 095	9 732	7 461
Luik	5 904	6 278	5 188	6 502	9 436	9 468	6 218	5 278
Limburg	3 939	4 864	4 479	4 872	5 929	5 581	3 652	3 514
Luxemburg	579	752	515	428	606	830	525	345
Namen	2 181	2 573	2 104	2 244	2 920	2 734	1 831	1 729
Het Rijk...	**173 988**	**169 972**	**153 452**	**173 570**	**183 614**	**166 926**	**116 489**	**91 034**

Bron : Rijksdienst voor Arbeidsbemiddeling en Werkloosheid.

In vergelijking met 1954 treden bij de indeling der werklozen per provincie doorgaans geen sterke verschillen in de vermindering op. Genoemde indeling is en blijft het gevolg van de demografische evolutie. De beweging in de provincie Antwerpen verdient nochtans te worden vernoemd; na een bijzonder gevoelige vermindering van de werkloosheid der mannelijke arbeiders in de vorige jaren, die aan de huidige hoogconjunctuurfaze voorafging, tekent zich tijdens deze faze een gelijkaardige beweging af voor de vrouwelijke werklozen. Deze evolutie is van betekenis voor de gewestelijke economische ontwikkeling.

TWEEDE DEEL

Produktie van goederen en diensten

HOOFDSTUK ÉÉN

LANDBOUW EN VISVANGST

AFDELING I. — LANDBOUW

§ 1. — ALGEMEEN OVERZICHT

1. — *Landbouwpolitiek.*

De landbouwpolitiek bleef gericht op hoofdzakelijk twee doeleinden : de bevordering van de kostprijsverlaging en de veiligstelling van redelijke producentenprijzen. De subsidies voor structuurverbeteringen en voor de bestrijding van de veeziekten, de bevordering van het landbouwkrediet en van de afzet dienen ter verwezenlijking van het eerste doel; zulks is ook waar voor de ruilverkaveling, die door de wet van 25 juni 1956 (1) verplichtend kan worden gesteld. Mede doordat hun invloed slechts na verloop van tijd is waar te nemen, spreken deze maatregelen minder aan dan de prijspolitiek. Deze bleef in 1956 nagenoeg ongewijzigd.

Een deel van de landbouwprodukten bleef aan contingentering onderworpen. Ten opzichte van de O.E.E.S.-landen is het percentage van de vrijgemaakte produkten gestegen van 69,0 % tot 89,3 %, maar deze wijziging is hoofdzakelijk het gevolg der vervanging van 1948 door 1955 als basisjaar voor de berekening van de vrijmaking. Op 1 januari 1956 werden de ossen op de lijst der vrijgemaakte produkten gebracht. Tot de contingenterende maatregelen behoort eveneens de naleving van een tuinbouwkalender. Beperkende maatregelen op de invoer van landbouwprodukten kunnen, dank zij een vergunning van de G.A.T.T., van kracht blijven tot 1962; de door voornoemde organisatie bepaalde termijn is dezelfde als die welke is vastgesteld in het landbouwprotocol met Nederland. Het stelsel van minimumprijzen bleef ondertussen van kracht tegenover dit land.

Het prijsbeleid bleef verder steunen op de vaststelling van richtprijzen. Deze gelden voor de tarwe, de cichorei, het varkensvlees, het rund-

(1) *Belgisch Staatsblad* van 9-10 juli 1956.

vlees, de melk, de boter en de eieren. De maandelijkse richtprijzen voor tarwe omvatten een vergoeding voor de opslagkosten en berusten op de verplichte inmenging van inlands graan in het broodmeel. De bescherming van de suikerbietenteelt bleef steunen op de heffing van een invoerrecht van 3 F per kg suiker. De differentiële maandelijkse richtprijzen voor de zuivelprodukten beogen de bevordering van het opslaan van boter in de zomer; sommige zuivelprodukten, zoals melkpoeder en bepaalde kaassoorten, genieten een subsidieregeling. Voor het vlees gelden naast de richtprijzen ook minimum- en maximumprijzen; de toepassing ervan wordt verwezenlijkt door middel van de in- en uitvoerbeheersing en andere marktregelende maatregelen. Aldus werden, wegens het tekort aan vlees van goede kwaliteit en een gelijktijdig teveel aan produkten van minder goede kwaliteit, verhandelingen bevorderd waarbij invoer van de eerste soort en uitvoer van de tweede soort plaats vonden.

In verband met de verhoudingen in Benelux zij aangetekend dat de Beperkte Ministeriële Groep voor Landbouwaangelegenheden driemaal bijeenkwam. Ze heeft leiding gegeven aan de Commissie voor de Harmoniëring van de Landbouwpolitiek in het onderzoek dat laatsgenoemde uitvoert : de Commissie en haar werkgroepen hebben studiën verricht over de landbouwlonen, de pachten, de prijzen van landbouwmaterieel en meststoffen, alsmede over de geleidelijke vrijmaking van het handelsverkeer in landbouwprodukten; hierbij werd eerst gedacht aan de eieren en de aardappelen; tomaten, bloemkolen en kersen werden eveneens in het onderzoek betrokken.

2. — *Algemene toestand van de landbouw.*

Evenals in de voorgaande jaren betrof de landbouwtelling van 15 mei de landbouwbedrijven vanaf 1 ha, maar vanaf 1 a voor zover het de tuinbouw en de verbouw van niet voor eigen gebruik bestemde tabak en geneeskundige planten gold. De verder in deze uiteenzetting opgenomen statistische gegevens hebben niettemin betrekking op alle landbouwbedrijven vanaf 1 a; daartoe is gebruik gemaakt van de uitkomsten der telling van 15 mei 1950 die ook de exploitaties van 1 a tot 1 ha omvat.

De achteruitgang van de oppervlakte cultuurgrond was zeer gering. De vermindering gebeurde vooral ten nadele van het groenvoederareaal; daarentegen deed zich een sterke procentuele stijging voor bij de peulvruchten. Voor de overige groepen van gewassen waren de wijzigingen vrij onbeduidend.

In tegenstelling tot het voorgaande jaar was het weder voor de landbouw zeer ongunstig. De winter was zeer streng, de zomer één der slechtste sedert vele jaren en ook in de herfst waren de weersomstandigheden niet gunstig. De vorstschade was aanzienlijk, te meer daar het areaal wintergewassen zeer groot was : van de vorstschade in de land- en de tuinbouw werd een telling gehouden en een bijzonder krediet van 225 miljoen frank werd ter beschikking van de Regering gesteld om hulp te bieden

Bebouwde oppervlakte

Tellingen van 15 mei 1952, 1953, 1954, 1955 en 1956

(hectaren)

OMSCHRIJVING	1952	1953	1954	1955	1956	Verschil van 1955 op 1956 in %
Graangewassen	512 911	517 366	506 660	505 601	513 755	+ 1,6
Peulgewassen verbouwd voor het zaad	8 559	11 998	12 935	12 849	14 388	+ 12,0
Nijverheidsgewassen	101 003	95 657	94 623	97 552	99 490	+ 2,0
Wortelplanten en knolgewassen	158 318	160 609	162 660	151 600	151 254	— 0,2
Groenvoeder	69 120	61 102	65 858	63 545	50 458	— 20,6
Grasland	820 623	820 689	815 017	815 472	817 539	+ 0,3
Groenteteelt	27 477	28 422	28 657	29 413	29 149	— 0,9
Andere teelten	59 403	59 153	55 428	54 524	53 540	— 1,9
Algemeen totaal	**1 757 414**	**1 754 996**	**1 741 838**	**1 730 556**	**1 729 573**	**— 0,1**

Bron : Nationaal Instituut voor de Statistiek.

aan de landbouwers die uitzonderlijke verliezen ondergaan hadden. Door het droge en koude voorjaar en als gevolg van de natte en kille zomer verliepen de ontwikkeling en de rijping van de gewassen zeer traag. In de meeste streken was het graan dan ook medio september nog niet in de schuur; er werd nog hooi in oktober binnengehaald en op sommige plaatsen ging het verloren; het bietenrooien gebeurde in zeer lastige omstandigheden. Over het geheel beschouwd viel de opbrengst tegen.

De akkerbouwproduktie was kleiner dan in 1955. Enkel voor de gerst, de haver, de zomertarwe en de vroege aardappelen was de opbrengst hoger als gevolg van areaalverschuivingen, hoewel de hogere opbrengst voor de laatste twee gewassen eveneens een rol speelde. De suikerproduktie was ruimschoots minder dan in 1955, het vlas was over het algemeen van slechte kwaliteit en de hooiwinning viel tegen. Dank zij de hogere varkensslacht steeg de vleesproduktie, hoewel er minder runderen, schapen en paarden geslacht werden; de melkproduktie vertoonde een lichte daling, maar het vetgehalte was groter; de eierproduktie nam toe.

Het handelsverkeer met landbouwprodukten vertoonde een krachtige uitbreiding; berekend aan de hand van een goederenpakket dat zo goed mogelijk aan de inlandse landbouwprodukten beantwoordt, stegen de invoer en de uitvoer respectievelijk met ongeveer 10 en 30 %. Het aandeel van de landbouw in de totale uitvoer nam toe, terwijl het voor de invoer daalde. Toch steeg het tekort op de handelsbalans voor de landbouwprodukten, doordat het bedrag van de invoer ettelijke malen zo groot is als dat van de uitvoer.

Verloop van de opbrengst van sommige teelten

Gemiddelde produktie per hectare

(metrische kwintalen)

OMSCHRIJVING	1952	1953	1954	1955	1956	Verschil van 1955 op 1956 in %
Wintertarwe	34,9	33,8	33,1	38,4	32,2	— 16,1
Zomertarwe	22,5	24,9	26,4	28,6	31,3	+ 9,4
Rogge	26,8	26,1	29,8	29,9	28,8	— 3,7
Wintergerst	30,8	31,2	29,9	36,5	31,1	— 14,8
Zomergerst	30,1	31,5	33,1	33,3	32,0	— 3,9
Haver	28,0	28,6	29,7	32,3	30,7	— 4,9
Korrelmaïs	50,6	50,7	47,9	49,5	42,8	— 13,5
Droge erwten	30,5	25,0	33,2	32,1	26,6	— 17,0
Suikerbieten	343,2	405,7	375,5	391,3	357,8	— 8,6
Vlas (stro)	59,4	54,5	67,5	70,4	62,9	— 10,6
Cichorei voor koffie	394,8	400,4	391,9	401,1	390,6	— 2,6
Late aardappelen	248,1	231,8	272,8	264,0	251,9	— 4,6
Halfvroege aardappelen	248,8	211,5	295,9	265,5	231,3	— 12,9
Vroege aardappelen	194,4	172,4	225,2	201,2	225,5	+ 12,1
Voederbieten	663,2	793,9	760,6	795,1	733,7	— 7,7
Inkarnaatklaver (groen)	213,1	223,6	210,0	240,5	191,6	— 20,3
Gewone klaver (hooi)	46,3	42,6	41,6	48,3	40,0	— 17,0
Luzerne (hooi)	53,9	53,8	52,1	54,4	53,5	— 1,6
Hooi (blijvend hooiland)	40,0	43,2	38,2	44,7	39,5	— 11,6

Bron : Nationaal Instituut voor de Statistiek.

Veestapel

(eenheden)

OMSCHRIJVING	Gemiddelde 1937–1939 (a)	1 januari 1953	1 januari 1954	1 januari 1955	1 januari 1956	1 januari 1957
Landbouwpaarden	**258 000**	**211 112**	**205 235**	**193 166**	**184 648**	**177 515**
Runderen :						
Uitsluitend melkkoeien	971 000	902 041	930 407	953 363	948 471	948 553
Melk- en trekkoeien		39 116	34 548	31 415	26 520	22 975
Andere runderen	801 000	1 210 155	1 248 354	1 267 318	1 267 355	1 328 378
Totaal aantal runderen.	**1 772 000**	**2 151 312**	**2 213 309**	**2 252 096**	**2 242 346**	**2 299 906**
Varkens	**1 087 000**	**1 382 133**	**1 255 148**	**1 333 549**	**1 441 411**	**1 370 357**

(a) Ramingen.

Bronnen : Ministerie van Landbouw.
Nationaal Instituut voor de Statistiek.

In- en uitvoer van landbouwprodukten (a)

JAARTAL	Veehouderij-produkten		Akkerbouw-produkten		Tuinbouw-produkten		Totaal	
	Hoeveelheid (duizenden tonnen)	Waarde (miljoenen franken)	Hoeveelheid (duizenden tonnen)	Waarde (miljoenen franken)	Hoeveelheid (duizenden tonnen)	Waarde (miljoenen franken)	Hoeveelheid (duizenden tonnen)	Waarde (miljoenen franken)
	INVOER							
1937	63,2	356,1	3 454,6	3 842,4	233,3	349,2	3 751,2	4 547,7
1949	195,7	5 725,0	1 943,1	7 643,7	256,3	2 023,0	2 395,2	15 391,7
1951	134,9	4 217,5	2 521,1	9 923,5	297,2	2 256,4	2 953,3	16 397,4
1953	120,7	3 658,2	2 235,9	7 797,6	270,4	2 059,8	2 627,1	13 515,6
1954	106,5	3 071,0	2 703,7	8 928,9	267,4	2 155,6	3 077,6	14 155,2
1955	105,5	3 217,3	2 174,2	7 485,4	287,6	2 283,2	2 567,8	12 985,9
1956	113,3	3 211,2	2 376,8	8 774,3	277,1	2 521,3	2 767,2	14 506,7
	UITVOER							
1937	26,1	231,7	447,5	611,3	74,3	231,9	577,9	1 075,0
1949	12,9	425,2	136,6	387,5	71,9	624,8	221,6	1 437,4
1951	36,2	853,8	218,3	887,6	93,4	756,7	347,9	2 498,1
1953	68,9	513,7	169,9	546,7	122,7	901,2	359,5	1 961,6
1954	87,3	757,7	146,1	612,9	111,6	1 014,0	345,1	2 434,6
1955	72,9	651,6	355,3	846,9	119,5	1 111,5	547,7	2 610,0
1956	66,0	958,7	288,2	1 021,8	107,2	1 388,0	461,4	3 368,5

Bron : Nationaal Instituut voor de Statistiek.

(a) Deze tabel omvat de hoofdstukken 1, 2 en 4 van de afdeling I en de hoofdstukken 6, 7, 8, 10 alsmede een gedeelte van het hoofdstuk 12 van de afdeling II van het Beneluxdouanetarief. Ze omvat bovendien het nr 541a (ruw vlas). In deze tabel is de vis dus niet opgenomen, evenmin als de exotische produkten, welke niet in mededinging staan met een gelijkaardige Belgische produktie.

Splitst men de landbouwprodukten in veehouderijprodukten, akkerbouwprodukten en tuinbouwprodukten, dan blijkt dat de eerstgenoemde groep, naar waarde, geen deel heeft gehad in de invoerstijging; daarentegen heeft ze wel deel gehad in de uitvoerstijging.

Kenmerkend voor het verloop inzake de akkerbouwprodukten was de toeneming van de graaninvoer; de graanuitvoer was eveneens hoger.

Bij de tuinbouw is de weerslag van het slechte weder op de prijzen zeer duidelijk; hoewel het gewicht bij invoer en uitvoer afnam, steeg de waarde. De waarde van de fruituitvoer bleef slechts weinig lager dan het voorafgaande jaar, niettegenstaande een sterke daling van de hoeveelheid. De uitgevoerde hoeveelheid groenten (witloof) was echter groter dan in 1955. In tegenstelling met laatstgenoemd jaar gaf de handelsbalans voor groenten een batig saldo te zien.

Volgens het indexcijfer der landbouwprijzen en der produktiekosten van het Ministerie van Landbouw was de evolutie van de prijsverhoudingen voor de landbouwers in 1956 minder ongunstig dan in 1955. De landbouwprijzen vertoonden een stijging van ruim 1 %, tegenover een daling met bijna 7 % in 1955; zij komt op rekening van de akkerbouwprodukten (11 %), hetgeen hoofdzakelijk toe te schrijven is aan de prijsstijging van de aardappelen (65 %); in de veehouderijsector was er daarentegen een geringe gemiddelde daling, niettegenstaande de hogere runder- en paardenprijzen. Voor de kostprijsfactoren was de stijging algemeen; het indexcijfer liep met 3 % op, vergeleken met 2 % in 1955.

Door de slechte weersomstandigheden en de ongunstige opbrengsten gingen de jaarinkomsten van de landbouwers achteruit.

§ 2. — TOESTAND PER SECTOR

1. — *Akkerbouw.*

a) *Graangewassen.*

Het graanareaal nam enigszins toe. Door de februarivorst echter ging de uitzaai van de broodgranen achteruit ten voordele van de niet-broodgranen.

Op 1 januari 1956 bedroeg de uizaai van wintertarwe 191 500 ha, tegen 171 500 een jaar voordien, maar bijna 50 % werd uitgevroren; doordat de uitzaai van zomertarwe zeer groot was, bleef de totale oppervlakte tarwe toch aanzienlijker dan in 1954. Als gevolg van het ongunstige weder was de gemiddelde opbrengst per ha zeer laag, althans voor de wintertarwe; voor de zomertarwe was zij nochtans buitengewoon hoog en dikwijls zelfs aanzienlijker dan die van de wintertarwe. De totale tarweproduktie bedroeg 596 000 t vergeleken met 714 000 in 1955. Nadat de Regering in juli besloten had de richtprijs voor de tarwe op het peil van 1955, d.i. gemiddeld 450 F, te handhaven, werd midden augustus be-

paald dat de richtprijs gemiddeld 470 F zou bedragen zoals in 1954. Vanaf augustus bedroeg het inmengingspercentage van de inlandse tarwe in het broodmeel 40 %; afgezien van een korte periode in september, tijdens dewelke het percentage tot 30 % werd teruggebracht, bleef het percentage ongewijzigd tot aan het einde van het jaar; het was aldus veel lager dan het voorafgaande jaar, toen het 60 % bedroeg en zelfs 65 % vanaf november. In tegenstelling met het voorgaande jaar werd de richtprijs bereikt in het tweede halfjaar.

Op 31 juli verviel het Internationaal Graanakkoord. Ondertussen, op 25 april nl., was een nieuw akkoord afgesloten, geldig voor drie jaar. Hierin heeft België onderschreven voor 450 000 t per jaar, vergeleken met 650 000 t in de voorgaande overeenkomst.

De invoer in de B.L.E.U. van tarwe, spelt en mengkoren samen bedroeg 540 000 t, tegen 480 000 t in 1955; de toeneming kwam hoofdzakelijk op rekening van de Verenigde Staten van Amerika. Er werd ook meer voedergraan ingevoerd, vooral meer gerst en haver; voor de maïs was er weinig verandering, terwijl de invoer van rogge terugliep wegens de betrekkelijk hoge prijs.

Graangewassen

Bebouwde oppervlakte

(hectaren)

OMSCHRIJVING	1952	1953	1954	1955	1956	Verschil van 1955 op 1956 in %
Broodgranen :						
Winter- en wisseltarwe ..	154 571	154 234	137 501	171 139	102 158	— 40,3
Zomertarwe	11 779	16 116	46 644	20 128	85 581	+ 325,0
Rogge	82 345	81 691	82 081	73 500	68 193	— 7,2
Spelt	5 999	6 044	6 231	6 075	3 022	— 50,2
Masteluin	1 439	1 027	1 389	788	1 263	+ 60,3
Totaal broodgranen	**256 133**	**259 112**	**273 846**	**271 630**	**260 217**	— **4,2**
Andere graangewassen :						
Wintergerst	29 638	32 413	16 315	25 222	22 112	— 12,3
Zomergerst	60 256	61 085	59 742	56 580	68 564	+ 21,1
Haver	165 331	161 413	152 308	148 962	157 622	+ 5,8
Boekweit	133	104	280	139	95	— 31,7
Korrelmaïs	1 420	2 302	2 289	1 714	1 566	— 8,9
Mengeling van granen andere dan masteluin ..	..	937	1 880	1 354	3 579	+ 164,3
Totaal andere graangewassen	**256 778**	**258 254**	**232 814**	**233 971**	**253 538**	+ **8,4**
Totaal graangewassen	**512 911**	**517 366**	**506 660**	**505 601**	**513 755**	+ **1,6**

Bron : Nationaal Instituut voor de Statistiek.

De oppervlakte niet-broodgranen steeg aanzienlijk en bereikte op weinig na het peil van 1952 en 1953. Daarentegen vertoonde de uitzaai van rogge, die ook grotendeels als veevoeder wordt aangewend, een daling; ongeveer 5 % moest worden omgeploegd als gevolg van de vorst. De opbrengst per ha was lager dan in beide voorgaande jaren.

Evenals voor de wintertarwe was de oppervlakte voor de wintergerst kleiner dan het jaar tevoren, niettegenstaande de oorspronkelijk grotere uitzaai. Het zomergerstareaal vertoonde een aanzienlijke toeneming; bovendien was de opbrengst groter dan in 1955. Het gemiddelde prijsniveau voor de gerst was hoger dan in 1955.

De haverprijs was daarentegen iets lager. Hoewel de voortgaande mechanisering de behoeften aan haver steeds doet afnemen, was de uitzaai groter dan het voorafgaande jaar, een gevolg van de vorst. De produktie was dan ook groter, niettegenstaande de lagere opbrengst per ha.

Voor de korrelmaïs was er een verdere areaalinkrimping. Daar de opbrengst bovendien laag was, onderging de produktie een aanmerkelijke vermindering.

b) *Droge groenten.*

Het areaal van de voor het zaad verbouwde peulvruchten werd uitgebreid. Naar verhouding was de stijging voor de paardebonen aanzienlijk. De droge erwten bleven verreweg de belangrijkste post; daar hun opbrengst aanzienlijk lager was, liep de produktie terug tot het peil van 1954. In de tweede helft van het jaar vertoonden de droge groenten een prijsstijging.

Peulgewassen verbouwd voor het zaad

Bebouwde oppervlakte

(hectaren)

OMSCHRIJVING	1952	1953	1954	1955	1956	Verschil van 1955 op 1956 in %
Bonen anders dan groen geoogst	463	510	684	561	560	—
Erwten anders dan groen geoogst	4 586	6 735	8 033	9 521	10 006	+ 5,1
Paardebonen (dikke en kleine)	2 869	3 946	3 624	2 287	3 343	+ 46,2
Wikken	158	404	264	238	275	+ 15,1
Lupinen	483	368	277	214	176	— 17,7
Mengeling van granen en anders dan groen geoogste peulgewassen	..	35	53	28	28	—
Totaal ...	**8 559**	**11 998**	**12 935**	**12 849**	**14 388**	**+ 12,0**

Bron : Nationaal Instituut voor de Statistiek.

c) *Nijverheidsgewassen.*

De oppervlakte suikerbieten nam toe, maar bleef beneden het peil van 1952. De weersomstandigheden waren ongunstig. Hierdoor was de opbrengst vrij gering, terwijl het suikergehalte ook laag was : de suikerproduktie bedroeg dan ook slechts 287 000 t witte suiker, tegen 341 000 in 1955.

De vlasproduktie was lager dan in 1955, maar hoger dan in de drie voorgaande jaren. De gemiddelde prijs voor het jaar was laag; vlaszaad was daarentegen betrekkelijk duur. De invoer van ruw vlas bedroeg 188 000 t, tegen 181 000. De netto-invoer van lijnzaad, zaailijnzaad inbegrepen, steeg van 30 000 t tot 60 000 t.

Nijverheidsgewassen

Bebouwde oppervlakte

(hectaren)

OMSCHRIJVING	1952	1953	1954	1955	1956	Verschil van 1955 op 1956 in %
Suikerbieten	63 924	58 886	56 779	57 396	61 586	+ 7,3
Vlas	32 270	32 424	32 034	35 423	34 027	— 3,9
Cichorei voor koffie	682	860	2 787	2 367	1 370	— 42,1
Hennep	11	21	8	7	12	+ 71,4
Tabak	1 984	1 991	1 739	1 161	1 065	— 8,3
Hop	514	541	634	557	549	— 1,6
Oliehoudende planten	1 599	911	622	611	848	+ 38,8
Winterkoolzaad	(1 485)	(845)	(534)	(555)	(646)	(+ 16,4)
Zomerkoolzaad	(87)	(49)	(80)	(43)	(177)	(+ 311,6)
Andere oliehoudende planten	(27)	(17)	(8)	(13)	(25)	(+ 92,3)
Medicinale, aromatische en kruiderijachtige planten	19	23	20	30	33	+ 10,0
Totaal	**101 003**	**95 657**	**94 623**	**97 552**	**99 490**	**+ 1,9**

Bron : Nationaal Instituut voor de Statistiek.

Na de toeneming van 1954 was de cichorei-uitzaai in 1955 achteruitgegaan. Nu onderging hij een zeer sterke daling, die hem terugbracht tot de helft van de omvang in 1954. De achteruitgang was te wijten aan de abnormale concurrentie van sommige exportlanden op de binnenlandse en de buitenlandse markt; hierdoor daalde de prijs. Evenals in 1955 was er een invoeroverschot, maar het was thans veel aanzienlijker. De uitvoer van gebrande cichorei nam af.

Voor de gezamenlijke overige nijverheidsplanten nam de oppervlakte toe, dank zij de oliehoudende zaden. Het tabak- en het hopareaal gingen daarentegen achteruit. Het Landbouwfonds heeft toelagen verleend om de afzet der onverkochte voorraden tabak van de voorgaande oogsten te bevorderen.

d) *Knolgewassen.*

Na de inkrimping in 1955 onderging de oppervlakte aardappelen een lichte toeneming. Deze geldt voor de vroege en de halfvroege aardappelen; de daling van de late soorten werd voortgezet. Voor de vroege aardappelen was de opbrengst beter, voor de andere lager dan het voorafgaande jaar. Alles samen was de produktie minder groot. De uitvoer die hoofdzakelijk aardappelen van de oogst van 1955 betrof, was minder aanzienlijk : van de totale uitgevoerde hoeveelheid werd 112 000 t in het eerste halfjaar uitgevoerd.

De inkrimping van het voederbietenareaal hield aan. Wegens de kleinere uitzaai en de lagere opbrengst was de produktie geringer. De prijs der voederbieten was hoger dan het voorafgaande jaar; de invoer nam af.

Wortelplanten en knolgewassen

Bebouwde oppervlakte

(hectaren)

OMSCHRIJVING	1952	1953	1954	1955	1956	Verschil van 1955 op 1956 in %
Vroege aardappelen	6 576	6 862	7 290	6 378	6 746	+ 5,7
Halfvroege aardappelen	48 349	52 589	55 659	50 944	53 450	+ 4,9
Late aardappelen	31 930	29 711	30 175	26 640	25 624	— 3,8
Voeder- en halfsuikerbieten	70 318	70 041	67 868	66 212	64 077	— 3,2
Voederwortelen	617	699	1 003	857	796	— 7,1
Andere wortelplanten en knolgewassen	528	707	665	569	561	— 1,6
Totaal	**158 318**	**160 609**	**162 660**	**151 600**	**151 254**	**— 0,2**

Bron : Nationaal Instituut voor de Statistiek.

In- en uitvoer van aardappelen

(duizenden tonnen)

JAARTAL	Invoer			Uitvoer		
	Pootaard-appelen	Andere	Totaal	Pootaard-appelen	Andere	Totaal
1952	80,2	31,9	112,1	1,2	28,4	29,6
1953	104,7	13,0	117,8	1,7	55,1	56,8
1954	87,3	44,3	131,7	0,8	62,6	63,4
1955	93,8	17,3	111,1	1,1	257,8	258,9
1956	90,0	18,6	108,6	0,5	132,0	132,5

Bron : Nationaal Instituut voor de Statistiek.

e) *Grasland en groenvoeder.*

De oppervlakte grasland vertoonde een geringe uitbreiding; deze was naar verhouding zeer groot wat het tijdelijk hooiland betreft. De hooiwinning viel tegen : de oogst was moeilijk en de kwaliteit doorgaans slecht. De prijs was gemiddeld lager. De aan groenvoeder bestede oppervlakte onderging een sterke inkrimping, vooral als gevolg van de vorstschade aan de klaver. Dit gewas had een lage opbrengst, de luzerne daarentegen een betrekkelijk goede. In de tweede helft van het jaar waren de prijzen hoog. Voor het stro was er een netto-uitvoer.

Invoer van veevoeder

JAARTAL	Hooi en voeder (groen en droog)	Zemelen	Veekoeken	Vlees- en vismeel	Pulp, bostel en dergelijke	Totaal
	HOEVEELHEID (duizenden tonnen)					
1952	169,8	40,3	197,3	26,7	181,2	615,3
1953	127,1	28,3	156,5	19,6	157,6	489,2
1954	86,7	87,5	176,0	22,7	168,8	541,7
1955	87,8	69,1	182,9	23,1	148,8	511,7
1956	44,1	46,6	150,7	35,0	164,6	441,0
	WAARDE (miljoenen franken)					
1952	141,5	127,9	750,1	159,5	185,5	1 364,4
1953	113,4	86,2	603,6	123,1	149,2	1 075,5
1954	99,6	197,4	708,1	154,0	180,3	1 339,3
1955	102,2	187,9	788,6	166,1	171,1	1 406,0
1956	67,2	139,3	615,2	236,5	210,6	1 268,8

Bron : Nationaal Instituut voor de Statistiek.

2. — *Veehouderij* (1).

De inkrimping van de paardenstapel was geringer dan het voorgaande jaar (—7 100 eenheden, tegen —8 500). De produktie van paardevlees liep verder terug, terwijl de invoer in mindere mate steeg dan de produktie daalde. De prijs was hoger, het verbruik lager.

In tegenstelling met de voorgaande jaren nam de varkensstapel af en het aantal fokzeugen verminderde van 175 000 tot 160 000. De inlandse nettoproduktie van varkensvlees vertoonde een aanmerkelijke toeneming. De export had ditmaal een noemenswaardig aandeel in de afzetstijging; vooral de uitvoer van bevroren vlees en van gezouten spek nam toe.

Het prijsverloop op de varkensmarkt was zeer onregelmatig. In de eerste maanden van het jaar liepen de prijzen verder achteruit; in de

(1) Zie tabel « Veestapel » op blz. 30.

zomermaanden waren de prijzen vaster, vooral dank zij de ruime steunactie van de Handelsdienst voor Ravitaillering; nadien traden daling en stijging afwisselend op. Al waren de prijzen voor levende varkens aan het einde van het jaar per saldo hoger dan ultimo 1955, toch bleef het jaargemiddelde lager dan in 1955 (circa 2 F).

Terwijl het totaal aantal runderen toenam, daalde de melkveestapel. De invoer van levend rundvee steeg eveneens.

De rundvleesproduktie liep terug tot ongeveer het peil van 1954. Daar het invoeroverschot toenam en zelfs het hoogste van de laatste vijf jaren was, is het verbruik slechts in geringe mate achteruitgelopen.

Evenals in 1955 waren de runderprijzen met inbegrip van de kalverprijzen opwaarts gericht als gevolg van het schaarse aanbod. In mei besloot de Regering derhalve, de invoer van rundvlees te bevorderen, met name door een gedeeltelijke terugbetaling van de invoertaxes. In de tweede helft van het jaar waren de rundermarkten minder vast; de prijzen bleven aan het einde van het jaar echter ruimschoots boven het peil van een jaar tevoren.

Nettoproduktie van inlands vlees

(tonnen)

JAARTAL	Rundvlees	Varkensvlees (a)	Paardevlees	Schapevlees	Totaal
1951	142 653	163 698	12 000	2 654	321 005
1952	151 703	179 225	11 110	2 301	344 339
1953	157 029	179 035	12 755	2 483	351 302
1954	171 824	176 200	16 716	2 700	367 440
1955	182 254	184 015	10 728	2 423	379 420
1956	171 425	207 243	7 554	2 249	388 471

(a) Exclusief de niet-aangegeven hoeveslacht.

Bron : Ministerie van Landbouw.

In- en uitvoersaldi van vlees (a)

(tonnen)

JAARTAL	Rundvlees	Varkensvlees	Paardevlees	Schapevlees	Totaal
1951	— 15 286	+ 14 249	— 17 980	— 994	— 20 011
1952	— 6 354	+ 8 309	— 15 760	— 1 889	— 15 694
1953	— 8 119	+ 7 207	— 14 413	— 2 041	— 17 366
1954	— 5 335	+ 10 140	— 15 186	— 1 475	— 11 856
1955	— 1 930	+ 10 846	— 16 721	— 1 160	— 8 965
1956	— 10 628	+ 16 702	— 17 757	— 1 126	— 12 809

Bron : Ministerie van Landbouw.

(a) Met inbegrip van de levende dieren, die in geslacht gewicht worden omgerekend.

Vleesverbruik

(tonnen)

JAARTAL	Rundvlees	Varkens-vlees (a)	Paardevlees	Schapevlees	Totaal
1951	157 939	149 449	29 980	3 648	341 016
1952	158 057	170 916	26 870	4 190	360 033
1953	165 148	171 828	27 168	4 524	368 668
1954	177 159	166 060	31 902	4 175	379 296
1955	184 184	173 169	27 449	3 583	388 385
1956	182 053	190 541	25 311	3 375	401 280

Bron : Ministerie van Landbouw.

(a) Exclusief het vlees afkomstig van niet-aangegeven hoeveslacht.

Boter

(duizenden tonnen)

JAARTAL	Produktie	Netto-invoer (B.L.E.U.)
1951	72,5	19,9
1952	74,0	26,8
1953	87,5	13,0
1954	91,0	7,8
1955	90,8	9,4
1956	89,2	5,8

Bronnen : Ministerie van Landbouw.
Nationaal Instituut voor de Statistiek.

De melkproduktie daalde, maar het gehalte aan vetstoffen nam toe. De melkproduktie wordt geraamd op 3 555 miljoen liter. Van deze hoeveelheid ging 315 miljoen naar de veevoederij; 795 miljoen werd aangewend als consumptiemelk, terwijl 2 293 miljoen en 152 miljoen respectievelijk bestemd waren voor de fabrikatie van boter en andere zuivelprodukten. De verkoop van consumptiemelk nam toe; de boterproduktie was daarentegen iets lager. De producentenprijs voor melk was iets hoger dan het voorafgaande jaar, die voor boter echter lager; hij bleef niettemin boven de gemiddelde (gewogen) richtprijs.

De eenheidsprijs van de eieren vertoonde een verdere daling. De produktie nam toe en de netto-uitvoer eveneens.

3. — *Tuinbouw.*

De weersomstandigheden waren ongunstig voor de tuinbouw. De opbrengsten waren over het algemeen laag en bovendien werden sommige bedrijven zwaar getroffen door de februarivorst. Aldus werden de nog te velde staande spruiten volledig uitgevroren.

Daarentegen genoten de leverbare groentensoorten hoge prijzen in de schaarsteperiode na de vorst. Wegens het minder aanbod van andere groenten was er grote vraag naar witloof; de uitvoer was groter dan in 1955.

Bij de vroege en halflate bloemkoolsoorten viel een belangrijk deel uit en voor de late soorten was het marktverloop onbevredigend : de uitvoer bleef beneden het peil van het voorafgaande jaar.

Door de mindere aanvoer was de afzet van fruit vrij gunstig. Het jaar was voorspoedig voor het boomkwekerijbedrijf; de bloemisterij had een doorgaans bevredigend seizoen.

In- en uitvoer van tuinbouwprodukten

JAARTAL	Groenten (a)		Fruit		Levende planten en produkten van de bloementeelt	
	Hoeveelheid (duizenden tonnen)	Waarde (miljoenen franken)	Hoeveelheid (duizenden tonnen)	Waarde (miljoenen franken)	Hoeveelheid (duizenden tonnen)	Waarde (miljoenen franken)
	INVOER					
1937	57,9	55,7	172,8	277,8	2,5	15,6
1949	62,1	313,0	191,4	1 617,8	2,9	92,3
1951	63,9	348,8	228,6	1 789,0	4,8	118,6
1953	53,9	341,3	209,9	1 567,0	6,6	151,5
1954	54,4	362,3	206,9	1 645,5	6,1	147,8
1955	58,9	396,4	223,2	1 738,7	5,5	148,1
1956	52,8	449,1	218,3	1 904,6	6,0	167,6
	UITVOER					
1937	52,5	77,3	11,2	68,6	10,5	86,0
1949	27,5	180,6	34,9	234,8	9,6	209,3
1951	41,5	297,7	43,8	240,5	8,2	218 4
1953	38,4	381,0	74,5	231,3	9,8	288,9
1954	39,6	438,5	60,9	245,8	11,0	329,8
1955	41,2	422,8	65,8	340,5	11,5	348,2
1956	51,5	690,8	42,7	297,9	13,0	399,3

Bron : Nationaal Instituut voor de Statistiek.

(a) Exclusief droge peulvruchten.

AFDELING II. – ZEEVISSERIJ

De Belgische visserijvloot onderging in 1956 een verdere uitbreiding. Ze telde 437 eenheden aan het einde van het jaar, vergeleken met 430 twaalf maanden tevoren; er werden 12 schepen uit de vaart genomen en 19 nieuwe eenheden aan de visserijvloot toegevoegd. De tendentie tot afneming van het aantal kleine garnaalboten zette zich voort,

terwijl de toeneming vrij aanzienlijk was in de kustvisserij en de middelslagvisserij.

Door de ongunstige omstandigheden daalde de aanvoer met ongeveer 16 %. Niettemin was de besomming weinig lager dan in 1955; de gemiddelde prijs steeg trouwens van 8,09 F tot 9,54 F. Het verloop per categorie was zeer verschillend. De achteruitgang van de aanvoer was hoofdzakelijk het gevolg van de mindere haringproduktie, die met meer dan de helft afnam; daar de prijsstijging hiertegen niet opwoog, waren de uitkomsten in de haringvisserij niet bevredigend. Ten aanzien van de bodemvis waren zij gunstiger, doordat de aanvoerdaling — die trouwens heel wat geringer was dan voor de haring — werd opgeheven door de prijsverhoging. In de garnaalvisserij leidde de produktietoeneming tot een stijging der ontvangsten, hoewel de prijs enigszins terugliep.

Visaanvoer

JAARTAL	Hoeveelheid (duizenden tonnen)	Waarde (miljoenen franken)
1949	61,3	465
1951	51,5	482
1952	62,2	502
1953	65,1	491
1954	61,4	509
1955	69,5	562
1956	58,5	558

Bron : Nationaal Instituut voor de Statistiek.

De importstijging zette zich voort. De invoer van bodemvis steeg van 6 900 t tot 9 000 t; een belangrijk deel van deze toeneming kwam op rekening van West-Duitsland en Nederland; voor de gezouten, gedroogde of gerookte vis steeg vooral de invoer uit West-Duitsland. De uitvoer was weliswaar naar gewicht kleiner dan in 1955 maar hij bereikte een grotere waarde. De haringuitvoer liep sterk terug; bij de verse bodemvis was er een geringe toeneming, bij de uitvoer van gezouten, gedroogde of gerookte bodemvis een aanzienlijke stijging, o.a. naar Belgisch-Kongo.

In- en uitvoer van vis, schelp- en weekdieren (a)

JAARTAL	Invoer		Uitvoer	
	Hoeveelheid (duizenden tonnen)	Waarde (miljoenen franken)	Hoeveelheid (duizenden tonnen)	Waarde (miljoenen franken)
1949	40,6	326	11,1	108
1951	51,0	392	5,8	91
1952	50,0	422	8,0	101
1953	51,3	421	11,8	121
1954	51,9	476	16,3	141
1955	51,7	528	18,5	183
1956	57,5	604	14,4	227

Bron : Nationaal Instituut voor de Statistiek.

(a) In deze tabel is hoofdstuk III van afdeling I van het Beneluxdouanetarief opgenomen.

De financiële uitkomsten waren minder gunstig dan het voorafgaande jaar. Op zichzelf was de besomming bevredigend, maar de kosten namen toe, o.m. doordat het mislukte haringseizoen heel wat vaartuigen noodzaakte op andere vangst uit te gaan. Ter verhoging van de produktiviteit is de vervanging van de verouderde middelslagvaartuigen nodig. Een ander probleem waarmee de zeevisserij te kampen heeft is de personeelschaarste.

HOOFDSTUK II

NIJVERHEID

AFDELING I. — ALGEMEEN OVERZICHT VAN DE INDUSTRIËLE BEDRIJVIGHEID - REGLEMENTERINGSMAATREGELEN

Voor de nijverheid duurde de in 1953 ingezette expansie in 1956 voort. De bestellingen namen verder toe, zodat in sommige sectoren de leveringstermijnen langer werden. De prijzen stegen slechts licht zonder de overdrijving van de speculatieve « Koreaboom ». De belangrijkste kostprijsfactoren, nl. vooral energie, staal, kapitaal en arbeid, zijn daarentegen aanmerkelijk duurder geworden, ten nadele van de rendabiliteit in vele ondernemingen; in sommige verbruiksgoederenindustrieën is die rendabiliteit echter ten gevolge van de gunstige evolutie van de produktie en de prijzen blijkbaar verbeterd.

De vraag naar investeringsgoederen, voornaamste stimulans van de hoogconjunctuur in 1955 en in de eerste helft van 1956, groeide in het tweede halfjaar nog slechts weinig aan. De vraag naar verbruiksgoederen, die in 1955 slechts weinig toegenomen was, werd in 1956 echter aanzienlijk opgedreven, vooral in het laatste kwartaal toen ze versterkt werd door de golf van hamsteraankopen die door de Suez-crisis werd veroorzaakt.

Terwijl bovendien in 1955 en in de eerste helft van 1956 de orders voor het buitenland aanzienlijk meer aanzwollen dan die voor het binnenland, sloeg die evolutie in het tweede halfjaar om; behalve in de scheepsbouw, werd de buitenlandse vraag geleidelijk aan gestabiliseerd of verminderde ze zelfs, terwijl de binnenlandse vraag, zelfs afgezien van voornoemde hamsteraankopen, aanzienlijk bleef toenemen.

In tegenstelling met de evolutie in voorgaande jaren, is de industriële activiteit in 1956 in België meer gestegen dan in de gezamenlijke O.E.E.S., vooral wat de fabrieksnijverheid en in het bijzonder de textielnijverheid

Indexcijfers van de industriële bedrijvigheid
(1953 = 100)

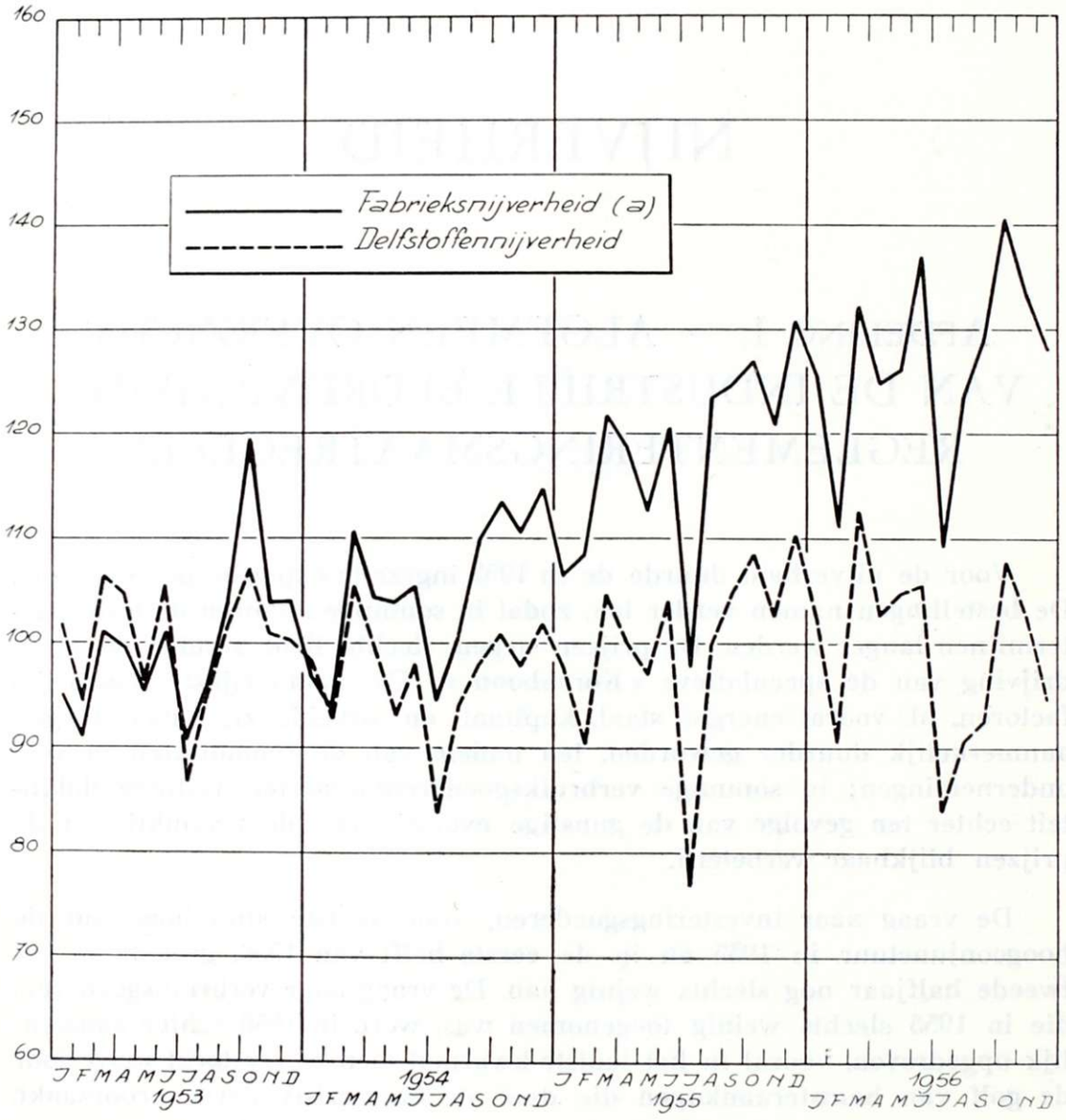

Bronnen : Ministerie van Economische Zaken, Nationaal Instituut voor de Statistiek en Algemene Directie voor Studiën en Documentatie.

(a) N.I.S.-indexcijfer, waarbij echter het deelindexcijfer voor de metaalverwerkende nijverheid werd vervangen door het indexcijfer van het volume der verzendingen.

en de metaalnijverheid betreft. De delfstoffenproduktie bleef daarentegen sedert vele jaren in België stationair, terwijl ze in de meeste andere landen licht toenam.

Vergelijkende evolutie van produktie-indexcijfers

(1953 = 100)

JAARTAL	België (a)	Duitse Bondsrepubliek	Frankrijk	Nederland	Italië	Landen der gemeenschappelijke markt	Verenigd Koninkrijk	O.E.E.S.	Verenigde Staten van Amerika
	DELFSTOFFENNIJVERHEID								
1951	100	91	99	100	75	95	99	95	99
1952	101	97	102	100	88	99	100	98	98
1953	100	100	100	100	100	100	100	100	100
1954	97	104	104	100	104	102	101	101	96
1955	100	110	108	101	127	108	99	105	105
1956	100	115	112	103	173	113	100	109	111
1956 (1951 = 100) ...	**100,0**	**126,4**	**113,1**	**103,0**	**230,7**	**118,9**	**101,0**	**114,7**	**112,1**
1956 (1955 = 100) ...	**100,0**	**104,5**	**103,7**	**102,0**	**136,2**	**104,6**	**101,0**	**103,8**	**105,7**
	VERWERKENDE NIJVERHEID								
1951	108	85	101	91	89	92	98	95	89
1952	101	90	100	91	90	94	94	94	92
1953	100	100	100	100	100	100	100	100	100
1954	107	112	112	111	109	111	108	110	93
1955	120	130	123	119	118	125	115	121	103
1956	128	141	134	125	127	135	114	126	106
1956 (1951 = 100) ...	**118,5**	**165,9**	**132,7**	**137,4**	**142,7**	**146,7**	**116,3**	**132,6**	**119,1**
1956 (1955 = 100) ...	**106,7**	**108,5**	**108,9**	**105,0**	**107,6**	**108,0**	**99,1**	**104,1**	**102,9**
	ALGEMEEN INDEXCIJFER								
1951	106	85	101	91	89	92	98	95	90
1952	101	91	100	91	91	94	95	95	93
1953	100	100	100	100	100	100	100	100	100
1954	106	112	111	110	109	111	108	110	93
1955	116	129	121	118	118	123	114	120	104
1956	122	139	131	124	127	133	114	125	107
1956 (1951 = 100) ...	**115,1**	**163,5**	**132,3**	**136,3**	**142,7**	**144,6**	**116,3**	**133,0**	**118,9**
1956 (1955 = 100) ...	**105,2**	**107,6**	**111,0**	**105,1**	**107,6**	**108,1**	**100,0**	**104,2**	**102,9**

Bron : Organisatie voor Europese Economische Samenwerking.

(a) O.E.E.S.-indexcijfer.

Aangroeitempo der industriële activiteit

(evolutie t.o.v. de overeenkomstige periode van het voorgaande jaar, in ten honderd)

TIJDVAK	N.I.S.-indexcijfer (1953 = 100)			Verbeterd N.I.S.-indexcijfer (1953 = 100) (a)		
	Delfstoffen nijverheid	Verwerkende nijverheid	Algemeen	Delfstoffen nijverheid	Verwerkende nijverheid	Algemeen
1954	— 3,1	+ 3,4	+ 2,1	— 3,1	+ 5,0	+ 4,2
1955	+ 2,9	+ 6,7	+ 5,8	+ 2,9	+ 12,1	+ 9,5
1956	— 0,5	+ 6,6	+ 5,2	— 0,5	+ 7,6	+ 6,0
1956 : 1e kwartaal	+ 4,4	+ 8,1	+ 7,4	+ 4,4	+ 9,6	+ 8,6
2e kwartaal	+ 3,9	+ 7,5	+ 6,7	+ 3,9	+ 10,3	+ 9,1
3e kwartaal	— 5,0	+ 5,5	+ 3,0	— 5,0	+ 5,2	+ 3,3
4e kwartaal	— 4,9	+ 5,9	+ 3,7	— 4,9	+ 6,4	+ 4,2

Bronnen : Ministerie van Economische Zaken, Nationaal Instituut voor de Statistiek en Algemene Directie voor Studiën en Documentatie.

(a) Het partieel indexcijfer der metaalverwerkende nijverheid, voor hetwelk het N.I.S. enkel het aantal door de arbeiders gepresteerde uren arbeid aanhoudt, werd vervangen door het op basis van de werkgelegenheid in de onderscheidene sectoren in 1953 gewogen indexcijfer der verzonden hoeveelheid metaalwaren.

In België, evenals in de rest van Europa, was het aangroeitempo der nijverheidsproduktie in 1956 minder snel dan in 1955. Behalve in de landen waar bewust door de overheid geremd werd, blijkt deze minder gunstige evolutie niet het gevolg te zijn geweest van een inkrimping der globale vraag, doch wel van het bereiken van de grenzen van de technische produktiecapaciteit, van het tekort aan arbeidskrachten en aan kapitaal; er begonnen zich dus spanningen voor te doen, kenmerkend voor elke periode van hoogconjunctuur.

Het blijkt dan ook niet van belang ontbloot aan de hand van de evolutie van produktie, buitenlandse handel en groothandelsprijzen na te gaan welke plaats de huidige cyclus in het naoorlogse conjunctuurverloop inneemt (1). Dit komt onder meer naar voren uit de ontleding van bijgaande

(1) Voor de evolutie der industriële activiteit werd gebruik gemaakt van het algemeen indexcijfer berekend door het Instituut voor Economisch en Sociaal Onderzoek te Leuven (1936/1938 = 100) voor de periode 1947-1953 en van het verbeterd N.I.S.-indexcijfer (1953 = 100) voor de periode 1953-mei 1957. De deelindexcijfers voor elk der onderscheidene nijverheidstakken werden berekend door het Ministerie van Economische Zaken (Algemene Directie voor Studiën en Documentatie). Voor de groothandelsprijzen werden de officiële indexcijfers van genoemd Departement (1936/1938 = 100) aangewend en voor de buitenlandse handel de globale in- en uitvoerstatistieken, naar gewicht en naar waarde, volgens de indeling in afdelingen en hoofdstukken, omgerekend in ongewogen indexcijfers.

Internationale vergelijking van de indexcijfers der industriële bedrijvigheid

(1952-1953-1954 = 100)

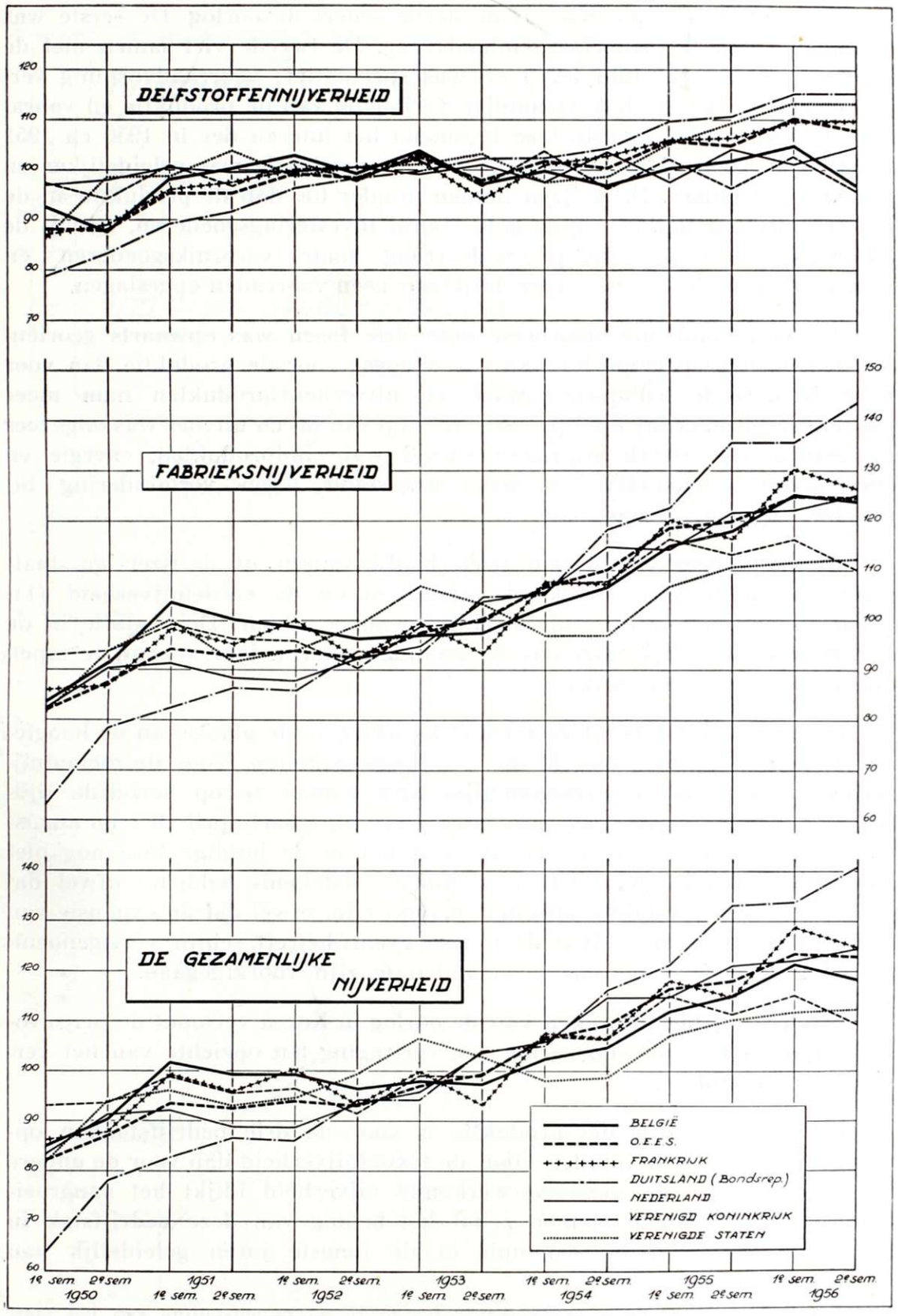

Bron : Organisatie voor Europese Economische Samenwerking.

reeksen, berekend door middel van voortschrijdende twaalfmaandsgemiddelden gecentreerd op het midden van de periode.

De jongste voorspoedfase is de derde sedert de oorlog. De eerste was het gevolg van de naoorlogse inhaalvraag. De tweede viel samen met de oorlog in Korea (26 juni 1950) en was speculatief; voorraadvorming verwekte een sterke doch kortstondige verhoging van de produktie en vooral van de prijzen. De jongste fase begon na het interen der in 1950 en 1951 opgeslagen voorraden. De stijging van de produktie was geleidelijker en duurde veel langer. De prijzen namen minder toe dan de produktie en de buitenlandse handel. De vraag gold vooral investeringsgoederen, terwijl de « Korea-boom » in de eerste plaats de vraag naar verbruiksgoederen en grondstoffen opdreef; er werden blijkbaar geen voorraden opgeslagen.

De grondtendentie doorheen deze drie fasen was opwaarts georiënteerd; het stijgingstempo hiervan was vlugger voor de produktie dan voor de prijzen. De buitenlandse handel van nijverheidsprodukten nam meer toe dan de produktie; het opwaarts verloop van in- en uitvoer was ongeveer evenwijdig. De nijverheidsprijzen, vooral wat eindprodukten, energie en staal betreft, vertoonden een sterke weerstand tegen vermindering bij minder gunstige conjunctuur.

De bewegingen van de industriële hoofdsectoren, nl. de ijzer- en staalnijverheid, de metaalverwerkende nijverheid en de textielnijverheid (1), vertonen een belangrijk tijdsverschil tegenover elkaar. De evolutie in de textielnijverheid blijkt met enkele maanden tot een jaar vooruit te lopen op die van de metaalsector.

Dit tijdsverschil komt niet enkel tot uiting in de plaats van de hoogte- en dieptepunten, doch ook in die der buigingspunten. Voor de metaalnijverheid en de metaalverwerkende nijverheid komen ze op hetzelfde tijdstip van beide jongste voorspoedfasen voor, nl. maart-april 1951 en augustus 1955; voor de textielnijverheid werd het in de huidige fase nog niet bereikt. Dit buigingspunt kan een dubbele betekenis hebben : ofwel dat de grenzen der produktiecapaciteit bereikt zijn, ofwel dat de expansie van de vraag afgenomen is. Wat de jongste cyclus betreft, schijnt eerstgenoemde reden de tweede met enkele maanden te zijn voorafgegaan.

Behalve bij het uitbreken van de oorlog in Korea vertoont de prijsevolutie in elke beschouwde sector een vertraging ten opzichte van het verloop der produktie.

De grondtendentie der produktie is voor de drie bedrijfstakken opwaarts gericht, doch minder voor de textielnijverheid dan voor de andere industrieën. Voor de metaalverwerkende nijverheid blijkt het aangroeitempo trouwens toe te nemen zodat het belang van deze bedrijfstak in het totaal der Belgische economie in de jongste jaren geleidelijk aan

(1) Deze sectoren komen voor 48,9 % tussen in de samenstelling van het algemeen N.I.S.-indexcijfer der industriële activiteit.

Evolutie van de industriële produktie en van de nijverheidsprijzen van 1947 tot 1956

Voortschrijdende twaalfmaandsgemiddelden gecentreerd op het midden van de periode (1953 = 100)

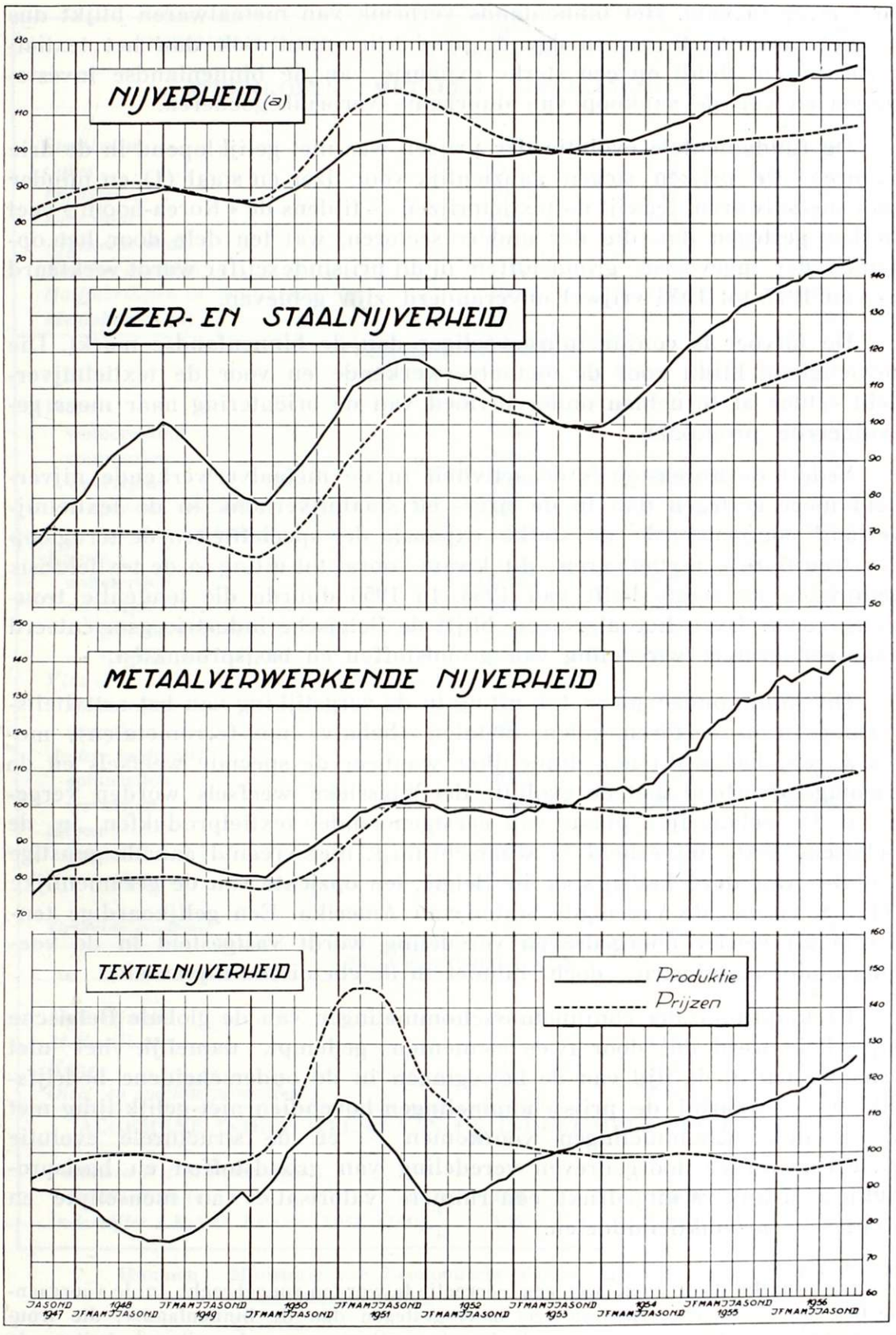

Bronnen : Instituut voor Economisch en Sociaal Onderzoek (Leuven). Ministerie van Economische Zaken, Nationaal Instituut voor de Statistiek en Algemene Directie voor Studiën en Documentatie.

(a) Van juli 1947 tot juni 1953 : naar het indexcijfer van het I.E.S.O. (Leuven) (1936/1938 = 100); daarna : N.I.S., gewijzigd wat de metaalverwerkende nijverheid betreft.

ruimer wordt. In de metaalsectoren steeg trouwens de invoer meer dan de produktie en de uitvoer, terwijl daarentegen in de textielsector de uitvoer meer toenam. Het binnenlands verbruik van metaalwaren blijkt dus relatief meer toe te nemen dan de produktie, meer ook dan het textielverbruik. Dit duidt op een sterke expansie van de binnenlandse investeringen en van de aankoop van duurzame verbruiksgoederen.

De fundamentele evolutie der prijzen was niet gelijklopend in de drie sectoren. De prijzen stegen aanzienlijk voor ijzer en staal (1) en minder voor metaalwaren, terwijl de textielprijzen — tijdens de « Korea-boom » veel sterker gestegen dan die der andere sectoren, wat ten dele door het opnemen der ingevoerde grondstoffen in dit prijsindexcijfer wordt verklaard — van 1947 tot 1956 vrijwel onveranderd zijn gebleven.

De uitvoer is conjunctuurgevoeliger dan de binnenlandse markt. Die gevoeligheid blijkt voor de metaalverwerkende en voor de textielnijverheid echter af te nemen onder invloed van de oriëntering naar meer geevolueerde produkten.

Sedert de Korea-top is de activiteit in de metaalverwerkende nijverheid meer gestegen dan in de ijzer- en staalnijverheid. In de textielnijverheid compenseerde de sterke expansie der specialiteiten de terugloop der traditionele textielwaren; dit kwam vooral tot uiting in de textielcrisis gedurende de eerste helft van 1955. In 1956 duurde die tendentie trouwens voort. Over het algemeen blijft de Belgische industrie georiënteerd naar een grotere veredeling van grondstoffen en basisprodukten.

Dit komt onder meer tot uiting in de vergelijking van het activiteitsverloop in de sectoren kolen, metalen (behalve non-ferrometalen), metaalwaren; het blijkt nog duidelijker wanneer de speciale weefsels en de tricotagenijverheid met de evolutie der klassieke weefsels worden vergeleken. De belangrijke plaats van eerstgenoemde textielprodukten in de Belgische textielnijverheid is waarschijnlijk niet vreemd aan de gunstige evolutie van deze bedrijfstak in België, ten opzichte van de gezamenlijke O.E.E.S. en van de Verenigde Staten van Amerika. Een gelijkaardige tendentie tot verder doorgedreven veredeling wordt vastgesteld in de voedingsmiddelenindustrie, doch minder in de chemische nijverheid.

De amplitudo der conjunctuurschommelingen van de globale Belgische nijverheid werd dus door twee elementen gedempt, namelijk het niet samenvallen in de tijd van de bewegingen in de onderscheidene bedrijfstakken — waarbij de prijsschommelingen bovendien niet gelijktijdig met de produktieschommelingen voorkomen — en de structurele evolutie naar een verder doorgedreven veredeling van grondstoffen en basisprodukten, of anders uitgedrukt, een ruimere valorisatie van menselijke en technische produktiemiddelen.

(1) Inzake staal dient wel een correctie te worden aangebracht. In de voorgaande fase waren de uitvoerprijzen veel meer gestegen dan de binnenlandse, die trouwens geblokkeerd werden, meer ook dan de prijzen voor de uitvoer buiten de E.G.K.S. tijdens de jongste fase.

Evolutie van de industriële bedrijvigheid naar de graad van verwerking der goederen

OMSCHRIJVING	1956 (1955 = 100)	1956 (1953 = 100)	1956 (1951 = 100)
STEENKOLEN - METALEN - METAALWAREN			
Steenkolen	98,6	98,3	99,7
Cokes	110,2	122,3	119,2
Gietijzer	106,9	136,1	118,3
Ruw staal	108,1	145,2	127,9
Afgewerkt staal	108,5	141,8	122,9
Non-ferrometalen	110,8	119,2	120,9
Halffabrikaten in non-ferrometalen	100,4	129,4	100,8
Metaalwaren (a)	108,7	137,4	136,0
TEXTIELPRODUKTEN			
Wol :			
wolbereiding	122,1	114,1	139,8
spinnerijen	109,6	121,2	143,2
weverijen	108,6	127,9	123,7
— gewone weefsels	108,4	115,6	73,6
— speciale weefsels (b)	108,7	145,9	201,5
Katoen :			
spinnerijen	102,5	109,9	93,6
weverijen	107,5	119,5	100,7
— gewone weefsels	110,2	115,9	80,4
— speciale weefsels (b)	113,9	131,6	176,6
Vlas :			
spinnerijen	104,4	100,4	74,8
weverijen	101,6	97,1	88,8
Andere bastvezels :			
spinnerijen	100,3	118,1	126,4
weverijen	92,3	91,1	88,6
Rayon :			
produktie	102,9	120,4	112,0
weverijen	117,3	131,1	130,8
Gebreide goederen	114,9	136,1	174,5
ZUIVELPRODUKTEN			
Melkerijmelk	105,5	116,7	114,4
Melkerijboter	103,2	112,7	137,0
Kaas	108,8	118,4	127,8
Dieet- en speciale produkten	111,5	244,3	580,8
ALGEMENE INDEXCIJFERS VAN DE INDUSTRIËLE BEDRIJVIGHEID			
Verbeterd N.I.S.-indexcijfer (1953 = 100) (c)	106,1	120,9	..
Indexcijfer I.E.S.O. Leuven (1953 = 100)	105,7	122,4	115,5

Bronnen : Ministerie van Economische Zaken, Algemene Directie voor Studiën en Documentatie.
Diverse.

(a) Indexcijfer der verzonden hoeveelheid, met als wegingscoëfficiënt de tewerkstelling in elke sector tijdens het jaar 1953.
(b) Weefsels, fluweel en pluche voor stoffering, tapijten.
(c) Inzake het N.I.S.-indexcijfer werd het partieel indexcijfer voor de metaalverwerkende nijverheid, dat enkel rekening houdt met de evolutie van het aantal uren-arbeiders, vervangen door het indexcijfer dat het voorwerp van voetnoot (a) uitmaakt.

Kwartaal- en jaarindexcijfers der industriële bedrijvigheid (1953 = 100)

BEDRIJFSTAK	Wegingscoëff.	1955					1956				
		1e kwartaal	2e kwartaal	3e kwartaal	4e kwartaal	Jaargemiddelde	1e kwartaal	2e kwartaal	3e kwartaal	4e kwartaal	Jaargemiddelde
Algemeen indexcijfer	**100,0**	**105,3**	**107,8**	**102,9**	**116,0**	**108,0**	**113,1**	**115,0**	**106,3**	**120,2**	**113,6**
Bodemnijverheid	**21,5**	**97,5**	**100,3**	**93,8**	**107,1**	**99,7**	**101,8**	**104,2**	**85,8**	**101,5**	**99,2**
Steenkolenmijnen	*90,4*	*99,8*	*99,8*	*92,3*	*107,0*	*99,7*	*104,4*	*102,4*	*85,6*	*100,3*	*98,3*
Groeven	*6,2*	*67,8*	*102,6*	*101,5*	*106,5*	*94,6*	*69,6*	*115,4*	*109,9*	*105,9*	*100,3*
Porfiergroeven	..	58,5	134,6	133,8	138,8	116,4	95,5	171,5	173,2	152,9	149,3
Hardsteengroeven	..	61,4	77,9	77,4	81,8	74,6	45,9	77,2	70,8	73,7	67,1
Marmergroeven	..	118,1	117,8	110,4	128,1	118,6	108,2	120,9	107,8	112,5	112,4
Zandsteengroeven	..	43,7	100,0	103,3	102,8	87,5	50,7	114,9	114,2	105,5	96,4
Zandproduktie	..	79,4	136,9	137,4	135,1	122,2	95,4	180,5	165,4	67,0	152,2
Leisteengroeven	..	95,9	95,8	87,4	92,0	92,8	87,8	80,3	65,2	72,7	76,7
Kalk-, kalksteen- en dolomietnijverheid	*3,4*	*89,7*	*110,9*	*119,8*	*110,7*	*107,8*	*90,4*	*122,6*	*136,9*	*135,0*	*121,3*
Kalknijverheid	..	117,0	122,2	120,3	124,5	121,0	120,0	123,6	120,6	130,1	123,7
Kalksteengroeven	..	68,8	91,7	110,9	90,0	90,3	58,7	115,6	142,2	132,9	112,3
Dolomietnijverheid	..	89,3	144,4	114,1	143,5	131,2	118,6	142,5	159,2	153,2	143,4
Be- en verwerkende industrieën	**78,5**	**107,5**	**109,8**	**105,3**	**118,4**	**110,3**	**116,2**	**118,0**	**110,8**	**125,3**	**117,6**
Voedings- en genotmiddelennijverheid	*(7,9)*	*(84,6)*	*(100,6)*	*(102,4)*	*(125,6)*	*(103,3)*	*(86,8)*	*(102,9)*	*(99,3)*	*(125,1)*	*(103,5)*
Produktie van jam en dgl.	*0,2*	*93,0*	*113,6*	*179,4*	*134,5*	*130,1*	*70,7*	*108,0*	*179,1*	*195,3*	*139,1*
Maalderijen	*0,8*	*102,8*	*104,6*	*99,3*	*98,2*	*101,2*	*98,4*	*107,2*	*106,6*	*110,2*	*105,6*
Suikerfabrieken	*1,0*	*30,5*	*26,1*	*27,1*	*291,0*	*93,7*	*31,3*	*28,8*	*27,1*	*259,9*	*86,8*
Brouwerijen	*3,9*	*88,1*	*118,7*	*119,1*	*100,3*	*106,6*	*92,7*	*121,4*	*110,4*	*99,3*	*105,9*
Alcoholstokerijen	*0,4*	*88,5*	*90,5*	*88,2*	*104,3*	*92,9*	*99,2*	*82,5*	*95,8*	*104,0*	*95,4*
Tabaksnijverheid	*1,4*	*94,1*	*100,2*	*104,3*	*98,4*	*99,5*	*96,7*	*105,1*	*102,7*	*104,0*	*102,1*
Margarineproduktie	*0,2*	*112,8*	*114,4*	*115,2*	*127,5*	*117,5*	*123,0*	*115,1*	*117,7*	*132,9*	*122,2*
Produktie van plantaardige en dierlijke oliën	*0,3*	*130,6*	*117,4*	*102,0*	*107,2*	*114,3*	*125,2*	*118,4*	*109,3*	*121,9*	*118,7*
Scheikundige nijverheid	..	..	..	..	..	..	..	..	..	..	..
Stikstofproduktie	*0,8*	*128,7*	*125,8*	*121,7*	*83,2*	*114,4*	*129,6*	*133,4*	*130,3*	*123,0*	*129,2*
Distillatie van steenkool	*0,1*	*111,1*	*110,0*	*113,6*	*107,6*	*110,6*	*121,9*	*122,6*	*126,3*	*128,3*	*125,0*
Lucifersfabrieken	*0,2*	*100,7*	*99,1*	*76,8*	*104,7*	*95,3*	*108,9*	*105,5*	*89,2*	*116,9*	*105,1*
Papier- en kartonnijverheid	*3,4*	*115,9*	*117,3*	*113,9*	*126,5*	*118,5*	*136,8*	*134,7*	*129,9*	*150,5*	*129,7*
Papier- en kartonproduktie	..	118,1	115,7	105,7	118,8	114,6	127,6	116,4	109,7	125,9	119,9
Papierverwerking	..	113,9	118,7	121,1	134,0	121,9	144,9	151,0	147,8	172,3	154,0
Ledernijverheid	*0,7*	*103,8*	*103,2*	*103,2*	*120,9*	*107,8*	*120,0*	*113,9*	*110,3*	*129,2*	*118,3*
Produktie van zwaar leder	..	110,4	103,6	96,2	97,8	102,0	92,9	84,8	77,7	72,7	82,0
Produktie van licht leder	..	102,3	103,0	104,0	126,3	109,1	126,3	120,7	118,0	142,4	126,9
Spinnerijen	*9,3*	*115,1*	*107,3*	*97,9*	*118,5*	*109,7*	*118,5*	*111,4*	*102,3*	*124,4*	*114,1*
Katoen-fijnspinnerijen	..	117,0	103,7	94,9	112,0	106,9	115,4	107,3	99,8	119,8	110,6
Katoen-kaardspinnerijen	..	105,7	90,6	79,8	107,2	95,8	94,8	88,0	76,5	97,8	89,3
Coconspinnerijen	..	134,4	127,6	103,6	108,6	118,6	107,4	106,9	95,3	118,1	106,9
Kaardwolspinnerijen	..	110,5	116,2	102,4	126,3	115,1	120,3	120,2	113,4	132,9	121,7
Kamwolspinnerijen	..	106,4	99,8	99,0	129,7	108,7	122,9	115,7	107,7	137,4	120,9
Vlas- en hennepspinner.	..	115,6	103,1	84,3	102,2	101,3	108,4	101,0	87,7	112,5	102,4
Jutespinnerijen	..	110,5	108,7	99,3	117,1	108,9	122,6	104,4	93,0	107,3	106,8
Spinnerijen, touwslagerij van harde vezels	..	166,6	186,6	148,8	169,1	167,8	185,8	197,3	177,5	194,6	188,8
Rayonproduktie	..	118,8	120,1	108,3	121,1	117,1	121,5	119,9	108,8	131,5	120,4
Tricotagenijverheid	*3,0*	*102,0*	*105,7*	*124,1*	*141,8*	*118,4*	*124,1*	*126,5*	*134,2*	*159,3*	*136,0*

Kwartaal- en jaarindexcijfers der industriële bedrijvigheid (1953 = 100) (vervolg)

BEDRIJFSTAK	Wegingscoëff.	1955					1956				
		1e kwartaal	2e kwartaal	3e kwartaal	4e kwartaal	Jaargemiddelde	1e kwartaal	2e kwartaal	3e kwartaal	4e kwartaal	Jaargemiddelde
Weverijen	*8,5*	*113,7*	*110,1*	*102,2*	*123,1*	*112,3*	*119,9*	*116,6*	*112,6*	*135,0*	*121,0*
Katoenweverijen	..	116,3	107,8	99,4	121,3	111,2	117,0	110,9	109,5	140,5	119,5
Vlasweverijen	..	109,8	93,2	75,9	103,7	95,7	101,6	93,3	87,4	106,6	97,2
Wolweverijen	..	114,9	117,8	110,3	128,2	117,8	126,7	126,6	123,1	135,0	127,8
Rayonweverijen	..	112,8	106,3	99,0	130,0	112,0	130,0	126,2	115,7	153,5	131,3
Juteweverijen	..	92,6	93,7	93,7	104,7	96,2	92,3	90,2	77,6	92,6	88,2
Confectienijverheid	*7,0*	*99,3*	*106,1*	*92,7*	*103,3*	*100,4*	*107,8*	*111,5*	*96,6*	*109,0*	*106,2*
Schoennijverheid	*2,6*	*121,4*	*122,6*	*94,9*	*100,5*	*109,8*	*127,8*	*121,2*	*103,9*	*117,7*	*119,8*
Pantoffelnijverheid	*0,3*	*77,4*	*72,9*	*128,9*	*151,3*	*107,5*	*78,1*	*84,1*	*148,3*	*165,8*	*118,5*
Voortbrengers-verdelers van elektriciteit	*2,3*	*119,9*	*105,3*	*107,5*	*127,1*	*114,9*	*131,8*	*116,5*	*112,8*	*141,8*	*125,7*
Cokesfabrieken	*0,9*	*111,3*	*109,8*	*110,3*	*107,0*	*109,6*	*118,4*	*118,0*	*120,4*	*122,8*	*119,9*
Petroleumraffinaderijen	*0,4*	*118,3*	*146,6*	*166,1*	*157,9*	*147,2*	*171,7*	*195,9*	*158,8*	*151,8*	*169,5*
Kleinijverheid	*1,8*	*60,0*	*116,5*	*145,1*	*119,8*	*110,3*	*62,3*	*111,5*	*124,2*	*110,3*	*102,1*
Glasnijverheid	*2,8*	*117,3*	*125,3*	*130,6*	*144,4*	*129,7*	*141,7*	*155,9*	*143,9*	*137,7*	*144,8*
Plaatglasfabrieken	..	129,1	127,7	132,8	157,0	135,8	154,1	161,9	147,7	143,0	151,7
Holglasfabrieken	..	101,2	126,8	130,0	127,0	121,2	124,5	147,5	138,7	130,2	135,2
Cementnijverheid	*0,8*	*61,3*	*115,7*	*121,0*	*107,5*	*101,4*	*60,2*	*116,6*	*123,0*	*103,5*	*100,8*
IJzer- en staalnijverheid	*8,8*	*129,0*	*128,3*	*125,5*	*138,2*	*130,3*	*143,1*	*141,2*	*134,1*	*145,7*	*141,0*
Gietijzerproduktie	..	125,8	127,1	126,6	131,8	127,8	135,5	136,9	134,1	140,0	136,6
Ruwstaalproduktie	..	128,2	129,2	128,3	137,3	130,8	141,2	141,9	135,6	146,6	141,3
Produktie van afgewerkte produkten	..	130,2	128,9	124,1	140,5	130,8	145,8	142,0	135,5	146,8	142,0
Industrie der non-ferrometalen (a)	*2,8*	*110,3*	*110,9*	*111,1*	*119,9*	*113,0*	*123,3*	*120,6*	*118,7*	*125,9*	*122,8*
Koperproduktie (a)	..	99,4	103,6	100,9	109,5	103,3	114,2	112,8	111,9	113,4	113,1
Zinkproduktie (a)	..	107,3	111,4	108,1	110,1	109,2	115,7	118,2	118,7	120,1	118,2
Loodproduktie (a)	..	100,4	93,4	113,1	120,1	106,7	130,8	129,9	135,7	133,5	132,5
Aluminiumproduktie (a)	..	130,2	164,1	153,8	164,1	153,1	204,8	180,6	184,9	176,9	186,8
Tinproduktie (a)	..	147,8	104,8	97,5	95,7	111,4	112,5	95,3	102,0	109,3	104,8
Produktie van halffabrikaten	..	126,1	124,4	122,9	142,3	128,9	135,6	126,0	115,5	140,4	129,4
Metaalverwerkende nijverh.	*32,5*	*103,8*	*104,0*	*96,6*	*108,9*	*103,3*	*111,2*	*110,7*	*102,0*	*113,5*	*109,3*
Staalgieterijen	..	93,0	94,2	87,4	101,3	94,0	102,6	103,9	97,6	105,7	102,5
IJzergieterijen	..	94,9	98,3	88,0	103,7	96,2	98,6	101,0	92,6	107,0	99,8
Draadtrekkerijen	..	123,4	120,2	110,1	122,8	119,1	128,7	122,5	113,5	121,9	121,7
Smederij, perswerk, zwaar drijfwerk	..	93,3	94,0	87,2	100,0	93,7	103,2	101,3	92,0	102,0	99,6
Plaatbewerking en divers.	..	98,7	99,4	91,2	100,7	97,5	104,2	103,3	93,0	102,7	100,8
Metaaltoebehoren voor het bouwbedrijf	..	105,8	103,0	92,6	108,3	102,4	111,3	109,6	100,8	128,8	112,6
Bruggen, vakwerken, zware ketels	..	98,9	95,7	98,0	109,9	100,6	110,4	115,4	111,8	124,3	115,5
Scheepsbouw	..	102,7	114,2	109,3	123,3	112,4	117,2	126,1	120,0	128,8	123,0
Spoorweg- en trammater.	..	89,2	87,1	85,6	99,6	90,4	89,6	82,1	70,7	68,3	77,7
Auto's, rijwielen, vliegtuigbouw	..	107,3	110,0	98,5	107,2	105,8	114,1	116,0	102,5	104,2	109,2
Drijfkrachtmachines, enz.	..	100,2	100,3	92,8	100,7	98,5	100,6	103,3	93,9	101,6	99,9
Werktuigmachines en dgl.	..	99,4	94,2	89,3	101,8	96,2	107,6	104,1	92,8	103,5	102,0
Verscheidene mechaniekbouwwerken	..	94,3	89,6	79,1	86,9	87,5	88,8	90,1	80,8	91,1	87,7
Hijs-, vervoer- en weegapparaten	..	99,0	92,5	85,5	97,4	93,6	99,8	102,2	95,7	108,0	101,4
Toestellen en installaties voor verscheidene industrieën	..	114,9	116,3	110,2	116,1	114,4	124,6	126,7	113,2	124,7	122,3
Elektrotechnische industr.	..	114,2	112,4	104,7	120,1	112,9	127,7	123,0	118,5	131,8	125,3
Fijnmechaniekbouw	..	110,1	124,2	103,5	118,9	114,2	126,7	145,4	104,6	116,1	123,2
Draagbare wapens en munitie	..	93,9	98,0	89,2	99,5	95,2	94,9	91,2	85,3	103,4	93,7

(a) Op basis van de voortschrijdende driemaandsgemiddelden.

Bron : Nationaal Instituut voor de Statistiek.

De evolutie is bovendien gepaard gegaan met de voortzetting van de concentratiebeweging, bevorderd door de wet van 29 december 1955 (1) en met het voortduren van de geleidelijke verschuiving der industriële activiteit in de richting van de bevolkingsrijke havengebieden, zoals Antwerpen, Gent en Brugge.

*
* *

Een nadere ontleding van de evolutie in 1956 toont aan dat de vooruitgang vooral in de eerste helft van het jaar werd verworven, ondanks de remmende invloed van de harde winter.

De daling der delfstoffenproduktie is het gevolg van de sterke terugloop van de hoeveelheid opgedolven steenkool. De activiteit van groeven en kalkovens is daarentegen toegenomen. In de verwerkende nijverheid daalde het aangroeitempo der produktie.

De gebeurtenissen om het Suez-kanaal hebben in het laatste kwartaal niet enkel de aankopen van verbruiksgoederen, schepen en sommige grondstoffen sterk opgevoerd, doch ook de activiteit in allerhande industrieën geremd, hetzij omdat ze onvoldoende grondstoffen konden betrekken (ruwe petroleum, rubber, jute), hetzij omdat de verzending van zware goederen langs dit kanaal geschorst werd (meststoffen, bouwmaterialen), hetzij omdat ten gevolge van het tekort aan scheepsruimte en de stijging der zeevrachttarieven het overzees vervoer te duur uitviel, hetzij omwille van de benzineschaarste (motorvoertuigen).

Hoewel de energievoorziening door de hoogconjunctuur en de harde winter zeer krap was, en die schaarste nog versterkt werd door de Suezcrisis, is de activiteit van de Belgische industrie hierdoor niet veel gehinderd geweest. De energiepost is echter veel zwaarder geworden.

Andere invloeden, kenmerkend voor een hoogconjunctuur, hebben eveneens een rol gespeeld.

De Belgische nijverheid heeft over het algemeen de grenzen der produktiecapaciteit bereikt, zowel wat technische middelen als wat personeel en kapitaal betreft. Die toestand werd nog versterkt door het ruime volume openbare werken en de verkorting van de arbeidstijd. De produktie kon dan ook nog slechts aanzienlijk worden opgevoerd in sommige takken der verbruiksgoederenindustrieën waar nog een ruime produktiecapaciteit overbleef. De prijs die voor de produktiefactoren moest worden betaald, nam echter aanzienlijk toe. Daar de prijzen der afgewerkte produkten slechts weinig toenamen, heeft de rendabiliteit der ondernemingen er onder geleden, behalve in sommige verbruiksgoederenindustrieën waar het verloop van prijzen en produktie gunstiger was en in een paar andere bedrijfstakken die van de gebeurtenissen om het Suezkanaal gebruik hebben kunnen maken om hun winstmarge weer op peil te brengen.

(1) *Belgisch Staatsblad* van 1-2-3 januari 1956.

Doch ook de vraag naar de meeste investeringsgoederen — schepen en spoorwegmaterieel uitgezonderd — steeg niet meer zo sterk als in 1955, zij het wel dat ze op een hoog peil bleef; de inkrimping der buitenlandse vraag werd evenwel ten dele gecompenseerd door een lichte toeneming van de binnenlandse vraag, die nog werd begunstigd door de invloed van de hoogconjunctuur en door de voordelen verleend door de bijzondere wetten van 7 augustus 1953 (1) en van 1 juli 1954 (2).

De expansie der investeringen werd immers door allerhande factoren geremd, namelijk door de toenemende algemene kapitaalschaarste, in sommige landen door overheidstussenkomsten nog versterkt, door de afnemende rendabiliteit, door sommige buitenlandse maatregelen om het groeiend tekort op de betalingsbalans tegen te gaan, door een meer afwachtende houding bij de kopers.

De activiteit in de verbruiksgoederenindustrieën verliep in dezelfde zin als de aanzienlijk gestegen vraag, die trouwens nog werd versterkt door de massale aankopen bij het einde van het jaar.

Ook in het bouwbedrijf was de activiteit na een ten gevolge van de harde winter ongunstig eerste kwartaal uitzonderlijk druk. De particuliere woningbouw bleef op een hoog peil, zij het wel dat die tendentie in de tweede helft van het jaar verzwakte om reden van oorlogsvrees en door financieringsmoeilijkheden bij de erkende bouworganismen. Het optrekken van andere particuliere gebouwen is bovendien sterk toegenomen en werd bevorderd door de hoogconjunctuur en door de wet van 31 mei 1955 (3) waarbij leningen tegen verminderde rentevoet en toelagen voor de oprichting en de aankoop van industriële en ambachtelijke gebouwen worden verleend op voorwaarde dat de gebouwen vóór 1 januari 1957 in aanbouw of aangekocht waren.

AFDELING II.
PRODUKTIEVERLOOP PER BEDRIJFSTAK

§ 1. — ENERGIE EN ER MEE SAMENHANGENDE ACTIVITEITEN

De energievoorziening is in 1956 op ernstige moeilijkheden gestuit. De energiebehoeften, die doorheen de cyclische schommelingen een opgaande lijn volgen (4), zijn bovendien zeer conjunctuurgevoelig, en wel vooral, zoals dit in 1955-1956 het geval was, wanneer het zwaartepunt van de hoogconjunctuur bij de investeringsgoederenindustrie ligt. De harde winter heeft bovendien de behoefte aan brandstof sterk opgedreven.

Daartegenover staat dat de steenkooproduktie, die in het eerste halfjaar

(1) *Belgisch Staatsblad* van 17 oktober 1953.
(2) *Belgisch Staatsblad* van 4 juli 1954.
(3) *Belgisch Staatsblad* van 18 juni 1955.
(4) Zie *Het energieprobleem in België. — Behoeften en voorziening in de periode 1955-1975,* op. cit.

wat hoger was dan in de overeenkomstige periode van het voorgaande jaar, uiteindelijk voor het ganse jaar 1956 is teruggelopen; de voorraden, die in de zomer 1954 tot 4,2 miljoen ton gestegen waren, bedroegen trouwens nog slechts 370 000 t bij het begin van 1956, wat een onbeduidende hoeveelheid is. De petroleumaanvoer uit het Midden-Oosten werd in de tweede helft van het jaar ten gevolge van de gebeurtenissen om het Suez-kanaal bijna geheel geschorst en kon niet vlug genoeg worden vervangen door een aanvoer uit andere gebieden om onmiddellijk en zonder moeilijkheden de toenemende vraag te kunnen beantwoorden.

Deze toestand heeft echter, alles samen genomen, de economische activiteit niet veel gehinderd, dank zij allerhande inspanningen om hieraan het hoofd te bieden. De steenkolenuitvoer naar landen buiten de E.G.K.S. werd ingekrompen en de invoer uit de Verenigde Staten sterk opgevoerd. Er kon een grotere hoeveelheid geraffineerde petroleumprodukten uit Amerika worden betrokken, terwijl tevens het verbruik door de Overheid gerantsoeneerd werd.

Uiteindelijk was de stijging van het energieverbruik, in primaire energie omgerekend, bijna even sterk als in 1955, doch alle vormen van energie waren aanzienlijk duurder geworden. De fundamenteel stijgende tendentie van de prijs voor Belgische (en Europese) steenkool werd nog versterkt. De Amerikaanse cokeskolen werden zeer duur, ten gevolge van het tekort aan scheepsruimte en de hieruit voortspruitende vlucht der zeevrachttarieven; voor steenkolenvervoer over de Atlantische Oceaan steeg het tarief van 70 tot 80 shilling bij het einde van het eerste halfjaar tot 119 shilling bij het begin van december. De petroleumprijzen werden eveneens door het tekort aan scheepsruimte en door prijsverhogingen bij de Amerikaanse producenten de hoogte in gejaagd, zij het dan wel dat die prijsstijging, evenals trouwens die voor Amerikaanse cokeskolen, essentieel van voorbijgaande aard was, in tegenstelling met de evolutie voor binnenlandse en Europese kolen.

1. — *Vaste brandstoffen.*

De steenkoolproduktie was ondanks de strenge koude in februari en maart en de verkorting van de arbeidsduur in de eerste helft van 1956 hoger dan in de overeenkomstige periode van het voorgaande jaar. Daarna liep ze zo sterk terug dat over het ganse jaar 0,4 miljoen ton minder voortgebracht werd dan in 1955. De lichte stijging van de Kempische produktie, nl. 3,2 %, werd te niet gedaan door de daling in het Zuiderbekken die 3,8 % bedroeg. Het aandeel van de Kempen in de totale steenkoolproduktie steeg dan ook van 22,1 % in 1938 en 33,8 % in 1955 tot 35,4 % in 1956.

Die produktievermindering was het gevolg van de inkrimping van het aantal mijnwerkers in de periode maart-september en van de weerslag van de mijnramp te Marcinelle : de Italiaanse Regering had van februari 1956 af het vertrek van Italiaanse mijnwerkers naar België geschorst, zodat de normale vervanging der vertrekkende arbeiders niet mogelijk was; de mijnramp te Marcinelle verwekte werkonderbrekingen en maakte de

Steenkoolproduktie per bekken

(duizenden tonnen)

JAARTAL	Bergen	Centrum	Charleroi (a)	Luik	Limburg	Totaal	Indexcijfer (1938=100)
1938	4 899	4 256	8 371	5 523	6 536	29 585	100,0
1949	4 601	3 747	7 096	4 456	7 954	27 854	94,1
1950	4 644	3 323	6 810	4 422	8 122	27 321	92,3
1951	4 839	3 589	7 173	4 785	9 265	29 651	100,2
1952	4 798	3 712	7 205	4 957	9 712	30 384	102,7
1953	4 621	3 678	7 275	5 003	9 483	30 060	101,6
1954	4 274	3 605	7 149	4 963	9 258	29 249	98,9
1955	4 123	3 668	7 224	4 818	10 144	29 978	101,3
1956	3 987	3 599	6 970	4 531	10 468	29 555	99,9
1956 (1938=100)	**81,4**	**84,6**	**83,3**	**82,0**	**160,2**	**99,9**	

Bron : Ministerie van Economische Zaken, Administratie van het Mijnwezen.

(a) Voor 1938 het bekken van Namen inbegrepen. Sedert 1942 werd het bekken van Namen voor een deel bij dat van Luik en voor het andere bij dat van Charleroi gevoegd.

aanwerving nog moeilijker en dit des te meer daar vele mijnwerkers door de hoogconjunctuur naar andere bedrijfstakken werden aangetrokken. Na de loonsverhoging van 10 à 11 % met ingang van 1 oktober namen het aantal Belgische en buitenlandse (vooral Griekse en Spaanse) mijnwerkers en de produktie in het vierde kwartaal weer een weinig toe.

De weerslag van de verkorting van de arbeidsduur (1) werd ten dele gecompenseerd door een vermindering van het afwezigheidspercentage, vooral in de Zuiderbekkens; voor het ganse jaar daalde het gemiddeld aantal dagen ongewettigde afwezigheid der ondergrondarbeiders van 14,2 % in 1955 tot 13 % in 1956.

De gemiddelde produktie per arbeider en per dagtaak is daarentegen minder gestegen dan tijdens de voorgaande jaren, nl. 1,0 % voor de ondergrond en 1,8 % voor onder- en bovengrond samen. Dit was het gevolg van de zeer geringe aangroei in de Kempen; in de Borinage en in het bekken van Charleroi is ze daarentegen aanzienlijk toegenomen, terwijl ze daalde in het Luikerbekken.

Het achteruitblijven van de produktie tegenover de voortdurende aangroeiende vraag was in de laatste maanden van 1954 en in 1955 overbrugd geweest door het aanspreken der mijnvoorraden. In 1956 slonken de voorraden van 370 000 t tot 179 000 t, wat overeenkomt met minder dan de

(1) In 1956 kwam dit neer op het invoeren van 8 nieuwe werkelijke rustdagen, en het toekennen, onder bepaalde regelmatigheidsvoorwaarden, van het loon van één dag meer in 15 bepaalde veertiendaagse termijnen en van een eindejaarspremie gelijk aan het loon voor drie dagtaken.

Personeelsbezetting en rendement in de steenkolenmijnen

TIJDVAK	Aantal ingeschreven mijnwerkers (duizenden) (a)	Gemiddeld aantal aanwezige arbeiders per gepresteerde arbeidsdag (duizenden)		Gemiddelde produktie per dagtaak en per arbeider (kilogrammen)	
		Ondergrond	Onder- en bovengrond	Ondergrond	Onder- en bovengrond
1938 Maandgemiddelde ..	**148,0**	**91,9**	**131,2**	**1 090** (c)	**756** (c)
1949 Maandgemiddelde ..	**163,0**	**103,3**	**146,6**	**926** (c)	**645** (c)
1950 Maandgemiddelde ..	**153,2**	**94,2**	**135,9**	**1 009** (c)	**689** (c)
1951 Maandgemiddelde ..	**160,9**	**94,9**	**133,9**	**1 054** (c)	**738** (c)
1952 Maandgemiddelde ..	**159,7**	**98,3**	**135,7**	**1 051**	**753**
1953 Maandgemiddelde ..	**154,4**	**95,2**	**131,6**	**1 068**	**766**
1954 Maandgemiddelde ..	**147,3**	**90,7**	**125,8**	**1 099**	**784**
1955 Maandgemiddelde ..	**150,9**	**87,2**	**120,0**	**1 148**	**826**
1956 Maandgemiddelde (b)	**143,0**	**88,7**	**121,0**	**1 160**	**841**
1956 (b) Januari	151,6	94,8	127,4	1 135	837
Februari	152,0	91,9	123,4	1 112	813
Maart	149,6	93,8	126,1	1 151	849
April	147,6	92,1	124,8	1 176	859
Mei	146,0	91,3	124,0	1 176	858
Juni	144,9	90,0	122,6	1 190	862
Juli	142,9	83,7	115,6	1 172	831
Augustus.....	140,0	82,6	114,4	1 163	830
September	139,0	82,5	114,3	1 159	827
Oktober.....	140,2	84,7	120,1	1 164	840
November	142,2	88,4	120,8	1 162	844
December	143,0	87,8	120,1	1 158	838

Bron : Ministerie van Economische Zaken, Administratie van het Mijnwezen.

(a) Bij het einde van het tijdvak.
(b) Voorlopige gegevens.
(c) Per dag.

produktie van twee normale arbeidsdagen. In februari 1956 verwekte de hevige koude een uitzonderlijke vraag, terwijl de markt ook ontredderd werd door de vervoerbelemmeringen die met het gure weder gepaard gingen. De voorzieningsmoeilijkheden bleven daarna voortduren daar de produktie afnam. De toestand werd zeer zorgwekkend tijdens de gebeurtenissen in Hongarije en om het Suez-kanaal. Toen door laatstgenoemde crisis ook de petroleumaanvoer geremd werd ontstond een schaarstepsychose die de vraag zodanig opdreef dat uitzonderlijke maatregelen moesten worden getroffen.

De producenten werden er toe genoopt hun uitvoer naar derde landen te beperken, terwijl de invoer uit de Verenigde Staten van Amerika aanzienlijk werd opgevoerd. De verzendingen naar het buitenland werden van 7,1 miljoen ton in 1955 tot 4,5 miljoen ton in 1956 verminderd, zodat het aandeel van de uitvoer in de totale afzet van Belgische en ingevoerde steenkool van 19,6 tot 12,4 % terugliep.

In het verleden werd de voorziening in Belgische steenkool in hoogconjunctuur aangevuld door een ruimere aanvoer uit Duitsland, het Verenigd Koninkrijk en Oost-Europa. In 1956 was echter het steenkolentekort algemeen in Europa; Duitsland en het Verenigd Koninkrijk boekten immers ondanks de stijging der produktie een invoeroverschot sedert de tweede helft van 1955. De totale steenkolenuitvoer uit de E.G.K.S. daalde trouwens met 43 %, terwijl het handelsverkeer binnen dit gebied met 15 % afnam; in beide gevallen werd aldus teruggekeerd tot het laagste peil sedert 1952.

De invoer van Amerikaanse steenkool werd dan ook aanzienlijk opgevoerd. In België, dat vooral cokeskolen koopt, steeg die invoer van 0,3 miljoen ton in 1954 en 0,8 miljoen ton in 1955 tot 2 miljoen ton in 1956, waarvan bijna de helft in het laatste kwartaal. Voor alle E.G.K.S.-landen samen werd die invoer in diezelfde jaren van respectievelijk 6,2 en 15,9 tot 30,4 miljoen ton opgevoerd en overtrof dus de totale Belgische produktie.

Een zo massale aanvoer, die bij het einde van het jaar nog versterkt werd, joeg de zeevrachttarieven dan ook de hoogte in; van september tot december stegen ze met 50 %. Tevens werd ook in de Verenigde Staten van Amerika de f.o.b.-prijs verhoogd. De prijs-Antwerpen van Amerikaanse cokeskolen, die in 1954 een korte tijd lager was dan de Belgische, steeg dan ook bij het einde van het jaar tot het dubbele van de inmiddels aanzienlijk gestegen prijs voor Belgische kolen (1).

Daar dit prijsverschil bezwaarlijk de kleine verbruikers, die gewoonlijk niet op invoer beroep doen, kon worden te laste gelegd, hebben de belangrijkste verbruikers, in hoofdzaak de ijzer- en staalnijverheid, er zich op aanvraag der Regering toe verbonden de totale hoeveelheid Belgische steenkool, waarop ze uit hoofde van contracten met lange looptijd recht hadden, niet gans op te nemen; aldus kwamen meer Belgische kolen in die kwaliteiten vrij voor de kleine verbruikers en de meeruitgaven die uit de bijkomende aankoop van Amerikaanse steenkool door de grote industriële verbruikers voortvloeiden, werden door middel van een compensatiestelsel over alle verbruikers van die sector omgeslagen. Hiertoe werd een fonds opgericht, voorzien door die verbruikers en door de Regering die hiertoe bijdroeg ten belope van het bedrag van de overdrachttaks, geheven op de hoeveelheid kolen die binnen het raam van dit programma van gecompenseerde invoer werd aangekocht.

Die maatregelen hebben kunnen voorkomen dat de binnenlandse ver-

(1) Naar : *Bijlagen tot het vijfde algemeen verslag over de werkzaamheden van de Gemeenschap (9 april 1956 - 13 april 1957).* (Luxemburg), 13 april 1957, (Europese Gemeenschap voor Kolen en Staal, Hoge Autoriteit), tabellen 38 en 40.

Steenkolenbalans

(duizenden tonnen)

OMSCHRIJVING	1951	1952	1953	1954	1955	1956
I *Nettoproduktie*	**29 651**	**30 384**	**30 060**	**29 249**	**29 978**	**29 555**
II *Invoer* (a)	**2 194**	**1 615**	**2 164** (b)	**3 732** (b)	**3 565** (b)	**4 791** (b)
III *Beschikbare hoeveelheid*	**31 845**	**31 999**	**32 224** (b)	**32 981** (b)	**33 543** (b)	**34 346** (b)
IV *Leveringen*						
A. *Binnenland* :						
1. Eigen verbruik der mijnondernemingen (+ eigen elektriciteitscentrales)	2 712	2 625	2 603	2 530	2 665	2 767
2. Cokes- en gasfabrieken, ijzer- en staalnijverheid	8 579	8 756	8 074	8 333	9 006	9 851
a) Cokesfabrieken	*8 036*	*8 330*	*7 748*	*8 019*	*8 708*	*9 590*
b) Gasfabrieken	*31*	*26*	*26*	*23*	*14*	6
c) IJzer- en staalnijverheid (c)	*512*	*400*	*301*	*291*	*284*	255
3. Agglomeraatfabrieken	1 653	1 380	1 275	1 310	1 457	1 688
4. Onafhankelijke elektriciteitscentrales (d)	3 402	2 932	2 651	3 060	3 285	3 105
5. Vervoer	1 638	1 548	1 449	1 440	1 389	1 315
a) Spoorwegen	*1 501*	*1 478*	*1 402*	*1 372*	*1 312*	*1 249*
b) Bunkerkolen, sleepdiensten	*103*	*45*	*40*	*61*	*69*	*50*
c) Binnenscheepvaart	*34*	*25*	*7*	*7*	*8*	*16*
6. Andere bedrijfstakken	5 243	4 307	3 986	4 092	4 219	4 223
a) Industrie der non-ferrometalen	*589* (e)	*516* (e)	*482* (e)	*519*	*543*	*546*
b) Scheikundige nijverheid	*736* (e)	*544* (e)	*541* (e)	*567*	*507*	*517*
c) Cementfabrieken	*1 052* (e)	*990* (e)	*975* (e)	*927*	*1 075*	*1 034*
d) Verscheidene industrieën	*2 866* (f)	*2 257* (f)	*1 988* (f)	*2 079*	*2 094*	*2 126*
7. Huishoudelijk contingent (+ levering aan de mijnwerkers)	7 574	6 294	6 443	6 638	6 754	6 936
8. Openbare besturen	152	172	174	172	170	190
Totaal leveringen binnenland	**30 953**	**28 014**	**26 655**	**27 569**	**28 945**	**30 075**
B. *Uitvoer* (g) (h)	**1 728**	**2 537**	**4 165**	**5 681**	**7 050**	**4 463**
Totale leveringen	**32 681**	**30 551**	**30 820**	**33 250**	**35 995**	**34 538**
V *Voorraadvorming*	**— 827**	**+1 457**	**+1 385**	**— 261**	**—2 444**	**— 192**
VI *Voorraden bij het einde van het jaar*	**221**	**1 678**	**3 063**	**2 815**	**371**	**179**

Bron : Ministerie van Economische Zaken, Administratie van het Mijnwezen.

(a) De handel met het Groothertogdom Luxemburg niet inbegrepen.
(b) De voorraden der importeurs inbegrepen.
(c) Voor andere doeleinden dan om tot cokes te worden verwerkt.
(d) De industriële zelfvoortbrengers niet inbegrepen.
(e) Enkel Belgische steenkolen.
(f) De leveringen van ingevoerde steenkolen aan de industrie der non-ferrometalen, de scheikundige nijverheid en aan de cementfabrieken inbegrepen.
(g) Met inbegrip van de ingevoerde steenkool.
(h) De uitvoer naar het Groothertogdom Luxemburg inbegrepen.

bruikers een werkelijk tekort aan steenkool hebben geleden, doch ze hebben er een zeer hoge prijs voor betaald en niet steeds de kwaliteiten kunnen bekomen die ze wensten.

De totale steenkolenafzet nam met 4 % af; de leveringen op de binnenlandse markt konden evenwel met ruim 1 miljoen ton, d.i. 3,9 %, worden verhoogd, ten koste van de uitvoer die met 36,7 % daalde.

Steenkolenbalans
(duizenden tonnen)

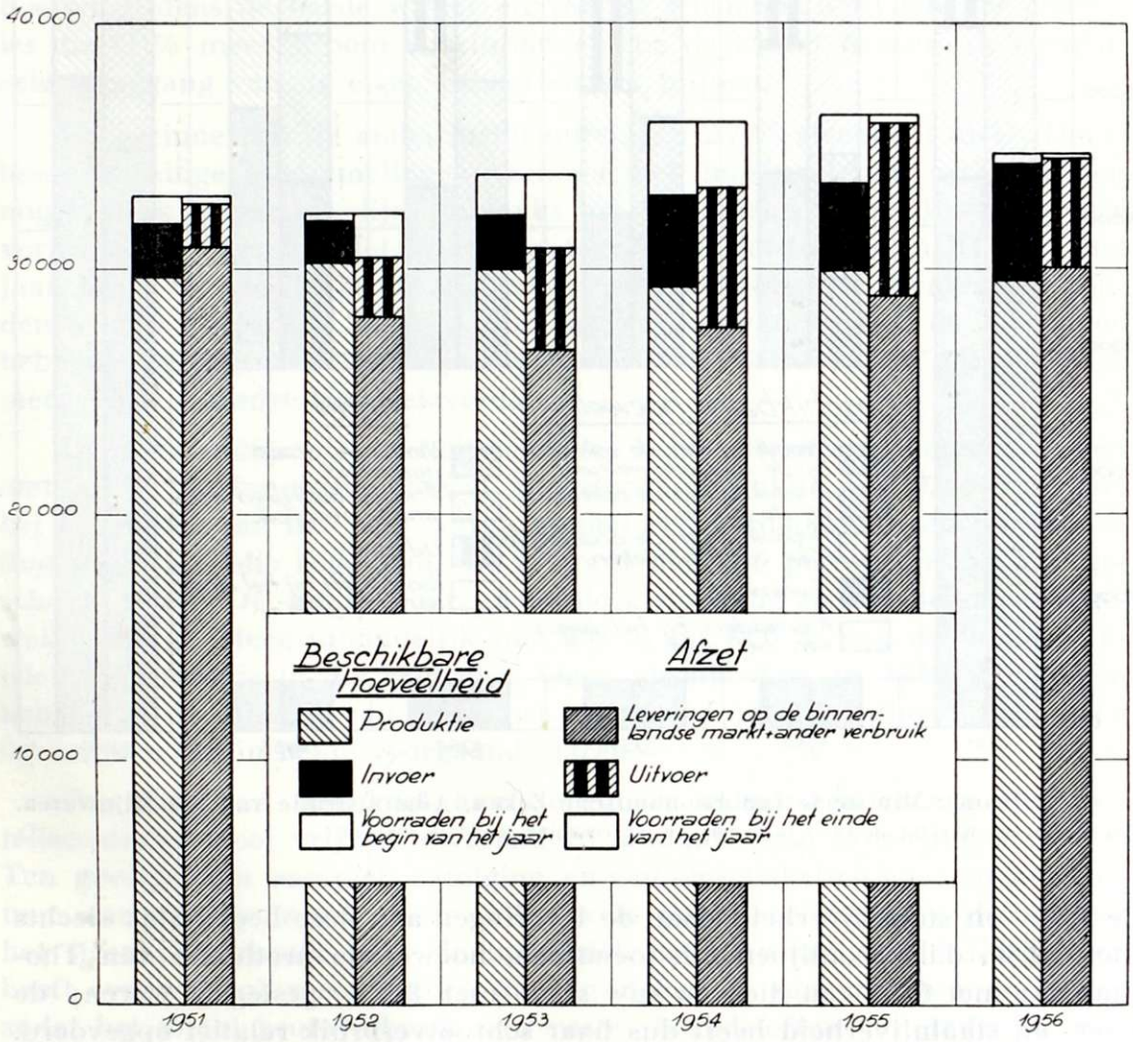

Bron : Ministerie van Economische Zaken, Administratie van het Mijnwezen.

De leveringen aan de cokesfabrieken namen met 0,9 miljoen ton, d.i. 10 %, toe. Het aandeel van de ingevoerde steenkool is in 1956 aanzienlijk ruimer geworden daar ze 36,4 % ingevoerde en 4,3 % inlandse steenkool meer betrokken zodat de verhouding inlandse steenkool in het totaal verbruik der cokesfabrieken nog slechts 75,4 % bedroeg, tegen 85,9 % in 1952, jaar van de voorgaande spits inzake cokesproduktie. De verhoging van de cokesafzet was niet enkel het gevolg van de hoogconjunctuur in

Hoogovencokesbalans
(duizenden tonnen)

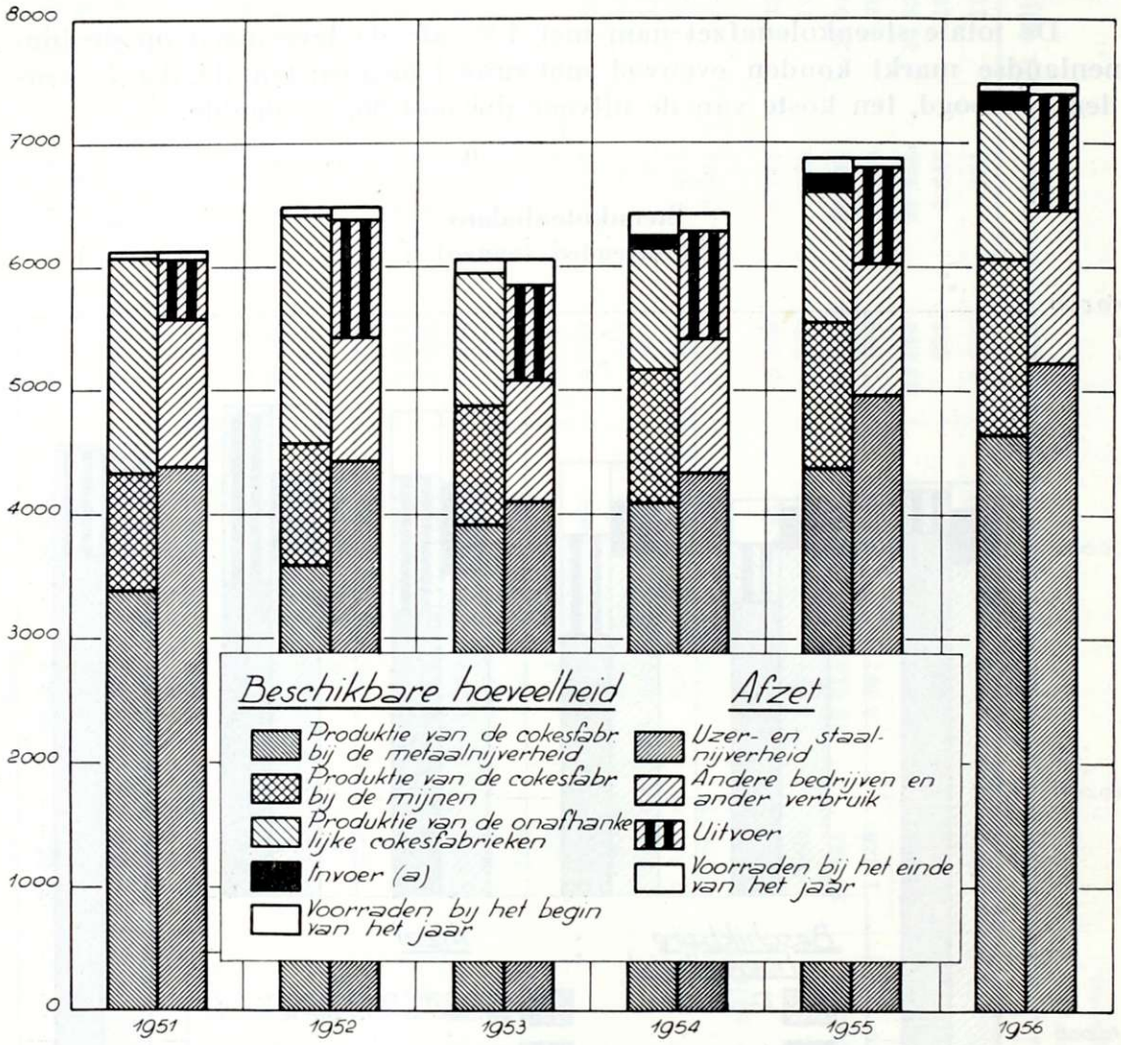

Bron : Ministerie van Economische Zaken, Administratie van het Mijnwezen.
(a) De invoer was tot in 1953 te gering om er rekening mede te houden.

de ijzer- en staalnijverheid daar de leveringen aan deze bedrijfstak slechts met 5,2 %, d.i. 0,3 miljoen ton toenamen, hoewel de produktie van Thomasijzer met 6,9 % en die van ruw staal met 8,1 % gestegen waren; de ijzer- en staalnijverheid heeft dus haar schrootverbruik relatief opgevoerd. De andere binnenlandse verbruikers betrokken 23 %, d.i. 0,2 miljoen ton (de gezinnen 11,4 %) cokes meer; de scherpe voorziening in sommige soorten steenkool en in stookolie is zeker niet vreemd aan die stijging. De uitvoer, ten slotte, die in 1955 door de staking in sommige cokesfabrieken geremd was geweest, groeide met 19 % tot 926 000 t aan.

Aan de agglomeraatfabrieken werden 15,9 % meer steenkool geleverd ondanks een tekort aan kolenstof waardoor hun expansie enigszins geremd werd. Sedert enkele jaren heeft de verbetering van de kwaliteit der eierkolen een groeiende vraag verwekt, die onder invloed van de ko-

lenschaarste en de prijsverhogingen voor steenkool in 1956 nog versterkt werd : de invoer die in 1952 nog onbeduidend was, groeide tot 44 000 t in 1955 en 54 000 t in 1956; er werden 27,4 % meer eierkolen voortgebracht, nl. 1,4 miljoen ton; de afzet op de binnenlandse markt steeg met 23 % tot circa 0,7 miljoen ton en was bijna uitsluitend voor de gezinnen bestemd; de uitvoer nam met 37 % toe en bereikte ongeveer het peil van de verkoop in het binnenland. De brikettenafzet heeft daarentegen zijn structurele achteruitgang voortgezet.

Het eigen verbruik van de mijnen en hun elektriciteitscentrales klom met 3,8 %. Die vooruitgang was het gevolg van de bijkomende behoeften tijdens de harde winter en van de groeiende activiteit der centrales die 11 % meer stroom voortbrachten; na de winter hernam de structurele teruggang van de eigen behoeften der mijnen.

De gezinnen en de ambachtslui ontvingen 2,7 % steenkool meer. Doorheen toevallige schommelingen vertoont het huishoudelijk verbruik een nogal sterk opgaande lijn, ondanks het toenemend verbruik van andere vormen van energie. Het steenkolentekort in de tweede helft van het jaar heeft tot gevolg gehad dat niet steeds de gewenste kwaliteiten konden worden betrokken, zodat ze hun aankopen van cokes en eierkolen hebben opgevoerd. Uiteindelijk werd aan deze sector 4,6 %, d.i. 355 000 t, meer vaste brandstoffen geleverd.

De zelfstandige elektriciteitscentrales hebben hun steenkolenaankopen met 5,5 % ingekrompen, hoewel hun stroomproduktie met 9,4 % toenam. Bij het begin van het jaar waren ze met een verdoorgedreven omschakeling naar stookolie begonnen, die evenwel door de petroleumschaarste geschorst werd. De totale hoeveelheid door stookolie en petroleumgas opgewekte energie steeg uiteindelijk met 238 % tot 12,3 % van de totale elektriciteitsproduktie in die centrales, tegen slechts 4 % in 1955. Bovendien hebben ze de afbouw van mijnstort opgevoerd tot 1,1 miljoen ton, tegen 0,6 miljoen ton in beide voorgaande jaren.

De afzet van steenkool aan de andere industrieën en hun elektriciteitscentrales bleef vrijwel onveranderd, ondanks hun groeiende activiteit. Ten gevolge van energiebezuiniging en van omschakeling naar andere vormen van energie wordt reeds sedert vele jaren een relatieve daling van het steenkoolverbruik t.o.v. de industriële activiteit vastgesteld. Deze groep heeft evenwel ook meer beroep moeten doen op agglomeraten en cokes, zodat het totaal brutoverbruik van vaste brandstoffen uiteindelijk met 2,2 % toenam.

In de vervoersector werd de structurele terugloop van het verbruik van vaste brandstoffen in versneld tempo voortgezet. Het verbruik door de binnen- en zeescheepvaart is nog slechts onbeduidend. De toenemende omschakeling van stoom- naar diesel- en elektrische tractie evenals het afschaffen van kleine lijnen en van minder belangrijke stilstanden ten gunste van autobusvervoer heeft vooral in 1955 en 1956 snelle vorderingen gemaakt en het verbruik van vaste brandstoffen door de N.M.B.S. sterk doen inkrimpen.

Bruto binnenlands verbruik van vaste brandstoffen in de belangrijkste sectoren

(duizenden tonnen steenkoolequivalent) (a)

VERBRUIKERSGROEPEN	1955	1956	Verschil in %
Gezinnen, ambacht, handel	7 765	8 120	+ 4,6
Vervoer	1 622	1 515	— 6,7
IJzer- en staalnijverheid	5 437	5 682	+ 4,5
Onafhankelijke elektriciteitscentrales (b)	3 318	3 136	— 5,5
Diverse industrieën en hun centrales (b)	5 015	5 124	+ 2,2
Totaal (met inbegrip van het verbruik van andere sectoren, de afbouw van mijnstort en verlies bij produktie)	**28 344**	**29 159**	**+ 2,9**

Bron : Ministerie van Economische Zaken, Algemene Directie voor Studiën en Documentatie.

(a) Omrekeningscoëfficiënt : steenkool en -agglomeraten : 1; cokes : 1,03; ligniet : 0,71.
(b) Mijnstort niet inbegrepen.

Hoewel de afzetmogelijkheden dus uiterst gunstig waren, is de financiële toestand van de Belgische kolennijverheid er niet op verbeterd. Integendeel.

De kostprijs, zowel wat de verbruikte waren als de lonen betreft, is gestegen, zodat de totale bedrijfsuitgaven met 1 786 miljoen frank, d.i. 8,7 % toenamen. Bovendien werd 400 miljoen frank meer in het mijnbedrijf geïnvesteerd (1). De totale uitgaven stegen derhalve met 2,2 miljard frank, namelijk van 732 tot 815 frank per netto geproduceerde ton.

Daar de loonpost de belangrijkste stijgingsfactor was, namen de kosten relatief meer toe in de mijnen en bekkens met hogere produktiviteit. Op 1 mei werden ten gevolge van de stijging van het indexcijfer der kleinhandelsprijzen de lonen met 2,5 % verhoogd. Op 1 oktober volgde een nieuwe loonsverhoging van 10 à 11 %, naargelang van de categorie van arbeiders, evenals een eindejaarspremie van 3 000 F, uitbetaald voor de helft op einde december 1956 en voor de helft op einde maart 1957. Deze loonsverhoging was onvermijdelijk geworden daar de hoge lonen in de andere industrieën mijnvlucht veroorzaakten. De brutodaglonen (2) voor alle categorieën van arbeiders samen stegen dan ook met gemiddeld 5,3 %, wat overeenkomt met een toeneming van 1,7 % per netto gewonnen ton.

(1) In de aangewende boekhouding wordt de afschrijving der geïnvesteerde kapitalen vervangen door het bedrag der vastleggingen in de beschouwde periode.

(2) Hierbij werd noch met de bezoldiging voor overuren en voor de arbeid op zon- en feestdagen, noch met de extra-daglonen, toegekend uit hoofde van de overeenkomst inzake verkorting van de wekelijkse arbeidstijd, noch met de eindejaarspremie rekening gehouden.

Op de boekhouding gesteunde exploitatieresultaten der steenkolenmijnen van 1954 tot 1956

OMSCHRIJVING	Borinage		Centrum		Charleroi		Luik		Zuiderbekkens		Kempen		Het Rijk	
	10^6 F	F/t	10^6 F	F/t	10^6 F	F/t	10^6 F	F/t	10^6 F	F/t	10^6 F	F/t	10^6 F	F/t
							1954							
Verkoopwaarde en ontvangsten uit perekwatie «a» ..	2 873	672	2 491	691	5 519	772	4 056	817	14 938	747	6 600	713	21 538	736
Bedrijfsuitgaven	3 246	759	2 394	664	5 151	720	3 995	805	14 785	740	5 386	582	20 171	690
Vastleggingsuitgaven	204	48	269	75	393	55	135	27	1 000	50	582	63	1 582	54
Bedrijfswinst- of verlies ...	— 578	— 135	— 172	— 48	— 24	— 3	— 73	— 15	— 847	— 42	+ 633	+ 68	— 214	— 7
Subsidies en rectificaties (a).	+ 237	+ 55	— 7	— 2	— 19	— 3	— 1	—	+ 209	+ 10	— 80	— 9	+ 129	+ 4
Eindresultaat ...	**— 341**	**— 80**	**— 179**	**— 50**	**— 44**	**— 6**	**— 75**	**— 15**	**— 638**	**— 32**	**+ 553**	**+ 60**	**— 86**	**— 3**
							1955							
Verkoopwaarde en ontvangsten uit perekwatie «a» ...	2 900	703	2 616	713	5 616	784	4 030	836	15 162	767	7 483	738	22 645	757
Bedrijfsuitgaven	3 262	791	2 470	673	5 211	727	3 937	817	14 880	752	5 673	559	20 553	687
Vastleggingsuitgaven	151	37	60	16	351	49	215	45	777	39	550	54	1 327	44
Bedrijfswinst of -verlies	— 513	— 124	+ 86	+ 23	+ 54	+ 8	— 122	— 25	— 495	— 25	+1 260	+ 124	+ 765	+ 26
Subsidies en rectificaties (a).	+ 275	+ 67	+ 3	+ 1	+ 8	+ 1	+ 4	+ 1	+ 290	+ 15	+ 6	+ 1	+ 296	+ 10
Eindresultaat ...	**— 238**	**— 58**	**+ 89**	**+ 24**	**+ 62**	**+ 9**	**— 118**	**— 24**	**— 205**	**— 10**	**+1 266**	**+ 125**	**+1 061**	**+ 35**
							1956 (c)							
Verkoopwaarde en ontvangsten uit perekwatie «a» ..	2 871	720	2 685	745	5 654	811	4 036	891	15 242	799	8 007	765	23 249	787
Bedrijfsuitgaven (b)	3 396	852	2 578	716	5 468	784	4 061	896	15 502	812	6 326	604	21 827	739
Vastleggingsuitgaven	331	83	103	29	341	49	187	41	962	50	766	73	1 728	58
Bedrijfswinst of -verlies	— 855	— 214	—	—	— 154	— 22	— 212	— 47	—1 221	— 64	+ 916	+ 87	— 306	— 10
Subsidies en rectificaties (a) .	+ 475	+ 119	+ 2	—	+ 10	+ 1	+ 11	+ 2	+ 497	+ 26	+ 6	+ 1	+ 503	+ 17
Eindresultaat ...	**— 398**	**— 95**	**+ 2**	—	**— 145**	**— 21**	**— 201**	**— 44**	**— 724**	**— 38**	**+ 921**	**+ 88**	**+ 197**	**+ 7**

Bron : Ministerie van Economische Zaken, Administratie van het Mijnwezen.

(a) Het gebeurlijk saldo van het Solidariteitsfonds, de verschillen voortspruitend uit de raming van verbruikte waren en de andere toelagen van de Staat en van de Europese Gemeenschap voor Kolen en Staal.
(b) De subsidie ter compensatie van de verkorting van de arbeidsduur werd afgetrokken.
(c) Voorlopige gegevens.

Globale economische toestand van de steenkolennijverheid

POSTEN	In miljoenen franken			In franken per netto geproduceerde ton		
	1954	1955	1956 (a)	1954	1955	1956 (a)
	ECONOMISCHE EXPLOITATIERESULTATEN					
Verkoopwaarde zonder perekwatieontvangsten noch toelagen	**20 687**	**21 676**	**22 586**	**707**	**724**	**764**
Uitgaven	**21 940**	**21 904**	**24 091**	**750**	**732**	**815**
— bedrijfsuitgaven (b)	20 357	20 577	22 363	696	688	757
— vastleggingsuitgaven	1 582	1 327	1 728	54	44	58
Overschot (+) of tekort (—) van de waarde der produktie ten opzichte van de uitgaven	**—1 252**	**— 228**	**—1 505**	**— 43**	**— 8**	**— 51**
	TOELAGEN					
Perekwatietoelagen	1 177	1 031	663	40	35	22
— perekwatie « a »	*852*	*969*	*663*	*29*	*32*	*22*
— perekwatie « c » en andere verschillen bij de uitvoer	*325*	*62*	—	*11*	*2*	—
Toelage om de lasten voortspruitend uit de vermindering van de werktijd te dekken	—	—	557	—	—	19
Andere toelagen (c)	315	271	474	11	9	16
Totaal bedrag der toelagen	**1 492**	**1 302**	**1 694**	**51**	**44**	**57**
	TERUGVORDERBARE VOORSCHOTTEN (pro memorie)					
Aan de marginale mijnen toegekende terugvorderbare voorschotten	41	96	123	2	3	4
Aan andere mijnen toegekende terugvorderbare voorschotten	8	—	—	—	—	—
Totaal der voorschotten	**49**	**96**	**123**	**2**	**3**	**4**

Bron : Ministerie van Economische Zaken, Algemene Directie voor Studiën en Documentatie.

(a) Voorlopige gegevens.
(b) Rekening gehouden met het geraamde waardeverschil der verbruikte waren en der voorraden.
(c) Bijna uitsluitend ten gunste van de vier marginale mijnen van de Borinage. In 1954 werkte een Steunfonds, voor de helft gestijfd door de andere mijnen in mindering gebracht voor de som der *andere toelagen*, voor de helft door de Staat. De E.G.K.S. draagt een klein gedeelte der subsidies aan de marginale mijnen.

Wat de inkomsten betreft, dient een onderscheid te worden gemaakt tussen de waarde der produktie en de toelagen.

Afgezien van het wederinvoeren der kwaliteitspremies (75 of 50 F/t) op 2 mei, werden de prijzen voor binnenlandse steenkool in 1956 tweemaal

verhoogd, een eerste maal op 8 juni, een tweede maal op 1 oktober. Bij de eerste verhoging bleven de prijzen voor betere soorten huisbrand, die op 16 juni 1955 waren vrijgegeven, ongewijzigd, terwijl voor de andere categorieën de stijging van 10 tot 97 frank per ton bedroeg. De tweede aanpassing betekende een algemene stijging van 65 tot 100 frank per ton voor alle categorieën waarvoor de prijzen door de Hoge Autoriteit vastgesteld worden en 55 frank voor de vrijgegeven categorieën. De prijs van de huisbrand is dus veel minder gestegen dan die voor industriekolen, in tegenstelling met wat in 1955 gebeurde. De waarde van de produktie (1), perekwatietoelagen niet inbegrepen, steeg dan ook met 5,5 %, van 724 tot 764 frank, per ton. Aangezien de totale nettoproduktie met 1,2 % gedaald was, steeg de totale waarde met 0,9 miljard frank (4,2 %).

Het verschil tussen de waarde der produktie en de bedrijfsuitgaven vertoont reeds gedurende vele jaren een belangrijk tekort. Dit deficit dat 1,3 miljard frank bedroeg in 1954 en in 1955 tot 0,2 miljard frank was gedaald, steeg ondanks de prijsverhoging weer tot 1,5 miljard in 1956, wat overeenkomt met 53 frank per netto geproduceerde ton steenkool, d.i 7 % van de gemiddelde verkoopprijs, tegen 1 % in 1955 en 6 % in 1954.

Het gunstig saldo voor het Kempisch bekken woog niet op tegen het toenemend tekort in de Borinage, waar trouwens de vier marginale mijnen zijn gelegen in dewelke, in samenwerking met de Overheid en de E.G.K.S., een drastisch rationaliseringsprogramma wordt doorgevoerd. De investeringen in de Borinage werden meer dan verdubbeld; ze bedroegen 331 miljoen frank, tegen 204 miljoen frank in 1954 en 151 miljoen in 1955. In alle andere bekkens samen stegen de vastleggingsuitgaven van 1955 tot 1956 slechts met gemiddeld 18,8 %, nl. 221 miljoen frank. In de Borinage bedroegen in 1956 de vastleggingen 83 frank per ton, tegen 58 frank voor het Rijk.

In feite is het deficit echter nog belangrijker, indien met de maatschappelijke voordelen wordt rekening gehouden, daar de Staat naar verhouding meer tussenkomt ten voordele van de mijnwerkers dan ten gunste van de andere werknemers. Het bedrag van die onrechtstreekse subsidie aan de Belgische mijnbouw kan, althans naar orde van grootte, worden geraamd aan de hand van enkele aanduidingen, geput uit de jaarverslagen van de R.M.Z.

Indien met deze sociale toelagen wordt rekening gehouden, zou het tekort over de jaren 1954, 1955 en 1956 respectievelijk 3 158, 2 472 en 3 788 miljoen frank bedragen, wat overeenkomt met 108, 83 en 128 frank per ton. Dit betekent dat de gemiddelde kolenprijs (perekwatie niet inbe-

---

(1) Het gaat hier om de waarde der nettoproduktie en niet om de werkelijke ontvangsten voortspruitend uit de verkoop der produktie. Voor het globaal boekhoudkundig saldo heeft het weinig belang of de produktie verkocht wordt dan wel opgestapeld.

Bijkomende sociale toelagen (a)
aan de steenkoolnijverheid (b)
(miljoenen franken)

OMSCHRIJVING	1954	1955	1956
Pensioenen (c)	1 616	1 730	1 726
Ziekte-invaliditeit (d)	195	202	200
Compensatie wegens vermindering der werkgeversbijdrage voor bijkomende vakantie der ondergrondarbeiders	—	190	190
Tegemoetkoming voor nieuwe lasten in verband met het gunstiger verlofstelsel der ondergrondarbeiders	25	27	30
Vergoeding aan de N.M.B.S. voor de toekenning van gratisreisbiljetten voor mijnwerkers	70	70	70
Aanwervingspremie	—	25	17
Totaal ...	**1 906**	**2 244**	**2 233**

Bron : Ministerie van Economische Zaken, Algemene Directie voor Studiën en Documentatie.

(a) Exclusief de sociale toelagen die doorgaans aan het algemeen stelsel van de maatschappelijke zekerheid worden toegekend.
(b) Het bedrag steunt op budgettaire inschrijvingen.
(c) Berekend op basis van het verschil in %, van de staatstussenkomst t.o.v. de gemiddelde loonsom van de werknemers van het algemeen stelsel en van de mijnwerkers.
(d) De staatstussenkomst bedraagt 16 % van de bijdragen in het algemeen stelsel (ziekte-invaliditeit) en 66 % voor de mijnwerkers (ziekte alleen). De supplementaire bijdrage ten belope van 2 % door de mijnsector voor invaliditeitsverzekering betaald, werd beschouwd als overeenkomende met de grotere risico's.

grepen) in voornoemde jaren respectievelijk 15,3 %, 11,5 % en 16,8 % hoger had moeten liggen wilde hij overeenkomen met de uitgaven (1).

Dit ontzaglijk tekort werd bovendien op het gemiddelde voor het Rijk berekend; aangezien het kostprijsverschil per bekken (2) zeer groot is, en trouwens in de jongste jaren nog is toegenomen, is het tekort veel groter voor de marginale mijnen. Het marktevenwicht moet immers in beginsel de kostprijs der marginale mijnen dekken.

De in 1956 doorgevoerde prijsverhogingen waren dus ten zeerste onvoldoende om de gestegen kosten te dekken; ondanks de hoogconjunctuur is het verlies groter geworden.

Bovendien zijn de vooruitzichten op de volledige integratie in de gemeenschappelijke markt, die normaal begin 1958 moet intreden, veel minder gunstig geworden. Enerzijds, was de kostenstijging in België be-

(1) Hierbij wordt geen rekening gehouden met de noodzakelijkheid aan het geïnvesteerde kapitaal een normale vergoeding toe te kennen. Zie : Duquesne de la Vinelle (L.). — Les comptes économiques de l'industrie charbonnière (*La revue nouvelle,* 12e jaarg., XXIV, nr 10, 15 oktober 1956, blz. 295-310). Volgens deze studie zou voor de kapitaalrente, rechtstreekse belastingen inbegrepen, ongeveer 2 900 miljoen frank voor 1954 moeten worden aangehouden.

(2) Zie tabel blz. 65. — In 1954 waren de bedrijfsuitgaven per ton in de Borinage 30,4 % hoger dan in de Kempen; in 1956 bedroeg het verschil 41,1 %. De verkoopprijs der kolen (perekwatie «a» inbegrepen) was voor dezelfde jaren in de Borinage respectievelijk 5,8 en 5,9 % lager dan in de Kempen.

langrijker dan in de andere bekkens der E.G.K.S. Volgens de Hoge Autoriteit zou de gemiddelde kostprijs, afschrijvingen en kapitaalrente inbegrepen, van 1955 tot 1956 in België met 16,9 % gestegen zijn, tegen 3,3 tot 10,1 % in de andere bekkens (1). Anderzijds, zijn de verkoopprijzen meer toegenomen dan in de andere bekkens, zodat het verschil, dat in de overgangsperiode geleidelijk aan moest weggewerkt worden, integendeel veel ruimer is geworden (2).

Dit prijsverschil t.o.v. de andere landen der Gemeenschap, evenals de kostprijsverhoging en de uitvoering van het rationalisatieprogramma, werden ook in 1956 ten dele door subsidies gecompenseerd.

De perekwatietoelagen, voor de helft ten laste der E.G.K.S. en voor de helft gedragen door de Belgische Staat, werden echter opnieuw verminderd. Ze moeten trouwens in beginsel in 1958 gans wegvallen. Perekwatie « c » ten gunste van de uitvoer werd reeds in 1955 opgeheven. Perekwatie « a » voor de binnenlandse verkoop, die reeds ingekrompen werd in 1955, werd op 10 februari 1956 met een derde verlaagd; de vermindering verschilde evenwel naargelang van de soort kolen. Uiteindelijk daalde het totale bedrag der perekwatie « a » van 32 tot 22 frank per ton. Die vermindering, welke bij het ingaan der overgangsperiode was voorzien, heeft dus in 1956 de weerslag van de kostenstijging nog zwaarder gemaakt.

De andere subsidies werden daarentegen sterk verhoogd, en wel van 315 miljoen frank in 1954 en 271 miljoen frank in 1955 tot 1 031 miljoen frank in 1956. De Regering heeft in 1956 aan de gezamenlijke steenkolennijverheid een half miljard frank betaald om de bijkomende lasten voortspruitende uit de verkorting van de arbeidsduur te vergoeden. Aan de 4 marginale mijnen der Borinage werd 430 miljoen frank uitgekeerd, tegen 269 miljoen in 1955 en 316 miljoen in 1954, zodat ze 143 frank per netto geproduceerde ton hebben ontvangen, tegen 87 frank in 1955 en 99 frank in 1954. Een klein gedeelte hiervan werd door de E.G.K.S. gefinancierd, met ongeveer 90 miljoen frank in 1955 en 40 miljoen in 1956.

In totaal stegen dus de toelagen, sociale subsidies niet meegerekend, van 1,3 tot 1,7 miljard frank, d.i. gemiddeld van 44 tot 57 frank per ton (3).

---

(1) *Vijfde algemeen verslag over de werkzaamheden van de Gemeenschap (9 april 1956 - 13 april 1957).* (Luxemburg), 13 april 1957, (Europese Gemeenschap voor Kolen en Staal, Hoge Autoriteit), blz. 132. Dit steunt op vergelijkbare kostprijsberekeningen.

(2) Van april 1956 tot april 1957 stegen de prijzen (prijzen van het Ruhrgebied = 100) van 130 tot 140 voor antraciet, van 153 tot 163 voor magere kool, van 111 tot 128 voor halfvette kool, van 111 tot 129 voor vetkool en van 122 tot 132 voor vlamkool. Behalve voor laatstgenoemde soort afkomstig uit het Saargebied zijn al die prijzen hoger in België dan in de andere landen, terwijl ook de jongste stijging in België groter was. Zie : *Bijlagen tot het vijfde algemeen verslag over de werkzaamheden der Gemeenschap (9 april 1956 - 13 april 1957).* (Luxemburg), 13 april 1957, op. cit., tabel 39, blz. 65.

(3) Met inbegrip der sociale toelagen namen de subsidies van 3,5 tot 3,9 miljard frank toe, d. i. van 119 tot 133 frank per ton, wat overeenkomt met 17,4 % in 1956.

2. — *Elektriciteit.*

De elektriciteitsproduktie steeg in 1956 met 8,2 % ; de voortbrengers-verdelers brachten 9,4 % meer stroom voort (de particuliere ondernemingen 9,5 % en de openbare 9,0 %), terwijl de produktie der industriële zelfvoortbrengers met 6,7 % toenam : het aandeel van laatsgenoemde centrales is dan ook gedaald van 45,5 tot 44,9 %, tegen 51,5 % in 1939; dit aandeel is nog steeds veel ruimer dan in de meeste andere landen.

Beschikbare elektrische energie

(miljoenen kWh)

OMSCHRIJVING	1951	1952	1953	1954	1955	1956
Nettoproduktie van elektriciteit :						
Ondernemingen die ten behoeve van de openbare distributie produceren :						
Openbare ondernemingen	390,8	370,7	392,1	419,8	397,8	433,2
Private ondernemingen	5 147,6	4 726,8	4 802,9	5 298,9	5 571,3	6 099,2
Industriële zelfvoortbrengers (a)	3 711,2	4 132,2	4 390,4	4 620,4	4 979,5	5 314,4
Totaal ...	**9 249,6**	**9 229,7**	**9 585,4**	**10 339,1**	**10 948,6**	**11 847,0**
Invoer	215,6	200,6	213,6	199,5	260,6	346,7
Uitvoer	105,0	118,9	214,6	195,2	129,0	267,9
Saldo (invoer — uitvoer)	+ **110,6**	+ **81,7**	— **1,0**	+ **4,3**	+ **131,6**	+ **78,8**
Door Belgische netten overgenomen energie	**9 360,2**	**9 311,4**	**9 584,4**	**10 343,4**	**11 080,2**	**11 925,7**

Bron : Ministerie van Economische Zaken, Algemene Directie voor Nijverheid en Handel.

(a) De vroeger gepubliceerde gegevens hadden ten dele betrekking op de brutoproduktie en ten dele op de nettoproduktie; deze tabel geeft een raming van de nettoproduktie. De totalen werden aan deze verbetering aangepast.

Het elektriciteitsverbruik (1) is in 1956 met 8,1 % toegenomen : weer was dit aangroeitempo dus heel wat vlugger dan in de periode 1949-1953 toen het slechts 4,4 % per jaar bedroeg. Dit tempoverschil valt vooral op voor het laagspanningsverbruik : gemiddeld 3,6 % per jaar in 1949-1953 en 7,2 % in de periode 1954-1956. Het hoogspanningsverbruik steeg met respectievelijk 4,6 % en 7,8 % per jaar. Er dient bovendien te worden aangestipt dat voor beide periodes de produktie der industriële zelfvoortbrengers voor eigen verbruik minder toenam (respectievelijk 4,3 en 6,1 % per jaar) dan de hoogspanningsleveringen van de voortbrengers-verdelers, nl. respectievelijk 4,4 en 9,7 % per jaar.

(1) Verlies op het net afgetrokken.

De stijging van het aandeel der openbare distributie valt samen met de tariefverlagingen die sedert 1953 werden doorgevoerd en, o.m. met het invoeren van het nationaal tarief voor particulieren en kleine industriële verbruikers sedert 1954 en 1955. Ondanks het voortduren van de stijging van de laagspannings-elektriciteitsindex (1), die in 1956 bijzonder sterk was, en van de parameters voor hoogspanningsleveringen die de evolutie der kostprijsfactoren bepalen, was de gemiddelde prijs voor huishoudelijk verbruik in 1956 reeds 8 % en de hoogspanningsprijs der openbare verdelers 9,5 % lager dan in 1952.

3. — *Steenkoolgas.*

Het verbruik van steenkoolgas, mijngas inbegrepen, is in 1956 meer gestegen dan tijdens de voorgaande jaren. De behoeften werden ongetwijfeld

Nettoproduktie, in- en uitvoer van gas (a)

(duizenden kubieke meters, herleid tot 4 250 Kcal aan 0° C en 760 mm Hg)

OMSCHRIJVING	1952	1953	1954	1955	1956
Produktie der gasfabrieken (b)	13 271	13 232	13 154	7 409	4 531
Produktie der cokesfabrieken :					
Produktie bestemd voor de openbare verdeling	752 572	751 022	824 429	803 651	869 425
Produktie bestemd voor rechtstreekse levering aan de nijverheid (c)	921 215	898 839	1 004 943	1 100 831	1 184 804
Produktie der steenkolenmijnen en der reforminginstallaties (b)	84 506	105 753	107 245	153 190	183 989
Totaal van het in België geproduceerd gas	**1 771 564**	**1 768 846**	**1 949 771**	**2 065 081**	**2 242 749**
Invoer	2 568	5 763	895	3 548	4 778
Uitvoer	23 723	28 399	43 486	51 398	69 114
Totaal van het in België beschikbaar gas	**1 750 409**	**1 746 210**	**1 907 180**	**2 107 231**	**2 178 413**

Bron : Ministerie van Economische Zaken, Algemene Directie voor Nijverheid en Handel.

(a) Deze statistiek heeft betrekking op het gas dat door de pyrogeendistillatie in de gas- en cokesfabrieken wordt voortgebracht en waaraan gebeurlijk watergas, luchtgas, restgas der scheikundige synthese, hoogovengas en methaangas worden toegevoegd. Zij omvat eveneens de produktie van methaan, rechtstreeks voortkomend uit de steenkolenmijnen, alsmede vloeibaar gemaakt petroleumgas in leidingen vervoerd, welke gassen voor de openbare voorziening bestemd zijn. Onderhavige statistiek slaat niet op de hoeveelheid watergas, luchtgas, restgas, hoogovengas, methaan- of vloeibaar gas, die buiten de producerende fabriek wordt vermengd met gas, voortkomend van de pyrogeendistillatie der steenkolen, uitgenomen die welke rechtstreeks aan het openbaar net wordt geleverd. Zij omvat niet het door de cokesfabrieken voortgebrachte of afgenomen gas (steenkolengas of ander), dat voor eigen behoeften wordt aangewend, nl. voor ovenverwarming, enz.

(b) Produktie volledig voor de openbare verdeling bestemd.

(c) Produktie bestemd voor de rechtstreekse leveringen van de cokesfabrieken aan andere afdelingen van de vennootschappen, waaraan de betrokken cokesfabrieken toebehoren, of aan andere, juridisch onafhankelijke nijverheidsvennootschapen.

(1) Indexcijfer der kosten die de prijs van de voortgebrachte kW bepalen.

door de harde winter en door de krappe voorziening in steenkool en stookolie opgedreven, zodat hulpinstallaties moesten worden op gang gebracht.

Het industrieel verbruik (rechtstreekse leveringen en verkoop langs distributieorganismen) nam met 10,4 % toe t.o.v. 1955 en bedroeg 72,2 % van de totale binnenlandse leveringen, tegen 70,7 in 1955.

Het verbruik van particulieren, handelaars en ambachtslui — die trou-

Openbare gasdistributie (a)

(duizenden kubieke meters, in de staat waarin het gas zich bevindt)

OMSCHRIJVING	1952	1953	1954	1955	1956
A. *Beschikbaar voor het verbruik* :					
1. Invoer	2 568	5 763	895	3 548	4 778
2. Nettoproduktie van de gasfabrieken :					
a) ovengas	77 802	66 012	48 683	33 155	29 763
b) andere gassen (*b*)	11 997	10 810	15 097	40 799	39 967
3. Door de cokesfabrieken rechtstreeks geleverd	89 033	84 985	86 368	87 674	89 483
4. Door tussenkomst der transportmaatschappijen geleverd :					
a) afkomstig van de cokesfabrieken	639 661	627 394	724 621	736 579	814 525
b) afkomstig van de kolenmijnen (methaan)	79 800	100 837	96 913	113 799	146 419
5. Verschil van de voorraden in de gashouders	+ 179	+ 32	+ 24	— 18	— 148
Totaal ...	**901 040**	**895 833**	**972 601**	**1 015 536**	**1 124 788**
B. *Verdeeld gas* :					
1. Binnenlands verbruik :					
a) Aan de verbruikers geleverd	750 266	739 107	780 206	827 851	901 979
— huishoudelijk verbruik .	*717 678*	*478 611*	*479 346*	*488 488*	*503 837*
— handels- en ambachtsverbruik		*43 600*	*46 162*	*48 320*	*51 435*
— industrieel verbruik ...		*185 919*	*224 851*	*262 653*	*321 234*
— openbare verlichting ...	*17 711*	*15 227*	*11 841*	*8 025*	*25 473*
— openbare diensten en gebouwen	*14 877*	*15 750*	*18 006*	*20 365*	
b) Eigen verbruik en verlies .	127 051	128 326	148 909	136 287	153 695
Totaal binnenlands verbruik ...	**877 317**	**867 433**	**929 115**	**964 138**	**1 055 674**
2. Uitvoer	23 723	28 399	43 486	51 398	69 114
Totaal ...	**901 040**	**895 833**	**972 601**	**1 015 536**	**1 124 788**

Bron : Verbond der Gasnijverheid.

(a) Herwerkte tabel. De gegevens steunen op de aanduidingen van de tellers.
(b) Inclusief het petroleumgas, verdeeld door de vroegere gasfabrieken van Dinant en Chimay en de produktie van de reformingfabriek van Mont-Saint-Aldegonde.

wens in toenemende mate beroep doen op petroleumgas, onder meer voor kortstondige spitsbehoeften — nam slechts met 3,4 % toe.

Aan die behoeften werd voldaan door ruimere leveringen vanwege de cokesfabrieken, die met 7,9 % toenamen en door een toenemende voorziening in mijngas uit Henegouwse mijnen, die met 20,1 % aangroeide. Het was nog niet mogelijk het mijngas van het Kempisch bekken ter beschikking van de distributie te stellen. Ondanks de spitsleveringen in februari en maart is de produktie der eigenlijke gasfabrieken tot een onbeduidend peil teruggelopen en werden twee fabrieken in 1956 gesloten. Het gas der cokesfabrieken bezorgt trouwens 91,6 % van de totale nuttige gasproduktie, doch het blijft niettemin slechts een afvalprodukt der cokesfabrieken waarvan de activiteit afhankelijk is van de conjunctuur in de ijzer- en staalnijverheid.

4. — *Petroleum.*

De voorzieningsmoeilijkheden, waarvoor vanaf augustus bij de nationalisering van het Suez-kanaal, gevreesd werd, deden zich inderdaad in november voor, toen ten gevolge van de militaire operaties het kanaal gedurende verscheidene maanden gesloten werd, terwijl ook de meeste pijpleidingen uitgeschakeld werden. Door deze gebeurtenissen verschilde de toestand dan ook ten zeerste van het ene halfjaar tot het andere.

In het eerste halfjaar 1956 werd de opwaartse tendentie van het verbruik van petroleumprodukten nog versterkt, in het bijzonder wat stookolie en petroleumgas betreft. De strenge winter, de krappe voorziening in steenkool en de sterkere stijging van de prijs voor vaste brandstoffen hebben die evolutie nog in de hand gewerkt. Steeds meer wordt voor alle doeleinden op petroleumgas beroep gedaan. Sommige elektriciteitscentrales waren bovendien begonnen met een zeer ver doorgedreven omschakeling van de aanwending van steenkool naar die van stookolie.

De hoeveelheid in de Belgische raffinaderijen verwerkte ruwe petroleum was in de eerste helft van 1956 dan ook 38,8 % hoger dan in de overeenkomstige periode van het voorgaande jaar. De invoer van geraffineerde produkten daalde en de uitvoer nam aanzienlijk toe, nl. 30 % voor benzine, lampolie en jet-fuel, 49 % voor gas- en Diesel-olie, 54 % voor fuel-oil. De leveringen op de binnenlandse markt stegen met 5 % voor benzine, lampolie en jet-fuel, met 24 % voor gas- en Dieselolie, met 37 % voor fuel-oil en met 61 % voor petroleumgas.

Bij het einde van het tweede halfjaar moesten de tankschepen langs de Kaap de Goede Hoop worden omgeleid waardoor de afstand veel langer werd en de praktische vervoercapaciteit op ongeveer de helft werd teruggebracht. De produktie en de aanvoer van Amerikaanse petroleum werd wel opgevoerd, doch Amerika verkoos geraffineerde produkten te leveren. Dit tekort aan scheepsruimte dreef de zeevrachttarieven zeer sterk de hoogte in, terwijl ook de basisprijzen voor petroleum werden verhoogd. De uiteindelijk door de verbruiker te betalen prijs was dan ook veel gestegen en des te meer naarmate de produkten zwaarder waren.

Produktie en verbruik van petroleumprodukten (a)

(duizenden tonnen)

OMSCHRIJVING	1951	1952	1953	1954	1955	1956
Verwerkte hoeveelheid ruwe petroleum ..	909	2 652	3 026	3 798	4 640	5 350
Produktie :						
Auto- en vliegtuigbenzine (b)	156	510	662	792	1 034	1 156
Jet-oil en lampolie (b)	13	67	109	155	157	181
White spirit en speciale benzine	13	12	19	18	17	20
Gas- en Diesel-oil	198	565	792	925	1 161	1 483
Fuel-oil	375	1 228	1 351	1 512	1 710	1 930
Smeeroliën	5	7	6	9	18	24
Asfalt	83	86	90	95	143	170
Raffinaderijgas	1	3	16	25	80	89
Andere (c)	—	—	30	60	48	60
Invoer (d) :						
Auto- en vliegtuigbenzine (b)	735	616 (e)	548 (e)	347	370	358
Jet-oil en lampolie (b)	47	47	69	62	26	31
White spirit en speciale benzine	14	13	11	13	14	14
Gas- en Diesel-oil	626	641	612	567	825	1 027
Fuel-oil	873	538	464	626	703	862
Smeeroliën	129	87	100	136	165	175
Asfalt	7	13	8	18	24	23
Raffinaderijgas	35	53 (e)	63 (e)	79	86	84
Andere (c)	4	2	3	3	3	3
Uitvoer (bunkeroliën inbegrepen) (d) :						
Auto- en vliegtuigbenzine (b)	39	309 (e)	282 (e)	213	353	444
Jet-oil en lampolie (b)	1	33	54	66	116	135
White spirit en speciale benzine	6	4	6	6	6	6
Gas- en Diesel-oil	183	379	395	503	629	980
Fuel-oil	388	1 017	905	1 077	1 176	1 310
Smeeroliën	19	10	28	45	73	93
Asfalt	19	33	22	25	53	76
Raffinaderijgas	—	1 (e)	13 (e)	18	12	12
Andere (c)	—	—	—	—	—	—
Leveringen voor het binnenlands verbruik :						
Auto- en vliegtuigbenzine (b)	813	849	900	935	1 063	1 135
Jet-oil en lampolie (b)	49	81	106	130	76	72
White spirit en speciale benzine	21	20	22	23	24	25
Gas- en Diesel-oil	717	823	882	1 049	1 245	1 561
Fuel-oil	769	689	788	927	1 071	1 518
Smeeroliën	88	78	81	89	98	113
Asfalt	64	68	78	91	109	120
Raffinaderijgas	34	53	69	83	153	161
Andere (c)	3	2	33	63	48	61

Bron : Organisatie voor Europese Economische Samenwerking.

(a) Gedeeltelijk omgewerkte tabel.
(b) Vanaf 1955 werd de jet-oil van het benzine-type in de statistieken « auto- en vliegtuigbenzine » opgenomen.
(c) Paraffine en was; rechtstreeks voor nijverheidsverbruik geleverd gas.
(d) Enkel België.
(e) Ramingen.

Daar de aanvoer, tijdelijk onderbroken, daarna onvoldoende bleef om aan het verbruik en aan de neiging tot voorraadvorming het hoofd te kunnen bieden, werden in de meeste Europese landen lichte rantsoeneringsmaatregelen uitgevaardigd. In België werden aldus een zondagsrijverbod en snelheidsbeperkingen doorgevoerd, terwijl de leveringen van benzine en stookolie tot een bepaald percentage van de verkoop tijdens een referentieperiode werden beperkt.

Al die gebeurtenissen hebben dan ook op de activiteit der petroleumnijverheid enige invloed uitgeoefend.

In het tweede halfjaar was de hoeveelheid in de Belgische raffinaderijen verwerkte ruwe petroleum dan ook 4 % lager dan tijdens de overeenkomstige periode van het voorgaande jaar en 15,5 % minder dan in het eerste semester. De invoer van geraffineerde produkten nam sterk toe, vooral wat stookoliën betreft, nl. 58 % voor gas- en Diesel-oil en 47 % voor fuel-oil t.o.v. de tweede helft van 1955, en respectievelijk 19 en 27 % vergeleken met de eerste zes maanden van 1956. Doch ook de uitvoer bleef toenemen, althans wat lichte en halfzware oliën, gas en Diesel-olie (+ 61 % t.o.v. de tweede helft van 1955) en petroleumgas betrof. De uitvoer van fuel-oil liep daarentegen met 19 % t.o.v. de overeenkomstige periode van het voorgaande jaar en met 28 % t.o.v. de eerste helft van 1956 terug.

Ondanks de bijzondere toestand die door de Suez-crisis was geschapen, is het zichtbaar verbruik van petroleumprodukten in de tweede helft van het jaar blijven toenemen, nl., ten opzichte van de overeenkomstige periode van 1955, met 7 % voor lichte en halfzware oliën, met 27 % voor gas- en Diesel-olie, met 46 % voor fuel-oil. Behalve voor gas- en Diesel-oil waren de leveringen bovendien wat belangrijker dan in de eerste helft van het jaar.

Ondanks de rantsoenering en de moeilijke aanvoer hield de voortdurend opwaartse evolutie dus in 1956 niet op. Dit moet worden toegeschreven aan de verdere toeneming van het zichtbaar verbruik vóór de rantsoenering. De aangroei van het verbruik was bijzonder sterk voor stookoliën en gas; in calorieën omgerekend, steeg het met 18,8 %, dus ruimschoots meer dan in 1955, nl. 16,7 %, en in 1954, nl. 15,5 %. Het aandeel van de petroleumprodukten in het totale energieverbruik nam van 17,0 tot 19,1 % toe; dit aandeel is ook sterker gestegen dan in gelijk welk jaar sedert 1950.

5. — *Energiebalans.*

De totale binnenlandse produktie van primaire energie is met 0,3 % tot 30 553 000 t steenkoolequivalent afgenomen. De aanzienlijke stijging van de produktie van mijngas en waterkracht was onvoldoende om de inkrimping der steenkolenproduktie te compenseren. Sedert 1951 schommelt de inlandse produktie van primaire energie trouwens tussen 29 880 000 t in voornoemd jaar en 30 649 500 t in 1955.

De hoeveelheid in het binnenland aangewende energie, voor rechtstreeks binnenlands verbruik of voor omvorming tot andere vormen van

Binnenlands brutoverbruik van primaire energie (a)

(omgerekend in duizenden tonnen steenkool) (b)

JAARTAL	Aangewende primaire energie						In- en uitvoersaldo van omgevormde energie en voorraadschommelingen								Algemeen totaal
	Steenkolen	Hout	Methaangas (mijngas) (c)	Hydro-elektrische energie	Ruwe petroleum	Totaal	Steenkoolagglomeraten	Bruinkoolagglomeraten	Cokes	Geraffineerde vloeibare brandstoffen	Steenkoolgas (c)	Petroleum gas	Elektrische energie	Totaal	
1900 ...	21 790,3	393,1	—	—	—	22 183,4	— 583,1		— 807,1	..	—	—	..	— 1 390,2	20 793,2
1910 ...	25 087,9	393,1	—	—	5,7	25 486,7	— 268,2		— 562,0	+ 235,1	—	—	..	— 595,1	24 891,6
1920 ...	22 483,0	393,1	—	9,1	4,0	22 889,2	— 63,6		— 97,9	+ 90,4	—	—	..	— 71,1	22 818,1
1930 ...	27 285,2	314,3	—	8,2	..	27 608,7	— 548,0		+ 266,2	+ 587,9	—	—	..	+ 306,1	27 913,8
1948 ...	29 111,4	155,0	—	38,3	386,1	29 690,8	— 67,2	+ 60,0	— 1 078,4	+ 1 655,2	— 11,5	+ 5,8	+148,4	+ 712,3	30 393,1
1949 ...	26 114,8	155,0	0,6	23,3	500,5	26 794,2	— 50,5	+ 42,5	— 655,9	+ 1 747,8	— 12,9	+ 15,2	+ 35,9	+ 1 122,1	27 916,3
1950 ...	25 971,8	152,3	20,7	39,1	637,8	26 821,7	— 7,8	+ 47,1	— 341,1	+ 2 282,9	— 12,1	+ 33,3	+ 54,7	+ 2 057,0	28 878,7
1951 ...	30 069,4	152,8	43,9	40,9	1 299,9	31 606,9	—335,7	+ 70,6	— 518,1	+ 2 359,4	— 15,9	+ 59,0	+ 66,5	+ 1 685,8	33 292,7
1952 ...	27 954,5	142,9	68,3	45,2	3 792,4	32 003,3	—332,5	+ 44,1	— 1 021,0	+ 105,8	— 12,7	+ 90,6	+ 47,3	— 1 078,4	30 924,9
1953 ...	26 881,5	200,6	75,6	51,7	4 583,2	31 792,6	—260,6	+ 54,6	— 919,1	— 320,5	— 12,9	+ 92,3	— 0,6	— 1 366,8	30 425,8
1954 ...	27 793,3	223,2	73,8	91,7	5 431,1	33 613,1	—305,7	+ 58,6	— 724,7	— 504,2	— 26,0	+102,6	+ 2,3	— 1 397,1	32 215,0
1955 ...	29 146,2	234,9	85,4	69,0	6 635,2	36 170,7	—421,4	+ 69,0	— 521,4	— 889,4	— 29,2	+126,5	+ 69,6	— 1 596,3	34 574,4
1956 ...	30 363,0	235,0	106,9	100,4	7 650,5	38 455,8	—559,1	+ 67,1	— 799,3	— 674,2	— 39,1	+123,4	+ 42,0	— 1 839,2	36 616,6

Bron : Ministerie van Economische Zaken, Algemene Directie voor Nijverheid en Handel.

(a) Herziene gegevens wat de elektrische energie betreft.
(b) Omrekeningstabel op basis van steenkool :
methaan en steenkoolgas : 0,61; hydro-elektrische energie en thermische elektriciteit : raming op basis van het specifiek verbruik door alle voortbrengers samen; hout : 0,62; ruwe petroleum : 1,43; vloeibare brandstoffen : 1,47; petroleumgas : 1,71; steenkoolagglomeraten : 1,00; bruinkoolagglomeraten : 0,71 ; cokes : 1,03.
(c) Volumes herleid tot gas met een hittevermogen van 4 250 kcal/m³.

Verloop van het binnenlands brutoverbruik van primaire energie (a)

JAARTAL	1953 = 100					Percentages van het totaal				
	Steenkolen en -derivaten	Petroleumprodukten	Hydroelektrische energie	Hout	Totaal	Steenkolen en -derivaten	Petroleumprodukten	Hydroelektrische energie	Hout	Totaal
1900	79,0	..	—	196,0	68,3	98,1	..	—	1,9	100,0
1910	94,0	5,5	—	196,0	81,8	97,4	1,0	—	1,6	100,0
1920	86,5	2,2	17,6	196,0	75,0	97,8	0,4	0,03	1,7	100,0
1930	104,6	13,5	15,9	98,0	91,7	96,7	2,1	0,03	1,1	100,0
1948	109,0	47,0	74,1	77,3	99,9	92,6	6,7	0,1	0,5	100,0
1949	98,7	52,0	45,1	77,3	91,8	91,3	8,1	0,1	0,6	100,0
1950	99,7	67,8	75,6	75,9	94,9	89,1	10,2	0,1	0,5	100,0
1951	113,8	85,4	79,1	76,2	109,4	88,2	11,2	0,1	0,5	100,0
1952	103,6	91,6	87,4	71,2	101,6	86,5	12,9	0,1	0,5	100,0
1953	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0	84,9	14,3	0,2	0,7	100,0
1954	104,1	115,5	177,4	111,3	105,9	83,4	15,6	0,3	0,7	100,0
1955	110,0	134,8	133,5	117,1	113,6	82,1	17,0	0,2	0,7	100,0
1956	113,0	163,0	144,2	117,1	120,3	79,7	19,4	0,3	0,6	100,0

Bron : Ministerie van Economische Zaken, Algemene Directie voor Nijverheid en Handel.

(a) Rekening houdend met het in- en uitvoersaldo van omgevormde energie en met de voorraadschommelingen, voor zover deze bekend zijn. Herziene gegevens.

energie voor afzet in binnen- en buitenland, is daarentegen sedert 1951 onophoudend toegenomen. De stijging bedroeg evenwel slechts 6,3 % in 1956, tegen 7,6 % in 1955. De aangroei bedroeg 4,2 % voor steenkool, 15,3 % voor ruwe petroleum en 25,2 % voor mijngas dat echter nog maar 0,3 % van de totale hoeveelheid ingezette primaire energie voor zijn rekening neemt.

Aangezien een gedeelte van die primaire energie na omvorming uitgevoerd wordt, is dit niet beschikbaar voor binnenlands verbruik.

Het uitvoersaldo van omgevormde energie nam sedert 1952 elk jaar toe : ondanks de voorzieningsmoeilijkheden steeg dit saldo met 15,2 % in 1956, tegen 14,3 % in 1955; in 1956 werd aldus 4,2 % van de hoeveelheid ingezette primaire energie uitgevoerd. Het uitvoersaldo voor cokes steeg met 53,3 %, zij het wel dat in 1955 de uitvoer ten gevolge van een staking geremd was geweest. De netto-uitvoer van steenkoolagglomeraten nam met 32,7 % toe. De geleidelijke aangroei van het uitvoersaldo van steenkolengas duurt voort, doch bereikt niet een vierde van het invoersaldo voor petroleumgas, hoewel de tot 1955 ononderbroken sterke toeneming hiervan in 1956 in een lichte vermindering omsloeg. Ten gevolge van de krappe binnenlandse voorziening inzake vloeibare petroleumprodukten, werd het uitvoersaldo hiervan met 24,2 % ingekrompen.

Het zichtbaar binnenlands energieverbruik steeg met 5,9 %, tegen 7,5 % in 1955.

Het verbruik van vaste brandstoffen nam slechts met 2,7 % toe, nl. van 28,4 tot 29,2 % miljoen ton. De inkrimping van hun aandeel in het totale energieverbruik was belangrijker dan ooit te voren. Ondanks de voorzieningsmoeilijkheden en de rantsoeneringsmaatregelen bij het einde van het jaar is het verbruik van petroleumprodukten sterker gestegen dan in voorgaande jaren, nl. van 5,9 tot 7,1 miljoen ton steenkoolequivalent, d.i. 20,9 %.

Tegenover een binnenlandse produktie ten belope van 30,6 miljoen ton stond dus een verbruik van 36,6 miljoen ton. De binnenlandse behoeften werden dus voor 16,5 % door een *netto-invoer* gedekt tegen slechts voor 11,4 % in 1955. Vóór 1940 was een uitvoersaldo traditioneel, in tegenstelling met de evolutie sedert 1948, toen slechts tweemaal een uitvoeroverschot werd verkregen. Het uitvoersaldo voor cokes en agglomeraten dat van 0,9 tot 1,4 miljoen ton toenam, kon de omkeer in de balans van steenkool, van + 3,4 miljoen ton in 1955 tot — 0,3 miljoen ton in 1956, niet compenseren. Bovendien steeg de invoer van ruwe petroleum van 6,6 tot 7,7 miljoen ton steenkoolequivalent en verminderde de netto-uitvoer van petroleumprodukten van 0,8 tot 0,6 miljoen ton.

De nadelige invloed hiervan op *de Belgisch-Luxemburgse handelsbalans* werd nog versterkt door de sterke en uitzonderlijke prijsstijging voor ingevoerde energie.

Uit de douanestatistieken der B.L.E.U. (waarbij echter moet rekening worden gehouden met de ruime cokesaankopen door het Groothertogdom Luxemburg die ruimschoots het uitvoeroverschot van België overtref-

Saldo van de buitenlandse handel van de B.L.E.U. betreffende de voornaamste vormen van energie (a)

(miljoenen franken)

OMSCHRIJVING	1948	1949	1950	1951	1952	1953	1954	1955	1956
Vaste brandstoffen	**— 2 234**	**— 839**	**— 193**	**— 1 756**	**— 946**	**+ 81**	**— 377**	**+ 620**	**— 1 693**
— steenkool en bruinkool	— 1 247	+ 325	+ 1 402	— 185	+ 98	+ 1 428	+ 1 026	+ 2 425	— 165
— cokes (b)	— 915	— 1 064	— 1 524	— 1 738	— 1 244	— 1 487	— 1 558	— 2 053	— 1 934
— agglomeraten van steenkool en bruinkool	— 72	— 100	— 70	+ 168	+ 200	+ 140	+ 155	+ 248	+ 405
Petroleum en petroleumprodukten	**— 2 341**	**— 2 082**	**— 2 869**	**— 4 446**	**— 4 118**	**— 3 997**	**— 4 653**	**— 5 399**	**— 6 355**
— ruwe en half-geraffineerde petroleum	— 245	— 344	— 477	— 1 198	— 3 169	— 3 692	— 4 231	— 4 948	— 6 032
— petroleumderivaten.....	— 2 096	— 1 738	— 2 392	— 3 248	— 949	— 304(c)	— 422(c)	— 451(c)	— 324(c)
— petroleumgas	— *10*	— *25*	— *60*	— *98*	— *152*	(d)	(d)	(d)	(d)
— lichte oliën	— *897*	— *1 031*	— *1 366*	— *1 675*	— *886*	— *643*	— *365*	— *67*	+ *98*
— halfzware oliën	— *30*	— *34*	— *54*	— *98*	— *58*	— *43*	+ *4*	+ *134*	+ *172*
— zware oliën	— *1 159*	— *648*	— *913*	— *1 378*	+ *147*	+ *382*	— *61*	— *519*	— *594*
Totaal ...	**— 4 575**	**— 2 921**	**— 3 062**	**— 6 202**	**— 5 063**	**— 3 916** (c)	**— 5 030** (c)	**— 4 779** (c)	**— 8 048** (c)

Bron : Nationaal Instituut voor de Statistiek.

(a) Netto-uitvoer (+); netto-invoer (—).
(b) België heeft een netto-uitvoer; het invoersaldo komt voort van de aankopen van het Groothertogdom Luxemburg.
(c) Exclusief het saldo voor raffinagegas.
(d) Van 1953 af wordt het bedrag van de uitvoer niet meer gepubliceerd; het stijgingstempo van het invoersaldo is waarschijnlijk verminderd.

fen) blijkt dat het invoersaldo voor energie naar waarde met ruim 68 % tot 8 miljard frank steeg. Deze jongste stijging ten belope van 3,3 miljard frank overtreft de verhoging van het totale tekort op de Belgisch-Luxemburgse handelsbalans dat slechts met 2,3 miljard frank toenam. Hieruit blijkt duidelijk de betekenis van het energieprobleem voor de betalingsbalans. De stijging van dit tekort komt vooral op rekening van de aangroei van de invoer van ruwe petroleum en van het omslaan van de handelsbalans voor steenkool en bruinkoolagglomeraten.

De levering van de onderscheidene vormen van primaire en omgevormde energie aan de uiteindelijke verbruikers steeg met 7,9 %, tegen 9 % in 1955. In feite is de stijging van het nuttig effect der ingezette energie veel belangrijker daar dit effect voor elektriciteit, petroleumprodukten en gas veel groter is dan voor vaste brandstoffen, terwijl ook het rendement der gebruikte apparaten verbetert.

Hoewel het zichtbaar verbruik van vaste brandstoffen door de finale consumenten blijft toenemen, neemt hun aandeel in het totaal uiteindelijk verbruik der onderscheiden vormen van energie nog meer af dan dit voor de totale aanwending van primaire energie het geval is. Ondanks de ruime cokesbehoeften van de ijzer- en staalnijverheid steeg het zichtbaar verbruik van vaste brandstoffen slechts met 2,7 %, tegen 7,3 % in 1955. Het verbruik van vloeibare brandstoffen is ondanks de voorzieningsmoeilijkheden veel meer gestegen dan in 1955, nl. 24 %, tegen slechts 13,6 % in 1955. Het aandeel van elektriciteit en steenkolengas bleef vrijwel onveranderd, terwijl dat van petroleumgas door de sterke aangroei van het industriële verbruik sedert 1954 meer dan verdubbeld is.

Meest opvallend is de voortdurende aangroei van de energieleveringen aan de sector gezinnen, ambachten en handel. Na een stijging met 16,1 % in 1955 bedroeg de toeneming weer 7,5 % in 1956. Het verbruik per inwoner nam dan ook van 963 kg in 1954 tot 1 041 kg in 1955 en 1 112 kg in 1956 toe. Hoewel de harde winter in 1956 hier niet vreemd aan is, moet die opwaartse evolutie over de langere periode worden verklaard door structurele oorzaken, en wel onder meer door de verbetering van de levensstandaard, die tot uiting komt in een ruimere behuizing en een betere verwarming. Ondanks de zeer sterke stijging van de leveringen van stookolie — enige voorraadvorming vóór de rantsoeneringsmaatregelen is evenwel niet uitgesloten — en het toenemend gebruik van elektrische en gasfornuizen, blijft ook het zichtbaar verbruik van steenkool en eierkolen aangroeien. Het is de eerste maal dat een vermindering van de leveringen van petroleumgas wordt vastgesteld; daar het verbruik in het eerste halfjaar nog gestegen was, moet deze vermindering aan de in het tweede halfjaar ontstane schaarste worden toegeschreven.

De energieleveringen aan de nijverheid stegen met 10 %, tegen 6,5 % in 1955. Het toenemend cokesverbruik door de ijzer- en staalnijverheid compenseerde ruimschoots het geringer verbruik van steenkool, 2,4 tegen 2,6 miljoen ton, dat zeer sterk de concurrentie der stookoliën ondergaat; voor het eerst werden, in steenkoolequivalent uitgedrukt, meer vloeibare

Raming van het uiteindelijk netto-energieverbruik naargelang van de economische sectoren en de vorm der aangewende energie (a)

OMSCHRIJVING	In duizenden tonnen steenkoolequivalent			In % van het totaal		
	1954	1955	1956	1954	1955	1956
Gezinnen, ambacht, handel				*33,94*	*36,13*	*35,99*
— vaste brandstoffen	6 688	7 765	8 120	83,80	83,84	81,58
— vloeibare brandstoffen	698	844	1 164	8,75	9,11	11,69
— elektriciteit	146	155	168	1,83	1,67	1,69
— steenkolengas	321	327	339	4,02	3,53	3,41
— petroleumgas	128	171	162	1,60	1,85	1,63
Totaal ...	**7 981**	**9 262**	**9 953**	**100,00**	**100,00**	**100,00**
Vervoer (b)				*15,11*	*14,17*	*13,27*
— vaste brandstoffen	1 614	1 533	1 443	45,74	42,20	39,32
— vloeibare brandstoffen	1 893	2 046	2 163	53,29	56,32	58,94
— elektriciteit	45	54	64	1,27	1,49	1,74
Totaal ...	**3 552**	**3 633**	**3 670**	**100,00**	**100,00**	**100,00**
Industrie (c)				*49,87*	*48,72*	*49,66*
— vaste brandstoffen	8 135	8 364	8 540	69,37	66,98	62,19
— vloeibare brandstoffen	1 879	2 189	2 972	16,02	17,53	21,64
— elektriciteit	949	1 012	1 087	8,09	8,10	7,92
— gas van cokes- en gasfabrieken	750	832	919	6,40	6,66	6,69
— petroleumgas	14	91	214	0,12	0,73	1,56
Totaal ...	**11 727**	**12 488**	**13 732**	**100,00**	**100,00**	**100,00**
Overheid (d)				*1,08*	*0,98*	*1,08*
— vaste brandstoffen	222	216	264	87,06	86,40	88,29
— elektriciteit	15	17	19	5,88	6,80	6,35
— steenkolengas	18	17	16	7,06	6,80	5,35
Totaal ...	**255**	**250**	**299**	**100,00**	**100,00**	**100,00**
Totaal verbruik				*100,00*	*100,00*	*100,00*
— vaste brandstoffen	16 659	17 878	11 367	70,84	69,75	66,42
— vloeibare brandstoffen	4 470	5 079	6 299	19,01	19,81	22,78
— elektriciteit	1 155	1 238	1 338	4,91	4,83	4,84
— steenkolengas	1 089	1 176	1 274	4,63	4,59	4,61
— petroleumgas	142	262	376	0,60	1,02	1,36
Totaal ...	**23 515**	**25 633**	**27 654**	**100,00**	**100,00**	**100,00**

Bron : Ministerie van Economische Zaken, Algemene Directie voor Studiën en Documentatie.

(a) In werkelijkheid gaat het hier om leveringen; enige storende invloed van de voorraadschommelingen in de handel en bij de verbruikers is niet uitgesloten. Het nuttig effect der ingezette energie verschilt zeer veel naargelang van haar aard. Omrekeningstabel : steenkool- en agglomeraten : 1; cokes : 1,03; bruinkoolagglomeraten : 0,71; vloeibare brandstoffen : 1,47; elektriciteit : 0,21; steenkoolgas : 0,61; petroleumgas : 1,71.

(b) Zeescheepvaart niet inbegrepen.

(c) Minder nauwkeurige raming door de omvorming in de bedrijven; er werd geen rekening gehouden met het verbruik van hoogovengas. Het geraamde totaal verbruik van vaste en vloeibare brandstoffen door de elektriciteitscentrales der autoproducenten werd afgetrokken.

(d) Er zijn geen statistieken beschikbaar nopens het verbruik van petroleumprodukten; dit verbruik is vervat in de ramingen betreffende de groep *gezinnen, ambacht, handel.*

brandstoffen dan steenkool betrokken; het verschil bedroeg 24 %, zij het wel dat enige vermindering van de steenkolenvoorraden en grotere olievoorraden bij de verbruikers en in de handel niet uitgesloten zijn zodat het werkelijk verbruik niet zo ongunstig voor steenkool uitvalt.

Alleen in de vervoersector is het verbruik van vaste brandstoffen afgenomen. Het wegvervoer betrok 8,5 % brandstof meer, terwijl de spoorwegen 80 % meer petroleumprodukten betrokken dan in 1955 en ruim vier maal zoveel als in 1954. Dat het totale energieverbruik in de vervoersector desondanks zo weinig gestegen is, nl. 1 % in 1956 en 2,3 % in 1955, is het gevolg van het veel hoger energetisch rendement bekomen door de omschakeling bij de spoorwegen; ondanks de stijging van hun activiteit daalde het energieverbruik er met 3,2 %.

§ 2. — METAALNIJVERHEID

Voor de sector der investeringsgoederen was inzake produktie en prijzen 1956 een periode van hoogconjunctuur. De prijzen voor ijzer en staal stegen meer dan die voor metaalwaren, terwijl die voor non-ferrometalen, en vooral voor koper, ondanks de door de Suez-crisis verwekte schommelingen van het tweede kwartaal af overwegend neerwaarts waren georiënteerd. Het zichtbaar metaalverbruik nam aanzienlijk toe.

Het zichtbaar verbruik van aan het E.G.K.S.-stelsel onderworpen produkten binnen de B.L.E.U., in ruw staal uitgedrukt, was 5,3 % hoger dan in 1955; de aangroei was dus sterker dan in de andere landen der E.G.K.S., uitzondering gemaakt voor de Frans-Saarlandse economische unie. Dit stijgingstempo was vroeger veel geringer dan in de andere landen der Gemeenschap, zodat het aandeel van het Belgisch-Luxemburgs verbruik in dat van de gezamenlijke E.G.K.S.-landen, hetwelk meer dan 8 % bedroeg in de jaren 1949 tot 1951, tot amper 6 % in 1955 en 1956 is gedaald.

Naar verhouding is dit verbruik trouwens veel geringer dan de produktie van staal, daar de B.L.E.U. een belangrijk uitvoeroverschot boekt, doch de tendentie der produktie loopt in dezelfde zin; terwijl de B.L.E.U. in 1952 nog 19,4 % van de totale produktie van ruw staal in de E.G.K.S. voor haar rekening nam, dan bedroeg dit aandeel nog slechts 17,3 % in beide jongste jaren.

Inzake zichtbaar verbruik van non-ferrometalen valt de vergelijking met de toestand in de meeste E.G.K.S.-landen minder gunstig uit doch veel beter ten opzichte van de andere O.E.E.S.-landen en in het bijzonder het Verenigd Koninkrijk. In 1956 steeg het B.L.E.U.-verbruik met 2,6 % wat minder is dan in de andere E.G.K.S.-landen, uitgezonderd de Duitse Bondsrepubliek waar het met 2,4 % daalde.

Evenals voor de ijzer- en staalnijverheid is de produktie van non-ferrometalen, aluminium uitgezonderd, veel belangrijker dan het verbruik.

Zichtbaar metaalverbruik in de landen der E.G.K.S.

TIJDVAK	B.L.E.U.	Duitse Bondsrepubliek (excl. Saargebied)	Frankrijk (incl. Saargebied)	Italië	Nederland	E.G.K.S.
	STAAL : E.G.K.S.-produkten (duizenden tonnen ruw staal)					
1949	1 852	8 719	8 638	2 427	1 328	22 964
1950	2 190	10 754	7 439	2 984	1 492	24 859
1951	2 312	11 683	8 977	3 553	1 614	28 139
1952	2 414	14 713	10 215	4 001	1 760	33 103
1953	2 468	14 834	9 077	4 325	2 044	32 748
1954	2 354	17 280	9 864	4 983	1 988	36 469
1955	2 674	21 887	10 971	5 842	2 357	43 731
1956	2 815	21 397	12 720	6 012	2 408	46 442
	NON-FERROMETALEN : aluminium (eerste fusie), koper, lood en zink (geraffineerd metaal) (duizenden tonnen metaal)					
1949	178	330	358	154	73	1 093
1950	181	487	367	199	79	1 313
1951	242	553	433	220	80	1 528
1952	169	516	480	217	69	1 451
1953	173	627	434	220	84	1 538
1954	212	817	537	284	106	1 956
1955	235	945	585	299	93	2 157
1956	241	922	607	334	97	2 201

Bronnen : Europese Gemeenschap voor Kolen en Staal, Hoge Autoriteit.
Organisatie voor Europese Economische Samenwerking.

Uit deze vaststellingen blijkt eens te meer dat de Belgisch-Luxemburgse metaalmarkt in zeer belangrijke mate afhankelijk is van de uitvoer van weinig geëvolueerde produkten. Bovendien is ook de uitvoer van halffabrikaten zeer ruim, daar de statistieken betreffende het zichtbaar verbruik eveneens slaan op de metalen die voor verdere verwerking door de metaalverwerkende nijverheid worden omgezet in buizen, draad, vormstaal en vormijzer, koudgetrokken en koudgewalst staal, die ook grotendeels naar het buitenland worden verzonden. Deze nijverheid oriënteert ook haar activiteit naar meer veredelde fabrikaten.

1. — *IJzer- en staalnijverheid.*

Evenals in 1955 was de ijzer- en staalnijverheid in 1956 zeer actief. Het globale ordervolume en de achterstand bij de uitvoering bleven ondanks de produktiestijging toenemen. De prijzen voor binnen- en buitenland waren dan ook sterker opwaarts georiënteerd dan in de meeste andere

bedrijfstakken. Doch ook de produktiekosten, vooral inzake cokes, schroot en ijzererts namen aanzienlijk toe.

Produktie van ijzer en staal in de landen der E.G.K.S.

TIJDVAK	België	Duitse Bondsrepubl. (excl. Saargeb.)	Saargebied	Frankrijk	Italië	Luxemburg	Nederland	Landen van de E.G.K.S.
	RUW IJZER (duizenden tonnen)							
1952	4 775	12 877	2 550	9 772	1 143	3 076	539	34 732
1953	4 218	11 654	2 382	8 664	1 254	2 719	591	31 482
1954	4 561	12 512	2 499	8 830	1 298	2 801	610	33 111
1955	5 320	16 482	2 879	10 941	1 677	3 048	668	41 015
1956	5 658	17 577	3 018	11 423	1 935	3 272	664	43 547
	Produktie van de E.G.K.S.-landen = 100							
1952	13,75	37,08	7,34	28,14	3,29	8,86	1,55	100,00
1953	13,40	37,02	7,57	27,52	3,98	8,64	1,88	100,00
1954	13,77	37,79	7,55	26,67	3,92	8,46	1,84	100,00
1955	12,97	40,19	7,02	26,68	4,09	7,43	1,63	100,00
1956	12,99	40,36	6,93	26,23	4,44	7,51	1,52	100,00
	RUW STAAL (duizenden tonnen)							
1952	5 098	15 806	2 823	10 867	3 535	3 002	685	41 816
1953	4 453	15 420	2 682	9 997	3 500	2 658	866	39 576
1954	4 934	17 435	2 805	10 627	4 207	2 828	929	43 765
1955	5 894	21 336	3 166	12 631	5 395	3 226	979	52 627
1956	6 376	23 189	3 375	13 442	5 911	3 456	1 051	56 800
	Produktie van de E.G.K.S.-landen = 100							
1952	12,19	37,80	6,75	25,99	8,45	7,18	1,64	100,00
1953	11,25	38,96	6,78	25,26	8,84	6,72	2,19	100,00
1954	11,27	39,84	6,41	24,28	9,61	6,46	2,13	100,00
1955	11,20	40,54	6,02	24,00	10,25	6,13	1,86	100,00
1956	11,23	40,83	5,94	23,66	10,41	6,08	1,85	100,00

Bron : Europese Gemeenschap voor Kolen en Staal, Hoge Autoriteit.

Daar bij het begin van het jaar de produktiecapaciteit vrijwel volledig bezet was, kon de uitbreiding van de produktie in 1956 slechts worden verwezenlijkt door het op gang brengen van nieuwe produktiemiddelen en een verhoging van de produktiviteit. De ijzer- en staalproduktie kon evenwel nog met 8,2 % worden opgevoerd; het aantal uren arbeid nam maar met 2,6 % toe. Een sterkere vertraging werd in de andere landen der E.G.K.S. — Italië uitgezonderd — vastgesteld; in het gezamelijk E.G.K.S.-gebied steeg de produktie trouwens slechts met 7,9 %. Italië haalt evenwel zeer vlug zijn achterstand in tegenover de andere landen der Gemeenschap

IJzer- en staalnijverheid

Produktie en personeelsbezetting

(1953 = 100)

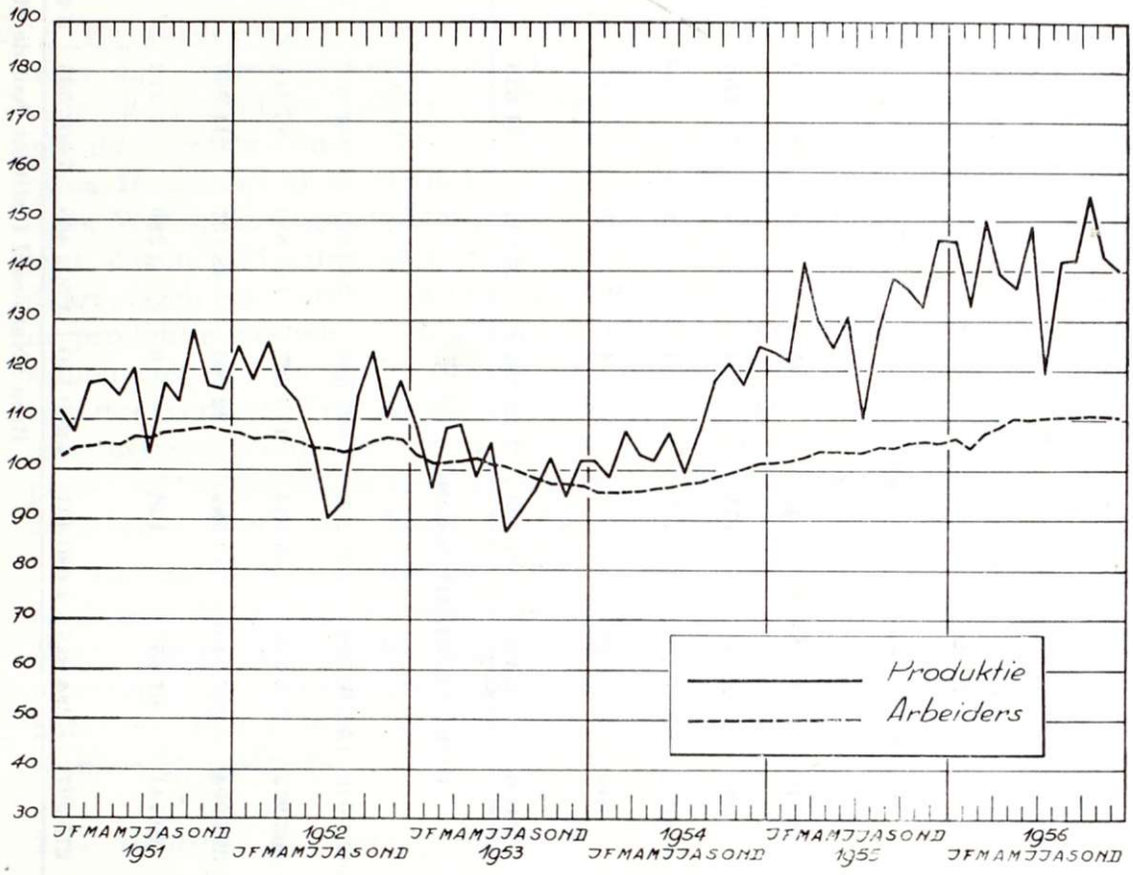

Bron : Nationaal Instituut voor de Statistiek.

en vooral tegenover België; terwijl de Italiaanse produktie van ruw staal in 1952 slechts 69 % van de Belgische bedroeg, steeg dit percentage tot 93 % in 1956; die toeneming was slechts mogelijk door het sterk opvoeren van het schrootverbruik.

Er werd 6,4 % ruw ijzer meer dan in 1955 en 16,2 % meer dan in 1951 voortgebracht. Het gemiddelde aantal hoogovens in bedrijf bleef vrijwel onveranderd.

De netto-invoer van ruw ijzer door de B.L.E.U. steeg met 15,5 %.

De Belgische produktie van ruw staal nam met 8,2 % toe en overtrof het Korea-maximum met 25,1 %. Weer steeg de produktie van Thomasstaal minder (+ 6,2 %) dan die van Martin-staal (+ 8,6 %) en vooral van elektrostaal (+ 52,2 %); in België werd de grootste elektrische staaloven van Europa in bedrijf genomen.

Ondanks de hoog opgevoerde schrootaanvoer uit eigen gebied moest in West-Europa zeer veel schroot uit de Verenigde Staten van Amerika tegen sterk verhoogde prijzen worden betrokken. Die toestand bekommert de Hoge Autoriteit; ze oefent drukking uit op de ondernemingen opdat ze hun schrootverbruik ten gunste van de aanwending van ruw ijzer zouden

Buitenlandse handel in ijzer- en staalprodukten

OMSCHRIJVING (a)	Invoer					Uitvoer				
	1952	1953	1954	1955	1956	1952	1953	1954	1955	1956
	WAARDE (miljoenen franken)									
IJzererts	3 527	3 500	3 207	3 719	4 238	148	145	94	119	225
Schroot	594	474	278	880	2 041	151	454	335	183	89
Ruw gietijzer	868	519	531	1 052	1 312	57	64	142	130	85
IJzerlegeringen	1 143	677	478	644	929	2	1	28	62	43
IJzer en staal, geslagen, getrokken of gewalst	1 117	1 492	1 692	2 006	2 367	34 269	23 892	23 017	31 623	38 263
	HOEVEELHEID (tonnen)									
IJzererts	11 058 326	11 862 388	12 819 090	15 054 013	15 748 754	591 202	997 666	343 671	641 069	906 845
Schroot	186 908	249 165	169 349	363 975	716 229	56 554	178 627	185 883	85 311	37 568
Ruw gietijzer	227 496	175 452	218 112	394 994	432 940	12 987	22 005	48 137	41 263	23 662
IJzerlegeringen	102 638	63 323	57 133	80 141	97 457	156	16	3 289	7 212	4 619
IJzer en staal, geslagen, getrokken of gewalst	87 426	209 918	228 491	275 597	284 815	4 680 467	4 230 140	4 502 468	5 507 595	5 995 465

Bron : Nationaal Instituut voor de Statistiek.

(a) *Samenstelling van de tabel.* — IJzererts : T.C.I.H. 281; schroot : T.C.I.H. 282; ruw gietijzer : T.C.I.H. 681.01; ijzerlegeringen : T.C.I.H. 681.02; ijzer en staal... : T.C.I.H. 681.03 tot 681.12 + 681.15.

inkrimpen en de produktie hiervan zouden opvoeren. Ook in de Verenigde Staten van Amerika ontstond bezorgdheid door die prijsopdrijvende schrootuitvoer naar Europa, zodat de uitvoer werd geremd.

Er werden 8,3 % meer afgewerkte produkten vervaardigd, d.i. 22,2 % meer dan tijdens de Korea-piek. De evolutie was echter niet gelijklopend voor alle produkten. Inzake platte produkten steeg de produktie van warmgewalst bandstaal met 3,7 % en die van warmgewalste fijne platen met bijna 16 %, terwijl de produktie van koudgewalste platen met 15,4 % toenam. Wat spoorwegmaterieel betreft (sporen, dwarsliggers, onderlegplaten), dat in 1954 aanzienlijk achteruitgegaan was, heeft de produktie in 1956 daarentegen een sterke vooruitgang geboekt, nl. 38,3 % ; hetzelfde geldt voor de produktie van wielen en assen (+ 33,3 %). Deze gunstige evolutie hangt samen met de belangrijke binnen- en buitenlandse investeringen inzake spoorwegvervoer. Ten gevolge van de ontzaglijke bestellingen aan de scheepswerven ontstond er in de ganse wereld een tekort aan scheepsplaat; de Belgische produktie van zware platen steeg met 23,3 % en de noteringen liepen veel hoger op dan voor andere staalprodukten.

De Belgisch-Luxemburgse netto-uitvoer van walserijprodukten nam naar gewicht met 9,1 % toe, dus wat meer dan de produktie der B.L.E.U. Naar waarde bedroeg de aangroei evenwel 21,2 %, zodat de gemiddelde uitvoerprijs van 5 742 frank per ton in 1955 tot 6 382 frank in 1956 toenam; dit blijft evenwel nog beneden het peil van 1952, toen hij tot 7 322 frank was gestegen.

2. — *Industrie der non-ferrometalen.*

De vraag naar non-ferrometalen bleef in de ganse wereld nog toenemen. De produktie van erts en metaal steeg echter nog meer zodat sedert maart 1956 de grondstoffenmarkten doorheen de hevige schommelingen

Produktie van non-ferrometalen
(duizenden tonnen)

OMSCHRIJVING	1938	1951	1952	1953	1954	1955	1956
Ruwe produkten (1e en 2e fusie) :							
Zink	229,2	200,9	180,8	193,4	213,1	211,9	230,7
Koper	131,0	142,1	146,7	150,3	153,6	156,9	168,9
Lood	102,2	70,6	75,4	76,4	71,9	82,8	102,3
Tin	9,4	10,0	10,2	9,8	11,9	10,5	10,5
Aluminium	1,6	1,4	1,4	1,5	1,7	2,4	2,7
Diversen	9,6	4,9	4,5	4,7	4,4	4,7	5,0
Totaal ...	**483,0**	**430,0**	**425,1**	**436,1**	**456,6**	**469,2**	**520,0**
Halffabrikaten	**149,6**	**197,6**	**156,1**	**154,0**	**174,7**	**198,5**	**199,2**

Bron : Nationaal Instituut voor de Statistiek.

Buitenlandse handel in non-ferrometalen

Waarde

(miljoenen franken)

OMSCHRIJVING (a)	Invoer					Uitvoer				
	1952	1953	1954	1955	1956	1952	1953	1954	1955 (b)	1956 (b)
Ertsen :										
— koopererts	11	8	20	62	100	—	—	—	—	—
— looderts	1 194	893	565	1 038	1 365	1	—	24	—	—
— zinkerts	2 057	634	870	1 264	1 280	268	118	174	272	210
— mangaanerts	203	183	136	159	208	—	—	1	—	—
— tinerts	1 300	1 122	1 100	1 051	1 145	—	—	2	2	—
— andere ertsen	446	386	284	104	158	18	38	43	70	34
— schroot	352	346	190	426	430	44	28	59	67	51
Ruwe metalen :										
— aluminium	349	297	416	651	907	3	12	39	24	18
— koper	5 946	5 514	6 059	7 655	8 882	4 430	4 533	4 242	5 214	6 278
— tin	161	176	204	237	299	1 358	1 129	1 217	1 123	1 128
— lood	372	297	292	270	328	1 205	667	668	835	1 206
— zink	21	14	56	12	9	2 557	1 436	1 524	1 701	2 083
— andere	64	104	53	80	143	661	642	631	749	648
Halffabrikaten :										
— in aluminium	186	168	213	237	273	280	199	284	566	723
— in koper	107	176	186	213	235	1 485	1 091	1 447	1 842	2 070
— in lood	1	—	1	2	1	90	51	64	56	81
— in zink	3	5	6	3	4	338	206	224	295	360
— andere	82	76	59	86	104	149	82	89	81	81

Bron : Nationaal Instituut voor de Statistiek.

(a) *Samenstelling van de tabel.* — Koopererts : T.C.I.H. 283.01; looderts : T.C.I.H. 283.04; zinkerts : T.C.I.H. 283.05; mangaanerts : T.C.H. 283.07; tinerts : T.C.I.H. 283.06; andere ertsen : T.C.I.H. 283.03 + 283.08 + 283.11 + 283.19; schroot : T.C.I.H. 284. Ruwe metalen : aluminium, T.C.I.H. 684.01; koper, T.C.I.H. 682.01; tin, T.C.I.H. 687.01; lood, T.C.I.H. 685.01; zink, T.C.I.H. 686.01; andere, T.C.I.H. 683.01. Halffabrikaten : in aluminium, T.C.I.H. 684.02; in koper, T.C.I.H. 682.02; in lood, T.C.I.H. 685.02; in zink, T.C.I.H. 686.02; andere, T.C.I.H. 683.02 + 687.02 + 689.02.

(b) Vanaf april 1955 werden de vertrouwelijke gegevens niet meer opgenomen.

Buitenlandse handel in non-ferrometalen

Hoeveelheid

(tonnen)

OMSCHRIJVING (a)	Invoer					Uitvoer				
	1952	1953	1954	1955	1956	1952	1953	1954	1955 (b)	1956 (b)
Ertsen :										
— kopererts	1 220	590	502	2 962	3 309	—	—	—	—	—
— looderts	127 136	106 087	87 466	153 350	170 773	163	1	3 460	12	15
— zinkerts	498 941	359 186	483 081	550 501	544 958	35 671	26 785	54 897	74 565	56 717
— mangaanerts	126 574	112 939	100 880	112 030	123 031	10	70	220	—	—
— tinerts	13 105	14 549	15 009	13 920	14 092	—	—	22	10	—
— andere ertsen	354 044	267 152	19 875	10 969	10 493	98	1 881	520	715	855
— schroot	14 512	13 590	8 555	15 761	15 096	1 496	1 449	4 880	4 545	3 210
Ruwe metalen :										
— aluminium	12 789	12 743	18 362	27 056	33 075	107	529	1 688	921	623
— koper	170 139	155 588	175 443	182 453	192 935	121 972	131 048	127 021	124 450	135 793
— tin	1 364	1 555	2 086	2 369	2 817	10 297	9 465	11 814	11 411	10 277
— lood	19 961	22 636	22 092	18 546	20 451	60 773	50 197	49 510	56 413	74 386
— zink	879	1 296	5 071	962	589	124 327	124 798	134 392	131 240	148 352
— andere	1 430	1 352	873	1 286	1 634	3 454	3 889	3 943	4 316	3 759
Halffabrikaten :										
— in aluminium	3 101	3 029	4 068	4 371	4 675	6 239	5 720	8 358	16 098	18 531
— in koper	1 824	3 909	4 396	4 081	4 038	29 854	27 463	38 341	40 699	41 210
— in lood	43	8	25	87	44	3 683	3 383	4 224	3 271	4 448
— in zink	83	226	248	97	137	11 963	14 313	14 945	18 058	19 870
— andere	333	308	302	401	470	643	409	514	501	460

Bron : Nationaal Instituut voor de Statistiek.

(a) *Samenstelling van de tabel :* zie (a) blz. 88.
(b) Vanaf april 1955 werden de vertrouwelijke gegevens niet meer opgenomen.

verwekt door de gebeurtenissen om het Suez-kanaal overwegend zwak gestemd waren.

Daar de Belgische produktie van koper en tin hoofdzakelijk bestaat in het smelten van geconcentreerd tinerts en het raffineren van ruw koper, grotendeels uit Belgisch-Kongo afkomstig, en daar steeds meer contracten met lange looptijd tussen de producenten van ruwe non-ferrometalen en de belangrijkste verbruikers worden gesloten, worden de activiteit en de rendabiliteit slechts geleidelijk door de schommelingen der wereldmarkten beïnvloed.

Nijverheid der non-ferrometalen
Produktie en personeelsbezetting
(1953 = 100)

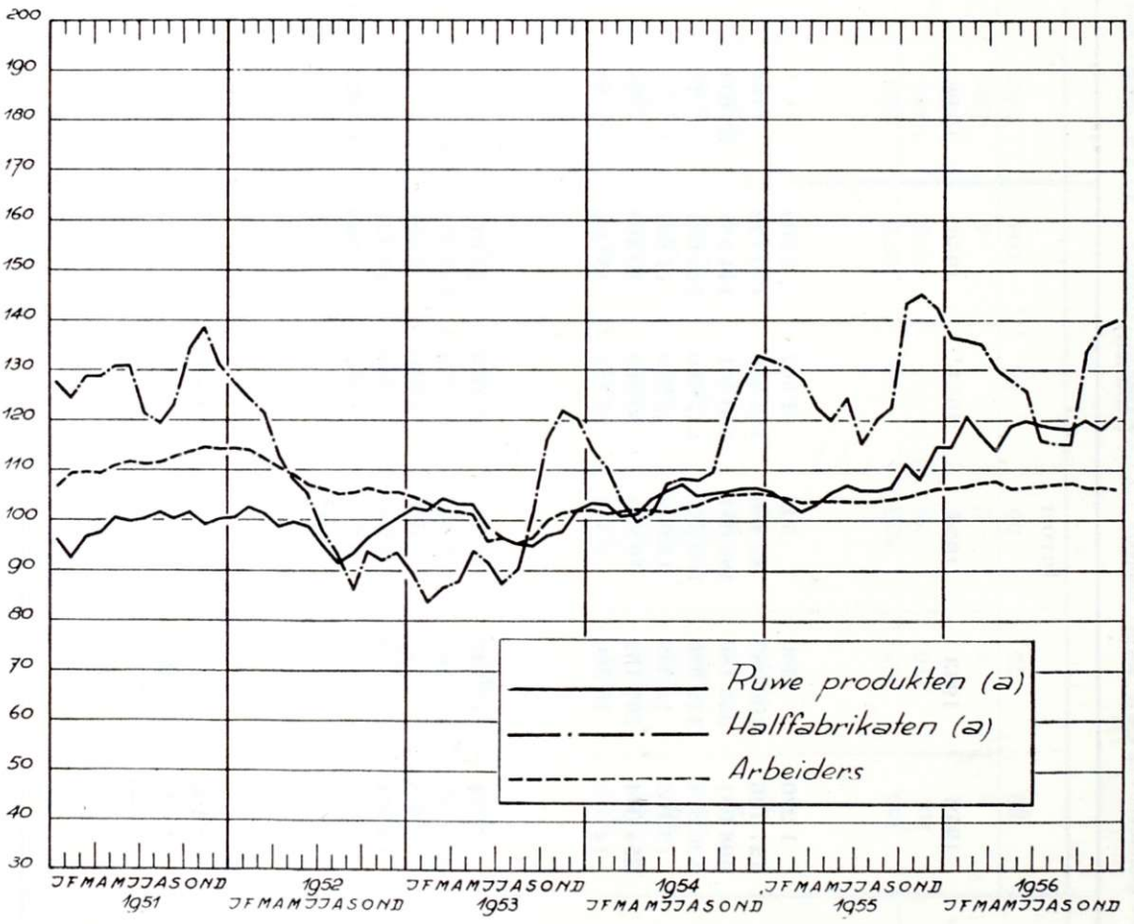

Bron : Nationaal Instituut voor de Statistiek.

(a) Voortschrijdende driemaandsgemiddelden.

Behalve voor tin, steeg de Belgische produktie van alle belangrijke metalen en halffabrikaten; voor de ruwe metalen, gezamenlijk geteld, werd voor het eerst sedert de oorlog het peil van 1938 overtroffen.

Het aantal arbeiders dat in 1955 een na-oorlogs maximum had bereikt nam echter licht af.

Nijverheid der non-ferrometalen

Ruwe produkten

Voortschrijdende driemaandsgemiddelden

(1953 = 100)

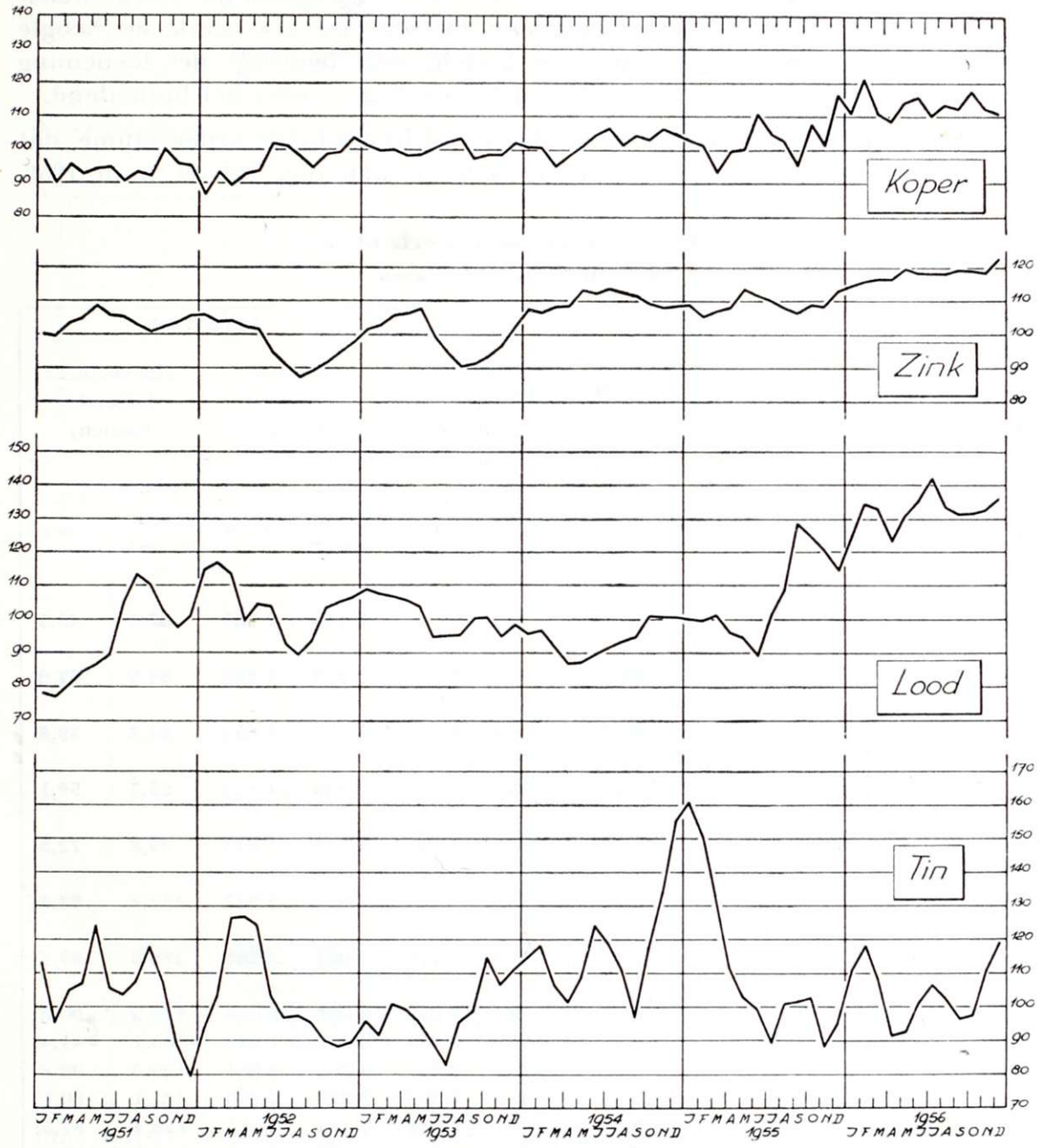

Bron : Nationaal Instituut voor de Statistiek.

De uitvoer bleef toenemen, zowel naar gewicht als naar waarde. De gemiddelde uitvoerprijs nam trouwens nog toe, behalve voor koper, waarvan de prijzen in het tweede halfjaar aanzienlijk terugliep.

Ook de produktie van edele metalen en van hun halffabrikaten nam veel toe, en bereikte het hoogste peil sedert 1948 voor de metalen, 1949 voor de halffabrikaten.

3. — *Metaalverwerkende nijverheid.*

De globale vraag naar metaalwaren is nog veel meer gestegen dan in 1955. De bestellingen voor de binnenlandse markt namen met 24,4 % en die voor het buitenland met 41,8 % toe. Dit stijgingstempo werd weliswaar door de overvloedige orders aan de scheepsbouw sterk de hoogte in gedreven; zonder laatstgenoemde bestellingen bedroeg de toeneming evenwel nog 21,2 % voor het binnenland en 25,2 % voor het buitenland.

Het aandeel van de buitenlandse vraag in het totale ordervolume, dat 30 % bedroeg in 1953 en 36 % in 1955 klom dan ook tot 39 % in 1956.

Metaalverwerkende nijverheid (a)

Bestellingen en leveringen

TIJDVAK	Aantal arbeiders (duizenden eenheden)	Geboekte bestellingen (miljoenen franken)		Leveringen			
				Waarde (miljoenen franken)		Hoeveelheid (duizenden tonnen)	
		Belgische markt	Uitvoer	Belgische markt	Uitvoer	Belgische markt	Uitvoer
1950 Maandgemiddelde ..	**152,4**	**3 156**		**2 145**	**1 029**	**87,3**	**48,3**
1951 Maandgemiddelde ..	**165,5**	**4 749**		**2 529**	**1 656**	**94,9**	**67,0**
1952 Maandgemiddelde ..	**167,6**	**4 482**		**2 901**	**1 651**	**94,8**	**59,6**
1953 Maandgemiddelde ..	**174,4**	**2 935**	**1 259**	**3 048**	**1 639**	**93,1**	**59,1**
1954 Maandgemiddelde ..	**172,7**	**3 119**	**1 668**	**3 244**	**1 613**	**99,8**	**72,9**
1955 Maandgemiddelde ..	**182,2**	**3 487**	**1 960**	**3 652**	**1 927**	**117,2**	**83,6**
1956 Maandgemiddelde ..	**197,9**	**4 340**	**2 779**	**4 061**	**2 260**	**126,8**	**89,4**
1956 Januari	192,8	3 898	3 040	3 606	2 059	118,3	90,0
Februari	192,2	3 510	2 918	3 271	1 942	103,1	81,4
Maart	193,9	4 885	3 521	4 208	2 384	129,5	99,8
April	195,8	3 864	2 662	3 829	2 203	121,1	90,7
Mei	196,2	4 363	2 313	4 184	2 417	128,4	87,5
Juni	197,0	4 947	2 708	5 107	2 409	140,2	101,9
Juli	198,3	3 953	2 225	3 833	2 434	109,8	80,9
Augustus	200,6	4 289	1 853	3 871	2 136	130,0	80,5
September	201,4	4 516	3 703	4 311	2 362	135,0	91,7
Oktober	201,8	5 071	3 191	4 307	2 356	147,3	100,4
November	202,2	3 972	2 331	4 030	2 082	129,8	78,3
December	202,2	4 809	2 887	4 175	2 341	128,9	89,8

Bronnen : Federatie van de Ondernemingen der Metaalverwerkende Nijverheid (Fabrimétal) ; vanaf 1953 : Fabrimétal en Nationaal Instituut voor de Statistiek.

(a) Van 1950 tot 1952, vroegere reeksen, gedeeltelijk verbeterd; vanaf 1953, nieuwe reeksen.

Daar vele in het binnenland geleverde metaalwaren na incorporatie naar het buitenland worden verzonden, bedraagt de uitvoer voor de metaalverwerkende nijverheid ruimschoots 40 %.

Metaalverwerkende nijverheid

Totale leveringen (hoeveelheid) en personeelsbezetting

(1953 = 100)

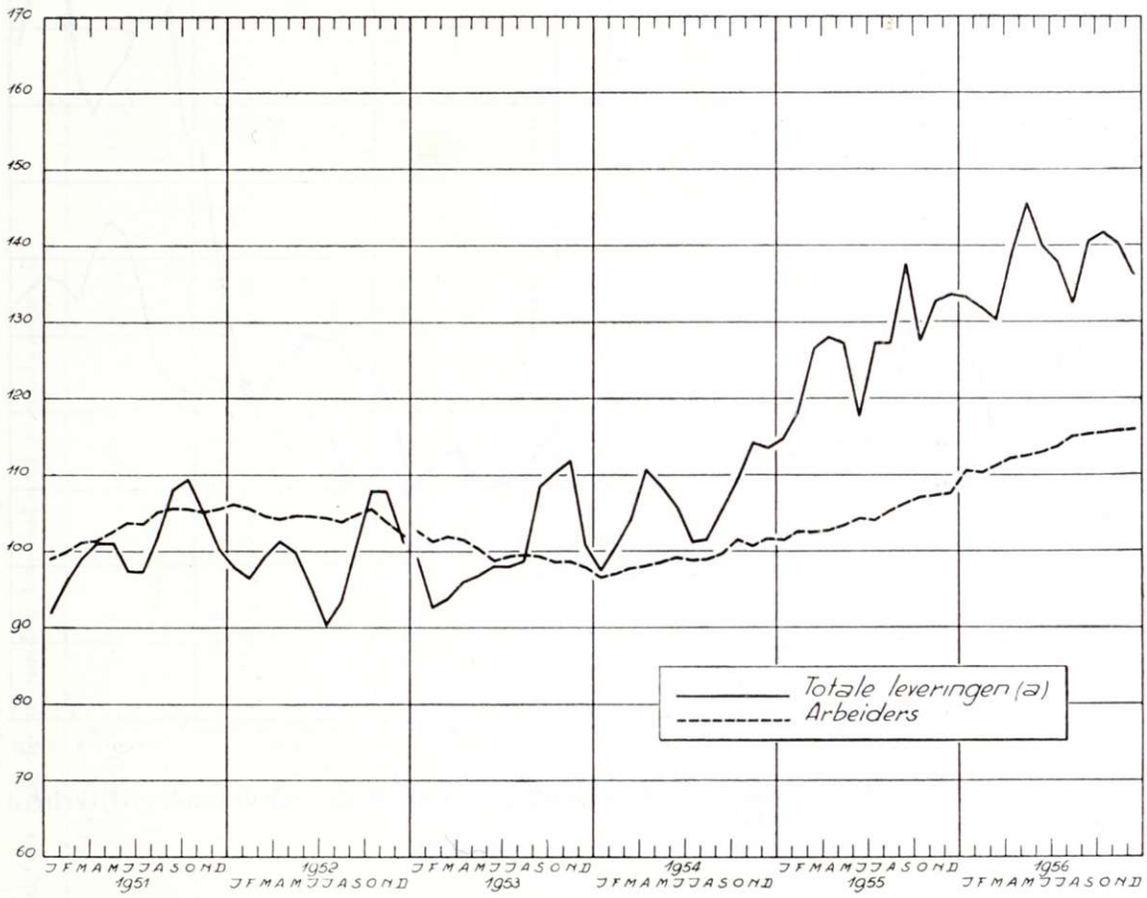

Bronnen : Federatie van de Ondernemingen der Metaalverwerkende Nijverheid (Fabrimétal).
Nationaal Instituut voor de Statistiek.

(a) Voortschrijdende driemaandsgemiddelden van de indexcijfers der hoeveelheid geleverd door elk van de 18 groepen der metaalverwerkende nijverheid. Weging door het aantal arbeiders die in 1953 in elk dezer groepen werkzaam waren; nieuwe reeksen van 1953 af.

De expansie van de binnenlandse vraag duurde tot het einde van het jaar vrijwel onverzwakt voort. De stijging van de buitenlandse vraag was in de eerste helft van het jaar zeer sterk en vrij algemeen over alle sectoren gespreid; daarna compenseerde het overvloedig ordervolume in de « onregelmatige » sectoren scheepsbouw, spoorwegmaterieel en wapens de verzwakking in de meeste andere afdelingen.

Het aantal ingeschreven arbeiders nam met 8,6 % en dat van het aantal gepresteerde uren arbeid met 5,9 % toe; het verschil spruit voort uit de geleidelijke veralgemening van de verkorting van de arbeidstijd. Het volume der te boek staande orders nam aanzienlijk toe, daar het aangroeitempo der verzendingen dat der ontvangen orders niet kon bijhouden. Trouwens,

Metaalverwerkende nijverheid

Genoteerde bestellingen en totale leveringen (waarde)

Voortschrijdende driemaandsgemiddelden

(1953 = 100)

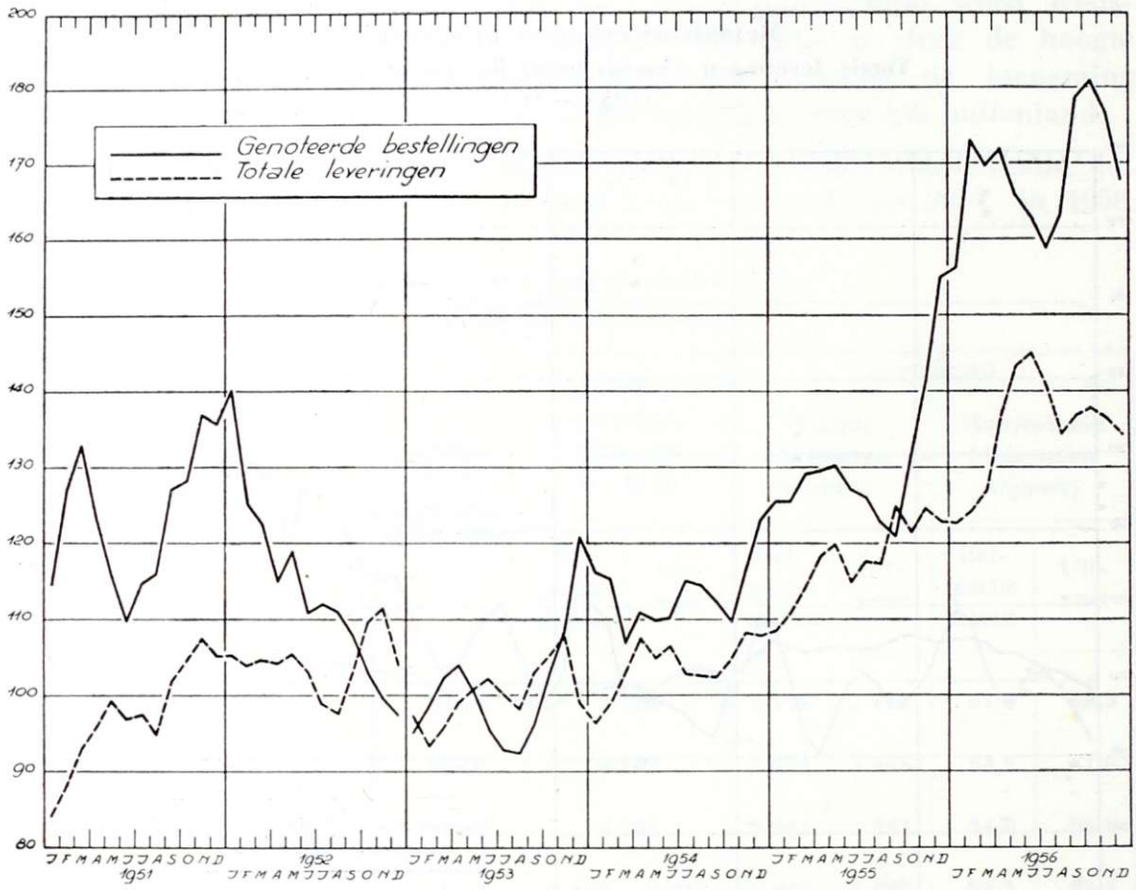

Bronnen : Federatie van de Ondernemingen der Metaalverwerkende Nijverheid (Fabrimétal).
Nationaal Instituut voor de Statistiek.

sommige bestellingen waarvan de aangroei vooral in de tweede helft van het jaar belangrijk was, vergen uiteraard een lange afleveringstermijn. De verzendingen voor het binnenland namen dan ook slechts met 12,5 % en de uitvoer met 17,3 % toe.

Nederland versterkte ruimschoots zijn eerste plaats als afzetgebied doch ook de verkopen aan de dollarzone namen aanzienlijk toe.

Die toeneming van de waarde der verzendingen werd echter beïnvloed door de prijsstijging, zeer sterk voor halffabrikaten, gering voor zeer geëvolueerde produkten; het indexcijfer der groothandelsprijzen voor metaalwaren was in 1956 gemiddeld 5 % hoger dan in 1955. Het volume der verzendingen zou dan ook slechts met 8,7 % gestegen zijn.

De waarde van de invoer in de B.L.E.U. is nog meer gestegen dan de uitvoer, nl. voor vergelijkbare rubrieken (1), met 21 % tegen 8,6 %. De

(1) De nauwst bij de ijzer- en staalnijverheid aansluitende produkten niet meegerekend.

Metaalverwerkende nijverheid

Indexcijfers van de verzonden hoeveelheid metaalwaren (a)

BEDRIJFSGROEP	Wegings-coëfficiënt (b)	1951	1952	1953	1954	1955	1956
Staalgieterij	2,8	99,6	103,4	100	89,9	110,8	119,5
IJzergieterij	3,8	124,0	118,1	100	100,2	117,6	140,5
Draadtrekkerij	4,9	150,4	127,1	100	136,5	149,2	152,6
Smeedwerk, perswerk, zwaar diepdrijfwerk en aanverwante bedrijven	3,9	98,1	102,7	100	110,6	128,7	148,1
Plaatbewerking en diverse metaalverwerkingen	8,8	132,5	98,3	100	114,6	147,6	156,4
Metaaltoebehoren voor het bouwbedrijf	8,1	124,6	112,9	100	112,7	127,4	149,6
Bruggen, vakwerk, zware ketelmakerij en stoomketels	4,9	96,1	108,1	100	110,5	121,8	144,0
Scheepsbouw	7,4	54,3	65,2	100	95,1	107,6	136,5
Spoor- en tramwegmaterieel	4,6	55,2	88,1	100	100,6	108,1	87,8
Auto's, rijwielen, vliegtuigbouw en aanverwante bedrijven	9,2	82,1	94,4	100	116,4	128,4	140,5
Drijfkrachtmachines, pneumatische en hydraulische machines	2,1	106,5	110,0	100	103,2	134,4	136,6
Werktuigmachines en aanverwante bedrijfstakken	4,6	128,4	113,4	100	93,3	114,5	126,0
Diverse mechaniekbouwwerken	3,0	129,3	127,8	100	95,5	118,3	136,1
Hijs-, vervoer- en weegapparaten	2,4	82,5	92,8	100	105,1	102,9	117,1
Machines, toestellen en installaties voor verscheidene industriëen	5,2	90,0	96,9	100	112,1	115,9	133,3
Elektrotechnische industrie	17,2	113,5	107,4	100	107,7	135,8	162,6
Fijnmechaniekbouw	1,2	112,5	104,7	100	135,4	156,8	161,3
Handvuurwapens en munitie	5,9	36,3	45,9	100	69,1	119,6	54,7
Algemeen indexcijfer ...	**100,0**	**101,0**	**99,3**	**100**	**106,2**	**126,4**	**137,4**

Bron : Ministerie van Economische Zaken, Algemene Directie voor Studiën en Documentatie.

(a) 1953 = 100. Nieuwe reeksen vanaf 1953.
(b) Volgens het aantal arbeiders in 1953 (nieuwe statistieken).

Buitenlandse handel in de voornaamste metaalwaren

Waarde

(miljoenen franken)

OMSCHRIJVING (a)	Invoer					Uitvoer				
	1952	1953	1954	1955	1956	1952	1953	1954	1955 (b)	1956 (b)
Niet-mechanische produkten	**2 805**	**2 887**	**2 968**	**3 469**	**4 013**	**5 362**	**4 120**	**4 569**	**5 331**	**5 704**
Werken van metaaldraad	273	280	300	352	410	1 903	1 396	1 837	2 100	2 154
Gereedschap voor huishoudelijk gebruik en niet-mechanische produkten voor woninginrichting	633	618	682	736	822	226	211	272	365	449
Metalen constructiewerken en afgewerkte of bewerkte delen daarvan	203	216	166	206	278	614	622	638	716	585
Buizen en recipiënten	374	384	449	637	734	1 633	1 064	928	1 021	1 296
Gereedschap	372	331	336	371	439	178	136	122	161	200
Andere metaalwaren	950	1 058	1 035	1 167	1 330	808	691	772	968	1 020
Elektrische machines en apparaten	**3 130**	**3 274**	**3 725**	**4 340**	**5 159**	**3 678**	**3 320**	**3 169**	**4 308**	**4 877**
Geïsoleerde elektrische kabels en draden	198	181	215	277	341	658	799	630	802	823
Generatoren, transformatoren, elektromotoren, elementen en batterijen	613	628	570	680	752	972	962	759	894	1 120
Lampen en buizen voor verlichting	105	101	119	113	136	61	42	57	59	71
Elektrische uitrusting van voertuigen en explosiemotoren	368	339	419	509	581	48	56	44	79	67
Toestellen voor telegrafie, telefonie, radio en televisie	533	656	841	954	1 163	1 294	942	1 168	1 772	1 965
Lichte elektromechanische toestellen (waaronder huishoudapparaten)	224	237	265	298	343	7	9	19	29	35
Elektrothermische toestellen (waaronder huishoudapparaten)	98	101	170	226	257	31	35	64	100	115
Meet- en controletoestellen, signaal- en veiligheidstoestellen, bellen	115	103	103	109	138	67	56	45	48	61
Andere elektrische apparaten	876	928	1 023	1 174	1 448	540	419	383	525	620

Apparaten voor verwarming en stoommachines	253	211	213	207	251	109	91	163	244	268
Werktuigmachines voor metaalbewerking	451	554	481	507	615	686	541	351	320	397
Machines voor allerhande industrieën	1 824	1 747	1 705	2 160	2 750	970	842	942	1 147	1 302
Landbouwmachines en -tractoren	613	561	599	755	781	124	134	197	211	311
Kantoormachines.....	352	370	419	472	545	28	48	42	63	123
Machines, toestellen en motorwagens voor het verplaatsen van goederen, hijs-, delf- en graafmachines	898	713	677	847	1 415	425	458	373	345	384
Luchtregelings- en koelapparaten	218	304	256	261	315	31	35	50	61	47
Andere machines, toestellen en onderdelen ...	2 673	3 385	3 654	3 173	3 845	1 701	1 657	1 704	2 028	2 303
Vervoermaterieel	**8 206**	**8 290**	**8 787**	**10 321**	**12 820**	**5 781**	**5 519**	**5 925**	**6 706**	**8 027**
Niet-elektrische motoren	1 719	1 734	2 015	2 719	3 080	437	558	452	585	652
Auto's, autobussen, vrachtwagens en tractoren	1 967	2 076	1 595	1 134	1 213	1 228	1 158	1 444	2 213	3 268
Delen van auto's, autobussen en vrachtwagens, behalve motoren, luchtbanden en elektrische uitrusting	3 166	2 644	3 470	4 513	5 265	285	178	156	186	253
Motorfietsen en rijwielen	199	289	297	350	341	193	101	133	119	138
Delen van motorfietsen en rijwielen	198	193	177	222	217	127	110	127	138	139
Andere wegvoertuigen en aanhangwagens	46	54	59	90	106	40	24	34	37	48
Luchtvaartuigen	380	720	574	531	1 555	44	64	114	58	190
Schepen en boten	331	298	418	561	750	1 806	1 468	1 548	2 030	1 959
Rollend materieel voor spoorwegen	200	282	182	201	293	1 621	1 858	1 917	1 340	1 380
Wapens en munitie	**382**	**618**	**277**	**373**	**217**	**1 181**	**2 673**	**1 553**	**2 246**	**1 378**
Wetenschappelijke toestellen en uurwerken	**948**	**965**	**1 018**	**1 142**	**1 182**	**119**	**126**	**144**	**313**	**217**
Wetenschappelijke toestellen	601	672	729	826	875	109	117	135	306	209
Uurwerken	347	293	289	316	307	10	9	9	7	8

Bron : Nationaal Instituut voor de Statistiek.

(a) *Samenstelling van de tabel.* — Werken van metaaldraad : T.C.I.H. 699.03 tot 699.08 + D.T. 753 b3; gereedschap... : T.C.I.H. 699.13 tot 699.17 + 699.22 + 812.03 + D.T. 753 b 1 en 2; metalen constructiewerken... : T.C.I.H. 699.01 en 02; buizen en recipiënten : 681.13 en 14 + 699.21; gereedschap : T.C.I.H. 699.12; andere metaalwaren : T.C.I.H. 699.11 + 699.18 + 699.29 + 812.01 + 821.02 — D.T. 753 b; geïsoleerde kabels... : T.C.I.H. 721.13; generatoren... : T.C.I.H. 721.01 + 721.02 + D.T. 861; lampen... : T.C.I.H. 721.03; elektrische uitrusting... : T.C.I.H. 721.07; toestellen voor telegrafie... : T.C.I.H. 721.04 + 721.05; lichte elektromechanische... : T.C.I.H. 721.12; elektrothermische toestellen... : T.C.I.H. 721.06; meet- en controletoestellen... : T.C.I.H. 721.08; andere elektrische apparaten : T.C.I.H. 721.11 + 721.19 — D.T. 861; apparaten voor verwarming... : T.C.I.H. 711.01 tot 711.03; werktuigmachines : T.C.I.H. 715.01; machines voor allerhande industrieën : T.C.I.H. 715.02 + 716.04 tot 716.08 + 716.11; landbouwmachines... : T.C.I.H. 712 + 713 — D.T. 889 b; kantoormachines : T.C.I.H. 714; machines, toestellen... : T.C.I.H. 716.02 + 716.03; luchtregelings- en koelapparaten : T.C.I.H. 716.02 + 899.08; andere machines... : T.C.I.H. 716.13 tot 716.15; niet-elektrische motoren : T.C.I.H. 711.04 + 711.05 + 711.09; auto's... : T.C.I.H. 732.01 + 732.03 + D.T. 889 b; delen van auto's... : T.C.I.H. 732.04 tot 732.06; motorfietsen... : T.C.I.H. 732.02 + 733.01; delen van motorfietsen... : T.C.I.H. 732.07 + 733.02; andere wegvoertuigen... : T.C.I.H. 733.09; luchtvaartuigen : T.C.I.H. 734; schepen en boten : T.C.I.H. 735; rollend materieel voor spoorwegen : T.C.I.H. 731; wapens en munitie : T.C.I.H. 691; wetenschappelijke toestellen : T.C.I.H. 861; uurwerken : T.C.I.H. 864.

(b) Vanaf april 1955 werden de vertrouwelijke gegevens niet meer opgenomen.

Buitenlandse handel in de voornaamste metaalwaren

Hoeveelheid

(tonnen)

OMSCHRIJVING (a)	Invoer					Uitvoer				
	1952	1953	1954	1955	1956	1952	1953	1954	1955 (b)	1956 (b)
Niet-mechanische produkten	**74 159**	**82 572**	**91 187**	**117 770**	**122 360**	**342 906**	**289 704**	**392 618**	**418 967**	**407 831**
Werken van metaaldraad	5 872	6 353	7 969	8 512	9 485	154 347	123 426	202 457	206 266	186 287
Gereedschap voor huishoudelijk gebruik en niet-mechanische produkten voor woninginrichting	12 781	13 168	14 908	15 416	17 232	6 868	6 506	8 438	11 820	14 367
Metalen constructiewerken en afgewerkte of bewerkte delen daarvan	12 265	14 119	10 091	13 230	15 503	44 061	46 854	56 947	61 737	46 274
Buizen en recipiënten	19 201	20 900	30 445	46 722	44 631	107 679	85 858	88 720	93 104	118 138
Gereedschap	3 743	3 235	4 188	4 266	4 891	3 573	2 356	2 140	2 814	2 950
Andere metaalwaren	20 297	24 797	23 586	29 624	30 624	26 378	24 704	33 916	43 226	42 815
Elektrische machines en apparaten	**22 765**	**22 910**	**28 613**	**34 055**	**39 196**	**37 471**	**43 190**	**39 275**	**48 438**	**51 858**
Geïsoleerde elektrische kabels en draden	3 425	3 261	4 438	5 106	5 038	13 509	21 392	17 787	20 700	19 119
Generatoren, transformatoren, elektromotoren, elementen en batterijen	7 259	7 042	7 188	8 658	9 892	13 326	12 825	11 050	13 513	17 587
Lampen en buizen voor verlichting	444	447	579	540	638	307	248	528	510	513
Elektrische uitrusting van voertuigen en explosiemotoren	2 819	2 459	3 303	4 074	4 469	253	300	251	484	409
Toestellen voor telegrafie, telefonie, radio en televisie	2 000	2 620	3 934	4 676	5 937	4 409	3 671	4 741	6 429	7 061
Lichte elektromechanische toestellen (waaronder huishoudapparaten)	907	980	1 201	1 426	1 566	18	23	84	132	179
Elektrothermische toestellen (waaronder huishoudapparaten)	878	864	1 612	2 529	2 800	269	214	477	828	1 048
Meet- en controletoestellen, signaal- en veiligheidstoestellen, bellen	207	198	305	287	366	349	278	238	235	311

Apparaten voor verwarming en stoommachines	3 828	4 193	3 384	3 095	3 629	2 699	1 575	3 797	6 710	8 084
Werktuigmachines voor metaalbewerking ..	4 872	5 259	5 283	5 817	7 627	7 620	5 816	4 205	3 820	4 494
Machines voor allerhande industrieën										
Landbouwmachines en -tractoren	22 598	21 118	20 224	26 240	36 344	15 453	13 850	16 515	20 366	22 267
Kantoormachines.....	15 298	13 508	14 990	18 244	18 360	2 940	3 167	4 405	4 581	6 055
Machines, toestellen en motorwagens voor het verplaatsen van goederen, hijs-, delf- en graafmachines	767	811	1 110	1 310	1 552	27	54	96	159	502
Luchtregelings- en koelapparaten	20 584	17 629	16 231	19 410	32 602	11 398	11 733	8 530	7 304	8 829
Andere machines, toestellen en onderdelen ...	2 975	3 942	3 241	3 579	4 303	574	434	757	819	646
	41 386	55 680	61 347	46 866	64 215	34 271	33 181	35 377	41 168	45 939
Vervoermaterieel										
	207 409	**197 460**	**248 649**	**267 441**	**298 251**	**186 866**	**172 650**	**205 275**	**221 552**	**214 958**
Niet-elektrische motoren										
Auto's, autobussen, vrachtwagens en tractoren	22 181	20 675	26 303	32 389	36 221	4 895	4 082	4 197	6 632	5 908
Delen van auto's, autobussen en vrachtwagens, behalve motoren, luchtbanden en elektrische uitrusting	41 223	39 931	29 957	22 681	23 724	18 831	20 540	28 150	42 183	58 989
	60 265	50 675	70 744	93 537	104 265	6 126	3 737	3 480	4 895	6 135
Motorfietsen en rijwielen	1 558	2 349	2 570	3 109	3 241	2 542	1 267	1 819	1 607	1 872
Delen van motorfietsen en rijwielen	2 291	2 230	2 326	3 034	2 964	2 420	2 001	2 524	2 883	2 766
Andere wegvoertuigen en aanhangwagens	2 247	2 420	2 924	5 557	4 560	1 399	961	1 117	1 055	1 635
Luchtvaartuigen	597	893	682	586	1 102	107	165	86	119	162
Schepen en boten.....	63 859	64 837	103 786	97 087	104 184	64 962	50 415	71 577	95 876	80 107
Rollend materieel voor spoorwegen	13 188	13 450	9 357	9 461	17 990	85 584	89 482	92 325	66 302	57 384
Wapens en munitie	**5 633**	**4 836**	**2 754**	**2 542**	**2 554**	**5 724**	**5 644**	**5 361**	**11 911**	**5 176**
Wetenschappelijke toestellen en uurwerken	**1 481**	**1 611**	**2 329**	**2 575**	**2 739**	**304**	**299**	**458**	**636**	**697**
Wetenschappelijke toestellen	897	1 014	1 619	1 838	2 085	296	288	438	620	676
Uurwerken	584	597	710	737	654	8	11	20	16	21

Bron : Nationaal Instituut voor de Statistiek.

(a) *Samenstelling van de tabel* : zie (a) blz. 97.
(b) Vanaf april 1955 werden de vertrouwelijke gegevens niet meer opgenomen.

Metaalverwerkende nijverheid (a)

Waarde van de bestellingen en leveringen

(miljoenen franken)

OMSCHRIJVING	Bestellingen (b)						Leveringen (b)					
	Binnenlandse markt			Uitvoer			Binnenlandse markt			Uitvoer		
	1954	1955	1956	1954	1955	1956	1954	1955	1956	1954	1955	1956
Staalgieterij	745	982	1 145	375	465	566	723	933	1 047	361	401	554
IJzergieterij	1 088	1 387	1 633	166	259	280	1 176	1 329	1 641	163	216	231
Draadtrekkerij	1 843	2 089	2 489	2 677	3 247	3 406	1 845	2 180	2 336	2 441	3 077	3 289
Smeedwerk, perswerk, zwaar diepdrijfwerk en aanverwante bedrijven	1 194	1 338	1 863	641	908	1 014	1 335	1 424	1 681	615	775	963
Plaatbewerking en diverse metaalverwerkingen	2 824	3 250	3 720	2 245	2 499	2 987	3 224	3 445	3 911	1 992	2 481	2 769
Metaaltoebehoren voor het bouwbedrijf	2 859	3 127	3 941	578	671	801	3 053	3 116	3 678	488	610	736
Bruggen, vakwerk, ketelmakerij en stoomketels	1 697	2 481	3 935	805	563	831	1 938	2 027	2 733	476	572	781
Scheepsbouw	968	1 483	3 143	2 150	1 953	6 514	999	1 184	1 476	1 987	1 974	3 177
Spoor- en tramwegmaterieel	972	504	2 533	803	1 470	1 138	586	1 751	1 658	1 667	1 249	1 257
Auto's, rijwielen, vliegtuigbouw en aanverwante bedrijven	10 080	10 651	10 653	2 527	2 894	4 796	10 221	10 214	11 109	2 046	2 931	4 146
Drijfkrachtmachines, pneumatische en hydraulische machines	791	1 003	1 109	492	494	947	814	919	2 056	488	495	914
Werktuigmachines en aanverwante bedrijven	392	530	551	669	903	918	430	536	531	644	805	898
Textielmachines en aanverwante bedrijven	197	230	268	657	549	802	236	269	326	445	516	628
Verscheidene mechaniekbouwwerken	905	1 066	1 184	148	190	235	1 036	1 184	1 278	154	195	202
Hijs-, vervoer- en weegapparaten	825	1 031	1 359	284	338	389	846	926	1 049	306	327	346
Machines, toestellen en installaties voor verscheidene industrieën	1 798	2 012	2 568	1 125	1 005	1 600	1 909	2 013	2 491	1 054	1 124	1 389
Elektrotechnische industrie	6 881	7 628	8 844	3 058	3 763	4 249	7 040	7 966	9 586	2 457	3 450	3 884
Fijnmechaniekbouw	444	553	422	108	114	96	550	698	602	110	118	129
Handvuurwapens en munitie	894	504	719	500	1 236	1 686	964	1 216	685	1 479	1 815	1 185
Totaal	**37 397**	**41 849**	**52 076**	**20 008**	**23 523**	**33 354**	**38 922**	**43 329**	**48 729**	**19 375**	**23 129**	**27 125**

Bronnen : Federatie van de Ondernemingen der Metaalverwerkende Nijverheid (Fabrimétal).
Nationaal Instituut voor de Statistiek.

(a) Ondernemingen met ten minste 5 arbeiders.
(b) Het bedrag der bestellingen kan niet altijd met dat der verzendingen worden vergeleken : sommige bedrijven verwaarlozen de aangifte van kleine bestellingen; over het algemeen werd geen rekening gehouden met geschrapte orders, noch met achteraf aangebrachte wijzigingen, noch met de invloed van clausules waarbij de prijzen aan het kostenverloop mogen worden aangepast.

Metaalverwerkende nijverheid (a)

Werkgelegenheid

OMSCHRIJVING	Aantal ingeschreven arbeiders				Aantal uren-arbeiders (duizenden)			
	1953	1954	1955	1956	1953	1954	1955	1956
Staalgieterij	4 852	4 369	4 647	5 217	10 914	9 492	10 258	11 181
IJzergieterij	6 573	5 968	6 395	6 876	14 204	12 732	13 662	14 174
Draadtrekkerij	8 559	9 521	10 195	10 752	18 364	20 700	21 876	22 343
Smeedwerk, perswerk, zwaar diepdrijfwerk en aanverwante bedrijven	6 836	6 298	6 324	6 884	14 553	13 416	13 611	14 497
Plaatbewerking en diverse metaalverwerkingen	15 371	14 635	15 063	15 833	33 335	31 776	32 505	33 595
Metaaltoebehoren voor het bouwbedrijf	14 083	13 972	14 656	15 960	31 055	29 952	31 832	34 965
Bruggen, vakwerk, ketelmakerij en stoomketels	8 527	8 713	8 667	10 217	18 697	18 612	18 810	21 594
Scheepsbouw	12 870	12 622	14 539	17 103	28 234	27 216	31 726	34 727
Spoor- en tramwegmateriaal	7 961	8 392	7 294	6 457	17 497	17 904	15 819	13 481
Auto's, rijwielen, vliegtuigbouw en aanverwante bedrijven	16 050	16 784	17 313	18 587	34 633	35 172	36 613	37 821
Drijfkrachtmachines, pneumatische en hydraulische machines	3 702	3 587	3 703	3 880	8 040	7 980	7 918	8 028
Werktuigmachines en aanverwante bedrijven	5 214	4 323	4 827	5 213	17 508	9 420	10 666	11 319
Textielmachines en aanverwante bedrijven	2 868	2 811	2 987	3 208		5 796	6 173	6 542
Verscheidene mechaniekbouwwerken	5 255	4 500	4 620	4 762	11 604	9 756	10 161	10 176
Hijs-, vervoer- en weegapparaten	4 234	4 143	4 111	4 433	9 551	9 300	8 937	9 687
Machines, toestellen en installaties voor verscheidene industrieën	9 097	9 971	10 596	11 511	20 132	22 008	23 023	24 615
Elektrotechnische industrie	29 937	30 767	34 222	38 762	63 996	65 532	72 222	80 145
Fijnmechaniekbouw	2 177	2 226	2 639	2 678	4 773	4 512	5 449	5 661
Handvuurwapens en munitie	10 193	9 145	9 427	9 528	20 715	18 696	19 713	19 619
Totaal	**174 359**	**172 747**	**182 225**	**197 863**	**372 879**	**370 468**	**390 974**	**414 170**

Bronnen : Federatie van de Ondernemingen der Metaalverwerkende Nijverheid (Fabrimetal).
Nationaal Instituut voor de Statistiek.

(a) Ondernemingen met ten minste 5 arbeiders.

invoer nam met 5,9 miljard frank tot 33,9 miljard frank toe, en de uitvoer met 2 miljard frank tot 25,3 miljard frank.

Die toevloed van bestellingen aan de Belgische metaalverwerkende nijverheid, evenals de stijging van de invoer, getuigen voor de sterke investeringsinspanning in binnen- en buitenland, zowel in de vervoersector (scheepvaart, spoorwegen) als in de nijverheid. Doch ook de structurele expansie van de vraag naar duurzame verbruiksgoederen duurt onverzwakt voort.

De binnenlandse vraag naar halffabrikaten is daarentegen veel minder toegenomen dan in 1955. De oriëntering naar de binnenlandse produktie van meer geëvolueerde metaalwaren gaat dus verder. Dit komt trouwens ook tot uiting in de in- en uitvoerstatistieken van de B.L.E.U. De invoer van weinig geëvolueerde produkten steeg over het algemeen aanzienlijk meer dan de uitvoer, terwijl voor produkten met grotere eenheidswaarde de uitvoer, vooral in relatieve cijfers, meestal sterker toenam.

a) *Staal- en ijzergieterijen, draadtrekkerijen, koud getrokken en koud gewalst staal.*

Hoewel de waarde der geboekte bestellingen met 13 % en die der leveringen met 12 % toenam, heeft deze sector, behalve wat vormstaal betreft, weinig voordeel uit de conjunctuur gehaald. Het aantal uren gepresteerde arbeid steeg trouwens slechts met 4 % waarvan 8,5 % in de vormstaalgieterijen en 2,8 % in de andere groepen. De uitvoer van draadprodukten ging naar hoeveelheid zelfs achteruit.

De prijzen der grondstoffen, vooral gietijzer, staal, schroot en cokes, waren zeer sterk gestegen, terwijl moeite werd ondervonden om voldoende staal en nikkel te bekomen.

b) *Andere niet-mechanische produkten (behalve munitie, wisselstukken en bijhorigheden voor machines).*

Behalve voor de ondergroepen bouten en bruggen, die trouwens in een structurele crisis verstrikt zitten, was de activiteit in deze sector ondanks de aanzienlijk toegenomen invoer zeer druk. De binnenlandse orders stegen met 32 % en de buitenlandse met 21 %. Het aantal uren gepresteerde arbeid nam met 8 % toe. Ook deze sector heeft van een onvoldoende staalvoorziening last ondervonden zodat de leveringstermijnen moesten verlengd worden.

Deze bedrijven werden vooral begunstigd door de krachtige investeringsinspanning in de petroleumbedrijven, in de elektriciteitscentrales, in de mijnen (mijnstutten) en door de activiteit op de tentoonstellingsterreinen.

c) *Vervoermaterieel.*

De bestellingen voor de binnenlandse markt stegen met 29 % en die voor het buitenland met 97 %. De waarde der verzendingen nam veel minder toe omwille van de lange afleveringstermijnen voor schepen en spoorwegmaterieel. In deze sectoren is dan ook voor lange tijd een bevredigende

activiteit verzekerd, zij het wel dat ze inzake spoorwegmaterieel weinig rendabel is.

De vraag naar schepen, die in 1955 en in de eerste helft van 1956 reeds aanzienlijk toegenomen was, werd door de Suez-crisis en het ermee gepaard gaande tekort aan scheepsruimte zeer sterk de hoogte in gejaagd. Het gemiddeld aantal uren gepresteerde arbeid nam met 9,5 % toe. De werven konden niet voldoende arbeidskrachten aantrekken; einde 1956 waren er 17 482 arbeiders ingeschreven, d.i. 2 500 meer dan einde 1955 en 4 500 meer dan einde 1954. Het ordervolume steeg met 181 % tot 9,7 miljard frank. De vraag betrof vooral zeeschepen en wel in het bijzonder tankers. Doch ook voor binnenschepen was de vraag ruim, terwijl de crisis in de werven voor kleine vissersloepen voortduurt. De oude werven zijn voor vele jaren van werk voorzien; een nieuwe werf voor zeeschepen werd op gang gebracht. In binnen- en buitenland was de voorziening in scheepsplaat onvoldoende en liepen de prijzen hiervan zeer hoog op.

In de sector spoorwegmaterieel duurde de crisis voort, ondanks het belangrijk ordervolume dat door de binnenlandse markt in de tweede helft van het jaar werd doorgegeven, nl. 2,5 tegen 0,5 miljard frank. Weer werden vijf ondernemingen gesloten. Het aantal ingeschreven arbeiders verminderde met 13 % en bedroeg nog slechts 40 % van het gemiddelde voor de periode 1947-1949, zij het wel dat onmiddellijk na de oorlog de activiteit uitzonderlijk druk was. Het aantal uren gepresteerde arbeid was 15 % lager dan in 1955 en 25 % minder dan in 1954. Omwille van het onvoldoende volume en de onregelmatigheid der bestellingen van spoorwegmaterieel en de onvoldoende rendabiliteit der opgenomen orders, diversifiëren de overblijvende bedrijven steeds meer hun bedrijvigheid. De in 1956 ontvangen bestellingen kunnen misschien de omschakeling in betere omstandigheden doen gebeuren.

De expansie van de bedrijvigheid in de automontagebedrijven werd door de benzinebeperkingen bij het einde van het jaar tijdelijk tot staan gebracht. Daar het ordervolume dan plots sterk achteruitging en het aantal onverkochte wagens in december een hoog peil had bereikt, werd gedeeltelijke werkloosheid ingevoerd. Desondanks bleef het aantal geassembleerde wagens toenemen, nl. 110 140 tegen 97 780 in 1955 voor personenwagens en 19 600 tegen 16 600 voor vrachtwagens. De invoer daalde verder en de uitvoer nam weer toe. Het uitvoersaldo voor wagens en tractoren steeg van 1,1 tot 2,1 miljard frank, terwijl het invoersaldo van niet-elektrische motoren, metalen onderdelen van autovoertuigen en elektrische uitrusting voor explosiemotoren van 6,9 tot 8,0 miljard frank steeg.

Ondanks de reeds sedert 1954 dalende invoer van motorrijwielen blijft de crisis in deze sector voortduren; de uitvoer bedroeg in 1956 nog slechts de helft van het peil der voorgaande jaren. De crisis is grotendeels structureel : de vraag naar moto's vermindert ten gunste van scooters en kleine auto's.

Dank zij een reorganisatie is de toestand verbeterd voor sommige ondernemingen die rijwielen met hulpmotor voortbrengen; hoewel de in-

Buitenlandse handel van nieuwe auto's en rijwielen met of zonder motor

(eenheden)

OMSCHRIJVING	Invoer					Uitvoer				
	1952	1953	1954	1955	1956	1952	1953	1954	1955	1956
Auto's voor personenvervoer :										
— voor gemeenschappelijk vervoer .	86	212	28	29	22	3	35	8	40	69
— overige	31 104	34 468	21 637	13 204	12 054	9 643	7 549	11 240	20 908	35 876
Auto's voor goederenvervoer	6 894	5 196	4 042	3 043	2 776	2 038	2 089	2 253	3 569	5 554
Motorrijwielen	5 960	9 494	7 625	5 477	4 318	1 141	1 304	1 208	1 314	617
Rijwielen met hulpmotor	8 790	14 078	21 686	34 431	37 487	320	1 245	804	548	3 024
Motorscooters	5 542	9 106	8 183	10 500	11 170	3	49	30	1 035	2 304
Rijwielen zonder motor	3 101	1 942	3 806	4 580	4 123	118 137	53 974	84 161	71 279	75 935

Bron : Nationaal Instituut voor de Statistiek.

voer blijft toenemen werd voor het eerst sedert verscheidene jaren ook een aanzienlijke stijging van de uitvoer geboekt. De produktie, de montage, de in- en uitvoer van scooters blijven toenemen. De fietsenproduktie blijft stationair zij het wel dat de activiteit steeds meer tot assemblage van ingevoerde onderdelen gereduceerd wordt. De Belgische produktie van onderdelen voor fietsen en motorrijwielen blijft ondanks beschermingsmaatregelen ongunstig verlopen; nog slechts een gering aantal sterk gerationaliseerde bedrijven blijft over.

d) *Niet-elektrische mechanische machines, toestellen en apparaten.*

Deze sector, die hoofdzakelijk uitrustingsgoederen omvat, werd door de sterke investeringsinspanning in binnen- en buitenland begunstigd. Het ordervolume steeg met 25 %, nl. 16 % voor de invoer en 41 % voor de uitvoer. De verzendingen namen daarentegen slechts met 12 % toe. De meeste bedrijven zijn voor nogal lange tijd van orders voorzien. Het aantal uren gepresteerde arbeid was gemiddeld 5 % hoger dan in 1955 toen het reeds aanmerkelijk toegenomen was.

De afdeling heftoestellen en materieel voor wegenbouw ontving ruime binnenlandse orders, ten gevolge van de werken in de Brusselse agglomeratie, op de autobaan naar het Ruhrgebied en voor de wederuitrusting der havens; ook de invoer nam sterk toe.

Opvallend is evenwel de voortdurende stagnatie wat werktuigmachines en niet-automatische weegtoestellen betreft, terwijl de invoer sedert verscheidene jaren aangroeit en de activiteit in deze sectoren in het buitenland onophoudend, en vooral in 1956, sterk toeneemt.

e) *Elektrische toestellen en apparaten.*

De activiteit blijft in deze sector met grote regelmatigheid toenemen. Nieuwe bedrijven werden opgericht, andere uitgebreid; de produktiegamma wordt voortdurend verruimd. Het totale ordervolume steeg met 15 %, terwijl 18 % meer afgeleverd werd. Het aantal door de arbeiders gepresteerde uren arbeid nam toe met 11 % en het aantal bedienden met 6 %; deze hoge percentages duiden op een oriëntering naar de vervaardiging van meer geëvolueerde produkten.

Hoewel de uitvoer met ruim een half miljard frank toenam, ontstond weer een belangrijk invoersaldo, daar de invoer met 0,8 miljard frank steeg. De uitvoer van produkten met een grotere eenheidswaarde steeg sterker dan de andere, o.m. wat duurzame verbruiksgoederen betreft, zij het wel dat de invoer hiervan even sterk als vroeger blijft toenemen. De expansie van de Belgische markt voor elektrische verbruiksgoederen blijkt dan ook sterker dan ooit.

f) *Handvuurwapens en hun munitie.*

De vraag naar jachtvuurwapens blijft stationair. De invoerbelemmeringen in het buitenland t.o.v. met de hand vervaardigde jachtwapens duren voort.

Inzake oorlogswapens werden de orderboekjes, die leegliepen door het voltooien van vroeger geboekte belangrijke N.A.T.O.-bestellingen weer ten dele aangevuld door nieuwe orders voor het binnenland en, bij het einde van het jaar, voor de Duitse Bondsrepubliek.

§ 3. — SCHEIKUNDIGE NIJVERHEID

1. — *Eigenlijke chemische nijverheid (rubbernijverheid niet inbegrepen).*

Over het algemeen was de activiteit in de scheikundige nijverheid in 1956 zeer druk. Ondanks de gebeurtenissen om het Suez-kanaal die in de laatste twee maanden op de toestand van sommige sectoren een aanzienlijke weerslag hebben uitgeoefend, steeg de uitvoer van scheikundige produkten tot een nooit bereikt peil, nl. meer dan 12 miljard frank.

Produktie in sommige takken der scheikundige nijverheid

(duizenden tonnen)

TIJDVAK	Stikstofnijverheid		Ruwe teer	Motorbenzol
	Primaire stikstof (a)	Samengestelde meststoffen (b)		
1949 Maandgemiddelde	**14,2**	**4,9**	**14,8**	**1,7**
1950 Maandgemiddelde	**13,1**	**4,8**	**13,8**	**0,8**
1951 Maandgemiddelde	**16,0**	**6,2**	**17,0**	**0,7**
1952 Maandgemiddelde	**15,8**	**7,3**	**17,6**	**1,7**
1953 Maandgemiddelde	**15,2**	**7,6**	**16,8**	**2,2**
1954 Maandgemiddelde	**18,6**	**10,8**	**16,9**	**2,3**
1955 Maandgemiddelde	**17,4**	**10,9**	**18,2**	**3,1**
1956 Maandgemiddelde	**19,6**	**22,1**	**20,7**	**3,4**
1956 Januari	20,8	19,5	20,5	3,7
Februari	17,2	7,6	19,1	2,7
Maart	21,0	21,8	20,8	3,6
April	20,4	18,6	19,6	3,5
Mei	20,8	12,4	20,7	3,5
Juni	19,7	4,5	20,4	3,5
Juli	19,9	2,2	20,6	3,1
Augustus	19,9	9,7	21,3	3,7
September	19,5	14,6	20,9	3,6
Oktober	20,6	17,3	21,7	3,1
November	18,8	15,3	21,1	3,7
December	17,0	15,7	21,6	3,6

Bronnen : Nationaal Instituut voor de Statistiek.
Distigoudron.

(a) In 1 000 t N.
(b) In 1 000 t goederen.

De internationale concurrentie bleef evenwel hevig. De verkoopprijzen der afgewerkte produkten bleven vrijwel onveranderd, zoals blijkt uit het indexcijfer der groothandelsprijzen dat 318 bedroeg in 1955 en 320 in 1956. De prijzen voor grondstoffen en de meeste vormen van energie namen daarentegen aanzienlijk toe.

Het aantal personeelsleden steeg in de chemische nijverheid van 46 600 in december 1955 tot 48 000 in december 1956, waarvan 34 500 arbeiders en 13 500 bedienden. Hierbij moet echter rekening worden gehouden met de weerslag van de verkorting van de arbeidstijd die tot aanwervingen genoopt heeft.

Er werd reeds op gewezen dat de Suez-crisis bij het einde van het jaar enige storingen heeft verwekt. De verzendingen overzee van zware produkten, vooral stikstofmeststoffen werden sterk geremd door de sluiting van het Suez-kanaal en door de aanzienlijke stijging der zeevrachttarieven. De produktie hiervan liep dan ook in de laatste twee maanden aanmerkelijk terug. Naar sommige verbruiksgoederen, zoals zeep en lucifers, ontstond in die periode daarentegen een ruime hamstervraag vanwege de bevolking.

Stikstofnijverheid

Produktie en personeelsbezetting

(1953 = 100)

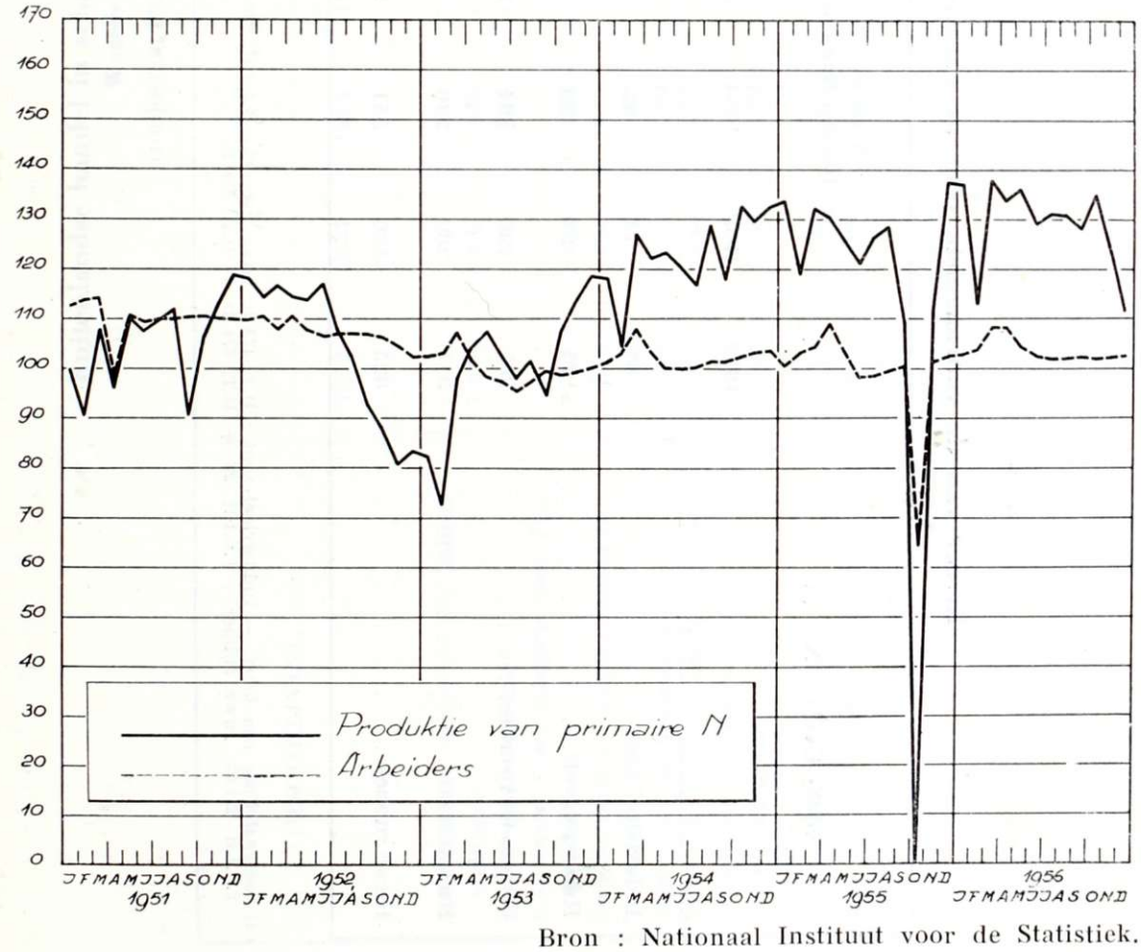

Bron : Nationaal Instituut voor de Statistiek.

Invoer van de voornaamste voor de chemische nijverheid bestemde grondstoffen

OMSCHRIJVING (a)	Waarde (miljoenen franken)					Hoeveelheid (tonnen)				
	1952	1953	1954	1955	1956	1952	1953	1954	1955	1956
Industrieel zout	67	75	82	92	101	328 883	383 938	427 503	455 342	463 528
Ruwe zwavel	71	53	90	144	118	40 802	30 731	50 715	80 159	67 883
Ongeroost ijzerkies	267	196	264	306	347	324 689	256 819	358 265	417 789	437 906
Ruw fosfaat	311	230	286	242	315	354 691	330 490	433 580	393 741	451 375
Ruwe rubber	625	526	551	963	864	19 952	22 570	24 702	29 728	28 733

Bron : Nationaal Instituut voor de Statistiek.

(a) *Samenstelling van tabel.* — Industrieel zout : D.T. 173 b; ruwe zwavel : T.C.I.H. 272.06; ongeroost ijzerkies : D.T. 195 c (vóór mei 1953 : D.T. 195 b); ruw fosfaat : T.C.I.H. 271.03; ruwe rubber : T.C.I.H. 23 + D.T. 371 b + D.T. 378 a.

Buitenlandse handel in scheikundige produkten

Waarde

(miljoenen franken)

OMSCHRIJVING (a)	Invoer					Uitvoer				
	1952	1953	1954	1955	1956	1952	1953	1954	1955 (b)	1956 (b)
Scheikundige elementen en samenstellingen	1 336	1 430	1 952	2 238	2 517	1 824	1 562	2 115	2 238	2 442
Bereide geneesmiddelen	716	871	1 018	1 080	1 244	314	468	523	610	785
Kunstmest (met inbegrip van Thomasslakken)	1 141	1 388	1 022	1 129	1 468	3 959	4 201	4 139	4 601	5 059
Zeep en andere reinigingsmiddelen	353	353	417	452	402	96	143	164	225	269
Teeroliën	82	72	82	136	144	378	203	207	204	200
Verf-, looi- en kleurstoffen	688	811	789	870	937	513	440	445	280	284
Etherische oliën en parfumerieën	177	183	215	247	262	45	43	49	56	56
Onbelichte produkten voor foto- en cinematografie	62	55	70	86	89	1 144	1 377	1 460	1 565	1 777
Lucifers	—	1	2	2	—	144	173	148	133	158
Springstoffen	119	156	205	324	171	158	119	102	150	106
Diverse scheikundige produkten	695	764	976	1 272	1 650	934	811	998	1 024	1 067
Rubberwaren	745	732	775	980	1 104	608	604	661	810	966

Bron : Nationaal Instituut voor de Statistiek.

(a) *Samenstelling van de tabel.* — Scheikundige elementen... : T.C.I.H. 51 + 521.01; bereide geneesmiddelen : T.C.I.H. 54; kunstmest... : T.C.I.H. 56; zeep... : T.C.I.H. 552.02 + 552.03; teeroliën : T.C.I.H. 521.02; verf... : T.C.I.H. 53; etherische oliën... : T.C.I.H. 551 + 552.01; onbelichte produkten... : T.C.I.H. 862.01 + 862.02; lucifers : T.C.I.H. 899.02; springstoffen : T.C.I.H. 591; diverse... : T.C.I.H. 599 + 862.03; rubberwaren : T.C.I.H. 62 + D.T. 604 — D.T. 371 b — D.T. 378 a.

(b) Vanaf april 1955 werden de vertrouwelijke gegevens niet meer opgenomen.

Buitenlandse handel in scheikundige produkten

Hoeveelheid

(tonnen)

OMSCHRIJVING (a)	Invoer					Uitvoer				
	1952	1953	1954	1955	1956	1952	1953	1954	1955 (b)	1956 (b)
Scheikundige elementen en samenstellingen	173 555	231 798	287 280	325 362	388 980	354 895	346 438	486 320	602 266	556 185
Bereide geneesmiddelen	2 416	2 498	2 675	3 366	3 864	1 114	1 177	1 418	1 808	2 528
Kunstmest (met inbegrip van Thomasslakken)	769 741	906 949	901 082	973 243	1 156 474	2 149 228	2 573 743	2 666 124	2 866 888	3 215 154
Zeep en andere reinigingsmiddelen	15 497	17 599	22 191	24 981	23 703	3 944	7 814	8 596	12 263	14 367
Teeroliën	29 835	27 586	16 548	28 984	33 355	89 261	65 082	62 681	62 991	60 541
Verf-, looi- en kleurstoffen	38 272	44 012	36 308	44 290	50 177	56 087	58 797	63 822	68 498	71 835
Etherische oliën en parfumerieën	1 001	1 153	1 634	1 815	2 045	319	341	433	381	485
Onbelichte produkten voor foto- en cinematografie	206	169	284	324	362	6 044	7 483	8 193	9 863	11 067
Lucifers	13	27	209	193	6	5 373	6 516	5 856	5 450	6 445
Springstoffen	2 550	3 603	4 319	5 412	4 051	2 387	2 322	1 930	2 458	2 446
Diverse scheikundige produkten	35 674	38 856	74 098	71 973	81 674	42 725	44 197	58 449	61 510	57 712
Rubberwaren	11 111	11 523	13 502	16 386	17 498	8 318	10 171	11 943	14 121	16 878

Bron : Nationaal Instituut voor de Statistiek.

(a) *Samenstelling van de tabel* : zie (a) blz. 109.
(b) Vanaf april 1955 werden de vertrouwelijke gegevens niet meer opgenomen.

De weinig talrijke produktiestatistieken, die bovendien nog weinig representatief zijn voor het geheel van deze bedrijfstak, duiden op een gelijkaardige opwaartse tendentie, nl. 13 % voor primaire stikstof (zij het wel dat in 1955 de produktie door een staking was geremd geweest), 22 % voor samengestelde meststoffen, 14 % voor ruw teer, 64 % voor motorbenzol, 15 % voor industrieel benzol (waarvan de produktie in 1955 sterk gedaald was), van 10 tot 17 % voor tolueen, toluol en benzeen, 10 % voor lucifers waarvoor de invoer uit Oost-Europa tegen zeer lage prijzen in 1956 vrijwel gans door reglementeringsmaatregelen werd geschorst.

De grondstoffeninvoer, ruwe zwavel uitgezonderd, nam naar gewicht en vooral naar waarde toe.

De uitvoer van scheikundige produkten steeg met 8,2 % naar gewicht en met 10,1 % naar waarde. Bij nadere ontleding blijkt echter dat de evolutie nogal uiteenlopend was. De meststoffenuitvoer die 80 % wat de hoeveelheid en 41 % wat de waarde van de uitvoer van scheikundige produkten bedraagt, nam naar hoeveelheid met 10 % en naar waarde met 12 % toe; hij werd vooral in de hand gewerkt door een belangrijk contract met de Chinese Volksrepubliek. Voor de overige posten samen wordt een daling met 5 % der uitgevoerde hoeveelheid vastgesteld, zij het wel dat de waarde hiervan met 10 % steeg. De verzendingen van sommige produkten uit de groepen scheikundige elementen, teeroliën en springstoffen namen kwantitatief af; voor de meer geëvolueerde produkten is de uitvoer daarentegen over het algemeen aanmerkelijk toegenomen.

Voor de invoer werd over het algemeen een tegenovergestelde tendentie vastgesteld. Naar hoeveelheid steeg hij met 18 % en naar waarde slechts met 13 %. Zonder meststoffen bedroeg de aangroei respectievelijk 16 en 11 %. Eveneens in tegenstelling met de evolutie bij de uitvoer nam de invoer van meer geëvolueerde produkten minder toe dan die van basisprodukten.

Vergeleken met de tendentie tijdens de voorgaande jaren was de evolutie van de scheikundige nijverheid dus gunstig. De gemiddelde invoerprijs, meststoffen inbegrepen, daalde van 5 290 tot 5 090 F/t, terwijl de uitvoerprijs van 3 000 tot 3 050 F/t steeg. Zonder meststoffen daalde de invoerprijs van 13 240 tot 12 610 F/t, en nam de uitvoerprijs van 7 840 tot 9 120 F/t toe. Enkele specialiteiten zoals lichtgevoelige produkten te na gesproken, bestrijkt het uitvoerpakket nog te weinig zeer veredelde produkten.

2. — *Rubbernijverheid.*

De invoer van ruwe rubber daalde t.o.v. 1955 naar gewicht en nog meer naar waarde, hoewel hij nog veel hoger ligt dan in de voorgaande jaren. Ook in deze sector heeft de Suez-crisis enige storing gebracht; de invoerprijs voor ruwe rubber, neerwaarts georiënteerd tijdens het grootste gedeelte van het jaar, steeg sterk en de aanvoer werd ten dele onderbroken.

Wat de autobanden betreft, beschikt men enkel over de statistieken van de buitenlandse handel der B.L.E.U. (1). De export van buitenbanden nam aan gewicht met 8 % en naar waarde met 11 % toe; de uitvoer van binnenbanden nam licht af; steeds meer wordt gebruikt gemaakt van buitenbanden die geen binnenband behoeven. De invoer van binnen- en buitenbanden is aanzienlijk gestegen, nl. met respectievelijk 19 en 13 %.

Voor de andere rubberwaren steeg de waarde van de invoer met 5 % tot 560 miljoen frank, terwijl de uitvoer met 34 % tot 269 miljoen frank toenam.

§ 4. — PAPIERNIJVERHEID

Sedert de scherpe crisis in de papiernijverheid in 1951 en 1952 die tot het sluiten van verscheidene ondernemingen en tot een ver doorgedreven rationalisatie der overblijvende bedrijven heeft geleid, is de papierproduktie voortdurend toegenomen en overtrof ze in 1956 met 3,4 % het voorgaande maximum, dat in 1951 werd bereikt, hoewel het aantal uren-arbeiders met 22,2 % is afgenomen. Ten opzichte van 1955 werd 4,6 % meer papier voortgebracht ondanks de vermindering van het aantal uren-arbeiders met 1,2 %.

Papier- en kartonnijverheid

Produktie en personeelsbezetting

(1953 = 100)

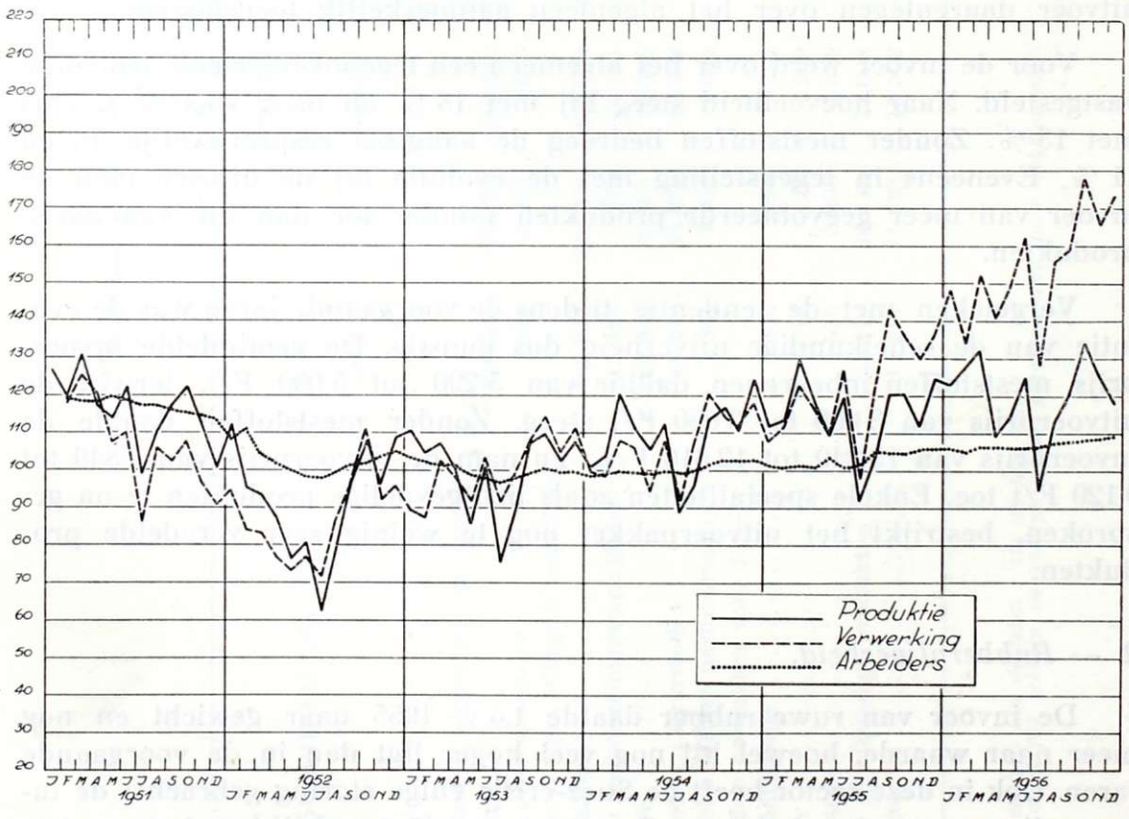

Bron : Nationaal Instituut voor de Statistiek.

(1) Het Groothertogdom Luxemburg is een belangrijke producent.

Buitenlandse handel van de papiernijverheid

OMSCHRIJVING (a)	Invoer					Uitvoer				
	1952	1953	1954	1955	1956	1952	1953	1954	1955	1956
	WAARDE (miljoenen franken)									
Papierhout, papierstof en papierafval	1 292	987	1 196	1 469	1 570	88	80	129	149	140
Papier en karton	1 269	1 356	1 709	2 016	2 097	708	635	816	956	1 166
Papier- en kartonwaren	288	301	357	438	480	139	146	152	177	172
Drukwerk	673	735	789	888	950	446	508	625	748	920
	HOEVEELHEID (tonnen)									
Papierhout, papierstof en papierafval	253 127	215 339	270 235	342 898	392 710	22 800	30 114	47 689	50 180	51 641
Papier en karton	113 552	152 479	186 158	208 863	207 177	55 308	66 601	83 282	92 759	108 911
Papier- en kartonwaren	8 647	9 801	12 761	16 771	19 136	4 082	5 089	5 580	7 484	6 815
Drukwerk	11 559	13 266	15 157	17 694	19 423	7 517	10 052	13 468	15 797	23 215

Bron : Nationaal Instituut voor de Statistiek.

(a) *Samenstelling van de tabel.* — Papierhout... : T.C.I.H. 242.01 + 25; papier en karton : T.C.I.H. 641; papier- en kartonwaren : T.C.I.H. 642; drukwerk : T.C.I.H. 892 + D.T. 438.

Daar de fundamentele tendentie van het papierverbruik in de wereld sterk opwaarts is gericht, wordt de produktiecapaciteit vrijwel overal aanzienlijk uitgebreid, vooral in Noord-Amerika en in de Skandinavische landen, ondanks de ontzaglijke kapitalen die hiertoe vereist zijn. In België werd aldus in het enig overgebleven dagbladpapierbedrijf de produktiecapaciteit bij het einde van het jaar verdubbeld, terwijl ook voor Kraftpapier, inpakpapier en schrijf- en drukpapier nieuwe machines werden op gang gebracht. Aangezien in de jongste jaren de produktie meer is aangegroeid dan het verbruik, bleef de prijs tamelijk laag, zij het wel dat de stijging der hout- en papierstofprijzen enige prijsverhoging van papier heeft veroorzaakt.

Produktie van papier en karton
(duizenden tonnen)

JAARTAL	Produktie	Verwerking	Totaal
1950 ..	301,2	..	..
1951 ..	325,9	152,4 (a)	478,3 (a)
1952 ..	257,0	135,4	392,4
1953 ..	280,9	156,2	437,1
1954 ..	305,1	166,4	471,6
1955 ..	321,9	191,2	513,1
1956 ..	336,8	239,6	576,4

Bron : Nationaal Instituut voor de Statistiek.
(a) Februari tot december voor papierverwerking.

De produktie van dagbladpapier nam van 56 400 tot 57 600 t toe. In tegenstelling met de evolutie tijdens de voorgaande jaren daalde de invoer, terwijl de uitvoer verder toenam.

Het zichtbaar verbruik der B.L.E.U. is dan ook van 100 200 tot 94 400 t verminderd; de concentratiebeweging in de Belgische pers en de prijsstijging zijn aan die onverwachte daling wel niet vreemd; ook is het mogelijk dat door het vooruitzicht op de uitbreiding der binnenlandse produktiecapaciteit de aankopen in het buitenland werden verminderd en de voorraden ingekrompen.

Voor de meeste andere soorten papier en karton nam de produktie van 265 400 tot 279 200 t toe. Ze was vooral belangrijk voor Kraftpapier, nl. 25 %, en voor schrijf- en drukpapier. De uitvoer steeg meer dan de invoer zodat het invoeroverschot van 72 500 t tot 61 500 t is ingekrompen en het zichtbaar verbruik van 337 900 tot 340 700 t is opgevoerd.

In de papierverwerkende nijverheid is de activiteit veel meer aangegroeid, nl. met 25 %. Desondanks bleef de invoer sterk toenemen zodat het invoeroverschot ruimer werd. Terwijl de invoer van drukwerk weer toenam groeide de uitvoer hiervan sterk aan, zodat voor het eerst sedert vele jaren een kwantitatief uitvoeroverschot wordt geboekt; naar waarde bleef er evenwel nog een licht invoeroverschot, daar de eenheidswaarde der ingevoerde drukwerken hoger ligt.

§ 5. — BOUWBEDRIJVIGHEID, BOUWSTOFFENNIJVERHEID EN AANVERWANTE BEDRIJFSTAKKEN

1. — *Bouwbedrijvigheid.*

De bouwbedrijvigheid die in 1955 reeds uitermate druk was, nam in 1956 nog sterk toe, onder de stuwing van de sectoren openbare werken en

particuliere bouwwerken die niet hoofdzakelijk huisvesting beogen. In de sector woningbouw is de activiteit daarentegen opnieuw licht afgenomen, althans indien het aantal begonnen en voltooide gebouwen als maatstaf wordt genomen. De spanningen op de arbeidsmarkt werden nog scherper dan in 1955 en verwekten een gevoelige verhoging van de loonkost.

De openbare werken in de Brusselse agglomeratie, op de tentoonstellingsterreinen, evenals die voor de autoweg Antwerpen-Ruhrgebied, en ter uitbreiding van de haven van Antwerpen werden met volle krachten voortgezet. Ondanks het inzetten van uiterst modern materieel, de vertraging door de harde winter en de geleidelijke invoering der vijfdagenweek was het gemiddeld aantal dagen-arbeiders in de sector openbare werken 9,9 % hoger dan in 1955 (1), terwijl het aantal ingeschreven arbeiders met 8,8 % is gestegen.

Ook op de particuliere werven groeide nog de activiteit; het gemiddeld aantal dagen-arbeiders nam t.o.v. 1955 met 2,4 % toe (1).

Evenals in het voorgaande jaar was deze aangroei blijkbaar vooral het gevolg van de stijging der bouwbedrijvigheid inzake gebouwen die niet hoofdzakelijk voor huisvesting bestemd zijn en waarvoor de invloed van de hoogconjunctuur nog werd versterkt door de wet van 31 mei 1955 (2). Na een inzinking in 1952, steeg het aantal bestaande nijverheids- en handelsgebouwen elk jaar en wel met 6 477 in 1954, met 6 735 in 1955 en met 6 933 in 1956.

De eigenlijke woningbouw is daarentegen voor het tweede achtereenvolgende jaar verminderd; de vertraging gold zowel de particuliere woningen als de gebouwen waarvan de bewoners in gemeenschap leven (hotels, herbergen, kloosters, kazernes, enz.). Ook het aantal begonnen gebouwen nam af. Er werden nog slechts 32 378 gebouwen voltooid, tegen 33 685 in 1955 en 35 952 in 1954. Hoewel de harde winter en de Suez-crisis die vertraging wel enigszins in de hand hebben gewerkt, blijkt ze toch aan meer algemene oorzaken te moeten worden toegeschreven, nl. de stijging der bouwkosten (lonen en bouwmaterialen), de verhoging van de prijs voor hypothecaire en andere kredieten, de verdere vermindering van het aantal toegekende premiën (357 miljoen frank in 1956, tegen 396 in 1955 en 619 in 1954 en 1953), evenals de krapheid der kapitaalmarkt en der overheidskredieten die de activiteit van de parastatale financieringsorganismen geremd hebben. Men heeft trouwens de indruk dat de bouw van kleine woningen meer werd geremd dan die van grotere al dan niet voor verhuring bestemde woningen.

2. — *Bouwstoffennijverheid en aanverwante bedrijfstakken.*

De drukke bouwbedrijvigheid heeft de binnenlandse afzet van bouwmaterialen, en wel vooral van sommige groeve- en baggerprodukten en van

(1) Standvastig aantal : 1.040 ondernemingen.
(2) Zie blz. 55.

cement, aanzienlijk doen stijgen. De produktie werd evenwel geremd door de harde winter en door de natte zomer. De prijzen namen toe.

a) *Cementnijverheid.*

De cementproduktie bleef even beneden het recordpeil van het voorgaande jaar. De weerslag van de diepe seizoendaling in februari werd niet door een voldoende produktiestijging tijdens de andere maanden van het jaar ingewonnen.

Cementproduktie

(duizenden tonnen)

JAARTAL	Hoeveelheid
1938	3 000,0
1949	2 925,0
1950	3 557,2
1951	4 395,4
1952	4 110,9
1953	4 626,1
1954	4 375,3
1955	4 688,7
1956	4 663,7

Bron : Nationaal Instituut voor de Statistiek.

Het zichtbaar binnenlands verbruik, in de voorgaande jaren tamelijk stationair, steeg in 1956 met 10 % tot 3 miljoen ton. De uitvoer daalde daarentegen met 14 % ; deze vermindering gold bijna uitsluitend de verzendingen overzee (vooral Noord- en Centraal-Amerika) die in 1955 zeer sterk waren gestegen. De Amerikaanse markt is marginaal en de verkopen zijn er slechts mogelijk wanneer de plaatselijke on-

Cementindustrie

Produktie en personeelsbezetting

(1953 = 100)

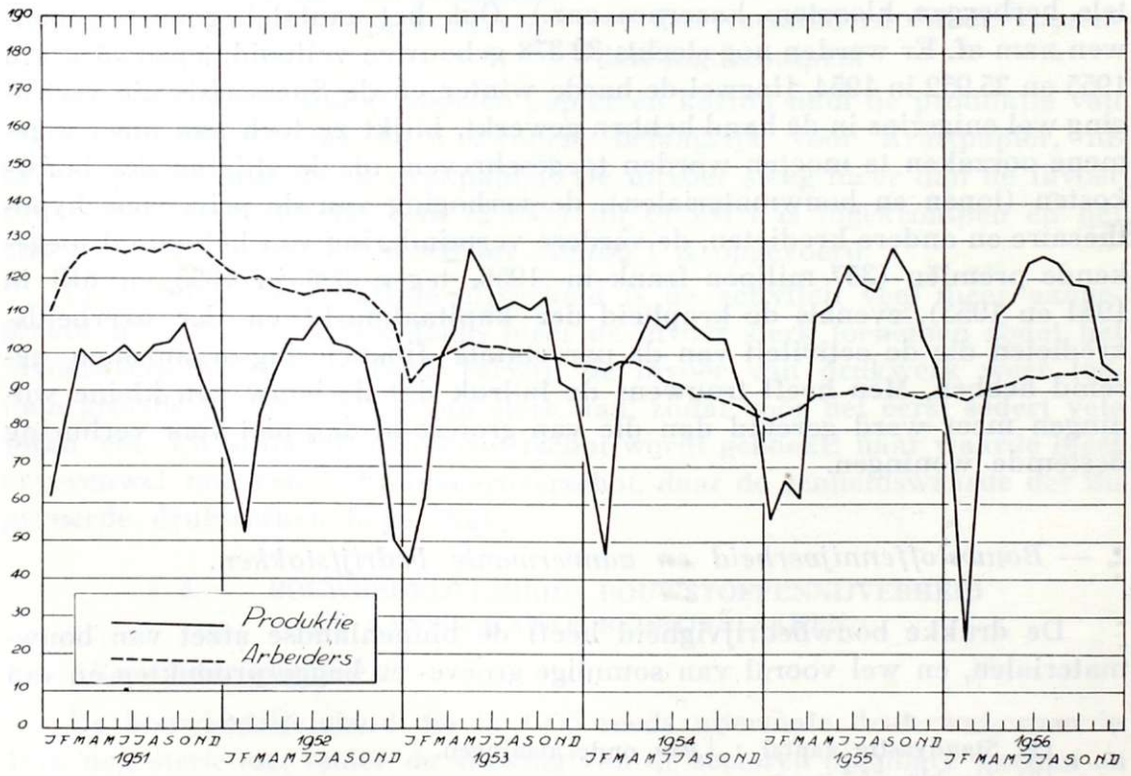

Bron : Nationaal Instituut voor de Statistiek.

dernemingen waarvan de produktiecapaciteit voortdurend wordt uitgebreid de sterke aangroei van de vraag niet kunnen bijhouden.

b) *Kleinijverheid.*

Gehinderd door de ongunstige weersgesteldheid en de vermindering van het binnenlands verbruik daalde de produktie van gewone baksteen, gevelsteen en dakpannen; de produktiestijging voor holle baksteen duurde echter voort doch aan een veel trager tempo dan in de voorgaande jaren. De uitvoer bleef globaal stationair; een lichte daling voor gewone baksteen en gewone pannen ging gepaard met een stijging voor holle baksteen, gevelsteen en sluitpannen.

Produktie van de kleinijverheid

OMSCHRIJVING	Eenheid	1951	1952	1953	1954	1955	1956
Gewone baksteen v. alle formaat	10^6st.	2 335,0	2 028,5	2 068,3	2 083,6	2 280,4	2 111,7
Gevelsteen	10^6st.	166,1	137,2	143,7	150,6	152,4	129,7
Draineerbuizen	10^3t	12,7	17,5	12,7	10,5	7,5	7,2
Kabeldeksels	10^3t	18,5	22,3	17,5	19,7	24,5	24,3
Holle gewelfstenen	10^3t	212,5	219,5	240,9	239,3	250,4	251,8
Andere holle stenen	10^3t	34,0	45,9	58,0	111,0	166,3	180,0

Bron : Nationaal Instituut voor de Statistiek.

c) *Groeven.*

Begunstigd door het ruime volume der openbare werken nam de produktie van natuursteen, zand en grind over het algemeen aanzienlijk toe, ondanks het feit dat in februari de activiteit in de groeven door het vriesweder bijna gans moest worden stilgelegd. Het algemeen N.I.S.-indexcijfer van de activiteit in de groeven (1) steeg met 6 %, zij het wel dat aldus nog maar amper het peil van 1953 werd bereikt.

De produktie van porfier steeg met 28 %, die van zandsteen met 10 % en de zandproduktie met 25 %. De produktie van hardsteen is daarentegen met 11 %, die van marmer met 5 % en die van leien met 14 % verminderd. De openbare werken hebben dus slechts enkele sectoren begunstigd, terwijl in de andere de moeilijkheden, die grotendeels van structurele aard zijn, voortduurden. De invoer nam over het algemeen toe, behalve voor bouwstenen, terwijl ook de uitvoer aanzienlijk steeg.

In de begunstigde sectoren werd evenals in het voorgaande jaar een ernstig tekort aan arbeiders vastgesteld. De scherpe crisis na de « Koreaboom » heeft vele arbeiders naar andere bedrijfstakken gedreven, terwijl bovendien door de ongunstige demografische evolutie in de streken waar de

(1) Aangezien de produktiestatistieken door de verhoging van het aantal aangevers niet met die der voorgaande jaren vergelijkbaar zijn, werd enkel gebruik gemaakt van de indexcijfers berekend door het N.I.S. op basis 1953 = 100. Zie blz. 52.

Buitenlandse handel in bouwstoffen en andere aanverwante fabrikaten van niet-metaalhoudende mineralen

Waarde

(miljoenen franken)

OMSCHRIJVING (a)	Invoer					Uitvoer				
	1952	1953	1954	1955	1956	1952	1953	1954	1955 (b)	1956 (b)
Zand, kiezel en steenslag	245	231	245	267	313	159	177	214	249	340
Hard- en bouwsteen	161	144	168	180	193	98	129	126	140	165
Kalksteen, kalk, gips, magnesiet	107	97	89	101	116	337	328	307	369	386
Andere ruwe aanverwante minerale produkten	791	632	917	1 200	1 329	130	103	122	171	220
Cement	20	22	30	31	34	931	1 138	1 041	1 144	1 038
Bouwmaterialen van klei	126	128	129	125	140	138	149	179	219	257
Glas en glaswaren	312	302	365	452	484	1 604	2 208	2 521	3 428	3 897
waarvan : onbewerkt vensterglas	(7)	(6)	(11)	(12)	(13)	(585)	(880)	(1 060)	(1 536)	(1 763)
onbewerkt spiegelglas	—	(1)	(1)	(1)	(1)	(454)	(725)	(675)	(859)	(934)
bewerkt en speciaal glas	(55)	(48)	(60)	(83)	(84)	(258)	(298)	(398)	(577)	(641)
glaswaren	(228)	(222)	(248)	(282)	(316)	(298)	(300)	(382)	(449)	(554)
Aardewerk (met inbegrip van plateel- en porseleinvaatwerk en sanitaire artikelen in ceramiek)	314	313	352	385	390	48	32	41	43	51
Andere fabrikaten in dergelijke mineralen	562	599	555	628	801	536	564	546	656	802

Bron : Nationaal Instituut voor de Statistiek.

(a) *Samenstelling van de tabel.* — Zand... : T.C.I.H. 272.02 + 272.03; hard- en bouwsteen : T.C.I.H. 272.08 + 661.03; kalksteen... : T.C.I.H. 272.11 + 272.15 + 661.01; andere ruwe... : T.C.I.H. 272.01 + 272.04 + 272.12 tot 272.14 + 272.16 + 272.19 — D.T. 195 c (D.T. 195 b vóór mei 1953); cement : T.C.I.H. 661.02; bouwmaterialen van klei : T.C.I.H. 662.01 + 662.02; glas en glaswaren : T.C.I.H. 664 + 665 + D.T. 680*bis* a 2 + D.T. 680*bis* a 3; onbewerkt vensterglas : T.C.I.H. 664.03; onbewerkt spiegelglas : T.C.I.H. 664.04; bewerkt en speciaal glas : T.C.I.H. 664.05 tot 664.09; glaswaren : T.C.I.H. 665 + D.T. 680*bis* a 2 + D.T. 680*bis* a 3; aardewerk... : T.C.I.H. 666 + 812.02; andere fabrikaten... : T.C.I.H. 661.09 + 662.03 + 663.

(b) Vanaf april 1955 werden de vertrouwelijke gegevens niet meer opgenomen.

Buitenlandse handel in bouwstoffen en andere aanverwante fabrikaten van niet-metaalhoudende mineralen

Hoeveelheid

(tonnen)

OMSCHRIJVING (a)	Invoer					Uitvoer				
	1952	1953	1954	1955	1956	1952	1953	1954	1955 (b)	1956 (b)
Zand, kiezel en steenslag	5 922 467	5 677 619	5 594 968	5 918 781	6 518 321	1 073 386	1 314 486	1 397 912	1 784 364	2 202 651
Hard- en bouwsteen	162 279	153 327	175 333	176 211	169 407	103 410	264 700	145 406	159 658	249 166
Kalksteen, kalk, gips, magnesiet	394 501	344 797	313 390	356 027	401 473	1 111 928	1 374 637	1 280 691	1 414 775	1 400 720
Andere ruwe aanverwante minerale produkten	513 420	448 709	702 452	726 824	938 154	290 017	1 100 558	503 063	461 794	714 529
Cement	4 815	6 374	13 816	14 628	18 329	1 452 129	1 854 512	1 694 551	1 924 685	1 657 223
Bouwmaterialen van klei	121 160	112 931	107 943	84 157	82 989	109 654	169 292	172 820	210 054	225 502
Glas en glaswaren	32 722	40 262	49 487	63 940	58 130	161 643	228 459	268 517	356 904	379 825
waarvan : onbewerkt vensterglas	(698)	(300)	(533)	(663)	(690)	(85 831)	(131 938)	(158 116)	(216 706)	(233 702)
onbewerkt spiegelglas	(3)	(23)	(17)	(16)	(18)	(28 481)	(45 424)	(41 450)	(50 844)	(50 788)
bewerkt en speciaal glas	(3 388)	(2 955)	(3 992)	(4 993)	(4 791)	(26 498)	(31 097)	(41 391)	(58 602)	(56 789)
glaswaren	(20 737)	(21 025)	(22 108)	(24 750)	(24 038)	(19 170)	(19 593)	(26 440)	(29 912)	(37 667)
Aardewerk (met inbegrip van plateel- en porseleinvaatwerk en sanitaire artikelen in ceramiek)	11 058	11 817	13 322	14 587	14 158	2 422	1 200	1 720	1 480	1 610
Andere fabrikaten in dergelijke mineralen	145 266	170 647	181 541	163 133	170 458	108 017	124 231	127 334	153 386	200 677

Bron : Nationaal Instituut voor de Statistiek.

(a) *Samenstelling van de tabel :* zie (a) blz. 118.
(b) Vanaf april 1955 werden de vertrouwelijke gegevens niet meer opgenomen.

bedrijven gelegen zijn, weinig jonge arbeiders ter plaatse kunnen worden aangeworven.

d) *Kalknijverheid en aanverwante sectoren.*

De drukke activiteit op de bouwwerven en in de ijzer- en staalnijverheid hebben de produktie van kalk, kalksteen en kalkderivaten ondanks de wintervertraging nog sterk opgevoerd boven het reeds gunstige peil van 1955. Meest begunstigd waren de sectoren kalksteen, dolomiet en natuurlijk calciumcarbonaat. Ook de invoer nam verder toe, terwijl het hoge uitvoerpeil van 1955 niet kon worden behouden

Er dient te worden aangestipt dat de produktie van ruwe fosfaten, die nog 129 000 t bedroeg in 1951, nog slechts onbeduidend is geworden.

Produktie van kalk, kalksteen en kalkderivaten

OMSCHRIJVING	Eenheid	1951	1952	1953	1954	1955	1956
Kalk	t	1 683 465	1 635 429	1 497 832	1 562 572	1 812 010	1 852 503
Kalksteen	t	2 349 971	1 742 723	1 961 048	1 747 535	1 771 451	2 203 144
Dolomiet :							
ruwe	t	191 752	178 423	186 197	182 572	256 219	290 599
witgegloeide ..	t	167 842	214 278	198 871	210 668	248 848	261 832
Pleisterkalk	t	27 944	26 936	31 851	35 808	35 903	34 769
Pleisterkalkagglomeraten	m^2	1 029 648	1 112 149	1 279 915	1 217 932	1 155 929	1 236 430
Kunstmatige hydraulische kalk	t	14 474	12 901	15 208	14 293	12 047	8 154
Natuurlijk calciumcarbonaat	t	223 559	234 407	217 701	257 554	301 897	362 402
Neergeslagen calciumcarbonaat	t	70 795	55 519	49 945	44 728	62 258	..
Fosfaten.....	t	129 065	58 983	35 896	26 275	19 600	13 629

Bron : Nationaal Instituut voor de Statistiek.

e) *Ceramische nijverheid.*

In de ceramische nijverheid was de evolutie eens te meer zeer verschillend naargelang van het produkt. Over het algemeen heeft deze bedrijfstak slechts weinig voordeel uit de algemene hoogconjunctuur gehaald en bleven de moeilijkheden, waartegen sommige sectoren reeds gedurende vele jaren strijden, voortduren.

Hoewel de produktie van plateelvaatwerk en vooral van porseleinwaren hoger was dan in 1955, bleven de moeilijkheden voortduren, ondanks de reorganisatie die sommige bedrijven hebben doorgevoerd. Spijt de contingentering van de invoer tegen zeer lage prijzen uit Oost-Europa en uit Japan, bleef de buitenlandse concurrentie zeer scherp, vooral wat porseleinwaren betreft, waarvan de invoer van 166 tot 174 miljoen frank en

van 4 563 tot 4 674 t steeg. De invoer van plateelwaren is echter gedaald. Sedert de crisis in 1952-1953 is de uitvoer daarentegen voortdurend toegenomen, doch bereikt, vooral voor vaatwerk in gebakken klei en voor porseleinwaren, nog slechts een zeer laag peil. Ook in de sector sanitaire toestellen duren de moeilijkheden voort, zij het wel dat de invoer in 1956 voor het eerst sedert vele jaren een weinig is gedaald. Er werd een grondige rationalisatie van deze bedrijfstak doorgevoerd.

Produktie van de ceramische nijverheid

OMSCHRIJVING	Eenheid	1936/1938	1951	1952	1953	1954	1955	1956
Delving van grondstoffen	10^3t	159,6	411,2	539,3	588,3	543,3	634,3	640,2
Plateelvaatwerk	10^3t	8,9	7,1	5,2	4,4	5,5	5,1	5,2
Werken van porselein	10^3t	1,7	3,0	2,3	1,9	2,1	2,2	2,6
Bekledingstegels	10^3m^2	909,3	1 212,2	1 366,2	1 092,2	1 399,6	1 543,8	1 446,9
Bevloeringstegels in halve zandsteen	10^3m^2	..	243,8	261,4	221,6	167,9	125,3	122,3
Vuurvaste produkten	10^3t	177,5	169,9	149,7	108,6	106,0	111,6	142,3
Bouwpannen en toebehoren	10^3t	175,4	196,2	184,5	179,4	203,4	200,9	187,2
Slijpstenen	10^3t	0,6	1,0	0,9	1,0	0,9	1,0	1,0
Schuurpapier en schuurlinnen	10^3m^2	1 400,0	686,7	727,4	796,2	685,9	576,0	540,6
Bouwceramiek	10^3t	2,4	7,4	7,5	8,3	6,7	8,0	13,9
Aardewerk	10^3t	12,1	7,2	7,8	7,4	7,7	8,4	9,5

Bron : Verbond der Ceramische Nijverheid van België en van Luxemburg.

De produktie van bekledingstegels kon het in 1955 verworven peil niet handhaven. Voor tegels in halve zandsteen liep de produktie verder terug en bedroeg ze nog slechts 47 % van het peil dat in 1952 was bereikt.

De industrie der vuurvaste produkten werd gereorganiseerd en trok bovendien profijt uit de investeringsinspanning en de hoge activiteit in de cokes-ijzersector.

Opvallend is de sterke stijging van de produktie van bouwceramiek en van aardewerk.

f) *Glasnijverheid.*

Na de crisis in 1951-1952 is de plaatglasproduktie tot in mei 1956 zeer sterk gestegen. Daarna liep de activiteit wat terug, onder invloed van minder gunstige uitvoermogelijkheden. Over het ganse jaar werd echter nog 12 % meer platglas voortgebracht dan in 1955 en 52 % meer dan in 1953.

De buitenlandse afzet van spiegelglas verminderde ten gevolge van de inzinking der Amerikaanse en Britse autoproduktie, die gepaard ging met een uitbreiding der produktiecapaciteit in die landen, zij het wel dat

de neiging tot het vergroten der vensteroppervlakte der wagens een toeneming der glasbehoeften meebrengt.

Gunstiger was de evolutie voor vensterglas, zij het wel dat het ophouden van de expansie van de woningbouw in België en in verscheidene andere landen eveneens een minder vlotte afzet of minder rendabele prijzen tot gevolg had.

Glasnijverheid

Produktie en personeelsbezetting

(1953 = 100)

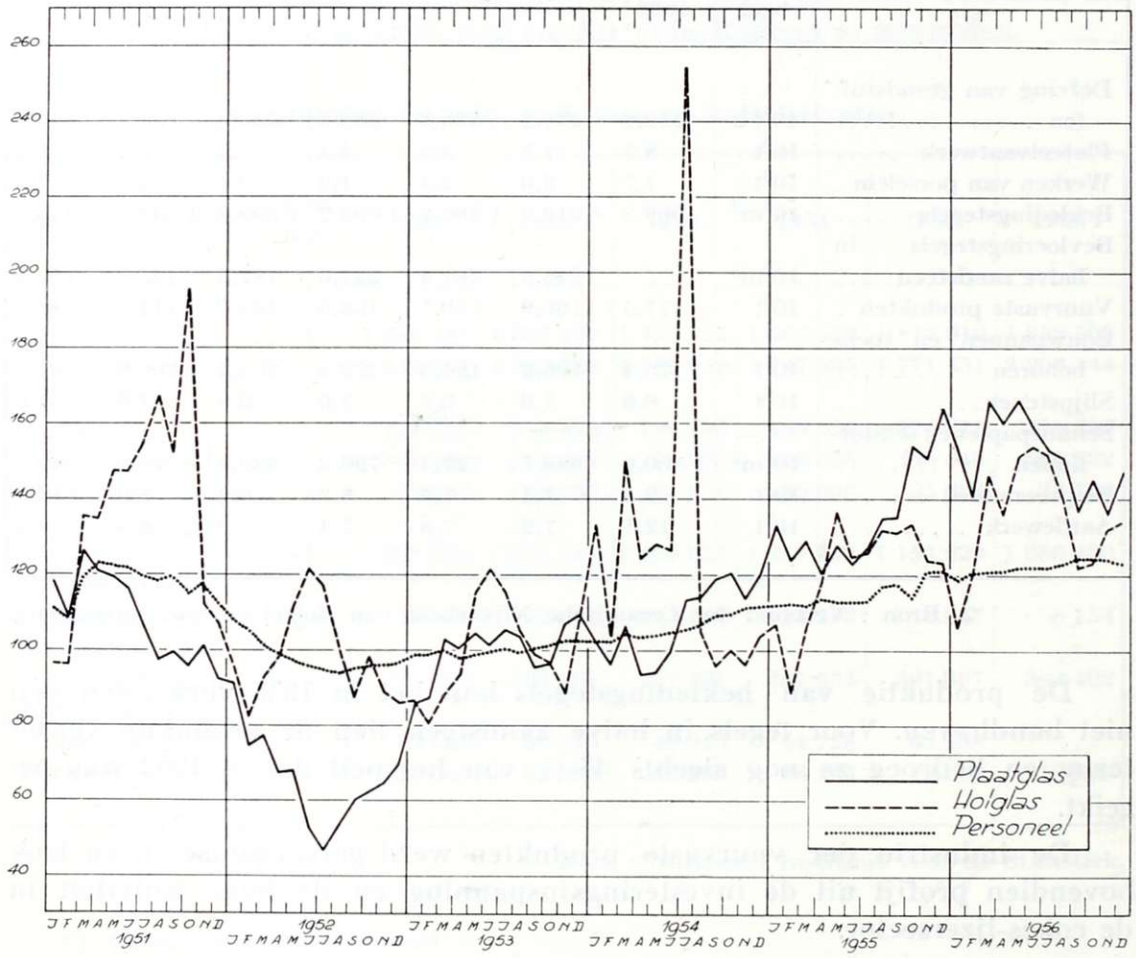

Bron : Nationaal Instituut voor de Statistiek.

De produktie van holglas was eveneens met 12 % toegenomen, doch de tweede helft van het jaar was ook minder gunstig dan de eerste.

De geleidelijke stijging van de invoer van glaswaren hield op, althans naar gewicht; de waarde van de invoer bleef stijgen door de verschuiving van de invoer naar betere artikelen. De uitvoer is weer sterk gestegen, vooral wat kleinere flessen en kristalwaren betreft. Die sectoren hebben trouwens sedert een paar jaren een zeer sterke investerings- en rationalisatie-inspanning doorgevoerd en hun modellen aangepast.

§ 6. — TEXTIELNIJVERHEID

1. — *Algemeen overzicht.*

De verbetering, sedert 1955 in sommige takken der textielnijverheid en wel vooral voor wol vastgesteld, won in 1956 aan intensiteit en breidde zich geleidelijk uit over bijna alle sectoren, met uitzondering van jute en hennep. Het algemeen indexcijfer over de activiteit in de textielnijverheid steeg met 7,2 % tot 120,1 voor 1953 = 100 (1). Dit leidde tot een grotere grondstoffenbehoefte; de netto-invoer hiervan steeg met 8,3 % naar gewicht en met 11,9 % naar waarde. De gemiddelde prijs van de ruwe grondstof was over het algemeen lager, vooral voor katoen en strovlas, waarvoor de totale waarde van de invoer ondanks de kwantitatieve stijging daalde.

De aanwerving der nodige arbeiders was niet gemakkelijk; ten gevolge van de weinig gunstige evolutie in de traditionele sectoren tijdens de voorgaande jaren hadden de arbeiders zich naar andere bedrijven gewend, terwijl ook de Noordfranse bedrijven vele arbeiders aantrokken door het hoge nettoloon dat ze er konden verdienen.

De opwaartse evolutie der textielnijverheid was vrijwel algemeen in de ganse wereld, zij het wel dat de stijging in België sedert enkele jaren belangrijker is dan in de meeste nabuurlanden, ten gevolge van de toenemende oriëntering der Belgische textielnijverheid naar meer veredelde produkten.

Bovendien hebben de in 1955 uitgevaardigde hulpmaatregelen in 1956 hun uitwerking laten gevoelen; ze werden trouwens gehandhaafd en aangevuld : in oktober werd de overdrachtsbelasting op katoenen en fibraanweefsels van 11 op 1 % teruggebracht, naar analogie met de in 1955 toegestane vermindering voor vlasweefsels. De bijkomende overdrachttaks, ten belope van 5 %, geheven op de aankoop van was-, bleek en kleurmachines voor de textielnijverheid werd afgeschaft. De invoer van goedkope rayonweefsels uit Japan werd van 1 juli af gecontingenteerd.

Ten slotte heeft de Suez-crisis een aankoopgolf veroorzaakt waarbij vooral de structureel lome sectoren, zoals dweilen, naaigaren en breiwol, werden begunstigd.

In tegenstelling met wat in de voorgaande jaren gebeurde, nam de eigen industrie een groter aandeel der binnenlandse vraag voor haar rekening. De invoer bleef nog toenemen, doch minder dan de produktie en de uitvoer.

De produktiestijging was belangrijker naarmate de textielwaren een grotere bewerking hadden ondergaan, nl. 4 % voor de spinnerijen, 7,7 % voor de weverijen en 14,9 % voor de tricotagenijverheid. De wolbewerking is bovendien zeer sterk toegenomen, nl. met 22 %, onder de gezamenlijke invloed van de steunmaatregelen en de drukke activiteit in de wolspinnerijen.

---

(1) Gewogen gemiddelde der indexcijfers van het Nationaal Instituut voor de Statistiek voor spinnerijen, weverijen en tricotagenijverheid.

Voorraden weefsels

Stand op 31 december

(tonnen)

AARD DER WEEFSELS	1952	1953	1954	1955	1956
Katoen	10 430	10 234	10 128	10 093	8 564
Vlas	1 510	1 492	1 424	1 419	1 338
Wol	2 883	2 901	3 300	3 475	3 635
Rayon en fibraan	1 946	1 687	1 832	1 826	1 731
Jute	1 866	1 649	2 242	2 645	2 856

Bron : Nationaal Instituut voor de Statistiek.

Textielproduktie

Spinnerijen, weverijen, wolbereiding

(tonnen)

OMSCHRIJVING	1951	1952	1953	1954	1955	1956
Wolbereiding :						
Wassen en verkolen van de wol	15 540	13 848	20 052	17 568	18 735	23 596
Kammen van de wol	18 876	14 844	22 104	19 200	21 218	24 521
Spinnerijen :						
Katoen	121 514	93 612	103 627	116 410	111 752	113 540
Wol	33 322	29 455	37 396	38 802	41 660	45 339
Vlas	12 237	10 776	9 121	8 748	8 771	9 157
Hennep	3 036	1 980	1 824	2 172	2 310	2 051
Jute	67 236	61 686	71 680	72 744	78 045	76 573
Harde vezels (enkel garens)	8 781	7 472	11 129	14 076	19 296	21 289
Rayon (garens)	12 384	7 236	8 256	11 520	10 869	11 005
Rayon (vezels)	16 884	11 484	18 960	19 644	20 991	21 771
Weverijen :						
Katoen	79 092	61 944	66 636	77 088	74 107	79 638
w.o. : Gewone weefsels	(50 225)	(36 670)	(34 846)	(38 855)	(36 654)	(40 371)
Weefsels, fluweel en pluche voor stoffering	(7 441)	(5 812)	(7 941)	(9 055)	(9 822)	(11 388)
Tapijten	(6 804)	(8 125)	(11 165)	(13 230)	(12 252)	(13 763)
Vlas	8 124	7 980	7 416	7 560	7 099	7 213
Wol	25 008	20 232	24 156	25 092	28 457	30 882
w.o. : Gewone weefsels (a)	(15 809)	(9 829)	(10 066)	(10 869)	(10 736)	(11 635)
Weefsels, fluweel en pluche voor stoffering	(611)	(606)	(723)	(750)	(945)	(1 130)
Tapijten	(7 264)	(6 868)	(10 156)	(10 791)	(13 650)	(14 738)
Rayon en fibraan	6 300	4 476	6 276	7 248	7 030	8 239
Jute	45 876	42 828	43 848	39 408	42 157	38 653
Harde vezels	1 380	912	1 104	1 920	2 242	2 318
Dekens	9 268	7 958	8 720	11 079	10 815	9 676
Dweilen, vaatdoeken en poetsdoeken	3 869	3 136	3 217	3 393	3 364	3 783

(a) Verbeterde gegevens.

Bron : Nationaal Instituut voor de Statistiek.

De rendabiliteit, die in de voorgaande jaren vooral in de traditionele sectoren zo weinig bevrediging schonk, verbeterde licht. Dit heeft evenwel niet belet dat weer verscheidene bedrijven gesloten werden. In tegenstelling met wat meestal in tijden van hoogconjunctuur voorvalt en o.m. in de metaalsector werd vastgesteld, stegen de verkoopprijzen over het algemeen meer naarmate het produkt meer afgewerkt is. Doch ook de kostprijs is aanzienlijk toegenomen, vooral wat energie en lonen (ten dele door de verkorting van de arbeidstijd) betreft.

Textielnijverheid
Spinnerijen
Produktie en personeelsbezetting
(1953 = 100)

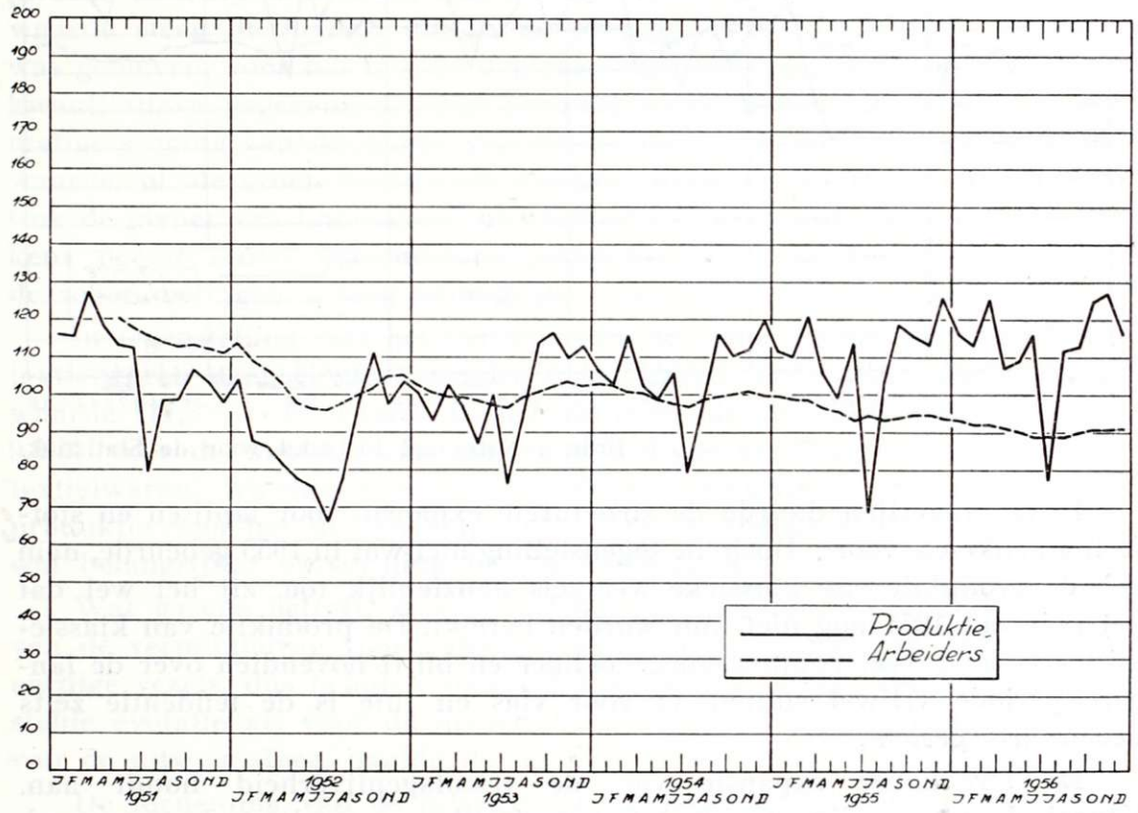

Bron : Nationaal Instituut voor de Statistiek.

De garenproduktie steeg vooral voor wol. De zeer ongunstige toestand in de vlasspinnerijen verbeterde licht in de tweede helft van het jaar, door de vermindering van de Franse druk in binnen- en buitenland; hoewel de jaarproduktie 4,4 % hoger was dan in 1955 bleef ze evenwel nog 25 % beneden het peil van 1951. De aanzienlijke toeneming der katoengarenproduktie na de zomer leidde tot een verhoging van het jaarpeil met 2,5 % zij het wel dat hier evenmin de in 1951 gesponnen hoeveelheid kon worden bereikt. Voor jute wordt de Aziatische druk steeds zwaarder, de afzet van jutegarens wordt steeds meer beperkt tot leveringen aan de tapijtnijverheid.

Textielnijverheid

Weverijen

Produktie en personeelsbezetting

(1953 = 100)

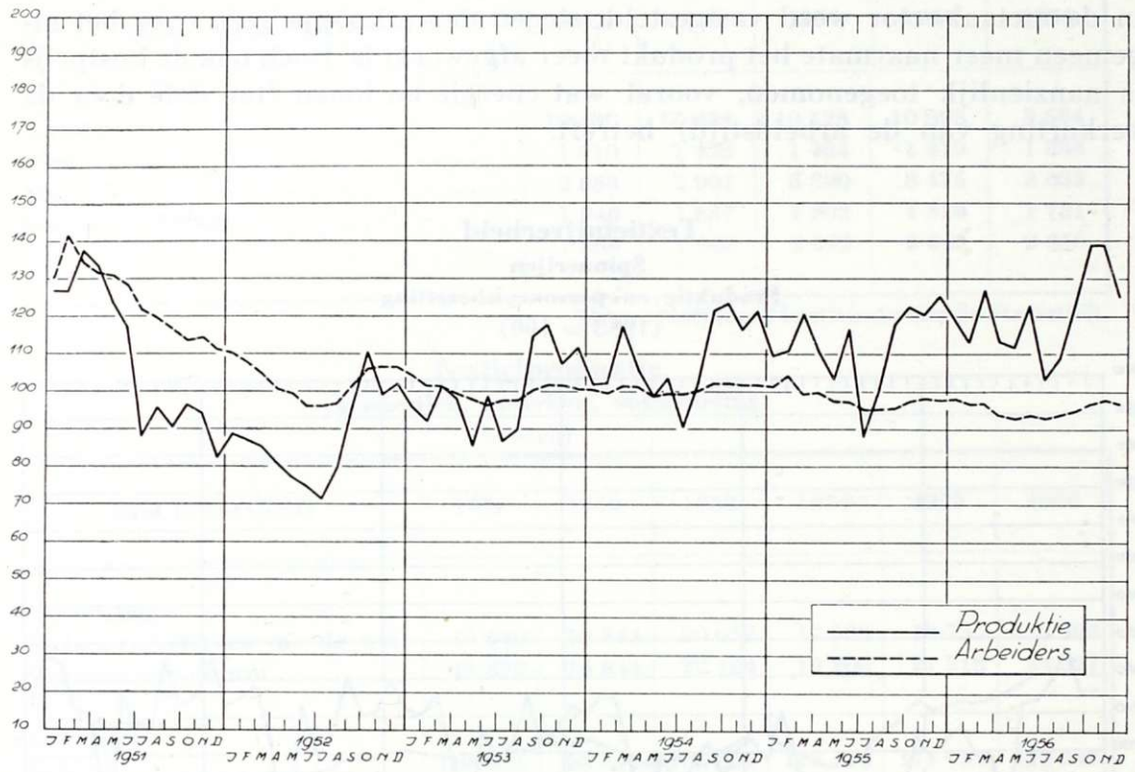

Bron : Nationaal Instituut voor de Statistiek.

In de weverijen duurde de structurele expansie voor tapijten en stofferingsartikelen voort. Doch in tegenstelling met wat in 1955 gebeurde, nam ook de produktie van klassieke weefsels aanzienlijk toe, zij het wel dat het peil van 1951 nog niet kon worden bereikt. De produktie van klassieke weefsels is veel conjunctuurgevoeliger en blijft bovendien over de langere periode vrijwel stationair; voor vlas en jute is de tendentie zelfs neerwaarts gericht.

De structurele expansie van de tricotagenijverheid houdt aan. Vooral de vervaardiging van bovengoedartikelen wordt sterk opgevoerd. Er werd drie maal zoveel uitgevoerd als in 1952. Ook in de confectiebedrijven, waarvan de omzet meer dan 6 miljard bedraagt, was de activiteit weer veel drukker, vooral wat klederen en ondergoed betreft. Onder invloed van de sterke aangroei van de uitvoer is het invoeroverschot opnieuw aanzienlijk ingekrompen.

De *invoer* van textielwaren, tricotagewaren en confectie inbegrepen, nam naar gewicht met 5,5 % en naar waarde met 4,1 % toe. De verhoging gold enkel de eindprodukten.

Voor het eerst sedert 1952 daalde de globale invoer van garens, en wel met 1,8 % naar gewicht en met 6,1 % naar waarde. Tegenover een vermindering voor wol en haar en vooral vlas stond het voortduren van de opwaartse tendentie voor kunstgarens (enkel kwantitatief), katoen en jute.

Voor de andere textielwaren daalde het aangroeitempo van de invoer.

Voor weefsels van het standaardtype bedroeg de stijging van de invoer 5,6 % naar hoeveelheid en 5,1 % naar waarde, tegen gemiddeld 21,4 % en 10,5 % in de jaren 1953-1955. De sterke stijging van de invoer van weefsels in vlas, hennep en rameh kwam vrijwel tot staan ten gevolge van de geringere uitvoermogelijkheden der Franse bedrijven. De aanzienlijke toeneming van de kwantitatieve invoer van katoenen weefsels in 1955 sloeg in een lichte daling om, doch de waarde hiervan nam nog een weinig toe. De regelmatige aangroei van de invoer van wollen weefsels duurt voort en overtrof met meer dan de helft het peil van 1952.

Hoewel het aangroeitempo van de kwantitatieve invoer van andere textielwaren eveneens afgenomen is, was de vertraging minder belangrijk : in 1956 bedroeg het 9,1 %, tegen 14,4 % in de drie voorgaande jaren. Naar waarde steeg de invoer, die in de periode 1952-1954 vrijwel stationair was gebleven, voor het tweede achtereenvolgende jaar met ruim 9 %. De kwantitatieve gegevens worden evenwel sterk beïnvloed door de regelmatige stijging van de invoer van zware goederen met geringe eenheidswaarde, nl. de groep koordwerk, zakken, linoleum en de groep diversen. Ook de invoer van linnengoed, niet-industrieel vervaardigde tapijten en dekens neemt sedert verscheidene jaren toe. Voor de andere posten zijn de schommelingen weinig belangrijk.

In tegenstelling met het verloop van de *invoer,* nam de uitvoer van textielwaren naar gewicht minder toe (4,5 %) doch veel sterker naar waarde (11,3 %). In waarde uitgedrukt steeg hij met 4,3 % voor de garens, 9,9 % voor de weefsels van het standaardtype en 19,2 % voor de andere textielwaren, tricotagewaren en confectie inbegrepen; evenals voor de produktie was het uitvoertempo dus belangrijker naarmate de produkten een belangrijker omvorming hadden ondergaan.

Wat garens betreft, was de uitvoer geringer dan in 1955 onder invloed van de vermindering voor katoen, jute en de groep zijde en andere plantaardige vezels, dus behalve voor laatstgenoemde groep een tegenovergestelde evolutie als voor de invoer. Voor de andere soorten garens, waarvan de uitvoer steeg, daalde de invoer.

De toeneming van de uitvoer van weefsels van het standaardtype gold vooral weefsels in wol en in kunstgarens; voor wol steeg het uitvoeroverschot van 400 miljoen frank in 1952 tot 675 miljoen in 1955 en 1 miljard frank in 1956. Het invoeroverschot voor kunstgarens daalde van 505 miljoen frank in 1952 tot 316 miljoen frank in 1955 en 182 miljoen frank in 1956. Voor weefsels in katoen en in vlas, hennep of rameh steeg de verzonden hoeveelheid doch bleef de waarde stationair. Daar de waarde van de invoer van katoenen weefsels sedert 1952 elk jaar toeneemt en de uitvoer horizontaal verloopt, is het uitvoeroverschot van 2 055 miljoen frank in 1952 tot 1 695 miljoen frank in 1956 afgenomen. De uitvoer van juteweefsels van het standaardtype verliep ten gevolge van de Aziatische concurrentie eens te meer zeer ongunstig; sedert 1952 bedroeg de daling reeds 68 %.

Enkel voor de « andere textielwaren » steeg de uitvoer tot boven het peil van 1951. De aangroei was vrijwel algemeen, doch doorgaans

Buitenlandse handel in textielstoffen en textielwaren

Waarde

(miljoenen franken)

OMSCHRIJVING (a)	Invoer					Uitvoer				
	1952	1953	1954	1955	1956	1952	1953	1954	1955	1956
Textielstoffen										
Wol en haar van dieren	**5 024**	**8 007**	**6 743**	**6 749**	**7 884**	**2 822**	**4 252**	**3 420**	**3 817**	**4 091**
Zweetwol of ruggewassen wol	3 179	5 106	3 836	4 106	4 695	164	225	128	289	139
Gewassen wol	377	753	483	561	574	1 097	1 632	1 144	1 299	1 481
Haren van andere dieren	81	179	164	181	282	284	416	395	513	556
Wol of fijn haar, gekaard of gekamd	1 102	1 549	1 840	1 364	1 616	711	1 151	933	747	889
Rafelwol, afval	285	420	420	537	717	566	828	820	969	1 026
Katoen	**4 421**	**3 846**	**4 495**	**3 919**	**3 717**	**279**	**151**	**131**	**135**	**169**
Jute	**795**	**657**	**744**	**882**	**804**	**19**	**25**	**33**	**45**	**69**
Vlas	**740**	**696**	**795**	**920**	**869**	**2 009**	**1 966**	**2 433**	**2 233**	**2 099**
Zijde en andere vezels van plantaardige oorsprong	**439**	**298**	**272**	**339**	**374**	**72**	**34**	**29**	**63**	**76**
Synthetische en kunstmatige vezels	**109**	**158**	**193**	**207**	**283**	**385**	**469**	**427**	**459**	**415**
Totaal textielstoffen	**11 528**	**13 662**	**13 242**	**13 016**	**13 931**	**5 586**	**6 897**	**6 473**	**6 752**	**6 919**
Textielwaren										
Garens	**971**	**1 256**	**1 385**	**1 585**	**1 488**	**4 658**	**5 096**	**5 342**	**5 316**	**5 543**
— van wol en fijn haar	281	410	425	463	470	1 600	2 515	2 452	2 450	2 801
— van katoen	185	195	271	311	339	1 826	1 546	1 794	1 711	1 523
— van jute	17	3	3	3	8	253	246	291	330	309
— van vlas	135	150	100	153	98	386	272	247	281	276
— van zijde en andere plantaardige textielstoffen (met inbegrip van papiergarens)	46	45	54	61	67	102	85	52	42	37

— van wol en fijn haar	521	639	712	765	802	921	1 317	1 569	1 439	1 802
— van katoen	383	434	486	636	671	2 438	2 213	2 466	2 361	2 366
— van jute	3	1	2	1	1	880	449	331	316	284
— van vlas, hennep, rameh	7	13	13	17	18	517	530	519	519	519
— van zijde of andere plantaardige textielstoffen, gebeurlijk gemengd met metaalvezels of papierdraden	123	132	123	118	116	7	7	8	10	11
— van synthetische en kunstmatige vezels	853	864	861	1 009	1 068	348	539	659	693	886
Andere textielwaren	**2 197**	**2 215**	**2 148**	**2 350**	**2 580**	**3 694**	**4 399**	**4 858**	**5 591**	**6 662**
Breiwerk aan het stuk	49	65	51	65	90	47	76	73	88	115
Tricotagewaren	410	424	343	386	424	485	658	751	953	1 275
Linnengoed	113	118	127	143	185	369	366	365	343	424
Tapijten	93	108	115	134	144	1 387	1 973	2 106	2 347	2 711
Dekens	45	50	50	51	61	221	274	314	297	316
Geweven kledingstukken voor vrouwen	338	376	349	356	341	113	101	114	145	215
Geweven kledingstukken voor mannen	258	226	192	197	209	128	96	142	188	296
Hoedenvormen en hoofddeksels in textielstoffen (behalve gebreid)	34	41	40	51	47	98	92	76	85	95
Borduurwerk, lint, tule, passementwerk	180	210	240	220	230	87	77	83	93	103
Touwwerk, zakken, linoleum, geteerd linnen, tenten en zeilen	348	232	257	288	322	505	425	534	720	704
Andere textielwaren en confectiegoederen, met inbegrip van vilt en linnen schoeisel	329	365	384	459	527	254	261	300	332	408
Totaal textielwaren	**5 058**	**5 554**	**5 730**	**6 481**	**6 744**	**13 463**	**14 550**	**15 752**	**16 245**	**18 073**

Bron : Nationaal Instituut voor de Statistiek.

(a) *Samenstelling van de tabel.* — Zweetwol... : T.C.I.H. 262.01; gewassen wol : T.C.I.H. 262.02; haren van andere dieren : T.C.I.H. 262.03 tot 262.05; wol of fijn haar... : T.C.I.H. 262.07; rafelwol... : T.C.I.H. 262.06 + 262.08; katoen : T.C.I.H. 263; jute : T.C.I.H. 264; vlas : T.C.I.H. 265.01; zijde... : T.C.I.H. 261 + 265 — 265.01; synthetische... : T.C.I.H. 266. Garens van wol... : T.C.I.H. 651.02; van katoen : T.C.I.H. 651.03 + 651.04; van jute : D.T. 547; van vlas : D.T. 545 a 1 A + 545 a 2 A + 545 b 1 A + 545 b 2 A; van zijde... : T.C.I.H. 651.01 + 651.05 — vlas + 651.09 — D.T. 457 (jute); van synthetische... : T.C.I.H. 651.06 — D.T. 680*bis* a 2. Weefsels van het standaardtype van wol en fijn haar : T.C.I.H. 653.02; van katoen : T.C.I.H. 652; van jute : T.C.I.H. 653,04; van vlas... : T.C.I.H. 653.03; van zijde... : T.C.I.H. 653.01 + 653.06 + 653.09; van synthetische... : T.C.I.H. 653.05 — D.T. 680*bis* a 3. Breiwerk aan het stuk : T.C.I.H. 653.07; tricotagewaren : T.C.I.H. 841.01 tot 841.03 + 841.12 — D.T. 362 — D.T. 368 a + D.T. 616 a 1; linnengoed : T.C.I.H. 656.04 + 841.04 + D.T. 590; tapijten : T.C.I.H. 657-657.04; dekens : T.C.I.H. 656.03; geweven kledingstukken voor vrouwen : D.T. 585; geweven kledingstukken voor mannen : D.T. 584; hoedenvormen... : T.C.I.H. 655.02 + 841.08 + D.T. 612 a + 612 c + 615 + 616 a 2 + 616 d; borduurwerk : T.C.I.H. 654; touwwerk... : T.C.I.H. 655.06 + 656.01 + 656.02 + 657.04; andere textielwaren... : T.C.I.H. 655.04 + 655.05 + 655.09 + 841.19 + 851.03 + 655.01 + D.T. 601 b — D.T. 590.

Buitenlandse handel in textielstoffen en textielwaren

Hoeveelheid

(tonnen)

OMSCHRIJVING (a)	Invoer					Uitvoer				
	1952	1953	1954	1955	1956	1952	1953	1954	1955	1956
Textielstoffen										
Wol en haar van dieren	**70 273**	**100 501**	**86 003**	**97 914**	**114 589**	**23 551**	**31 834**	**27 357**	**34 062**	**36 383**
Zweetwol of ruggewassen wol	50 957	73 769	57 420	66 714	79 282	2 360	2 522	1 462	3 284	1 871
Gewassen wol	4 588	8 210	5 295	6 294	6 422	9 043	12 939	9 307	11 544	13 595
Haren van andere dieren	1 182	1 504	1 611	2 368	2 768	1 145	1 869	1 637	2 338	2 202
Wol of fijn haar, gekaard of gekamd	7 241	9 012	11 312	9 769	11 241	4 405	6 234	5 479	4 905	6 145
Rafelwol, afval	6 305	8 006	10 365	12 769	14 876	6 598	8 270	9 472	11 991	12 570
Katoen	**100 543**	**107 856**	**125 115**	**108 582**	**117 197**	**8 780**	**7 728**	**8 649**	**9 423**	**10 315**
Jute	**54 928**	**66 698**	**69 677**	**78 123**	**75 676**	**2 083**	**3 442**	**4 090**	**5 845**	**7 665**
Vlas	**164 665**	**159 066**	**181 871**	**200 187**	**208 906**	**58 157**	**71 099**	**83 503**	**86 498**	**85 365**
Zijde en andere vezels van plantaardige oorsprong	**26 172**	**24 949**	**22 176**	**30 385**	**33 117**	**3 284**	**2 534**	**1 775**	**4 629**	**5 624**
Synthetische en kunstmatige vezels	**3 017**	**3 989**	**5 517**	**5 411**	**6 383**	**8 899**	**13 997**	**13 906**	**14 066**	**14 122**
Totaal textielstoffen	**419 598**	**463 059**	**490 359**	**520 602**	**555 868**	**104 754**	**130 634**	**139 280**	**154 523**	**159 474**
Textielwaren										
Garens	**8 054**	**9 728**	**11 102**	**13 955**	**13 710**	**48 917**	**56 788**	**63 960**	**64 721**	**64 057**
— van wol en fijn haar	1 798	2 614	2 738	3 058	2 916	7 171	11 128	11 639	12 746	14 317
— van katoen	995	1 432	2 474	3 219	3 988	22 236	21 471	24 527	22 837	20 660
— van jute	1 002	199	162	167	437	9 744	12 920	15 923	17 517	16 328
— van vlas	1 478	1 914	1 495	2 364	1 462	3 247	3 611	3 859	4 414	4 762
— van zijde en andere plantaardige textielstoffen (met inbegrip van papiergarens)	965	1 025	1 128	1 375	1 055	1 824	2 562	1 413	631	438

— van wol en fijn haar	1 782	2 210	2 812	3 116	3 445	2 647	4 290	5 622	5 564	7 228
— van katoen	2 058	2 254	2 742	4 295	4 139	18 292	19 017	22 425	21 253	22 298
— van jute	92	36	110	81	37	25 525	21 623	15 686	14 020	11 337
— van vlas, hennep, rameh	26	84	105	165	177	3 817	4 467	4 666	4 699	4 769
— van zijde of andere plantaardige textielstoffen, gebeurlijk gemengd met metaalvezels of papierdraden	56	64	150	142	153	14	12	25	30	27
— van synthetische en kunstmatige vezels	4 025	4 836	5 263	6 538	7 191	1 855	3 097	4 195	4 746	6 349
Andere textielwaren	**19 052**	**22 744**	**25 391**	**28 516**	**31 099**	**40 205**	**51 333**	**66 506**	**81 711**	**89 619**
Breiwerk aan het stuk	187	260	227	264	337	154	284	224	254	313
Tricotagewaren	732	729	637	666	752	950	1 243	1 458	2 030	2 477
Linnengoed	242	293	401	432	688	2 186	2 420	2 624	2 468	3 209
Tapijten	775	977	1 129	1 548	1 570	13 926	20 341	23 304	26 065	30 871
Dekens	508	582	540	575	650	5 103	5 469	8 101	7 571	7 125
Geweven kledingstukken voor vrouwen	603	624	633	602	590	194	159	284	366	465
Geweven kledingstukken voor mannen	687	713	624	495	576	906	997	1 305	1 377	1 804
Hoedenvormen en hoofddeksels in textielstoffen (behalve gebreid)	46	37	84	94	83	232	161	173	215	263
Borduurwerk, lint, tule, passementwerk	120	146	353	370	377	401	482	611	589	608
Touwwerk, zakken, linoleum, geteerd linnen, tenten en zeilen	12 957	15 599	17 382	19 394	21 119	14 703	18 170	25 738	37 748	38 606
Andere textielwaren en confectiegoederen, met inbegrip van vilt en linnen schoeisel	2 195	2 784	3 381	4 076	4 357	1 450	1 607	2 684	3 028	3 878
Totaal textielwaren	**35 145**	**41 956**	**47 675**	**56 808**	**59 951**	**141 272**	**160 627**	**183 085**	**196 744**	**205 684**

Bron : Nationaal Instituut voor de Statistiek.

(a) *Samenstelling van de tabel :* zie (a) blz. 129.

belangrijker voor de produkten, waarvoor de invoer weinig of niet toenam. Voor tricotagewaren steeg de uitvoer met ruim een derde t.o.v. 1955 tot bijna het drievoudige van 1952 en bijna het dubbele van 1951. Het stijgingstempo van de uitvoer van tapijten en van geweven kledingstukken voor mannen en vrouwen was ongeveer de helft van dat der tricotagewaren. De uitvoer overtrof de invoer met 4,1 miljard frank in 1956, tegen 3,2 in 1955 en slechts anderhalf miljard frank in 1952.

De opwaartse tendentie inzake produktieuitvoer en verbruik van meer veredelde of nieuwere textielwaren blijft dus voortduren. Bovendien zijn die produkten minder conjunctuurgevoelig en meer beveiligd tegen de buitenlandse concurrentie, terwijl de toenemende levensstandaard der bevolking een regelmatige stijging van de afzet waarborgt.

2. — *Overzicht per sector.*

a) *Katoen.*

De aankooponthouding voortvloeiende uit de onzekerheid betreffende de Amerikaanse katoenpolitiek werd, toen de verkoopsvoorwaarden bekend werden, gevolgd door een toenemende vraag die tijdens de Suez-crisis tot een zeer hoog peil opliep.

De fijnspinnerijen brachten 4 % meer garens voort; daar de invoer steeg en de uitvoer en de voorraden verminderden, is het zichtbaar binnen-

Textielproduktie

Katoen

(1953 = 100)

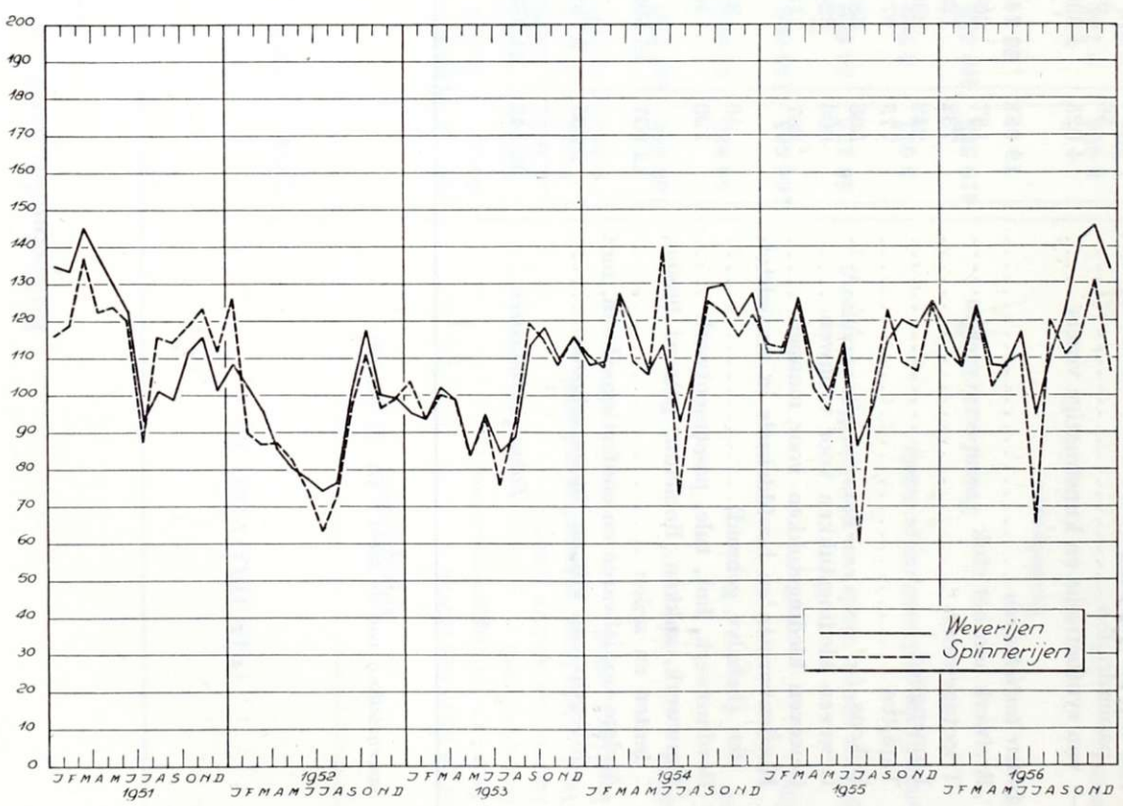

Bron : Nationaal Instituut voor de Statistiek.

lands verbruik aanzienlijk toegenomen. De produktie van kaardgarens is echter ten gevolge van de buitenlandse concurrentie weer gedaald.

De weefselproduktie nam met 5 % toe, terwijl de invoer, die in 1955 sterk gestegen was, in 1956 verminderde. De daling van de uitvoer in 1955 werd ingewonnen. De afzet van fluweel voor kleding, sponsweefsels, molton, fluweel en pluche voor stoffering, épinglé en dekens was echter geringer dan in 1955; voor dekens ging de uitvoer naar Ruanda-Urundi en Kenya-Oeganda sterk achteruit.

De Belgische katoennijverheid kan blijkbaar moeilijk op tegen een tweevoudige drukking, nl. de buitenlandse concurrentie die vooral voor goedkopere garens en weefsels zeer sterk is en de vervanging van katoen door andere garens.

b) *Wol.*

Geholpen door de officiële steunmaatregelen steeg de activiteit zeer sterk in de wolbewerking.

Reeds gedurende vele jaren wordt een verschuiving van de produktie van kaardwol ten gunste van kamwol vastgesteld; de produktie en de uitvoer van kamwolgarens bereikten een recordpeil. Steeds meer wordt de Belgische afzet van kaardwolgarens tot de tapijtnijverheid beperkt, terwijl de invoer van kaardwolgarens blijft toenemen. Eens te meer zijn de

Textielproduktie
Wol
(1953 = 100)

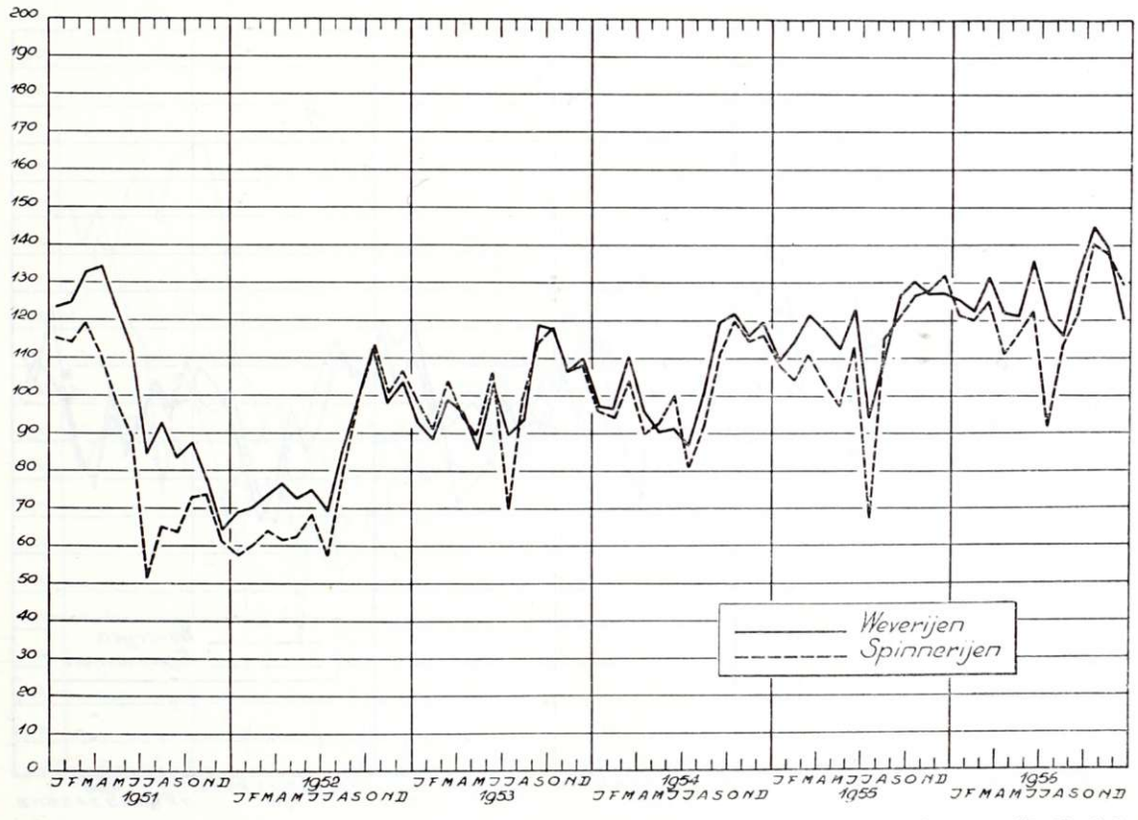

Bron : Nationaal Instituut vóor de Statistiek.

produktie en de uitvoer van dekens, tapijten, fluweel voor stoffering en épinglé zeer sterk gestegen.

Zowel de verschuiving van kaardwol naar kamwol en de uiteenlopende evolutie van de produktie in de sectoren wol en katoen, evenals de scherpe mededinging die de Belgische producenten van minderwaardige weefsels in kaardwol of in kunstgarens en -vezels vanwege landen met lage lonen ondergaan, wijzen op de noodzakelijkheid de textielnijverheid naar het betere produkt voor mensen met hogere levensstandaard te oriënteren.

c) *Bastvezels.*

De toestand in de vlasweverijen is in 1956 licht verbeterd. Ten gevolge van de krachtige propaganda-inspanning tot bevordering van het verbruik van vlasweefsels steeg de afzet in België en zelfs in de Verenigde Staten, ondanks de invoerbeperkingen die door dit land werden getroffen. In de spinnerijen nam de Franse concurrentie ten gevolge van de sterk gestegen binnenlandse vraag bovendien af, zodat niet enkel de gareninvoer sterk verminderde doch voor het eerst sedert 25 jaar vlasgarens naar Frankrijk konden worden uitgevoerd. De produktie van vlasgarens steeg dan ook met 4,4 % tot het hoogste peil sedert 1952. De weefselproduktie, hoewel 1,6 % hoger dan in 1955, bleef nog beneden het peil der voorgaande jaren.

Textielproduktie

Vlas

(1953 = 100)

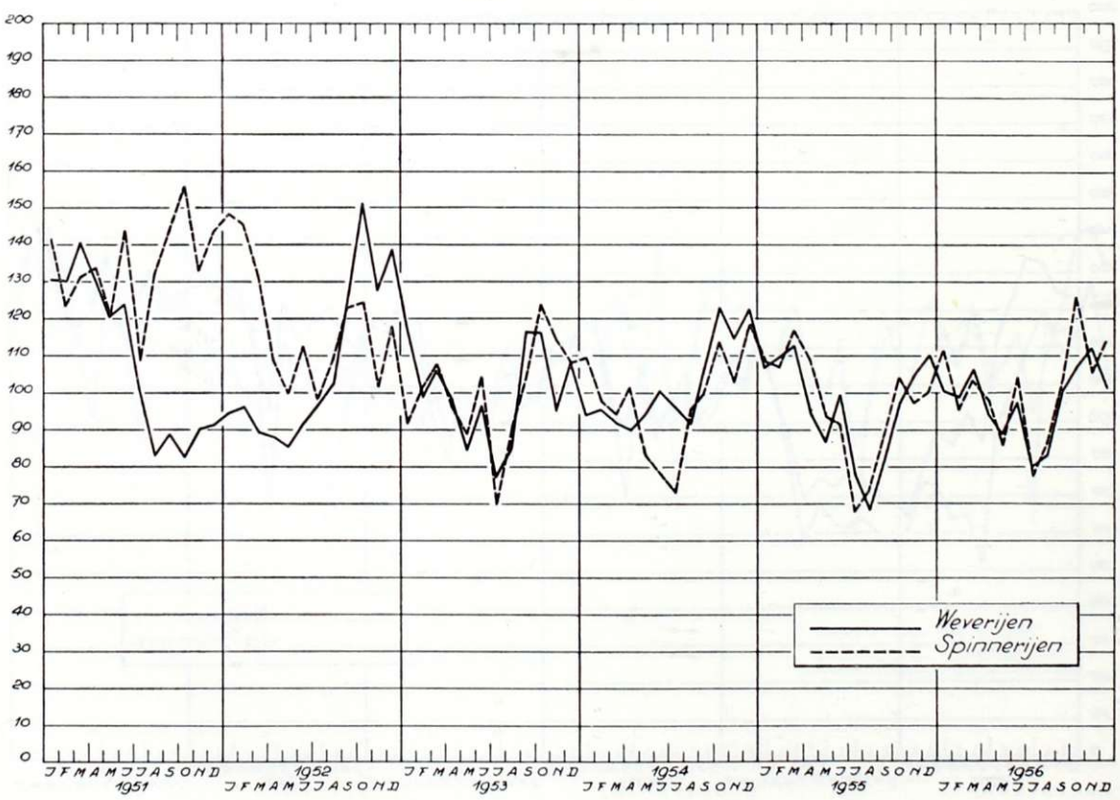

Bron : Nationaal Instituut voor de Statistiek.

De moeilijkheden in de hennepnijverheid namen ten gevolge van de onvoldoende grondstofvoorziening nog toe zodat de activiteit eens te meer daalde. De uitvoer van koordwaren kon evenwel op het voorgaande peil worden gehouden.

Ook de jutenijverheid leed onder een onvoldoende grondstofvoorziening, onder de gezamenlijke invloed van de overstromingen in Pakistan, de sluiting van het Suez-kanaal en de zeer sterke verhoging der netto-invoerprijzen bij het einde van het jaar. De afzet der spinnerijen wordt steeds meer beperkt tot de tapijtennijverheid; de vroeger stationaire produktie van jutetapijten werd bijna verdubbeld, terwijl de structurele aangroei van de vraag naar stramien voor andere tapijten voortduurt. De weefselproduktie ondergaat in groeiende mate de drukking van de Aziatische zakkenuitvoer.

De sterke expansie van de produktie van harde vezels duurt aan. Met 10 % t.o.v. 1955 gestegen, was ze reeds 142 % hoger dan in 1951.

d) *Kunstgarens en -vezels.*

De rayonproduktie is ondanks de door de toelage mogelijk gemaakte prijsverlaging slechts met 2 % gestegen. De invoer bleef toenemen, zij

Textielproduktie

Rayon

(1953 = 100)

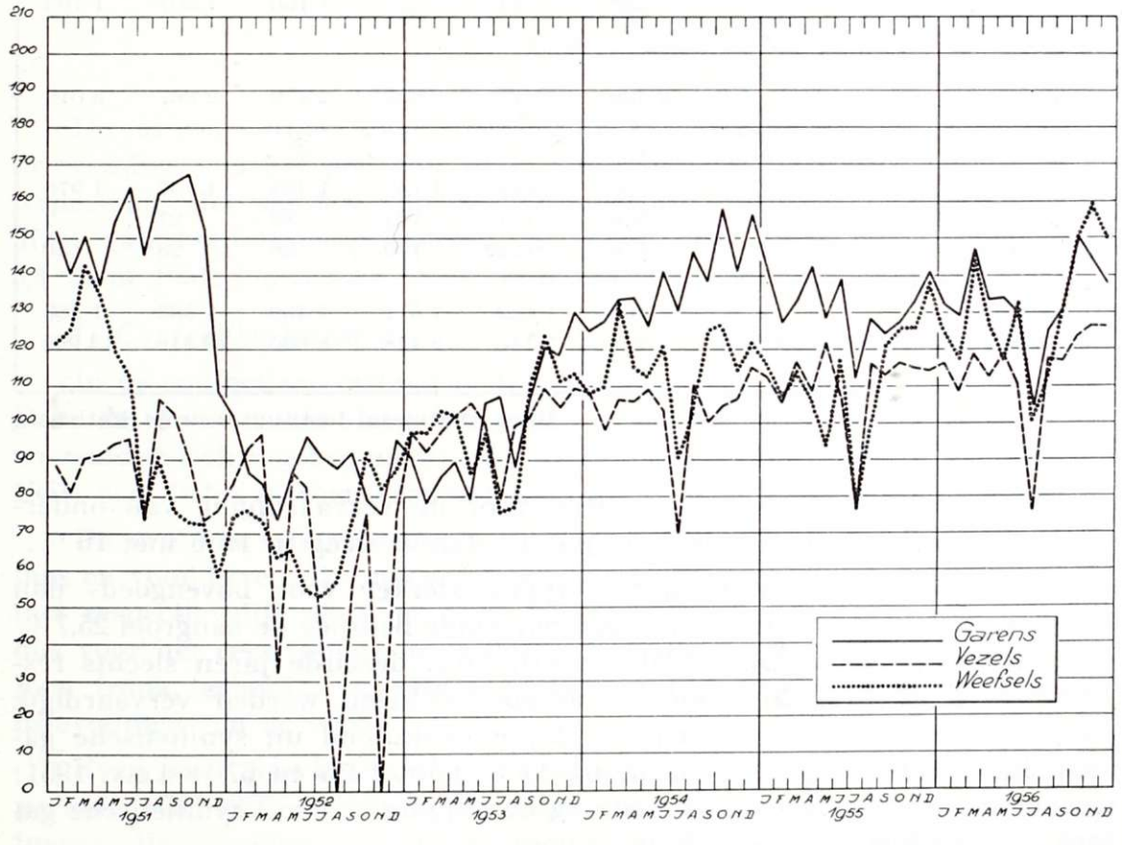

Bron : Nationaal Instituut voor de Statistiek.

het wel dat ook meer uitgevoerd werd. Ten gevolge van de groeiende vraag naar fibraan bleef de produktie hiervan toenemen. De produktie van synthetische garens, medio 1955 aangevat, bedroeg reeds 500 t. Voor weer nieuwe synthetische garens werd de produktie op semi-industriële schaal aangevat.

Berekend aan de hand van de hoeveelheid verwerkt rayon, steeg de produktie van rayonweefsels met 8 %. Er werden meer gemengde weefsels in het buitenland afgezet. Daar de invoer tegen zeer lage prijzen sterk bleef stijgen, werd op 1 juli de invoer uit Japan voor een jaar gecontingenteerd.

e) *Tricotagenijverheid.*

Het expansietempo der tricotagenijverheid was sterker dan in 1955. Het indexcijfer van het N.I.S. steeg met 14,9 % tot 74,5 % boven het peil van 1951. Er werden 15 % meer garens verwerkt; de stijging gold vooral wol en synthetische garens.

Produktie van gebreide goederen

OMSCHRIJVING	1951	1952	1953	1954	1955	1956
Gebreide stoffen (tonnen) :						
Ondergoed	5 230	4 294	4 799	5 068	5 127	5 623
Bovengoed	522	731	955	1 100	1 501	1 793
Afgewerkte produkten :						
Ondergoed (1.000 doz.)	2 509	2 429	2 623	2 770	2 867	3 019
Dameskousen (1.000 doz. paren) :						
— in nylon of andere synthetische garens	726	988	1 148	1 424	1 757	1 976
— in rayon of natuurzijde	336	151	124	83	27	7
— andere	150	122	119	36	28	36
Sokken, 3/4 kousen, sokjes (1.000 doz. paren)	1 368	1 502	1 571	1 469	1 533	1 563
Bovengoedprodukten (1.000 st.)	5 227	7 140	8 118	8 630	10 318	12 966

Bron : Nationaal Instituut voor de Statistiek.

De produktie van gebreide stoffen voor de vervaardiging van ondergoed, die stationair was tijdens de jongste jaren, steeg in 1956 met 10 %.

Eens te meer was de produktiestijging sterker voor bovengoed- dan voor ondergoedartikelen. Voor eerstgenoemde bedroeg de aangroei 25,7 % t.o.v. 1955 en 148 % t.o.v. 1951, terwijl t.o.v. dezelfde jaren slechts respectievelijk 5,3 % en 20 % meer ondergoedartikelen werden vervaardigd. De produktie van dameskousen, nog bijna uitsluitend uit synthetische garens, bleef aanzienlijk toenemen, nl. 12 % t.o.v. 1955 en 67 % t.o.v. 1951; tegenover laatstgenoemd jaar bedroeg de stijging voor uit synthetische garens vervaardigde kousen 172 %.

Tricotagenijverheid

Produktie en personeelsbezetting

(1953 = 100)

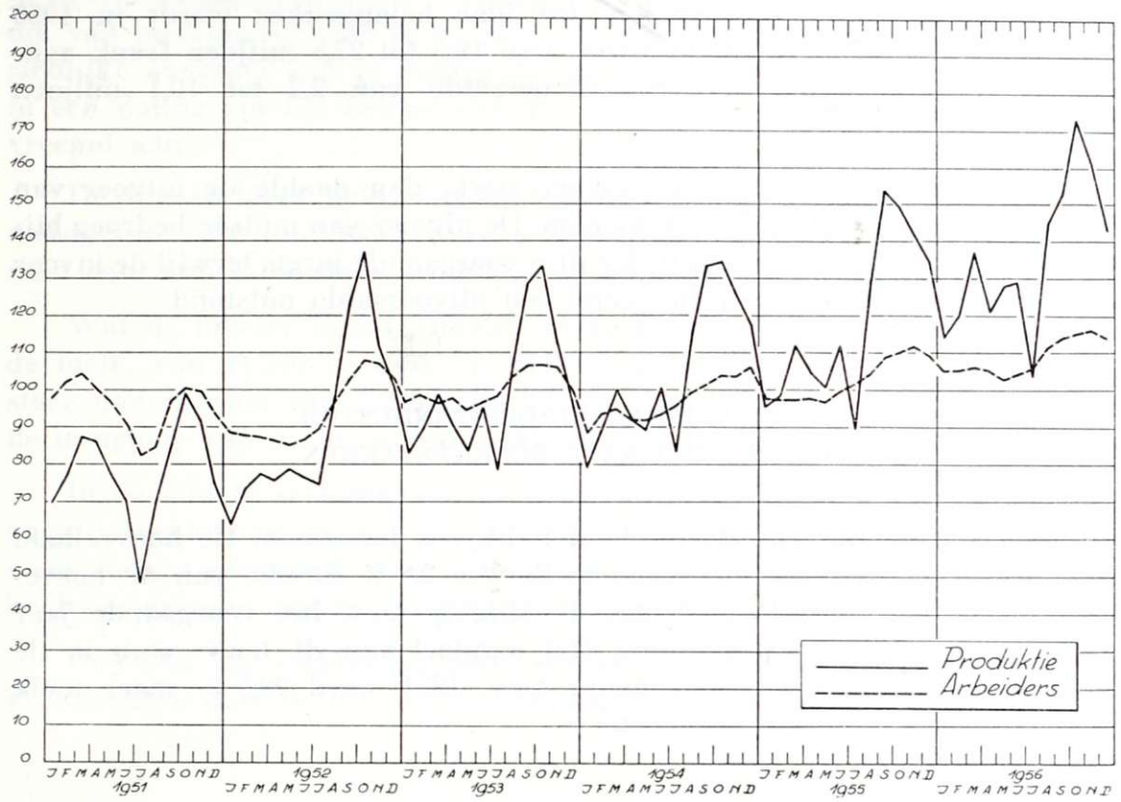

Bron : Nationaal Instituut voor de Statistiek.

De uitvoer groeit naar verhouding nog sterker aan en steeg tot het drievoudige van het peil van 1952; die stijging geldt enkel de afzet in Nederland. Het aandeel van de tricotagewaren in de totale buitenlandse afzet van textielwaren, bedroeg 7,1 % in 1956, tegen 5,9 % in 1955 en 3,4 % in 1951. De invoer bleef stationair.

f) *Confectienijverheid.*

In de confectienijverheid is de activiteit weer zeer sterk aangegroeid. Daar de uitvoer meer steeg dan de invoer, is het sedert 1952 ingetreden invoersaldo sterk ingekrompen; t.o.v. Nederland werd voor het eerst sedert 1951 een licht uitvoeroverschot geboekt.

De evolutie was vooral gunstig voor geweven kledingstukken voor dames en voor heren. De invoer bleef vrijwel stationair, terwijl de uitvoer met respectievelijk 48 % en 57 % aangroeide; voor herenkleding werd aldus voor het eerst sedert de oorlog een netto-uitvoer, ten belope van 87 miljoen frank, geboekt. De uitvoer van gummi-kleding steeg met 29 % tot het drievoudige van de invoer.

Even goed ging het inzake linnengoed voor heren. De uitvoer die in de periode 1953-1955 slechts licht toegenomen was, steeg met 83 %, terwijl de invoer, die voordien sterker aangroeide dan de uitvoer, slechts 19 % hoger

was. Het invoersaldo liep dan ook van 25,6 tot 8,5 miljoen frank terug. Inzake linnengoed voor dames was de evolutie niet zo gunstig. Hoewel de uitvoer voor het eerst sedert verscheidene jaren steeg, en wel met 33 %, nam de invoer, die van jaar tot jaar belangrijker wordt in 1956 met 40 % toe, zodat de netto-invoer van 19,5 tot 27,8 miljoen frank aangroeide. Voor korsetten steeg het uitvoersaldo van 2,2 tot 10,1 miljoen frank.

Steeg voor herenhoeden de uitvoer sterk, dan daalde de uitvoer van dameshoeden, terwijl de invoer toenam. De uitvoer van mutsen bedroeg bijna het drievoudige van het peil der drie voorgaande jaren, terwijl de invoer sterk verminderde en voor het eerst een uitvoersaldo ontstond.

§ 7. — VOEDINGSMIDDELENINDUSTRIE EN AANVERWANTE BEDRIJFSTAKKEN

De activiteit der zuivelnijverheid is blijven toenemen. De hoeveelheid door de zuivelfabrieken ontvangen melk was 2,8 % en die van de hoeveroom 8,2 % hoger dan in 1955 toen de stijging t.o.v. het voorgaande jaar respectievelijk 1,3 en 4 % bedroeg. Het aandeel van de hoeveroom in de totale ontvangst blijft dus toenemen : t.o.v. 1951 werd 29,5 % meer melk en 45 % meer hoeveroom verwerkt.

Bedrijvigheid in de zuivelnijverheid

OMSCHRIJVING	Eenheid (a)	1952	1953	1954	1955	1956
Ontvangst :						
Melk	10^3 lit.	932 783	1 091 364	1 152 726	1 167 653	1 200 219
Hoeveroom	ton	36 184	41 230	46 092	48 125	52 081
Bereiding voor de consumptie :						
Melkerijmelk	10^3 lit.	352 473	344 148	364 857	380 459	401 476
Fabricage :						
Boter	ton	33 889	41 091	44 610	44 879	46 325
Kaas :						
a) Verse	ton	6 155	6 300	7 003	7 407	7 706
b) Andere (b)	ton	4 560	4 764	4 568	5 184	5 642
Melkpoeder	ton	10 094	16 008	15 810	16 049	19 103
Ingedikte melk	ton	4 258	8 508	8 960	14 225	18 468
Consumptie-ijs	10^3 lit.	1 053	888	1 963	4 182	4 863
Diëet- en speciale produkten	ton	3 203	5 028	7 509	11 012	12 883

Bron : Nationaal Instituut voor de Statistiek.

(a) Zonder rekening te houden met het verschillend water- of vetgehalte.
(b) Exclusief Hervekaas en gesmolten kaas.

De tendentie tot een verder doorgedreven valorisatie van de melk duurt voort : terwijl slechts 5,5 % meer melkerijmelk en 3,2 % meer boter in de zuivelfabrieken werd voortgebracht, steeg de kaasproduktie met 6 %, die van melkpoeder met 19 %, die van ingedikte melk met 30 %. De aanzienlijke aangroei van de yoghurtproduktie in de voorgaande jaren sloeg in een daling om ten belope van 10 % ; de kille zomer is hier wel niet vreemd aan.

De invoer bleef licht stijgen, behalve wat boter betreft, waarvoor een daling van 9 388 tot 5 819 t werd geboekt. Het binnenlands kaasverbruik nam aanzienlijk toe daar produktie en netto-invoer groter waren.

Wat de uitvoer betreft, daalde de verkoop van melk, vooral afgeroomde melk, van 44 940 in 1955 tot 24 969 t in 1956. De afzet van melkpoeder steeg daarentegen van 7 226 t tot 10 153 t en compenseerde ruimschoots de terugloop van de uitvoer van afgeroomde melk.

In de andere sectoren van de beschouwde bedrijfstak was de evolutie nogal uiteenlopend, zij het wel dat de verschillen t.o.v. 1955 over het algemeen weinig belangrijk waren. Voor sommige produkten ontstond een sterke hamstervraag tijdens de gebeurtenissen om het Suez-kanaal.

Ondanks het ongunstige zomerweder in 1956 werden bijna evenveel grondstoffen door de brouwerijen verwerkt als in 1955. De vermindering

Bedrijvigheid in sommige takken van de voedingsmiddelenindustrie

OMSCHRIJVING	Eenheid	1951	1952	1953	1954	1955	1956
Meelproduktie	10^3t	767,1	786,4	754,6	767,0	764,0	796,8
Grondstoffenaangifte door de brouwerijen	10^3t	143,6	149,3	148,7	151,2	158,5	157,5
Alcoholproduktie (alcohol van 50°, temp. 15°C)	10^6 lit.	28,3	23,7	27,7	23,7	25,7	26,4
Suikerproduktie :							
a) ruwe suiker	10^3t	268,5	325,1	408,3	346,7	361,8	309,6
b) produktie na verwerking in de raffinaderijen	10^3t	188,6	191,6	197,3	174,1	182,3	194,1
Produktie van margarine (geschikt voor verbruik)	10^3t	69,3	73,7	75,2	85,2	88,3	91,8
Produktie van plantaardige en dierlijke oliën :							
a) ruwe lijnolie	10^3t	..	42,8	18,1	14,3	14,1	15,3
b) andere ruwe olie	10^3t	..	78,7	51,6	62,9	47,9	69,6
c) oliën die andere bewerkingen ondergaan hebben	10^3t	..	111,8	125,4	134,0	161,2	156,0
d) veekoeken en schroot	10^3t	..	161,2	99,7	101,8	96,1	111,4
Produktie van jam, geconfijte vruchten, enz.	10^3t	20,8	19,3	16,6	18,5	20,2	22,2

Bron : Nationaal Instituut voor de Statistiek.

Buitenlandse handel in voedingswaren en aanverwante produkten

Waarde

(miljoenen franken)

OMSCHRIJVING (a)	Invoer					Uitvoer				
	1952	1953	1954	1955	1956	1952	1953	1954	1955	1956
Wijn	730	684	761	756	836	17	11	30	23	32
Andere dranken	241	261	298	327	348	38	48	48	71	90
Bereid of ingelegd vlees	279	255	282	260	302	396	266	201	202	244
Zuivelprodukten en natuurhonig	3 855	2 707	2 146	2 266	2 054	108	159	169	150	199
Bereide vis en schaaldieren	357	382	419	479	582	19	15	17	19	25
Meel en uit meel of zetmeel bereide produkten	229	205	256	348	428	609	613	505	513	605
Bereidingen van groenten en fruit	361	358	520	611	692	178	162	204	217	362
Suiker	559	506	288	202	236	736	1 386	668	747	920
Cacao (inclusief cacaodoppen, schillen en vliezen)	579	636	916	723	644	8	9	12	18	13
Uit suiker of cacao bereide produkten	288	303	333	339	372	216	141	121	148	200
Niet-eetbare oliehoudende zaden, noten en pitten	1 894	959	1 279	928	1 601	76	68	62	61	57
Oliën en vetten van dierlijke of plantaardige oorsprong (etherische oliën, margarine en spijsvetten niet inbegrepen)	1 459	1 449	1 468	1 964	1 717	1 990	978	803	1 099	1 084
Margarine en spijsvetten	57	114	108	124	106	74	211	207	203	150
Bewerkte produkten voor de voedering van dieren	1 223	962	1 240	1 304	1 202	308	358	315	401	445
Koffie-extracten en andere bereide voedingswaren niet elders genoemd	159	163	82	104	118	49	61	82	86	80

Bron : Nationaal Instituut voor de Statistiek.

(a) *Samenstelling van de tabel.* — Wijn : T.C.I.H. 112.01; andere dranken : T.C.I.H. 11 — 112.01; bereid of ingelegd vlees : T.C.I.H. 012 + 013; zuivelprodukten... : T.C.I.H 02 — 025; bereide vis... : T.C.I.H. 032 meel... : T.C.I.H. 046 + 047 + 048; bereidingen van groenten... : T.C.I.H. 053 + 055; suiker : T.C.I.H. 061; cacao T.C.I.H. 072; uit suiker... : T.C.I.H. 062.01 + 073.01 + niet-eetbare oliehoudende... : T.C.I.H, 221; oliën en vetten... : T.C.I.H. 41; margarine... T.C.I.H. 091; bewerkte produkten bestemd voor de voedering van dieren : T.C.I.H. 08 — 081.01; koffie-extracten... : T.C.I.H. 071.03 + 099.

Buitenlandse handel in voedingswaren en aanverwante produkten

Hoeveelheid

(tonnen)

OMSCHRIJVING (a)	Invoer					Uitvoer				
	1952	1953	1954	1955	1956	1952	1953	1954	1955	1956
Wijn	49 784	48 322	54 350	56 018	61 303	1 416	476	2 014	1 338	1 956
Andere dranken	27 819	32 048	35 161	38 861	124 044	4 953	6 658	6 644	18 778	22 099
Bereid of ingelegd vlees	6 143	6 350	7 258	7 031	7 221	10 360	7 175	6 565	6 946	8 835
Zuivelprodukten en natuurhonig	92 852	80 051	67 249	68 430	65 781	31 994	56 539	68 464	53 514	36 859
Bereide vis en schaaldieren	11 928	13 499	15 013	16 368	19 302	528	404	594	731	849
Meel en uit meel of zetmeel bereide produkten	21 538	15 557	27 664	50 563	59 475	48 827	61 685	51 738	58 673	68 614
Bereidingen van groenten en fruit	23 766	26 234	33 954	43 435	41 579	11 153	11 389	14 664	16 841	30 148
Suiker	109 487	94 700	74 267	76 940	67 271	82 948	238 036	95 654	111 145	144 142
Cacao (inclusief cacaodoppen, schillen en vliezen)	11 628	13 313	13 390	13 342	16 620	156	142	156	394	416
Uit suiker of cacao bereide produkten	9 165	9 433	9 890	10 043	11 259	6 749	3 429	2 584	3 201	7 171
Niet-eetbare oliehoudende zaden, noten en pitten										
Oliën en vetten van dierlijke of plantaardige oorsprong (etherische oliën, margarine en spijsvetten niet inbegrepen)	244 796	137 432	168 040	137 367	215 254	5 454	7 073	7 004	6 770	6 306
Margarine en spijsvetten	112 998	126 226	122 965	160 580	134 532	118 684	70 488	60 037	79 602	72 518
Bewerkte produkten voor de voedering van dieren	4 774	12 053	8 837	11 470	10 381	4 207	14 622	11 411	13 496	11 058
Koffie-extracten en andere bereide voedingswaren niet elders genoemd	445 480	362 059	455 034	423 855	396 987	69 150	82 232	79 545	96 113	102 954
	3 447	3 620	1 975	2 249	2 418	4 103	4 456	4 768	6 052	5 781

Bron : Nationaal Instituut voor de Statistiek.

(a) *Samenstelling van de tabel* : zie (a) blz. 140.

van de afzet in de drankhuizen ging gepaard met een groter verbruik thuis. Het aantal brouwerijen nam verder af. Eens te meer steeg de invoer en wel met 5 % naar hoeveelheid met 10 % naar waarde, doch de uitvoer nam nog meer toe, nl. met respectievelijk 33 en 32 %.

Er werd in 1956 een begin gemaakt met een eigen wijnproduktie. De invoer blijft sterk toenemen.

Ten gevolge van de ongunstige bietenoogst daalde de suikerproduktie. De hoeveelheid suiker bekomen na verwerking in de raffinaderijen was daarentegen belangrijker dan in 1955.

De stijging der margarineproduktie duurde voort; ze werd bovendien door voornoemde hamsteraankopen begunstigd. De uitvoer verminderde en de invoer, die weinig belangrijk is, steeg zodat het schijnbaar binnenlands verbruik weer tamelijk sterk is aangegroeid. Waarschijnlijk heeft het sedert een paar jaren op de markt brengen van betere kwaliteiten enige substitutie ten nadele van het boterverbruik teweeggebracht.

Sedert 1954 stijgt de produktie van jam en van ingelegd fruit ondanks de gestegen invoer; er werd meer ingelegd fruit uitgevoerd. Over het algemeen blijkt het binnenlands verbruik dus aanzienlijk toe te nemen.

De netto-uitvoer van suikergoed en andere met suiker bereide produkten steeg sterk; naar gewicht werd ruim driemaal meer uitgevoerd dan in 1955, terwijl de waarde hiervan bijna verdubbelde; die invoer nam bijna niet toe. De uitvoer van chocolade en hiermee vervaardigde produkten steeg evenveel als de invoer, nl. elk met 1 000 ton en 30 miljoen frank.

De uitvoer van uit graan bereide produkten (uit meel en zetmeel van fruit en groenten bereide produkten inbegrepen) steeg naar waarde met 14 % tot 545 miljoen frank, terwijl de invoer verminderde. Die evolutie wordt hoofdzakelijk door de mouthandel bepaald. Sedert verscheidene jaren ging de uitvoer van bakkerijprodukten achteruit, terwijl de invoer toeneemt. Het uitvoersaldo voor bakkerijprodukten dat in 1952 nog 162 miljoen frank bedroeg, kromp tot 116 miljoen frank in 1955 en 62 miljoen frank in 1956 in.

De produktie van ruwe lijnolie en andere ruwe olie evenals die van veekoeken en schroot waren hoger dan in 1955.

§ 8. — DIAMANTNIJVERHEID

De in 1955 vastgestelde herleving duurde in 1956 voort. Hoewel de voorziening, in het bijzonder wat geschikte stenen betreft, moeilijk was en de prijzen stegen, heeft deze nijverheid in het algemeen op volle kracht gewerkt. De personeelsbezetting bereikte het hoogste peil sedert 1952; de vorming van jonge arbeiders wekt evenwel ernstige zorgen.

De buitenlandse concurrentie gold vooral die van Israël, in het bijzonder wat de « mêlées » betreft, waarvan de produktie ook in de Verenigde Staten van Amerika blijkt toe te nemen. De Duitse mededinging is daarentegen blijkbaar minder sterk geworden.

Invoer en uitvoer van diamant

Maandgemiddelden

(miljoenen franken)

JAARTAL	Invoer		Uitvoer	
	Ruwe diamant	Geslepen sierdiamant	Ruwe diamant	Geslepen sierdiamant
1950	195,5	16,4	2,5	185,0
1951	250,6	15,1	2,6	234,0
1952	225,2	6,1	2,5	207,3
1953	212,8	11,6	10,5	228,8
1954	220,0	35,7	33,8	267,2
1955	288,6	59,6	48,1	337,2
1956	355,2	68,2	73,4	376,4

Bron : Diamond Office (Antwerpen).

Er dient te worden aangestipt dat de invoer van geslepen diamant uit Zuid-Afrika en Israël voortdurend belangrijker wordt. De aangroei van de uitvoer moet dan ook niet gans op rekening van de eigen industrie worden geschreven. Die evolutie bevestigt evenwel dat Antwerpen als markt van geslepen diamant aan belangrijkheid wint.

Ook de handel in industriediamant was zeer druk, vooral in het eerste halfjaar en in het laatste kwartaal, toen belangrijke aankopen voor Amerikaanse strategische voorraadvorming werden doorgegeven.

§ 9. — DIVERSE INDUSTRIEËN

1. — *Huiden-, leder- en schoennijverheid.*

De uiteenlopende evolutie van de produktie van zwaar en licht leder duurt voort. Er werd 20 % minder zwaar leder voortgebracht zodat de vermindering t.o.v. 1938 reeds 67 % bedraagt. Deze structurele daling geldt vooral zoolleder ten gevolge van de toenemende concurrentie van andere produkten. De vervaardiging van licht leder is daarentegen voor het tweede achtereenvolgend jaar gestegen en wel met 16 %; desondanks bleef de produktie nog 27 % beneden het peil van 1938.

De schoenenproduktie verliep vrijwel evenwijdig met de vervaardiging van licht leder, namelijk een stijging van 9 % voor gans lederen schoenen (vooral dames- en kinderschoenen) en 10 % voor andere schoenen (vooral heren- en damesschoenen). De produktie van pantoffels in bovenleder en in kameelhaar nam met 10 % toe.

Zowel voor bovenleder als voor schoenen en pantoffels werd aldus het

Buitenlandse handel in huiden, leder en lederwaren

OMSCHRIJVING (a)	Invoer					Uitvoer				
	1952	1953	1954	1955	1956	1952	1953	1954	1955	1956
	WAARDE (miljoenen franken)									
	776	872	889	863	937	299	398	383	428	385
Onbereide huiden, vellen en pelterijen	435	453	470	462	503	337	424	400	406	439
Leder	230	220	231	253	251	98	80	63	80	100
Bereide pelterijen	264	260	248	233	260	109	132	125	135	156
Schoeisel, geheel of voornamelijk in leder	42	45	45	50	49	68	92	87	94	100
Lederen handschoenen	64	57	68	70	78	68	68	88	93	114
Andere lederwaren										
	HOEVEELHEID (tonnen)									
	20 259	19 933	24 932	23 127	22 152	11 663	16 432	17 830	21 380	19 019
Onbereide huiden, vellen en pelterijen	3 901	3 262	3 837	3 807	3 923	1 305	1 603	1 735	1 708	2 023
Leder	249	187	238	223	223	153	131	121	272	274
Bereide pelterijen	1 215	1 165	1 127	1 083	1 197	486	691	644	712	847
Schoeisel, geheel of voornamelijk in leder	18	17	45	52	55	45	65	71	81	90
Lederen handschoenen	249	214	445	482	499	136	145	677	663	710
Andere lederwaren										

Bron : Nationaal Instituut voor de Statistiek.

(a) *Samenstelling van de tabel.* — Onbereide huiden... : T.C.I.H. 21; leder : T.C.I.H. 611; bereide pelterijen : T.C.I.H. 613; schoeisel... : T.C.I.H. 851.02 + D.T. 601 a + D.T. 606 a; lederen handschoenen : D.T. 362; andere lederwaren : T.C.I.H. 612 + D.T. 612 b + D.T. 616 b + T.C.I.H. 841.06.

Produktie van afgewerkt leder en van schoenen

JAARTAL	Zwaar leder (tonnen)			Licht leder (duizenden vierkante voeten)	Schoenen (duizenden stuks)	
	Zoolleder	Technisch leder	Totaal		Gans lederen	Andere
1938	. .	. .	13 200	61 512	. .	. .
1949	6 763	1 475	8 238	34 674	6 408	1 608
1951	6 701	1 491	8 192	37 008	7 332	1 920
1952	5 371	1 438	6 809	34 373	8 257	2 182
1953	4 111	1 218	5 329	35 215	7 433	2 451
1954	4 664	1 220	5 884	34 156	7 973	2 360
1955	4 142	1 295	5 437	38 423	8 324	2 533
1956	3 165	1 204	4 369	44 676	9 054	2 790

Bron : Nationaal Instituut voor de Statistiek.

peil van 1951 ruimschoots overtroffen. Ten dele hangt dit samen met de toenemende uitvoer, het sedert 1952 horizontaal verloop van de invoer en een krachtige rationaliseringsinspanning.

2. — *Tabaksnijverheid.*

In de tabaksnijverheid, de structurele achteruitgang inzake rooktabak te na gesproken, is de toestand weer aanmerkelijk verbeterd.

Vooral de vervaardiging van sigaren en cigarillo's nam aanzienlijk toe, nl. met respectievelijk 12 en 24 % (1). Voor cigarillo's werd aldus het

Tabaksindustrie

Verwerkte hoeveelheid

(tonnen)

OMSCHRIJVING	1937/1939	1951	1952	1953	1954	1955	1956
Sigaren.....	1 593	670	611	733	712	766	855
Cigarillo's	1 827	997	1 202	1 407	1 465	1 544	1 914
Sigaretten	6 860	11 250	10 761	10 839	11 025	11 391	11 673
Rooktabak	14 914	11 722	11 577	10 990	10 616	10 169	10 047
Andere tabakssoorten..	388	201	192	151	185	130	137
Totaal...	**25 582**	**24 840**	**24 343**	**24 120**	**24 003**	**24 000**	**24 626**

Bronnen : Belgisch-Luxemburgs Verbond der Tabaksverwerkende Industrieën (1937/1939).
Nationaal Instituut voor de Statistiek.

(1) Hoeveelheid verwerkte tabak.

Buitenlandse handel in tabak en tabakswaren

OMSCHRIJVING (a)	Invoer					Uitvoer				
	1952	1953	1954	1955	1956	1952	1953	1954	1955	1956
	WAARDE (miljoenen franken)									
Ruwe tabak	881	908	892	884	942	15	4	3	4	7
Sigaren	81	79	102	107	111	8	14	10	15	20
Cigarillo's	22	34	37	33	30	7	9	10	16	23
Sigaretten	16	17	15	16	15	78	84	70	106	134
Rooktabak	7	6	6	6	6	20	4	2	1	1
Andere tabaksprodukten (inclusief tabaksextracten en tabakspoeder)	1	1	2	2	3	—	—	—	—	—
	HOEVEELHEID (tonnen)									
Ruwe tabak	21 522	21 446	21 341	21 936	22 691	368	218	179	241	331
Sigaren	203	197	278	294	313	18	47	34	44	62
Cigarillo's	62	91	102	90	76	25	35	39	61	82
Sigaretten	130	130	120	165	136	711	792	722	1 009	1 415
Rooktabak	93	69	84	78	90	293	60	31	13	11
Andere tabaksprodukten (inclusief tabaksextracten en tabakspoeder)	10	10	18	27	31	270	305	251	191	262

Bron : Nationaal Instituut voor de Statistiek.

(a) *Samenstelling van de tabel.* — Ruwe tabak : T.C.I.H. 121; sigaren : D.T. 172 d 1; cigarillo's : D.T. 172 d 2; sigaretten : T.C.I.H. 122.02; rooktabak : D.T. 172 a; andere tabaksprodukten... : D.T. 172 b + D.T. 172 c + D.T. 172 f + D.T. 172 g.

vooroorlogs peil overtroffen doch voor sigaren bleef men nog 46 % beneden dit peil, hoewel de hoeveelheid verwerkte tabak groter was dan in gelijk welk naoorlogs jaar. Voor beide produkten zijn zowel het binnenlands verbruik als de uitvoer — in het bijzonder naar Nederland en naar Noord-Afrika — aanzienlijk toegenomen. De invoer van Nederlandse sigaren steeg evenwel aanmerkelijk, terwijl de invoer van cigarillo's aanzienlijk verminderde.

Het binnenlands verbruik en de uitvoer van sigaretten zijn eens te meer sterk gestegen.

3. — *Houtverwerkende nijverheid.*

In de houtverwerkende nijverheid bleef de activiteit ondanks de verdere stijging van de invoer aangroeien, zowel ten gunste van het binnenlands verbruik als van de uitvoer. Opvallend is in de meubelnijverheid de verschuiving van de vraag voor traditionele en stijlmeubels, artisanaal of semi-industrieel vervaardigd, naar het industrieel vervaardigde « mo-

Omzet in de houtverwerkende nijverheid (a)

OMSCHRIJVING	Aantal uren-arbeiders (duizenden)			Omzet in waarde (miljoenen franken)		
	1954	1955	1956	1954	1955	1956
Meubels	27 274	26 436	27 665	1 988	2 007	2 265
Zetels	4 267	4 416	5 553	315	352	430
Schrijnwerkerij	4 916	5 544	5 976	411	722	522
Houten vaatwerk	3 911	4 656	5 177	311	358	394
Kaders, lijsten, schaverijen	1 521	1 560	1 490	104	129	134
Kurk	348	372	351	72	56	56
Mandenmakerij en rotan	860	756	666	56	49	39
Klompennijverheid	503	480	401	30	28	26
Borstelnijverheid	1 620	1 608	1 493	200	188	199
Kisten- en tonnennijverheid	3 856	3 732	4 109	327	337	447
Parket	1 184	1 164	1 193	119	128	138
Geplakt hout en geperste panelen	3 369	4 680	5 120	494	697	744
Totaal	**53 629**	**55 392**	**59 196**	**4 427**	**5 049**	**5 394**

Bron : Nationaal Instituut voor de Statistiek.

(a) Inrichtingen met 25 of meer arbeiders.

derne en standaardmeubel », zowel voor keukenuitrusting als voor de bemeubeling der eigenlijke woonkamer en voor de deuren. Hiermee moet ten dele in verband worden gebracht het voortduren van de sterke aangroei van de vervaardiging van geperste panelen en van geplakt hout, ondanks de sterke concurrentie van gelijkaardige produkten in andere grondstoffen.

Buitenlandse handel in hout, kurk en andere plantaardige grondstoffen gebruikt in de borstel- en mandenmakerij en dgl., evenals de afgewerkte produkten hiervan

OMSCHRIJVING (a)	Invoer					Uitvoer				
	1952	1953	1954	1955	1956	1952	1953	1954	1955	1956
	WAARDE (miljoenen franken)									
Hout en kurk, ruw of eenvoudig bewerkt	2 243	1 784	2 240	3 203	2 728	313	306	314	587	642
Plantaardige stoffen voor borstel- en mandenmakerij	38	48	66	75	82	42	51	64	59	61
Hout- en kurkplaten	301	293	310	333	334	53	59	135	178	247
Houten meubelen	259	264	249	250	293	21	25	31	41	68
Andere hout- en kurkwaren, vlechtwerk, borstels, manden, enz.	254	264	297	341	384	136	161	120	123	153
	HOEVEELHEID (tonnen)									
Hout en kurk, ruw of eenvoudig bewerkt	931 026	587 230	781 091	1 202 390	1 087 773	191 973	209 210	197 054	334 158	333 302
Plantaardige stoffen voor borstel- en mandenmakerij	4 588	5 972	8 108	8 385	9 010	3 955	3 739	4 002	3 289	3 638
Hout- en kurkplaten	21 861	26 678	23 570	23 153	24 958	4 755	4 387	10 024	15 648	24 069
Houten meubelen	5 813	5 998	5 713	5 607	6 380	397	398	664	775	1 469
Andere hout- en kurkwaren, vlechtwerk, borstels, manden, enz.	7 552	8 476	9 796	12 819	14 938	6 564	8 050	6 009	6 502	7 800

Bron : Nationaal Instituut voor de Statistiek.

(a) *Samenstelling van de tabel.* — Hout en kurk... : T.C.I.H. 24 — T.C.I.H. 241.02; plantaardige stoffen... : T.C.I.H. 292.03 + D.T. 98; hout- en kurkplaten : T.C.I.H. 631 + 633.01; houten meubelen : T.C.I.H. 821.01; andere hout... : T.C.I.H. 632 + 633.09 + 899.12 + 899.13 + D.T. 403 a 1 + D.T. 403 b 1 + D.T. 404 a + D.T. 405 a + D.T. 413 + D.T. 605 a en b + D.T. 611 + D.T. 614.

AFDELING III. – WATERVOORZIENING

Het probleem van de watervoorziening in het land vergt nog steeds de aandacht van de gespecialiseerde kringen (1). Maar de statistiek over het waterverbruik in de nijverheid waarmee in 1951 begonnen werd, loopt nog niet over een voldoend aantal jaren om er nauwkeurige besluiten uit af te leiden. Bovendien werd deze statistiek sedert het tweede kwartaal van 1955 gewijzigd, zoals trouwens in « De Belgische economie in 1955 » werd aangeduid.

Raming van het waterverbruik in de nijverheid tijdens het jaar 1956
Herkomst en bestemming
(duizenden kubieke meters)

BEDRIJFSTAK	Hoeveelheid water afkomstig				Totaal
	uit één of meerdere putten	uit een waterloop of een kanaal (a)	van de openbare distributie	andere herkomst	
Mijnen	20 434	141 494	783	19 087	181 798
Cokes- en gasfabrieken	352	28 467	206	971	29 996
Elektriciteitsbedrijven (a)	385	1 112	562	27	2 086
IJzer- en staalnijverheid	6 049	845 458	1 506	32 774	885 787
Scheikundige nijverheid	13 964	207 206	2 111	2 525	225 806
Textielveredeling	6 587	8 434	3 471	370	18 862
Glasnijverheid	928	15 452	664	408	17 452
Olieraffinaderijen en margarinefabrieken	1 106	14 874	266	2	16 248
Stokerijen	1 098	4 961	277	—	6 336
Bereiding van andere dranken	11 206	2 213	3 598	411	17 428
Suikerfabrieken	5 785	13 134	803	410	20 132
Papiernijverheid	20 012	64 360	704	3 853	88 929
Totaal	**87 906**	**1 347 165**	**14 951**	**60 838**	**1 510 860**

Bron : Nationaal Instituut voor de Statistiek.

(a) Exclusief het koelwater van de elektrische centrales afkomstig uit een waterloop of een kanaal.

(1) Zie *De Belgische economie in 1951*, Brussel, 1952, (Ministerie van Economische Zaken en Middenstand, Dienst voor Algemene Studiën en Documentatie), blz. 96.

Raming van het waterverbruik in de nijverheid tijdens het jaar 1956

Herkomst en lokalisatie per bestuurlijk arrondissement

(duizenden kubieke meters)

BESTUURLIJK ARRONDISSEMENT	Hoeveelheid water afkomstig				Totaal
	uit één of meerdere putten	uit een waterloop of een kanaal (a)	van de openbare distributie	andere herkomst	
Antwerpen	2 094	7 943	1 598	2	11 637
Mechelen	783	23 484	356	—	24 623
Turnhout	1 824	5 029	58	—	6 911
Brussel	4 996	59 185	2 144	632	66 957
Leuven	4 269	8 184	445	8	12 906
Nijvel	5 984	21 450	235	3 638	31 307
Brugge	620	4 776	203	—	5 599
Diksmuide	38	—	—	—	38
Ieper	105	43	25	—	173
Kortrijk	1 451	1 792	272	4	3 519
Oostende	168	38 073	128	—	38 369
Roeselare	398	8 345	172	—	8 915
Tielt	186	—	—	—	186
Veurne	29	108	23	—	160
Aalst	903	17 819	478	4	19 204
Dendermonde	1 000	2 896	19	14	3 929
Eeklo	564	1 695	92	—	2 351
Gent	3 565	46 104	830	26	50 525
Oudenaarde	1 120	214	604	381	2 319
Sint-Niklaas	592	308	63	—	963
Aat	602	1 069	24	28	1 723
Charleroi	3 673	269 478	1 697	7 212	282 060
Bergen	7 671	32 122	273	4 876	44 942
Zinnik	4 905	2 491	156	1 040	8 592
Thuin	525	860	32	524	1 941
Doornik	3 650	365	21	13	4 049
Hoei	428	1 468	23	—	1 919
Luik	5 290	630 014	1 586	6 685	643 575
Verviers	6 204	15 997	3 057	196	25 454
Borgworm	879	2 801	5	410	4 095
Hasselt	8 671	10 910	128	1 868	21 577
Maaseik	1 770	2 804	—	—	4 574
Tongeren	5 231	98 000	—	—	103 231
Aarlen	4	18 226	3	32 741	50 974
Bastenaken	—	—	—	—	—
Marche-en-Famenne	—	—	1	—	1
Neufchâteau	—	—	—	2	2
Virton	125	1 012	4	2	1 143
Dinant	49	29	10	—	88
Namen	7 535	12 035	185	522	20 277
Philippeville	5	36	1	10	52
Het Rijk ...	**87 906**	**1 347 165**	**14 951**	**60 838**	**1 510 860**

Bron : Nationaal Instituut voor de Statistiek.

(a) Exclusief het koelwater van de elektrische centrales afkomstig uit een waterloop of een kanaal.

Raming van het waterverbruik in de nijverheid tijdens het jaar 1956

Herkomst en lokalisatie per hydrografisch bekken

(duizenden kubieke meters)

HYDROGRAFISCH BEKKEN	Herkomst				Totaal
	uit één of meerdere putten	uit een waterloop of een kanaal (a)	van de openbare distributie	andere herkomst	
IJzerbekken	419	131	34	—	584
Kustbekken	817	42 847	248	—	43 912
Scheldebekken	57 971	251 053	8 231	13 371	330 626
Maasbekken	28 697	1 034 908	6 436	14 726	1 084 767
Rijnbekken	2	18 226	2	32 741	50 971
Totaal ...	**87 906**	**1 347 165**	**14 951**	**60 838**	**1 510 860**

Bron : Nationaal Instituut voor de Statistiek.

(a) Exclusief het koelwater van de elektrische centrales afkomstig uit een waterloop of een kanaal.

HOOFDSTUK III

VERKEER

De vertraagde expansie van de produktie, de verschuiving van de vraag van kapitaalgoederen naar verbruiksgoederen en enkele toevallige factoren hebben de activiteit van de verkeerssector in 1956 globaal slechts licht beroerd. Het goederenvervoer door de N.M.B.S. is nog licht gestegen, terwijl het vervoer door de binnenscheepvaart quasi op hetzelfde hoge peil is gebleven als het voorgaande jaar. Over het vervoer langs de weg zijn geen statistieken beschikbaar, doch het aantal vrachtwagens is in 1956 trager toegenomen dan in 1955.

De voortgezette hoogconjunctuur is geen aanleiding geweest tot een sterke stijging van het gemeenschappelijk reizigersvervoer, welke nochtans tot nog toe doorgaans met enige vertraging op een periode van hoogconjunctuur volgt : het aantal reizen op gewoon biljet is slechts onbeduidend gestegen bij de N.M.B.S., iets sterker bij de N.M.V.B., die de vruchten plukt van de uitbreiding van haar net. Het aantal personenwagens stijgt nog, doch het stijgingstempo vertraagt. Daarentegen is het verkeer der pendelarbeiders in 1956 zeer sterk gestegen, ofschoon de werkgelegenheid slechts traag is toegenomen : de verklaring van dit verschil ligt wellicht in het feit dat de toeneming van de werkgelegenheid grotendeels beperkt bleef tot het bouwbedrijf en tot de metaalverwerkende nijverheid en dan nog hoofdzakelijk tot enkele centra waar geen reserves aan arbeidskrachten beschikbaar waren, hetgeen aanleiding is geweest tot het aanwerven van steeds meer ver afwonende arbeiders.

In de concurrentiestrijd tussen de continentale havens aan de Noordzee heeft Antwerpen zijn positie verstevigd en de omslag aan waardevolle stukgoederen wordt door geen andere haven geëvenaard.

§ 1. — NATIONALE MAATSCHAPPIJ DER BELGISCHE SPOORWEGEN

De traag voortgezette algemene economische expansie heeft de spoorweg een lichte toeneming van het verkeer meegebracht, doch financieel heeft de Nationale Maatschappij der Belgische Spoorwegen (N.M.B.S.) hieruit geen voordeel gehaald.

In het vervoer van goederen bij wagenladingen is het vervoerde gewicht met 1,4 % gestegen tot 70,5 miljoen ton; het aantal tonkilometers steeg met 4,6 % tot 6 922 miljoen. Dit betekent dat de gemiddelde vervoersafstand gestegen is tot 98,2 km, tegen 95,2 km in 1955 en 92,0 km in

Nationale Maatschappij der Belgische Spoorwegen

Totaal vervoer van goederen bij wagenladingen

JAARTAL	Duizenden tonnen	Miljoenen ton-kilometers
1938 (a)	74 037	5 496
1951	72 101	6 630
1952	66 470	6 114
1953	62 452	5 785
1954	61 829	5 697
1955	69 502	6 618
1956	70 492	6 922

Bron : Nationale Maatschappij der Belgische Spoorwegen.

(a) Inclusief het vervoer van de « Nord-Belge ».

1954. Deze toeneming is vooral te danken aan sterke ontwikkeling van de doorvoer van 1 336 miljoen tonkilometer in 1955 tot 1 545 miljoen tonkilometer in 1956, d.i. een toeneming met 15,6 %. De teruggang van de steenkolenproduktie in België tijdens het tweede halfjaar is oorzaak geweest van een sterke afneming van de uitvoer per spoor, niettegenstaande een toeneming van de verzendingen naar het buitenland van metaalwaren en scheikundige produkten. De teruggang van de uitvoer werd echter meer dan gecompenseerd door de toeneming van de invoer per spoor, vooral van ertsen, metaalwaren en

Nationale Maatschappij der Belgische Spoorwegen

Vervoer van goederen bij wagenladingen volgens de aard van het vervoer

JAARTAL	Binnenland	Invoer	Uitvoer	Transito	Totaal
	Absolute cijfers (duizenden tonnen)				
1938 (a)	46 286	21 039		6 712	74 037
1951 (b)	45 265	12 318	8 085	6 423	72 101
1952	40 519	8 354	11 908	5 689	66 470
1953	36 277	10 878	8 945	6 351	62 452
1954	34 757	11 654	9 547	5 871	61 829
1955	36 593	11 722	13 761	7 426	69 502
1956	36 662	14 843	10 817	8 170	70 492
	Toe- of afneming van het vervoer (percenten t. o. v. het voorgaande jaar)				
1951	+ 15,5	+ 74,7	— 11,9	+ 22,6	+ 18,8
1952	— 10,5	— 32,2	+ 47,3	— 11,4	— 7,8
1953	— 10,2	+ 30,2	— 33,1	+ 11,6	— 6,0
1954	— 4,2	+ 7,1	+ 6,7	— 7,6	— 1,0
1955	+ 5,3	+ 0,6	+ 44,1	+ 26,5	+ 12,4
1956	+ 0,2	+ 26,6	— 21,4	+ 10,0	+ 1,4

Bron : Nationale Maatschappij der Belgische Spoorwegen.

(a) Inclusief het vervoer van de « Nord-Belge ».
(b) Het militair vervoer is slechts begrepen in het totaal.

brandstoffen. Het binnenlands vervoer is minder sterk gestegen en heeft verder aan relatief belang ingeboet : het besloeg nog 31,9 % van het verkeer en 52,0 % van het vervoerde gewicht, tegen respectievelijk 32,2 % en 52,7 % in 1955 en 43,0 % van het verkeer en 62,8 % van het vervoerde gewicht in 1951.

De verdeling van het vervoer naar goederensoorten evolueerde verder in dezelfde zin als tijdens de voorgaande jaren : het vervoer van vaste brandstoffen, ertsen en metaalwaren besloeg 73,9 % van het totaal, tegen 73,4 % in 1955. Het binnenlands vervoer is minder eenzijdig, vooral wegens het grote volume van het transport van bouwmaterialen en steengroefprodukten.

Het vervoer van stukgoed, dat zeer sterk onderhevig is aan de concurrentie van het wegvervoer, is in 1956 voor het eerst sedert jaren niet verder gedaald doch integendeel onbeduidend gestegen tot 657 000 t (647 000 t in 1955), terwijl het vervoerde gewicht ijlgoed eveneens licht toenam tot 588 000 t (579 000 t in 1955). Het verkeer over de grenzen is veel sterker gestegen dan het binnenlands vervoer.

Nationale Maatschappij der Belgische Spoorwegen

Vervoer van goederen bij wagenladingen volgens de aard van het vervoer

(duizenden tonnen)

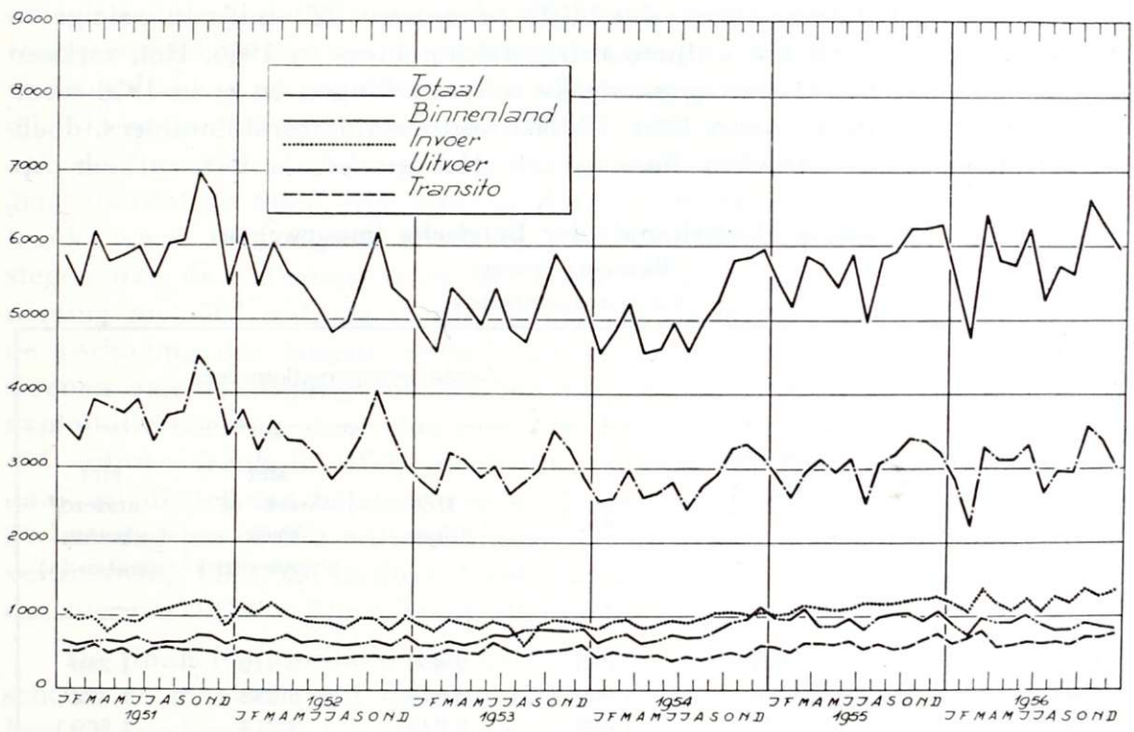

Bron : Nationale Maatschappij der Belgische Spoorwegen.

In 1956 is het reizigersverkeer sterker gestegen dan het goederenvervoer, doch financieel bracht deze evolutie de spoorweg geen voordeel bij, doordat de verhouding tussen het vol betalend verkeer en het verkeer op abonnement verder in voor de N.M.B.S. ongunstige zin evolueerde. Glo-

baal is het aantal spoorreizen opgelopen tot 245 miljoen, d.i. 5,1 % meer dan in 1955 en het aantal reizigerskilometers steeg tot 8 333 miljoen, d.i. 6,2 % meer dan in 1955. De gemiddelde reisafstand is tevens gestegen tot 34,0 km (33,6 km in 1955). De verklaring van deze evolutie is wellicht complex, doch het overlaten van het buurtverkeer aan andere verkeersmiddelen verklaart blijkbaar voor een groot deel de geleidelijke toeneming van de gemiddelde reisafstand sedert enkele jaren. Op 31 december 1956 exploiteerde de N.M.B.S. zelf 184 openbare autobusdiensten over 5 457 km.

Het verkeer op enkele reis- en retourbiljetten steeg met 0,6 % tot 2 805 miljoen reizigerskilometers : de welvaartsstijging schijnt het reizen per trein thans minder te bevorderen dan dit tijdens de vorige conjunctuurcyclus of zelfs nog in 1955 het geval geweest is. Het aandeel van het verkeer op gewoon biljet is sedert jaren geleidelijk achteruitgegaan tot 35,5 % in 1955 en tot 33,7 % in 1956, waarvan slechts 58,0 % tegen vol tarief. Daarentegen is het verkeer op abonnement globaal met 9,5 % gestegen tot 5 323 miljoen reizigerskilometers. Tussen de gewone abonnementen en de werkabonnementen heeft zich een verschuiving voorgedaan als gevolg van het overschrijden van de wedden van een aantal bedienden van de voor het verkrijgen van een goedkoper werkabonnement gestelde maximumwedde; globaal is het verkeer op beide soorten abonnement bovendien met 3,0 % gestegen. Het reizen met eigen wagen verdringt verder het verkeer op netabonnement, dat blijft afnemen : 222 miljoen reizigerskilometers in 1955 en 219 miljoen reizigerskilometers in 1956. Het verkeer op schoolabonnement ondergaat sterke schommelingen en is in 1956 weer gestegen tot het niveau van 1954, nl. 305 miljoen reizigerskilometers, doch de gemiddelde reisafstand is thans groter. Het sterkst is het verkeer op

Nationale Maatschappij der Belgische Spoorwegen

Reizigersverkeer

(miljoenen eenheden)

JAARTAL	Aantal reizen	Aantal reizigerskilometers			
		Totaal	Met biljet	Met werk- of week-abonnement	Met andere abonnementen (a)
1951	225	7 253	2 653	3 219	1 380
1952	230	7 546	2 915	3 238	1 392
1953	227	7 528	2 945	3 214	1 369
1954	227	7 562	2 866	3 298	1 398
1955	233	7 846	2 967	3 447	1 432
1956	245	8 333	2 985	3 837	1 511

Bron : Nationale Maatschappij der Belgische Spoorwegen.

(a) Gewoon abonnement, schoolabonnement, netabonnement, abonnement voor handelsreiziger, abonnement van 5 of 10 dagen.

weekabonnement gestegen, nl. met 13,3 %, tot 3 403 miljoen reizigerskilometers of 40,8 % van het reizigersverkeer. In 1951 bedroeg deze verhouding slechts 38,5 %, in 1955 nog 38,3 % : niettegenstaande de ontwikkeling van het busverkeer, uitsluitend aan pendelarbeiders voorbehouden, groeit bij volledige tewerkstelling het aandeel van het pendelverkeer nog steeds en groeien ook de financiële moeilijkheden van de N.M.B.S.

De toeneming van het pendelverkeer is voor de N.M.B.S. financieel nadelig, doordat de aflevering van weekabonnementen in 1956 slechts 316 miljoen frank opbracht of 0,11 F per reizigerkilometer en de Staat slechts 635 miljoen frank vergoedt of 50 % van het verlies dat in 1954 op 1 270 miljoen frank werd geraamd, doch dat thans tot ongeveer 1 400 miljoen frank is opgelopen. Een tweede grote moeilijkheid zijn de pensioenlasten : de vermindering van de personeelsbezetting wordt slechts met grote vertraging gevolgd door een vermindering van het aantal pensioentrekkenden, hetgeen gedurende tientallen jaren een relatieve verzwaring van de pensioenlast meebrengt. In 1956 bedroeg de pensioenlast 36,7 % van de door de N.M.B.S. betaalde loonsom. Ten einde de pensioenlast van de maatschappij niet verder te verzwaren ingevolge de aanpassing aan de stijging van het indexcijfer der kleinhandelsprijzen, heeft de Staat zijn bijdrage tot de pensioenlast met 184 miljoen frank verhoogd tot 954 miljoen frank, d.i. 28,2 % van de pensioensom.

Dank zij de verhoging van de Staatssteun, vooral ter verlichting van de pensioenlast, de toeneming van het verkeer en de verhoging der meeste reizigerstarieven en van bepaalde goederentarieven in augustus zijn de ontvangsten van de N.M.B.S. in 1956 gestegen tot 13 161 miljoen frank, d.i. 743 miljoen frank meer dan in 1955. Buiten de exploitatiekosten zijn ook de financiële lasten, gedragen door de maatschappij, in 1956 gestegen, doordat de Staat zijn bijdrage hierin verminderd heeft tot 132 miljoen frank, tegen 185 miljoen frank in 1955. De uitgaven zijn iets sterker gestegen dan de ontvangsten en bereikten 13 155 miljoen frank, d.i. een toeneming met 762 miljoen frank, gevolg van de hogere verkeersdrukte, van de verhoging der laagste wedden en de aanpassing van wedden en pensioenen aan de stijging van het indexcijfer der kleinhandelsprijzen. De exploitatierekening sloot dus met een batig saldo van 5 miljoen frank (24 miljoen frank in 1955), doch dit resultaat kon slechts bereikt worden dank zij uitstel van betaling van de belasting op het verkeer (2,5 % op de ontvangsten of 272 miljoen frank) en beperking van de uitgaven voor vernieuwing tot 1 020 miljoen frank, daar waar de directie van mening is dat hieraan 1 850 miljoen frank diende te worden besteed.

De financiële toestand van de N.M.B.S. bleef dus uiterst benard, ofschoon de maatschappij de produktiviteit van haar diensten voortdurend heeft opgevoerd : het aantal verkeerseenheden (som van het aantal reizigerskilometers en van het aantal tonkilometers) per motorvoertuig is gestegen van 4,96 miljoen in 1929 tot 7,61 miljoen in 1955 en tot 8,03 miljoen in 1956. De gemiddelde lading van een goederenwagen is gestegen van 19,4 t in 1955 tot 19,7 t in 1956. Ook de produktiviteit van het personeel neemt toe : het aantal personeelsleden in de exploitatiedienst per ver-

keerseenheid is verminderd van 6,02 in 1937 tot 4,49 in 1955 en 4,35 in 1956. In 1956 heeft het aantal treinkilometers, afgelegd met diesel- of elektrische tractie, voor het eerst het aantal treinkilometers, afgelegd met stoomlokomotieven, overtroffen.

§ 2. — NATIONALE MAATSCHAPPIJ VAN BUURTSPOORWEGEN

Het verkeer van de Nationale Maatschappij van Buurtspoorwegen (N.M.V.B.) heeft zich in 1956 ontwikkeld volgens dezelfde rustige tendenties als tijdens de voorgaande jaren. Het reizigersverkeer der openbare diensten, dat weinig aan conjunctuurinvloeden schijnt onderhevig te zijn, is globaal iets sterker toegenomen dan in 1955, doch net als tijdens de voorgaande jaren dekt deze toeneming een verschuiving tussen de door de maatschappij gebruikte verkeersmiddelen. Het aantal spoorreizen is verder afgenomen tot 191 miljoen of 5,0 % minder dan in 1955, hetgeen evenwel nog beduidend meer is dan in 1938. Daarentegen is het aantal busreizen opgelopen tot 120 miljoen of 24,5 % meer dan in 1955 en globaal bedroeg het aantal reizen 312 miljoen of 4,6 % meer dan in 1955. De toeneming is dus vlugger verlopen dan in 1955, toen ze 3,6 % bedroeg, en in 1954, toen ze slechts 1,8 % beliep. Het aantal reizen op gewone biljetten, waarvan het aandeel in het verkeer ongeveer twee derde bedraagt (67,0 % in 1956) doch zeer traag afneemt, is met 3,1 % toegenomen, terwijl het verkeer op gewoon abonnement met 3,8 % is gestegen, het verkeer op werkabonnement met 6,7 % en dat op schoolabonnement met 16,1 %. Het goederenverkeer van de N.M.V.B. blijft thans beperkt tot enkele gewesten van het land en is nagenoeg onbeduidend geworden.

Nationale Maatschappij van Buurtspoorwegen

Reizigersverkeer

(duizenden reizen)

JAARTAL	Totaal	Elektrische trams	Stoomtrams	Motor-wagens	Bussen
1938	193 574	167 601	1 802	17 845	6 326
1951	281 608	220 405	438	19 803	40 958
1952	279 169	213 196	123	17 168	48 683
1953	282 644	203 244	—	12 770	66 630
1954	287 765	202 836	—	8 863	76 066
1955	298 056	195 810	—	5 600	96 646
1956	311 637	188 007	—	3 350	120 280

Bron : Nationale Maatschappij van Buurtspoorwegen.

De hierboven vermelde snelle toeneming van het aantal busreizen en de verschuiving tussen de verschillende verkeersmiddelen zijn grotendeels het gevolg van de sterke uitbreiding van het net der autobusdiensten, van de verhoging van de frequentie van deze diensten en van de vervanging

van een aantal spoordiensten door autobuslijnen. Het spoorwegnet van de N.M.V.B. strekte zich einde 1956 nog uit over 2 093 km, waarvan 1 214 km geëlektrificeerd, tegen een jaar voordien 2 310 km, waarvan 1 271 km geelektrificeerd. Daarentegen werd het net der publieke autobusdiensten uitgebreid tot 7 968 km einde 1956, tegen 7 297 km een jaar tevoren.

Het net der speciale autobusdiensten, ingericht ten behoeve van pendelarbeiders, in enkele gevallen ook van scholieren, werd uitgebreid tot 28 089 km, tegen 26 569 km.

Financieel blijkt de toeneming van het verkeer, welke trouwens achterblijft op de algemene conjunctuur, de N.M.V.B. geen baat te hebben gebracht. De sedert juli 1955 nieuw ontstane lasten, welke de rekeningen over 1955 slechts ten dele hadden belast (verhoging van de werkgeversbijdrage tot de R.M.Z. en verhoging van de belasting op de vervoersprestatie, welke niet, als een gewone omzetbelasting, dadelijk de klant aangerekend wordt) en de diverse verhogingen van de loonkosten in 1956 — één uur arbeid kostte gemiddeld 7,3 % meer dan in 1955 — hebben de marge van de ontvangsten boven de uitgaven in 1956 verminderd tot 48 miljoen frank (ontvangsten : 1 457 miljoen frank; uitgaven : 1 409 miljoen frank), tegen 56 miljoen frank in 1955, en dit niettegenstaande de toeneming van de verkeersdrukte, de verhoging der tarieven in de meeste steden (1) en de voortschrijdende rationalisatie.

§ 3. — WEGVERVOER

Spijt de twee jaar voordien ingezette hoogconjunctuur en de hiermede gepaard gaande toeneming van het beschikbare inkomen en de voortdurende verbetering van het wegennet, is de toeneming van het aantal motorvoertuigen in België in 1956 enigszins vertraagd; deze vertraging kan niet geheel worden toegeschreven aan de weerslag van de Suez-crisis op de verkoop. Over geheel het jaar 1956 lag de verkoop van nieuwe personenwagens nauwelijks hoger dan over 1955, terwijl de verkoop van vrachtwagens ongeveer even hoog bleef. Terzelfder tijd is de verkoop van zware personenwagens verder relatief gedaald ten gunste van de kleine wagens.

Uit de op fiscale gegevens gesteunde statistiek, opgesteld door het Nationaal Instituut voor de Statistiek, blijkt dat er op 15 december 1954 in België 439 623 personenwagens waren, 3 352 bussen en 132 052 bestelwagens en vrachtwagens, samen 575 027 voertuigen (2). Hierin zijn niet begrepen de voertuigen welke enkel tijdens het zomerseizoen gebruikt worden en waarvoor in december geen belasting was betaald (naar raming misschien 20 000 wagens) en de voertuigen gebruikt door het leger, de

(1) Ministerieel besluit van 18 juni 1956 (*Belgisch Staatsblad* van 20 juni 1956) en ministeriële besluiten van 27 juli 1956 (*Belgisch Staatsblad* van 3 augustus 1956 en *Belgisch Staatsblad* van 4 augustus 1956).

(2) Deze gegevens, behalve het eindcijfer, kunnen niet zonder meer vergeleken worden met de statistiek op 15 december 1953, doordat de fiscale reglementering waarop zij steunt werd gewijzigd : een groot aantal voordien als bestelwagens of vrachtwagens geklasseerde voertuigen werden in 1954 als personenwagens opgenomen.

rijkswacht en de openbare besturen, evenals sommige voertuigen gebruikt door de N.M.B.S. of het Bestuur der Posterijen. Vermits in 1955 ongeveer 85 000 nieuwe personenwagens werden verkocht (montage : 98 000; invoer 12 000; uitvoer 25 000) en in de veronderstelling dat 10 % der personenwagens in de loop van het jaar verdwenen, waren er einde 1955 ongeveer 500 000 personenwagens. In 1956 werden ongeveer 85 000 nieuwe wagens verkocht (montage 110 000; invoer 12 000; uitvoer 35 000) en in de veronderstelling dat 10 % der wagens verdwenen, waren er einde 1956 ongeveer 535 000 personenwagens. Het aantal bussen en vrachtwagens is naar raming tegen einde 1955 gestegen tot 142 000 (montage 16 000; invoer 3 000; uitvoer 3 000; verdwenen 7 %) en einde 1956 tot 148 000 (montage 19 000; invoer 3 000; uitvoer 6 000; verdwenen 7 %), waarvan waarschijnlijk ongeveer 4 000 bussen. Globaal is het aantal motorvoertuigen dus wellicht gestegen tot nagenoeg 640 000 bij het einde van 1955 en tot iets meer dan 680 000 bij het einde van 1956, de voertuigen van het leger en de rijkswacht, de landbouwtractoren en de motorfietsen niet meegerekend. Volgens een raming van het Nationaal Instituut voor de Statistiek waren er op 1 augustus 1956 in België 538 873 personenwagens, 4 235 bussen en 145 630 (1) vracht- en bestelwagens.

Op grond van deze ramingen zou het aantal personenwagens in 1955 met 8,5 % en in 1956 met 7,2 % zijn toegenomen, terwijl het aantal vrachtwagens en bussen met respectievelijk 5,2 % en 4,2 % is aangegroeid.

Het aantal motorfietsen (met motor van meer dan 50 cm^3 cylinderinhoud) neemt slechts traag toe, waarbij zich bovendien een verschuiving voordoet ten gunste van de zgn. motorscooters : op 1 augustus 1956 waren er volgens een raming van het Nationaal Instituut voor de Statistiek 243 625 motorfietsen. Op grond van de provinciale belastingstatistiek waren er einde 1956 in België ook 188 371 (2) bromfietsen (cylinderinhoud 50 cm^3 of minder), d.i. 39,4 % meer dan einde 1955, toen de toeneming 42,9 % bedroeg en drie keer zoveel als einde 1953. Het aantal fietsen blijft sedert jaren ongeveer constant, met een lichte neiging tot dalen, welke evenwel een verschuiving dekt tussen de verschillende streken van het land; einde 1956 waren er 2 913 462 (2).

De toeneming van het aantal motorvoertuigen en die van het benzineverbruik verlopen lang niet gelijkmatig : in 1955 was het benzineverbruik 12,4 % hoger dan in 1954, terwijl het aantal motorvoertuigen bij het einde van dat jaar slechts 8 tot 9 % hoger lag dan einde 1954; de disparitеit kan verklaard worden door het intenser gebruik der vrachtwagens en hun verkeer over grotere afstanden. In 1956 is het benzineverbruik gestegen tot 1 449 miljoen liter, d.i. slechts 3,5 % meer dan in 1955, wanneer toch het aantal motorvoertuigen bij het einde van het jaar meer dan 6 % hoger lag dan een jaar tevoren. De benzineschaarste en het rijverbod op zon- en feestdagen tijdens de laatste weken van het jaar verklaren slechts gedeeltelijk de geringe omvang van de toeneming van het verbruik. Van meer belang zijn echter de relatieve toeneming van het aantal kleine wa-

(1) Volgens het Ministerie van Verkeerswezen zou dit aantal 154 900 bedragen.
(2) Bron : National Instituut voor de Statistiek.

gens, het weinig intensief gebruik dat door vele nieuwe autobezitters van hun wagen gemaakt wordt en ook de geleidelijke verbetering van het wegennet, waardoor een lichte brandstofbesparing mogelijk wordt.

Uit de achtereenvolgende tellingen van het wegverkeer, uitgevend op bepaalde plaatsen in 1949, 1952 en 1955, blijkt dat het verkeer jaarlijks met gemiddeld 10 tot 12 % toeneemt.

Op 31 december 1956 exploiteerden de trammaatschappijen 46 openbare autobusdiensten over 331 km; particuliere ondernemers exploiteerden 35 openbare busdiensten over 610 km; 913 ondernemingen hadden vergunning 2 000 bussen te gebruiken voor gelegenheidsreizen.

De geleidelijke verbetering van het wegennet van de Staat, dat 9 833 km bedroeg op 31 december 1956, tegen 9 801 km een jaar tevoren, blijkt uit de teruggang van het aandeel der minderwaardige wegbekledingen : einde 1956 was 15,3 % van het wegennet bekleed met cementbeton (tegen 15,5 % einde 1955), 5,5 % met asfaltbeton (tegen 4,9 %), 22,7 % met keibestrating waarop een of andere bekleding (tegen 23,0 %), 25,1 % met teermacadam (tegen 23,9 %), 6,3 % met gewone keibestrating op fundering (tegen 6,6 %), 15,1 % met keibestrating zonder fundering (tegen 15,7 %), 7,9 % met mozaïek op fundering (tegen 8,2 %) en 2,2 % met diverse verharding (onveranderd).

§ 4. — BINNENSCHEEPVAART

Binnenvaart

Totaal vervoer

JAARTAL	Vervoerde tonnen (duizenden)	Ton-kilometers (miljoenen)
1938 (a)	33 718	2 939
1951	41 649	3 474
1952	39 547	3 389
1953	46 945	3 928
1954	51 093	4 116
1955	56 840	4 617
1956	55 903	4 493

Bron : Nationaal Instituut voor de Statistiek.

(a) Raming.

De activiteit van de binnenscheepvaart is in 1956 niet opnieuw gestegen. Doorheen gans het jaar schommelde de verkeersdrukte omheen het peil van 1955, zonder bepaald in een of andere zin te evolueren, met uitzondering evenwel van de maand februari, toen alle verkeer gedurende weken onmogelijk was wegens het dichtvriezen van kanalen en rivieren. Hierdoor liggen de jaarcijfers van het vervoer iets lager dan in 1955 : 55,9 miljoen ton (1,7 % minder dan in 1955) en 4 493 miljoen tonkilometers (2,7 % minder). Tot deze lichte teruggang heeft ook de daling van de steenkolenproduktie na augustus bijgedragen, evenals de beperking van het verbruik van petroleumprodukten tijdens de laatste maanden van het jaar. Bovendien werd de vaart op het Albertkanaal nog steeds bemoeilijkt door herstellingswerken.

Het in het binnenland vervoerde gewicht is nog licht toegenomen, doch de uitvoer en veel meer nog de doorvoer zijn gedaald. Hierdoor bedroeg het in het binnenland vervoerde gewicht 41,4 % van het totaal in 1956 en slechts 39,7 % in 1955. Deze evolutie hangt samen met de hierboven vermelde daling van de steenkolenproduktie, waardoor vooral de

Binnenvaart

Indeling volgens de aard van het vervoer

JAARTAL	Binnenland	Invoer	Uitvoer	Transito	Totaal
	Absolute cijfers (duizenden tonnen)				
1938 (a)	12 352	7 697	7 954	5 710	33 718
1951	18 841	12 799	9 090	919	41 649
1952	17 127	12 275	9 229	914	39 546
1953	21 339	13 947	10 524	1 134	46 945
1954	20 936	15 804	12 750	1 603	51 093
1955	22 572	16 441	15 826	2 001	56 840
1956	23 158	16 460	14 617	1 669	55 903
	Toe- of afneming van het vervoer (percenten t. o. v. het voorgaande jaar)				
1951	+ 9,3	+ 17,8	+ 24,4	+ 6,2	+ 14,8
1952	— 9,1	— 4,1	+ 1,5	— 0,6	— 5,1
1953	+ 24,6	+ 13,6	+ 14,0	+ 24,1	+ 18,7
1954	— 1,9	+ 13,3	+ 21,6	+ 41,4	+ 8,8
1955	+ 7,8	+ 4,0	+ 24,1	+ 24,8	+ 11,2
1956	+ 2,6	+ 0,1	— 7,6	— 16,6	— 1,7

(a) Raming.

Bron : Nationaal Instituut voor de Statistiek.

uitvoer per schip van vaste brandstoffen is afgenomen, met de toeneming van het vervoer van steengroefprodukten, waarvan de uitvoer van weinig omvang is, met de toeneming van het vervoer van ertsen, haast uitsluitend van Antwerpen naar de verwerkende fabrieken in het binnenland, en met de nieuwe en ditmaal sterke daling van het vervoer van bouwmaterialen, waar de concurrentie van het wegvervoer om technische redenen zeer sterk is. Het verkeer is op praktisch alle kanalen licht gedaald, behalve op de kanalen in de kuststreek en op de Kempische kanalen, waarover in 1956 36,2 % van alle binnenvaartverkeer liep, hoofdzakelijk over het Abertkanaal. Het relatief belang van de Kempische kanalen groeit dus verder, vermits het vervoer over dit kanalennet in 1951 slechts 30,8 % innam van het totale vervoer over de Belgische kanalen en rivieren en in 1938 slechts 29,0 %.

De algemene reglementering van de binnenvaart, toegepast en gecontroleerd door de Dienst voor Regeling der Binnenvaart, onderging in 1956 geen wijzigingen. Nochtans is de stijging van de kosten van het in de vaart houden van een binnenschip aanleiding geweest tot een feitelijke verhoging van de vrachtgelden voor vervoer in het binnenland. Op 1 april zijn de vrachtgelden niet verlaagd geworden, zoals vóór 1955 gebruikelijk

Binnenvaart

Vervoerde goederen

(duizenden tonnen)

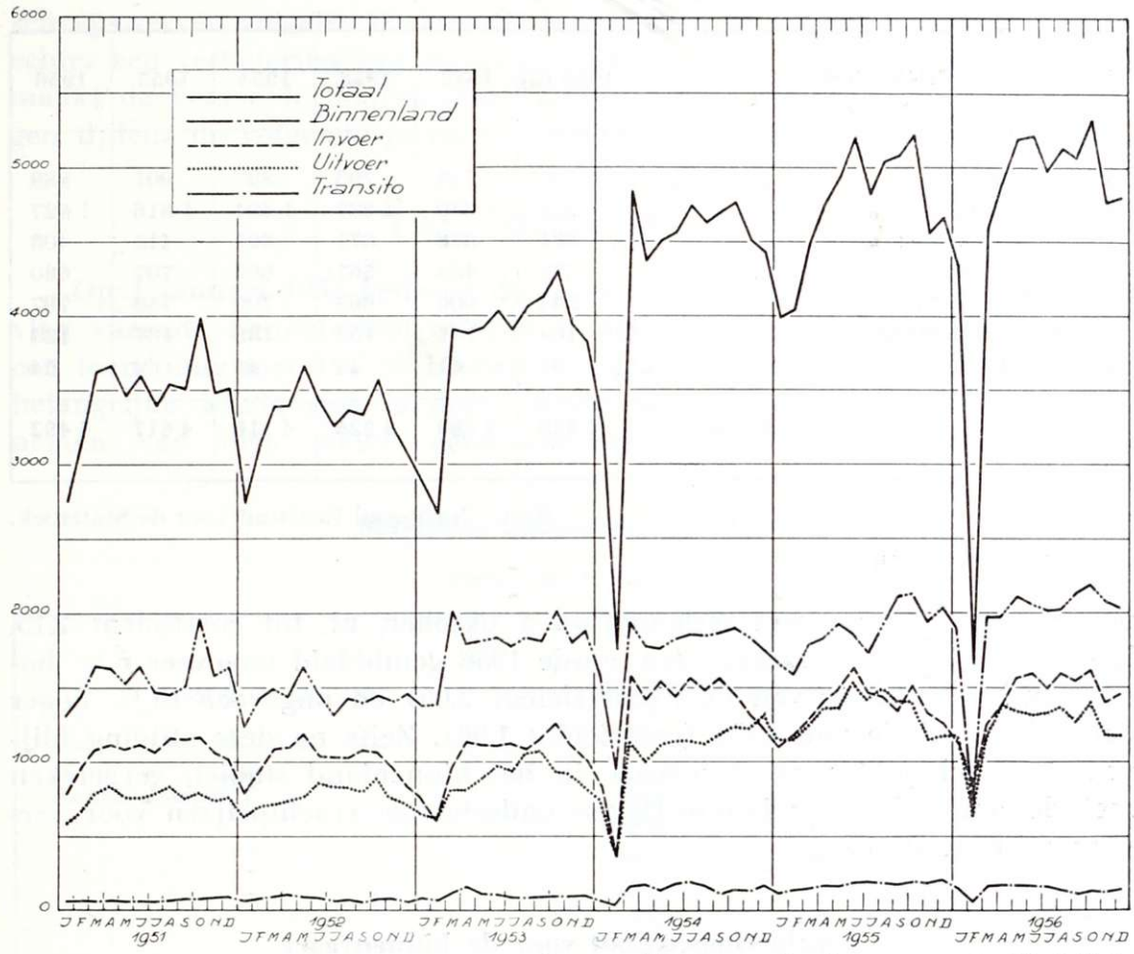

Bron : Nationaal Instituut voor de Statistiek.

Binnenvaart

Indeling van het vervoer volgens de aard der goederen

(miljoenen tonkilometers)

AARD DER GOEDEREN	1938 (a)	1952	1953	1954	1955	1956
Voedingswaren en landbouwprodukten .	251	245	258	321	350	357
Vaste brandstoffen	1 083	1 095	1 145	1 249	1 422	1 340
Ertsen	221	267	232	240	293	339
Metaalprodukten	125	185	292	330	399	356
Bouwmaterialen	801	374	486	429	411	369
Steengroefprodukten		627	796	764	856	884
Textiel- en lederprodukten		8	9	10	10	9
Scheikundige produkten	458	292	345	389	411	394
Nijverheidsvetten en -oliën		179	210	232	268	261
Allerhande		114	155	151	197	184
Totaal ...	**2 939**	**3 389**	**3 928**	**4 116**	**4 617**	**4 493**

(a) Benaderende cijfers.

Bron : Nationaal Instituut voor de Statistiek.

Binnenvaart

Indeling van het vervoer volgens bekken

(miljoenen tonkilometers)

BEKKEN	1938 (a)	1952	1953	1954	1955	1956
Zeeschelde	745	743	793	827	901	889
Kempische kanalen	851	1 040	1 337	1 404	1 616	1 627
Brabantse kanalen	281	378	371	391	415	403
Maas en Samber	378	434	567	609	707	630
Boven-Schelde	544	606	665	709	789	767
Centrum en Borinage	104	147	152	132	137	123
IJzer en kust	36	41	43	44	52	54
Totaal ...	**2 939**	**3 389**	**3 928**	**4 116**	**4 617**	**4 493**

Bron : Nationaal Instituut voor de Statistiek.

(a) Benaderende cijfers.

was, doch zij werden wel verhoogd op 1 oktober, nl. tot coëfficiënt 2,15. Hierdoor lagen de vrachtgelden einde 1956 gemiddeld ongeveer 5 % hoger dan bij het einde van 1955 (coëfficiënt 2,05) en ongeveer 10 % hoger dan bij het einde van 1954 (coëfficiënt 1,96). Zelfs na deze stijging blijven de vrachtgelden voor vervoer in het binnenland stabiel, vergeleken met de aan scherpe schommelingen onderhevige vrachtprijzen voor vervoer over de grenzen.

Vrachtschepenvloot voor de binnenvaart

Stand op 31 december

JAARTAL	Met motor		Zonder motor		Totaal	
	Aantal	Tonnenmaat	Aantal	Tonnenmaat	Aantal	Tonnenmaat
1938	2 138	563 892	4 774	1.872 908	6 912	2 436 800
1951	3 539	1 139 538	2 655	1 228 900	6 194	2 368 438
1952	3 656	1 203 209	2 426	1 142 398	6 082	2 345 607
1953	3 822	1 288 182	2 183	1 051 680	6 005	2 339 862
1954	3 999	1 385 219	1 932	944 795	5 931	2 330 014
1955	4 161	1 464 719	1 745	873 287	5 906	2 338 006
1956	4 306	1 541 902	1 570	802 200	5 876	2 344 102

Bron : Ministerie van Openbare Werken.

De samenstelling van de vloot evolueerde in 1956 verder in dezelfde zin als tijdens de voorgaande jaren : het aantal en de totale tonnenmaat der motorschepen stijgt, vooral door inbouw van een motor in bestaande

schepen. Terzelfder tijd neemt de totale tonnenmaat van de vloot sedert 1954 uiterst traag toe, doch het volume van de nieuwbouw blijft laag en de vloot veroudert verder. De hoge bouwprijzen en het feit dat de meeste scheepswerven volgeboekt zijn met bestellingen voor het buitenland maken echter een verbetering van de toestand voorlopig weinig waarschijnlijk, al maakt de versnelde doorvoering van de modernisering van de waterwegen tijdens de volgende jaren (1) een groter volume nieuwbouw wenselijk.

§ 5. — ZEESCHEEPVAART

Op 1 januari 1957 bedroeg de bruto-tonnenmaat der onder Belgische vlag varende handelsvloot 503 246 t, tegen 450 577 t een jaar te voren, d.i. een toeneming met 11,7 % binnen een jaar tijd. Afgezien van enkele onbelangrijke wijzigingen is deze toeneming te danken aan het in de vaart nemen van drie nieuw gebouwde vrachtschepen en een gemengd pas-

Belgische koopvaardijvloot (a)

Stand op 1 januari

OMSCHRIJVING	Jaartal	Stoom-schepen	Motor-schepen	Totaal
Aantal schepen	1938	76	16	92
	1949	52	39	91
	1953	40	51	91
	1954	39	51	90
	1955	32	50	82
	1956	32	50	82
	1957	34	52	86
Belgische bruto-tonnenmaat	1938	266 344	79 979	346 323
	1949	216 467	175 511	391 978
	1953	200 257	236 786	374 043
	1954	191 005	229 130	420 135
	1955	198 254	232 068	430 322
	1956	221 033	229 544	450 577
	1957	241 485	261 761	503 246
Belgische netto-tonnenmaat	1938	182 620	53 861	236 481
	1949	156 170	122 970	279 140
	1953	148 242	167 256	315 498
	1954	141 752	163 722	305 474
	1955	148 427	164 954	313 381
	1956	165 573	164 573	330 146
	1957	179 995	190 211	370 206

Bron : Ministerie van Verkeerswezen, Bestuur van het Zeewezen

(a) De schepen toebehorend aan de Staat niet inbegrepen.

(1) Wet van 9 februari 1957 (*Belgisch Staatsblad* van 12 april 1957).

sagiersschip en de aankoop van drie schepen in het buitenland, waaronder één tanker, doch twee kustvaarders werden in het buitenland verkocht, een vrachtschip is verloren gegaan en een kleine tanker werd gesloopt. De samenstelling van de vloot werd hierdoor slechts licht gewijzigd.

Het volume der uitstaande bestellingen was hoger dan een jaar tevoren : op 1 januari 1957 waren besteld 2 kustvaarders, 1 paketboot, 9 motorcargo's, 3 bulk carriers en 2 petroleumtankers, samen 139 300 D.W.T., te leveren in de loop van de jaren 1957 tot 1963. Kwalitatief is de onder Belgische vlag varende vloot wat betreft de tonnenmaat der schepen, aandrijving, snelheid en ouderdom ongetwijfeld zeer goed — 52,3 % van de scheepsruimte was minder dan 10 jaar oud — doch in verhouding tot de omvang van de Belgische overzeese handel en van de scheepvaartbeweging in de haven van Antwerpen, welke in 1956 toch 84,8 % innam van het scheepvaartverkeer in alle Belgische havens samen, blijft de Belgische vloot zeer klein. Van de 15 585 schepen welke de haven van Antwerpen zijn binnengelopen in 1956 voeren 641 schepen onder Belgische vlag, d.i. 4,1 % ; hun scheepsruimte bedroeg 5,4 % van de totale scheepsruimte der binnengevaren schepen. In 1955 bedroegen deze verhoudingscijfers respectievelijk 4,6 % en 5,6 %. De lichte teruggang kan worden verklaard door het feit dat de toeneming van het scheepsverkeer bij hoogconjunctuur grotendeels te danken is aan de wilde vaart en niet aan de lijnvaart, waarin de Belgische rederijen praktisch al hun schepen hebben ingezet. De gemiddelde tonnenmaat der te Antwerpen binnengelopen schepen bedroeg 2 442 t (Belgische meetwijze), doch deze der Belgische schepen, rekening gehouden met de frequentie waarmede zij de thuishaven aandoen, ligt steeds wat hoger, nl. 3 229 t in 1956, tegen 3 046 t in 1955.

Aard der schepen van de Belgische vloot

OMSCHRIJVING	1 januari 1956		1 januari 1957	
	Aantal eenheden	Brutotonnenmaat, volgens de Belgische berekening der tonnenmaat (in tonnen)	Aantal eenheden	Brutotonnenmaat, volgens de Belgische berekening der tonnenmaat (in tonnen)
Gemengde passagiersschepen...	5	53 844	6	67 554
Vrachtschepen	66	288 427	69	321 803
Fruitvrachtschepen	2	6 245	2	6 245
Tankschepen	9	102 061	9	107 644
Totaal ...	**82**	**450 577**	**86**	**503 246**

Bron : Ministerie van Verkeerswezen, Bestuur van het Zeewezen.

De Belgische rederijen hebben sedert de oorlog te kampen gehad met een tekort aan geschoold personeel. Zij hebben echter hun vloot gemoderniseerd, waardoor de bemanning ruim komfort aan boord wordt geboden, de technische uitrusting der schepen rationeler wordt, het financieel rendement van de scheepvaart verbetert en de vloot op een aan dat der concurrenten gelijkwaardig peil wordt gebracht.

De reeds in 1954 ingezette stijging van de kosten der lijnscheepvaart heeft zich in 1956 in versterkte mate voortgezet, doch de tarieven der « conferences » worden niet algemeen verhoogd, zoals in 1955. De hoogconjunctuur doet zich in de lijnvaart vooral gelden door een hogere beladingsgraad der schepen en niet, zoals in de trampvaart, door hogere vrachtprijzen. Begunstigd door de sterk opgelopen steenkolenuitvoer uit Noord-Amerika (54 miljoen ton in 1956, tegen 37 miljoen ton in 1955), het ver-

Indexcijfers van de vrachtprijzen (a)

(1952 = 100)

MAAND	1954		1955		1956	
	Wilde vaart	Tijd-bevrachting	Wilde vaart	Tijd-bevrachting	Wilde vaart	Tijd-bevrachting
Januari	71,9	58,3	115,1	114,6	144,3	138,0
Februari	77,6	62,0	119,8	123,8	140,2	148,2
Maart	77,4	63,4	113,7	113,8	147,2	150,0
April	75,8	64,5	110,2	102,3	151,6	171,5
Mei	77,4	58,0	122,7	124,2	162,2	190,0
Juni	77,6	64,2	128,0	135,4	155,5	169,4
Juli	79,9	59,9	130,0	145,8	155,2	167,1
Augustus	80,1	61,4	129,9	137,0	157,9	176,6
September	90,6	71,8	138,1	142,0	156,1	174,2
Oktober	99,5	84,0	148,9	151,2	153,6	191,8
November	110,4	101,8	135,5	135,6	171,4	191,3
December	115,5	109,0	140,1	132,2	189,4	207,2
Jaarindexcijfer	**86,1**	**71,0**	**127,7**	**129,9**	**157,0**	**172,9**

Bron : Chamber of Shipping, London

(a) Vrachtprijzen in ponden gesteld, tankschepen uitgesloten.

voer van grote hoeveelheden erts en druk graanvervoer, zijn de trampvrachtprijzen doorheen 1956 sterk opgelopen. Bovendien hebben de politieke en militaire gebeurtenissen om het Suez-kanaal en meer bepaald de sluiting van het kanaal de vrachtprijzen in de wilde vaart, zowel voor droge vracht als voor vloeistoffen, sterk opgedreven. Ook de lijnvaarttarieven werden met een toeslag, doorgaans 15 % verhoogd doch, zoals later gebleken is, slechts tijdelijk.

§ 6. — HAVENBEDRIJVIGHEID

1. — *Haven van Antwerpen.*

De scheepvaartbeweging in de haven van Antwerpen neemt gestadig toe en in 1956 werden nieuwe topcijfers bereikt : 15 585 schepen samen metende netto 38,1 miljoen ton (Belgische meetwijze) of 31,0 miljoen N.R.T., tegen 13 731 schepen samen metende 34,0 miljoen ton (Belgische meetwijze) of 27,7 miljoen N.R.T. in 1955 en 12 900 schepen samen metende 31,6 miljoen ton (Belgische meetwijze) of 25,7 miljoen N.R.T. in 1954. Het toenemingstempo is dus sedert 1954 versneld : de tonnenmaat der binnengelopen schepen steeg met 7,4 % van 1954 tot 1955 en met 21,1 % van 1955 tot 1956. Het overwicht van de Britse vlag is verminderd van 20,5 % der scheepsruimte in 1955 tot 18,9 % in 1956, praktisch geheel ten voordele van de Duitse vlag, waarvan het aandeel opliep van 12,2 % in 1955 tot 14,1 % in 1956.

Internationaal verkeer in de haven van Antwerpen

(duizenden tonnen)

JAARTAL	Zeevaart		Binnenvaart		Spoorweg	
	Lossen	Laden	Lossen	Laden	Lossen	Laden
1938 (a)	11 873	11 706	4 589	4 412	1 792	380
1951 (b)	15 138	14 026	4 853	3 556	1 665	410
1952 (b)	15 653	11 820	4 214	4 014	873	307
1953 (b)	14 417	13 767	4 691	3 946	1 168	301
1954 (b)	15 311	13 094	4 907	3 769	1 172	304
1955 (b)	17 269	14 806	5 375	4 407	1 354	417
1956 (b)	22 385	15 352	5 301	6 186	1 601	682

(a) Nettogewicht.
(b) Brutogewicht.

Bron : Nationaal Instituut voo r de Statistiek

Het volume der van overzee aangevoerde goederen is sedert begin 1954 in versneld tempo opgelopen : in 1956 werden 22,4 miljoen ton goederen van zeeschepen gelost, d.i. 29,6 % meer dan in 1955 en 46,2 % meer dan in 1954. Van deze goederen waren 5,9 miljoen ton of 26,2 % op doorvoer; het blijkt dat de ingaande doorvoer in 1956 met 64,9 % veel sterker is toegenomen dan de Belgisch-Luxemburgse invoer van overzee over Antwerpen, waarvan de toeneming slechts 20,5 % bedroeg.

De goederenaanvoer bestond in 1956 in hoofdzaak uit 6,4 miljoen ton ruwe of geraffineerde aardolie, 4,3 miljoen ton ertsen, 3,4 miljoen ton steenkolen en cokes en 2,8 miljoen ton graan, samen 76,2 % van de goederenaanvoer. Merkwaardig is de toeneming van de aanvoer van steenkolen en cokes, waarvan in 1955 slechts 1,3 miljoen ton werden aangevoerd.

Zeeverkeer in de haven van Antwerpen
(duizenden tonnen)

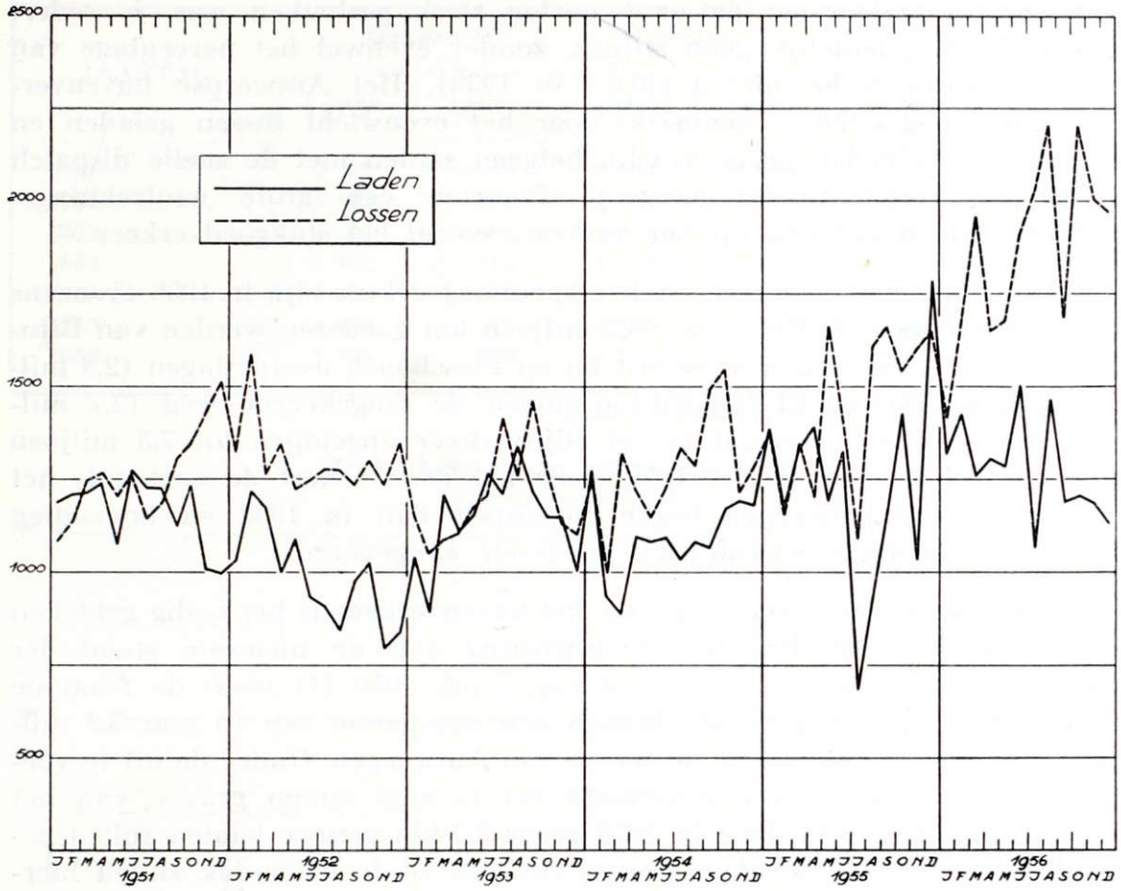

Bron : Nationaal Instituut voor de Statistiek.

De goederenafvoer was reeds in december 1955 uitzonderlijk hoog opgelopen en in de loop van 1956 werden de verschepingen gekenmerkt door een vrij rustig verloop. In 1956 werden 15,4 miljoen ton goederen naar overzee verscheept, d.i. slechts 3,7 % meer dan in 1955 en 17,2 % meer dan in 1954. De uitgaande doorvoer steeg tot 5,0 miljoen ton, d.i. 7,5 % meer dan in 1955, terwijl de uitvoer uit de B.L.E.U. naar overzee over Antwerpen 10,3 miljoen ton bedroeg, d.i. 1,9 % meer dan in 1955. In tegenstelling tot de aanvoer, waarin het aandeel van het stukgoed slechts 17,7 % bedroeg, bestond de afvoer grotendeels uit stukgoed, nl. 65,9 %, een verhouding welke in geen andere haven aan de Noordzee bereikt wordt. De afvoer bestond in hoofdzaak uit 6,1 miljoen ton ijzer en staal, 2,0 miljoen ton meststoffen en 1,5 miljoen ton steenkolen en cokes.

De ongelijke evolutie van ladingen en lossingen kan worden verklaard door de sterke toeneming van de doorvoer, vooral van de ingaande doorvoer over Antwerpen, waaronder de steenkolentrafiek zwaar doorweegt, en door de evolutie van de buitenlandse handel van de B.L.E.U. zelf, welke gekenmerkt werd door een toeneming van de import van ruwe grondstoffen, hoofdzakelijk van overzee, en door het niet meer stijgen van de uitvoer, althans in gewicht gerekend.

Globaal is de goederenomslag van en op zeeschepen in 1956 opgelopen tot 37,6 miljoen ton, waarvan 10,9 miljoen ton doorvoer, d.i. 28,9 %. Het aandeel van de doorvoer, dat na de oorlog sterk geslonken was, is sedert enkele jaren geleidelijk gaan stijgen, zonder evenwel het percentage van vóór de oorlog te benaderen (40,0 % in 1939). Het Antwerpse havenverkeer blijft nog steeds gekenmerkt door het evenwicht tussen geladen en geloste hoeveelheden droge vracht, hetgeen samen met de snelle dispatch en de hoge frequentie der geregelde afvaarten een grote aantrekkingskracht blijft uitoefenen op het verkeer, vooral het stukgoedverkeer.

Het binnenvaartverkeer en het spoorwegverkeer zijn in 1956 eveneens opgelopen, vooral de Rijnvaart : 3,2 miljoen ton goederen werden van Rijnhavens naar Antwerpen vervoerd en op zeeschepen overgeslagen (2,8 miljoen ton in 1955) en 4,1 miljoen ton gingen de omgekeerde weg (2,7 miljoen ton in 1955). Globaal is het Rijnverkeer opgelopen tot 7,3 miljoen ton, d.i. 34,1 % meer dan in 1955; voor het eerst sedert de oorlog is het Rijnverkeer te Antwerpen hoger opgelopen dan in 1938 en bovendien worden thans meer waardevolle goederen aangevoerd.

Door de sterke toeneming van het havenverkeer is het nodig gebleken de haven uit te breiden en haar uitrusting aan de nieuwste stand der techniek aan te passen. Bij de wet van 5 juli 1956 (1) heeft de Staat de verplichting op zich genomen binnen een tijdspanne van 10 jaar 3,5 miljard frank te investeren in de haven van Antwerpen. Onder de uit te voeren werken dienen vooreerst vermeld het in snel tempo graven van het vijfde havendok, waardoor in 1958 reeds 3,2 km nieuwe kaaien zullen beschikbaar komen. Door het graven van een zesde havendok zullen hieraan nog 3 km kade worden toegevoegd. Beide dokken worden grotendeels voorbehouden aan gespecialiseerde ondernemingen, terwijl bovendien het laadbruggenbedrijf wordt uitgebreid. Bovendien worden grote terreinen bouwrijp gemaakt voor de vestiging van industriële ondernemingen, welke het havenverkeer met een vaste trafiek verrijken. Hiertoe worden een industriedok en een uitgestrekt kanaaldok gegraven. Het gemeentebestuur van Antwerpen, dat de haven beheert, zal de investeringen door de Staat aanvullen met een bedrag van 700 miljoen frank, te besteden aan de uitrusting van de haven.

2. — *Haven van Gent.*

In 1956 zijn 2 357 zeeschepen samen metende netto 2,1 miljoen ton (Belgische meetwijze) of 1,7 miljoen N.R.T. de haven van Gent binnengelopen; in 1955 hadden 2 204 schepen metende 1,8 miljoen ton (Belgische meetwijze) of 1,5 miljoen N.R.T. de haven aangedaan. De toeneming van de beschikbare scheepsruimte bedraagt dus 15,8 %. Voor het eerst werd het peil van 1938 overtroffen (1,9 miljoen ton, Belgische meetwijze), doch met een veel groter aantal schepen.

(1) *Belgisch Staatsblad* van 9 augustus 1956.

Internationaal verkeer in de haven van Gent

(duizenden tonnen)

JAARTAL	Zeevaart		Binnenvaart		Spoorweg	
	Lossen	Laden	Lossen	Laden	Lossen	Laden
1938	2 287	1 045	2 036	1 526	198	280
1951	1 548	991	1 766	857	220	48
1952	1 557	936	1 604	646	59	73
1953	1 402	915	1 414	554	70	49
1954	1 360	1 019	1 594	745	113	25
1955	1 853	1 415	1 730	1 864	713	57
1956	2 586	983	1 712	1 110	165	236

Bron : Nationaal Instituut voor de Statistiek.

Zeeverkeer in de haven van Gent

(duizenden tonnen)

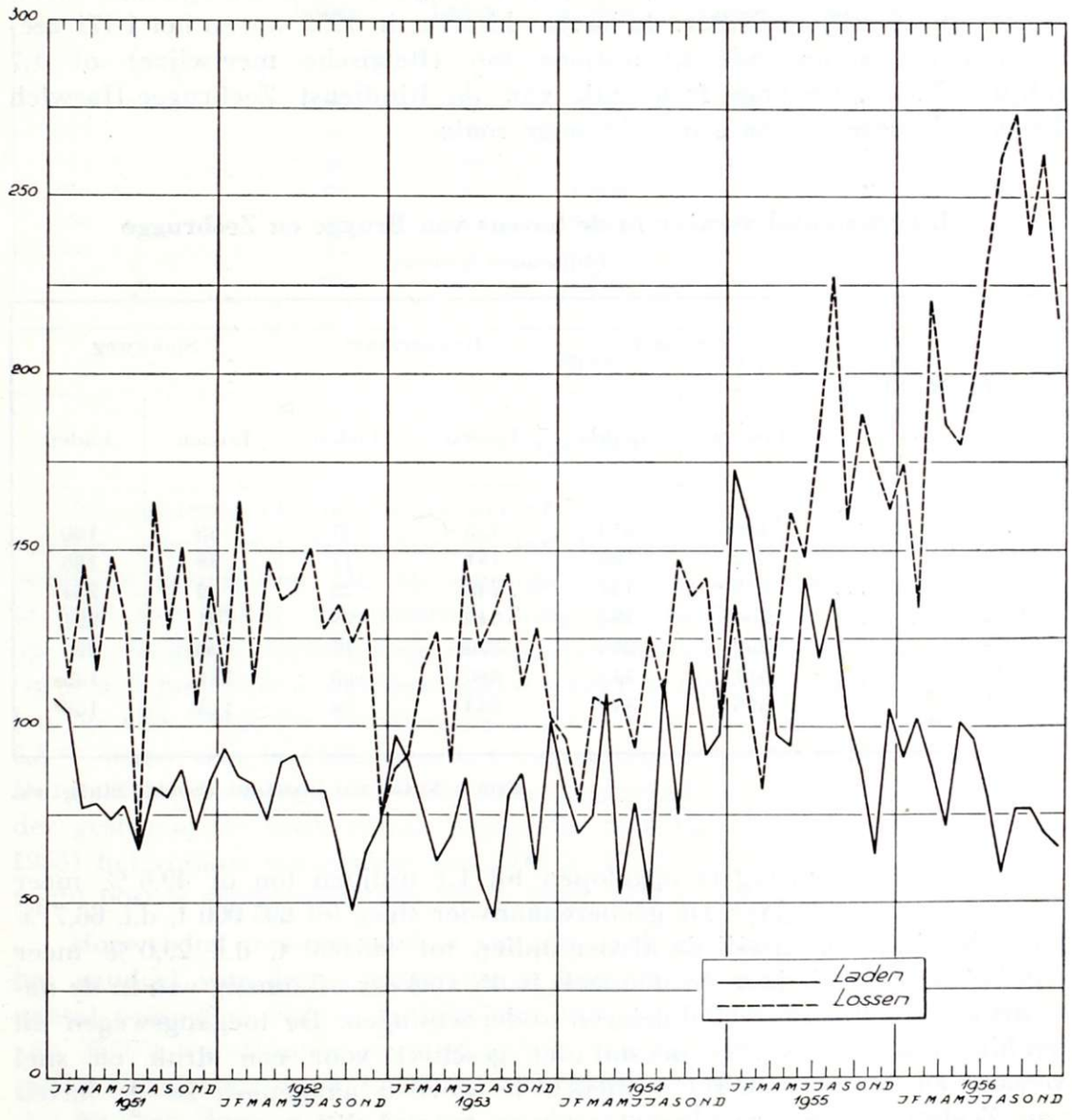

Bron : Nationaal Instituut voor de Statistiek.

De goederenaanvoer van overzee is gestegen tot 2,6 miljoen ton, d.i. 39,8 % meer dan in 1955, doch de goederenafvoer is gedaald tot 983 miljoen ton, d.i. 30,5 % minder dan het voorgaande jaar, waardoor de goederenomslag slechts met 9,3 % gestegen is tot 3,6 miljoen ton. Het onevenwicht tussen geloste en geladen hoeveelheid is weer toegenomen. De goederenomslag van de binnenvaart is licht afgenomen : vooral de goederenaanvoer uit Frankrijk, uit Nederland en uit het binnenland is verminderd, evenals de goederenafvoer naar Nederland, Duitsland en Zwitserland. Daarentegen zijn de aanvoer uit Duitsland en Zwitserland en de afvoer naar Frankrijk en naar het binnenland toegenomen. Ook het spoorwegverkeer is achteruitgegaan.

3. — *Havens van Brugge en Zeebrugge.*

De scheepvaart ontwikkelt zich geleidelijk in deze havens : in 1956 voeren 1 723 zeeschepen samen metende 2,2 miljoen ton (Belgische meetwijze) of 1,8 miljoen N.R.T. de havens binnen; in 1955 waren het 1 471 zeeschepen samen metende 2,1 miljoen ton (Belgische meetwijze) of 1,7 miljoen N.R.T. De hoge frequentie van de lijndienst Zeebrugge-Harwich beïnvloedt deze cijfers echter in hoge mate.

Internationaal verkeer in de havens van Brugge en Zeebrugge

(duizenden tonnen)

JAARTAL	Zeevaart		Binnenvaart		Spoorweg	
	Lossen	Laden	Lossen	Laden	Lossen	Laden
1938	440	314	153	27	53	130
1951	272	196	194	11	98	136
1952	328	151	248	22	82	234
1953	304	188	345	22	91	221
1954	259	266	370	11	120	226
1955	417	345	383	35	131	145
1956	695	445	343	58	145	158

Bron : Nationaal Instituut voor de Statistiek.

De goederenomslag is opgelopen tot 1,1 miljoen ton of 49,6 % meer dan het voorgaande jaar. De goederenaanvoer steeg tot 695 000 t, d.i. 66,7 % meer dan in 1955, terwijl de afvoer opliep tot 445 000 t, d.i. 29,0 % meer dan het voorgaande jaar. Grotendeels is dit verkeer afkomstig van in de nabijheid van het havengebied gelegen ondernemingen. De toegangswegen uit het binnenland zijn echter meestal niet geschikt voor een druk en snel verkeer en zouden voorzeker dienen te worden aangepast, zo de haven van Zeebrugge voor zeer grote schepen toegankelijk wordt gemaakt.

4. — *Haven van Brussel.*

De haven van Brussel is in België na Antwerpen een der belangrijkste binnenvaarthavens, doch als zeehaven heeft zij sedert de oorlog veel aan belang verloren, vooral doordat de toegang tot de haven jarenlang onmogelijk is geweest, als gevolg van de oorlogsgebeurtenissen. Toch is de goederenomslag van en op zeeschepen in 1956 gestegen tot 162 000 t, d.i. 31,7 % meer dan in 1955.

Internationaal verkeer in de haven van Brussel

(duizenden tonnen)

JAARTAL	Zeevaart		Binnenvaart		Spoorweg	
	Lossen	Laden	Lossen	Laden	Lossen	Laden
1938	196	167	752	337	339	45
1951	42	39	1 112	430	351	70
1952	49	40	1 018	429	319	58
1953	63	43	1 209	655	287	60
1954	56	30	1 187	1 186	324	49
1955	84	39	1 331	1 530	399	53
1956	105	57	1 648	913	351	43

Bron : Nationaal Instituut voor de Statistiek.

§ 7. — LUCHTVAART

De expansie van de luchtvaart verloopt in Europa zowel als in de overige wereld nog steeds sneller dan de expansie der meeste andere economische activiteiten. Het toenemingstempo van het passagiersverkeer, dat in 1955 met 18,4 % uitzonderlijk hoog was, bedroeg in 1956 nog 17,5 % op alle Belgische luchthavens samen, het doorgangsverkeer meegerekend. Op 5 à 6 jaar tijd is het passagiersverkeer verdubbeld. Het aantal vluchten op alle Belgische luchthavens samen was in 1956 evenwel slechts 6,3 % hoger dan in 1955, toen het toenemingstempo hier 12,3 % bedroeg. De gemiddelde capaciteit en de bezettingsgraad der vliegtuigen zijn verder gestegen. De hoeveelheid bagage is met 12,3 % gestegen (20,3 % in 1955) het volume vrachtgoed met 25,9 % (11,2 % in 1955), doch het gewicht post is verminderd met 2,8 % (met 17,0 % toegenomen in 1955).

Hoewel het leeuwenaandeel van dit verkeer over Melsbroek gaat, is het aandeel van deze luchthaven in het verkeer enigszins gedaald : het aantal passagiers is hier in 1956 met 14,3 % toegenomen tot 531 976, waarvan 35 972 transitopassagiers of 13,5 % van het passagiersverkeer. Op dezelfde luchthaven werd 12 559 ton vrachtgoed verhandeld, d.i. 14,1 % meer dan in 1955. Hiervan was 816 ton op doorvoer, d.i. 13,0 %.

Handelsverkeer in de Belgische luchthavens (a)

OMSCHRIJVING	Vluchten			
	Regelmatige	Speciale (b)	Op aanvraag	Totaal (c)
Vliegtuigen (eenheden)				
1951	19 764	1 086	2 613	23 463
1952	22 370	1 353	3 324	27 047
1953	24 989	1 875	2 354	29 218
1954	29 663	1 473	1 668	32 804
1955	33 222	1 790	1 823	36 835
1956	36 142	1 651	1 370	39 163
Passagiers (eenheden)				
1951	301 962	10 275	7 844	320 081
1952	330 118	8 075	9 524	347 717
1953	397 580	25 289	7 917	410 786
1954	420 773	16 685	8 103	445 561
1955	486 510	28 310	12 567	527 387
1956	589 022	19 764	10 662	619 448
Vrachtgoed (kg)				
1951	7 135 755	940 348	650 479	8 726 582
1952	7 118 242	1 468 647	863 981	9 450 870
1953	9 444 566	1 241 170	678 842	11 464 578
1954	9 976 235	973 569	875 390	11 825 194
1955	11 413 768	1 199 411	536 530	13 149 709
1956	14 990 126	1 148 994	414 774	16 553 894
Reisgoed (kg)				
1951	4 923 774	177 994	140 525	5 242 293
1952	5 243 904	139 598	188 829	5 572 331
1953	5 729 658	431 624	146 981	6 308 263
1954	6 002 763	258 057	136 346	6 397 166
1955	6 973 065	506 752	215 429	7 695 246
1956	8 120 419	312 653	207 213	8 640 285
Poststukken (kg)				
1951	1 637 309	121 653	50 871	1 809 833
1952	1 844 321	421 631	78 454	2 344 406
1953	2 123 243	215 357	78 643	2 417 243
1954	2 085 861	53 308	762	2 139 931
1955	2 338 687	161 755	3 874	2 504 316
1956	2 340 402	91 541	1 961	2 433 904

Bronnen : Ministerie van Verkeerswezen.
Nationaal Instituut voor de Statistiek.

(a) Deze statistiek omvat het totaal vervoer, dit is zowel bij aankomst als bij vertrek, lokale vluchten niet inbegrepen.
(b) Buiten de voorziene dienstregeling gedane vluchten door maatschappijen die regelmatige lijnen exploiteren.
(c) Totaal der drie voorgaande kolommen; proefvluchten, publiciteit, enz., niet inbegrepen.

Het verkeer op het vliegveld van Oostende, dat grotendeels bestaat in het vervoer van Britse toeristen en auto's tijdens de zomer, is zeer sterk toegenomen : het aantal passagiers is in 1956 opgelopen tot 50 982, d.i. 67,1 % meer dan in 1955 en de hoeveelheid vrachtgoed tot 3 661 ton, d.i. 107,8 % meer dan het jaar tevoren. Het transitoverkeer is niet omvangrijk in tegenstelling tot het verkeer op de luchthaven Deurne bij Antwerpen, waar 62,3 % van de 33 063 passagiers op doorreis waren en 62,1 % van de 269 t vrachtgoed op doorvoer waren. De toeneming van het verkeer bedroeg er, wat het aantal passagiers betreft 15,2 % en, wat het vrachtgoed betreft, 15,3 %.

Evenals de meeste andere luchtvaartondernemingen heeft de Sabena haar verkeersaanbod in 1956 versterkt, doch het verkeer is sterker toegenomen dan het aanbod en de bezettingsgraad der vliegtuigen is gestegen. Haar globaal aanbod heeft de maatschappij verhoogd tot 147,5 miljoen tonkilometer, d.i. 10,6 % meer dan het voorgaande jaar. Deze verhoging is iets sterker dan in 1955. Het aantal door alle vliegtuigen samen afgelegde kilometers steeg met slechts 7,5 % : de gemiddelde transportcapaciteit der gebruikte toestellen is dus opnieuw gestegen. De vraag is eveneens sterker opgelopen dan in 1955 en sterker ook dan het aanbod : het verkeer steeg van 95,2 miljoen tonkilometer in 1955 tot 109,5 miljoen tonkilometer in 1956, d.i. een toeneming met 15,0 %. De bezettingsgraad der vliegtuigen is dientengevolge gestegen van 71,3 % tot 74,2 %.

Luchtverkeer van de SABENA

JAARTAL	Aangeboden tonkilometers (duizenden)	Vervoerde reizigers (duizenden)	Reizigerkilometers (duizenden)	Vrachtgoed (duizenden tonkilometers) (a)	Poststukken (duizenden tonkilometers)	Vervoerde tonkilometers (duizenden)	Ladingscoëfficiënt (percentage)
1938 ...	5 578,1	34,1	18 083,1	405,3	432,2	2 645,9	47,0
1951 ...	72 276,0	260,7	308 582,6	19 336,3	2 304,6	52 481,3	72,6
1952 ...	78 562,3	277,0	377 134,6	16 471,7	3 155,4	57 176,1	72,8
1953 ...	104 495,4	375,2	514 084,6	18 579,5	3 739,0	73 327,4	70,2
1954 ...	121 849,4	391,8	567 228,6	23 013,4	4 258,6	83 081,5	68,2
1955 ...	133 415,2	450,5	649 987,1	25 278,1	5 252,5	95 181,4	71,3
1956 ...	147 509,2	526,6	745 891,7	28 448,4	6 176,6	109 496,0	74,2

Bronnen : Ministerie van Verkeerswezen.
SABENA.

(a) Bagage-overschot inbegrepen.

De uitbreiding van het passagiersverkeer is in 1956 nog versneld : het aantal passages, dat in 1955 reeds met 15,0 % was gestegen, is in 1956 met 16,9 % toegenomen. Het aantal passagierskilometers steeg wat trager : 14,5 % in 1955 en 14,7 % in 1956. Dit achterblijven is het gevolg van het feit dat het verkeer op de intercontinentale diensten zich tijdens de laatste twee jaar iets minder snel heeft ontwikkeld dan op het net in Europa

en in Afrika. De gemiddelde reisafstand is dan ook licht teruggelopen tot 1 419 km. Het vervoer van vrachtgoed is gestegen tot 28,4 miljoen tonkilometer of 12,5 % meer dan in 1955, het vervoer van post tot 6,2 miljoen tonkilometer of 17,6 % meer dan het voorgaande jaar.

Niettegenstaande de uitbreiding van het helicopternet, dat 11 steden aandeed, tot Dortmund, is het helicopterverkeer licht teruggelopen : 18 474 passagiers benutten dit verkeersmiddel in 1956, tegen 20 590 in 1955. De ladingscoëfficiënt daalde van 53,7 % tot 51,1 %.

Dank zij de toeneming van het verkeer, zonder evenredige stijging van de aangeboden verkeersdiensten, zijn de ontvangsten van de Sabena opgelopen tot 2 399 miljoen frank, waarvan twee derde uit het buitenland. Na aftrek van de provisie voor belastingen bleef hiervan 78 miljoen frank uit te keren winst.

In de loop van het verslagjaar werd het net uitgebreid tot 5 nieuwe steden, waarvan 4 in Europa : bij het einde van het jaar werden regelmatig 95 vlieghavens aangevlogen, waartoe de maatschappij 72 toestellen gebruikte (toestand op 31 december 1956) (1). De Sabena, die nog steeds te kampen heeft met een tekort aan geschoold personeel, hoopt deze toestand te verbeteren dank zij de opleidingsschool te Grimbergen, waarvoor 5 nieuwe tweemotorige toestellen werden besteld.

In 1956 werden nieuwe luchtvaartakkoorden afgesloten met Polen, Roemenië en Hongarije en het akkoord van 1937 met Tsjechoslowakije werd herzien.

§ 8. — TELEGRAAF EN TELEFOON

Het aantal telefoonabonnenten neemt sedert de oorlog voortdurend toe en het stijgingstempo is zelfs tijdens de laatste jaren licht versneld, vermits het 4,7 % bedroeg in 1954, 5,4 % in 1955 en 5,7 % in 1956. Op 31 december van dat jaar waren er 649 047 abonnenten met samen 920 946 telefoontoestellen; 78,1 % van deze abonnenten waren op het net aangesloten langs 241 automatische telefooncentrales; einde 1955 waren 76,9 % der abonnenten op het net aangesloten langs 223 automatische centrales. De automatisering van het net gaat dus geleidelijk verder.

In 1956 is het gebruik van de telefoon drukker geworden, vermits het aantal telefoongesprekken veel sterker is gestegen dan het aantal abonnenten. Het aantal telefoongesprekken bedroeg 617 miljoen, d.i. 7,2 % meer dan in 1955, toen de toeneming slechts 5,9 % beliep. Het aantal telefoongesprekken tussen verschillende netten en met het buitenland stijgt sneller dan het aantal regionale telefoongesprekken. Nochtans is de automatisering van de telefooncentrales aan deze evolutie niet vreemd : opmerkelijk is de snelle toeneming van het aantal telefoongesprekken tussen het

(1) 24 viermotorige vliegtuigen, 44 tweemotorige vliegtuigen en 4 helicopters. Waren besteld in 1956 : 7 viermotorige vliegtuigen met zuigermotoren, te leveren in 1957 en 1958; 5 viermotorige toestellen met straalaandrijving, te leveren in 1959 en 1960 en 4 helicopters, geleverd begin 1957.

Brusselse, enerzijds, en de netten van Parijs en Rijsel, anderzijds, sedert in mei 1956 de verbinding van Brussel uit automatisch geschiedt. Sedert november gebeurt ook de verbinding met Luxemburg geheel automatisch.

Het telegraafverkeer, dat na een hoogtepunt in 1947 vrij sterk gedaald was, is in 1956 ongeveer op hetzelfde peil gebleven als tijdens het voorgaande jaar : in het binnenland werden 4 125 000 telegrammen verstuurd (— 0,63 %), naar het buitenland 1 319 000 (— 0,04 %) ; uit het buitenland werden er 1 465 000 ontvangen (+ 0,34 %) en 836 000 telegrammen werden in transito doorgeseind (+ 3,06 %). Daarentegen blijft het telexverkeer snel toenemen : het aantal abonnementen steeg van 669 op het einde van 1955 tot 869 op het einde van 1956, terwijl het internationaal telexverkeer opliep van 6 038 000 minuten in 1955 tot 7 258 000 in 1956, d.i. een toeneming met 20,2 %.

HOOFDSTUK IV

DISTRIBUTIE

Volgens de bestaande gedeeltelijke en heterogene inlichtingen, nam de activiteit in de distributie in 1956 opnieuw toe en wel in dezelfde mate als tijdens de vorige jaren, doch minder sterk dan 's lands economische bedrijvigheid in haar geheel.

§ 1. — INDELING VAN DE DISTRIBUTIEONDERNEMINGEN

1. — *Handelsondernemingen.*

Relatief beschouwd, vertoont de verdeling van het aantal handelsondernemingen over de diverse takken van bedrijf nog steeds een grote stabiliteit. In vergelijking met het vorige jaar, wijzen de op 30 juni opgemaakte statistieken van de Rijksdienst voor Maatschappelijke Zekerheid op een vermeerdering met 301 eenheden (1,4 %, tegen 2,7 % in 1955), gelijk verdeeld over elk der opgetekende groepen.

De stijging van het tewerkgesteld personeel is aanzienlijker, hoewel eveneens in minder sterke mate dan in 1955 (3,7 %, tegen 4,3 % in 1955). De verhoging met 5 786 arbeiders ligt echter ongelijk verdeeld over de verschillende activiteiten; zo daalt de personeelsbezetting in de textielhandel, zowel naar absolute als naar relatieve zin terwijl sedert 1954 een relatieve vermindering bij de handel in voedingswaren valt aan te stippen.

Zoals blijkt uit de ieder jaar op 31 december door de Rijksdienst voor Maatschappelijke Zekerheid gemaakte ramingen, wijst de samenstelling van het aan de maatschappelijke zekerheid onderworpen personeel erop dat het aantal weddetrekkenden sneller blijft aangroeien dan het aantal loontrekkenden : de verhoging is vooral gevoelig bij het vrouwelijk personeel. De van het ene jaar tot het andere opgetekende toeneming met 4 152 personen wordt als volgt ingedeeld : 3 431 bedienden (waarvan 2 240 vrouwen en 1 191 mannen) en 721 arbeiders (waarvan 742 mannen en een vermindering van 21 vrouwen).

Handelsondernemingen

Werkgevers en werknemers die onder de maatschappelijke zekerheid vallen

Stand op 30 juni

HANDELSTAK	Werkgevers						Werknemers					
	1954		1955		1956		1954		1955		1956	
	Aantal	Percentage	Aantal	Percentage	Aantal	Percentage	Aantal	Percentage	Aantal	Percentage	Aantal	Percentage
Verkoop van produkten der hierna vermelde bedrijfstakken :												
Landbouw	1 633	8	1 703	8	1 722	8	5 716	4	6 082	4	6 335	4
Mijnen, groeven en graverijen	2 291	11	2 325	11	2 348	11	9 468	7	9 589	6	9 642	6
Voedingswarenbereiding, visserij en landbouw (produkten bestemd voor onmiddelijk verbruik)	5 365	26	5 421	26	5 467	26	30 622	21	30 190	20	30 824	19
Tabaksindustrie	155	1	148	1	146	1	581	—	523	—	521	—
Chemische nijverheid	1 367	7	1 411	7	1 418	7	10 743	7	10 896	7	11 481	7
Hout- en meubelnijverheid, bouwbedrijf (incl. verhuring)	935	4	986	5	962	4	4 743	3	5 058	3	4 919	3
Papiernijverheid	374	2	380	2	379	2	1 951	1	2 115	1	2 110	1
Polygrafische bedrijven (incl. verhuring)	391	2	416	2	413	2	2 333	2	2 429	2	2 434	2
Huiden- en lederindustrie	757	4	755	3	766	3	3 255	2	3 291	2	3 252	2
Textiel- en kledingindustrie, alsook die van modeartikelen (incl. verhuring)	3 191	16	3 288	16	3 262	15	15 983	11	16 403	11	16 180	10
Ceramische industrie en glasnijverheid	199	1	205	1	196	1	1 619	1	1 652	1	1 588	2
Nijverheid der onbewerkte en bewerkte metalen	2 381	12	2 475	12	2 574	12	19 738	13	21 643	14	23 212	14
Kunstambacht en precisiebedrijven	1 121	5	1 186	5	1 268	6	7 782	5	8 144	5	8 975	6
Handel in allerlei waren	297	1	321	1	400	2	33 917	23	36 829	24	39 157	24
Totaal	**20 457**	**100**	**21 020**	**100**	**21 321**	**100**	**148 451**	**100**	**154 844**	**100**	**160 630**	**100**

Bron : Rijksdienst voor Maatschappelijke Zekerheid.

Handelsondernemingen

Werknemers die onder de maatschappelijke zekerheid vallen

Stand op 31 december

OMSCHRIJVING	Loontrekkenden			Weddetrekkenden			Algemeen totaal
	Mannen	Vrouwen	Totaal	Mannen	Vrouwen	Totaal	
1952 Aantal	50 410	14 649	65 059	36 472	42 588	79 060	144 119
Percentage	35	10	45	25	30	55	100
1953 Aantal	50 786	14 673	65 459	37 286	43 482	80 768	146 227
Percentage.....	35	10	45	25	30	55	100
1954 Aantal (a)	52 710	15 630	68 340	38 380	45 030	83 410	151 750
Percentage (a) ..	35	10	45	25	30	55	100
1955 Aantal (a)	55 878	16 421	72 299	40 549	47 400	87 949	160 248
Percentage (a) ..	35	10	45	25	30	55	100
1956 Aantal (a)	56 620	16 400	73 020	41 740	49 640	91 380	164 400
Percentage (a) ..	34	10	44	26	30	56	100

Bron : Rijksdienst voor Maatschappelijke Zekerheid.

(a) Ramingen.

2. — *Bedrijvigheid der vreemdelingen in de distributiesector* (1).

De achteruitgang die uit de op 1 januari 1955 opgemaakte statistieken blijkt, werd voortgezet; op 1 januari 1957 bedroeg het aantal geldige beroepskaarten nog slechts 16 695, tegen 17 079 begin 1955. Er weze zelfs onderstreept dat deze globale beweging een toeneming behelst van het aantal niet-ingezetenen, welke overeenkomt met de stijging van het aantal kunstenaars die door middel van nijverheidscontracten worden aangeworven en die niet onder toepassing vallen van de wetgeving betreffende de arbeidsvergunning.

a) *Geografische spreiding.*

Zoals in de voorgaande jaren vestigen de vreemdelingen die gemachtigd zijn een bedrijvigheid in België uit te oefenen zich bij voorkeur in de provinciën Brabant en Antwerpen. Evenals op 1 januari 1955 nemen beide provinciën samen nog steeds 58 % van de vreemdelingen op.

Naar nationaliteit beschouwd blijven de 4 517 Nederlandse titularissen van beroepskaarten voor vreemdelingen het talrijkst (28 %); de geografische spreiding ervan wordt gekenmerkt door het feit dat het belangrijkste contingent, 1 663 eenheden, in de provincie Antwerpen wordt aangetroffen en 765 in de provincie Brabant. Op de tweede plaats komen de

(1) Voorlopige gegevens.

Beroepskaarten voor vreemdelingen

Geografische spreiding van de geldige kaarten (a)

PROVINCIE	Op 1 januari 1953		Op 1 januari 1955		Op 1 januari 1957	
	Aantal	%	Aantal	%	Aantal	%
In België woonachtig :						
Antwerpen	3 591	22	3 413	21	3 220	21
Brabant.....	6 192	37	6 083	37	5 742	37
West-Vlaanderen ...	699	4	620	4	616	4
Oost-Vlaanderen	836	5	754	5	722	5
Henegouwen.....	1 813	11	1 975	12	2 014	13
Luik.....	1 908	12	1 968	12	1 817	12
Limburg	709	4	667	4	630	4
Luxemburg.....	408	3	423	3	404	2
Namen	353	2	342	2	341	2
Totaal	**16 459**	**100**	**16 245**	**100**	**15 506**	**100**
Niet in België woonachtig	505		834		1 189	
Algemeen totaal ...	**16 964**		**17 079**		**16 695**	

Bron : Nationaal Instituut voor de Statistiek.

(a) Een zelfde kaart kan voor één of meer beroepen en/of activiteiten worden toegekend.

Fransen met 2 761 beroepskaarten (17 %), waarvan 1 128 gevestigd zijn in de provincie Brabant en 626 in Henegouwen. De derde plaats wordt ingenomen door de Italianen met 2 648 beroepskaarten (16 %), waarvan 930 in Henegouwen, 695 in Brabant en 540 in Luik. De vierde plaats is niet meer zoals in 1955 voorbehouden aan de Polen, maar wel aan de vaderlandlozen met 1 437 eenheden (9 %) : 763 bevinden zich in Brabant en 480 in Antwerpen. De Polen zijn nog slechts houder van 1 396 (9 %) beroepskaarten voor vreemdelingen, waarvan 662 in de provincie Brabant zijn gevestigd.

b) *Uitgeoefend beroep en uitgeoefende economische bedrijvigheid.*

De statistische methode voor het tellen van de beroepskaart voor vreemdelingen werd gewijzigd. Volgens de vroegere methode werd een titularis van een beroepskaart voor vreemdelingen opgenomen in de tabel der beroepen voor zoveel eenheden als hij activiteiten uitoefende in een zelfde beroep en in de tabel der activiteiten voor zoveel eenheden als het aantal beroepen dat hij uitoefende. Deze methode leidde zowel in de ene reeks als in de andere tot dubbeltellingen, waarvan de belangrijkheid niet kon worden geschat.

De statistische gegevens die betrekking hebben op de beroepen en de activiteiten kunnen dus niet meer vergeleken worden met die der voorgaande jaren; ze geven aan dat op 1 januari 1957 de 16 695 titularissen van beroepskaarten 18 391 beroepen en 20 647 activiteiten konden uitoefenen.

Beroepskaarten voor vreemdelingen
Indeling naar beroep en naar bedrijvigheid

OMSCHRIJVING	Op 1 januari 1953 (a)		Op 1 januari 1955 (a)		Op 1 januari 1957 (b)	
	Aantal	%	Aantal	%	Aantal	%
Aard van het beroep :						
Detaillisten	6 210	30	6 195	29	3 182	17
Ambachtslieden	1 488	7	1 183	5	1 052	6
Ambachtslieden-detaillisten	1 457	7	1 357	6	600	3
Tussenpersonen en handelsreizigers	1 348	6	1 486	7	1 126	6
Beheerders	1 199	6	1 953	9	1 625	9
Importeurs-exporteurs-groothandelaars	1 116	5	959	4	697	4
Groothandelaars-detaillisten	1 038	5	1 081	5	1 231	7
Groothandelaars	787	4	751	4	658	3
Andere activiteiten	6 367	30	6 702	31	8 220	45
Totaal ...	**21 010**	**100**	**2 1667**	**100**	**18 391**	**100**
Aard ven de bedrijvigheid :						
Verkoop van textielprodukten kledingstukken en mode-artikelen	2 139	10	2 033	9	1 690	8
Verkoop van voedingswaren voor onmiddellijk verbruik	2 087	10	1 947	9	1 771	9
Hotels, restaurants, drankhuizen	1 965	9	2 070	9	1 918	9
Landbouw	1 256	6	1 206	6	1 111	5
Vervaardiging en herstelling van kledingstukken (exclusief schoeisel)	1 191	6	1 070	5	891	4
Verkoop van kunst- en precisieartikelen	1 069	5	1 262	6	1 211	6
Diversen	11 303	54	12 079	56	12 055	58
Totaal ...	**21 010**	**100**	**21 667**	**100**	**20 647**	**100**

(a) Oude reeks.
(b) Nieuwe reeks. Voorlopige gegevens.

Bron : Nationaal Instituut voor de Statistiek.

Onder deze 18 391 beroepen komt de kleinhandel en het ambacht voor 26 % in aanmerking; de groothandelaars, de groothandelaars-detaillisten en de groothandelaars-importeurs en/of exporteurs voor 14 %.

Wat de economische bedrijvigheid betreft gaat de voorkeur van de vreemdelingen vooral uit naar de exploitatie van hotels, restaurants en drankhuizen, vervolgens naar de verkoop van voedingswaren, van textielwaren, kledingstukken, enz. De 4 517 Nederlanders oefenen 5 669 activiteiten uit, waaronder 739 in de landbouw en 557 in de verkoop van voedingswaren.

Het aantal Franse titularissen bedraagt 2 761; zij oefenen 3 769 activiteiten uit, waaronder 405 in de verkoop van textielwaren en kledingstukken en 345 in de verkoop van voedingswaren. De 2 648 Italianen oefenen 3 360 activiteiten uit, waaronder 861 in de groep hotels, restaurants en drankhuizen en 392 in de verkoop van voedingswaren. De vaderlandlozen, wier aantal 1 437 bedraagt, nemen 1 636 activiteiten voor hun rekening : 295 in de verkoop van kunst- en precisieartikelen en 262 in de verkoop van textielprodukten; voor de 1 396 Polen telt men 1 773 activiteiten : 335 in de verkoop van textielprodukten en 267 in de vervaardiging en herstelling van kledingstukken (exclusief schoenen).

3. — *Leurhandel.*

De statistieken der geldige kaarten, afgeleverd aan leurhandelaars als vergunning tot bedrijfsuitoefening, worden slechts om de twee jaar opgemaakt. De jongste inlichtingen, verstrekt op 1 januari 1956, werden in « De Belgische economie in 1955 » besproken (1).

§ 2. — OPRICHTING EN OPHEFFING VAN DISTRIBUTIEONDERNEMINGEN

Wij leggen eens te meer de nadruk op het feit dat de beschikbare statistische gegevens op een juridische en niet op een economische basis berusten; bovendien vanuit juridisch oogpunt dekt het begrip « onderneming » zowel de nijverheids- als de handelsondernemingen.

1. — *Handelsregister.*

De stijging van het aantal in het handelsregister ingeschreven handelsvennootschappen hield in 1956 nog aan, daar de inschrijvingen talrijker waren dan in 1955, terwijl de schrappingen nog verminderden.

In tegenstelling met de vorige jaren vermeerderde het aantal éénmanszaken, dat van jaar tot jaar was afgenomen, thans met 1 192 eenheden. Deze verhoging deed zich voor in de omschrijving der Hoven van Beroep te Luik en te Brussel, terwijl het aantal inschrijvingen bij het Hof van Beroep te Gent lager was dan dat der schrappingen. Voor het Rijk wijst het aantal inschrijvingen der eenmanszaken op een stijging en dat der schrappingen op een daling.

(1) Zie *De Belgische economie in 1955*, op. cit., blz. 169 en volgende.

Inschrijvingen en schrappingen in het handelsregister

OMSCHRIJVING	1954	1955			1956		
	Totaal	Eenmanszaken	Vennootschappen	Totaal	Eenmanszaken	Vennootschappen	Totaal
Hoofdinschrijvingen (a) :							
Hof van Beroep te :							
Brussel	20 309	17 883	1 722	19 605	19 237	1 930	21 167
Gent	9 946	9 061	474	9 535	9 880	548	10 428
Luik	7 736	7 002	373	7 375	8 098	415	8 513
Totaal ...	**37 991**	**33 946**	**2 569**	**36 515**	**37 215**	**2 893**	**40 108**
Schrappingen ingevolge opheffing van de handelszaak, afstand, overdracht of overlijden :							
Hof van Beroep te :							
Brussel	21 325	19 219	576	19 795	18 823	480	19 303
Gent	11 738	10 923	101	11 024	10 345	141	10 486
Luik	7 092	6 610	73	6 683	6 855	97	6 952
Totaal ...	**40 155**	**36 752**	**750**	**37 502**	**36 023**	**718**	**36 741**
Verschil	— 2 164	— 2 806	+ 1 819	— 987	+ 1 192	+ 2 175	+ 3 367

Bron : Ministerie van Economische Zaken, Administratie van de Handel.

(a) Inclusief de hoofdinschrijvingen wegens overname van geschrapte of overgedragen handelszaken, ingevolge afstand, overdracht, overlijden, enz.

2. — *Evolutie bij de handelsvennootschappen.*

In de kleinhandel werden zowat 2 % meer nieuwe vennootschappen opgericht dan tijdens het vorige jaar, terwijl hun nominaal kapitaal met meer dan 30 % aangroeide. De nieuwe naamloze vennootschappen en commanditaire vennootschappen op aandelen zijn minder talrijk dan in 1955, terwijl het aangewend nominaal kapitaal meer dan het dubbel bedraagt. Het aantal nieuw opgerichte personenvennootschappen met beperkte aansprakelijkheid steeg daarentegen, doch hun totaal kapitaal is lager dan in 1955. De nettokapitaalverhogingen namen lichtjes af voor de kleinhandel; de ontbindingen van vennootschappen stegen met 20 eenheden, maar het aangewende kapitaal ten opzichte van 1955 verminderde met meer dan 1 miljoen frank.

In de groothandel en in de buitenlandse handel is de verhoging in aantal en in nominaal kapitaal opmerkelijk voor alle vormen van nieuw opgerichte vennootschappen. Wegens de daling van de kapitaalverhogingen en de stijging van de kapitaalverminderingen, nemen de nettokapitaalverhogingen af. De ontbindingen van vennootschappen vermeerderen ten slotte, zowel naar aantal als naar nominaal kapitaal.

Belgische en Kongolese handelsvennootschappen met hoofdbedrijf in België

OMSCHRIJVING	Oprichting van vennootschappen						Netto-kapitaal-verhoging	Ontbinding van vennootschappen door vereffening en samensmelting	
	Naamloze en commanditaire vennootschappen op aandelen		Personenvennootschappen met beperkte aansprakelijkheid		Totaal		Netto nominaal bedrag (duizenden franken)	Totaal	
	Aantal	Nominaal kapitaal (duizenden franken)	Aantal	Nominaal kapitaal (duizenden franken)	Aantal	Nominaal kapitaal (duizenden franken)		Aantal	Kapitaal (duizenden franken)
Kleinhandel :									
1950	116	26 825	201	22 245	317	49 070	251 897	84	25 755
1951	44	12 218	188	33 261	232	45 479	60 830	77	12 937
1952	48	15 585	236	49 295	284	64 880	146 133	82	12 936
1953	49	23 325	271	62 318	320	85 643	19 920	102	15 764
1954	36	24 397	283	50 650	319	75 047	66 991	124	30 271
1955	48	24 055	255	71 160	303	95 215	194 900	91	18 392
1956	29	57 431	281	69 685	310	127 116	169 458	111	17 281
Groothandel en buitenlandse handel :									
1950	303	260 208	231	69 124	534	329 332	264 432	141	61 803
1951	191	146 110	259	90 321	450	236 431	626 999	142	45 618
1952	180	150 382	358	147 244	538	297 626	494 671	147	89 013
1953	148	114 313	314	118 493	462	232 806	239 412	168	102 974
1954	155	190 468	311	117 158	466	307 626	313 330	212	100 156
1955	134	158 068	358	163 547	492	321 615	587 299	187	87 391
1956	151	192 870	440	179 259	591	372 129	519 881	200	102 603

Bron : Nationaal Institut voor de Statistiek.

Kortom, zowel bij de kleinhandel als bij de groothandel en de buitenlandse handel, blijft de voorkeur uitgaan naar personenvennootschappen met beperkte aansprakelijkheid, die heel wat talrijker voorkomen en een minder aanzienlijk nominaal kapitaal bezitten dan de naamloze vennootschappen of de commanditaire vennootschappen op aandelen.

3. — *Faillissementen en gerechtelijke akkoorden.*

De dubbel tegengestelde beweging tekent zich in 1956 verder af : het aantal faillissementen, dat regelmatig van jaar tot jaar toeneemt voor elk der drie Hoven van Beroep, overschrijdt ditmaal het naoorlogse maximum van 1953. Er vallen opnieuw 17 gerechtelijke akkoorden minder te noteren, waarvan 11 voor het Hof van Beroep te Brussel en 7 voor het Hof te Luik, terwijl het Hof van Beroep te Gent één akkoord meer telt.

Faillietverklaringen en gerechtelijke akkoorden

OMSCHRIJVING	Faillietverklaringen (a)				Gerechtelijke akkoorden (b)			
	1938	1954	1955	1956	1938	1954	1955	1956
Hof van Beroep te :								
Brussel	417	391	435	540	158	77	72	61
Gent	149	142	151	169	56	43	32	33
Luik	89	146	112	129	51	68	67	60
Het Rijk ...	**655**	**679**	**698**	**838**	**265**	**188**	**171**	**154**

Bron : Nationaal Instituut voor de Statistiek.

(a) De cijfers van bovenstaande tabel stemmen niet altijd overeen met die van de werkelijk behandelde faillissementen, opgenomen in de gerechtelijke statistiek.
(b) Vóór de oorlog, faillissementsvoorkomende akkoorden.

§ 3. — OMZETCIJFERS

Er weze aan herinnerd dat rechtstreekse statistische gegevens met betrekking tot de omzetcijfers slechts bestaan voor zekere handelsvormen (warenhuizen, coöperaties, kettingwinkels, groothandelaars in kruidenierswaren). Er bestaan beslist waardevolle, doch uitsluitend onrechtstreekse aanwijzingen alleen voor de eenmanszaken : de evolutie van de verkoop door groothandelaars in kruidenierswaren; deze evolutie welke gelijke tred houdt met die van de kettingwinkels voedingswaren), alsmede met die van het particulier verbruik, vastgesteld door de « Groupe d'Etude de l'Institut de Sociologie Solvay », zou aldus representatief zijn voor de activiteit van de eenmanszaken (1).

1. — *Verkoop van verbruiksgoederen.*

De verkoop aan particulieren, verkoop van verbruiksgoederen genoemd, neemt voor al de beschouwde distributievormen in omvang toe.

Deze activiteitsverhoging, die ten zeerste verschilt naargelang van

(1) Zie *De Belgische economie in 1955*, op. cit., blz. 175-176.

Verkoop van verbruiksgoederen
(1953 = 100)

JAARTAL	Warenhuizen	Coöperaties	Kettingwinkels (voedingswaren)
1950	88	81	92
1951	97	90	98
1952	99	97	98
1953	100	100	100
1954	106	109	103
1955	114	115	107
1956	124	125	120

Bronnen : Nationaal Instituut voor de Statistiek.
Nationale Bank van België.

de distributiekanalen, is rechtstreeks gekend voor onderstaande groepen.

In vergelijking met 1955 wijzen de indexcijfers van het Nationaal Instituut voor de Statistiek op een stijging van het omzetcijfer met 12 % voor de kettingwinkels (voeding), met 9 % voor de warenhuizen en met 8,7 % voor de coöperaties. Gedurende het beschouwde jaar steeg het indexcijfer der kleinhandelsprijzen voor alle produkten samen met 2,9 % en voor de voedingswaren met 2,7 %, zodat het verkoopvolume van de verbruiksgoederen in de drie distributievormen toeneemt.

Voor de winkels, die gespecialiseerd zijn in ondergoed, ligt daarentegen het indexcijfer van de omzet op hetzelfde niveau als in 1955 : rekening houdend met de prijsstijging, neemt het verkoopvolume dus af. Voor de winkels, die slechts schoenen en pantoffels verkopen, gaat het indexcijfer van de omzet van 96 op 100 over (1953 = 100).

Indexcijfer van de omzet der groothandelaars in kruidenierswaren met zelfstandige cliënteel
(1953 = 100)

TIJDVAK	1953 (a)	1954 (a)	1955 (a)	1956 (a)
Januari	94	104	99	106
Februari	89	97	100	116
Maart	97	105	115	123
April	98	106	107	110
Mei	97	102	108	128
Juni	101	110	120	121
Juli	108	111	108	117
Augustus	107	110	119	136
September	105	111	117	128
Oktober	96	100	108	133
November	94	104	108	202
December	114	120	125	164
Het jaar (b) ...	**100**	**107**	**111**	**132**

Bronnen : Nationale Federatie van de Verdelers-Grossiers in Voedingswaren.
Nationaal Instituut voor de Statistiek.

(a) *Aantal getelde firma's voor het maandindexcijfer en het jaarindexcijfer :*
in 1953 : 49 ;
in 1954 : 48 ;
in 1955 : 47 ;
in 1956 : 46.

(b) De gezamenlijke omzet der in 1948 getelde firma's bedraagt 1 229 miljoen frank. Het jaarindexcijfer van 1948 bedraagt 89, op basis 1953 = 100.

Op het stadium van de groothandel worden alleen statistieken opgemaakt met betrekking tot het omzetcijfer van de groothandelaars in voedingswaren, wier cliënteel bestaat uit zelfstandige kleinhandelaars. Het jaarlijks indexcijfer wijst op een verhoging van de omzet ten bedrage van 19 % ; er dient een parallel te worden getrokken tussen genoemde verhoging en het feit dat de kettingwinkels in voedingswaren het hoogste indexcijfer van de kleinhandelsomzet boeken en dat, onder de door de andere grote distributieorganismen verkochte artikelen, de verkoop van voedingswaren het sterkst is toegenomen. Het onderzoek naar de aard der verkochte produkten wordt aangetroffen in het hoofdstuk « Verbruik ».

2. — *Ontvangsten van het Zegel en van de met het Zegel gelijkgestelde taksen.*

De stijging van de ontvangsten van het Zegel en van de met het Zegel gelijkgestelde taksen bedraagt 13 %. Om hierover een oordeel te vellen, moet echter rekening worden gehouden met de verhoging der taksen in de loop van het jaar 1955, waarvan de invloed zich bijgevolg nog niet deed gevoelen op de ontvangsten van de eerste maanden van het be-

Ontvangsten van het Zegel en van de met het Zegel gelijkgestelde taksen

MAAND	1954	1955			1956		
	Absolute cijfers (miljoenen franken)	Absolute cijfers (miljoenen franken)	Overeenstemmend tijdvak in 1954 = 100		Absolute cijfers (miljoenen franken)	Overeenstemmend tijdvak in 1955 = 100	
			Bruto-indexcijfer	Netto-indexcijfer (a)		Bruto-indexcijfer	Netto-indexcijfer (a)
Januari	1 685	1 848	110	108	2 023	109	108
Februari	1 559	1 775	114	114	2 163	122	121
Maart	1 709	1 834	107	107	2 190	119	119
April	1 634	1 739	106	106	2 132	123	123
Mei	1 746	1 818	104	104	2 180	120	120
Juni	1 641	1 870	114	114	2 289	122	122
Juli	1 698	2 076	122	122	2 303	111	111
Augustus	1 786	1 937	108	108	2 194	113	113
September	1 799	2 095	116	116	2 174	104	104
Oktober	1 769	2 139	121	121	2 213	103	102
November	1 839	2 220	121	121	2 343	106	101
December	1 830	2 210	121	120	2 360	107	103
Het jaar...	**20 695**	**23 561**	**114**	**112**	**26 564**	**113**	**110**
Indexcijfer van de groothandelsprijzen (1936/1938 = 100) ...	410	419			430		

Bronnen : Ministerie van Financiën.
Ministerie van Economische Zaken, Algemene Directie voor Studiën en Documentatie.

(a) Het netto-indexcijfer is gelijk aan het bruto-indexcijfer gedeeld door het indexcijfer der groothandelsprijzen.

schouwde jaar : deze verhoging zou in 1956 ongeveer 1 700 miljoen hebben opgebracht. Aldus zou de stijging van de ontvangsten als gevolg van de economische activiteit 5,5 % bedragen.

Dit toenemingspercentage is aan nog andere branches dan die van de kleinhandel te danken, doch blijkt geenszins in strijd met de activiteitsaangroei, die ook elders bij de distributie tot uiting kwam.

§ 4. — KREDIET AAN DE DISTRIBUTIE (1)

Alleen bij de Nationale Kas voor Beroepskrediet, die gespecialiseerd is in middenstandskrediet staat het commercieel of industrieel gebruik van de verleende kredieten bekend.

Genoemde instelling, die per 1 januari 1947 ontstond uit de samensmelting van diverse openbare organismen voor middenstandskrediet, sluit met het dienstjaar 1956 haar eerste decennium af. Kenmerkend voor de bereikte resultaten zijn de veralgemening en de versteviging van het beroepskrediet en van het krediet voor ambachtsmaterieel. Verder werd de wettelijke hoogtegrens der verbintenissen, die in 1947 op 2 miljard was vastgesteld (2), in 1952 op 3 miljard (3), in december 1953 op 3,5 miljard (4) in mei 1955 op 3,75 miljard (5), in december 1955 op 4 miljard (6) en in juni 1956 op 4,25 miljard (7) gebracht. Deze verhoging van de actiemiddelen ligt verspreid over de 4 kredietgroepen : ambachtsmaterieel, gesinistreerde schippers, oorlogsschade aan onroerende goederen en beroepskrediet.

Nationale Kas voor Beroepskrediet

Verstrekte kredieten

JAARTAL	Aantal	Duizenden franken	
		Totaal bedrag	Gemiddeld bedrag
1949	5 528	576 348	104,3
1950	5 568	760 299	136,5
1951	3 830	502 737	131,3
1952 (a) ...	5 159	735 458	142,5
1953	6 572	988 981	150,5
1954 (a) ...	7 157	1 135 004	158,6
1955 (a) ...	7 179	1 180 188	164,4
1956 (a) ...	7 222	1 277 465	176,9

Bron : Nationale Kas voor Beroepskrediet.

(a) Verhoging van het wettelijk « plafond » der verbintenissen.

De kredietverlening nam van 1955 op 1956 met 97 miljoen frank toe, bedrag dat volledig werd opgeslorpt door de verhoging van het toegekende beroepskrediet dat van 1 032 217 000 F in 1955 op 1 129 518 000 F in 1956 overging; ook in betrekkelijke belangrijkheid is het beroepskrediet enigszins gestegen (van 87 % tot 88 %). Bij dit laatste bereikt het krediet aan de groot- en kleinhandel opnieuw het niveau van 1954, door van 215 856 000 F op 244 685 000 F over te gaan, zegge van 20,91 % op 21,66 %.

(1) De verkoop op afbetaling, die veeleer een vorm van verbruikskrediet is, wordt besproken in het hoofdstuk *Verbruik*.

(2) Besluitwet van 28 februari 1947 (*Belgisch Staatsblad* van 13 april 1947).

(3) Wet van 17 april 1952 (*Belgisch Staatsblad* van 30 april 1952).

(4) Wet van 28 december 1953 (*Belgisch Staatsblad* van 1-2 februari 1954).

(5) Koninklijk besluit van 29 mei 1955 (*Belgisch Staatsblad* van 17 juni 1955).

(6) Koninklijk besluit van 21 december 1955 (*Belgisch Staatsblad* van 31 december 1955).

(7) Wet van 7 juni 1956 (*Belgisch Staatsblad* van 18-19 juni 1956).

HOOFDSTUK V

TOERISME

In 1955 kon de topbedrijvigheid in de verschillende toeristische sectoren grotendeels verklaard worden door de uitzonderlijke mooie zomer. Zulks bleek niet meer het geval in 1956, toen de weersomstandigheden integendeel uiterst slecht waren; desondanks waren de resultaten, in hun geheel genomen, toch bevredigend en, in vergelijking met het vorige jaar, werd een nieuwe toeneming aangestipt. Deze vaststelling krijgt hierdoor dus nog meer betekenis en zij bewijst ten volle de ontwikkelingsmogelijkheden in deze tertiaire sector van de economie. De behoefte om de vacantie buiten de gewone verblijfplaats door te brengen doet zich inderdaad meer en meer gevoelen en kan beslist nog sterk aangewakkerd worden. Het succes zal afhangen van de mate waarin de aan de cliënteel geboden gunstiger voorwaarden kunnen in overeenstemming gebracht worden met de rendabiliteit der ondernemingen en met de institutionele faciliteiten, aan de vakantiegangers verleend.

§ 1. — ECONOMISCH BELANG VAN HET TOERISME

1. — *Werkgelegenheid en investeringen.*

Per 30 juni 1956 waren er 5 692 werkgevers en 23 811 werknemers van de hotelnijverheid bij de Rijksdienst voor Maatschappelijke Zekerheid aangesloten; deze tamelijk gevoelige vermindering ten opzichte van het vorige jaar bereikte dus respectievelijk 213 en 769 eenheden, doch het daggemiddelde van het aantal volledige werklozen daalde tot 3 756 eenheden, tegen 4 110 in 1955. In de andere toeristische bedrijven deed zich geen enkele belangrijke wijziging voor, zodat het totaal aantal in de toeristische bedrijven tewerkgestelde personen, door het Commissariaat-Généraal voor Toerisme in 1954 op meer dan 150 000 geraamd, in dezelfde orde van grootte bleef.

Op het gebied der investeringen in de hotelnijverheid tijdens het jaar 1956, bedroegen de kredieten tegen verminderde rentevoet en de gewone kredieten, door de Nationale Maatschappij voor Krediet aan de Nijverheid en de Nationale Kas voor Beroepskrediet verleend binnen het raam van

de wetten van 7 augustus 1953 (1) en 31 mei 1955 (2), 74 miljoen frank. Ingevolge de wet op de oorlogsschade (3) en dank zij de uitzonderlijke voorrang, toegekend aan sommige dossiers, zijn die der hotelbedrijven op dit ogenblik nagenoeg alle onderzocht. Onder de huidige omstandigheden volstaan genoemde investeringen nochtans niet om de hotelaccomodatie te verhogen; de meeste kredieten werden overigens besteed aan de verbouwing en de modernisering van bestaande inrichtingen.

Het weze nochtans aangestipt dat, zo de eigenlijke hotelaccomodatie geen uitbreiding neemt en zelfs met ongeveer 30 % verminderde ten opzichte van 1939, er na de oorlog toch heel wat hotels en pensionhuizen in appartementsgebouwen werden verbouwd of heropgetrokken. Op het einde van het jaar bedroeg het aantal hotels 2 169, tegen 2 200 op het einde van 1955, terwijl het aantal kamers evenwel van 39 422 tot 40 082 steeg; aldus nam niettemin de accomodatie toe.

2. — *Deviezenaanbreng.*

De gegevens betreffende de verplaatsingen van toeristen en reizigers, zoals zij in de statistieken der internationale betalingen voorkomen, zijn zeer partieel en duiden aldus slechts zeer algemene tendensen aan. Inder-

Ontvangsten en uitgaven uit het vreemdelingen- en reizigersverkeer
(miljoenen franken)

JAARTAL	Vreemdelingen- en reizigersverkeer			Totaal van de onzichtbare transacties (a)		
	Ontvangsten	Uitgaven	Saldo	Ontvangsten	Uitgaven	Saldo
1953	2 115	2 874	— 759	25 031	26 623	— 1 592
1954	2 437	2 542	— 105	27 635	28 516	— 881
1955	3 108	2 637	+ 471	33 461	31 767	+ 1 694
1956	4 006	2 812	+ 1 194	41 826	37 200	+ 4 626

Bron : Nationale Bank van België.

(a) In de gegevens verstrekt door de Nationale Bank betreffende de onzichtbare transacties zijn de schenkingen niet opgenomen.

(1) Wet van 7 augustus 1953 voor steunverlening bij de oprichting, de uitbreiding en de rationalisatie van industriële en ambachtelijke ondernemingen (*Belgisch Staatsblad* van 17 oktober 1953).

(2) Wet van 31 mei 1955 betreffende de hulpverlening voor het bouwen of aankopen van industriële en ambachtelijke gebouwen (*Belgisch Staatsblad* van 18 juni 1955).

(3) De wetten van 1 oktober 1947, 25 mei 1951, 1 augustus 1952 en 31 juli 1953 betreffende het herstel van oorlogsschade aan private goederen werden geordend door het koninklijk besluit van 30 januari 1954 (*Belgisch Staatsblad* van 19 februari 1954), gewijzigd bij de wet van 3 juli 1956 (*Belgisch Staatsblad* van 29 juli 1956).

daad, de reiskosten worden thans grotendeels gefinancierd door Belgische biljetten, op de vrije markt aangekocht tegen buitenlandse deviezen, terwijl de reisagentschappen hun verplichtingen en hun vorderingen tegenover het buitenland zelf compenseren.

In vergelijking met 1953 zouden de ontvangsten, na een bestendige verhoging, nagenoeg verdubbeld zijn. De uitgaven die veel minder toenamen, zouden nauwelijks het niveau van 1953 hebben bereikt, nadat zij gedurende de tussentijdse jaren waren verminderd. Worden alleen deze partiële cijfers beschouwd (1), dan wijzen de laatste twee jaren op een belangrijke toeneming, waaruit het belang dat het toerisme voor de Belgische economie vertegenwoordigt en de aandacht die aan zijn verdere uitbouw dient te worden besteed, tot uiting komen.

Terwijl het aantal overnachtingen van buitenlanders ten opzichte van 1955 met 5,3 % toenam, stegen de door het toerisme opgeleverde ontvangsten aan deviezen met 25 %. Ongetwijfeld mag men hieruit besluiten dat de algemene verhoging van de inkomens in West-Europa en in de Verenigde Staten, zomede de opheffing in sommige buurlanden van de beperkingen bij de toekenning van deviezen aan toeristen, aanleiding waren tot een stijging van de gemiddelde uitgaven per toerist. Ten gevolge van de afschaffing der reispassen in het verkeer met sommige landen, kwamen de toeristische uitstappen van één of twee dagen ook heel wat meer voor.

§ 2. — TOERISTISCHE BEDRIJVIGHEID

1. — *Financiële resultaten van het hotelbedrijf.*

Hield de sedert 1949 opgetekende toeneming van het aantal overnachtingen in 1956 aan, dan vertraagde toch het tempo ervan; in laatst genoemd jaar beliep zij nog slechts 7,3 %, tegen 10 % in 1955. Door deze verhoging kwamen de overnachtingen evenwel 82,6 % boven het niveau van 1951 te liggen.

Het aantal overnachtingen van de Belgen is met 8 % gestegen. Per toeristisch gewest kende de kust eens te meer het grootste succes, want de overnachtingen namen er met 11 % toe; voor de kunsthistorische steden valt daarentegen een status-quo aan te stippen, terwijl de vermeerdering 1 % bedroeg voor de Ardennen en de Maasstreek en minder dan 1 % voor de andere toeristische gemeenten.

De totale vermeerdering der overnachtingen van buitenlanders bedraagt 5,3 %; het geldt hier een tamelijk algemene evolutie want, zo er voor sommige landen een vermindering te bespeuren valt, dan is deze veeleer te wijten aan schommelingen van weinig belang. Topcijfers worden bereikt voor de overnachtingen van Fransen (+ 8,7 %) en Nederlan-

(1) In 1957 heeft de « Groupe d'Etude de la Comptabilité nationale » van het « Institut de Sociologie Solvay » een nieuwe raming gemaakt van de ontvangsten voortvloeiend uit het toerisme. Deze ontvangsten zouden voor de jaren 1953, 1954, 1955 en 1956 respectievelijk 3,6 miljard, 4,14 miljard, 4,78 miljard en 5,18 miljard frank bedragen.

Indeling der overnachtingen volgens het land van gewone verblijfplaats (a)

LAND VAN GEWONE VERBLIJFPLAATS	1949		1950		1951		1952		1953		1954		1955		1956	
	Duizenden eenheden	Verhoudingscijfer (1939 = 100)	Duizenden eenheden	Verhoudingscijfer (1939 = 100)	Duizenden eenheden	Verhoudingscijfer (1939 = 100)	Duizenden eenheden	Verhoudingscijfer (1939 = 100)	Duizenden eenheden	Verhoudingscijfer (1939 = 100)	Duizenden eenheden	Verhoudingscijfer (1939 = 100)	Duizenden eenheden	Verhoudingscijfer (1939 = 100)	Duizenden eenheden	Verhoudingscijfer (1939 = 100)
Buitenland :																
Groot-Brittannië	264	68,9	262	68,4	411	107,3	448	117,0	535	139,6	684	178	810	211	845	220
Frankrijk	190	64,6	232	78,9	322	109,5	365	124,1	497	169,0	505	172	603	205	656	223
Nederland	197	34,4	213	37,2	276	48,3	302	52,8	336	58,7	371	65	394	69	418	73
Duitsland (West-)	(b)		(b)		60	32,1	98	52,4	168	90,0	221	118	268	143	274	146
Zwitserland	43	110,3	38	97,4	50	128,2	50	128,2	55	141,0	56	143	61	156	61	156
Verenigde Staten	91	211,6	111	258,1	122	283,7	174	404,6	189	440,0	198	460	226	525	227	527
Andere landen	331	106,8	330	106,5	390	125,8	403	130,0	428	138,0	488	157	546	176	584	188
Totaal ...	**1 116**	**61,0**	**1 186**	**64,9**	**1 631**	**89,2**	**1 840**	**100,7**	**2 208**	**120,7**	**2 523**	**138**	**2 908**	**159**	**3 065**	**168**
België	**3 480**		**3 709**		**4 821**		**6 197**		**6 926**		**7 440**		**8 076**		**8 721**	
Algemeen totaal ...	**4 596**		**4 895**		**6 452**		**8 037**		**9 134**		**9 963**		**10 984**		**11 786**	

Bronnen : Nationaal Instituut voor de Statistiek.
Commissariaat-Generaal voor Toerisme.

(a) In de statistiek zijn enkel de personen opgenomen die in België tegen vergoeding logeerden.
(b) Opgenomen in de statistiek « Andere landen ».

ders (+ 6 %). Per toeristisch gewest bedraagt de verhoging van het aantal overnachtingen 9,9 % voor de kust, 1,8 % voor de kunsthistorische steden, 13 % voor de Ardennen en de Maasstreek en 3, 9 % voor de overige landsdelen. De sterke vermeerdering in de Ardennen en de Maasstreek is vooral te danken aan de toeloop van Franse en Nederlandse toeristen.

Traditioneel blijven de Britten de beste buitenlandse klanten met 27 % der overnachtingen van vreemdelingen, gevolgd door de Fransen met 21 %, de Nederlanders met 14 %, de Duitsers met 9 % en de onderhorigen der Verenigde Staten met 7 %; ten opzichte van 1955 ondergingen deze groepen in relatieve zin geen wijziging. De sterke aangroei van het Amerikaans toerisme — vergeleken met de toestand van 1939 — bewijst duidelijk dat het hier gaat om een nieuwe markt, ontstaan na de oorlog; de vooruitzichten aangaande zijn verdere expansie zijn zeer optimistisch.

Indeling der overnachtingen per toeristische streek en volgens het land van verblijfplaats der toeristen in 1956

TOERISTISCHE STREEK	Volgens het land van verblijfplaats		T.o.v. het totaal aantal overnachtingen		
	Belgen	Vreemdelingen	Belgen	Vreemdelingen	Totaal
Kust	72	32	53	8,5	61,5
Kunsthistorische steden	7	53	5,5	14	19,5
Ardennen- en Maasstreek	12	9	9	2	11
Andere gebieden	9	6	6,5	1,5	8
Het Rijk ...	**100**	**100**	**74**	**26**	**100**

Bronnen : Commissariaat-Generaal voor Toerisme.
Ministerie van Economische Zaken, Algemene Directie voor Studiën en Documentatie.

Uit de spreiding per toeristisch gewest van het totaal aantal overnachtingen voor de Belgen en de buitenlanders samen, blijkt dat de kust op verre na de meest uitverkoren streek blijft; ten opzichte van 1955 maakt zij nog 11 % vooruitgang en neemt 61 % van het totaal voor haar rekening. Voor de Ardennen en de Maasstreek bedraagt de vermeerdering daarentegen slechts 3,3 %, tegen 17 % in 1955; voor de kunsthistorische steden en voor de andere toeristische gemeenten in globo bedraagt de verhoging slechts 1,3 %, tegen respectievelijk 7 en 18 % tijdens het vorige jaar. De badplaatsen worden door de Engelsen uitverkoren, terwijl de an-

dere vreemdelingen doorgaans belangstelling tonen voor de kunsthistorische steden, waar de overnachtingen 1 639 000 bedragen, tegen 630 000 voor de Belgen. De Fransen zijn verdeeld over de vier streken. De Nederlanders worden zowel aangetrokken door de Ardennen als door de kunsthistorische steden.

Het indexcijfer der gemiddelde prijzen voor pension, dat opgemaakt werd door het Commissariaat-Generaal voor Toerisme op basis van de pensionprijzen, voorkomend in de Officiële Hotelgids, steeg met 4 % als gevolg van de verhoging van sommige kosten en bereikte aldus het niveau van 1949. Deze stijging geldt nochtans alleen voor prijzen van 175 F en hoger, hetgeen wijst op de grote inspanningen om nieuwe klanten te winnen onder de klassen met een meer bescheiden inkomen en om de klanten tot een langer verblijf aan te zetten. De prijzen van de niet als « hotels » erkende inrichtingen zijn ongeveer 20 tot 30 % lager, deze inrichtingen moeten niet aan dezelfde eisen van komfort voldoen.

Gemiddelde prijzen voor pension

JAARTAL	Indexcijfers (1949 = 100)				Absolute cijfers (franken)
	Kust	Ardennen en Maasstreek	Overige streken	Het ganse land	
1949	100,0	100,0	100,0	100,0	180/190
1950	89,6	93,9	98,3	91,7	165/173
1951	95,3	94,9	98,4	94,5	170/180
1952	95,7	95,4	102,0	95,7	172/182
1953	95,8	96,2	107,0	97,3	175/185
1954	94,4	95,4	102,0	95,7	172/182
1955	96,3	95,7	103,0	96,5	174/183
1956	100,0	102,1	107,0	100,4	181/191

Bronnen : Commissariaat-Generaal voor Toerisme.
Diverse.

Uit het feit dat de vermindering van het aantal hotels samenvalt met een toeneming der overnachtingen mag men besluiten dat de inrichtingen beter geëxploiteerd werden. Er wordt echter nog geen oplossing gebracht aan het dubbel probleem van de hotelaccomodatie tijdens de perioden van grote toeloop, eensdeels, en van de rendabiliteit der exploitatie door de verlenging van het seizoen, anderdeels.

Wanneer sedert 1952 de gedurende het « seizoen » opgetekende overnachtingen naar betrekkelijke omvang daalden ten voordele van de overnachtingen tijdens het « thrift season », dan werd deze tendens in 1956 afgebroken. Het ogenblik, waarop de landgenoten hun vakantieperiode kiezen is de oorzaak van deze toestand. Vermits de Belgen nu drie vierde van

Spreiding der overnachtingen

TIJDVAK	Belgen		Vreemdelingen		Totaal	
	Thrift season (a)	Seizoen (b)	Thrift season (a)	Seizoen (b)	Thrift season (a)	Seizoen (b)
1947-1951	23,2 %	76,8 %	47,0 %	53,0 %	29,2 %	70,8 %
1951-1952	18,9 %	81,1 %	40,0 %	60,0 %	23,7 %	76,3 %
1952-1953	21,0 %	79,0 %	36,5 %	63,5 %	24,7 %	75,3 %
1953-1954	22,0 %	78,0 %	37,6 %	62,4 %	26,3 %	73,7 %
1954-1955	22,4 %	77,6 %	36,7 %	63,3 %	26,2 %	73,8 %
1955-1956	21,9 %	78,1 %	37,2 %	62,8 %	25,9 %	74,1 %

Bron : Commissariaat-Generaal voor Toerisme.

(a) Dit zijn vooral de toeristische « week-ends » en gebeurtenissen die buiten het eigenlijke seizoen gelegen zijn.
(b) Van 1 juni tot 30 september.

de hotelcliënteel vertegenwoordigen, dient de uitbreiding van het « thrift season - toerisme » in de eerste plaats voor de landgenoten te worden aangevat. Voor de buitenlanders constateert men overigens een toeneming van de overnachtingen buiten het toeristisch seizoen. Deze verlenging van het seizoen zou de hotels in staat stellen hun prijzen te verlagen, hetgeen vervolgens de gemiddelde duur van het verblijf zou beïnvloeden. Zulks kon reeds verleden jaar geconstateerd worden met betrekking tot de door « West-toerisme » verleende voordelen. Ten opzichte van 1955 bleef de gemiddelde verblijfsduur in 1956 ongewijzigd.

Vergeleken met 1955, wijzen de financiële resultaten op een verhoging der ontvangsten met ongeveer 7 % ; voegt men hierbij de ontvangsten van de restaurants, dan komt men tot een totaal bedrag van ongeveer 4 miljard frank. Het verhogingspercentage evolueert dus op een niveau, dat in de buurt ligt van de toeneming der overnachtingen. Daar de expansie van het toerisme echter vooral moet gebeuren door de bevolkingslagen met een lager inkomen en een beperkte vakantiebegroting te winnen, zou het verschil enigermate kunnen vergroten, als gevolg van het feit dat de ontvangsten minder snel aangroeien dan het aantal vakantiegangers.

2. — *Invloed op het verkeer.*

De uit het toerisme voortvloeiende ontvangsten van de Nationale Maatschappij der Belgische Spoorwegen kunnen op 540 miljoen frank geraamd worden, tegen 526 miljoen tijdens het vorige jaar.

Na een ononderbroken stijging tijdens de laatste jaren, namen zowel het aantal reizigers als het aantal reizigerskilometers gedurende het toeristisch seizoen 1956 af. Wellicht deden de weersomstandigheden verzaken aan tal van uitstappen; ook bevorderde de zachte winter het « week-

Verloop en ontvangsten van het reizigersverkeer (a)

Nationale Maatschappij der Belgische Spoorwegen

(maandgemiddelden)

JAARTAL	Reizigers			Reizigers/km			Ontvangsten		
	Periode met beperkt toeristenverkeer (b) (duizenden eenheden)	Toeristisch seizoen (c)		Periode met beperkt toeristenverkeer (b) (miljoenen eenheden)	Toeristisch seizoen (c)		Periode met beperkt toeristenverkeer (b) (duizenden franken)	Toeristisch seizoen (c)	
		Duizenden eenheden	% t.o.v. de niet toeristische periode		(Miljoenen eenheden)	% t.o.v. de niet toeristische periode		Duizenden franken	% t.o.v. de niet toeristische periode
1950.....	5 565	6 001	108	192	260	138	122 667	167 125	136
1951.....	5 769	6 399	111	193	278	144	122 042	176 707	145
1952.....	5 891	6 712	114	203	295	145	126 785	183 446	144
1953.....	5 751	6 373	111	207	285	137	135 442	187 984	138
1954.....	5 357	6 510	121	199	282	141	129 989	187 166	144
1955.....	5 610	6 572	117	204	289	141	134 059	192 385	144
1956.....	5 920	6 455	109	212	277	131	142 347	189 798	133

Bron : Nationale Maatschappij der Belgische Spoorwegen.

(a) Exclusief de reizigers met abonnement.
(b) Gans het jaar, exclusief de periode juni-september.
(c) Periode juni-september.

end-toerisme », vooral rond Kerstmis en Nieuwjaar. Blijkbaar trekt ook het baanvervoer een groot deel van de toeristen aan.

Het reizigersverkeer van de Nationale Maatschappij van Buurtspoorwegen nam nog toe, alhoewel in sterkere mate tijdens de gewone periode dan gedurende het toeristisch seizoen. De ontvangsten, opgeleverd door het toeristenverkeer kunnen op 265 miljoen frank geraamd worden, tegen 252 miljoen in 1956. Het verschil tussen het toeristisch seizoen en de niet toeristische periode komt het duidelijkst tot uiting aan de kust, waar de ontvangsten voor de maanden juni tot september drie vijfde bedragen van het jaartotaal voor deze streek.

Zowel tijdens het toeristisch seizoen als tijdens het « thrift season », kende de lijn Oostende-Dover een record-aantal passagiers. Het totaal aantal reizigers bedroeg 877 666, of 60 671 meer dan in 1955. De toeneming van de overtochten buiten het seizoen is vooral opvallend; van 1954 tot 1955 steeg het verkeer tijdens de niet-toeristische periode en gedurende het toeristisch seizoen respectievelijk met 6,7 % en 17,1 % en van 1955 tot 1956 respectievelijk met 13,8 % en 5 %. Deze evolutie komt overeen met die der overnachtingen van vreemdelingen, waarvoor ook buiten het seizoen een aangroei wordt aangestipt. Rekening houdend met de aanzienlijker verminderingen op de tarieven en met de meer en meer tot uiting

komende voorkeur voor de minder dure 2e klas, stegen de ontvangsten evenwel in minder sterke mate.

Verloop en ontvangsten van het reizigersverkeer

Paketboten Oostende-Dover

(maandgemiddelden)

JAARTAL	Reizigers			Ontvangsten		
	Periode met beperkt toeristenverkeer (a) (eenheden)	Toeristisch seizoen (b)		Periode met beperkt toeristenverkeer (a) (duizenden franken)	Toeristisch seizoen (b)	
		Eenheden	% t.o.v. de niet toeristische periode		Duizenden franken	% t.o.v. de niet toeristische periode
1950	15 430	67 399	437	4 177	12 565	301
1951	18 018	83 400	463	4 829	13 706	284
1952	19 396	93 366	481	4 735	16 609	350
1953	21 423	117 800	549	5 818	17 998	309
1954	25 902	127 260	491	8 011	21 711	271
1955	27 598	149 053	540	7 814	25 604	327
1956	31 416	156 584	498	..	..	..

Bron : Ministerie van Verkeerswezen.

(a) Gans het jaar, exclusief de periode juni-september.
(b) Periode juni-september.

§ 3. — SOCIAAL TOERISME

Het aantal overnachtingen in de door het Commissariaat-Generaal voor Toerisme gesubsidieerde inrichtingen voor volksvakantie steeg met 11 %. Deze vermeerdering ligt dus hoger dan de toeneming van het aantal overnachtingen van Belgen (+ 8 %) voor gans het hotelwezen; in tegenstelling met laatstgenoemde toeneming bleef die van de gesubsidieerde inrichtingen zich op het niveau van 1955 handhaven; deze evolutie doet de fundamentele tendens tot uitbreiding van het sociaal toerisme uitkomen. Geen verandering heeft zich voorgedaan in het aantal inrichtingen, maar de accomodatie ontwikkelde zich niettemin in gunstige zin. Vermits het aantal overnachtingen in een sneller tempo toenam, mag worden aangenomen dat de exploitatie meer renderend was.

Verder bedroeg het aantal bij de Rijksdienst voor Maatschappelijke Zekerheid en bij het Nationaal Fonds voor Mijnwerkerspensioenen aangesloten rechthebbenden op betaald verlof 1 935 330 personen, of een verhoging van 23 555 eenheden ten opzichte van 1955. De vakantietoelagen stegen eveneens en bereikten 5 174 miljoen frank.

In 1956 werden nieuwe inspanningen gedaan ter bevordering van het sociaal toerisme. De ten laste van de begroting van het Ministerie van Verkeerswezen aan de vakantie-inrichtingen toegekende subsidies beliepen 29 980 000 F; sedert 1945 werd daartoe dus een totaal bedrag van 164 465 000 F besteed, waarvan 85 % aan « vakantiehuizen » en vooral

« vakantiecentra » en 15 % aan de inrichtingen voor etappentoerisme. Sedert 1954 werd een aanzienlijker deel aan laatstgenoemde inrichtingen voorbehouden.

Wint het sociaal toerisme meer en meer aan belangstelling, dan blijkt toch dat de bestaande uitrusting op verre na niet voldoende wordt benut. De daaruit voortspruitende geringe rendabiliteit biedt geen mogelijkheid om de prijzen nog meer te verlagen, zodat tal van gezinnen met een lager inkomen van het verlof verstoken blijven. Aldus wordt de ontwikkeling van het sociaal toerisme nog steeds beheerst door zekere technische problemen, die reeds herhaaldelijk werden te berde gebracht : door intensieve propaganda steeds meer belangstelling wekken voor de vakantie bij de grote massa der rechthebbenden op betaald verlof; de financiering van het verblijf vergemakkelijken door het inrichten en aanmoedigen van het sparen voor het verlof; de vakantieperiode verlengen.

1. — *Logements- en pensioenverschaffing tegen billijke prijzen.*

Voor tal van gezinnen blijft de logements- en pensionprijs de voornaamste hinderpaal voor het verlof. Ondanks de inspanningen van de arbeidersorganisaties en andere instellingen en ondanks de door de Staat verleende subsidies, passen de inrichtingen voor volksvakantie, binnen de perken van hun kostende prijzen, nog zeer hoge tarieven toe. Er dient nog te worden gewezen op de samenwerking der hotelbedrijven inzake sociaal toerisme. In die zin hebben 183 hotels, met een totale accomodatie van 2 617 bedden, in 1956 prijzen voor volledig pension aangeboden, die schommelden tussen 100 en 125 F, drinkgeld en taksen niet inbegrepen.

2. — *Spreiding van het verlof.*

Onderstaande tabel geeft duidelijk de concentratie weer der overnachtingen gedurende de twee topmaanden, zomede de onvoldoende bezetting tijdens het overige seizoen. De lichte verbetering van de coëfficiënt voor juni is wellicht te danken aan de ten voordele van genoemde maand gevoerde reclame, zomede aan de lagere prijzen die in deze periode worden gevraagd.

Bezettingsgraad in de vakantiehuizen en -centra

(%)

MAAND	1954	1955	1956
Mei	12	20	16
Juni	24	24	26
Juli	54	60	63
Augustus	61	64	67
September	17	23	19
Maandgemiddelde ...	**33**	**38**	**38**

Bron : Commissariaat-Generaal voor Toerisme.

Volgens het Commissariaat-Generaal voor Toerisme zou, door een oordeelkundige spreiding van het verlof tussen 1 juni en 15 september, hetzelfde resultaat bekomen worden als door een verdubbeling van de bestaande uitrusting; de verdeling van de exploitatiekosten over een langere periode en over een grotere cliënteel zou een vermindering van de kostende prijs

Inrichtingen voor volksvakantie

OMSCHRIJVING	Aantal inrichtingen				Accomodatie (aantal bedden)				Overnachtingen			
	1951	1954	1955	1956	1951	1954	1955	1956	1951	1954	1955	1956
Vakantiehuizen en -centra ..	29	30	26	26	3 694	5 843	6 782	7 136	188 417	282 558	342 640	395 121
Jeugdherbergen	38	43	39	40	2 609	3 245	3 022	3 298	129 890	150 493	148 151	154 256
Natuurvriendenhuizen	17	26	21	19	850	1 307	1 117	1 308	28 221	51 205	55 126	73 699
Wandelhemen	31	29	30	29	1 321	1 399	1 325	1 214	46 615	58 578	60 709	62 735
Totaal ...	**115**	**128**	**116**	**114**	**8 474**	**11 794**	**12 246**	**12 956**	**393 143**	**542 834**	**606 626**	**685 811**

Bron : Commissariaat-Generaal voor Toerisme.

en bijgevolg van de prijs voor pensioen ten gevolge hebben. Zowel voor het sociaal toerisme als voor het traditioneel hotelbedrijf komt het er ten slotte op aan, een voldoende rendabiliteit van de inrichtingen te verzekeren, die uiteindelijk de vakantieganger ten goede komt. Vooreerst moet laatstgenoemde in de mogelijkheid worden gesteld om zijn verlof buiten de topmaanden te nemen. Doch de oplossing van dit probleem stuit op tal van moeilijkheden, zoals : de traditionele voorkeur voor juli en augustus, de noodwendigheden van de economische bedrijvigheid, de regionale en lokale gewoonten (kermis), het schoolverlof.

3. — *Sparen voor de vakantie.*

Hebben de arbeidersorganisaties weliswaar reeds reiskassen gesticht, waarvan het succes verzekerd is, dan maakt het sparen met het oog op de vakantie nochtans niet genoeg vooruitgang. De initiatieven in dat opzicht verdienen meer steun en behoren te worden gecoördineerd.

4. — *Transport tegen verminderde prijzen.*

Zoals tijdens de vorige jaren werden door de N.M.B.S. van mei tot oktober aan de rechthebbenden op betaald verlof heen- en terugbiljetten 2e klas toegestaan met een geldigheidsduur van 20 dagen. Van dit voordeel werd weinig gebruik gemaakt.

§ 4. — BELGISCH TOERISTISCH VERKEER IN HET BUITENLAND

Volgens de door het O.E.E.S-Comité voor Toerisme in zijn jaarlijkse studie verzamelde gegevens over

het toeristisch verkeer in de lidstaten, werd voor 1956 in genoemde landen het bezoek van ongeveer 2,1 miljoen Belgen opgetekend; ten opzichte van 1955 bedraagt de toeneming meer dan 8 % en ongeveer 18 % ten opzichte van 1953.

De voorkeur van de Belgische toeristen gaat ontegensprekelijk naar Frankrijk, dat door 856 000 landgenoten werd bezocht, zegge ongeveer een vierde van al de toeristen uit de O.E.E.S.-landen; Italië ontving 421 000 Belgen, Duitsland 356 000, Zwitserland 205 000 en Nederland 105 000. In vergelijking met 1953 constateert men een vermeerdering van 50 % voor Duitsland, van 60 % voor Italië en van 20 % voor Frankrijk, terwijl het aantal reizen naar Zwitserland en Nederland op hetzelfde niveau schijnt te blijven.

Verder wordt geconstateerd dat België voor geen enkel ander land als een speciale bestemming geldt. Zo brengen de Nederlanders voor een grote meerderheid hun verlof door in Duitsland, waar zij met 693 000 eenheden, 21 % van het totaal aantal bezoekers uit de O.E.E.S.-landen vertegenwoordigen; in absolute cijfers, nemen zij de eerste plaats in en overschrijden op dit ogenblik het aantal toeristen uit de Verenigde Staten. Italië wordt vooral door de Duitsers, de Fransen en de Engelsen uitgekozen.

DERDE DEEL

Financiën, Geld en Krediet

HOOFDSTUK ÉÉN

OVERZICHT VAN HET MONETAIR EN FINANCIEEL BELEID

Het evenwicht der Europese betalingen werd in 1956 nog meer verstoord doordat sommige landen het jaar afsloten met een aanzienlijk overschot, terwijl andere een haast even omvangrijk deficit maakten. Ten gevolge van de internationale gebeurtenissen in het algemeen en de noodzakelijkheid om in de ontoereikende brandstofbevoorrading te voorzien door de aankoop van Amerikaanse petroleum en steenkolen, kende de balans der Europese betalingen aan de dollarzone bovendien tegen het jaarultimo een veel hoger deficit.

Bijzonder gevoelig als zij is aan de internationale conjunctuur en mede wegens de gelijktijdige stijging van de binnenlandse vraag, die ditmaal werd geschraagd door een algemene verhoging van de inkomens der particulieren, ontsnapte de Belgische economie op het einde van het jaar dan ook niet aan de monetaire en financiële spanningen, eigen aan de hoogtepunten in de economische conjunctuur.

Bij deze gelegenheid drong zich blijkbaar de noodzakelijkheid op om, overeenkomstig de principes van een gezond monetair beheer, de door het begrotingsbeleid beoogde doeleinden op te nemen in het ruimere kader van de algemene oriëntering der economische en sociale evolutie van het ogenblik.

Spijt het bestendig deficit der begrotingen in globo, konden de sedert 1948 op elkaar volgende Regeringen 's lands Schatskistproblemen zonder grote moeilijkheden oplossen; dit is grotendeels te danken aan het feit dat de ononderbroken vermeerdering van het giraal geld en de werking der bankcoëfficiënten automatisch liquide middelen opleverden. De gunstige toestand van de betalingsbalans was de voornaamste oorsprong van deze monetaire expansie.

Met ingang van het tweede halfjaar van 1956 hebben de aanhoudende hoogconjunctuur de omvangrijke openbare werken en investeringsinspanning van de privé-sector, die daartoe werd aangespoord door de wetten van 7 augustus 1953, 1 juli 1954 en 31 mei 1955, de vraag naar beschikbaar

kapitaal aanmerkelijk doen stijgen. Om in hun eigen behoeften te voorzien zagen de parastatale instellingen er zich op hetzelfde tijdstip toe verplicht om de gelden die zij aan de Schatkist hadden toevertrouwd, gedeeltelijk terug te vragen. Op dat ogenblik begon ook het batig saldo van de betalingsbalans te verminderen en werd weldra door een deficit vervangen.

Ondanks de excedenten van de begrotingsontvangsten, die werden aangewend tot dekking van de buitengewone begroting, was 's lands Schatkist op het einde van het jaar toch zover geslonken dat bijzondere financieringsverrichtingen door de banken en het verdisconteren van de trekkingsrecht op het Internationaal Monetair Fonds, nodig bleken.

Het valt dan ook op hoezeer het probleem van het financieel evenwicht het door de oorspronkelijke begrotingen omlijnd kader te buiten gaat. Vooreerst ondergaan deze begrotingen de weerslag van de parlementaire amendementen, van de bijkredietenbladen, van de bestendig stijgende last der overgedragen kredieten en, in dalende richting, van de inkrimping die veroorzaakt wordt door de kredietschrappingen op het einde van het dienstjaar. Daarenboven is de Thesaurie blootgesteld aan de schommelingen van de vlottende schuld, die hoofdzakelijk bestaat uit schatkistcertificaten waarop de banken inschrijven in tegenwaarde van hun deposito's en uit de door de lagere publiekrechtelijke lichamen aan de Schatkist toevertrouwde gelden. Dit verklaart de menigvuldige verwikkelingen die de tendensverandering in de conjunctuur op het einde van het jaar voor de Schatkist teweegbracht.

Onder deze omstandigheden wekt het dan ook geen verwondering dat de sterke expansie van de algemene vraag en het deficit van de betalingsbalans, de verhoging der rentetarieven en de betrekkelijke slapheid van de koers der overheidseffecten ten gevolge hadden.

Het intreden van een deficitaire toestand in de handelsbalans kan trouwens verklaard worden door het feit dat de Belgische binnenlandse vraag bleef toenemen, terwijl monetaire en financiële beperkingsmaatregelen door verscheidene belangrijke landen werden getroffen om de buitensporige expansie van de globale vraag bij hen te besnoeien. Het kon niet anders of de uitwerking van deze maatregelen moest zich op de Belgische economie doen gevoelen, temeer daar bovendien in 1955 — toen de betalingsbalans excedenten aanwees — zeer liberale schikkingen werden getroffen op het stuk van de kapitaaloverdracht. Naar het klassieke schema werken de schommelingen dezer betalingsbalans dus als een agens, waardoor de Belgische economie de impulsies van de internationale conjunctuur opnam; de Schatkist registreert ze rechtstreeks en de uitvoering van de begrotingen ondergaat er de weerslag van. De continuïteit in de investeringsverrichtingen van de Staat kan hierdoor in het gedrang komen, waaruit nadeel aan de produktiviteit en gebeurlijk aanzienlijke verliezen van tussenrente kunnen voortvloeien.

De eisen van het internationaal economisch evenwicht laten beslist geen mogelijkheid open om volledig aan deze moeilijkheden te ontsnappen. Doch hier rijst de vraag of zij niet kunnen verzacht worden door een echte « open-market »-politiek, gesteund op een versoepeling van het stelsel

der bankcoëfficiënten; met het oog op moderatie van de schommelingen der betalingsbalans en stabilisatie van de binnenlandse geldmarkt zou een dergelijke politiek ongetwijfeld heel wat meer doelmatigheid en soepelheid geven aan de maatregelen die de kapitaaloverdracht van of naar het buitenland trachten te beïnvloeden.

In Zwitserland werd de neutralisering van de eventuële inflationistische weerslag der betaalmiddelen gedeeltelijk bewerkt door de uitvoer van kapitalen, maar berustte bovendien ook op de partiële wederinkoop door de Staat van het goudincasso der Nationale Bank, dit op het ogenblik waarop de betalingsbalans excedenten opleverde; hierdoor kon de Regering, naargelang van de eisen der conjunctuur, steeds regulariserend optreden bij het inbrengen of het terugtrekken van geld op de markt.

Zoals trouwens de « open-market »-verrichtingen, biedt deze neutralisering in een periode van hoogconjunctuur de mogelijkheid tot het aanleggen van een reserve welke kan aangewend worden tot de snelle aflossing of de conversie van de Rijksschuld, ofwel tot de uitvoering, in een later stadium, van een programma van openbare werken; deze reserve maakt het tevens mogelijk het fiscaal stelsel te hervormen ten einde de privé-investeringen aan te moedigen.

Een dergelijke economische en financiële politiek veronderstelt dat vooraf een budgettair concept, gesteund op een ruime aanwending van het batig saldo der gewone begroting ter financiering van de buitengewone begroting, wordt aanvaard.

HOOFDSTUK II

OVERHEIDSFINANCIËN

AFDELING I. — RIJKSFINANCIËN (1)

§ 1. — ALGEMENE BUDGETTAIRE TOESTAND

Dank zij de verhoging van de ontvangsten, eensdeels, en als gevolg van de begrenzing van de Staatsuitgaven, anderdeels, hield de vermindering van het globale begrotingstekort in 1956 aan. Beschouwt men de uitvoering van de begrotingen zonder onderscheid van dienstjaar, dan wordt het kalenderjaar 1956 afgesloten met een tekort van 9 337 miljoen frank. Deze evolutie tekent zich nog scherper af wanneer alleen de dienstjaren onder ogen worden genomen: het voorlopig bedrag wijst alsdan slechts een begrotingstekort uit van 5 940 miljoen, tegen 12 865 miljoen frank voor het dienstjaar 1955. Houdt men rekening met de gegevens van het kalenderjaar of van het dienstjaar, dan is deze toestand het gevolg van het batig saldo van de gewone begroting; vergelijkt men echter de respectieve dienstjaren 1955 en 1956, dan ligt de verklaring ook nog in de vermindering van het tekort der buitengewone begroting. Voor het kalenderjaar 1956 bereikt het batig saldo van de gewone begroting inderdaad 5 376 miljoen frank, tegen 721 miljoen in 1955 en 4 054 miljoen frank voor het dienstjaar 1956, tegen 1 064 miljoen frank in 1955.

Wegens de toestand van de buitengewone begroting is de verbetering van het globaal batig saldo wel wat overdreven. Met ingang van het dienstjaar 1956 werd voornoemde begroting inderdaad hervormd en teruggebracht tot een beheersbegroting, bij benadering beperkt tot 12 maanden in plaats van tot 15 maanden, zoals in het oude stelsel; zo droegen de buitengewone uitgaven van het dienstjaar 1955, die tijdens de eerste maanden van 1956 gedaan werden, nog op meer dan 3 miljard frank met inbegrip van de uitgaven voor wegenwerken. Bovendien werden sedert de oprichting van het Wegenfonds in oktober 1955, de werken aan het wegennet

(1) Alle statistische gegevens betreffende de ontvangsten en uitgaven van de Staat tijdens het dienstjaar of burgerlijk jaar 1956 zijn voorlopig en geven de stand op per 30 april 1957.

Uitvoering der begrotingen van 1949 tot 1956 per kalenderjaar

(miljoenen franken)

JAARTAL	Gewone begroting (a)					Buitengewone begroting (b)			Algemeen totaal		
	Ontvangsten			Uitgaven	Saldo	Ontvangsten	Uitgaven (d)	Saldo	Ontvangsten	Uitgaven	Saldo
	Fiscale (c)	Niet fiscale	Totaal								
1949	55 348	6 025 (e)	61.373	74 342	— 12.969	6.619	14 940	— 8 321	67 992 (e)	89 282	— 21 290
1950	58 098	7 943 (e)	66 041	74 762	— 8 721	10 314	21 040	— 10 726	76 355 (e)	95 802	— 19 447
1951	69 647	7 403 (e)	77 050	68 828	+ 8 222	6 235	19 211	— 12 976	83 285 (e)	88 048	— 4 754
1952	71 279	7 394 (e)	78 673	75 955	+ 2 718	4 387	25 339	— 20 952	83 060 (e)	101 294	— 18 234
1953	67 746	6 603	74 349	78 347	— 3 998	3 543	17 256	— 13 713	77 892	95 603	— 17 711
1954	70 682	7 121	77 803	79 241	— 1 438	2 196	17 552	— 15.356	79 999	96 793	— 16 794
1955	75 770	6 016	81 786	81 065	+ 721	3 399 (f)	18 105 (f)	— 14 706	85 186 (f)	99 170 (f)	— 13 984
1956	82 232	6 705	88 937	83 561	+ 5 376	514	15 228	— 14 714	89 452	98 789	— 9 337

Bron : Ministerie van Financiën.

(a) Inclusief de ontvangsten en uitgaven voortvloeiende uit de oorlog.
(b) Exclusief het provenu der geconsolideerde leningen.
(c) Voor de jaren 1949 en 1950, bruto-ontvangsten; sinds het jaar 1951, gewone fiscale netto-ontvangsten en vanaf 1952 gewone en buitengewone fiscale netto ontvangsten.
(d) Inclusief de uitvoering der Bretton-Woods-akkoorden en het te Parijs op 7 september 1949 afgesloten Betalings- en Compensatieakkoord.
(e) Inclusief de opbrengst van de lening uitgeschreven ter betaling van de oorlogsschade 1914-1918.
(f) Inclusief bijna 3 miljard frank wegens herstelboekingen voor kwade posten en terugbetalingen van speciale belastingen met betrekking tot het dienstjaar 1951.

Uitvoering der begrotingen van 1949 tot 1956 per dienstjaar (a)

(miljoenen franken)

DIENSTJAAR (b)	Gewone begroting			Buitengewone begroting									Algemeen totaal		
				Eigenlijke buitengewone begroting			Investeringen met Marshallhulp en uitgaven met het tegenwaardefonds der E.R.P.-hulp			Muntsaneringsoperaties					
	Ontvangsten	Uitgaven	Saldo	Ontvangsten (c)	Uitgaven	Saldo	Ontvangsten	Uitgaven	Saldo	Ontvangsten (d)	Uitgaven	Saldo	Ontvangsten	Uitgaven	Saldo
1949	66 857	70 993	— 4 136	551	12 190	—11 639	—	1 823	— 1 823	6 278	5 365	+ 913	73 686	90 371	—16 685
1950	63 321	63 081	+ 240	4 846	13 297	— 8 451	—	124	— 124	5 581	4 358	+ 1 223	73 748	80 860	— 7 112
1951	76 866	66 686	+10 180	370	14 544	—14 174	—	36	— 36	8 939	8 518	+ 421	86 175	89 783	— 3 608
1952	77 584	76 392	+ 1 192	1 583	20 447	—18 864	1 189	50	+ 1 139	2 277	3 903	— 1 626	82 633	100 792	—18 159
1953	76 733	77 376	— 643	2 626	16 091	—13 465	87	1 035	— 948	—	—	—	79 446	94 502	—15 056
1954	75 771	79 711	— 3 940	2 146	16 478	—14 342	51	260	— 209	—	—	—	77 968	96 449	—18 481
1955	82 065	81 001	+ 1 064	296	14 214	—13 918	46	57	— 11	—	—	—	82 407	95 272	—12 865
1956	90 298	86 244	+ 4 054	459	10 460	—10 001	25	18	+ 7	—	—	—	90 782	96 722	— 5 940

Bron : Ministerie van Financiën.

(a) Definitieve gegevens voor de dienstjaren 1949 tot 1955 en voorlopige gegevens op 30 april 1957 voor het volgende dienstjaar.
(b) Voor de dienstjaren 1949 en 1950, bruto-ontvangsten; sinds het dienstjaar 1951, gewone fiscale netto-ontvangsten en, vanaf 1952, gewone en buitengewone fiscale netto-ontvangsten.
(c) Met uitsluiting van het provenu der geconsolideerde leningen en van de opbrengst der muntsaneringslening; inbegrepen zijn de uitvoering der Bretton-Woods-akkoorden en van het te Parijs op 7 september 1949 afgesloten Betalings- en Compensatieakkoord, alsook het provenu van de herwaardering van de goudvoorraad bij de N. B. B.
(d) De ontvangsten van de speciale belastingen zijn vanaf 1953 begrepen in de gewone fiscale ontvangsten (ongeveer een half miljoen per dienstjaar).

niet meer in de buitengewone begroting opgenomen. Voor de eerste maal deed deze wijziging zich over gans het dienstjaar 1956 gevoelen en in dit jaar kunnen de uitgaven van het Wegenfonds op circa 1,6 miljard geraamd worden.

Wat er ook van zij, de begrotingsuitgaven tijdens het kalenderjaar 1956, bereikten 98 789 miljoen frank, waarvan 11 070 miljoen frank voor het dienstjaar 1955, tegen 99 170 miljoen frank tijdens het kalenderjaar 1955, waarvan 12 164 miljoen voor het dienstjaar 1954. De begrotingsontvangsten, met uitzondering van de leningen, bedroegen 89 452 miljoen frank tijdens het kalenderjaar 1956, tegen 85 186 miljoen in 1955; per dienstjaar beliepen de ontvangsten 90 782 miljoen frank in 1956, tegen 82 407 miljoen frank in 1955. Doch zowel voor de ontvangsten als voor de uitgaven omvatten de bedragen van het dienstjaar 1955 voor nagenoeg 3 miljard frank aan zuiver boekhoudkundige regularisaties van schrifturen der vorige dienstjaren. Derwijze was de stijging der ontvangsten in het jaar 1956 sterker dan op het eerste gezicht lijkt; tijdens hetzelfde jaar zijn daarentegen de uitgaven effectief verhoogd alhoewel dit niet duidelijk blijkt uit de opgetekende bedragen.

§ 2. — UITVOERING VAN DE BEGROTINGEN DER UITGAVEN

1. — *Gewone uitgaven.*

Zonder onderscheid van dienstjaar bedroegen de gewone uitgaven 83 561 miljoen frank tijdens het jaar 1956; dit is een verhoging van nagenoeg 2,5 miljard ten opzichte van het kalenderjaar 1955. Houdt men geen rekening met de regularisatie-verrichtingen slaande op de vorige dienstjaren, dan bereikt de verhoging 2 338 miljoen frank. Hierbij komen vooral in aanmerking de begroting der pensioenen ten bedrage van 1 002 miljoen frank, de uitgaven voor personeel ten belope van 879 miljoen frank en de toelagen voor een bedrag van 1 522 miljoen frank. De op de Rijksschuld betrekking hebbende uitgaven verminderden integendeel met 472 miljoen frank; voor de kwade posten en terugbetalingen wordt een vermindering van 731 miljoen frank geboekt, terwijl de aankoop van materieel met 246 miljoen frank en de uitgaven voor werken met 211 miljoen frank afnamen.

De vergelijking per dienstjaar geeft nochtans voor sommige posten een enigszins verschillend beeld : vergeleken met het dienstjaar 1955, verhoogden de uitgaven voor de Rijksschuld met ongeveer 1 miljard frank. Op enkele miljoenen na is er geen verschil in de uitgaven voor pensioenen en voor de aankoop van materieel wordt een verhoging van circa 500 miljoen frank aangestipt.

Niettemin, wat hun economische weerslag betreft, verdienen de uitgaven per kalenderjaar voorlopig meer aandacht dan de uitgaven per dienstjaar, die veeleer een juridische opvatting van de begroting weergeven. De verhoging van de last der pensioenen per kalenderjaar is toe te schrijven aan diverse factoren, waaronder de stijging van het indexcijfer, verschil-

lende perekwaties en achterstallen op perekwaties, de aanpassing van de alimentatiegelden voor invaliditeit 1914-1918 en 1940-1945, de verhoging met 8 % van de pensioenen der grootinvaliden in toepassing van de wet van 30 maart 1956, de tegemoetkoming in de verhoging der pensioenen van de gemeentelijke onderwijzers, de tegemoetkoming in het pensioen der zelfstandige arbeiders ingesteld door de wet van 30 juin 1956 (1).

De verhoging van de uitgaven voor personeel is vooral het gevolg van de verhoging der wedden met 5 %, als aanpassing aan de stijging van het indexcijfer der kleinhandelsprijzen in de maand mei, zomede aan de verhogingen van de weddeschalen en de grotere personeelsbezetting, vooral in het Ministerie van Verkeerswezen.

Voor het dienstjaar 1956 bereikten de toelagen een bedrag van 27 295 miljoen frank, tegen 25 773 miljoen frank in 1955. De verhoging van 1 522 miljoen frank is toe te schrijven aan de tegemoetkomingen van de Staat in verschillende economische en sociale aangelegenheden of ten bate van lagere publiekrechtelijke lichamen. Onder de toelagen van economische aard slaat de verhoging vooral (ten belope van 700 miljoen frank) op de tegemoetkoming ten behoeve van de steenkolennijverheid — met het doel aan de steenkolenmijnen compensatie te bezorgen voor de lasten, die voortspruiten uit het aan de mijnwerkers toegekend bijkomend verlof —, op de toelagen voor het behoud van de meelprijzen en op de hulp aan de textielnijverheid. Verder heeft het Parlement door het aannemen van twee speciale wetten van 27 maart 1956 (2) en 26 juni 1956 (3) besloten de landbouwers en andere particulieren te vergoeden voor de in februari geleden vorstschade; dit geldt ook voor de slachtoffers van de watersnood in Dendermonde en Verviers. De Staat verhoogde eveneens zijn tegemoetkoming ten bate van de fondsen, die wegens de stijging van het indexcijfer der prijzen ten behoeve van de lokale en regionale lichamen werden opgericht; zijn deelneming in de opslorping van het deficit der 4 grote steden werd in 1956 met 200 miljoen frank verhoogd en aldus op 600 miljoen frank gebracht. De diverse toelagen aan de N.M.B.S. stegen eveneens met ongeveer 500 miljoen frank.

De vermindering van de uitgaven per kalenderjaar betreffende de Rijksschuld moet uitsluitend in verband worden gebracht met het ogenblik waarop de aanrekening van de schuldenlast plaats vond, want de kosten van de schuld stijgen immers ieder dienstjaar in verhouding tot haar voortdurende aangroei.

De vermindering van de kwade posten en terugbetalingen spruit voort uit het feit dat, met ingang van het dienstjaar 1956, de voor rekening van Belgisch-Kongo en Ruanda-Urundi geïnde ontvangsten niet meer werden opgenomen in het totaal der fiscale ontvangsten, zodat de storting aan Belgisch-Kongo niet meer, zoals voorheen, werd aangerekend op de begroting der kwade posten.

(1) *Belgisch Staatsblad* van 4 juli 1956.
(2) *Belgisch Staatsblad* van 7 april 1956.
(3) *Belgisch Staatsblad* van 5 juli 1956.

Budgettaire uitgaven naar de belangrijkste hoofdstukken en per kalenderjaar

(miljoenen franken)

OMSCHRIJVING	Uitgaven gedurende het jaar 1953 voor rekening van de dienstjaren 1952 en 1953	Uitgaven gedurende het jaar 1954 voor rekening van de dienstjaren 1953 en 1954	Uitgaven gedurende het jaar 1955 voor rekening van de dienstjaren 1954 en 1955	Uitgaven gedurende het jaar 1956 voor rekening van de dienstjaren 1955 en 1956	Verschil tussen 1954 en 1955	Verschil tussen 1955 en 1956
Gewone uitgaven :						
Rijksschuld	9 954	11 151	14 246	13 774	+ 3 095	— 472
Pensioenen	10 552	11 089	11 867	12 869	+ 778	+ 1 002
Kwade posten en terugbetalingen	1 104	968	1 166	435	+ 197	— 731
Personeel	22 118	16 673	16 846	17 725	+ 173	+ 879
Materieel		6 794	6 396	6 150	— 398	— 246
Toelagen	27 328	26 852	25 773	27 295	— 1 079	+ 1 522
Werken	1 767	1 283	1 029	818	— 254	— 211
Andere gewone uitgaven	4 464	4 337	3 768	4 363	— 569	+ 595
Totaal	**77 257**	**79 146**	**81 091**	**83 429**	**+ 1 945**	**+2 338**
Buitengewone uitgaven :						
Rijksschuld	605	1.118	—	1	— 1 118	+ 1
Voorschotten	1 340	678	968	2 118	+ 290	+ 1 150
Deelnemingen	845	1 207	124	90	— 1 083	— 34
Nieuwe beleggingen	14 039	12 587	11 489	11 363 (a)	— 1 098	— 126
Herstel van het Openbaar Domein	1 486	1 375	905	982	— 470	+ 77
Marshall- en E.R.P.-hulp	890	399	54	40	— 345	— 14
Andere uitgaven	32	—	185	—	+ 185	— 185
Opslorping der werkloosheid	—	—	1 551	634	+ 1 551	— 917
Totaal	**19 237**	**17 364**	**15 276**	**15 228**	**— 2 088**	**— 47**
Algemeen totaal	**96 494**	**96 510**	**96 366**	**98 657**	**— 143**	**+ 2 091**

Bron : Ministerie van Financiën.

(a) De verrichtingen van het Wegenfonds opgericht door de wet van 9 augustus 1955 (*Belgisch Staatsblad* van 2 september 1955) komen niet voor op de buitengewone begroting.

Budgettaire uitgaven

(miljoenen franken)

OMSCHRIJVING	Uitgaven gedurende het jaar 1954 voor rekening van de dienstjaren 1953 en 1954	Uitgaven gedurende het jaar 1955 voor rekening van de dienstjaren 1954 en 1955	Uitgaven gedurende het jaar 1956 voor rekening van de dienstjaren 1955 en 1956	Verschil tussen 1954 en 1955	Verschil tussen 1955 en 1956
Begroting van de Rijksschuld	12 269	14 246	13 775	+ 1 977	— 471
Begroting van de Pensioenen	11 089	11 867	12 869	+ 778	+ 1 002
Begroting van de Kwade Posten en Terugbetalingen	966	1 165	435	+ 199	— 730
Begroting van het Ministerie van Binnenlandse Zaken	7 217	7 272	7 335	+ 55	+ 63
Begroting van het Ministerie van Justitie	1 583	1 599	1 613	+ 16	+ 14
Begroting van het Ministerie van Verkeerswezen	6 066	5 981	7 322	— 85	+ 1 341
Begroting van het Ministerie van Openbare Werken en van Wederopbouw	7 107	7 349	6 826	+ 242	— 523
Begroting van het Ministerie van Arbeid en Sociale Voorzorg	8 136	7 064	6 270	— 1 072	— 794
Begroting van het Ministerie van Openbaar Onderwijs	8 567	9 155	9 295	+ 588	+ 140
Begroting van het Ministerie van Volksgezondheid en van het Gezin	4 796	3 840	3 868	— 956	+ 28
Begroting van de Rijkswacht	1 187	1 175	1 223	— 12	+ 48
Begroting van het Ministerie van Financiën	5 463	5 601	6 938	+ 138	+ 1 337
Begrotingen van de Ministeries van Economische Zaken en van Middenstand	2 435	2 139	2 674	— 296	+ 535
Begroting der Dotatiën en van andere ministeriële departementen	1 819	2 790	3 108	+ 971	+ 318
Totaal	**78 700**	**81 243**	**83 551**	**+ 2 543**	**+ 2 308**
Begroting van het Ministerie van Landsverdediging	17 810	15 123	15 106	— 2 687	— 17
Algemeen totaal	**96 510**	**96 366**	**98 657**	**— 144**	**+ 2 291**

Bron : Ministerie van Financiën.

2. — *Buitengewone uitgaven.*

De uitgaven op de buitengewone begroting per kalenderjaar zijn van 18 105 miljoen frank in 1955 op 15 228 miljoen frank teruggevallen in 1956. Vermits het jaar 1955 evenwel voor nagenoeg 3 miljard frank regularisatie-schrifturen bevatte, bleven de uitgaven van het ene jaar tot het andere ongeveer gelijk. Daarbij dient nog rekening te worden gehouden met het feit dat door het Wegenfonds uitgevoerde wegenwerken niet meer werden opgenomen in de buitengewone begroting en dat het hoofdstuk der voorschotten van 968 miljoen frank in 1955 op 2 118 miljoen frank in 1956 werd gebracht.

Het hoofdstuk der voorschotten is immers toegenomen met een speciale post, betreffende de terbeschikkingstelling van Belgisch-Kongo der tegenwaarde in Belgische franken van de opbrengst der lening van 30 miljoen dollar, die door de Belgische Staat krachtens het koninklijk besluit van 19 november 1951 (1) bij de Internationale Bank voor Herstel en Ontwikkeling te Washington werd aangegaan en als ontvangst op de buitengewone begrotingen der dienstjaren 1952 tot 1954 werd geboekt. Dit krediet van 1,5 miljard moest de mogelijkheid bieden om de tussen februari en november 1956 ter beschikking van Belgisch-Kongo gestelde sommen aan te wenden.

Benevens de voorschotten, behelst de voornaamste wijziging aan de buitengewone begroting de uitgaven inzake werkloosheid : deze werden inderdaad van 1 551 miljoen in 1955 op 634 miljoen teruggebracht in 1956; de vermindering van de werkloosheid, enerzijds, en de schrapping van dergelijke kredieten op de voor het dienstjaar 1956 ingediende buitengewone begroting, anderzijds, zijn hiervan de reden. De tijdens het dienstjaar 1956 voor deze post gedane uitgaven werden trouwens aangerekend op de kredieten die van het vorige dienstjaar werden overgedragen en spruiten aldus voort uit werken, die tijdens het voorgaande jaar werden aangevat.

De vermindering ten bedrage van 126 miljoen frank, in 1956 opgetekend voor de nieuwe immobilisaties, is slechts in het oog lopend voor zover zij voortspruit uit de verandering van het juridisch statuut der wegenwerken, die sedert einde 1955 onder het beheer van het Wegenfonds worden uitgevoerd.

§ 3. — UITVOERING VAN DE RIJKSMIDDELENBEGROTING

1. — *Fiscale politiek.*

In tegenstelling met de vorige jaren, toen de Wetgever en de Regering de investeringen en de opvoering van de produktiviteit wilden aanmoedigen door middel van maatregelen inzake directe fiscaliteit, deed de fiscale politiek in 1956 meer beroep op de indirecte fiscaliteit en was er vooral op gericht om de gevolgen van de hoogconjunctuur te matigen en de prijsverhoging, die zich vanaf het tweede kwartaal aftekende, te beperken.

(1) *Belgisch Staatsblad* van 21 november 1951.

a) *Directe belastingen.*

Binnen het raam van deze politiek werd de wet van 1 juli 1954 betreffende de fiscale vrijstelling ten voordele van de investeringen, bij haar verstrijken op 30 juni 1956 niet meer hernieuwd. Door 5 481 vennootschappen en 1 099 natuurlijke personen was om fiscale vrijstelling verzocht geworden, wat voor elk van beide groepen respectievelijk 30 427 miljoen frank en 846 miljoen frank betekende. Onder de vennootschappen noemen wij als voornaamste sectoren die het voordeel van de wet genoten : de ijzer- en staalnijverheid en de metaalverwerkende nijverheid voor een afschrijfbare waarde van 8 434 miljoen frank, de steenkolenmijnen voor 4 685 miljoen, de elektriciteitsbedrijven voor 3 043 miljoen, de textielnijverheid voor 2 326 miljoen en de scheikundige nijverheid voor 2 230 miljoen frank (1). Het bedrag der toegestane belastingverminderingen beliep nagenoeg 2,5 miljard frank.

De voornaamste wijziging op het stuk van de directe belastingen betreft de bij de wet van 30 maart 1956 (2) voorziene afschaffing van de samenvoeging der inkomsten van de echtgenoten, afschaffing die overigens reeds sedert 1 augustus 1955 werd toegepast op de inhoudingen aan de bron. Deze wet bepaalt dat de bedrijfsbelasting der echtgenoten die een verschillende beroepsbedrijvigheid uitoefenen, niet meer zal geheven worden op hun samengevoegde inkomens, doch op elks inkomen.

Vermelden wij nog de wet van 30 juni 1956 (3) betreffende het ouderdomspensioen der zelfstandige arbeiders, waardoor fiscale vrijstelling verleend wordt voor de in uitvoering van genoemde wet gedane stortingen en, verder, de wet van 15 maart 1956 (4), die het aandeel van de door de inrichters van wedstrijden aan het Nationaal Instituut voor de Lichamelijke Opvoeding en de Sport gestorte inzetten beschouwt als bedrijfsuitgaven van de ondernemingen die aan wedstrijden van weddenschappen op sportuitslagen doen.

b) *Douanen en accijnzen.*

Inzake douanen en accijnzen dient te worden aangestipt dat, krachtens een koninklijk besluit van 24 mei 1956 (5), de vermindering der accijnsrechten op sigaren en cigarillo's behouden bleef.

c) *Registratie.*

Zoals hierboven reeds aangehaald, hebben de voornaamste wijzigingen over het algemeen betrekking op de op grote schaal verbruikte produkten waarop de politiek van de prijsstabiliteit gericht was. Andere maatregelen waren bovendien bedoeld als hulpverlening aan de sectoren die in moeilijkheden verkeerden.

---

(1) Er weze nochtans opgemerkt dat het hier gaat om bedragen, opgegeven in de aangifte van de aanvragende belastingplichtigen; deze aanvragen werden, na onderzoek door het Bestuur der Belastingen, gemiddeld met 15 % verminderd.

(2) *Belgisch Staatsblad* van 15 april 1956.

(3) *Belgisch Staatsblad* van 4 juli 1956.

(4) *Belgisch Staatsblad* van 30 maart 1956.

(5) *Belgisch Staatsblad* van 27 mei 1956.

Om de verhoging der kleinhandelsprijzen tegen te houden, werden de forfaitaire taksen op sigaretten en tabak tot tweemaal toe bij koninklijk besluit van 31 maart 1956 (1) en 23 oktober 1956 (2) verlaagd. In maart werden zij respectievelijk van 5 op 1,2 % en van 5 op 1 % gebracht; het besluit van 23 oktober verlaagde van 4,2 % tot 1 % de forfaitaire taks op sigaretten. Deze wijzigingen moesten geldig blijven tot 31 december 1957.

Het koninklijk besluit van 19 maart 1956 (3), geldig tot 31 december van hetzelfde jaar, verminderde van 5 tot 4 % de overdrachttaks op dagblad- en tijdschriftenpapier.

Het koninklijk besluit van 23 oktober 1956 (4) verminderde, van 25 oktober af tot 31 december 1957, de forfaitaire taks op koffie en rijst (van 5 tot 1 %), op suiker (van 10 tot 5 %), op groenten en fruit, ingemaakte groenten en sommige soorten vers fruit (van 10 tot 5 %), op cacao in poeder (van 5 tot 1 %) op vlas- en katoenweefsels (van 11 tot 1 %) (5), op vers spek, verduurzaamd vlees en vleespreparaten (van 10 tot 5 %). Een ander besluit van dezelfde datum verminderde met een vierde de forfaitaire taks, geheven bij het slachten van runderen, zwijnen, schapen en geiten.

Een koninklijk besluit van 7 november 1956 (6) heeft de vermindering, van 10 november 1956 af, uitgebreid tot zekere koopwaren, verkocht door wevers-confectioneurs en tot de invoer van deze waren (van 9 tot 5,5 %), zomede tot de invoer van vers, gekoeld of bevroren vlees, voortkomend van runderen, zwijnen, schapen, geiten, paarden, muilezels of ezels (van 10 tot 5 %).

Tenslotte heeft het koninklijk besluit van 14 november 1956 (7) de vermindering van het bedrag van de forfaitaire taks (1 % in plaats van 11 %), die krachtens het koninklijk besluit van 23 oktober 1956 reeds voor de vlas- en katoenweefsels was voorzien, op de fibraanweefsels toegepast.

Teneinde het ontstaan van excedenten op de betalingsbalans te remmen — excedenten die gedeeltelijk de oorzaak zijn van de interne spanningen in de economie — en tegelijkertijd de concurrentie op de binnenlandse markt op te voeren, heeft de Regering bij koninklijk besluit van 9 juni 1956 (8) de verhoging van de vroeger bij de invoer ingestelde compenserende overdrachttaks, tijdelijk geschorst, behoudens de uitzonderingen, voorzien in genoemd besluit. Deze schorsing, die geldig bleef van 16 juni tot 30 september werd bij koninklijk besluit van 13 juli 1956 (9)

(1) *Belgisch Staatsblad* van 7 april 1956.
(2) *Belgisch Staatsblad* van 29-30 oktober 1956.
(3) *Belgisch Staatsblad* van 29 maart 1956.
(4) *Belgisch Staatsblad* van 24 oktober 1956, blz. 7107.
(5) Voor de weefsels van vlas werd de toegestane vermindering verleend tot 31 januari 1957.
(6) *Belgisch Staatsblad* van 9 november 1956.
(7) *Belgisch Staatsblad* van 18 november 1956.
(8) *Belgisch Staatsblad* van 14 juni 1956.
(9) *Belgisch Staatsblad* van 18 juli 1956.

uitgebreid tot nieuwe produkten. Een koninklijk besluit van 2 augustus 1956 (1) voegde bij de reeds voorziene uitzonderingen ook nog stijfsel van graangewassen, veekoeken en andere residuen bij de extractie van plantaardige oliën.

Bij koninklijk besluit van 28 september 1956 (2) werden de vroegere verhogingen evenwel gedeeltelijk terug ingevoerd. Tenslotte heeft een koninklijk besluit van 28 december 1956 (3), met ingang van 1 januari 1957 aan de bij het koninklijk besluit van 9 juni 1956 voorziene algemene schorsing een einde gesteld, met uitzondering van zeven posten van het tarief van invoerrechten, waarvoor de schorsing tot 30 juni 1957 blijft behouden.

Als hulp aan de wolnijverheid, die in moeilijkheden verkeerde, werd de overdrachttaks bij de massa-invoer van wol, grondig gewassen en zelfs gebleekt of geverfd, reeds vroeger verhoogd (4).

Teneinde de rationalisatie en de specialisatie van sommige industrieën te bevorderen, werd tenslotte het koninklijk besluit van 22 mei 1956 (5) uitgevaardigd. Krachtens dit besluit « kunnen de fabrikanten die, met het oog op wederverkoop zonder omvorming bij andere fabrikanten produkten gelijkaardig aan die van hun fabricage aankopen, voor deze verrichtingen met commissionairs-verkopers gelijkgesteld worden, wanneer de aankopen geschieden in het raam van een akkoord tot rationalisatie van de produktie, dat een geheel van wederzijdse leveringen onder de fabrikanten regelt ». Om op een produkt de factuurtaks van 5 °/₀₀ te kunnen toepassen in plaats van de overdrachttaks van 5 %, moet deze gelijkschakeling door de Minister van Financiën toegestaan worden. Wat de terugslag van de overdrachttaks betreft, worden de bevoordeelde nijverheidstakken voortaan door dit besluit in zekere mate op gelijke voet gesteld met de geïntegreerde ondernemingen.

2. — *Fiscale ontvangsten.*

Voor het jaar 1956 boekte de Regering aan fiscale ontvangsten ten opzichte van de begrotingsramingen, een meerwaarde van 5,5 miljard frank, tegen 5,1 miljard in 1955. Zoals tijdens het vorige jaar was deze meerwaarde het gevolg van de stijging der produktie met daarbij, in de loop van 1956, de verhoging der prijzen en inkomens; zo hebben de directe belastingen in de verhoging der totale inkomsten ditmaal wel een aandeel, dat nochtans op het geheel der fiscale ontvangsten bestendig vermindert ten aanzien van de opbrengst der registratierechten, waarin de overdrachttaks is begrepen.

(1) *Belgisch Staatsblad* van 5 augustus 1956.
(2) *Belgisch Staatsblad* van 30 september 1956.
(3) *Belgisch Staatsblad* van 30-31 december 1956.
(4) Koninklijk besluit van 25 mei 1956 (*Belgisch Staatsblad* van 31 mei 1956).
(5) *Belgisch Staatsblad* van 26 mei 1956.

Gewone fiscale ontvangsten (a)

Indeling volgens categorie der ontvangsten

(miljoenen franken)

OMSCHRIJVING	1950 (dienstjaar 1949-dienstjaar 1950)	1951 (dienstjaar 1950-dienstjaar 1951) (b)	1952 (dienstjaar 1951-dienstjaar 1952) (b)	1953 (dienstjaar 1952-dienstjaar 1953) (b)	1954 (dienstjaar 1953-dienstjaar 1954) (b)	1955 (dienstjaar 1954-dienstjaar 1955) (b)	1956 (dienstjaar 1955-dienstjaar 1956) (b)
Directe belastingen :							
Grondbelasting	456	432	440	436	469	454	424
Mobiliënbelasting	2 280	3 204	3 659	3 709	3 690	3 878	3 412
Bedrijfsbelasting	4 816	16 434	18 089	18 153	18 192	18 750	20 957
Aanvullende personele belast.	1 481	1 686	2 394	2 245	2 541	2 696	2 925
Nationale crisisbelasting ...	7 125	4 778	2 769	2 017	1 905	1 823	1 844
Verkeersbelasting	1 318	1 456	1 525	1 601	1 780	1 941	2 110
Sommen verkregen op afgesloten dienstjaren	6 149	4 146	2 844	1 984	3 247	1 972	2 110
Diversen	2 829	1 617	1 041	666	707	621	563
Totaal ...	**26 454**	**33 843**	**32 761**	**30 811**	**32 531**	**32 135**	**34 345**
Douanen en accijnzen :							
Douanerechten.....	3 975	4 353	4 383	4 381	4 577	4 990	5 536
Accijnsrechten	7 032	7 268	8 511	7 685	7 930	9 671	10.102
Verbruikstaks	668	700	692	673	691	668	677
Diversen	118	132	89	238	271	291	232
Totaal ...	**11 793**	**12 453**	**13 675**	**12 977** (c)	**13 469** (c)	**15 621**	**16 547**
Registratie :							
Registratierechten	1 928	2 040	2 189	2 353	2 522	2 752	3 044
Zegel en met het Zegel gelijkgestelde taksen	16 846	20 088	21 395	20 201	20 693	23 561	26 564
Diversen	1 077	1 222	1 259	1 404	1 468	1 702	1 799
Totaal ...	**19 851**	**23 350**	**24 843**	**23 958**	**24 683**	**28 015**	**31 407**
Algemeen totaal ...	**58 098**	**69 646**	**71 279**	**67 746**	**70 683**	**75 771**	**82 299**
	Percentages van het totaal						
Directe belastingen	45,5	48,6	46,0	45,5	46,0	42,4	41,7
Douanen en accijnzen	20,3	17,9	19,2	19,1	19,1	20,6	20,1
Registratie	34,2	33,5	34,8	35,4	34,9	37,0	38,2
Totaal ...	**100,0**	**100,0**	**100,0**	**100,0**	**100,0**	**100,0**	**100,0**

Bron : Ministerie van Financiën.

(a) Per kalenderjaar, zonder onderscheid van dienstjaar, exclusief de provinciale en gemeentelijke opcentimes, alsmede, vanaf het dienstjaar 1956, de aan de Koloniale Schatkist toegekende bedragen.
(b) Netto-ontvangsten vanaf het jaar 1951.
(c) Exclusief de opbrengsten voor de dienstjaren 1953 en 1954 voortspruitend uit de verhoging van het accijnsrecht op lichte minerale oliën (wet van 26 juli 1952, *Belgisch Staatsblad* van 1-2 september 1952), die naar de buitengewone begroting overgeheveld werden en respectievelijk 1 114 en 1 169 miljoen frank belopen.

Fiscale ontvangsten van de Staat

(miljoenen franken)

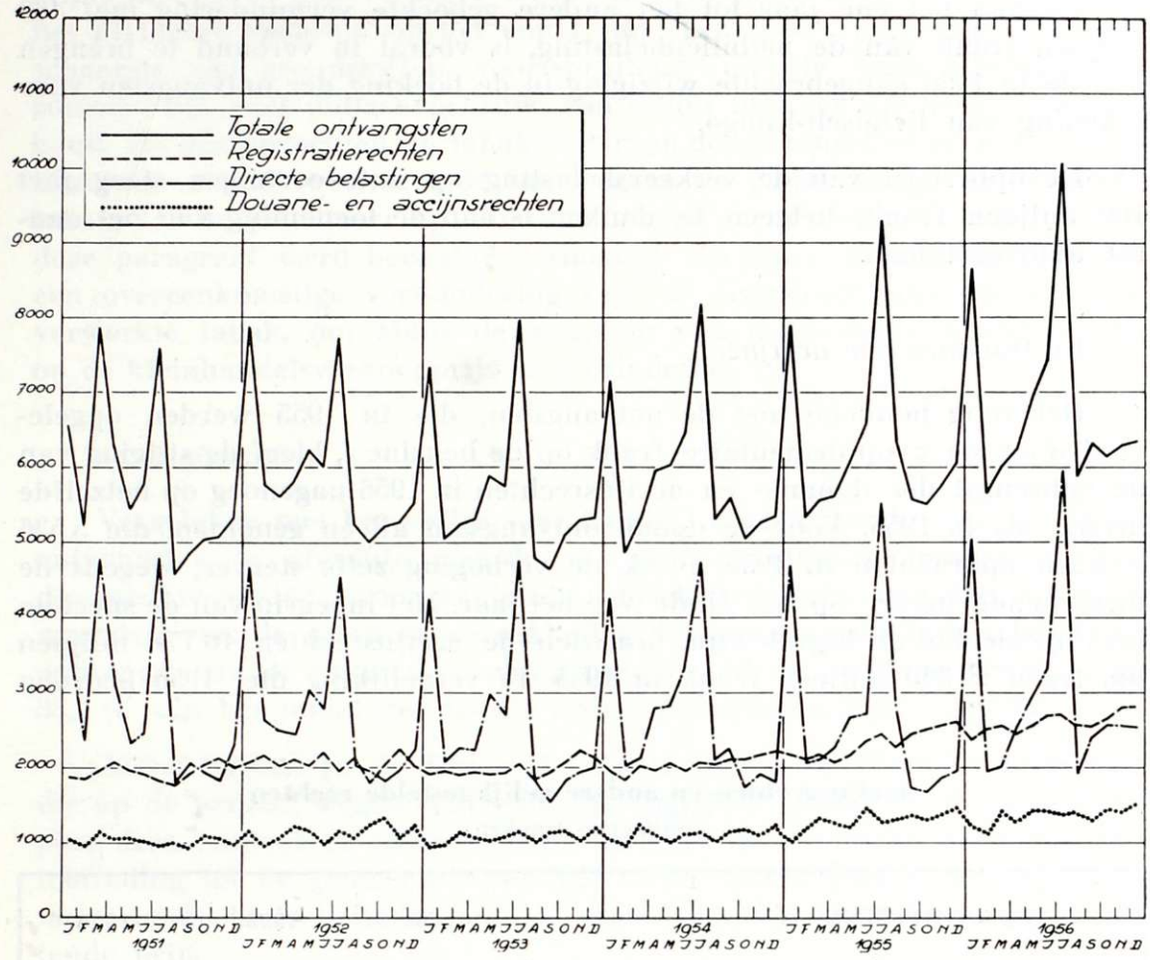

Bron : Ministerie van Financiën.

a) *Directe belastingen.*

De directe belastingen brachten aan de Schatkist 34 345 miljoen frank op, tegen 32 135 miljoen in 1955. Deze meerwaarde is hoofdzakelijk te danken aan de bedrijfsbelasting, die 20 957 miljoen frank opleverde, tegen 18 750 miljoen in 1955.

Deze verhoging is des te meer van betekenis wanneer men bedenkt dat het jaar 1956, eensdeels, nog integraal de uitwerking onderging van de wet van 1 juli 1954 betreffende de vermindering van belastingen ten voordele van de investeringen, terwijl de inhoudingen aan de bron en de bedrijfsbelasting, anderdeels, de weerslag ondervonden van de afschaffing der samenvoeging van de inkomens der echtgenoten. In de nieuwe voorstelling van de begroting werden bovendien de ontvangsten van de voor rekening van Belgisch-Kongo geïnde belastingen, sedert het dienstjaar 1956, niet meer opgenomen in de tabellen der Belgische fiscale ontvang-

sten. Welnu voor het jaar 1956 (uitsluitend het dienstjaar 1956) bedragen de ontvangsten van de koloniale Schatkist 822 miljoen frank.

De van het ene jaar tot het andere geboekte vermindering met 466 miljoen frank van de mobiliënbelasting, is vooral in verband te brengen met de in 1956 aangebrachte wijziging in de boeking der ontvangsten voor rekening van Belgisch-Kongo.

De opbrengst van de verkeersbelasting op autovoertuigen steeg met 169 miljoen frank, hetgeen te danken is aan de toeneming van het aantal autovoertuigen.

b) *Douanen en accijnzen.*

Rekening houdend met de ontvangsten, die in 1955 werden opgeleverd door de « supplementaire frank op de benzine », bleef de stijging van de opbrengst der douane- en accijnsrechten in 1956 nagenoeg op hetzelfde niveau als in 1955. Voor de douaneontvangsten alleen genomen, die 5 536 miljoen opbrachten in 1956, bleek de verhoging zelfs sterker, wegens de toenemende invoer op het einde van het jaar. Met inbegrip van de speciale taks op alcohol en brandewijn, brachten de accijnsrechten 10 778 miljoen op, tegen 10 340 miljoen frank in 1955. In vergelijking met 1955 bedroeg

Accijnsrechten en andere gelijkgestelde rechten
(miljoenen franken)

OMSCHRIJVING	1953	1954	1955	1956
Accijnsrechten :				
Bier	1 127	1 159	1 185	1 220
Gedistilleerde dranken	571	586	574	580
Minerale oliën	2 537	2 663	4 331	4 591
Glucose en andere niet-kristalliseerbare suiker	4	5	4	4
Suiker en raffinagestroop	150	161	163	175
Mineraalwater	175	180	212	210
Tabak	3 118	3 172	3 198	3 317
Gegiste mousserende dranken	3	4	4	4
Bijzondere verbruikstaks :				
Alcohol en brandewijn	672	690	668	677
Totaal	**8 357**	**8 621**	**10 340**	**10 778**
Bijgevoegde rechten op lichte minerale oliën (a)	1 113	1 169	—	—
Openingstaks	115	120	82	82

Bron : Ministerie van Financiën.

(a) Vanaf 1955, opgenomen in de gewone accijnsrechten op minerale oliën.

de meeropbrengst op de minerale oliën 260 miljoen, doch deze verhoging blijkt niet meer haar vroeger tempo te behouden. Oorzaken hiervan zijn het geringere verbruik op het einde van het jaar tengevolge van de schaarste aan grondstoffen, voortspruitend uit de Suez-gebeurtenissen, zomede het veelvuldiger gebruik van auto's met een kleinere cylinderinhoud. De accijnsrechten op tabak, waarvan de opbrengst sedert enkele jaren bijzonder stabiel was, leverde nu, wegens de prijsstijging van verwerkte tabak, 119 miljoen meer op. Zoals verklaard in de onderverdeling *1.-* van deze paragraaf werd bedoelde verhoging nochtans gecompenseerd door een overeenkomstige vermindering van de overdrachttaks op ruwe en verwerkte tabak, om aldus de weerslag van de gestegen kostende prijs op de kleinhandelsverkoopprijs te verhinderen.

c) *Registratie.*

Vergeleken met het vorige jaar bereikt deze rubriek van de fiscale ontvangsten in absolute waarde de sterkste stijging. Samen met de douaneontvangsten ondergaat deze rubriek trouwens ook het snelst de weerslag van de gunstige ontwikkeling der economische bedrijvigheid. De opbrengst van de registratierechten bereikte 31 407 miljoen frank, zegge 38,2 % van het totaal der fiscale ontvangsten, tegen 37,0 % in 1955.

Aldus blijken in de financiële structuur van de Staat de belastingen die op de prijzen wegen een steeds belangrijker plaats in te nemen. Het past deze tendens te onderstrepen want, nu de Belgische economie haar toetreding tot de gemeenschappelijke markt voorbereidt, is het van belang meer aandacht te besteden aan de weerslag van de belastingen op de kostende prijs.

In 1956 was de verhoging der eigenlijke registratierechten sterker dan in 1955 : de algemene prijsstijging, die met de hoogconjunctuur gepaard gaat en, meer in het bijzonder, de hogere prijzen voor de materialen die bij het oprichten van nieuwe gebouwen gebruikt worden, schijnen onvermijdelijk de prijzen der onroerende goederen te beïnvloeden.

De meerwaarde der ontvangsten van het Zegel en de daarmede gelijkgestelde taksen spruit nog gedeeltelijk voort uit de verhoging van de overdrachttaks, waartoe in de loop van 1955 werd overgegaan. Het jaar 1956 onderging immers volledig de invloed van deze verhoging, terwijl deze zich in 1955 tot ongeveer 5 maanden beperkte. In 1956 werden echter aan het bedrag van de overdrachttaks tal van wijzigingen aangebracht — en dit geldt zowel de compensatietaks bij de invoer als de taks op produkten die op grote schaal verbruikt worden — hetgeen de vergelijking enigszins vervalst.

De vermindering van de ontvangsten, die uit de verlaging van de taksen op deze produkten moest volgen, werd tijdens de laatste maanden van 1956 evenwel gecompenseerd door een gevoelige stijging van de kleinhandelsverkoop, veroorzaakt door de rush tot aankopen bij het publiek, dat huishoudelijke voorraden wenste aan te leggen op het ogenblik der Suez-

Ontvangsten van het Zegel en van de met het Zegel gelijkgestelde taksen

(miljoenen franken)

MAAND	1952	1953	1954	1955	1956
Januari	1 816	1 661	1 684	1 848	2 023
Februari	1 892	1 706	1 559	1 775	2 189
Maart	1 715	1 573	1 709	1 834	2 163
April	1 822	1 623	1 634	1 739	2 132
Mei	1 733	1 645	1 746	1 818	2 180
Juni	1 919	1 617	1 641	1 870	2 289
Juli	1 697	1 672	1 698	2 076	2 303
Augustus	1 885	1 636	1 786	1 937	2 194
September	1 532	1 648	1 799	2 095	2 174
Oktober	1 726	1 752	1 768	2 139	2 213
November	1 964	1 924	1 839	2 220	2 344
December	1 693	1 744	1 830	2 210	2 360
Totaal ...	**21 395**	**20 201**	**20 693**	**23 561**	**26 564**

Bron : Ministerie van Financiën.

kwestie. Als doorslaggevend voor de meerwaarde, mogen dus volgende factoren vooropgesteld worden : de hoogconjunctuur, de lichte doch algemene verhoging van de prijzen en de uitbreiding van het binnenlands verbruik. In totaal stegen de ontvangsten van de met het Zegel gelijkgestelde taksen in 1956 met meer dan 12,5 % ten opzichte van 1955.

3. — *Niet-fiscale ontvangsten.*

Daar de niet-fiscale ontvangsten, met inbegrip van de inkomsten voortvloeiend uit de oorlog, omwille van hun kleinere absolute waarde slechts een secundaire invloed bij de financiering der begroting uitoefenen, is de weerslag ervan op economisch gebied ook heel wat geringer. Tijdens het kalenderjaar 1956 bedroegen zij evenwel 7,5 % van de totale Staatsinkomsten, geconsolideerde leningen uitgezonderd; zo kwamen zij op 6 705 miljoen frank, tegen 6 016 miljoen in 1955. Het bedrag dezer ontvangsten kent trouwens een zeer onregelmatig verloop; benevens de lopende ontvangsten, omvatten zij ook de ontvangsten van toevallige, tijdelijke of uitzonderlijke aard. De onder deze rubriek ondergebrachte lopende ontvangsten bestaan vooral uit de tegenwaarde van de dienstprestaties der besturen die belast zijn met de exploitatie van een openbare dienst.

De voornaamste post staat bij het Ministerie van Verkeerswezen ingeschreven en bedraagt in 1956, onder het hoofdstuk I « taksen, tolgelden en cijnzen », nagenoeg 2,5 miljard frank. Het geldt hier bijna uitsluitend de verkochte postzegels, ter waarde van 2 miljard frank en verder, de taksen op de radio-ontvangsttoestellen. Op dit ogenblik zijn er circa 2,2 miljoen ontvangsttoestellen aangegeven. De ontvangsten van de paketboten Oostende-Dover, die eveneens onder deze rubriek voor-

Niet-fiscale ontvangsten tijdens het kalenderjaar 1956 voor de dienstjaren 1955 en 1956

(miljoenen franken)

OMSCHRIJVING	Bedrag
1. *Eigenlijke niet-fiscale ontvangsten :*	
Hoofdstuk I. Taksen, tolgelden en cijnzen	2 598
Hoofdstuk II. Patrimonium-, bedrijfs- en financiële inkomsten	1 139
Hoofdstuk III. Terugbetalingen.	983
Hoofdstuk IV. Diverse opbrengsten	1 307
Totaal	**6 027**
2. *Ontvangsten voortvloeiend uit de oorlog*	690
Algemeen totaal	**6 717** (a)

Bron : Ministerie van Financiën

(a) Het verschil van 12 miljoen ten opzichte van de tabel « Uitvoering der begrotingen van 1949 tot 1956 per kalenderjaar » (blz. 210) en van het bedrag, voorkomend in de tekst, komt overeen met de werkelijke uitgaven, gedaan voor rekening van de dienstjaren vóór 1955.

komen, bereikten bij benadering 200 miljoen frank.

Benevens de ontvangsten, opgeleverd door de verkoop van domeinen en de opbrengst van Rijksbossen, omvat hoofdstuk II vooral de financiële inkomsten, die voortspruiten uit de participatie van de Staat in sommige financiële instellingen of uit het rechtstreeks beheer door de Schatkist van sommige andere gelijkaardige organismen, zoals de Deposito- en Consignatiekas en het Muntfonds. Beide instellingen hebben in 1956 ongeveer 220 miljoen voor de Schatkist opgebracht. Het aandeel van de Staat in de winsten van de Nationale Bank van België, met inbegrip van de uitgekeerde dividenden, bedroeg, volgens de winst- en verliesrekening van de Nationale Bank van België, 143 miljoen frank op 31 december 1955.

De voornaamste post van hoofdstuk III « Terugbetalingen » heeft o.m. betrekking op de bedragen die door Belgisch-Kongo aan de Schatkist moeten gestort worden ter voorziening in de financiële dienst der leningen, waarvan de opbrengst ter beschikking van de Kolonie werd gesteld. Deze post omvat eveneens de tegemoetkoming van Belgisch-Kongo in de werkingskosten van de basis van Kamina en Neder-Kongo.

Hoofdstuk IV, handelend over « Diverse opbrengsten », bestaat uit de diverse en toevallige ontvangsten van de Schatkist, zomede uit de opbrengst van de speciale en buitengewone belastingen, voortspruitend uit de oorlog; deze post bereikte 371 miljoen frank.

Afzonderlijk van de fiscale en niet-fiscale ontvangsten worden de inkomsten, voortvloeiend uit de oorlog, in Titel III ondergebracht. In 1956 bereikten zij een bedrag van 690 miljoen frank.

§ 4. — UITVOERING VAN DE BEGROTING DER BUITENGEWONE ONTVANGSTEN

Met uitzondering van de geconsolideerde leningen bedroegen de ontvangsten van de buitengewone begroting, tijdens het kalenderjaar 1956,

514 miljoen frank, tegen 3 399 miljoen frank in 1955. Dit laatste bedrag bevat echter voor nagenoeg 3 miljard frank regularisatie-schrifturen van het dienstjaar 1951 en voorgaande dienstjaren. In feite beliepen de in 1956 werkelijk geïnde ontvangsten 502 miljoen frank voor de dienstjaren 1955 en 1956, tegen 320 miljoen in 1955 voor de dienstjaren 1954 en 1955.

Deze ontvangsten bestaan uit terugbetalingen van door de Schatkist verleende voorschotten en vooral, uit de participatie van de N.A.V.O. in de uitgaven voor infrastructuur der militaire lasten. In 1956 kon de Belgische Staat evenwel niet voor dergelijke ontvangsten gecrediteerd worden omdat de afrekeningstabel van de te betalen bedragen niet te gepasten tijde werd opgemaakt.

§ 5. — FINANCIERING VAN DE THESAURIEVERRICHTINGEN

1. — *Algemene beschouwingen.*

Van het ene jaar tot het andere nam het tekort van de begrotingsverrichtingen af : het daalde inderdaad van 13 984 miljoen tot 9 338 mil-

Ontwikkeling van de toestand der Thesaurie in 1955 en 1956

(miljoenen franken)

OMSCHRIJVING	1955		1956	
	Ingang	Uitgang	Ingang	Uitgang
Deficit op de begrotingsverrichtingen (a)		13 984		9 338
Thesaurievoorschotten (per saldo)	886		221	
Gelden voor orde (per saldo)		2 244	406	
Regularisatie van de uitgaven gedaan in december van het jaar voor rekening van het volgende dienstjaar	1 235			
Provenu van geconsolideerde leningen	9 012		15 066	
Verloop van de directe vlottende schuld (b)	5 282			4 440
a) op halflange termijn	*50*			*2 172*
b) op korte termijn	*5 232*			*2 268*
Totaal ...	**16 415**	**16 228**	**15 693**	**13 778**
Verbetering van de totale kasmiddelen der Schatkist (c)		187		1 915
Algemeen totaal ...	**16 415**	**16 415**	**15 693**	**15 693**

Bron : Ministerie van Financiën.

(a) De opbrengst van de geconsolideerde leningen niet inbegrepen.
(b) Ingang = verhoging.
Uitgang = vermindering.
(c) Inclusief fondsen in omloop.

joen frank. De aanzienlijke stijging der ontvangsten samen met een zekere beperking der uitgaven liggen aan de basis van deze vermindering met 4 646 miljoen frank.

De schuld op korte en halflange termijn, waarvan de toeneming in 1955 een bedrag van 5 282 miljoen frank aan kasmiddelen had verschaft, is daarentegen in 1956 met 4 440 miljoen frank gedaald. Dit is een der redenen waarom de toestand van de Staatsthesaurie moeilijk is gebleven hoewel de voorschottenverrichtingen en die met de gelden voor orde in 1956 een batig saldo van 627 miljoen frank opbrachten in plaats van een tekort van 1 358 miljoen frank in 1955.

Zulks verklaart hoe het komt dat, niettegenstaande de afneming van het budgettair tekort, voor 15 066 miljoen, tegen 9 012 miljoen frank in 1955, een beroep moest worden gedaan op de markt van het langlopend kapitaal.

2. — *Verloop van de Rijksschuld.*

Dank zij de tastbare verbetering van de fiscale ontvangsten, die het gevolg was van de hoogconjunctuur, was het in 1956 mogelijk het door leningen te financieren gedeelte der begrotingsuitgaven te verminderen. Deze toestand viel trouwens samen met een grotere terughoudendheid van de kapitaalmarkt, als gevolg van de conjunctuurtoestand, eensdeels, en van de verhoging van de rentevoet, anderdeels. De verhoging van de Rijksschuld bedraagt slechts 6,2 miljard frank, tegen 13,4 miljard frank in 1955 en 16 miljard in 1954.

a) *Binnenlandse schuld.*

De binnenlandse schuld werd van 287,3 miljard frank op 292,5 miljard frank gebracht. De geconsolideerde schuld en het tegoed op postrekeningen verhoogden respectievelijk met 10,6 miljard en met 1,1 miljard frank, terwijl de schuld op halflange en die op korte termijn respectievelijk met 1,4 miljard en met 5 miljard frank verminderden.

Op het gebied der geconsolideerde binnenlandse schuld bereikten de nieuwe uitgiften 15,8 miljard en de aflossingen 5,2 miljard frank. De nieuwe uitgiften omvatten zes leningen, waarvan vier betrekking hebben op de directe en twee op de indirecte Rijksschuld. Ziehier de kenmerken van de vier Staatsleningen : de 4,25 %-lening 1956-1971 werd uitgegeven in januari tegen uitgiftewaarde 97,5 en met een gemiddelde reële opbrengst van 4,63 % voor een bedrag van 5 436 miljoen frank; de 2 %-lotenlening Tentoonstelling 1958 van 1 200 miljoen frank, met een duur van vier jaar, à pari uitgegeven in maart en met een gemiddelde opbrengst van 4,60 % ; de lening 1956-1973 tegen een nominale rentevoet van 4,25 %, uitgegeven in juni voor een nominaal bedrag dat vooraf werd vastgesteld op 3,5 miljard frank, maar beneden pari uitgegeven tegen 97,50 zodat de rentevoet gemiddeld 4,629 % bedraagt; de 4,50 %-lening 1956-1957 van 4 704 miljoen frank werd in november uitgegeven tegen uitgiftewaarde 97 en met een gemiddelde opbrengst van 4,87 % voor een duur van 10 ½ jaar.

Rijksschuld (a)

Toestand einde jaar

(miljarden franken)

OMSCHRIJVING	1950	1951	1952	1953	1954	1955	1956
Binnenlandse schuld :	**231,5**	**238,7**	**247,5**	**260,6**	**275,9**	**287,3**	**292,5**
Geconsolideerde schuld ...	113,5	115,4	127,9	139,2	165,1	171,5	182,1
Schuld op halflange termijn	38,8	36,0	31,2	33,1	25,8	25,8	24,4
Schuld op korte termijn ..	60,6	67,9	69,1	67,1	62,6	67,1	62,1
Particulier tegoed op postrekeningen	18,6	19,4	19,2	21,2	22,4	22,8	23,9
Buitenlandse schuld :	**17,2**	**15,9**	**18,9**	**21,7**	**22,3**	**24,3**	**25,3**
Geconsolideerde schuld ...	14,0	13,7	14,3	14,6	15,7	17,4	17,4
Schuld op halflange termijn	1,2	1,4	3,3	2,6	2,0	2,1	1,3
Schuld op korte termijn .	2,0	0,8	1,3	4,5	4,6	4,9	6,6
Algemeen totaal ...	**248,7**	**254,6**	**266,3**	**282,3**	**298,2**	**311,6**	**317,8**
Verschil van het ene jaar op het andere		**+ 5,9**	**+ 11,7**	**+ 16,0**	**+ 15,9**	**+ 13,4**	**+ 6,2**

Bron : Ministerie van Financiën.

(a) Exclusief de uit de oorlog 1914-1918 voortvloeiende intergeallieerde schuld, groot 21,3 miljard frank.

Rijksschuld

(miljarden franken)

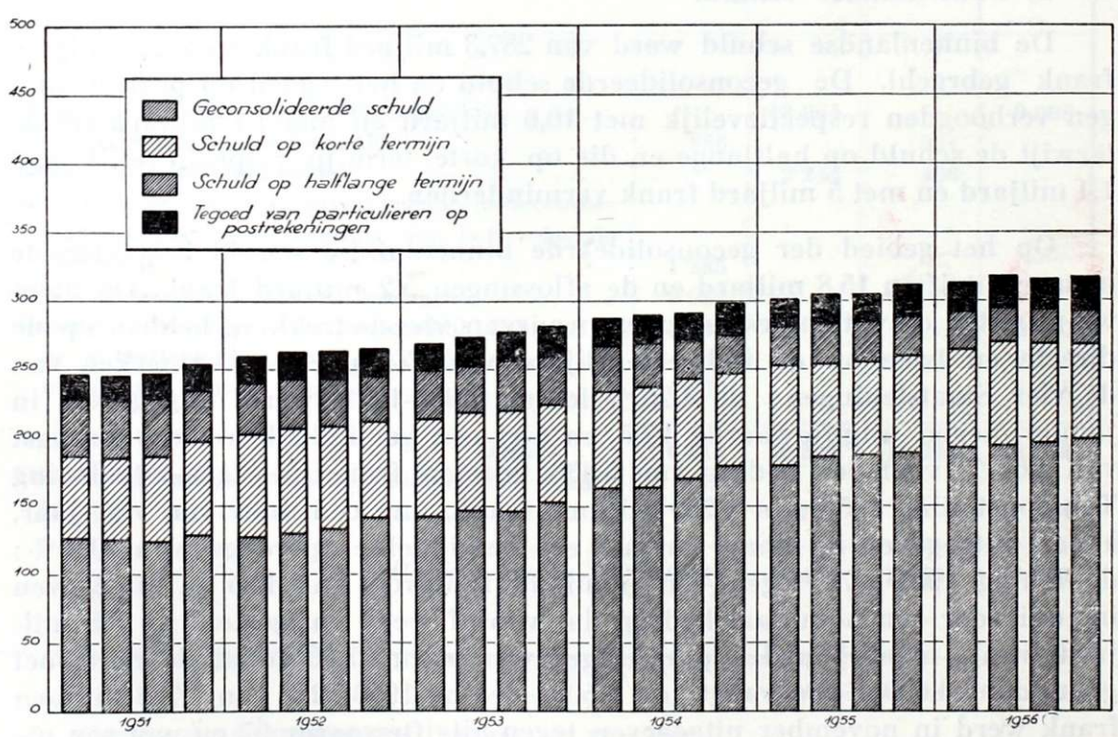

Bron : Ministerie van Financiën.

Verloop van de Rijksschuld

(miljoenen franken)

OMSCHRIJVING	1953	1954	1955	1956
Vlottende schuld (a)	+ 4 381	— 11 024	+ 5 282	— 4 441
Geconsolideerde schuld	+ 11 567	+ 26 982	+ 8 089	+ 10 677
w.o. directe binnenlandse schuld	(+ 11 367)	(+ 24 599)	(+ 2 072)	(+ 9 971)
directe buitenlandse schuld	(+ 310)	(+ 1 098)	(+ 1 713)	(+ 47)
indirecte binnenlandse schuld	(— 101)	(+ 1 296)	(+ 4 311)	(+ 663)
indirecte buitenlandse schuld	(— 9)	(— 11)	(— 7)	(— 4)
Totaal...	**+ 15 948**	**+ 15 958**	**+ 13 371**	**+ 6 236**

(a) Schuld op korte en op halflange termijn. Bron : Ministerie van Financiën.

De beide leningen van de indirecte schuld werden uitgegeven door de Nationale Maatschappij der Belgische Spoorwegen. De eerste werd geplaatst tegen uitgiftewaarde 97,50 met een nominale rentevoet van 4,25 % en een gemiddelde opbrengst van 4,63 % ; de tweede lening 1956-1971, groot 184 miljoen frank, werd à pari uitgegeven tegen een nominale rentevoet van 4,75 %, die met de werkelijke opbrengst overeenkomt.

De vermindering van de schuld op halflange termijn bereikte 1,4 miljard frank en betreft de directe schuld. Zij spruit voort uit de terugbetalingen van de E.B.U.-certificaten op achttien en vierentwintig maanden (756 miljoen), die ter gelegenheid van de afschaffing der inhoudingen bij de uitvoer in april 1954 werden uitgegeven, zomede van de certificaten op 3 jaar (327 miljoen) en van de speciale certificaten op 2 of 3 jaar (460 miljoen). Het totaal bedrag van de certificaten Ruanda-Urundi verhoogde daarentegen met 100 miljoen frank.

Naar aanleiding van de terugbetaling ten belope van 2,9 miljard frank van certificaten in het bezit der Nationale Bank van België en van andere certificaten met interest, voor een bedrag van 3,1 miljard frank kon de schuld op korte termijn met vijf miljard frank verminderd worden. De speciale certificaten, die wegens de bijzondere Schatkistverrichtingen met de Belgische Vereniging der Banken op het einde van december aan de banken werden afgestaan, komen daarentegen in aanmerking voor een bedrag van 1 miljard.

b) *Buitenlandse schuld.*

Zo de verhoging van de buitenlandse schuld minder sterk was dan het vorige jaar, dan werd de samenstelling ervan toch enigszins gewijzigd : inderdaad, de vermindering van de schuld op halflange termijn werd ruimschoots gecompenseerd door de toeneming van de schuld op korte termijn.

De contractuele aflossingen bereikten 590 miljoen frank voor de geconsolideerde schuld; van de lening van 20 miljoen dollar, in 1954 in de Verenigde Staten uitgegeven met het oog op de verbetering van de water-

wegen, werd een nieuwe schijf van 448 miljoen frank opgenomen. Rekening houdend met de wisselverschillen bleef de geconsolideerde schuld nagenoeg ongewijzigd.

AFDELING II. — PROVINCIALE EN GEMEENTELIJKE FINANCIËN

In « De Belgische economie in 1955 » werd de nadruk gelegd op het belang van de provinciale en gemeentelijke financiën ten opzichte van de Rijksfinanciën. De wisselwerking tussen de financiën van de lokale en re-

Financiële verhouding van de Staat tot de lagere publiekrechtelijke lichamen
(miljoenen franken)

OMSCHRIJVING	1954	1955	1956 (a)
Lasten			
Tussenkomsten :			
A. In de lopende uitgaven	9 897,4	10 599	11 368,3
1. Werking	3 212,7	3 650,5	3 800,1
a) Burgerlijk apparaat...	*53,2*	*55,7*	*57,2*
b) Onderwijs	*3 159,5*	*3 594,8*	*3 742,9*
2. Interest.....	32,6	32,6	32,6
3. Inkomensoverdrachten ..	1 114,8	1 120,3	1 193,8
4. Van algemene aard	5 537,3	5 795,6	6 281,8
B. In de kapitaalsuitgaven	2 674,7	3 634,8	1 603,9
1. Nieuwe werken	1 536,1	1 831,0	824,5
2. Herstel oorlogsschade....	407,4	328,0	173,4
3. Groot onderhoud.....	1,2	0,7	0,3
4. Werken uitgevoerd door werklozen	697,4	1 442,5	573,1
5. Aflossing schuld	32,6	32,6	32,6
Totaal...	**12 572,1**	**14 233,8**	**12 912,2**
Baten			
Terugbetalingen :			
Voor de lopende uitgaven	11,0	9,7	28,7
Voor de kapitaalsuitgaven	1,4	2,5	1,4
Totaal...	**12,4**	**12,2**	**30,1**
Saldo...	**— 12 599,7**	**— 14 221,6**	**— 12 882,1**

Bron : *Parl. Bescheid*, Kamer der Volksvertegenwoordigers, zittijd 1956-1957, nr 4 (bijlage).

(a) Raming der ontvangsten; voor de uitgaven, goedgekeurde kredieten (met inbegrip van de speciale wetten), verbeterd door het aanpassingsblad.

gionale publiekrechtelijke lichamen, enerzijds, en die van de Staat, anderzijds, kan trouwens het best beoordeeld worden aan de hand van rekening VII der economische hergroepering van 's lands begrotingsgegevens : Financiële verhouding van de Staat tot de lagere publiekrechtelijke lichamen.

Het blijkt aldus dat de Staat de financiering van de uitgaven der lagere publiekrechtelijke lichamen jaarlijks met een bedrag van 13 tot 14 miljard frank steunt. Voor het dienstjaar 1956 bedroegen de begrotingsramingen voor deze uitgaven 12 912 miljoen, waarvan 11 308 miljoen in lopende uitgaven en 1 604 miljoen in kapitaaluitgaven. Zonder ophouden verhoogde de Staat zijn tegemoetkoming in de lopende uitgaven, als gevolg van de bestendige stijging van deze laatste. De kapitaaluitgaven ondergaan daarentegen nogal belangrijke wijzigingen : tijdens het dienstjaar 1955 hadden zij een maximum van 3 635 miljoen bereikt ten gevolge van het streven der gemeenten om, met regeringshulp, de werklozen terug aan het werk te zetten.

Spijt deze groeiende tegemoetkoming van de Staat in de dekking der uitgaven, blijkt voor het probleem van het globaal evenwicht der financiën van de lokale publiekrechtelijke lichamen nog geen oplossing in het verschiet; hun totaal deficit vertoont neiging tot stijgen, ondanks de gevoelige verhoging van de gemeentelijke opcentimes. De provinciale financiën geven meer bevrediging en liggen dichter bij het evenwicht.

De voornaamste juridische wijzigingen op het stuk der provinciale en gemeentelijke financiën werden aangebracht door de wetten van 20 juni 1956 en 3 juli 1956. De organieke wet van 20 juni 1956 heeft de in de wet van 18 juli 1955 betreffende de basisdotatie van het Fonds der Provinciën, het Fonds der Gemeenten en het Gemeentefonds voor Openbare Onderstand voorziene perekwatie van 5 op 10 % gebracht. De wet van 3 juli 1956 wijzigde de criteria tot verdeling van de eerste twee Fondsen alsmede de wijze waarop het in artikel 18 van de wet van 24 december 1948 (1) voorzien Speciaal Fonds voor de gemeenten waarvan de financiële toestand bijzonder bezwaard is, moet worden gestijfd. Deze wijziging had ten doel meer geldmiddelen ter beschikking van genoemd speciaal Fonds te stellen.

Bovendien werd de speciale hulpverlening van de Staat aan de grote steden ten bedrage van 400 miljoen in de loop van het dienstjaar 1956

(1) Wet van 24 december 1948 (*Belgisch Staatsblad* van 6 januari 1949), gewijzigd door het besluit van de Regent van 27 september 1949 (*Belgisch Staatsblad* van 29 september 1949), de koninklijke besluiten van 18 september 1950 (*Belgisch Staatsblad* van 29 september 1950), 10 oktober 1951 (*Belgisch Staatsblad* van 26 oktober 1951), de wetten van 25 juli 1952 (*Belgisch Staatsblad* van 15 augustus 1952), 17 juli 1953 (*Belgisch Staatsblad* van 28 augustus 1953), 17 maart 1954 (*Belgisch Staatsblad* van 3 april 1954), het koninklijk besluit van 11 maart 1954 (*Belgisch Staatsblad* van 10 april 1954), de wetten van 18 juli 1955 (*Belgisch Staatsblad* van 4 augustus 1955), 20 juni 1956 (*Belgisch Staatsblad* van 29 juni 1956), 3 juli 1956 (*Belgisch Staatsblad* van 26 juli 1956), het koninklijk besluit van 1 augustus 1956 (*Belgisch Staatsblad* van 11 augustus 1956) en door de wet van 3 juni 1957 (*Belgisch Staatsblad* van 27 juni 1957).

eerst hernieuwd en daarna, krachtens de wet van 26 december 1956 (1), op 600 miljoen frank gebracht.

Verder heeft het bijkredietenblad van het dienstjaar 1955 respectievelijk voor de dienstjaren 1954 en 1955 kredieten van 100 en 150 miljoen frank verleend teneinde gedeeltelijk de uitgaven te dekken, die ontstaan zijn uit de bijwedden, door bepaalde gemeenten aan hun onderwijzers toegekend. Een krediet van 150 miljoen werd eveneens op de begroting van het Ministerie van Binnenlandse Zaken voor 1956 uitgetrokken.

§ 1. — PROVINCIALE FINANCIËN

Volgens de door het Ministerie van Binnenlandse Zaken meegedeelde statistieken moesten de oorspronkelijke begrotingen der provinciën voor het dienstjaar 1956 sluiten met een tekort van 63,5 miljoen; dit tekort werd in feite ten gevolge van diverse wijzigingen na de neerlegging der begrotingen op 130 miljoen gebracht. Voor 1955 was het deficit op 154 miljoen frank geraamd. Worden evenwel de rekeningen van de vorige dienstjaren

Provinciale begrotingen voor 1955 en 1956 (a)

(miljoenen franken)

PROVINCIE	Ontvangsten		Uitgaven		Saldo	
	1955	1956	1955	1956	1955	1956
Antwerpen.....	296,9	309,4	323,9	337,7	— 27,0	— 28,3
Brabant	376,5	399,8	385,6	396,7	— 9,1	+ 3,1
West-Vlaanderen .	134,0	149,6	147,2	149,7	— 13,2	— 0,1 (b)
Oost-Vlaanderen..	170,8	192,6	168,3	136,8	+ 2,5	+ 55,7 (c)
Henegouwen	395,9	448,6	394,8	432,6	+ 1,0	+ 16,0
Luik	313,9	341,1	355,8	379,2	— 42,1	— 38,1
Limburg.....	240,3	257,9	276,6	301,7	— 36,2	— 43,8
Luxemburg	65,9	65,7	91,4	87,6	— 25,5	— 21,8
Namen	76,4	77,6	81,1	83,8	— 4,7	— 6,1
Totaal ...	**2 070,5**	**2 242,2**	**2 224,7**	**2 305,7**	**— 154,2**	**— 63,5** (d)

Bron : Ministerie van Binnenlandse Zaken, Algemene Directie der Provinciale en Gemeentelijke Financiën.

(a) Oorspronkelijke begrotingen voor het eigenlijke dienstjaar.
(b) De vermindering van het deficit is het gevolg van de bij koninklijk besluit opgelegde verwijdering uit de oorspronkelijke begroting van een krediet van 16 miljoen frank, waarvan de wederopneming naderhand werd toegelaten. Feitelijk is er dus een deficit van 16 095 000 frank.
(c) Zelfde opmerking. Kredieten voor ongeveer 50 miljoen frank werden bij koninklijk besluit geschrapt en naderhand opnieuw ingeschreven. Feitelijk bedraagt dus het batig saldo slechts 5 miljoen frank.
(d) Gelet op de voorgaande opmerkingen beloopt in werkelijkheid het totale deficit ongeveer 130 miljoen frank (63,5 miljoen + 66 miljoen).

(1) *Belgisch Staatsblad* van 29 december 1956.

in beschouwing genomen, dan blijkt hier steeds — en dit in tegenstelling met de ingediende begrotingen — een batig saldo voorhanden, dat voor de jaren na 1948 soms aanzienlijk was. Deze toestand weerspiegelt zich trouwens in de ruime kasmiddelenvoorziening van de provinciën. Voor ieder van hen in het bijzonder schijnt het dienstjaar 1956 niet te wijzen op een nieuwe oriëntering in hun financiën, tenzij voor de provincie Brabant, die een batig saldo voorziet in de plaats van het vooropgestelde deficit in 1955.

In totaal bedragen de in de begrotingen van 1956 vermoede uitgaven 2 306 miljoen frank, tegen 2 225 miljoen in 1955. De ontvangsten worden verhoogd met nagenoeg 172 miljoen.

1. — *Inkomsten der provinciën.*

De door bemiddeling van het gemeentekrediet geïnde provinciale ontvangsten bedroegen 1 380 miljoen frank in 1956, tegen 1 179 miljoen frank in 1955, zegge een verhoging van 17 %. In dit bedrag heeft het Fonds der Provinciën een aandeel van 692 miljoen frank (met inbegrip van het overschot van 1955), terwijl de opbrengst van de door de Staat geïnde provinciale belastingen en de opcentimes op de grondbelasting respectievelijk voor 384 miljoen en 266 miljoen frank in aanmerking komen. Zoals opgetekend in onderstaande tabel, stemt het totaal van deze laatste twee posten nagenoeg overeen met de opbrengst, die in 1956 van de belastingen werd verwacht.

Vermoedelijke opbrengst van de provinciale belastingen, voor alle provinciën samen, volgens de begrotingen van 1952, 1953, 1954, 1955 en 1956

(miljoenen franken)

AARD DER BELASTINGEN	Dienstjaar				
	1952	1953	1954	1955	1956
Opcentimes op de grondbelasting	140,6	179,2	214,9	259,3	303,4
Andere provinciale belastingen	246,8	312,6	300,4	328,8	348,0
Total ...	**387,4**	**491,8**	**515,3**	**588,1**	**651,4**

Bron : Ministerie van Binnenlandse Zaken, Algemene Directie der Provinciale en Gemeentelijke Financiën.

2. — *Uitgaven der provinciën.*

Zoals uit de begrotingen blijkt, bedraagt de verhoging van de provinciale uitgaven slechts 81 miljoen frank. Zij betreft voornamelijk het openbaar onderwijs en de schuld, welke de twee zwaarste posten van de uitgaven zijn. In dat opzicht is de verhoging der globale begrotingen van

1949 tot 1956, verhoging die 900 miljoen frank bedroeg, trouwens respectievelijk voor 30 en 27 % te wijten aan de verhoging van de schuldenlast en van de uitgaven voor openbaar onderwijs.

Verdeling van de provinciale uitgaven (a)
Dienstjaren 1949 tot 1956
(miljoenen franken)

OMSCHRIJVING	1949	1950	1951	1952	1953	1954	1955	1956
Administratie	44,8	49,2	79,7	90,1	97,0	102,5	97,3	100,2
Justitie-Eredienst ...	10,9	12,2	15,5	16,4	14,4	18,1	17,2	17,0
Schone kunsten	29,0	29,7	49,6	52,3	51,4	61,5	70,1	83,3
Openbaar onderwijs .	556,9	624,1	670,4	706,4	740,6	665,1	755,8	797,9
Openbare onderstand	144,5	182,0	172,5	142,9	148,9	167,4	160,7	130,2
Pensioenen	36,9	39,5	45,1	49,1	55,1	61,7	56,9	55,7
Schuld	114,8	134,5	166,9	239,2	260,4	289,4	347,9	400,0
Overdrachten	—	—	133,0	1,9	13,6	10,8	11,6	5,3
Volksgezondheid	90,8	98,6	78,2	80,7	85,9	94,3	99,8	104,4
Landbouw	13,2	15,1	17,2	16,9	16,2	18,6	21,3	23,4
Wegen en openbare werken	271,9	317,8	352,2	293,9	306,1	353,3	359,7	349,2
Bedrijven	—	—	132,5	143,2	161,8	166,2	177,9	195,8
Patrimonium	30,9	35,1	37,3	40,0	36,7	43,6	48,4	43,3
Allerlei	52,7	68,9	3,5	—	—	—	—	—
Totaal ...	**1 397,3**	**1 606,7**	**1 953,6**	**1 873,0**	**1 988,1**	**2 052,5**	**2 224,6**	**2 305,7**

Bron : Ministerie van Binnenlandse Zaken, Algemene Directie der Provinciale en Gemeentelijke Financiën.

(a) Eigenlijke dienstjaren.

§ 2. — GEMEENTELIJKE FINANCIËN

Voor het dienstjaar 1956 bedraagt de totale begroting der gemeenten inzake uitgaven 24 157 miljoen frank, tegen 22 528 miljoen frank in 1955; voor de ontvangsten noteert men 20 825 miljoen frank, tegen 19 661 miljoen frank in 1955. Het nadelig saldo stijgt dus van 2 867 miljoen frank tot 3 332 miljoen frank en verzwaart bijgevolg met 465 miljoen frank ten opzichte van 1955. Zoals voor de provinciën geven de begrotingen slechts een zeer onvolmaakt beeld van het werkelijke financiële resultaat van het gemeentebeheer; van 1951 tot 1954 — het laatste jaar waarvoor gegevens beschikbaar zijn — werden de rekeningen immers afgesloten met een jaarlijks batig saldo van zowat 1270 miljoen frank. Bedenkt men echter de krappe kastoestand der gemeenten op het einde van het jaar, dan is het niet uitgesloten dat hun financiële toestand in de loop van het jaar 1956 enigszins verslechtte.

Volgens de door het Gemeentekrediet opgemaakte statistieken blijkt dat het aantal gemeenten, die hun begroting met een batig saldo afsloten of in evenwicht hielden, stilaan vermindert, zowel wat de rekeningen als de ingediende begrotingen betreft. Het in totaal op de rekeningen geboekt

Gemeentelijke begrotingen en rekeningen (a)

(miljoenen franken)

DIENSTJAAR	Ontvangsten		Uitgaven		Saldo	
	Begroting	Rekening	Begroting	Rekening	Begroting	Rekening
1950	17 416	18 452	21 716	19 064	— 4 300	— 612
1951	20 226	21 643	22 793	20 379	— 2 267	+ 1 264
1952	20 323	21 954	21 154	20 711	— 831	+ 1 243
1953	19 998	22 456	21 527	21 167	— 1 529	+ 1 289
1954	19 065	21 433	21 187	20 148	— 2 122	+ 1 285
1955	19 661	. .	22 528	. .	— 2 867	. .
1956	20 825	. .	24 157	. .	— 3 332	. .

Bronnen : Ministerie van Binnenlandse Zaken.
Gemeentekrediet van België.

(a) Algemeen dienstjaar.

batig saldo wordt trouwens ook kleiner. In tegenstelling daarmede verhoogt het aantal deficitaire gemeenten en de begrotingstekorten stijgen meer en meer, terwijl de tekorten in de rekeningen neiging tot verminderen vertonen.

Gemeentelijke begrotingen voor 1955 en 1956 (a)

(miljoenen franken)

PROVINCIE	Ontvangsten		Uitgaven		Saldo	
	1955	1956	1955	1956	1955	1956
Antwerpen.....	3 821	4 043	4 345	4 567	— 524	— 524
Brabant	4 810	4 757	5 247	5 153	— 437	— 396
West-Vlaanderen .	1 553	1 678	1 660	1 774	— 107	— 96
Oost-Vlaanderen..	1 989	2 647	2 115	2 798	— 126	— 151
Henegouwen	1 978	2 098	2 226	2 349	— 248	— 251
Luik	2 296	2 419	2 650	2 767	— 354	— 348
Limburg.....	755	815	808	854	— 53	— 39
Luxemburg	382	410	508	524	— 126	— 114
Namen	670	718	723	772	— 53	— 54
Totaal ...	**18 254**	**19 585**	**20 282**	**21 558**	**— 2 028**	**— 1 973**

Bron : Ministerie van Binnenlandse Zaken, Algemene Directie der Provinciale en Gemeentelijke Financiën.

(a) Eigenlijke dienstjaren.

Jammer genoeg worden de rekeningen met vertraging bekendgemaakt en dit valt des te meer te betreuren om reden van de grote afwijking die zij ten aanzien van de ingediende begrotingen vertonen. Deze vertraging is zeer nadelig voor het herstel van de financiële toestand der gemeenten en voor de weerslag op de Rijksfinanciën omdat, zoals het Gemeentekrediet constateert, « het aantal gemeenten met een begrotingstekort steeds vermeerdert, spijt de wijzigingen gebracht aan het financieel sta-

tuut der gemeenten en de inspanning van deze besturen evenals van de Regering. De nieuwe verslechting van de gemeentelijke financiën gaat ditmaal gepaard met een werkelijke spanning van de kastoestand » (1). Doch wegens het tekort in de gemeentelijke begrotingen moesten de lokale publiekrechtelijke lichamen zich noodgedwongen wenden tot het Gemeentekrediet, terwijl dit op zijn beurt de kapitaalmarkt moest aanspreken. Naarmate het deficit van de rekeningen der gemeenten toeneemt, zal het Gemeentekrediet meer en meer in mededinging komen met de andere geldopnemers op de kapitaalmarkt en, onder meer, met de Staat. Langs deze omweg en naarmate de Staat bijdraagt tot het stimuleren van de investeringsuitgaven der lagere publiekrechtelijke lichamen, veroorzaakt hij een toenemende concurrentie tussen het Gemeentekrediet en zich zelf.

Door de Schatkist te verrichten stortingen aan de gemeenten

(miljoenen franken)

OMSCHRIJVING	1955	1956
Fonds der Gemeenten	4 268	4 538
Gemeentefonds voor Openbare Onderstand.....	1 119	1 192
Fonds der vier grote steden	400	600
Bijwedden van de onderwijzers	—	627
Speciaal Fonds	290	200
Totaal	**6 077**	**7 156**

Bron : Gemeentekrediet van België.

1. — *Inkomsten der gemeenten.*

Volgens de voor het dienstjaar 1956 ingediende begroting zouden de ontvangsten der gemeenten in 1956 met nagenoeg 1,2 miljard verhoogd zijn en aldus 20 825 miljoen frank bedragen. Deze verhoging komt trouwens bij benadering overeen met de stijging van het aandeel, dat in 1956 door de Schatkist aan de gemeenten diende te worden gestort en waarvan de verdeling in nevenstaande tabel is opgenomen.

Ingevolge de wet van juli 1956, werden de verdelingscriteria herzien, hetgeen niet wegneemt dat, per 31 december 1956, de Staat nog 2 238 miljoen frank moest betalen. Dit is trouwens één van de oorzaken der inkrimping van de ge-Gemeentelijke kasmiddelen op het einde van het jaar, waaraan het Gemeentekrediet moest verhelpen door hogere voorschotten uit te keren.

Krachtens artikel 18 van de wet van 24 december 1948, gewijzigd bij de wet van 18 juli 1955 en bij die van 3 juli 1956 en mede wegens de financiële moeilijkheden der gemeenten, stegen de opcentimes op de grondbelasting tijdens de laatste jaren onophoudelijk. Zo valt het op dat het aantal gemeenten, waar minder dan 300 opcentimes op de grondbelasting worden toegepast, in 1955 slechts iets meer dan 8 % en in 1956 minder dan 3 % op het totaal bedroeg, tegen 44 % in 1952. Wanneer in 1952 slechts 110 gemeenten meer dan 500 opcentimes toepasten, dan telt men er 912 in 1956. Zomin als de stijgende Staatstegemoetkoming heeft

(1) *Gemeentekrediet van België. Dienstjaar 1956. Verslag van de Raad van Beheer en van het Comité voor Toezicht...* Brussel, 1957, blz. 11.

Gemeentelijke opcentimes op de grondbelasting

OPCENTIMES	Aantal gemeenten				
	1952	1953	1954	1955	1956
0 tot 200	539	431	335	142	67
201 tot 300	636	493	320	94	9
301 tot 400	722	752	747	799	557
401 tot 500	662	827	940	1 039	1 121
501 tot 600	108	149	243	393	549
601 en meer	2	14	81	199	363
Totaal ...	**2 669**	**2 666**	**2 666**	**2 666**	**2 666**

Bron : Ministerie van Binnenlandse Zaken, Algemene Directie der Provinciale en Gemeentelijke Financiën.

deze fiscale verhoging een oplossing kunnen brengen aan het probleem van het financieel evenwicht der gemeenten.

2. — *Uitgaven der gemeenten.*

De stijging van de uitgaven der gemeenten, die van 1952 tot 1954 ophield, trad terug op van 1955 af; zij is voornamelijk te wijten aan de

Verdeling van de gemeentenuitgaven
Dienstjaren 1952 tot 1956 (a)
(miljoenen franken)

OMSCHRIJVING	1952	1953	1954	1955	1956
Vorige dienstjaren	2 751	2 558	1 762	2 246	2 598
Patrimonium	465	456	457	470	487
Administratie	1 496	1 551	1 573	1 597	1 619
Politie - Veiligheid - Brandweer	1 419	1 482	1 540	1 566	1 606
Bedrijven	1 691	1 920	2 015	1 817	1 961
Openbare onderstand	1 629	1 688	1 765	1 901	1 957
Openbare gezondheid	644	674	699	711	737
Wegen en openbare werken	2 004	2 107	2 048	2 342	2 391
Erediensten	88	90	93	108	101
Onderwijs	4 237	4 396	4 560	4 742	5 305
Schone kunsten	312	351	352	381	393
Pensioenen	1 204	1 290	1 346	1 423	1 555
Schuld	2 125	2 573	2 632	2 879	3 125
Overdrachten	1 089	392	346	345	321
Totaal ...	**21 154**	**21 528**	**21 188**	**22 528**	**24 156**

Bron : Ministerie van Binnenlandse Zaken, Algemene Directie der Provinciale en Gemeentelijke Financiën.

(a) Algemene resultaten van de oorspronkelijke begrotingen.

verhoging van de vorige dienstjaren overgedragen uitgaven, die van 1 762 miljoen frank in 1954 op 2 246 miljoen frank in 1955 en op 2 598 miljoen frank in 1956 werden gebracht, na tijdens de periode van 1952 tot 1954 te zijn afgenomen.

Zoals voor de provinciën is de stijging der uitgaven grotendeels toe te schrijven aan de last van de overheidsschuld, waarvan de verhoging sedert 1952 tot 1956, 33 % bedraagt van de totale vermeerdering der uitgaven; hierbij komen de uitgaven voor openbaar onderwijs voor meer dan 35 % in aanmerking, terwijl de wegenwerken en de openbare werken ongeveer 13 % en de openbare onderstand 11 % voor hun rekening nemen.

§ 3. — PROVINCIALE EN GEMEENTELIJKE INVESTERINGEN

Zoals blijkt uit de beschikbare statistieken, volstaat de indeling naar hun aard van de provinciale en gemeentelijke uitgaven niet om de inspanningen tot investering van de lokale en regionale publiekrechtelijke lichamen te beoordelen; aan de hand van deze gegevens blijkt het inderdaad niet mogelijk genoemde uitgaven te hergroeperen.

Leningen en toelagen aan de gewestelijke en lokale besturen
(miljoenen franken)

JAARTAL	Kredietverstrekking door het Gemeentekrediet	Toelagen van de Staat	Totaal
1952	2 539	2 503	5 042
1953	2 565	2 592	5 157
1954	3 650	2 278	5 928
1955	4 315	2 261	6 576
1956	3 562	2 329	5 891

Bron : Gemeentekrediet van België.

Uitgaande van zijn financiële statistieken tracht het Gemeentekrediet dan ook het bedrag der uitgaven voor uitrusting vast te stellen, daarbij vertrekkend van sommige kredieten, die het heeft toegestaan, alsook van de Staatstoelagen. Volgens deze hergroepering zouden de nieuwe investeringen in 1956 in totaal een minimum van nagenoeg 6 miljard frank bedragen. De juistheid van dit bedrag kan worden nagegaan aan de hand van de aanbestedingen van werken, die over 6,5 miljard frank liepen. Nochtans gaven niet alle aanbestedingen aanleiding tot een volledige uitvoering van de werken en zij omvatten overigens ook de aankoop van bestaande onroerende goederen. De raming op 6 miljard frank mag dus als een voldoende benadering worden aangezien.

Uit het verslag van het Gemeentekrediet blijkt ook dat tussen 1952 en 1956, de investeringen van de provinciale en gemeentebesturen 28 596 miljoen frank bedroegen, waarvan 8,7 miljard voor wegenwerken, 4,2 miljard voor waterdistributie, 2,3 miljard voor verbetering van de hygiëne en eveneens 2,3 miljard voor werken aan en uitgaven voor scholen. In het-

(miljoenen franken)

ACTIEF	1952	1953	1954	1955	1956
I. *Tussenkomst ten bate van de plaatselijke machten* .	**25 399**	**26 842**	**29 295**	**32 541**	**35 265**
— Te vervallen annuiteiten	16 465	15 823	15 181	14 539	13 898
— Leningen op korte en halflange termijn .	2 451	2 929	3 282	3 361	3 648
— Leningen op lange termijn	6 082	7 643	10 371	13 886	16 220
— Debetsaldi der rekeningen-courant en kredietopeningen ..	401	447	461	755	1 499
II. *Andere tussenkomsten* ...	**152**	**222**	**278**	**157**	**249**
— Verscheidene debiteuren	130	197	249	128	211
— Verscheidene voorschotten (met onderpand)	22	25	29	29	38
III. *Vastliggend en realiseerbaar*	**6 364**	**7 396**	**6 577**	**5 463**	**4 297**
— Onroerende goederen .	9	9	9	9	9
— Aandeelhouders	487	487	487	487	487
— Effectenportefeuille ..	1 269	1 660	2 304	2 261	2 237
— Tijdelijke beleggingen.	4 051	4 803	3 275	2 325	750
— Verlopen interesten op verscheidene activaposten	54	76	94	83	78
— Kas en bank.....	408	270	318	224	676
— Onkosten voor uitgiften van leningen ..	86	91	90	74	60
Algemeen totaal ...	**31 915**	**34 460**	**36 150**	**38 161**	**39 811**

PASSIEF	1952	1953	1954	1955	1956
I. *Beroep op de kapitaalmarkt*	**23 852**	**26 638**	**28 672**	**30 923**	**32 014**
A. Lange termijn :					
— Te vervallen obligaties en premies .	9 334	9 082	8 824	8 556	8 277
B. Halfkorte termijn :					
— Te vervallen kasbons	6 500	8 626	10 810	13 351	15 673
— Termijnrekeningen van de openbare besturen	2 597	3 036	3 075	2 375	2 110
— Depositoboekjes ..	588	725	930	1 269	1 574
C. Op zicht :					
— Creditsaldi der rekeningen « Toelagen en leningsgelden »	1 221	1 321	1 701	2 120	1 910
— Creditsaldi der rekeningen-courant op zicht	3 612	3 848	3 332	3 252	2 470
II. *Diverse middelen*	**7 408**	**7 142**	**6 764**	**6 486**	**6 997**
— Te vervallen coupons en bijkomende lasten	6 397	6 019	5 652	5 294	4 948
— Te vervallen brutowinsten	365	351	338	349	335
— Verscheidene crediteuren	261	272	175	206	836
— Vervallen obligaties, kasbons en interesten	210	263	301	295	472
— Verlopen interesten op verscheidene passivaposten	175	237	298	342	406
III. *Eigen middelen*	**616**	**640**	**666**	**699**	**800**
— Kapitaal	558	558	558	558	558
— Reservefonds	58	82	108	141	180
IV. *Resultaatrekening* :					
— Saldo der winst- en verliesrekening	39	40	48	53	62
Algemeen totaal ...	**31 915**	**34 460**	**36 150**	**38 161**	**39 811**

Bronnen : Gemeentekrediet van België. Nationaal Instituut voor de Statistiek.

zelfde verslag wordt de nadruk gelegd op het feit dat aan speel- en sportterreinen, alsmede aan zwemkommen, in de loop deze vijf jaar, 611 miljoen frank werd besteed (1).

§ 4. — GEMEENTEKREDIET VAN BELGIË (2)

De toeneming van de actiemiddelen van het Gemeentekrediet kwam tot uiting in het totaal bedrag der in omloop zijnde te vervallen kasbons, dat op het einde van 1956 2,3 miljard hoger lag dan op het einde van 1955. Deze toeneming werd nochtans gevoelig aangetast door een terugloop van de rekeningen-courant op zicht, die in totaal met 992 miljoen frank afnamen. De depositoboekjes stegen daarentegen met 305 miljoen frank.

De vermindering bij het Gemeentekrediet van de rekeningen-courant der lokale en regionale publiekrechtelijke lichamen dient in verband te worden gebracht met de thesauriemoeilijkheden, die zich om hogergenoemde redenen tegen het einde van het jaar voordeden. Het is wellicht om aan deze toestand het hoofd te bieden, dat het Gemeentekrediet zijn voorlopige kredieten, en onder meer die welke aan de Staat worden verleend, van 2 325 miljoen frank op het einde van 1955, op 750 miljoen frank moest terugbrengen tegen het jaarultimo van 1956. De Staat heeft bijgevolg in 1956 onrechtstreeks de last gedragen, die voortsproot uit de schaarste aan kasmiddelen bij de lokale lichamen. Dergelijke evolutie was trouwens reeds sedert einde 1953 overheersend toen de voorlopige kredieten 4 803 miljoen frank bereikten. Zulks belet niet dat het Gemeentekrediet op het einde van 1956, de lokale en regionale lichamen is tegemoet gekomen voor een bedrag van 35 265 miljoen frank, tegen 32 541 miljoen frank tijdens dezelfde referentieperiode in 1955. Door de verminderingen van de kasmiddelen der bij de door het Gemeentekrediet gefinancierde besturen, moest laatstgenoemde instelling haar debetsaldi der rekeningen-courant en kredietopeningen verhogen; einde 1956 bereikten deze 1 499 miljoen frank, tegen 755 miljoen frank één jaar tevoren en 461 miljoen frank op het einde van 1954.

(1) *Gemeentekrediet van België. Dienstjaar 1956. Verslag...*, op. cit., blz. 46.
(2) Zie tabel op de voorgaande bladzijde.

HOOFDSTUK III

GELD EN KREDIET

AFDELING I.
GELDHOEVEELHEID EN NETTO GOUD- EN DEVIEZENVOORRAAD

§ 1. — VERLOOP VAN DE GELDHOEVEELHEID

De geldhoeveelheid vermeerderde in 1956 met 6,2 miljard frank, tegen 9,1 miljard frank in 1955. De oorzaken van dit tragere tempo in een periode van bedrijvigheid zonder voorgaande, zullen in volgende paragraaf, handelend over de tegenposten van de geldhoeveelheid, uiteengezet worden.

Na de gewone vermeerdering tegen het jaarultimo verminderde de geldhoeveelheid in januari 1956 heel wat meer dan in januari 1955. De enigszins ongewone omvang van deze beweging wordt verklaard door de uitgifte van een Staatslening. Doch daarna was de hervatting tamelijk langzaam; slechts op het einde van de maand mei bereikte de geldhoeveelheid het niveau van het vorige jaareinde, terwijl dit in 1955 reeds vanaf het einde van de maand maart gebeurde. De toeneming, die samenvalt met de verlofperiode, begon zich daarenboven vanaf het einde van de maand juni af te tekenen.

Met uitzondering voor de stijging die zich in september heeft voorgedaan, bleef de geldomloop van dat ogenblik af rond het niveau van 195 miljard frank schommelen om slechts op einde van december 198,9 miljard frank te bereiken.

Vergelijkt men de respectieve bedragen voor de maanden november en december, dan bleef de vermeerdering tegen het jaarultimo 1956 nagenoeg dezelfde als in 1955, ondanks de invloed van de bijzondere financieringsverrichtingen der Schatkist op het einde van het jaar.

In tegenstelling met het vorige jaar vermeerderde de girale geldvoorraad in minder sterke mate dan de chartale geldhoeveelheid. Deze evolutie blijkt normaal wanneer men bedenkt dat de ondernemingen, in de eerste stadia van een opgaande conjunctuur en met een betalingsbalans

Verloop van de geldhoeveelheid

Toestand einde maand
(miljarden franken)

MAAND	Chartaal geld			Giraal geld						Totale geldhoeveelheid (nieuwe reeks)	Veranderingen van de geldhoeveelheid per tijdspanne	Totale geldhoeveelheid (oude reeks)
					In handen van bedrijven en particulieren (b)							
	Biljetten en munten van de Schatkist	Biljetten van de Nationale Bank van België	Chartale geldhoeveelheid (a)	In de handen van de Schatkist en de lagere publiekrechtelijke lichamen	Rekeningencourant bij de Nationale Bank van België (a)	Tegoeden op postrekening (a)	Direct opeisbare deposito's en op ten hoogste één maand bij de banken en parastatale instellingen (a)	Totaal	Girale geldhoeveelheid			
1950 December ..	5,1	88,6	92,3	6,5	0,9	17,7	38,7	57,3	63,8	156,1	..	155,2
1951 December ..	5,6	95,0	99,1	7,4	0,7	18,2	43,1	62,0	69,4	168,5	+ 12,4	167,8
1952 December ..	5,9	97,8	102,0	7,4	0,7	18,0	46,4	65,1	72,5	174,5	+ 6,0	173,1
1953 December ..	5,9	101,6	105,9	7,1	0,6	19,9	46,8	67,3	74,4	180,3	+ 5,8	179,4
1954 December ..	5,9	102,7	106,7	7,4	0,5	20,6	48,4	69,5	76,9	183,6	+ 3,3	182,2
1955 December ..	5,6	107,6	110,7	7,9	0,6	21,0	52,5	74,1	82,0	192,7	+ 9,1	
1956 Januari	5,6	104,7	107,8	7,3	0,4	21,3	50,1	71,8	79,1	186,9	— 5,8	
Februari ...	5,5	106,1	109,2	6,4	0,4	21,0	51,4	72,8	79,2	188,4	+ 1,5	
Maart	5,4	106,4	109,5	7,5	0,4	21,0	52,6	74,0	81,5	191,0	+ 2,6	
April	5,4	107,0	110,0	6,9	0,4	21,7	52,8	74,9	81,8	191,8	+ 0,8	
Mei	5,4	107,2	110,1	6,9	0,4	22,0	53,5	75,9	82,8	192,9	+ 1,1	
Juni.....	5,4	108,4	111,4	6,7	0,3	22,6	54,1	77,0	83,7	195,1	+ 2,2	
Juli	5,4	110,1	113,1	6,0	0,4	22,3	52,6	75,3	81,3	194,4	— 0,7	
Augustus ...	5,4	109,9	113,0	6,5	0,3	21,6	53,5	75,4	81,9	194,9	+ 0,5	
September ..	5,4	109,8	112,8	7,7	0,4	21,2	53,9	75,5	83,2	196,0	+ 1,1	
Oktober	5,4	110,7	113,6	5,8	0,3	21,3	54,7	76,3	82,1	195,7	— 0,3	
November ..	5,4	110,0	112,9	5,7	0,3	21,6	54,2	76,1	81,8	194,7	— 1,0	
December ..	5,4	111,5	114,4	6,4	0,6	21,9	55,6	78,1	84,5	198,9	+ 4,2	

(a) Na aftrekking van de kassaldi der geldscheppende instellingen.
(b) Inclusief de administratieve parastatale instellingen.

Bron : Nationale Bank van België.

die daarenboven nog excedenten uitwijst, in de eerste plaats baat vinden bij een verhoging der liquide middelen, die zij bij voorkeur onder de vorm van giraal geld behouden; in de latere stadia delen ook de loon- en weddetrekkenden in de stijging der inkomens, maar hun geldvoorraad bestaat meestal uit chartale munt.

Verder hebben de speculatieve aankopen van de gezinnen ongetwijfeld het afhalen van deposito's tot gevolg gehad.

De omloopsnelheid van de bankdeposito's onderging de invloed van de geringere vermeerdering der geldhoeveelheid; ondanks de sterke uitbreiding van de economische bedrijvigheid daalde zij voor de deposito's op postrekeningen in het begin van het jaar om vervolgens terug op peil te komen.

§ 2. — TEGENPOSTEN VAN DE GELDHOEVEELHEID

In tegenstelling met de voorgaande jaren, hebben de financieringsverrichtingen van de overheidssector niet meer bijgedragen tot de aangroei van de geldhoeveelheid in 1956. De monetaire financiering van de overheid en het te gelde maken van de Staatsschuld en van andere overheidsfondsen beperkten zich tot de onbeduidende toeneming van 0,1 miljard frank, tegen een verhoging van 5,5 miljard in 1955.

De weerslag van deze evolutie op de geldhoeveelheid werd nochtans verzwakt door een verhoging van de discontokredieten, voorschotten en acceptkredieten, verleend aan Belgische bedrijven en particulieren, verhoging die heel wat gevoeliger was dan tijdens het vorige jaar (4,6 miljard frank, tegen 2,7 miljard). In 1956 verminderde daarentegen het batig saldo van de verrichtingen met het buitenland, een andere bron van monetaire expansie : het bereikt nog slechts 2,8 miljard frank, in plaats van 4,1 miljard in 1955.

Er weze overigens opgemerkt dat de monetaire evolutie in België tijdens het jaar 1956 zich schijnt in te delen in twee onderscheiden perioden, die elk min of meer samenvallen met de twee semesters van het jaar.

Tijdens de eerste twee kwartalen bleek het saldo van de verrichtingen met het buitenland inderdaad bepalend voor de monetaire expansie, die evenwel geremd werd door de kredietverlening aan bedrijven en particulieren. De door het bankwezen aangeboden financieringsmiddelen werden dus, in zekere mate, vervangen door de als tegenpost van de excedenten der balans van de lopende betalingen ten bate van de privé-sector vrijgekomen liquide middelen.

Tijdens de laatste maanden van het jaar gaat het deficit van de verrichtingen met het buitenland daarentegen gepaard met de vermindering der Schatkistfinanciering, die bedoeld was om de expansieve weerslag van de buitengewoon sterke verhoging (6,9 miljard voor deze laatste zes maanden) der kredieten aan de bedrijven en particulieren te compenseren.

Gezamenlijke balansen (

(miljarde

TIJDVAK	Geldhoeveelheid					Netto goud- en deviezenvoorraad				Vorderingen op de Schatki en obligatievorderingen op andere openbare ontlene			
		Giraal geld				Direct opeisbare activa en verplichtingen (nettobedragen)							
	Chartaal geld	in handen van de bedrijven en particulieren (a)	in handen van de Overheid	Totaal	Totaal	Nationale Bank van België	Particuliere banken	Andere nettotegoeden en -verplichtingen (nettobedragen)	Totaal	Staatsschulden	Obligatieschuld van andere openbare ontleners	Voorschotten aan het Rentenfonds	Totaal
	(1)	(2)	(3)	(4)	(5)	(6)	(7)	(8)	(9)	(10)	(11)	(12)	(13
1950 31 december .	92,3	57,3	6,5	63,8	**156,1**	+ 35,3	— 2,7	+ 1,6	**34,2**	101,0	1,3	4,1	106
1952 30 juni	92,2	58,3	6,6	64,9	**157,1**	+ 39,7	— 3,7	+ 1,1	**37,1**	100,2	1,5	1,8	103
31 december .	99,1	62,0	7,4	69,4	**168,5**	+ 50,2	— 5,8	+ 1,4	**45,8**	105,1	1,3	1,6	108
1952 30 juni	100,6	64,2	6,8	71,0	**171,6**	+ 56,2	— 4,2	+ 2,2	**54,2**	108,4	1,4	0,8	110
31 december .	102,0	65,1	7,4	72,5	**174,5**	+ 51,0	— 4,3	+ 3,7	**50,4**	115,2	1,4	0,3	116
1953 30 juni	102,6	66,3	6,9	73,2	**175,8**	+ 48,8	— 4,0	+ 2,7	**47,5**	118,5	1,7	0,7	120
31 december .	105,9	67,3	7,1	74,4	**180,3**	+ 52,4	— 4,8	+ 2,7	**50,3**	120,4	1,6	—	122
1954 30 juni	104,3	69,9	8,1	78,0	**182,3**	+ 49,7	— 4,8	+ 2,9	**47,8**	121,9	1,8	0,2	123
31 december .	106,7	69,5	7,4	76,9	**183,6**	+ 50,5	— 3,7	+ 1,5	**48,3**	119,9	1,9	1,2	123
1955 30 juni	108,6	71,7	7,3	79,0	**187,6**	+ 52,9	— 4,8	+ 2,7	**50,8**	121,1	2,6	0,9	124
31 december .	110,7	74,1	7,9	82,0	**192,7**	+ 56,1	— 4,8	+ 3,4	**54,7**	122,4	2,9	0,7	126
1956 31 maart	109,5	74,0	7,5	81,5	**191,0**	+ 58,8	— 4,9	+ 3,6	**57,5**	121,8	2,9	0,7	125
30 juni	111,4	77,0	6,7	83,7	**195,1**	+ 59,2	— 3,8	+ 3,1	**58,5**	124,2	3,5	1,4	129
30 september	112,8	75,5	7,7	83,2	**196,0**	+ 59,2	— 5,1	+ 2,3	**56,4**	123,4	3,6	1,3	128
31 december .	114,4	78,1	6,4	84,5	**198,9**	+ 56,9	— 6,1	+ 3,2	**54,0**	123,4	4,1	2,0	129

(a) Inclusief de rekeningen van de administratieve parastatale instellingen.

ldscheppende instellingen

ranken)

Disconto-kredieten, voorschotten en accept-kredieten aan bedrijven en particulieren in Belgie		Diversen			Salderingsposten	Totaal	Onder aftrek van					Verschil (20) — (21) à (25)
							Quasi-monetaire verplichtingen der geldscheppende instellingen tegenover de binnenlandse economie					
bij de geldscheppende instellingen	*Pro memore* bij de niet-geldscheppende instellingen	Saldo der niet-kortlopende verrichtingen van het Gemeentekrediet, de Nationale Kas voor Beroepskrediet en het Muntfonds	Specifieke leningen en ontleningen der niet-geldscheppende financiële instellingen	Saldo der niet elders vermelde vorderingen op en verplichtingen tegenover Belgische ingezetenen			in handen van de bedrijven en particulieren	deposito's in buitenlandse geldsoorten in handen van de bedrijven en particulieren	in handen van de Schatkist	Verschil tussen de eigen middelen en de vastgelegde middelen en participaties (Nationale Bank, Herdisconteringinstituut en depositobanken)	Obligatieleningen (depositobanken)	
(14)	(15)	(16)	(17)	(18)	(19)	(20)	(21)	(22)	(23)	(24)	(25)	(26)
33,2	36,6	+ 0,8	+ 0,9	— 2,2	+ 2,3	**175,6**	— 12,7	— 1,9	—	— 4,6	— 0,3	**156,1**
34,6	39,5	+ 0,5	+ 1,1	— 1,8	+ 1,6	**176,6**	— 12,4	— 1,6	— 0,3	— 4,9	— 0,3	**157,1**
36,2	42,1	+ 1,1	+ 0,7	— 2,0	+ 2,1	**191,9**	— 14,1	— 2,4	— 1,1	— 5,2	— 0,6	**168,5**
33,7	40,3	+ 0,4	+ 0,1	— 1,2	+ 1,0	**198,0**	— 17,7	— 1,5	— 1,3	— 5,2	— 0,7	**171,6**
36,5	43,3	—	— 0,1	— 1,6	+ 0,2	**202,3**	— 18,6	— 1,6	— 1,4	— 5,2	— 1,0	**174,5**
36,1	43,7	— 1,5	+ 0,5	— 1,4	+ 1,5	**203,6**	— 19,3	— 1,6	— 0,5	— 5,2	— 1,2	**175,8**
38,7	45,4	— 0,3	+ 0,1	— 2,0	+ 1,0	**209,8**	— 20,6	— 1,5	— 0,2	— 5,3	— 1,9	**180,3**
38,2	46,2	—	+ 1,0	— 1,9	+ 2,6	**211,6**	— 19,6	— 1,6	— 0,1	— 5,5	— 2,5	**182,3**
41,7	49,8	+ 1,5	+ 1,0	— 1,2	+ 1,6	**215,9**	— 21,3	— 2,0	— 0,1	— 6,0	— 2,9	**183,6**
43,0	50,2	+ 1,4	+ 1,3	— 2,0	+ 2,2	**221,3**	— 22,4	— 1,8	— 0,1	— 6,1	— 3,3	**187,6**
44,4	52,0	+ 2,9	+ 1,3	— 1,8	+ 0,9	**228,4**	— 23,4	— 2,4	— 0,1	— 6,0	— 3,8	**192,7**
43,4	52,0	+ 1,9	+ 1,1	— 1,6	+ 0,5	**228,2**	— 24,5	— 2,4	— 0,1	— 6,2	— 4,0	**191,0**
42,1	52,7	+ 1,5	+ 1,4	— 1,3	+ 1,9	**233,2**	— 24,5	— 2,8	— 0,1	— 6,6	— 4,1	**195,1**
45,1	55,3	+ 2,2	+ 1,4	— 1,9	+ 1,8	**233,3**	— 23,6	— 2,6	—	— 6,9	— 4,2	**196,0**
49,0	58,4	+ 2,7	+ 1,2	— 1,6	+ 0,6	**235,4**	— 22,3	— 3,2	—	— 6,7	— 4,3	**198,9**

Bron : Nationale Bank van België.

Oorzaken van de veranderinge

(Bewerkingen

TIJDVAK	Veranderingen in de geldhoeveelheid	Veranderingen in de quasi-monetaire liquiditeiten: Termijndeposito's en speciale rekeningen der uitvoerders naar de E.B.U.	Veranderingen in de quasi-monetaire liquiditeiten: Deposito's in buitenlandse geldsoorten van Belgische ingezetenen	Veranderingen in de quasi-monetaire liquiditeiten: Tegoeden van de Schatkist	Veranderingen in de quasi-monetaire liquiditeiten: Totaal	Totaal van de geldhoeveelheid en van de quasi monetaire liquiditeiten	Saldo der transacti met het buitenlan (excl. de kapitaaltransacti van de Overheid en de officiële schenkingen)
	(1)	(2)	(3)	(4)	(5)	(6) = (1) + (5)	(7)
1951 1e halfjaar	+ **1,0**	— 0,3	— 0,3	+ 0,2	— **0,4**	+ **0,6**	+ 1,9
2e halfjaar	+ **11,5**	+ 1,8	+ 0,8	+ 0,8	+ **3,4**	+ **14,9**	+ 9,1
Totaal	+ **12,5**	+ 1,5	+ 0,5	+ 1,0	+ **3,0**	+ **15,5**	+ 11,0
1952 1e halfjaar	+ **3,1**	+ 3,6	— 0,9	+ 0,2	+ **2,9**	+ **6,0**	+ 7,0
2e halfjaar	+ **2,9**	+ 0,8	+ 0,1	+ 0,1	+ **1,0**	+ **3,9**	+ 0,1
Totaal	+ **6,0**	+ 4,4	— 0,8	+ 0,3	+ **3,9**	+ **9,9**	+ 7,1
1953 1e halfjaar	+ **1,3**	+ 0,7	—	— 0,9	— **0,2**	+ **1,1**	— 1,1
2e halfjaar	+ **4,5**	+ **1,3**	— 0,1	— 0,3	+ **0,9**	+ **5,4**	+ 0,1
Totaal	+ **5,8**	+ 2,0	— 0,1	— 1,2	+ **0,7**	+ **6,5**	— 1,0
1954 1e halfjaar	+ **2,0**	— 1,0	+ 0,1	— 0,1	— **1,0**	+ **1,0**	— 3,8
2e halfjaar	+ **1,3**	+ 1,7	+ 0,4	—	+ **2,1**	+ **3,4**	— 0,9
Totaal	+ **3,3**	+ 0,7	+ 0,5	— 0,1	+ **1,1**	+ **4,4**	— 4,7
1955 1e halfjaar	+ **4,0**	+ 1,1	— 0,2	—	+ **0,9**	+ **4,9**	+ 1,9
2e halfjaar	+ **5,1**	+ 1,0	+ 0,6	—	+ **1,6**	+ **6,7**	+ 2,2
Totaal	+ **9,1**	+ 2,1	+ 0,4	—	+ **2,5**	+ **11,6**	+ 4,1
1956 1e kwartaal	— **1,7**	+ 1,1	—	—	+ **1,1**	— **0,6**	+ 3,2
2e kwartaal	+ **4,1**	—	+ 0,4	—	+ **0,4**	+ **4,5**	+ 1,9
3e kwartaal	+ **0,8**	— 0,9	— 0,2	—	— **1,1**	— **0,3**	— 1,0
4e kwartaal	+ **2,9**	— 1,2	+ 0,5	—	— **0,7**	+ **2,2**	— 1,3
Totaal	+ **6,1**	— 1,0	+ 0,7	—	— **0,3**	+ **5,8**	+ 2,8

(a) Beweging der directe kredieten aan de Overheid + saldo van haar kapitaaltransacties met het buitenland (Overheid : Staat en

… de geldhoeveelheid
(miljarden franken)

Monetaire financiering van de Overheid (a)	Tegeldemaking van de Rijksschuld en van andere overheidsfondsen	Bewegingen der discontokredieten, voorschotten en acceptkredieten aan binnenlandse bedrijven en particulieren bij de geldscheppende instellingen	Veranderingen in het verschil tussen eigen middelen en vastgelegde middelen + participaties der geldscheppende instellingen	Obligatieleningen der depositobanken	Saldi der niet-kortlopende verrichtingen van het Muntfonds, het Gemeentekrediet en de Nationale Kas voor Beroepskrediet	Diversen		Salderingsposten	Totaal
						Specifieke leningen en ontleningen der niet geldscheppende financiële instellingen	Saldi der niet elders vermelde vorderingen op en verplichtingen tegenover Belgische ingezetenen		
(8)	(9)	(10)	(11)	(12)	(13)	(14)	(15)	(16)	(17) = van (7) tot (16)
+ 0,2	— 2,0	+ 1,4	— 0,4	— 0,1	— 0,2	+ 0,1	+ 0,5	— 0,8	+ **0,6**
+ 4,1	+ 0,4	+ 1,6	— 0,2	— 0,2	+ 0,5	— 0,3	— 0,3	+ 0,2	+ **14,9**
+ 4,3	— 1,6	+ 3,0	— 0,6	— 0,3	+ 0,3	— 0,2	+ 0,2	— 0,6	+ **15,5**
+ 3,7	— 0,3	— 2,4	—	— 0,2	— 1,4	— 0,6	+ 0,8	— 0,6	+ **6,0**
+ 1,6	+ 0,6	+ 2,7	—	— 0,2	+ 0,4	— 0,2	— 0,4	— 0,7	+ **3,9**
+ 5,3	+ 0,3	+ 0,3	—	— 0,4	— 1,0	— 0,8	+ 0,4	— 1,3	+ **9,9**
+ 1,9	+ 1,1	— 0,4	—	— 0,2	— 1,6	+ 0,6	+ 0,2	+ 0,6	+ **1,1**
+ 3,9	—	+ 2,6	— 0,1	— 0,7	+ 1,3	— 0,5	— 0,5	— 0,7	+ **5,4**
+ 5,8	+ 1,1	+ 2,2	— 0,1	— 0,9	— 0,3	+ 0,1	— 0,3	— 0,1	+ **6,5**
+ 1,7	+ 1,2	— 0,5	— 0,2	— 0,6	+ 0,4	+ 0,9	—	+ 1,9	+ **1,0**
— 1,3	+ 2,0	+ 3,5	— 0,5	— 0,4	+ 1,5	—	+ 0,7	— 1,2	+ **3,4**
+ 0,4	+ 3,2	+ 3,0	— 0,7	— 1,0	+ 1,9	+ 0,9	+ 0,7	+ 0,7	+ **4,4**
+ 1,4	+ 1,0	+ 1,3	— 0,1	— 0,5	— 0,1	+ 0,3	— 0,7	+ 0,4	+ **4,9**
+ 2,1	+ 1,0	+ 1,4	+ 0,1	— 0,4	+ 1,5	— 0,1	+ 0,2	— 1,3	+ **6,7**
+ 3,5	+ 2,0	+ 2,7	—	— 0,9	+ 1,4	+ 0,2	— 0,5	— 0,9	+ **11,6**
— 1,4	+ 0,2	— 1,0	— 0,2	— 0,2	— 1,0	— 0,2	+ 0,2	— 0,2	— **0,6**
+ 1,4	+ 1,3	— 1,3	— 0,4	— 0,1	— 0,4	+ 0,4	+ 0,2	+ 1,5	+ **4,5**
— 2,1	+ 0,3	+ 3,0	— 0,3	— 0,1	+ 0,7	—	— 0,5	— 0,3	— **0,3**
— 0,7	+ 1,0	+ 3,9	+ 0,2	— 0,1	+ 0,5	— 0,3	+ 0,3	— 1,3	+ **2,2**
— 2,8	+ 2,8	+ 4,6	— 0,7	— 0,5	— 0,2	— 0,1	+ 0,2	— 0,3	+ **5,8**

(a) … publiekrechtelijke lichamen).

Bron : Nationale Bank van België.

De evolutie, die zich aftekent bij de relatieve bewegingen van de saldi der verrichtingen met het buitenland (uitgezonderd de kapitaalleningen van de overheidssector) en van de kredieten aan bedrijven en particulieren schijnt te wijzen op een compenserende werking tussen deze beide variatiefactoren van de geldhoeveelheid. Reeds voorheen en wel in 1952, 1953 en 1954, kwam een zelfde compensatie op zekere ogenblikken tot stand.

Verder bleek de invloed van de Rijksverrichtingen veeleer het gevolg van de op de internationale kapitaalmarkt heersende toestanden en van de voorwaarden tot terugbetaling der buitenlandse leningen, dan wel van een weloverwogen keuze van de Overheid.

§ 3. — NETTO GOUD- EN DEVIEZENVOORRAAD VAN DE NATIONALE BANK VAN BELGIË

1. — *Wisselpolitiek.*

De belangrijke maatregelen, die het Belgisch-Luxemburgs Instituut voor de Wissel in 1955 op financieel gebied heeft getroffen, brachten de Belgische frank reeds zo dicht bij de convertibiliteit als de valuta-positie der voornaamste handelspartners van de B.L.E.U. het toeliet. Vermits deze verhoudingen in 1956 geen wijziging ondergingen, kende de politiek van het Belgisch-Luxemburgs Instituut voor de Wissel, benevens de vrijmaking van de goudhandel met ingang van 1 januari 1956, in het beschouwde jaar ook geen noemenswaardige veranderingen.

De enige in de loop van 1956 aangebrachte belangrijke wijziging — die overigens nog geheel in de lijn ligt van voornoemde poltiek tot vrijmaking — betreft de doorvoerverrichtingen (1). Inderdaad, een groot gedeelte van deze verrichtingen kunnen thans afgesloten en betaald worden zonder speciale machtiging van het Belgisch-Luxemburgs Instituut voor de Wissel.

Bovendien werd de reglementering vereenvoudigd in verband met de verzekeringsverrichtingen krachtens welke « de inwoners en ingezetenen voortaan in alle valuta alle verzekeringscontracten mogen sluiten bij om het even welke nationale of buitenlandse maatschappij » (2).

Ten slotte zij er op gewezen dat het per 1 december 1955, krachtens een overeenkomst tussen diverse landen, — ook genoemd de « Club de la Haye » (3) — met Brazilië in werking getreden stelsel van multilaterale betalingen, werd uitgebreid door de toetreding van Oostenrijk, Frankrijk en Italië.

Van 2 juli 1956 kwam bovendien een gelijkaardig betalingsstelsel in zwang met Argentinië, waardoor een einde werd gesteld aan de overeenkomsten van 1 februari 1955. Krachtens genoemd stelsel mogen de beta-

(1) *Verslag van het Belgisch-Luxemburgs Instituut voor de Wissel voor het jaar 1956*. Brussel, juni 1957, blz. 9.

(2) *Ibid.*, blz. 9.

(3) *De Belgische economie in 1955*, op. cit., blz. 243.

lingen met de Belgisch-Luxemburgs Economische Unie in alle valuta van de E.B.U. en door elke tussenpersoon die in de diverse E.B.U.-landen gevestigd is, uitgevoerd worden. Zo zal ook handel kunnen gedreven worden tussen deze E.B.U.-landen en Argentinië door tussenpersonen die in de B.L.E.U. verblijven.

Op deze wijze worden twee van de voornaamste landen van Latijns Amerika als het ware ingeschakeld in het betalingsmechanisme van de E.B.U., die aldus haar actieveld uitbreidde, terwijl tevens een groter deel van de wereldhandel door genoemd stelsel wordt geregeld.

2. — *Verloop van de netto goud- en deviezenvoorraad van de Nationale Bank van België.*

Dank zij de aanzienlijke stijging van de uitvoer, vermeerderde de goud- en deviezenvoorraad van de Nationale Bank in 1955 met 5,5 miljard frank om alzo 56,1 miljard frank te bereiken.

Genoemde vermeerdering hield aan tot de maand april 1956, waarna de netto goud- en deviezenvoorraad afwisselend lichtelijk stijgend en dalend tot november tussen 59 en 60 miljard bleef schommelen. Een vermindering van 2,5 miljard bracht hem in december op 56,9 miljard. De netto goud- en deviezenvoorraad van de N.B.B. vermeerderde in 1956 slechts met 0,8 miljoen frank.

Voor de eerste maanden kan deze evolutie vooral verklaard worden door de aanhoudende batige saldi der lopende transacties. Ten gevolge van de stijging der binnenlandse vraag verminderden deze saldi van het tweede halfjaar af zeer sterk om zelfs, na de speculatieve aankopen, veroorzaakt door de Suez-crisis, onbeduidend te worden. Tegen het einde van het jaar deed de Staat terugbetalingen op de buitenlandse schuld, hetgeen de daling van december tot gevolg had. De beweging van het privé-kapitaal heeft de monetaire weerslag van de batige saldi der lopende transacties verminderd, om daarna evenals de beweging van het overheidskapitaal bij te dragen tot de vermindering van het globaal saldo der betalingsbalans.

De lichte wijziging in de netto goud- en deviezenvoorraad had nagenoeg geen invloed op zijn componenten. Van 46,4 miljard frank op het einde van 1955, kwam de goudvoorraad tegen het einde van 1956 op 46,2 miljard; de tegoeden in convertibele geldsoorten gingen intussen van 0,2 tot 1,0 miljard frank over.

De schuldvordering op de Europese Betalingsunie is van 9,1 miljard op het einde van 1955 gestegen tot 9,7 miljard op het einde van 1956; einde mei en juni bedroeg ze evenwel 10,1 miljard. Het jaaroverschot van 10,9 miljard frank werd voor 75 %, zegge 8,7 miljard frank, vereffend in goud en in dollars. Rekening houdend met een uitzonderlijke terugbetaling door Italië beliepen de terugbetalingen van bilaterale schuldvorderingen 1,7 miljard; bovendien gaven de aanhangsels bij de bilaterale akkoorden van 1954 aanleiding tot onmiddellijke terugbetaling van 6,4 miljoen rekeneenheden door het Verenigd Koninkrijk, Italië en Noorwegen.

Goud- en deviezenvoorraad van de Nationale Bank van België

Toestand einde maand

(miljarden franken)

MAAND	Goudvoorraad	Tegoed op het buitenland buiten akkoorden (a)	Vordering op de E.B.U.	Nettotegoeden of -verplichtingen in bilaterale betalingsakkoorden met de E.B.U.-landen	Andere nettotegoeden of -verplichtingen	Totaal van de goud- en deviezenreserves	Beweging van de goud- en deviezenreserves (b)
1951 December	31,8	0,2	15,2	4,1	— 1,0	50,2	+ 14,8 (c)
1952 December	35,2	1,4	15,0	0,2	— 0,7	51,0	+ 0,8
1953 December	38,8	0,9	13,4	0,6	— 1,3	52,4	+ 1,4
1954 December	38,9	3,4	8,6	0,6	— 0,9	50,6	— 1,8
1955 December	46,4	0,2	9,1	0,4	—	56,1	+ 5,5
1956 Januari	46,6	0,3	9,2	1,7	0,1	57,9	+ 1,8
Februari	47,8	0,2	9,6	0,7	—	58,3	+ 0,4
Maart	47,6	0,2	9,6	1,3	—	58,7	+ 0,4
April	48,4	0,3	9,9	1,0	—	59,6	+ 0,9
Mei	47,9	0,2	10,1	0,5	— 0,1	58,6	— 1,0
Juni	47,6	0,2	10,1	1,3	—	59,2	+ 0,6
Juli	47,7	0,4	9,6	1,2	—	58,9	— 0,3
Augustus	48,7	0,6	9,8	1,0	0,1	60,2	+ 1,3
September	48,6	1,2	9,9	— 0,3	— 0,2	59,2	— 1,0
Oktober	47,5	2,0	9,8	0,6	—	59,9	+ 0,7
November	47,0	2,1	9,8	0,4	0,1	59,4	— 0,5
December	46,2	1,0	9,7	— 0,3	0,3	56,9	— 2,5

Bron : Nationale Bank van België.

(a) Hoofdzakelijk inwisselbare deviezen.
(b) Na uitschakeling van de herwaarderingen der goud- en deviezenreserves.
(c) Na uitschakeling van de herwaardering van de vordering op de E. C. A. (138 miljoen).

Stand van de Belgisch-Luxembourgse Economische Unie in de Europese Betalingsunie

(miljarden franken)

TIJDVAK	Netto-tekort of netto-overschot	Financieringsmodaliteiten					
		In goud of in dollars			Kredieten aan de E.B.U.	Kredieten aan Frankrijk en het Verenigd Koninkrijk (a)	Totaal
		Gewone vereffening	Terugbetaling van bilaterale vorderingen	Totaal			
1952	+ 13,3	+ 11,0	—	+ 11,0	— 0,3	+ 2,5	+ 13,2
1953	— 2,5	— 1,0	—	— 1,0	— 1,5	—	— 2,5
1954	— 1,3	+ 0,4	+ 3,1	+ 3,5	— 4,8	—	— 1,3
1955 1e halfjaar	+ 3,7	+ 2,4 (b)	+ 0,6	+ 3,0	+ 0,7 (b)	—	+ 3,7
2e halfjaar	+ 4,0	+ 3,6 (c)	+ 0,6	+ 4,2	— 0,2 (c)	—	+ 4,0
Totaal 1955	+ 7,7	+ 6,0	+ 1,2	+ 7,2	+ 0,5	—	+ 7,7
1956 1e halfjaar	+ 6,0	+ 4,5	+ 0,6	+ 5,1	+ 0,9	—	+ 6,0
2e halfjaar	+ 4,9	+ 4,2	+ 1,0	+ 5,2	— 0,3	—	+ 4,9
Totaal 1956	+ 10,9	+ 8,7	+ 1,6	+ 10,3	+ 0,6	—	+ 10,9
Juni 1950-december 1956	+ 56,2	+ 38,1	+ 5,9	+ 44,0	+ 9,7	+ 2,5	+ 56,2

Bron : Nationale Bank van België.

(a) Deze kredieten werden terugbetaald door wapenleveringen.
(b) Rekening gehouden met een ontvangst van 547 miljoen in dollars die het aandeel van de B.L.E.U. in een buitengewone terugbetaling van Frankrijk vertegenwoordigt.
(c) Rekening gehouden met een ontvangst van 423 miljoen frank in goud, om dezelfde reden als onder (b).

Belgische Muntzone

Maandelijkse saldi bij de Europese Betalingsunie

(miljoenen franken)

MAAND	1954	1955	1956
Januari	— 133,4	+ 476,1	+ 1 718,4
Februari	+ 180,0	+ 896,5	+ 650,0
Maart	— 137,2	+ 1 349,7	+ 1 415,6
April	— 648,6	— 67,3	+ 983,0
Mei	— 1 352,1	+ 270,9	+ 555,0
Juni	— 320,8	+ 178,7	+ 1 533,8
Juli	— 743,1	+ 278,0	+ 1 290,0
Augustus	+ 334,4	+ 638,8	+ 1 270,3
September	+ 54,6	+ 978,0	— 201,8
Oktober	+ 218,9	+ 783,6	+ 650,4
November	+ 514,0	+ 1 152,4	+ 369,4
December	+ 745,6	+ 658,7	— 81,8

Bron : Nationale Bank van België.

Zoals naar gewoonte werd in de maand juni de jaarlijkse schijf van 500 miljoen frank terugbetaald op de bijzondere lening van 2,5 miljard frank, door de B.L.E.U. in 1952 voor de duur van 5 jaar aan de E.B.U. toegestaan.

Gedurende het grootste gedeelte van het jaar was de Nationale Maatschappij voor Krediet aan de Nijverheid betrokken bij de financiering van de bilaterale betalingsakkoorden, zoals voorzien in de overeenkomst van 14 september 1954; slechts gedurende enkele weken hield zij zich bezig met de financiering van kredieten, verleend aan de E.B.U. op grond van de overeenkomst van 11 mei 1955; bij de eerstgenoemde tegemoetkoming heeft de financiering nooit 325 miljoen en bij de tweede nooit 100 miljoen frank overschreden. Het in 1954 uitgebouwde stelsel ter financiering van sommige kredietschijven door de kapitaalmarkt binnen betalingsakkoord, werkte alzo zonder moeilijkheden.

Afdeling II. — GELDMARKT

Wellicht nog meer dan tijdens de vorige jaren bepaalden de schommelingen van het saldo der betalingsbalans in 1956 de evolutie van de geldmarkt in België. Zo werd de geldmarkt gedurende het grootste deel van het eerste halfjaar in aanzienlijke mate voorzien door het geld, dat gecreëerd werd als tegenwaarde van de batige saldi der buitenlandse betrekkingen.

In tegenstelling met de sedert 1949 gevolgde gedragslijn, heeft het

Herdisconterings- en Waarborginstituut, hetwelk bij de regeling van vraag en aanbod op de geldmarkt de grootste invloed uitoefent, op bepaalde ogenblikken niet meer alle op genoemde markt aangeboden fondsen opgeslorpt. Om deze aanzienlijke toestroming van fondsen te regulariseren, werden nieuwe certificaten op zeer korte termijn gecreëerd. Door op 27 februari de geldmarkt op zeer korte termijn te reorganiseren, trachtte het Instituut daarenboven de reeds sedert het einde van de tweede wereldoorlog op de markt geldende rentevoet minder strak te maken : gelden op vijf en tien dagen werden er samen met daggeld verhandeld.

Benevens de vermindering van het aantal in omloop zijnde certificaten op zeer korte termijn, waarvan reeds hoger spraak, heeft zich omstreeks het midden van het jaar een hausse afgetekend bij de rentevoet der gelden op vijf en tien dagen, hausse die zich daarna tot de ganse markt uitbreidde. Een andere aanwijzing voor de vermindering van de liquide middelen op de markt is wel het feit dat de geldmarkt nog meer « in the bank » werd geplaatst wegens de sterke stijging van het globaal herdisconto bij de banken op het einde van het jaar, zoals men het verder zal zien. Op 6 december verhoogde de N.B.B. tenslotte haar discontovoet van 3 tot 3,5 %.

De flexibiliteit van de rentepercentages voor het callgeld, waarvan spraak hierboven, blijft partieel voor zover zij begrensd is tot $1\,^{15}/_{16}$ %, zijnde de rentevoet van de schatkistcertificaten op één jaar, waarop de banken intekenen bij toepassing van de dekkingscoëfficiënten der deposito's. De rentepercentages van het callgeld met een duur van een, vijf en tien dagen, zomede van schatkistcertificaten op zeer korte termijn liepen dan ook van oktober af vast op respectievelijk 1,70 %, 1,80 % en 1,90 %.

§ 1. — EVOLUTIE VAN DE KREDIETVERLENING AAN BEDRIJVEN EN PARTICULIEREN DOOR DE GELDSCHEPPENDE INSTELLINGEN

Alvorens het aandeel van iedere sector der geldmarkt in de financieringsverrichtingen op korte termijn van het bedrijfsleven onder ogen te nemen, blijkt het van belang even na te gaan hoe de kredietverlening aan bedrijven en particulieren zich heeft aangepast aan de eisen van het hoge activiteitsniveau der economie. Deze kredieten namen met 6,6 miljard toe, tegen slechts 3 miljard in 1955.

De verhoging in 1956 is dan ook aanzienlijker dan de maximale verhoging van 5,5 miljard die in 1951 tijdens de « Korea-boom » werd opgetekend.

Vooral met ingang van de maand mei tekende zich deze evolutie af om, van september af, wanneer de interne spanningen van de economie zich scherper deden gevoelen, een sneller tempo aan te nemen. Na sedert medio 1955, op een bepaalde hoogte te zijn gebleven, heeft de door de geldscheppende instellingen gefinancierde kredietverlening aan bedrijven en particulieren in België, in september dan ook voor het eerst het bedrag

Bankkredieten aan bedrijven en particulieren

(miljarden franken)

EINDE MAAND	Kredieten aan bedrijven en particulieren in België			Kredieten aan bedrijven en particulieren in het buitenland			Algemeen totaal
	Gefinancierd door geldscheppende instellingen	Gefinancierd door niet-geldschep-pende instellingen	Totaal	Gefinancierd door geldscheppende instellingen	Gefinancierd door niet-geldschep-pende instellingen	Totaal	
1950 December	33,2	3,4	36,6	1,7	0,2	1,9	38,5
1951 December	36,2	5,9	42,1	1,3	0,6	1,9	44,0
1952 December	36,5	6,8	43,3	2,5	1,4	3,9	47,2
1953 December	38,7	6,7	45,4	2,1	1,1	3,2	48,6
1954 December	41,7	8,1	49,8	1,7	1,6	3,3	53,1
1955 December	44,4	7,6	52,0	3,1	1,0	4,1	56,1
1956 Januari	42,0	9,3	51,3	2,0	2,4	4,4	55,7
Februari	42,2	9,4	51,6	2,5	2,2	4,7	56,3
Maart	43,4	8,6	52,0	2,6	1,9	4,5	56,5
April.....	42,9	8,9	51,8	2,8	1,8	4,6	56,4
Mei	43,5	9,1	52,6	3,0	2,0	5,0	57,6
Juni	42,1	10,6	52,7	3,1	2,0	5,1	57,8
Juli	42,2	10,4	52,6	3,3	1,9	5,2	57,8
Augustus	42,4	10,5	52,9	3,0	2,0	5,0	57,9
September	45,1	10,3	55,4	2,6	1,7	4,3	59,7
Oktober	45,1	9,9	55,0	2,8	1,5	4,3	59,3
November	45,9	10,1	56,0	2,8	1,4	4,2	60,2
December	49,0	9,4	58,4	3,2	1,1	4,3	62,7

Bron : Nationale Bank van België.

van december 1955 overschreden. Ten slotte weze aangestipt dat, indien de door de geldscheppende instellingen gefinancierde kredieten in 1956 met 4,7 miljard frank stegen, de kredietverlening buiten genoemde instellingen om, met 1,9 miljard toenam, ten bate van gans de Belgische economie. In juni bereikten laatstgenoemde kredieten zelfs een bedrag dat 4 miljard hoger lag dan op het einde van 1955, terwijl de kredietverlening door de geldscheppende instellingen daarentegen met 2,3 miljard frank verminderde. Hieruit leidt men af dat de invloed dezer kredieten aanzienlijk toeneemt in perioden van sterke geldverruiming waardoor als het ware de weerslag van de politiek, die door de circulatiebank ten aanzien van de kredietverlening aan de privé-sector kan worden gevolgd, heel wat kan beperkt en zelfs vernietigd worden, althans met de wapens waarover deze politiek voor het ogenblik beschikt.

§ 2. — DEPOSITOBANKEN

1. — *Evolutie van de actiemiddelen.*

In 1956 kwam er vertraging in de stijging der bankdeposito's, die in 1955 sterk waren toegenomen. Alhoewel gelijk aan die van het eerste halfjaar 1955 was de verhoging over dezelfde referentieperiode van 1956 meer gelijkmatig verdeeld. Vanaf het tweede halfjaar bleek de stabilisatie overheersend tot het einde van het jaar : de depositovorming werd immers niet meer, zoals tijdens de vorige achttien maanden gestijfd door het saldo van de betalingsbalans. Van 79 miljard frank op het einde van 1955 stegen de deposito's tot 80,6 miljard op 31 maart om zich alsdan van juli af te stabiliseren rond 82 miljard. Bij de aldus beschreven algemene tendens dient te worden aangestipt dat de maanden januari en juli een seizoendaling van elk nagenoeg 3 miljard kenden, waarvan de omvang ongetwijfeld werd opgevoerd door de uitgifte van Staatsleningen.

Na het maximum van oktober, daalden de deposito's met 1,4 miljard frank in november, dit wegens een nieuwe Staatslening en de geldafhalingen door het publiek, dat zich tijdens de Suez-crisis tot speculatieve aankopen leende.

Bij deze evolutie dient dan ook onderscheid te worden gemaakt volgens de diverse vormen der deposito's, waarvan een min of meer intensief gebruik overigens verband houdt met de conjunctuurtoestand. Met uitzondering van de « boom » van 1951, groeiden de deposito's op meer dan één maand, sedert 1948 praktisch ononderbroken aan ; in 1956 daalden zij met 1,5 miljard en werden aldus op 10,2 miljard gebracht, na op het einde van het eerste en het tweede kwartaal, 12,4 miljard te hebben bereikt. De depositoboekjes stegen slechts met 0,4 miljard, waarvan 0,3 tijdens het eerste kwartaal; zij bleven dus tijdens het gehele jaar nagenoeg op hetzelfde niveau. De dadelijk en op ten hoogste één maand opvraagbare deposito's stegen van 54,3 miljard op het einde van 1955 tot 57,5 miljard op het einde van 1956. Zij verhoogden met 1,5 miljard tijdens het eerste halfjaar; de stijging met 1,7 miljard frank tijdens het tweede halfjaar blijkt geringer dan de vermindering der deposito's op meer dan één maand, tijdens dezelfde periode opgetekend. Wellicht werd een gedeelte der liquide middelen, waarvan de Belgische en Kongolese ondernemingen geen onmiddellijk gebruik konden maken, omgezet in dadelijk opvraagbare deposito's om aldus te kunnen voldoen aan de nieuwe eisen voortspruitend uit de hoogconjunctuur.

Van hun kant verhoogden de deviezendeposito's van 2,8 miljard tot 3,7 miljard frank en bereikten aldus hun sterkste jaarlijkse aangroei; in 1957 zal deze toeneming wellicht worden opgeslorpt, vermits de aldus gevormde fondsen nodig zullen worden aangesproken om het deficit der buitenlandse betalingen te dekken. Nochtans zou deze verhoging gedeeltelijk kunnen worden toegeschreven aan de nieuwe faciliteiten inzake de overdracht van de in 1955 tot stand gekomen financiële rekeningen.

Voor de obligatiën en de kasbons werd het vroegere stijgingstempo, dat sedert 1952 zowat 1 miljard bedroeg, niet meer behouden. In 1956

Algemene staat der banken

(miljarden franken)

OMSCHRIJVING	31 december								Einde kwartaal			
	1948	1949	1950	1951	1952	1953	1954	1955	1e kwartaal 1956	2e kwartaal 1956	3e kwartaal 1956	4e kwartaal 1956
ACTIEF												
Liquide middelen	10,6	10,3	12,3	13,5	13,1	13,4	14,4	15,8	15,3	15,1	15,3	17,7
Kredieten	52,7	54,7	56,5	64,2	69,8	72,9	76,8	85,8	90,1	90,4	90,2	89,9
aan de overheidssector	*33,6*	*34,2*	*34,9*	*38,9*	*42,4*	*43,8*	*46,5*	*49,7*	*52,5*	*53,6*	*53,9*	*53,2*
aan de privé-sector	*19,1*	*20,5*	*21,6*	*25,2*	*27,4*	*29,2*	*30,3*	*36,1*	*37,5*	*36,8*	*36,3*	*36,7*
Diversen	6,7	6,9	9,3	12,7	16,5	14,7	14,0	14,6	15,1	15,0	14,8	16,6
waaronder geaccepteerde wissels	*4,0*	*4,0*	*6,1*	*8,1*	*9,1*	*8,1*	*8,9*	*9,6*	*9,8*	*9,6*	*9,8*	*11,1*
Totaal	**70,0**	**71,9**	**78,1**	**90,4**	**99,4**	**101,1**	**105,1**	**116,2**	**120,5**	**120,5**	**120,3**	**124,2**
PASSIEF												
Deposito's	49,5	52,7	53,6	58,8	64,3	67,4	72,3	79,0	80,6	82,1	82,0	82,1
in Belgische franken :												
— op ten hoogste één maand	*38,5*	*39,8*	*38,7*	*43,9*	*48,0*	*48,6*	*50,1*	*54,3*	*54,7*	*55,8*	*56,1*	*57,5*
— depositoboekjes	*5,1*	*5,8*	*6,8*	*6,5*	*7,6*	*8,6*	*9,6*	*10,3*	*10,6*	*10,6*	*10,6*	*10,7*
— op meer dan één maand	*3,9*	*5,2*	*5,7*	*5,6*	*6,7*	*8,3*	*10,4*	*11,7*	*12,4*	*12,4*	*11,4*	*10,2*
in deviezen	*1,9*	*1,9*	*2,3*	*2,9*	*1,9*	*1,9*	*2,3*	*2,8*	*2,8*	*3,3*	*3,8*	*3,7*
Eigen middelen	4,5	4,8	5,1	5,6	5,8	6,1	6,7	7,0	7,2	7,4	7,4	7,6
Diversen	16,0	14,4	19,4	25,9	29,4	27,5	26,1	30,1	32,7	31,0	30,9	34,5
waaronder :												
geaccepteerde wissels	*4,0*	*4,0*	*6,1*	*8,1*	*9,1*	*8,1*	*8,9*	*9,6*	*9,8*	*9,6*	*9,8*	*11,1*
obligaties en kasbons	—	*0,1*	*0,3*	*0,6*	*1,0*	*1,9*	*2,9*	*3,8*	*4,0*	*4,1*	*4,2*	*4,3*
Totaal	**70,0**	**71,9**	**78,1**	**90,4**	**99,4**	**101,1**	**105,1**	**116,2**	**120,5**	**120,5**	**120,3**	**124,2**

Bron : Bankcommissie.

beliep het niet meer dan 0,5 miljard, waarvan slechts 0,1 miljard vanaf het tweede kwartaal.

2. — *Evolutie van de kredieten.*

a) *Kredieten aan bedrijven en particulieren.*

De kredietenverlening aan de bedrijven en particulieren door de depositobanken nam tijdens het jaar 1956 met 0,6 miljard toe, tegen 5,8 miljard in 1955. Vermits de globale kredieten, door de geldscheppende instellingen aan genoemde sector verleend, met 6,6 miljard stegen, werd door de institutionele herdisconterende instellingen en, onder meer, door de circulatiebank, blijkbaar een bijkomende inspanning tot financiering geleverd.

Na in april een hoogtepunt van 38,5 miljard frank te hebben bereikt, ondergingen deze kredieten een seizoendaling in juli, om daarna opnieuw te stijgen tot in november. Ten gevolge van de speciale verrichtin-

Kredieten van de particuliere banken aan de privé-sector

Toestand einde maand

(miljarden franken)

MAAND	Disconto handelspapier (a)	Voorschotten		Totaal
		Diverse debiteuren	Prolongaties en voorschotten op effecten (b)	
1949 December	7,4	12,3	0,7	20,5
1950 December	6,8	14,0	0,8	21,6
1951 December	9,5	15,0	0,8	25,2
1952 December	11,5	14,7	1,2	27,4
1953 December	11,9	15,8	1,5	29,2
1954 December	11,7	17,1	1,4	30,3
1955 December	15,7	19,1	1,3	36,1
1956 Januari	14,6	19,3	1,3	35,2
Februari	16,1	18,9	1,3	36,3
Maart	17,9	18,3	1,3	37,5
April.....	17,7	19,5	1,3	38,5
Mei	16,7	20,1	1,2	38,0
Juni	15,4	20,1	1,3	36,8
Juli	14,5	19,5	1,3	35,3
Augustus	15,9	19,5	1,2	36,7
September	14,7	20,4	1,2	36,3
Oktober	15,7	20,8	1,3	37,7
November	16,1	20,7	1,3	38,0
December	14,4	21,1	1,2	36,7

Bron : Nationale Bank van België.

(a) Exclusief alle herdisconteerde wissels.
(b) Inclusief de speciale mobiliseringsverrichtingen (koninklijk besluit van 22 maart 1952, *Belgisch Staatsblad* van 23 maart 1952).

gen met de Schatkist, moesten de banken in december hun portefeuille herdisconteren om aldus aanvullende liquide middelen te creëren; hierdoor werd het totaal bedrag van de door hen aan de privé-sector verleende kredieten op 36,7 miljard teruggebracht.

Ook bedroeg de portefeuille handelspapier 14,4 miljard op het einde van 1956, of 1,3 miljard minder dan op het einde van 1955; de rekeningvoorschotten onder de benaming « diverse debiteuren » namen met 2 miljard frank toe, d.w.z. een ongeveer gelijke verhoging als een jaar tevoren.

Verder bleef einde maand de herdiscontering door de depositobanken tot in november bijna voortdurend beneden het bedrag der overeenkom-

Herdiscontering van handelswissels door de particuliere banken

Toestand einde maand

(miljarden franken)

MAAND	Bij de N.B.B.	Bij het H.W.I.	Bij de andere parastatale instellingen	Gedeeltelijk totaal	Bij andere herdisconterende instellingen	Algemeen Totaal (a)
1949 December ...	1,1	2,0	0,2	3,3	0,8	4,1
1950 December ...	7,0	0,9	0,6	8,5	0,6	9,1
1951 December ...	4,9	1,7	1,0	7,5	1,8	9,3
1952 December ...	4,6	1,9	1,4	7,9	2,6	10,5
1953 December ...	4,1	2,6	1,3	8,0	2,2	10,3
1954 December ...	5,3	2,5	1,3	9,1	2,7	11,9
1955 December ...	2,7	1,6	1,9	6,3	2,8	9,1
1956 Januari	3,1	1,6	1,8	6,6	3,4	10,0
Februari	2,8	1,6	1,9	6,3	3,1	9,4
Maart	2,2	1,7	2,0	5,9	2,7	8,6
April	1,7	1,6	2,0	5,3	3,0	8,3
Mei	2,2	1,7	2,0	5,9	3,2	9,1
Juni	2,5	1,6	1,9	6,0	3,2	9,2
Juli.....	3,7	1,7	1,9	7,3	3,3	10,6
Augustus ...	2,6	1,6	2,0	6,1	3,5	9,7
September .	3,5	1,8	1,8	7,2	3,6	10,8
Oktober	3,3	1,3	1,9	6,4	3,5	9,9
November ..	3,6	1,0	1,9	6,6	3,5	10,1
December ...	6,2	1,8	1,9	9,8	3,2	13,0

Bron : Bankcommissie.

(a) Deze bedragen zijn niet opgenomen in de rubriek handelswissels van de algemene staat der banken.

stige maanden van 1955; ondanks het feit dat de financiële spanningen van de hoogconjunctuur zich reeds deden gevoelen, bedroeg het verschil op het einde van juli nog 2 miljard. Wegens de vermindering der deposito's bij de banken, die het gevolg was van de Staatslening, eensdeels, en een zeker aantal afhalingen ten gevolge van de internationale gebeurtenissen, anderdeels, overschreed de herdiscontering door de banken in december voor de eerste maal het bedrag der overeenkomstige maand van 1955. Rekening houdend met het feit dat het Herdiscontering- en Waarborginstituut zelf een tekort aan liquide middelen kende, werd voor de herdiscontering beroep gedaan op de kredietgever in laatste instantie, d.w.z. de Nationale Bank. Deze ongunstige voorwaarden werden in december nog bezwaard door de speciale verrichtingen van de Schatkist : de herdiscontering bij de Nationale Bank van België beliep het uitzonderlijk bedrag van 6,2 miljard en de herdiscontering in globo 12 miljard. Voorheen werd dit laatste niveau bij een jaarlijkse vervaldag nooit bereikt en lag de tussenkomst van de Nationale Bank op het einde van het jaar slechts in 1950 hoger.

De herdiscontering bij niet-gespecialiseerde financiële instellingen — met uitzondering van de parastatale instellingen — steeg nog tot in september om daarna lichtelijk af te nemen, hetgeen niet wegneemt dat einde december, het bedrag van einde 1955 met 0,4 miljard werd overschreden.

De verrichtingen op het einde van het jaar hebben het herdisconteerbaar handelspapier bij de banken, dat op 30 november 9 533 miljoen frank bedroeg, per 31 december 1956 op 7 136 miljoen teruggebracht, tegen 9 420 miljoen op 31 december 1955. De niet-herdisconteerbare wissels gingen van het ene jaar tot het andere van 5 142 miljoen op 5 714 miljoen frank over.

b) *Kredieten aan de overheidssector.*

Verhoudingsgewijze nauw verbonden aan de deposito's bleef de kredietverlening door de banken aan de overheidssector tijdens het tweede halfjaar van 1956 begrensd, net zoals de deposito's zelf, en liep door enkele hoogte- en laagtepunten in oktober over een maximum. Einde december bedroeg zij 53,2 miljard frank, zegge 3,5 miljard boven het bedrag van december 1955. Vermits de eerste storting, door de Belgische banken krachtens de speciale verrichtingen ter financiering van de Schatkist uitgevoerd voor één miljard frank in genoemd bedrag is begrepen, bedraagt de verhoging van de krachtens de normale wegen aan de overheidssector verleende kredieten, in 1956 slechts 2,5 miljard; tussen 31 maart en 31 december is ze met 0,3 miljard afgenomen. In 1956 steeg het bij de Nationale Bank van België herdisconteerbaar overheidspapier met 402 miljoen en bereikte aldus 9 962 miljoen frank; voor het bij de Nationale Bank verhandelbaar overheidspapier was de verhoging 813 miljoen en voor de overheidsfondsen 2,3 miljard.

In totaal kwam in 1956 de verhoging van de actiemiddelen der banken de aan de overheidssector verleende kredieten ten goede, want de last van de bijkomende financiering der bedrijven en particulieren werd vooral aan de circulatiebank overgelaten. In 1955 daarentegen was de privésector in dat opzicht meer bevoordeeld dan de overheidssector.

§ 3. — HERDISCONTERING- EN WAARBORGINSTITUUT

Zoals reeds vroeger verklaard, heeft het Herdiscontering- en Waarborginstituut (H.W.I.) de geldvoorziening op korte termijn uitgebreid door op de callmarkt leningen van 5 en 10 dagen tot stand te brengen; de inrichting van deze markt benadert aldus die van gelijkaardige buitenlandse markten.

Daggeldmarkt

Daggemiddelden
(miljarden franken)

TIJDVAK	Totaal der kapitalen «on call»	Uitgeleende gelden		Opgenomen gelden			Geweigerde kapitalen
		door verrekenende instellingen	door niet verrekenende instellingen	door het H.W.I. voor eigen rekening	door het Rentenfonds	door andere instellingen	
1949	5,2	2,6	2,6	1,9	2,8	0,5	—
1950	4,1	2,4	1,7	2,0	1,8	0,3	—
1951	5,4	2,8	2,6	2,5	2,6	0,3	—
1952	5,8	3,2	2,6	3,1	2,5	0,2	—
1953	5,4	3,1	2,3	2,8	2,2	0,4	—
1954	5,3	2,7	2,6	2,7	2,3	0,3	—
1955	5,6	2,6	3,0	2,5	2,8	0,3	—
1956	5,2	2,7	2,5	2,5	2,3	0,4	0,1
1956 Januari	5,4	2,7	2,7	2,6	2,5	0,3	—
Februari	5,2	2,3	2,9	2,1	2,4	0,7	0,8
Maart	5,1	2,8	2,3	2,6	2,2	0,3	0,8
April	5,0	2,8	2,2	2,5	2,0	0,5	0,3
Mei	5,1	2,7	2,4	2,5	2,1	0,5	0,2
Juni	4,7	2,6	2,1	2,3	2,0	0,4	0,1
Juli	3,9	2,5	1,4	2,2	1,3	0,4	—
Augustus	4,8	2,4	2,4	2,1	2,3	0,4	—
September	4,8	2,6	2,2	2,3	2,2	0,3	—
Oktober	5,2	3,1	2,1	2,8	2,1	0,3	—
November	7,3	3,5	3,8	3,2	3,5	0,6	—
December	6,3	3,0	3,3	2,7	3,2	0,4	—

Bron : Nationale Bank van België.

Spijt de inkrimping der liquide middelen bij de bankinstellingen, die tijdens het tweede halfjaar tot uiting kwam, kon het H.W.I. gemakkelijk zijn omzet beheersen. Uiteindelijk bleek gemiddeld het herdiscontobedrag van het Instituut bij de centrale bank minder aanzienlijk dan in 1955. Er was meer kapitaal voor de aankoop van effecten voorhanden. De uitgifte van een Staatslening, die normaal aanstuurt op een beperking van de actiemiddelen der bankinstellingen, verschaft trouwens ook

aan deze laatste bijkomende liquide middelen in het vooruitzicht van de stortingen voor de lening; deze toevoer van liquide middelen wordt dan afgevoerd naar de callmarkt en verhoogt in dezelfde mate de financiële middelen van het Instituut, zodat het, zonder een beroep te moeten doen op de circulatiebank, de tijdelijke inkrimping der kasmiddelen van de bankinstellingen kan indijken. Dit neemt niet weg dat het herdisconto van het Instituut bij de Nationale Bank tijdens het tweede halfjaar aangroeide. Doorheen tamelijk sterke wekelijkse schommelingen scheen de tendens tot zelffinanciering op de markt van het privaatdisconto in de loop van de tweede helft van het jaar af te nemen.

Het sedert 1947 bestendig stijgend volume der verrichtingen op de markt van het privaatdisconto kwam van 42 miljard in 1955 op 49,5 miljard in 1956.

In 1956 werd door bemiddeling van het H.W.I. een aanzienlijker bedrag aan kredietopeningen voor herdisconto toegestaan. Zoals bekend, moeten de banken hierdoor in de gelegenheid worden gesteld om kaskredieten te herdisconteren, die niet bij de N.B.B. kunnen te gelde gemaakt worden. De aldus door het H.W.I. geopende kredieten, die einde december 1955 slechts 1 944 miljoen bedroegen, hebben 2 498 miljoen frank bereikt

Voornaamste determinanten van de tendens op de geldmarkt
(miljoenen franken)

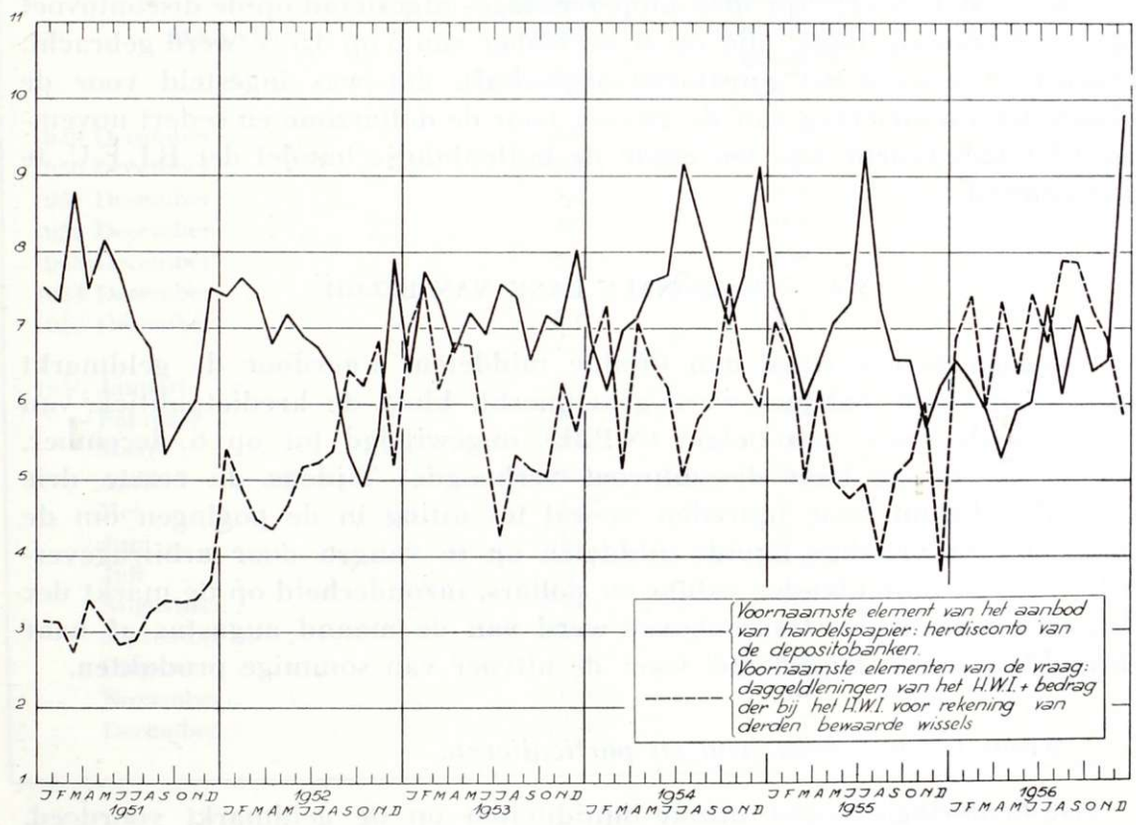

Bronnen : Bankcommissie.
Herdiscontering- en Waarborginstituut.

Verrichtingen van het Herdiscontering- en Waarborginstituut

Daggemiddelden

(miljarden franken)

OMSCHRIJVING	1951	1952	1953	1954	1955	1956
Wisselportefeuille van het H.W.I.	4,2	4,2	3,8	4,3	4,4	3,4
—waaronder bij de N.B.B. herdisconteerd	1,5	1,0	0,8	1,4	1,6	0,6
Daggeldleningen van het H.W.I.	2,6	3,1	3,0	2,8	2,6	2,6
Omloop der door het H.W.I. verkochte of geplaatste wissels	1,0	2,8	3,6	3,9	3,4	4,9
Totale omloop der wissels verhandeld door het H.W.I.	5,3	7,0	7,4	8,2	7,8	8,3

Bron : Herdiscontering- en Waarborginstituut.

op 31 december 1956, waarvan de aanwending 825 miljoen bedroeg, in voortdurende stijging sedert 31 maart, datum waarop zij slechts 172 miljoen frank beliep. Deze in verschillende schijven verdeelde kredieten omvatten onder meer de tussenkomst ten voordele van het Adviserend Coördinatiecomité voor de Financiering op Halflange Termijn van de Uitvoer (C.O.F.I.N.E.X.).

Het H.W.I. heeft zijn discontopercentages afgestemd op de discontovoet van de Nationale Bank, die op 6 december van 3 op 3,5 % werd gebracht. Tegelijkertijd werd het gunsttarief afgeschaft, dat was ingesteld voor de wissels tot financiering van de uitvoer naar de dollarzone en sedert november 1951 van kracht was ten einde de buitenlandse handel der B.L.E.U. te reoriënteren.

§ 4. — NATIONALE BANK VAN BELGIË

Wegens de overvloed aan liquide middelen, waardoor de geldmarkt tijdens het eerste halfjaar werd gekenmerkt, bleef de kredietpolitiek van de Nationale Bank van België (N.B.B.) ongewijzigd tot op 6 december, datum waarop zij haar discontovoet verhoogde. Tijdens de eerste drie kwartalen kwam haar optreden vooral tot uiting in de pogingen om de meer dan overvloedige liquide middelen op te vangen door arbitrageverrichtingen in buitenlandse valuta en dollars, inzonderheid op de markt der financiële rekeningen. Daarenboven werd van de maand augustus af haar visapolitiek meer beperkend voor de uitvoer van sommige produkten.

1. — *Kredieten aan bedrijven en particulieren.*

De kentering, die zich inzake liquiditeiten op de geldmarkt voordeed, komt nog sterker aan het licht bij de kredieten, door de N.B.B. aan de bedrijven en particulieren verleend. Worden de bedragen van het jaar

1956 vergeleken met die van 1955 dan ziet het verloop dezer kredietverlening er in miljarden franken als volgt uit :

januari	— 1,5	juli	— 2,4
februari	— 1,8	augustus	— 4,0
maart	— 1,7	september	— 0,4
april	— 2,7	oktober	— 0,1
mei	— 2,7	november	+ 1,6
juni	— 4,0	december	+ 3,3

Reeds in september was er een afbuiging, dus vóór de Suez-gebeurtenissen, die, samen met de speciale financieringsverrichtingen van de Schatkist op het einde van het jaar, de begonnen evolutie duidelijk verscherpten.

Voorts dient te worden aangestipt dat het bedrag van voornoemde kredieten, op het einde van december 1956 en voor de eerste maal bij gelegenheid van een jaarultimo, hetzelfde niveau bereikte als einde december 1950, toen de weerslag van de « Korea-boom » zich deed gevoelen.

Kredieten van de Nationale Bank van België aan de privé-sector

Toestand einde maand

(miljarden franken)

MAAND	Handels-papier (a)	Voorschotten op overheids-fondsen (b)	Totaal
1949 December	4,0	0,4	4,4
1950 December	10,9	0,8	11,7
1951 December	8,9	0,3	9,2
1952 December	9,2	0,6	9,7
1953 December	8,3	0,9	9,3
1954 December	9,5	0,3	9,8
1955 December	8,4	0,2	8,6
1956 Januari	5,4	0,4	5,8
Februari	4,4	0,7	5,1
Maart	5,9	0,3	6,2
April	3,2	0,3	3,5
Mei	4,8	0,3	5,1
Juni	4,5	0,7	5,2
Juli	7,1	0,8	7,9
Augustus	4,6	0,3	4,9
September	6,2	0,5	6,7
Oktober	6,0	0,8	6,8
November	6,6	0,3	6,9
December	11,4	0,5	11,9

Bron : Nationale Bank van België.

(a) Het herdisconto van de banken en van het Herdiscontering- en Waarborginstituut inbegrepen.
(b) De voorschotten tot mobilisering der speciale E. B. U.-rekeningen inbegrepen.

2. — *Kredieten aan de overheidssector.*

Zoals naar gewoonte bleef ook in 1956 de kredietverlening door de N.B.B. aan de overheidssector op een hoog niveau gehandhaafd, behalve tijdens de inningsperiode van de opbrengst der leningen. De positie van de Schatkist bij de N.B.B. wordt overigens niet alleen beïnvloed door de evolutie van het tekort op de globale begroting, doch bovendien door de talrijke eigenlijke thesaurieverrichtingen in verband met de gelden voor orde en de vlottende schuld en door de verrichtingen van het Rentenfonds. Hierdoor ondergaat 's lands Thesaurie wellicht vlugger dan de begrotingsverrichtingen, de terugslag van de wijzigingen in de conjunctuurtendentie, alsmede de gevolgen van de toevallige of lang aanhoudende schaarste aan liquide middelen bij de parastatale instellingen en de lagere publiekrechtelijke lichamen.

Kredieten van de Nationale Bank van België aan de overheidssector (a)

Toestand einde maand

(miljarden franken)

MAAND	Schatkist-certificaten	Ander overheids-papier	Papier uitgegeven door instellingen waarvan de verbintenissen door de Staat gewaarborgd zijn	Totaal
1949 December	6,3	—	3,1	9,4
1950 December	3,9	0,2	4,5	8,7
1951 December	6,5 (b)	0,1	1,8	8,4
1952 December	6,0	0,2	0,4	6,7
1953 December	8,0	0,1	—	8,1
1954 December	7,9	—	1,2	9,1
1955 December	8,8	0,1	0,8	9,7
1956 Januari	5,9	0,3	0,1	6,3
Februari	7,8	0,3	0,1	8,2
Maart	6,8	0,3	0,7	7,8
April	8,6	0,2	—	8,8
Mei	7,9	0,2	0,3	8,4
Juni	7,2	0,2	1,5	8,9
Juli	6,4	0,2	1,7	8,3
Augustus	8,2	0,2	1,3	9,7
September	7,6	0,1	1,4	9,1
Oktober	8,7	0,1	0,6	9,4
November	7,4	0,1	1,6	9,1
December	5,9	0,1	1,8	7,8

Bron : Nationale Bank van België.

(a) Overeenkomsten van 14 september 1948 en 15 april 1952.
(b) Waarvan 4 057 miljoen frank tot dekking van de kredieten buiten het quotum door België toegekend aan de E.B.U. op 31 december. Op 27 september 1951 beliepen de voorschotten aan de Schatkist uit dien hoofde 283 miljoen frank; einde oktober en einde november 1951 beliepen zij ongeveer 1600 miljoen frank.

AFDELING III. – KAPITAALMARKT

Dank zij het batig saldo van de betalingsbalans en mede omdat de Staat een politiek volgde waarbij minder beroep op de kapitaalmarkt werd gedaan, was deze laatste in 1955 vrij ruim. In 1956 stond de betalingsbalans er heel wat minder gunstig voor, terwijl de overheid haar beroep op de kapitaalmarkt opvoerde. Een zekere spanning trad dan ook — vooral op het einde van het jaar — op.

De Algemene Spaar- en Lijfrentekas is van oordeel dat het volume van het binnenlands sparen van jaar tot jaar enigszins is afgenomen; van 55 miljard frank in 1955, zou het in 1956 tot 51,4 miljard frank zijn gedaald. Nochtans bleef de netto-uitvoer van kapitalen, die tijdens het vorige jaar sterk verhoogde, nog stijgen en kwam van 6,5 miljard op 13,3 miljard frank.

De analyse van de voornaamste vormen van de besparingen der particulieren wijst in 1956 overal op een vermindering, terwijl de ondernemingsbesparingen andermaal toenamen.

Voornaamste vormen van het particuliere sparen

(miljarden franken)

OMSCHRIJVING	1952	1953	1954	1955 (a)	1956
Besparingen van particulieren :					
Depositosparen	11,0	9,9	8,8	7,1	5,9
Sparen door fondsvorming	7,9	7,0	7,6	8,7	8,2
Hypothecaire leningen (b)	2,6	3,2	2,9	3,0	1,7
Hypothecaire terugbetalingen (c)	4,3	4,9	5,9	7,1	8,3
Investeringen in woningbouw	5,4	6,3	7,3	8,1	7,1
Intekeningen op emissies	11,0	7,6	14,3	11,8	10,2
Ondernemingsbesparingen :					
Ingehouden winsten	8,9	7,8	7,9	9,9	10,4

Bron : Algemene Spaar- en Lijfrentekas.

(a) Verbeterde cijfers.
(b) Verstrekt door particulieren.
(c) Gedaan door particulieren.

Deze differentiële beweging schijnt verbonden te zijn aan de conjunctuurevolutie; over het algemeen hangt het sparen der ondernemingen af van de geboekte winsten, terwijl de besparingen van particulieren beïnvloed worden door een grote verscheidenheid van psychologische beweegredenen zoals het gevoelen van rijkdomaangroei of het vooruitzicht van prijsstijging, die aan het einde van een hoogconjunctuurperiode tot verbruik aanzetten.

Het depositosparen is aanmerkelijk verminderd, d.w.z. dat de sedert ettelijke jaren waargenomen tendens aanhoudt; het sparen door fondsvorming schommelt ook sedert enkele jaren omstreeks 8 miljard frank. De investeringen in woningbouw, die in 1955 toenamen, zijn ditmaal verminderd; hetzelfde geldt voor de hypothecaire leningen.

Uit het overzicht van het nettoberoep op de kapitaalmarkt — waarbij een lichte stijging in vergelijking met 1955 opvalt — blijkt dat de totale waarde van de uitgegeven aandelen en obligaties van het ene jaar op het andere is gedaald, terwijl de leningen door de Staat en de lagere publiekrechtelijke lichamen aangegaan, aanzienlijk verhoogden.

Nettoberoep op de kapitaalmarkt in België (a)

(miljoenen franken)

OMSCHRIJVING	1950	1951	1952	1953	1954	1955 (b)	1956 (c)
Staat en Autonome Kas voor Oorlogsschade	2 799	2 436	8 554	13 596	19 703	5 157	8 396
Provinciën, gemeenten, Gemeentekrediet, Intercommunale maatschappijen	54	1 620	3 362	3 408	2 285	1 740	3 325
Kolonie	2 242	— 351	— 14	— 15	2 204	2 084	1 771
Publieke bedrijfsinstellingen	3 609	1 735	2 701	2 754	1 994	1 554	1 496
Parastatale kredietinstellingen	2 089	1 437	3 570	1 574	5 186	5 394	4 703
Particuliere sector — aandelen	2 717	4 203	5 249	3 625	5 664	7 550	6 550
Particuliere sector — obligaties	1 088	1 444	1 789	1 605	2 505	1 050	1 450
Diversen	604	119	1 244	979	538	771	309
Totaal	**15 202**	**12 643**	**26 455**	**27 526**	**40 079**	**25 500**	**28 000**

Bron : Algemene Spaar- en Lijfrentekas.

(a) Deze statistiek houdt rekening met de private uitgiften en de bijstortingen op vroegere niet-volgestorte intekeningen. De terugbetalingen werden in mindering gebracht.
(b) Verbeterde cijfers.
(c) Voorlopige gegevens.

§ 1. — UITGIFTEN

Zoals tijdens het vorige jaar werd de evolutie van het nettoberoep op de kapitaalmarkt in 1956 beïnvloed door de wijzigingen in de uitgiften van de overheidssector. Hier valt een verhoging te noteren van 64 % ten opzichte van 1955. Hierdoor stijgt het totaal bedrag van het beroep opnieuw en overschrijdt, na een teruggang in 1955 tot beneden het niveau van 1952, het cijfer van 1953.

1. — *Overheidssector.*

De Staat, die in 1955 slechts één enkele lening voor een nominaal bedrag van 6 565 miljoen frank had uitgeschreven, verhoogde zijn aanspraken

Uitgiften van de overheidssector (a)

(miljoenen franken)

TIJDVAK	Bedrag
1953	20 996
1954	38 221
1955	14 765
1956	24 240
1956	
Januari	5 436
Februari	—
Maart	2 000
April	1 200
Mei	2 850
Juni	5 250
Juli	—
Augustus	450
September	600
Oktober	1 000
November	5 454
December	—

Bron : Nationale Bank van België.

(a) Leningen van de Staat, de Kolonie, de provinciën en de gemeenten, van de instellingen van algemeen nut, zoals de Nationale Maatschappij der Belgische Spoorwegen, de Nationale Maatschappij van Buurtspoorwegen, de Nationale Maatschappij voor Watervoorziening, het Gemeentekrediet, enz. (met uitzondering van de doorlopende uitgiften en leningen van de Nationale Maatschappij voor Krediet aan de Nijverheid en van de Nationale Kas voor Beroepskrediet).

op de kapitaalmarkt tot 14 miljard; dit bedrag vertegenwoordigt echter slechts 50 % van zijn uitgiften in 1954. De andere overheidsinstellingen, zoals de Kolonie, de steden en provinciën, de Belgische Spoorwegen, de Regie van Telegraaf en Telefoon en, tenslotte, de Tentoonstelling te Brussel vergden een kapitaalbesteding van 10 600 miljoen frank, dit is 2 400 miljoen of 29 % meer dan het vorige jaar.

Er was geen lening meer ten bate van het Wegenfonds.

2. — *Uitgiften van Belgische en Kongolese handels- en nijverheidsvennootschappen.*

De netto-uitgiften van de particuliere sector zijn ten opzichte van het recordpeil van 11,5 miljard frank in 1955 aanmerkelijk teruggelopen; de globale waarde ervan (9 miljard frank) ligt zelfs beneden die van 1954 (9,9 miljard frank).

Daar de Kongolese vennootschappen praktisch het topcijfer van 1955 behouden, zijn de Belgische vennootschappen de oorzaak van dergelijk verloop. Inderdaad, liep in 1956 de waarde van de netto-aandelenuitgiften slechts lichtelijk terug ten opzichte van het recordpeil van het vorige jaar (4 022 miljoen frank, tegen 4 778 miljoen in 1955), dan tekent daarentegen de toeneming van de obligatieschuld een belangrijke vermindering aan (3 453 miljoen frank, tegen 5 154 miljoen in 1955).

De statistiek over de netto-uitgiften van de Belgische handels- en nijverheidsvennootschappen neemt voortaan, en vanaf 1954, de delging van de obligatieschuld der vennootschappen op.

Aldus veroorzaken belangrijke terugbetalingen in sommige sectoren negatieve bedragen. Uit de vergelijking van de gegevens van 1955 met die van 1956 blijkt een globale tendens tot terugloop van de netto-uitgiften en bovendien voor iedere tak een verschillend verloop.

Van dezelfde datum af zijn in de statistiek ook de « doorlopende » uitgiften opgenomen wat het veel hoger peil van de uitgiften der banken verklaart.

Emissies van de Belgische en Kongolese handels- en nijverheidsvennootschappen

Groepering volgens de lokalisatie van hun hoofdbedrijf

(miljoenen franken)

JAARTAL	Netto-emissies van aandelen			Verhoging van de obligatie-lening der vennoot-schappen (a)	Totaal der netto-emissies
	Oprichting van vennoot-schappen	Kapitaal-verhoging	Totaal		
	BELGISCHE VENNOOTSCHAPPEN				
1949	492	993	1 485	2 365	3 850
1950	442	641	1 083	2 767	3 850
1951	477	803	1 280	2 576	3 856
1952	564	1 523	2 087	4 037	6 124
1953	529	636	1 165	2 018	3 183
1954	589	2 531	3 120	5 280	8 400
1955	636	4 142	4 778	5 154	9 932
1956	703	3 319	4 022	3 453	7 475
	KONGOLESE VENNOOTSCHAPPEN				
1949	207	182	389	113	502
1950	328	639	967	— 3	964
1951	605	850	1 455	330	1 785
1952	373	1 225	1 598	239	1 837
1953	286	679	965	145	1 110
1954	440	679	1 119	345	1 464
1955	367	956	1 323	227	1 550
1956	480	863	1 343	201	1 544
	TOTAAL				
1949	699	1 175	1 874	2 478	4 352
1950	770	1 280	2 050	2 764	4 814
1951	1 082	1 653	2 735	2 906	5 641
1952	937	2 748	3 685	4 276	7 961
1953	815	1 315	2 130	2 163	4 293
1954	1 029	3 210	4 239	5 625	9 864
1955	1 003	5 098	6 101	5 381	11 482
1956	1 183	4 182	5 365	3 654	9 019

Bron : Nationaal Instituut voor de Statistiek.

(a) Inclusief de Nationale Maatschappij voor Krediet aan de Nijverheid.
Inclusief de private emissies, d.w.z. die welke niet het voorwerp hebben uitgemaakt van een aanbod op de markt.

Netto-uitgiften van aandelen en obligaties van de Belgische nijverheids- en handelsvennootschappen (a)

(duizenden franken)

VOORNAAMSTE SECTOREN	1952	1953	1954	1955	1956	Gemiddelde van 1954 tot 1956
Banken	28 735	32 560	1 032 288	986 759	474 146	831 064
Kleinhandel	59 281	53 969	193 753	16 628	225 369	145 250
Groothandel en buitenlandse handel	191 316	173 923	210 296	276 338	223 015	236 550
Metaalverwerkende nijverheid ..	530 521	251 610	132 432	492 540	654 723	426 565
IJzer- en staalvoortbrengende nijverheid	276 882	70 580	494 271	1 184 718	— 88 402	530 195
Nijverheid der non-ferrometalen	12 494	1 452	2 296	— 98 089	29 505	— 66 288
Textielnijverheid .	111 692	108 054	39 658	67 152	59 872	55 561
Voedingsmiddelennijverheid	108 428	130 185	85 923	91 001	— 735	58 730
Houtnijverheid ..	16 934	13 380	10 330	26 501	26 261	21 031
Scheikundige nijverheid	165 109	126 761	176 649	26 622	305 675	169 649
Elektriciteit	1 043 877	436 400	934 452	— 89 277	330 066	391 747
Gas	58 000	30 000	— 87	84 410	1 466	28 596
Papiernijverheid en grafische bedrijven	37 833	36 835	75 690	126 233	52 712	84 878
Transportbedrijf .	100 303	339 304	130 418	112 644	123 786	122 283
Bouwbedrijf	47 479	129 843	75 054	81 957	189 911	115 641
Kolennijverheid..	—	230 000	166 533	— 57 162	38 986	23 462
Cementnijverheid.	38 254	17 884	— 15 455	41 244	168 856	64 882
Tabaksnijverheid.	925	410	200	210 753	1 018	70 657
Ambacht	35 823	30 910	35 813	36 955	29 673	34 147

Bron : Nationaal Instituut voor de Statistiek.

(a) Van 1954 af zijn in de statistiek der netto-obligatieuitgiften ook de doorlopende uitgiften begrepen. Daarentegen zijn de terugbetalingen in mindering gebracht.

De kleinhandel en vervolgens de scheikundige nijverheid, de cementnijverheid en het bouwbedrijf zijn in de eerste plaats de oorzaak van de toeneming van het beroep op de kapitaalmarkt. De andere bedrijfstakken tekenen een terugloop aan ; hieronder dient vooral te worden vermeld de ijzer- en staalvoortbrengende nijverheid, die ten gevolge van de zeer zwakke aandelen-uitgiften en belangrijke terugbetalingen in 1956 tot een negatief bedrag van 88 miljoen komt, tegen een recordpeil van 1 185 miljoen in 1955. Zijn eveneens teruggelopen : de voedingsmiddelennijverheid

tot een negatief bedrag, de tabaksnijverheid, de gasbedrijven, de papiernijverheid en grafische bedrijven, de banken, het ambacht en, ten slotte, de textielnijverheid evenals de groothandel en buitenlandse handel, waarvan de uitgiften slechts weinig gedaald zijn in 1956 en nog boven het bedrag van 1954 blijven.

§ 2. — EFFECTENBEURS

1. — *Niet vast renderende waarden.*

In 1955 werd de stijgende curve van de aandelenkoersen in haar opgang vertraagd. In 1956 boog zij derwijze af dat het indexcijfer zich per 2 januari 1957 op een niveau bevond dat 5,2 % lager lag dan op 3 januari 1956. Deze terugloop gebeurde voornamelijk tijdens de periode januari-april en vertolkte de vrees van de beurskringen ten aanzien van de economische evolutie der voornaamste industrielanden in de wereld.

In 1956 werd de sterkste stijging, te weten 32,5 %, genoteerd bij de aandelen van de sector handel en diensten; aan de basis van deze evolutie liggen beslist de zeer gunstige resultaten, die de warenhuizen hebben geboekt. Volgen alsdan naar dalende rangorde van de omvang der hausse, de aandelen van de ijzer- en staalnijverheid met 19,7 %, d.w.z. een toeneming aan die van het vorige jaar gelijk, de rubber- en ledernijverheid, het vervoer, de spinnerijen, het bouwbedrijf, de steenkolenmijnen, de drank- en textielnijverheid, de scheikundige nijverheid, de nijverheid der non-ferrometalen, de gas- en elektriciteitsbedrijven. De aandelen van de papiernijverheid en de holdings bleven op hetzelfde niveau gehandhaafd. Bij de metaalverwerkende nijverheid, zomede bij de sector onroerende goederen en hypotheekmaatschappijen valt nauwelijks een lichte daling aan te stippen. Naar stijgende rangorde van de omvang der daling volgen dan de aandelen van de banken, de plantages, de weverijen, de transport- en elektriciteitsholdings, de waterdistributie, de spiegelglas- en de glasnijverheid, de koloniale ondernemingen, de voedingsmiddelennijverheid, de verzekeringen en, tenslotte, de kunstzijdenijverheid waarvoor, zoals het vorige jaar, een daling van 20 % genoteerd wordt. De hausse van de noteringen in de sectoren handel, diensten en vervoer, de gunstige kentering bij de aandelen van de textielnijverheid, de bestendige stijging bij de groep ijzer- en staalnijverheid, zomede de evolutie rond eenzelfde peil voor de aandelen der metaalverwerkende nijverheid, weerspiegelen de grote bedrijvigheid van deze sectoren in het jaar 1956. Het valt echter moeilijk een verklaring te vinden voor de achteruitgang bij de spiegelglas- en glasnijverheid, zomede bij de holdings. De waardevermindering der in 1955 zo geprezen aandelen van de koloniale ondernemingen kan gedeeltelijk worden toegeschreven aan de gebeurtenissen in Afrika. Bij de verzekeringen is de daling wellicht het logisch uitvloeisel van de werkelijk uitzonderlijke hausse in 1955.

Indexcijfers van de aandelennoteringen op de beurzen van Brussel en Antwerpen

Begin der maand

(1953 = 100)

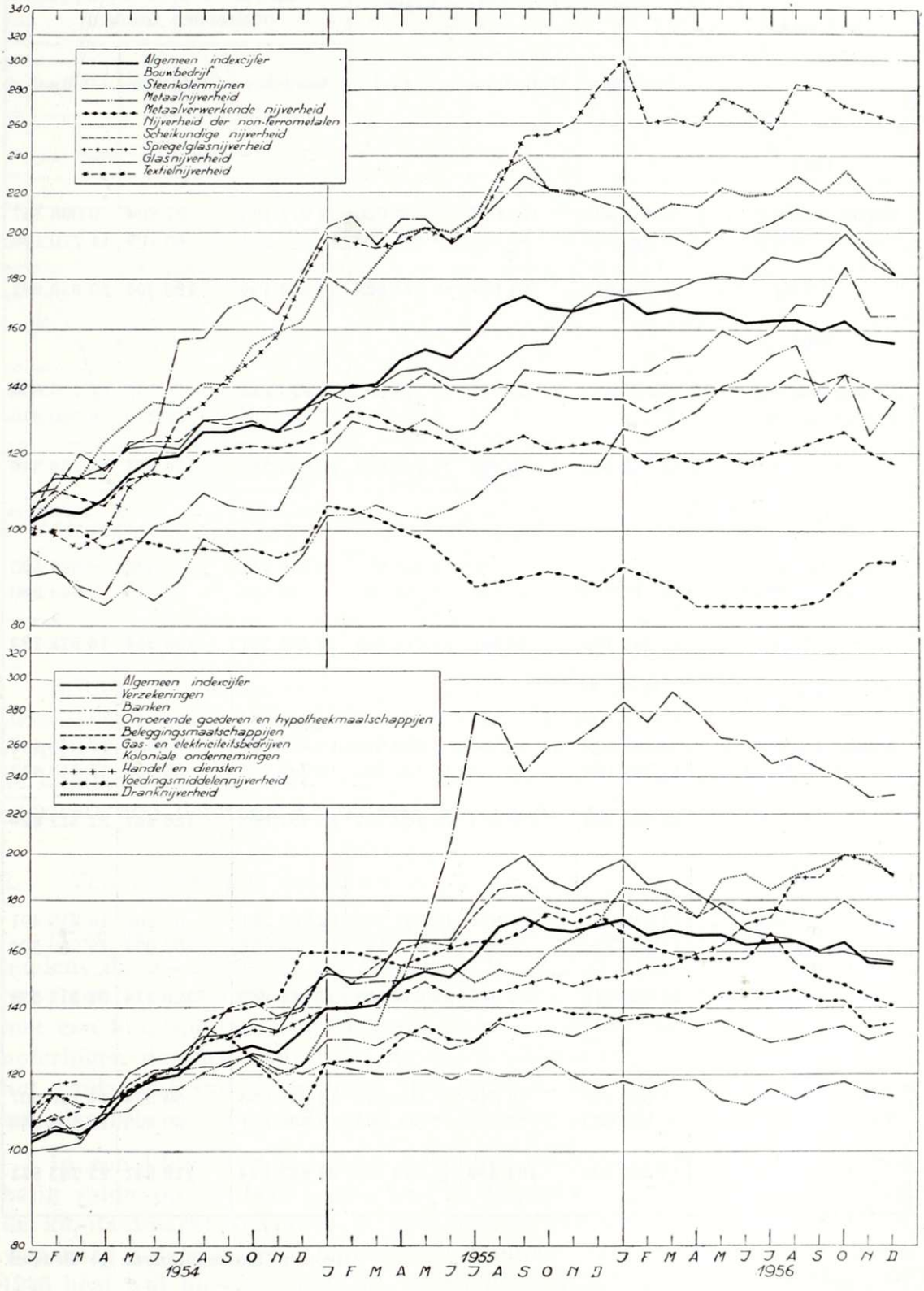

Bron : Nationaal Instituut voor de Statistiek.

Beurs van Brussel

Omzet

TIJDVAK	Aantal verhandelde effecten			Bedrag der verhandelde kapitalen (duizenden franken)		
	Aandelen	Obligaties	Totaal	Aandelen	Obligaties	Totaal
1951						
Eerste halfjaar ...	9 884 003	105 027	9 989 030	8 971 163	97 394	9 068 547
Tweede halfjaar ..	9 356 313	89 462	9 445 775	11 687 031	83 109	11 770 140
Totaal ...	**19 240 316**	**194 489**	**19 434 805**	**20 658 194**	**180 493**	**20 838 687**
1952						
Eerste halfjaar ...	8 662 816	82 981	8 745 797	11 696 143	77 757	11 773 900
Tweede halfjaar ..	6 126 724	75 968	6 202 692	7 948 176	72 270	8 020 446
Totaal ...	**14 789 540**	**158 949**	**14 948 489**	**19 644 319**	**150 027**	**19 794 346**
1953						
Eerste halfjaar ...	6 441 984	67 850	6 509 834	8 463 147	65 376	8 528 523
Tweede halfjaar ..	6 041 759	67 003	6 108 762	7 979 250	65 010	8 044 260
Totaal ...	**12 483 743**	**134 853**	**12 618 596**	**16 442 397**	**130 386**	**16 572 783**
1954						
Eerste halfjaar ...	9 295 154	65 536	9 360 690	12 201 067	63 381	12 264 448
Tweede halfjaar ..	11 359 139	63 548	11 422 687	14 990 136	63 306	15 053 442
Totaal ...	**20 654 293**	**129 084**	**20 783 377**	**27 191 203**	**126 687**	**27 317 890**
1955						
Eerste halfjaar ...	12 240 281	61 691	12 301 972	18 292 231	61 260	18 353 491
Tweede halfjaar ..	11 283 196	63 991	11 347 187	18 894 452	65 054	18 959 506
Totaal ...	**23 523 477**	**125 682**	**23 649 159**	**37 186 683**	**126 314**	**37 312 997**
1956						
Eerste halfjaar ...	7 949 266	49 044	7 998 310	14 089 653	50 554	14 140 207
Tweede halfjaar ..	7 501 662	55 286	7 556 948	13 562 971	60 393	13 623 364
Totaal ...	**15 450 928**	**104 330**	**15 555 258**	**27 652 624**	**110 947**	**27 763 571**

Bron : Beurscommissie te Brussel.

Beurs van Brussel

Bedrijvigheid

(gemiddelde per zitting)

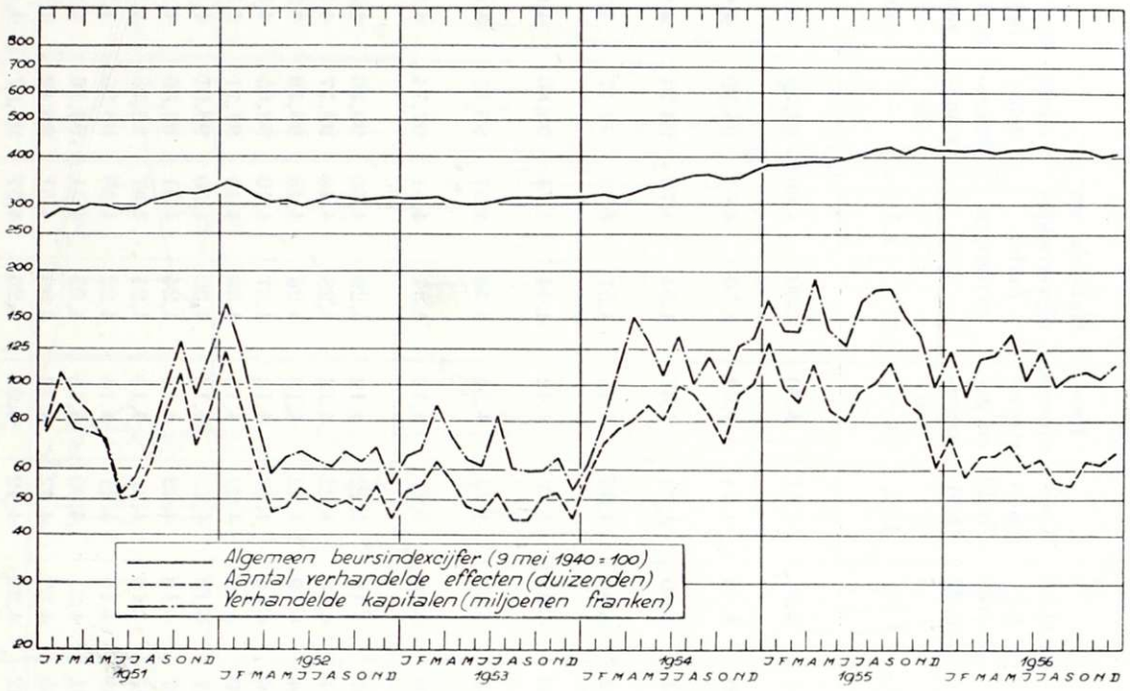

Bron : Beurscommissie te Brussel.

In deze atmosfeer van onzekerheid daalde de omzet op de Beurs van Brussel dan ook gevoelig. Er werden in vergelijking met het vorige jaar voor 34 % minder effecten verhandeld, doch de daarmede overeenstemmende kapitaalomzet ligt slechts 25 % lager dan het recordbedrag in 1955 en overtreft nog lichtelijk het eindresultaat van 1954.

2. — *Vast renderende waarden.*

Over het algemeen evolueerde de rentevoet in de richting tot herstel, tendens die zich tijdens het tweede halfjaar van 1955 doch vooral vanaf het laatste kwartaal aftekende, inzonderheid wat betreft de leningen met een looptijd van 2 tot 5 jaar en de obligaties van 5 tot 10 jaar. De noteringen daalden vooral bij de overheidseffecten. In doorsnee volgde het rendement van de leningen der handels- en nijverheidsondernemingen dezelfde evolutie, alhoewel toch minder sterk.

In een klimaat van hoogconjunctuur heeft het verdwijnen van een batig saldo op de betalingsbalans de liquiditeit op de geldmarkt en op de kapitaalmarkt verminderd. Om zijn talrijke uitgiften of de onder zijn waarborg uitgeschreven leningen te kunnen plaatsen, moest de Staat in 1956 heel wat hoger rendement verlenen, hetwelk tegen het jaarultimo 5 % benaderde, terwijl in 1955 slechts éénmaal 4,60 % werd overschreden.

Notering en rendement van de voornaamste obligatietypen

BEGIN DER MAAND	Notering					Rendement					Obligaties van vennootschappen		
	Gëunificeerde schuld 4 %	Koloniale schuld 1936 4 %	Provincies, steden en gemeenten 4 %	Handels- en nijverheidsondernemingen 4 %	Handels- en nijverheidsondernemingen 4,5 %	Gëunificeerde schuld 4 %	Koloniale-schuld 1936 4 %	Provincies, steden en gemeenten 4 %	Handels- en nijverheidsondernemingen 4 %	Handels- en nijverheidsondernemingen 4,5 %	Gemiddelde beurswaarde	Gemiddeld nettorendement	Indexcijfer van de beurswaarde (3-1-1938 = 100)
1949 Januari	85,00	88,70	86,94	83,40	92,04	4,71	4,51	4,60	4,80	4,89	89,75	4,86	88,68
1950 Januari	89,60	88,10	91,10	88,91	96,90	4,46	4,54	4,39	4,50	4,64	94,70	4,62	93,57
1951 Januari	89,00	93,20	92,91	88,11	95,24	4,49	4,29	4,31	4,54	4,73	93,24	4,68	92,13
1952 Januari	87,05	92,35	89,93	87,57	94,12	4,60	4,33	4,45	4,57	4,78	92,47	4,72	91,36
1953 Januari	89,35	93,20	90,54	90,12	94,96	4,48	4,29	4,42	4,44	4,74	93,86	4,65	92,74
1954 Januari	92,35	94,05	94,34	89,23	98,44	4,33	4,25	4,24	4,48	4,57	96,11	4,62	94,96
1955 Januari	95,25	93,75	96,98	91,54	99,79	4,20	4,27	4,12	4,37	4,51	97,74	4,58	96,57
1956 Januari	95,70	94,80	96,74	93,27	100,07	4,18	4,22	4,12	4,29	4,50	98,36	4,55	97,18
Februari	95,75	94,80	96,77	93,40	100,51	4,18	4,22	4,13	4,28	4,48	98,77	4,53	97,59
Maart	95,55	94,80	96,81	93,37	100,54	4,19	4,22	4,13	4,28	4,48	98,59	4,54	97,41
April	95,60	94,80	96,79	91,46	100,46	4,18	4,22	4,13	4,37	4,49	98,05	4,57	96,88
Mei	95,70	94,80	96,83	91,07	100,30	4,18	4,22	4,13	4,39	4,49	97,71	4,58	96,54
Juni	95,60	94,80	96,78	93,07	100,11	4,18	4,22	4,13	4,30	4,50	98,01	4,57	96,84
Juli	95,70	94,85	96,75	94,20	99,97	4,18	4,22	4,13	4,24	4,51	98,36	4,57	97,18
Augustus	95,70	94,85	96,68	94,14	100,85	4,18	4,22	4,13	4,25	4,47	98,73	4,55	97,55
September	95,65	94,90	96,60	94,78	100,68	4,18	4,21	4,14	4,22	4,48	98,96	4,55	97,78
Oktober	95,00	93,00	95,58	94,12	99,91	4,21	4,30	4,18	4,25	4,51	98,16	4,58	96,99
November	94,85	90,45	94,59	94,41	99,89	4,22	4,42	4,23	4,23	4,51	98,42	4,57	97,24
December	94,85	90,40	94,10	93,77	98,62	4,22	4,42	4,25	4,26	4,57	97,07	4,63	95,91
1957 Januari	89,50	87,30	91,44	92,63	98,30	4,47	4,58	4,37	4,32	4,60	96,64	4,66	95,48

Bron : Nationale Bank van België.

Rendement van de voornaamste obligatietypen

(percenten)

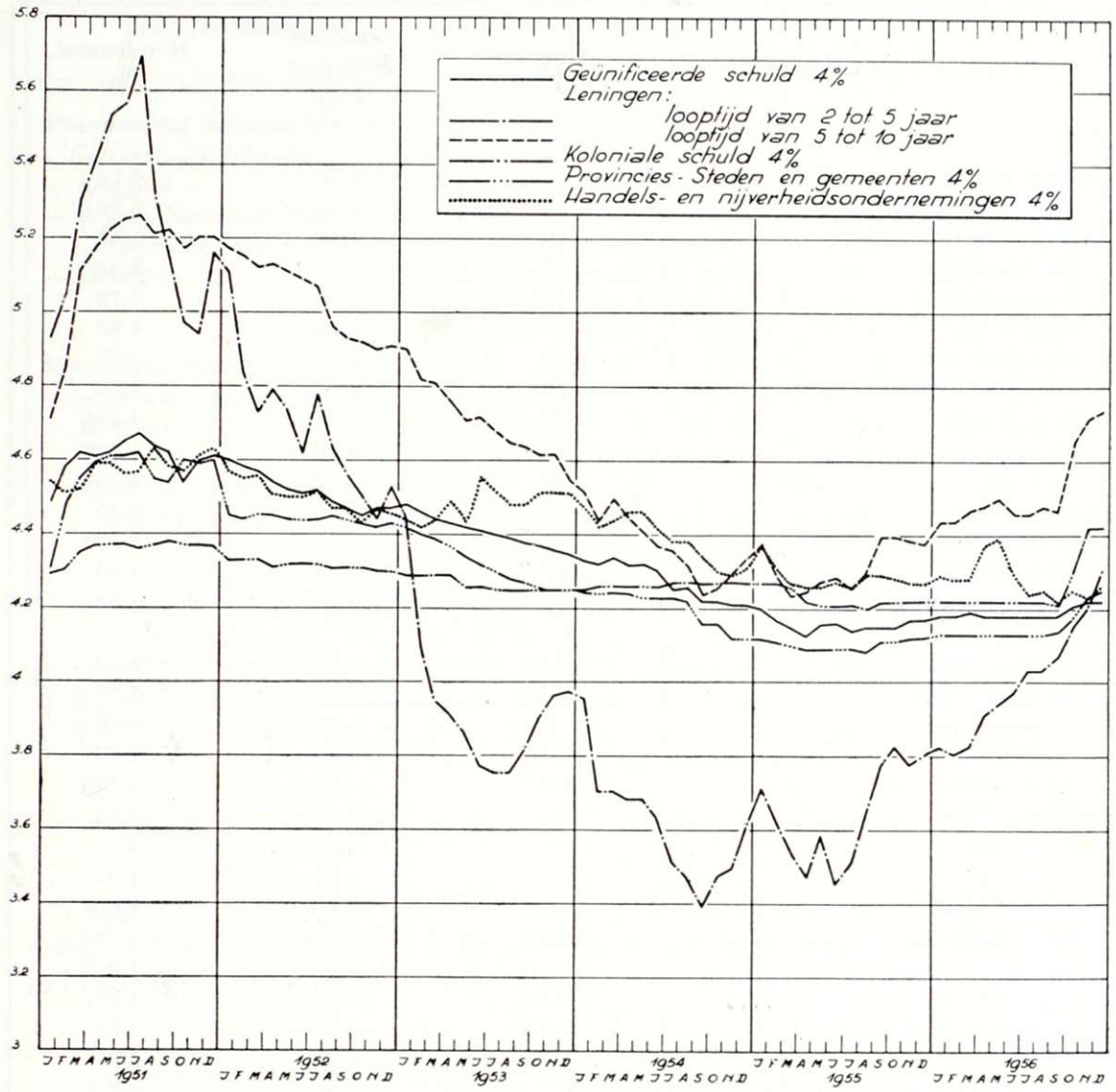

Bron : Nationale Bank van België.

Deze omstandigheden deden hun invloed gelden op de rentenmarkt (1) : nadat zij gedurende de eerste vijf maanden tamelijk bevredigend was gebleven, trad van juni tot november een geleidelijke, doch afgetekende loomheid in, gevolgd op 6 december door een inzinking, die tot uiting kwam bij de verhoging van de discontovoet der Nationale Bank. Alhoewel de rentemarkt op het einde van het jaar terug voor aanzienlijke bedragen aankocht, daalden de noteringen, vooral bij de effecten op

(1) Rentenfonds. Verslag over de verrichtingen van het jaar 1956 (*Belgisch Staatsblad* van 11 mei 1957, blz. 3393).

Rendement van de Staatsleningen of van de door de Staat gewaarborgde leningen

DATUM VAN UITGIFTE	Duur (aantal jaren)	Nominale rentevoet (%)	Rendement (%)
Juni 1952	10	4,50	5,25
November 1952	12	4,50	5,08
Mei 1953	20	4,50	4,87
Oktober 1953	15	4,50	4,81
Februari 1954	18	4,50	4,78
Juni 1954	20	4,25	4,65
Oktober 1954	20	4,25	4,57
December 1954	20	4,00	4,55
5 april 1955	20	4,00	4,498
18 april 1955	20	4,00	4,498
Mei 1955	20	4,00	4,55
Juni 1955	20	4,00	4,55
Juli 1955	20	4,00	4,498
Oktober 1955	10	4,25	4,63
December 1955	12	4,25	4,59
Januari 1956	10-15	4,25	4,63
12 maart 1956	10-15	4,25	4,63
21 maart 1956	4	2,00	4,60
April 1956	10-15	4,25	4,60
7 mei 1956	10-15	4,25	4,675
28 mei 1956	15	4,25	4,53
1 juni 1956	5	4,25	4,25
8 juni 1956	14	4,25	4,55
25 juni 1956	11-17	4,25	4,629
Augustus 1956	10-15	4,50	4,783
September 1956	11-16	4,50	4,903
8 oktober 1956	10-15	4,50	4,92
8 oktober 1956	9-14	4,50	4,95
22 oktober 1956	9-14	4,50	4,95
November 1956	10 1/2	4,50	4,874

Bron : Rentenfonds.

lange termijn, in 1956 zeer sterk; dit was trouwens ook het geval in de naburige landen.

Het Rentenfonds verhoogde zijn portefeuille met 1 396 miljoen frank. Zoals tijdens het vorige jaar werden de verrichtingen vooral gefinancierd door daggeldleningen (1) en door het disconteren van kasbons bij de Nationale Bank.

(1) Call money.

Verrichtingen en portefeuille van het Rentenfonds

Toestand einde jaar

OMSCHRIJVING	1951	1952	1953	1954	1955	1956
Financiering der verrichtingen (miljoenen franken) :						
— Daggeld	2 698	2 350	1 999	2 248	2 235	2 315
— Bij de Nationale Bank verdisconteerde kasbons	1 562	344	120	1 328	730	2 310
— Diversen (a)	470	567	638	719	830	898
Totaal...	**4 730**	**3 261**	**2 757**	**4 294**	**3 795**	**5 523**
Effectenportefeuille (miljoenen franken) :						
— Bedrag	4 686 (c)	3 112 (c)	2 532 (c)	4 023 (c)	3 533 (c)	5 130 (c)
— Evolutie per aankoop- en verkoopsaldi	— 276 (d)	— 824 (d)	— 580 (d)	+ 1 491	— 489	+ 1 396

Bron : Rentenfonds.

(a) « Reserves », « Voorschotrekening Nationale Bank », « Aankoop van effecten, te liquideren ».
(b) Tijdens het jaar.
(c) Nominale waarde, exclusief de effecten verkocht met recht van wederinkoop aan de instellingen van algemeen nut.
(d) Na aftrekking van de wederinkoopverrichtingen afgehandeld met instellingen van algemeen nut.

§ 3. — HYPOTHECAIRE INSCHRIJVINGEN

Spijt een lichte tempovermindering bij de bouw van onroerende goederen, stijgt het bedrag der hypothecaire inschrijvingen opnieuw tijdens het voorbije jaar en ligt 8 % hoger dan in 1955, hoewel toen reeds een verhoging van 1 % ten opzichte van 1954 werd geboekt. Van 1953 tot 1954 bedroeg de aangroei 13 %.

Evolutie van het bedrag der hypothecaire inschrijvingen

(miljoenen franken)

JAARTAL	Bedrag der inschrijvingen
1948	10 560
1949	13 129
1950	14 944
1951	12 292
1952	15 201
1953	17 592
1954	19 828
1955	20 035
1956	21 593

Bron : Nationale Bank van België.

§ 4. — PARASTATALE SPAAR- EN KREDIETINSTELLINGEN

1. — *Algemene Spaar- en Lijfrentekas.*

Het van jaar tot jaar toenemend bedrag van de inlagen bij de Algemene Spaar- en Lijfrentekas stijgt andermaal. In 1956 bedroegen deze inlagen inderdaad 14 518 miljoen frank, tegen 13 621 miljoen in 1955 en 13 380 miljoen in 1954.

Algemene Spaar- en Lijfrentekas

Evolutie van het particuliere sparen

(duizenden franken)

TIJDVAK	Verschil (a)	Gekapitaliseerde interesten	Globaal tegoed (b)
1951			
Eerste halfjaar	44 564		
Tweede halfjaar	1 070 141		
Totaal ...	**1 114 705**	929 765	34 512 245
1952			
Eerste halfjaar	2 181 633		
Tweede halfjaar	2 617 239		
Totaal ...	**4 798 872**	1 064 050	40 375 167
1953			
Eerste halfjaar	1 806 290		
Tweede halfjaar	1 780 965		
Totaal ...	**3 587 255**	1 216 982	45 179 403
1954			
Eerste halfjaar	1 377 175		
Tweede halfjaar	1 300 365		
Totaal ...	**2 677 440**	1 346 538	49 459 208
1955			
Eerste halfjaar	439 598		
Tweede halfjaar	1 171 442		
Totaal ...	**1 611 040**	1 445 000	52 515 248
1956			
Eerste halfjaar	1 553 016		
Tweede halfjaar	669 804		
Totaal ...	**2 222 820**	1 555 431	56 131 952

Bron : Algemene Spaar- en Lijfrentekas .

(a) Overschot der stortingen op de terugbetalingen.
(b) Toestand per 31 december van elk jaar, gekapitaliseerde interesten inbegrepen.

In de loop van het jaar 1956 was er nagenoeg geen toeneming meer van de terugbetalingen. Men noteerde als bedrag 12 282 miljoen, tegen 12 010 miljoen in 1955 en 10 703 miljoen in 1954. De terugbetalingen namen vooral tijdens het laatste kwartaal toe ten gevolge van de internationale gebeurtenissen.

Naar aanleiding van voornoemde tendens trad opnieuw een verhoging in van de netto-aangroei, die sedert 1952 bestendig afgenomen was.

Het aantal nieuwe spaar- en voorzorgsrekeningen bedroeg 44 666, tegen slechts 18 099 tijdens het vorige jaar. Ook het kapitaal, door de Al-

Stortingen en terugbetalingen op particuliere spaarboekjes bij de Spaarkas

(miljoenen franken)

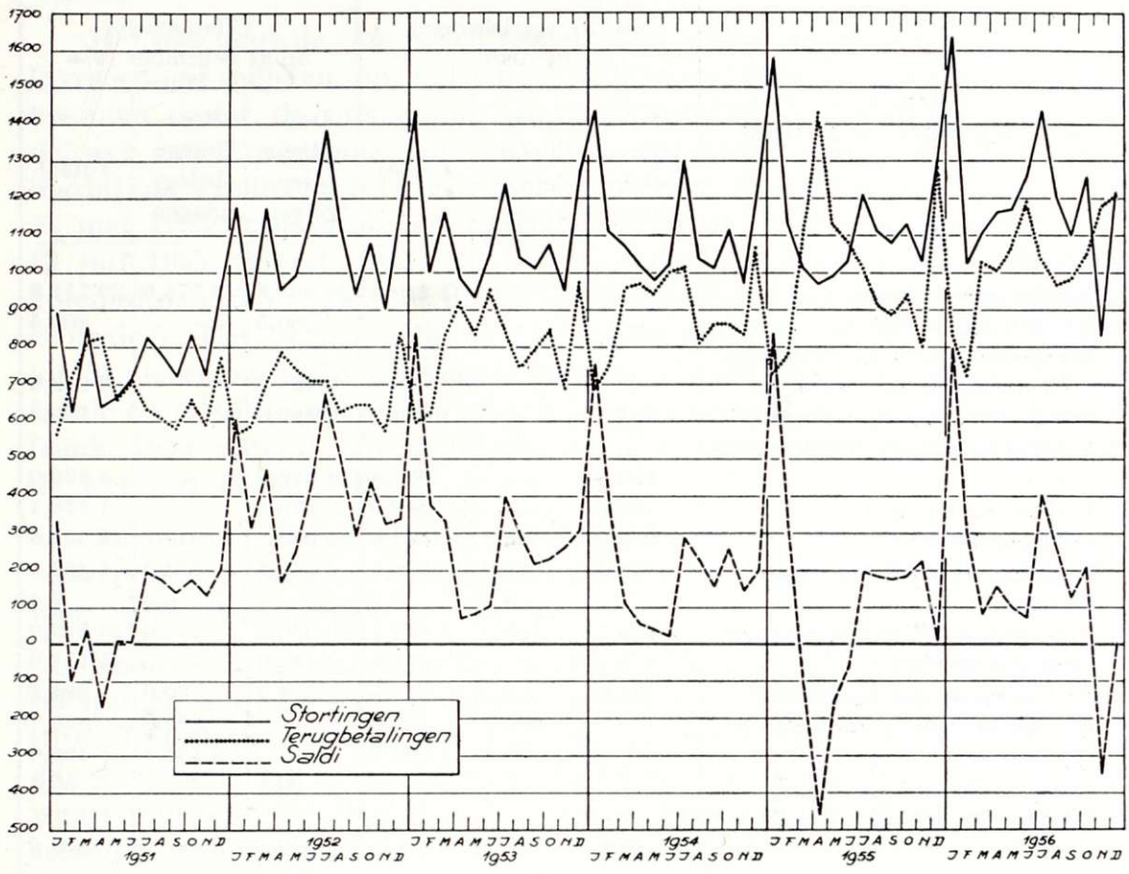

Bron : Algemene Spaar- en Lijfrentekas.

gemene Spaar- en Lijfrentekas beheerd, groeide verder aan : einde 1956 bedroeg het 91 418 miljoen, tegen 85 468 miljoen op het einde van 1955.

Daarenboven was de aangroei van de beleggingen ook sterker dan in 1955 en bereikte 6 223 miljoen frank, tegen 4 535 miljoen het vorige jaar; de rekenwaarde dezer beleggingen beliep 90 817 miljoen frank op 31 december 1956, tegen 84 594 miljoen op het einde van 1955. Het aandeel van de definitieve beleggingen in deze aangroei was 5 930 miljoen; ze stegen bijgevolg van het ene jaar tot het andere met 7,9 %, tegen 6,1 % tijdens het vorige jaar.

Benevens het Dotatiefonds voor oorlogspensioenen, verhoogde op dit terrein vooral de financiering van de waterdistributie, de arbeiders- en goedkope woningen, het landbouwkrediet, het vervoer en verkeer en, in minder sterke mate, van het hypothecair krediet; het industrieel krediet nam nog lichtelijk in omvang af.

Onder de nieuwe verrichtingen van 1955 tot 1956 verdrievoudigen de definitieve beleggingen voor industrieel krediet en verdubbelen voor het

Algemene Spaar- en Lijfrentekas

Algemene staat van de beleggingen

(miljoenen franken)

OBJECT OF FINANCIERINGSVORM	Nieuwe verrichtingen in 1956			Uitstaande op 31 december 1956		
	Definitieve beleggingen	Voorlopige beleggingen	Totaal	Definitieve beleggingen	Voorlopige beleggingen	Totaal
Krediet aan de Staat	1 432,2	—	1 432,2	26 935,8	2 776,0	29 711,8
Krediet aan de Kolonie	—	—	—	200,5	—	200,5
Provinciën, steden en gemeenten, Gemeentekrediet van België	—	—	—	2 882,9	—	2 882,9
Dotatiefonds voor pensioenen	1 204,7	—	1 204,7	7 199,3	—	7 199,3
Vervoer en verkeer (België en Kolonie)	900,8	—	900,8	4 826,0	—	4 826,0
Watervoorziening	400,0	—	400,0	1 376,5	—	1 376,5
Industrieel krediet	289,0	146,3	435,3	4 680,5	319,1	4 999,6
Hypothecair krediet	559,0	11,9	570,9	4 349,7	133,4	4 483,1
Beleningen	—	6,2	6,2	—	9,4	9,4
Arbeiders- en goedkope woningen	3 438,7	166,0	3 604,7	23 650,0	179,0	23 829,0
Landbouwkrediet	871,1	—	871,1	4 111,9	—	4 111,9
Ambachts- en beroepskrediet	191,0	70,0	261,0	354,2	30,0	384,2
Krediet aan schippers en vissers	—	302,6	302,6	—	662,2	662,2
Discontoverrichtingen (a)	—	1 098,2	1 098,2	—	5 408,6	5 408,6
Openbare kassen van lening	—	—	—	60,5	—	60,5
Werken ten voordele van de invaliden	123,0	—	123,0	429,0	—	429,0
Diverse effecten met Staatswaarborg	9,0	—	9,0	64,1	—	64,1
Totaal (b)	**9 418,5**	**1 801,2**	**11 219,7**	**81 120,9**	**9 517,7**	**90 638,6**

Bron : Algemene Spaar- en Lijfrentekas.

(a) Exclusief de discontoverrichtingen ingedeeld onder de rubrieken «hypothecair krediet», « ambachts- en beroepskrediet » en « krediet aan schippers en vissers ».

(b) Exclusief de Schatkistcertificaten op korte termijn, de voorschotten aan het Herdiscontering- en Waarborginstituut en de daggeldleningen.

krediet aan de Staat; de verrichtingen verhogen met 50 % voor de financiering ten behoeve van het vervoer en het verkeer, alsook voor het landbouwkrediet.

2. — *Nationale Maatschappij voor Krediet aan de Nijverheid.*

a) *Verleende kredieten.*

Van 31 december 1955 tot 31 december 1956 steeg het totaal bedrag der door de Nationale Maatschappij voor Krediet aan de Nijverheid verleende kredieten met 2 240 miljoen frank; een jaar terug beliep deze toe-

neming 2 477 miljoen frank. Het aangroeitempo blijft dus aanmerkelijk hoog. In 1956 werd voor een totaal bedrag van 5 288 miljoen frank krediet opgenomen, terwijl de terugbetalingen 3 048 miljoen frank vertegenwoordigden.

Het beschouwde jaar werd gekenmerkt door de uitbreiding van de investeringskredieten op halflange en lange termijn. In de balans van 1955 kwamen onder de uitstaande speciale kredieten slechts de op grond van de wet van 7 augustus 1953 geopende kredieten voor; in 1956 dienen hierbij de kredieten te worden gevoegd, die krachtens de wetten van 31 mei 1955 (oprichting en reëxploitatie van nijverheidspanden) en 12 juli 1955 (investeringen in de steenkolennijverheid, hetzij in de steenkolenmijnen zelf, hetzij in de bij de kolenmijnen behorende elektriciteitscentrales). Het bedrag van de tijdens de periode van 31 december 1955 tot 31 december 1956 uitstaande kredieten werd dan ook van 541 miljoen frank op 2 107 miljoen gebracht, d.i. een verhoging van 1 566 miljoen frank. Deze stijging is grotendeels toe te schrijven aan de toepassing van de wet van 12 juli 1955.

Het bedrag der uitstaande kredieten, bestemd voor de koopvaardij- en vissersvloot, zomede voor de scheepsbouw is toegenomen met 207,6 miljoen, tegen 35,5 miljoen in 1955.

Voor de uitstaande kredieten, door banken of financieringsmaatschappijen gewaarborgd, wordt een accres van 196,5 miljoen frank aangestipt. Ten slotte noteert men voor de uitstaande investeringskredieten, al dan niet verleend op grond van een bijzondere wetgeving, doch niet gewaarborgd door de Staat, noch door een bank of een financieringsmaatschappij, een verhoging ten bedrage van 720 miljoen frank.

De rubriek der herstelkredieten wegens oorlogs- en waterschade geeft een totaal bedrag aan van 2 032 miljoen frank, tegen 2 078 miljoen in 1955.

In tegenstelling met het vorige jaar verminderde de kredietverlening voor handelsdoeleinden met een bedrag van 170,4 miljoen frank voor de financiering van de uitvoer op halflange termijn en met 146,8 miljoen frank voor het handelskrediet op halflange termijn. Laatsgenoemde vermindering is toe te schrijven aan de terugbetalingen op een belangrijke financieringsverrichting voor spoorwegmaterieel.

Tenslotte bedroegen de voorlopige beleggingen en de bankaccepten 3 554 miljoen frank per 31 december 1956, tegen 3 422 miljoen een jaar tevoren. Hieruit blijkt eens te meer dat de invloed van de Nationale Maatschappij voor Krediet aan de Nijverheid op de geldmarkt belangrijk is.

b) *Financiering van de verrichtingen.*

Zoals tijdens het vorige jaar kon de kredietverlening hoofdzakelijk gefinancierd worden door de toeneming van de obligatieleningen, die 1 642 miljoen frank beliep, door de met 820 miljoen gestegen bijkomende uitgifte van kasbons en, tenslotte, door de terugbetaling van vroeger toegestane leningen.

Door de Nationale Kas voor Beroepskrediet verleend beroepskrediet

(miljoenen franken)

JAARTAL	Bedrag
1947	400
1948	476
1949	521
1950	682
1951	417
1952	678
1953	931
1954	1 046
1955	1 126
1956	1 234

Bron : Nationale Kas voor Beroepskrediet.

Verdeling van de in 1956 door de Nationale Kas voor Beroepskrediet verleende kredieten

(miljoenen franken)

SECTOR	Bedrag
Groot- en kleinhandel	245
Voedingsmiddelennijverheid	201
Bouwnijverheid	183
Transport	155
Metaalverwerkende nijverheid	97
Textielnijverheid	76
Andere sectoren	277
Totaal...	**1 234**

Bron : Nationale Kas voor Beroepskrediet.

3. — *Nationale Kas voor Beroepskrediet.*

a) *Verleende kredieten.*

In het jaar 1956 bleven de door de Nationale Kas voor Beroepskrediet verleende kredieten toenemen : de stijging beliep 108 miljoen frank, tegen slechts 80 miljoen in 1955.

Rekening houdend met de terugbetalingen en de kredietvernietigingen zijn de uitstaande kredieten en de kredietverbintenissen gestegen van 3 534 miljoen frank per 31 december 1955 tot 4 004 miljoen frank per 31 december 1956.

Deze kredietverlening droeg hetzelfde kenmerk als tijdens de vorige jaren : in toenemende mate — 77,5 % in 1956, tegen 76,5 % in 1955 — werd het krediet besteed aan de aankoop van materieel, van beroepseigendommen of aan de bouw en de verbouwing van beroepsgebouwen. De overname van handelszaken, de boedelscheidingen, de terugbetaling van beroepsschulden, zomede de vorming van bedrijfskapitaal werden door het saldo gefinancierd. Zoals tijdens de voorgaande jaren namen de kredieten, voorbehouden aan de vorming van bedrijfskapitaal, nog in omvang af : men noteert 12 %, tegen 13 % in 1955.

In verband met de verdeling over de verschillende sectoren weze opgemerkt dat de groot- en kleinhandel lichtelijk het in 1955 verloren terrein inliep. Het bouwbedrijf en, in minder sterke mate, de textielnijverheid, hebben naar verhouding minder kredieten opgeslorpt, terwijl de metaalverwerkende nijverheid en de vervoersector zich integendeel sterk opdrongen.

b) *Financiering van de verrichtingen.*

De kredietverrichtingen op korte termijn werden gefinancierd door de aangroei van de deposito's op zicht en op korte termijn, die van 754

miljoen frank per 31 december 1955 tot 926 miljoen frank per 31 december 1956 stegen.

Ter financiering van de kredietverrichtingen op halflange en op lange termijn werden de eigen geldmiddelen aangesproken, terwijl ook de uitgifte van kasbons, obligaties en deposito's op halflange en op lange termijn in dit verband dient te worden vernoemd. Al deze financieringsmiddelen brachten samen 2 950 miljoen op, tegen 2 575 miljoen in 1955. Dit jaar groeiden de deposito's met een looptijd van meer dan 120 dagen nog veel meer aan en stegen van 186,5 miljoen frank tot 331,5 miljoen frank. Tenslotte werden er in 1956 kasbons en obligaties uitgegeven voor een bedrag dat 228 miljoen frank hoger lag dan in 1955. Het overeenstemmende bedrag van het vorige jaar beliep 249 miljoen.

4. — *Nationaal Instituut voor Landbouwkrediet.*

Het volume der verrichtingen van het Nationaal Instituut voor Landbouwkrediet is in 1956 nog toegenomen ten opzichte van het record in 1955, en zulks niettegenstaande het aantal verrichtingen is gedaald. Dit organisme blijft dus zeer bedrijvig. Daarenboven werd een nieuw fonds in het leven geroepen; het gaat hier om een compensatiefonds voor de lasten betreffende de kredieten die door buitengewone omstandigheden gerechtvaardigd zijn.

In 1956 werden 6 225 kredietaanvragen opgetekend, tegen 7 139 in 1955 en 5 250 in 1954. De gewone verrichtingen, waaronder de kredieten tegen gunstvoorwaarden, met uitsluiting van de door een speciale wet voorziene verrichtingen, bedroegen 5,3 % meer dan in 1955, hoewel tijdens dezelfde periode het aantal leningen met 5,5 % gedaald is.

Het totaal bedrag van het door het Nationaal Instituut voor Landbouwkrediet tot op 31 december 1956 verleend krediet bereikt 1 631 miljoen frank of 159 miljoen frank meer dan een jaar tevoren, terwijl het totaal bedrag der verrichtingen over het jaar 780 miljoen frank bedroeg, tegen 990 miljoen in 1955. De financiering van deze verrichtingen kon vooral gedaan worden dank zij de toeneming van de door het Instituut opgenomen leningen die van 99 miljoen frank in 1955 tot 180 miljoen frank in 1956 gestegen zijn.

5. — *Centraal Bureau voor Hypothecair Krediet.*

a) *Verleende kredieten.*

In 1956 heeft het Centraal Bureau voor Hypothecair Krediet getracht om, binnen het raam van het financieel en economisch Regeringsbeleid, de kredietverlening voor het bouwen te besnoeien. De overigens talrijker aanvragen moesten een selectie ondergaan, waarbij alleen het sociaal belang weerhouden werd.

In de *gewone sector* nam het bedrag der kredietverrichtingen tijdens het jaar 1956 met 135 miljoen frank toe, tegenover 137 miljoen in 1955.

De betalingen beliepen inderdaad 229 miljoen frank, terwijl de aflossingen en terugbetalingen voor 94 miljoen frank in aanmerking komen.

In de sector *herstelkredieten* werden de kredieten van het voorlopig juridisch stelsel verder overgebracht naar het « wettelijk stelsel » (1), zodat het bedrag der onder het voorlopig juridisch stelsel verleende kredieten in 1956 met 413 miljoen frank verminderde, tegen een achteruitgang van 323 miljoen een jaar tevoren. Het totaal bedrag der uitstaande kredieten « wettelijk stelsel » steeg van 957 miljoen frank in 1955 tot 1 155 miljoen frank in 1956, dit is een vermeerdering van 198 miljoen frank. In globo valt dus een vermindering aan te stippen, die het versneld tempo van de vereffening der oorlogsschade — althans ten behoeve van particulieren — weerspiegelt.

b) *Financiering van de verrichtingen.*

Het Bureau moest in 1956 niet alleen de nieuwe kredieten financieren, maar eveneens een verhoging van zijn effectenportefeuille ten bedrage van 204 miljoen frank. Deze verhoging is toe te schrijven aan het feit dat het Bureau, tot delging van de herstelkredieten, betaald werd in obligaties van de Zelfstandige Kas voor Oorlogsschade, waarvan het, wegens de heersende beursverhoudingen, slechts 60 miljoen kon te gelde maken.

Als financieringsmiddelen kunnen worden opgesomd : de aanwending van eigen gelden, de opbrengst van de terugbetaling op vroeger verleende kredieten en, tenslotte, de uitgifte van kasbons en obligaties voor een bedrag van 316 miljoen frank.

(1) Zie *De Belgische economie in 1955,* op. cit., blz. 275.

HOOFDSTUK IV

VERZEKERINGEN

In 1956 hebben de privé-verzekeringen uitbreiding genomen en dit gold zowel voor de vormen onder wettelijk toezicht als voor die welke niet aan een specifieke wetgeving onderworpen zijn.

De wet van 1 juli 1956 (1) verplicht ieder eigenaar van een motorrijtuig tot verzekering tegen de burgerlijke aansprakelijkheid, waartoe het gebruik van een voertuig op de openbare weg aanleiding kan geven.

Het vreedzaam gebruik van de kernenergie doet voor de verzekeringssector nieuwe problemen rijzen. De hieraan verbonden risico's zullen zich blijkbaar snel op wereldschaal uitbreiden en zullen ook buiten de landsgrenzen gedekt worden. De Beroepsvereniging der Belgische en Buitenlandse Verzekeringsondernemingen in België werkzaam, liet zich met deze kwestie in en een Voorlopig Comité kreeg opdracht, zowel de technische problemen als de betrekkingen met gelijkaardige beroepsorganisaties in het buitenland, grondig te bestuderen.

Verder besteedde de O.E.E.S. aandacht aan de wettelijke bepalingen, zomede aan de administratieve geplogenheden, die in de lidstaten toepassing vinden; door het Subcomité voor de Verzekeringen (Gemengd Comité voor Intra-Europees Handelsverkeer en Intra-Europese Betalingen) werd een verslag opgesteld.

§ 1. — LEVENSVERZEKERINGEN

Alhoewel minder sterk dan tijdens de vorige jaren, toch is de levensverzekering in 1956 nog toegenomen; deze tragere vooruitgang moet toegeschreven worden aan een afneming van het aantal contracten met enige premie bij de groepsverzekeringen.

1. — *Wiskundige reserves.*

In vergelijking met het bedrag van het vorige jaar, beloopt de verhoging van de wiskundige reserves 12 % voor de Belgische en 11 % voor

(1) *Belgisch Staatsblad* van 15 juli 1956.

Levensverzekeringen

Wiskundige reserves (a)

(miljoenen franken)

OMSCHRIJVING	1954	1955	1956
Belgische vennootschappen :			
Belgische franken	17 347	19 677	22 055
Buitenlandse vennootschappen :			
Belgische franken	5 977	6 672	7 431

Bron : Ministerie van Economische Zaken, Dienst voor Inspectie der Verzekeringen.

(a) Omvat de reserves voor te regelen sinisters, de reserves voor de deelneming in de winsten, de verdelingsfondsen, alsook de reserves voor de contracten onderschreven in vreemde munt.

de buitenlandse maatschappijen, tegen 13 % en 12 % in 1955 en 13 % en 11 % in 1954.

Ten opzichte van 1938 (1) heeft de nominale waarde van de wiskundige reserves in 1956 de coëfficiënt 9,5 bereikt, tegen 4,5 in 1950 en 6,7 in 1953.

Rekening houdend met de muntontwaarding werd, sedert de wet van 10 november 1953 (2) op de vrijstelling van belastingen, de uitbreiding van deze vorm van het sparen versneld.

2. — *Geïnde premiën.*

Levensverzekeringen

Geïnde premiën

(miljoenen franken)

OMSCHRIJVING	1954	1955	1956
Belgische vennootschappen.....	3 126,7	3 516,1	3 723,4
Buitenlandse vennootschappen ..	1 154,1	1 238,2	1 332,7

Bron : Ministerie van Economische Zaken, Dienst voor Inspectie der Verzekeringen.

De door de levensverzekeringsmaatschappijen geïnde premiën bedragen 5,06 miljard frank, tegen 4,75 miljard frank in 1955. Er is dus een verhoging van 6 %, tegen 11 % in 1955, waarbij de Belgische en de buitenlandse maatschappijen respectievelijk 6 % en 8 % voor hun rekening nemen, tegen 13 % en 7 % in 1955.

3. — *Activa-tegenwaarden van de wiskundige reserves.*

Krachtens de wet zijn de activa-tegenwaarden van de wiskundige reserves, bij bijzonder voorrecht bestemd voor de liquidatie van de onderschreven verzekeringsverrichtingen en worden teruggevonden op het actief van de ondernemingsbalans.

Van het ene jaar tot het andere tekenden de hypothecaire leningen en de obligaties van Belgische maatschappijen in absolute waarde de sterkste

(1) In 1938 bedroegen de wiskundige reserves 3 099 659 000 F.

(2) *Belgisch Staatsblad* van 3 december 1953.

Levensverzekeringen

Waarden tot dekking van de wiskundige reserves

(miljoenen franken)

AARD DER WAARDEN	1954	1955	1956
Belgische vennootschappen :			
Belgische overheidseffecten, effecten door de Belgische Staat gewaarborgd, effecten van vennootschappen door Belgisch-Kongo gewaarborgd	2 055,7	2 383,7	2 709,4
Obligaties, Gemeentekrediet, Nijverheidskrediet, N.M.B.S., N.M.K.N., Belgische provincies en gemeenten	3 718,0	4 412,7	4 584,7
Obligaties van Belgische vennootschappen	4 646,8	4 776,8	5 451,6
Aandelen van Belgische vennootschappen	1 463,7	1 751,9	1 978,5
Buitenlandse overheidseffecten, effecten door vreemde staten gewaarborgd	140,4	244,9	456,1
Polisbeleningen	627,0	698,9	749,8
Onroerende goederen	597,7	624,6	720,9
Hypothecaire leningen	3 837,8	4 389,4	5 092,5
Speciën en diversen	397,2	554,1	402,3
Buitenlandse vennootschappen :			
Belgische overheidseffecten, effecten door de Belgische Staat gewaarborgd, effecten van vennootschappen door Belgisch-Kongo gewaarborgd	1 886,4	2 086,7	2 199,8
Obligaties, Gemeentekrediet, Nijverheidskrediet, N.M.B.S., N.M.K.N., Belgische provincies en gemeenten	1 575,6	1 705,7	1 748,5
Obligaties van Belgische vennootschappen	397,8	420,5	479,5
Aandelen van Belgische vennootschappen	320,9	456,4	456,2
Buitenlandse overheidseffecten, effecten door vreemde staten gewaarborgd	122,0	103,9	146,8
Polisbeleningen	278,5	296,7	308,5
Onroerende goederen	569,3	629,1	745,4
Hypothecaire leningen	986,2	1 105,1	1 320,5
Speciën en diversen	36,3	52,1	53,9

Bron : Ministerie van Economische Zaken,
Dienst voor Inspectie der Verzekeringen.

stijging aan; in percentage komt de toeneming van de categorie « Buitenlandse overheidseffecten, effecten door vreemde staten gewaarborgd », vooraan.

§ 2. — KAPITALISATIE

De tijdens 1956 opgetekende resultaten vergen geen bijzondere commentaar. De oriëntering van de kapitalisatie naar contracten met enige premie, wordt sedert 1951 bevestigd (1).

(1) Zie *De Belgische economie in 1951*, op. cit., blz. 228.

Kapitalisatieverrichtingen

(miljoenen franken)

OMSCHRIJVING	1954	1955	1956
Geïnde premiën	**71,8**	**70,4**	**68,8**
Nominale waarde der onderschreven contracten :			
Zuivere kapitalisatie	955,9	966,1	968,1
Bouwkapitalisatie	165,4	136,8	117,1
Totaal ...	**1 121,3**	**1 102,9**	**1 085,2**
Wiskundige reserves :			
Zuivere kapitalisatie	349,6	355,5	364,4
Bouwkapitalisatie	73,8	68,8	65,5
Totaal ...	**423,4**	**424,3**	**429,9**
Waarborg	4,6	5,2	5,5
Algemeen totaal ...	**428,0**	**429,5**	**435,4**

Bron : Ministerie van Economische Zaken,
Dienst voor Inspectie der Verzekeringen.

De nominale waarde van de in zuivere kapitalisatie onderschreven contracten met enige premie bedraagt inderdaad 158,9 miljoen frank, tegen

Kapitalisatieverrichtingen

Waarden tot dekking van de wiskundige reserves

(miljoenen franken)

OMSCHRIJVING	1954	1955	1956
Belgische overheidseffecten en waarden door de Staat gewaarborgd	105,6	108,5	102,5
Waarden door de Kolonie gewaarborgd	1,2	1,5	1,4
Obligaties parastatale instellingen	28,2	26,4	32,1
Obligaties provincies en gemeenten	3,5	4,5	4,2
Obligaties Belgische vennootschappen	1,8	2,8	2,8
Aandelen Belgische vennootschappen	—	1,1	1,1
Onroerende goederen	7,3	7,6	6,9
Hypothecaire leningen	270,1	266,6	275,7
Polisbeleningen	3,9	2,6	2,4
Speciën	1,6	—	—
Diversen (a)	6,6	9,8	6,7
Totaal ...	**429,8**	**431,4**	**435,8**

Bron : Ministerie van Economische Zaken,
Dienst voor Inspectie der Verzekeringen.

(a) De onder de rubriek *Diversen* opgenomen waarden bestaan hoofdzakelijk uit niet afgeloste aanwervingskosten.

151,5 miljoen frank in 1955; voor de contracten met periodieke premie wordt een toeneming van 809 miljoen frank geboekt, tegen 814 miljoen frank in 1955. De nominale waarde van de in bouwkapitalisatie onderschreven contracten neemt regelmatig af.

§ 3. — HYPOTHECAIRE LENINGEN DOOR PRIVÉ-INSTELLINGEN VOOR HYPOTHECAIR KREDIET

De toeneming van de hypothecaire leningen met tussenkomst blijft aanhouden. Bij de « waarborgen » wordt een lichte daling waargenomen, die echter ten volle wordt gecompenseerd door de verhoging van de « reconstitutiefondsen ».

Voor de hypothecaire leningen zonder tussenkomst wordt de toestand

Hypothecaire leningen

(miljoenen franken)

OMSCHRIJVING	1954	1955	1956
Hypothecaire leningen met tussenkomst :			
Nominale waarde der leningen	**805,4**	**840,0**	**883,9**
Reconstitutiefonds	124,9	134,1	135,7
Waarborg	2,1	2,4	2,3
Totaal ...	**127,0**	**136,5**	**138,0**
Hypothecaire leningen zonder tussenkomst :			
Te vereffenen saldo	**15 898,6**	**18 272,7**	**21 369,0**

Bron : Ministerie van Economische Zaken,
Dienst voor Inspectie der Verzekeringen.

Hypothecaire leningen met tussenkomst

Waarden tot dekking van de wiskundige reserves

(miljoenen franken)

OMSCHRIJVING	1954	1955	1956
Belgische overheidseffecten	16,4	17,7	18,7
Obligaties parastatale instellingen	2,4	3,8	3,8
Effecten door de Kolonie gewaarborgd	0,1	0,5	0,6
Obligaties provincies en gemeenten	1,5	1,6	0,5
Onroerende goederen	7,7	7,2	7,8
Hypothecaire leningen	104,0	109,6	113,7
Diversen (a)	0,2	0,7	0,2
Totaal ...	**132,3**	**141,1**	**145,3**

Bron : Ministerie van Economische Zaken,
Dienst voor Inspectie der Verzekeringen.

(a) De onder de rubriek *Diversen* opgenomen waarden bestaan hoofdzakelijk uit niet afgeloste aanwervingskosten.

Verplichte verzekering der vervoerders met autovoertuigen

(miljoenen franken)

OMSCHRIJVING	Openbare autobusdiensten, speciale autobusdiensten, autocardiensten			Taxi's en huurauto's			Vervoer van zaken voor rekening van derden			Vervoer van zaken voor eigen rekening		
	1954	1955	1956	1954	1955	1956	1954	1955	1956	1954	1955	1956
Rechtstreekse zaken :												
Aantal verzekerde voertuigen (a)	3,3	3,7	3,9	6,5	6,7	6,8	17,9	18,2	19,3	187,3	203,2	220,9
Uitgegeven premiën	51,1	53,1	61,1	35,4	36,3	37,8	132,7	147,8	167,0	615,3	656,5	706,4
Bedrag der betalingen voor sinisters (b)	30,2	35,1	33,9	26,2	30,8	30,6	91,4	99,4	102,3	332,7	376,7	449,0
Raming der nog te regelen sinisters	67,4	66,3	78,3	53,7	58,8	62,9	151,6	173,7	207,5	583,1	695,3	763,6
Reserves voor lopende risico's	4,3	4,7	5,2	11,8	12,3	13,4	48,5	54,2	64,0	252,9	267,0	290,2
Betaalde commissielonen	8,5	9,4	10,1	5,8	5,8	6,2	23,0	25,6	29,1	128,2	138,1	153,9
Algemene onkosten	8,3	8,9	9,9	5,6	5,6	6,2	20,4	22,2	26,6	93,5	97,4	111,0
In herverzekering afgestane zaken :												
Afgestane premiën	9,9	11,4	14,3	9,8	9,9	11,1	49,3	55,4	60,0	225,6	243,4	250,9
Ontvangen commissielonen	2,9	3,7	4,0	2,6	2,7	3,1	13,4	15,9	15,4	68,7	74,4	70,9
Aandeel der herverzekeraars in de geregelde sinisters	10,7	10,1	12,0	6,4	9,5	10,8	44,9	47,2	41,4	128,0	155,4	173,7
Aandeel der herverzekeraars in reserve voor nog te regelen sinisters	35,4	37,6	38,5	21,7	27,3	28,6	69,8	79,4	91,6	250,0	307,2	335,5
Aandeel der herverzekeraars in reserve voor lopende risisco's	1,2	1,3	1,5	2,9	2,9	3,3	15,9	18,2	18,5	83,4	89,8	85,5
In herverzekering ontvangen zaken :												
Ontvangen premiën	6,1	5,4	6,7	2,5	3,5	2,6	8,3	9,8	10,9	18,7	20,8	23,0
Betaalde commissielonen	1,8	1,6	2,0	0,7	0,9	0,8	2,5	2,8	3,3	6,4	6,8	7,5
Aandeel in de geregelde sinisters	3,7	6,7	8,0	2,1	3,2	3,5	5,6	6,4	7,3	10,3	10,5	14,5
Aandeel in reserve voor nog te regelen sinisters	21,4	22,6	24,2	8,9	10,6	10,8	6,9	8,9	10,4	15,7	18,5	23,2
Aandeel in reserve voor lopende risico's	1,1	0,8	0,7	0,9	1,1	0,9	3,3	4,0	4,4	8,2	9,2	10,3

(a) Duizenden eenheden.
(b) Tijdens het betrokken jaar.

Bron : Ministerie van Economische Zaken, Dienst voor Inspectie der Verzekeringen.

ook nog dit jaar gekenmerkt door een recordaangroei van het « te vereffenen saldo ». De stijging beloopt inderdaad 3 100 miljoen, terwijl het bedrag van het vorige jaar — zijnde 2 374 miljoen — nooit tevoren werd bereikt.

§ 4. — VERPLICHTE VERZEKERING TEGEN BURGERLIJKE VERANTWOORDELIJKHEID VOOR DE ONDERNEMINGEN VAN VERVOER MET AUTOVOERTUIGEN

Onderhavige rubriek is opgebouwd uit elementen van dezelfde aard als tijdens de vorige jaren : de wet van 1 juli 1956, die de verplichte verzekering niet alleen beperkt tot ondernemingen van vervoer, maar haar tevens uitbreidt tot alle eigenaars van motorrijtuigen, is inderdaad slechts met ingang van 1 januari 1957 (1) van toepassing op sommige categorieën voertuigen.

De crisis in de benzinevoorziening van West-Europa, veroorzaakt door de gebeurtenissen om Suez, is geenszins merkbaar bij de verplichte verzekering der ondernemingen van vervoer met autovoertuigen. In vergelijking met het vorige jaar houdt de algemene toeneming aan; alhoewel aanzienlijker dan in 1955 voor het vervoer van zaken, bleek zij niettemin minder sterk voor autobussen en taxi's.

Verplichte verzekering der vervoerders met autovoertuigen

Waarden tot dekking van de wiskundige reserves

(miljoenen franken)

OMSCHRIJVING	1954	1955	1956
Belgische overheidseffecten	269	419	570
Effecten door de Kolonie gewaarborgd	13	14	30
Parastatale instellingen	119	190	220
Parastatale kredietinstellingen	43	94	122
Provinciën en gemeenten	35	52	63
Buitenlandse overheidseffecten	9	4	9
Onroerende goederen	41	63	101
Hypothecaire leningen	19	98	108
Obligaties van Belgische vennootschappen	31	59	62
Aandelen van Belgische vennootschappen	31	98	158
Speciën	43	176	53
Diversen	24	126	16
Totaal ...	**677**	**1 393**	**1 512**

Bron : Ministerie van Economische Zaken,
Dienst voor Inspectie der Verzekeringen.

(1) Koninklijk besluit van 22 december 1956 (*Belgisch Staatsblad* van 26-27-28 december 1956).

VIERDE DEEL

Prijzen en Inkomens

HOOFDSTUK ÉÉN

PRIJZEN

Het blijkt moeilijk in de evolutie van de prijzen in 1956 een eenvormige tendentie te ontdekken, zelfs tijdens de periode welke de Suez-crisis voorafging. Een speculatief oplopen der prijzen is tijdens de huidige conjunctuurcyclus achterwege gebleven.

Het vooruitlopen van de produktie van grondstoffen op de vraag verwekte in de loop van de eerste maanden van 1956 een omslag in de tendentie van de prijzen van de meeste grondstoffen, tot in november de vraag plots opliep en zeer grote hoeveelheden grondstoffen uit de producentenvoorraden naar de consumentenvoorraden overgingen, hetgeen gepaard is gegaan met prijsstijgingen. De crisis was evenwel kortstondig en omstreeks midden december gingen vele grondstoffenprijzen reeds over hun hoogtepunt heen.

In de geïndustrialiseerde landen van het Westen was reeds einde 1955 de sociale spanning toegenomen en ook in België zijn de loonkosten in 1956 vrij sterk opgelopen, o.m. door de invoering van een verkorte werktijd, hetgeen samen met enkele andere factoren de produktiekosten deed stijgen. Naarmate het zwaartepunt van de conjunctuurexpansie van de kapitaalgoederensector verschoof naar de verbruiksgoederensector verplaatste ook de prijsdruk zich in dezelfde richting, hetgeen tot uiting kwam in geleidelijk stijgende kleinhandelsprijzen, wat door de koppeling van de lonen aan het indexcijfer der kleinhandelsprijzen in vele bedrijfstakken loonsverhoging heeft veroorzaakt.

De sterkste druk op de kleinhandelsprijzen ging echter uit van de al dan niet specifiek als dusdanig beschouwde dienstprestaties en bovendien waren de hamsteraankopen en de tijdelijke schaarste in november en december aanleiding tot verruiming van de brutowinstmarges.

Naarmate de bedreiging van de prijsstabiliteit ernstiger werd, heeft de Regering haar controlemiddelen op de evolutie der prijzen versterkt en heeft zij meermaals gewaarschuwd tegen ongebreidelde prijsstijging. Tegen het einde van het jaar heeft zij daadwerkelijk ingegrepen, o.m. door verlaging van enkele kostprijsverhogende belastingen en zelfs door prijszetting.

Terwijl blijkt dat het niveau der prijzen in België niet sterker is opgelopen dan zulks in de omliggende landen doorgaans het geval geweest is,

Prijs- en loonindexcijfers in enkele landen

(1953 = 100)

LAND	Indexcijfer der kleinhandelsprijzen of der levensduurte			Indexcijfer der groothandelsprijzen			Bruto-uurlonen (a)		
	1955	1956		1955	1956		1955	1956	
	Jaar-gemiddelde	Jaar-gemiddelde	Einde jaar	Jaar-gemiddelde	Jaar-gemiddelde	Einde jaar	Jaar-gemiddelde	Jaar-gemiddelde	Einde jaar
België	102	104	105	101	104	106	102	118	121
Verenigde Staten van Amerika . . .	100	102	103	101	104	106	107	112	115
Verenigd Koninkrijk .	106	112	114	103	108	110	114	123	123
Frankrijk	101	103	103	98	103	104	114	123	127
West-Duitsland . . .	102	105	106	101	102	105	109	119	122
Nederland	106	109	110	102	104	107	116	120	123

Bron : Organisatie voor Europese Economische Samenwerking.

(a) In de fabrieksnijverheid.

kan niet hetzelfde gezegd worden van de lonen. De relatieve beperktheid van de stijging der groothandelsprijzen wijst er echter op dat de ondernemingen de stijging van de loonkosten niet integraal in hun verkoopprijzen hebben doorgerekend, terwijl het inkomen der bezoldigde arbeiders niet in dezelfde verhouding is gestegen als de loonkosten, hetgeen de inflatoire druk beperkt heeft.

AFDELING I. — PRIJSPOLITIEK

De gebeurtenissen van 1956 zijn geen aanleiding geweest om de prijspolitiek grondig te wijzigen, doch de groeiende spanning en vooral de door de Suez-crisis uitgelokte hausse-neiging waren aanleiding tot verscherping van de controle. Hiertoe werd de termijn van drie dagen voor het mededelen aan de terzake bevoegde administratieve dienst van een voorgenomen prijsverhoging van een aantal produkten op tien dagen (1) gebracht en nadien op één en twintig dagen (2). Bovendien werd deze verplichting uit-

(1) Ministerieel besluit van 7 februari 1956 (*Belgisch Staatsblad* van 9 februari 1956).

(2) Ministerieel besluit van 25 september 1956 (*Belgisch Staatsblad* van 1-2 oktober 1956).

gebreid tot een groter aantal produkten (1). Hieronder vallen sedert de laatste aanvulling van de lijst een aantal voedingswaren, verschillende andere ruim verbruikte goederen (tabak, zeep, verf, vernis, enz.), schoeisel, textielwaren, vele duurzame verbruiksgoederen (huishoudapparaten), bouwmaterialen, enkele scheikundige produkten, bepaalde dienstprestaties en in het algemeen alle merkartikelen waarvan de kleinhandelsprijs door de fabrikant of importeur wordt opgelegd. De vrij pragmatisch opgestelde lijst omvat thans een groot aantal goederen waarvan de prijsevolutie een belangrijk element is van de levensduurte of waarvan de prijzen speculatieve hausses kunnen ondergaan.

Wegens het heersende prijsklimaat heeft de Prijzendienst een groot aantal aanvragen om prijsverhoging te behandelen gekregen. Deze werden in aanwezigheid van de betrokken partijen onderzocht door de Prijzencommissie, die hierdoor een psychologische rem werd op de prijsstijging. De meeste aanvragen werden gewettigd door de stijging van de prijzen der steenkolen en der grondstoffen, waaronder vooral de olie, en door de stijging van de lonen.

Sommige aanvragen tot prijsverhoging werden ingewilligd, doch in andere gevallen werd de verhoging beperkt of gespreid in de tijd of zelfs geweigerd. De verhoging van de prijzen van de sigaretten en de rooktabak werd uiteindelijk beperkt dank zij de vermindering van de omzetbelasting (2).

Het doorrekenen aan de verbruiker van de toegelaten verhogingen van de prijs af fabriek werd zoveel mogelijk beperkt door behoud van een naar verhouding of zelfs absoluut dezelfde handelsmarges.

In de overtuiging dat het aanvaarden van prijsstijgingen geenszins op mechanische verschijnselen berust doch veel meer een psychologisch proces is, heeft de Regering een eerste maal op 7 mei gewaarschuwd tegen onverantwoorde prijsverhogingen. Bij een tweede dringende waarschuwing op 19 oktober, bevat in een Regeringsverklaring betreffende de prijs- en loonpolitiek, werden een aantal ontwerpen bekendgemaakt, die vaste vorm hebben aangenomen in het wetsontwerp n^{r} 639 (3). Zonder tot algemene prijszetting over te gaan heeft de Regering een strakkere houding aangenomen en werden de aanvragen tot prijsverhoging met meer strengheid onderzocht.

Tijdens de laatste maanden van het jaar werden maximumprijzen vastgesteld voor rund- en varkensvlees (4), doch dank zij een overeenkomst

(1) Ministerieel besluit van 16 februari 1956 (*Belgisch Staatsblad* van 20-21 februari 1956), ministerieel besluit van 12 juni 1956 (*Belgisch Staatsblad* van 24 juni 1956) en ministerieel besluit van 25 september 1956 (*Belgisch Staatsblad* van 1-2 oktober 1956).

(2) Ministerieel besluit van 16 januari 1956 (*Belgisch Staatsblad* van 18 januari 1956) en ministerieel besluit van 24 maart 1956 (*Belgisch Staatsblad* van 26-27 maart 1956).

(3) Wet van 12 maart 1957 (*Belgisch Staatsblad* van 14 maart 1957).

(4) Ministerieel besluit van 19 oktober 1956 (*Belgisch Staatsblad* van 21 oktober 1956).

met de beroepsvereniging waarbij drie vierde der slagers aangesloten zijn, kon deze strakke reglementering weldra vervangen worden door de vaststelling van maximumwinstmarges (1). Gelijkaardige omstandigheden leidden tot versoepeling van de reglementering van de steenkolenhandel, waar een strakke vaststelling van de handelsmarges vervangen werd door de binding aan de op een bepaald tijdstip bestaande toestand (2).

Tegelijkertijd met de beperking der winstmarges in het slagersbedrijf werd de slachttaks verminderd (3), terwijl bovendien de invoerrechten, de omzetbelasting en het accijnsrecht op de verkoop van een aantal voedingswaren en textielprodukten en op de tabak (4) tijdelijk verlaagd werden teneinde prijsstijging tegen te gaan, doch de weerslag van de Suezcrisis heeft in vele gevallen de behaalde resultaten beperkt.

De richtprijzen van de landbouwprodukten zijn grosso modo op hetzelfde peil gebleven als het jaar tevoren, behalve dat de richtprijs van de tarwe, die in 1955 wegens de overvloedige oogst verlaagd was geweest, opnieuw met 20 F verhoogd werd tot 470 F.

AFDELING II. — EVOLUTIE DER PRIJZEN

§ 1. — GRONDSTOFFENMARKTEN

Ofschoon het verbruik van grondstoffen tijdens het beschouwde jaar traag doch gestadig is toegenomen en de hoogconjunctuur zich tot nieuwe sectoren als de textielindustrie heeft uitgebreid, hebben de noteringen der grondstoffen op de wereldmarkt, zelfs vóór het uitbreken van de eigenlijke Suez-crisis, geen eenvormige evolutie doorgemaakt.

De prijzen der minerale grondstoffen hebben doorgaans hun in 1954 of 1955 ingezette stijging voortgezet tijdens de eerste twee maanden van

(1) Ministerieel besluit van 23 november 1956 (*Belgisch Staatsblad* van 24 november 1956).

(2) Ministerieel besluit van 19 oktober 1956 (*Belgisch Staatsblad* van 21 oktober 1956) en ministerieel besluit van 16 november 1956 (*Belgisch Staatsblad* van 19-20 november 1956).

(3) Koninklijk besluit van 23 oktober 1956 (*Belgisch Staatsblad* van 24 oktober 1956).

(4) Koninklijk besluit van 9 juni 1956 (*Belgisch Staatsblad* van 14 juni 1956); koninklijk besluit van 23 oktober 1956 (*Belgisch Staatsblad* van 24 oktober 1956); ministerieel besluit van 23 oktober 1956 (*Belgisch Staatsblad* van 29-30 oktober 1956); ministerieel besluit van 26 oktober 1956 (*Belgisch Staatsblad* van 10 november 1956); ministerieel besluit van 31 oktober 1956 (*Belgisch Staatsblad* van 2-3-4 november 1956); koninklijk besluit van 14 november 1956 (*Belgisch Staatsblad* van 18 november 1956); koninklijk besluit van 14 december 1956 (*Belgisch Staatsblad* van 17-18 december 1956).

het jaar, doch nadien trad algemeen een daling in welke zich in enkele gevallen tot in oktober heeft voortgezet. De oorzaken van deze omkeer liggen blijkbaar in de in vele importlanden opgelegde kredietbeperkingen, waardoor het aanhouden van grote voorraden door de verbruikers financieel verzwaard werd, en in het opdrijven van de grondstoffenproduktie welke gevolgd is op de stijging van de prijzen sedert 1954. De spanning volgend op de nationalisering van het Suez-kanaal door de Egyptische Regering op 25 juli, compenseerde evenwel de te verwachten zomerflauwte en de prijzen van enkele grondstoffen, waaronder vooral de aardolie, zijn toen ingevolge de toegenomen vraag weer gestegen. Bij het uitbreken van de militaire operaties in Egypte was de markt der grondstoffen weer vrij zwak en de last van het aanhouden van voorraden werd geleidelijk door de verbruikers op de producenten afgeschoven, zonder dat deze evolutie evenwel ver gevorderd was. Bij het begin van het najaar werd de markt der non-ferrometalen gedrukt toen de Amerikaanse « Office of Defense Mobilisation » bekendmaakte dat de strategische voorraad het in 1952 vastgestelde volume bereikt had. Zo begonnen bij het begin van de herfst de prijzen van zink en lood af te brokkelen, terwijl koper reeds in maart over zijn hoogtepunt heen gegaan was.

Nochtans zijn de prijzen van sommige produkten vrij sterk gestegen : de prijzen van aluminium lagen in oktober reeds 11 % hoger dan in januari, en de prijzen van het schroot zijn wegens de toenemende expansie van de staalproduktie praktisch onafgebroken blijven stijgen, afgezien van een door de staking in Amerika veroorzaakte inzinking. Ook de vraag naar benzine is blijven toenemen en de ongewoon strenge winter had de vraag naar stookolie sterk opgedreven. Bovendien ondergingen de prijzen van de aardolie de weerslag van de moeilijkheden om het Suez-kanaal, zodat de stijging van januari tot oktober reeds meer dan 20 % bedroeg, tegen slechts 4 % doorheen gans het jaar 1955.

In tegenstelling tot de flauwte der minerale grondstoffen, zijn de prijzen der landbouwprodukten ook vóór de Suez-crisis doorgaans vrij vast gebleken. Als oorzaken komen hiervoor in aanmerking vooreerst de harde winter en de slechte oogst in Europa, doch ook de politiek tot verhoging van het inkomen der landbouwbevolking welke de presidentsverkiezing in de Verenigde Staten is voorafgegaan en waartoe, enerzijds, de afzet van het produktie-overschot in de onderontwikkelde landen bevorderd werd en, anderzijds, door het verlenen van toelagen de beperking der bezaaide oppervlakte nagestreefd werd. Bovendien werden de prijzen misschien ook gesteund door de beperking van het afbetalingskrediet in vele landen, waarop de vraag andere consumptievoorwerpen heeft gezocht en gevonden, meer bepaald in textielwaren.

De optimistische vooruitzichten van de wolverwerkende nijverheid hebben de wolmarkt een fundamentele hausse-tendentie gegeven, niettegenstaande de produktie 20 % groter was dan vijf jaar tevoren : de prijzen lagen in oktober reeds ongeveer 20 % hoger dan in januari. De katoenmarkt bleef aanvankelijk vast, doch de prijzen daalden tot het peil van 1955 toen bleek dat de produktie de vraag overtrof, niettegenstaande

de beperking van de bezaaide oppervlakte in de Verenigde Staten en de verkoop in het buitenland van de hoog opgelopen voorraden.

De tendentie van de rubbermarkt was zoals steeds fundamenteel onregelmatig. Het toenemend verbruik van synthetische rubber weegt op de markt. Na een dieptepunt in december 1955 en januari 1956 is koffie gestegen en in augustus-september lagen de prijzen bijna 20 % hoger dan in januari. Cacao is van februari 1955 tot april 1956 met 50 % gedaald; het aanbod is zeer onelastisch en de verwerkende nijverheid had grote voorraden opgedaan tegen hoge prijzen.

In november is de wereldmarkt geheel onder invloed gekomen van de internationale spanning welke de gebeurtenissen in Egypte en Hongarije vergezelde. Wegens de sluiting van het Suez-kanaal was de weerslag ervan op vele goederenmarkten scherper dan bij het uitbreken van de oorlog in Korea, doch het hoge peil van de grondstoffenproduktie, de aanwezigheid van ruime voorraden bij producenten en verbruikers en vooral het uitblijven van strategische voorraadaankopen vanwege Regeringsorganismen, zoals dit tijdens de oorlog in Korea gebeurd is, hielden de prijsstijging van vele goederen binnen tamelijk enge perken. De internationale ontspanning is bovendien spoedig ingetreden en van midden december af trad een prijsdaling in.

Sterke stijgingen, waarop niet spoedig een terugloop volgde, deden zich evenwel voor daar waar de kopers op dat ogenblik prijsdaling verwacht hadden en bijgevolg over weinig voorraad beschikten. Dit was het geval met rubber, thee en jute en zelfs met suiker, een produkt dat niet door het Suez-kanaal vervoerd wordt, doch waarvan in de verbruikerslanden geen grote voorraden bestonden.

De hevigste reacties steunden op technische gronden : de vrachtprijzen, die reeds sedert lang stegen zijn ingevolge het plots verwekte tekort aan scheepsruimte sterk opgelopen, doch vanaf midden december zette de daling in. De aardolie is ingevolge de beperking van het aanbod en de sterk gestegen transportkosten eveneens sterk opgelopen. Bovendien werd de produktie op het Amerikaanse continent slechts aarzelend verhoogd, terwijl reeds om seizoenredenen een stijging te verwachten viel.

§ 2. — BELGISCHE GROOTHANDELSPRIJZEN

1. — *Algemeen overzicht.*

De Belgische groothandelsprijzen ondergingen, enerzijds, de evolutie van de grondstoffenmarkten, doch, anderzijds, groeide van binnen uit een hausse-neiging, gesteund op de stijgende kosten, vooral de arbeidskosten en de brandstofkosten, tijdelijk versterkt door de sterk opgelopen vrachtprijzen bij de invoer van Amerikaanse steenkolen. Doordat beide elkaar veelal tegengestelde factoren niet gelijktijdig met dezelfde intensiteit optraden, waarbij de druk der kostprijzen met de tijd groeide, vallen in de evolutie der groothandelsprijzen drie fasen te onderscheiden.

Tijdens de eerste maanden van het jaar werd de stijgende evolutie

Indexcijfers van de groothandelsprijzen

(1953 = 100) (a)

TIJDVAK	Algemeen indexcijfer	Landbouwprodukten			Nijverheidsprodukten					
		Naar herkomst		Algemeen indexcijfer	Naar herkomst		Naar de graad van verwerking			Algemeen indexcijfer
		Inlandse produkten	Ingevoerde produkten		Inlandse produkten	Ingevoerde produkten	Grondstoffen	Halfafgewerkte produkten	Afgewerkte produkten	
1949 Gemiddelde	**89,2**	**99,0**	**86,6**	**94,8**	**88,2**	**89,1**	**90,9**	**83,9**	**89,5**	**87,9**
1950 Gemiddelde	**93,7**	**97,0**	**93,3**	**95,9**	**92,7**	**96,9**	**98,9**	**90,5**	**91,7**	**93,2**
1951 Gemiddelde	**113,7**	**104,7**	**107,2**	**105,1**	**111,2**	**131,8**	**129,2**	**116,5**	**108,0**	**116,0**
1952 Gemiddelde	**107,0**	**104,9**	**101,4**	**103,1**	**105,7**	**117,6**	**112,9**	**108,5**	**104,8**	**108,0**
1953 Gemiddelde	**100,0**	**100,0**	**100,0**	**100,0**	**100,0**	**100,0**	**100,0**	**100,0**	**100,0**	**100,0**
1954 Gemiddelde	**99,0**	**94,0**	**104,9**	**97,8**	**99,1**	**98,2**	**97,8**	**99,0**	**100,4**	**99,2**
1955 Gemiddelde	**101,0**	**93,3**	**94,7**	**94,0**	**101,5**	**104,7**	**102,9**	**104,1**	**102,0**	**102,8**
1956 Gemiddelde	**103,6**	**101,6**	**90,8**	**97,2**	**104,1**	**108,4**	**104,2**	**107,0**	**104,8**	**105,3**
1956 Januari	102,7	100,6	88,6	95,5	102,8	108,2	103,7	106,2	103,7	104,5
Februari	103,6	105,3	88,8	98,7	103,2	109,5	104,4	106,8	104,2	105,0
Maart	103,3	103,3	89,2	97,2	103,4	109,2	104,3	106,7	104,2	105,0
April	103,4	104,1	91,0	98,0	103,4	109,0	104,5	106,3	104,2	104,9
Mei	102,9	103,3	89,9	96,8	103,6	107,3	103,4	106,3	104,6	104,6
Juni	102,7	102,7	88,4	95,9	103,7	105,7	102,6	106,6	104,0	104,4
Juli	102,5	98,0	90,3	95,8	103,5	106,3	102,7	106,6	104,0	104,4
Augustus	102,9	97,7	91,9	96,2	103,8	106,4	102,8	106,8	104,3	104,6
September	103,2	98,1	91,8	96,7	104,1	107,0	102,9	107,2	104,6	104,9
Oktober	104,0	100,7	90,9	97,2	104,9	108,1	104,3	107,9	105,1	105,7
November	105,9	103,7	94,2	99,5	106,5	111,7	107,5	108,7	106,8	107,5
December	105,8	102,0	94,5	98,7	106,4	112,4	107,3	108,4	107,4	107,6

(a) Volgens het indexcijfer 1936/1938 = 100.

Bron : Ministerie van Economische Zaken, Algemene Directie voor Nijverheid en Handel.

Indexcijfers van de groothandelsprijzen
(1953 = 100) (a)

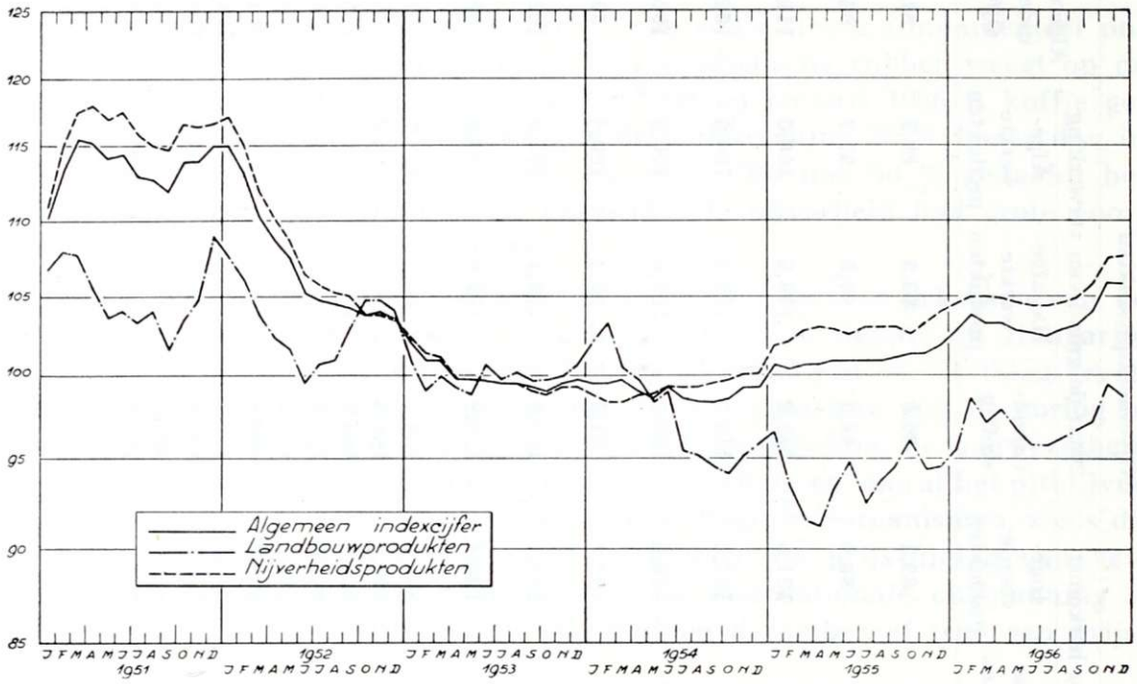

Bron : Ministerie van Economische Zaken, Algemene Directie voor Nijverheid en Handel.
(a) Volgens het indexcijfer 1936/1938 = 100.

Indexcijfers van de groothandelsprijzen voor nijverheidsprodukten
(1953 = 100) (a)

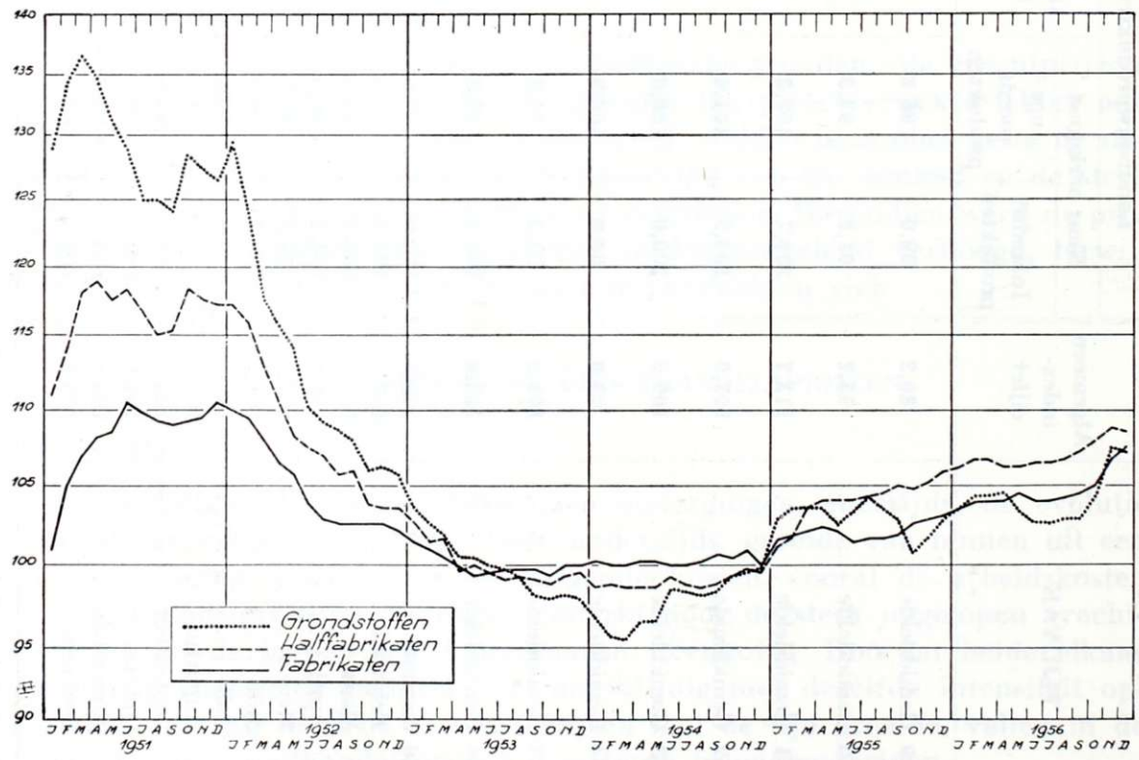

Bron : Ministerie van Economische Zaken, Algemene Directie voor Nijverheid en Handel.
(a) Volgens het indexcijfer 1936/1938 = 100.

Indexcijfers van de groothandelsprijzen voor de ingevoerde en inlandse landbouwprodukten
(1953 = 100) (a)

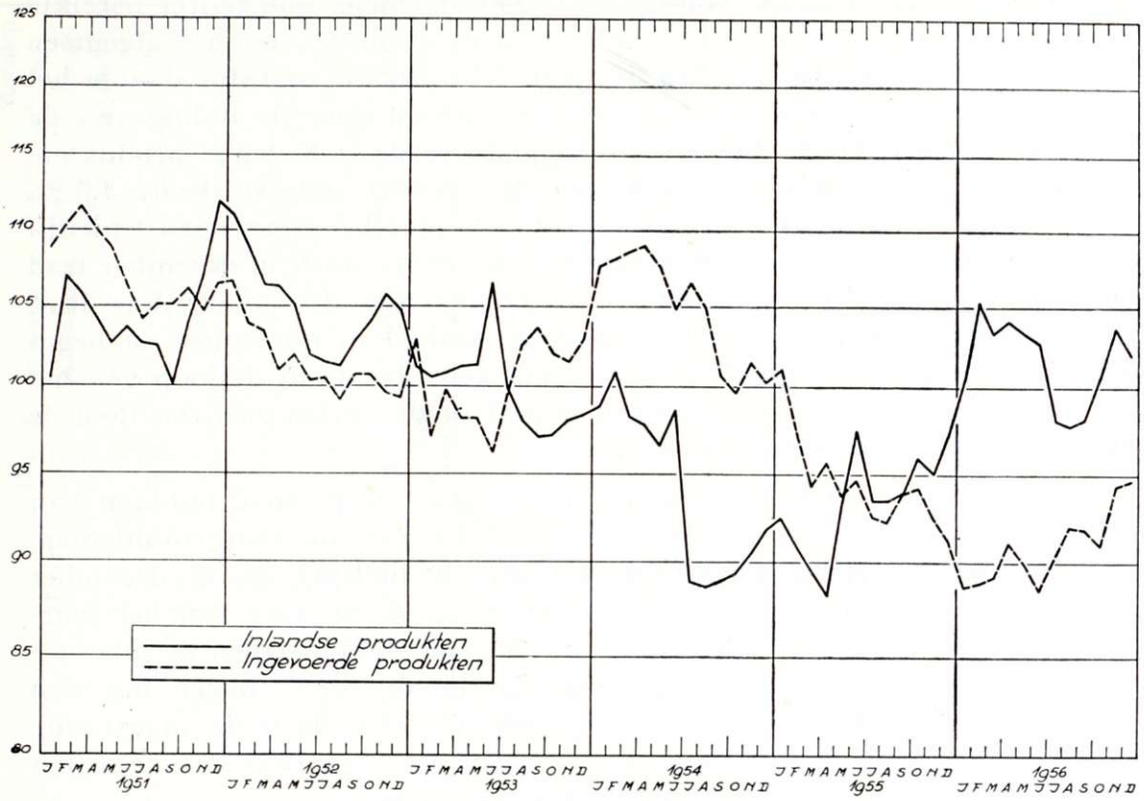

Bron : Ministerie van Economische Zaken, Algemene Directie voor Nijverheid en Handel.
(a) Volgens het indexcijfer 1936/1938 = 100.

Indexcijfers van de groothandelsprijzen voor ingevoerde en inlandse nijverheidsprodukten
(1953 = 100) (a)

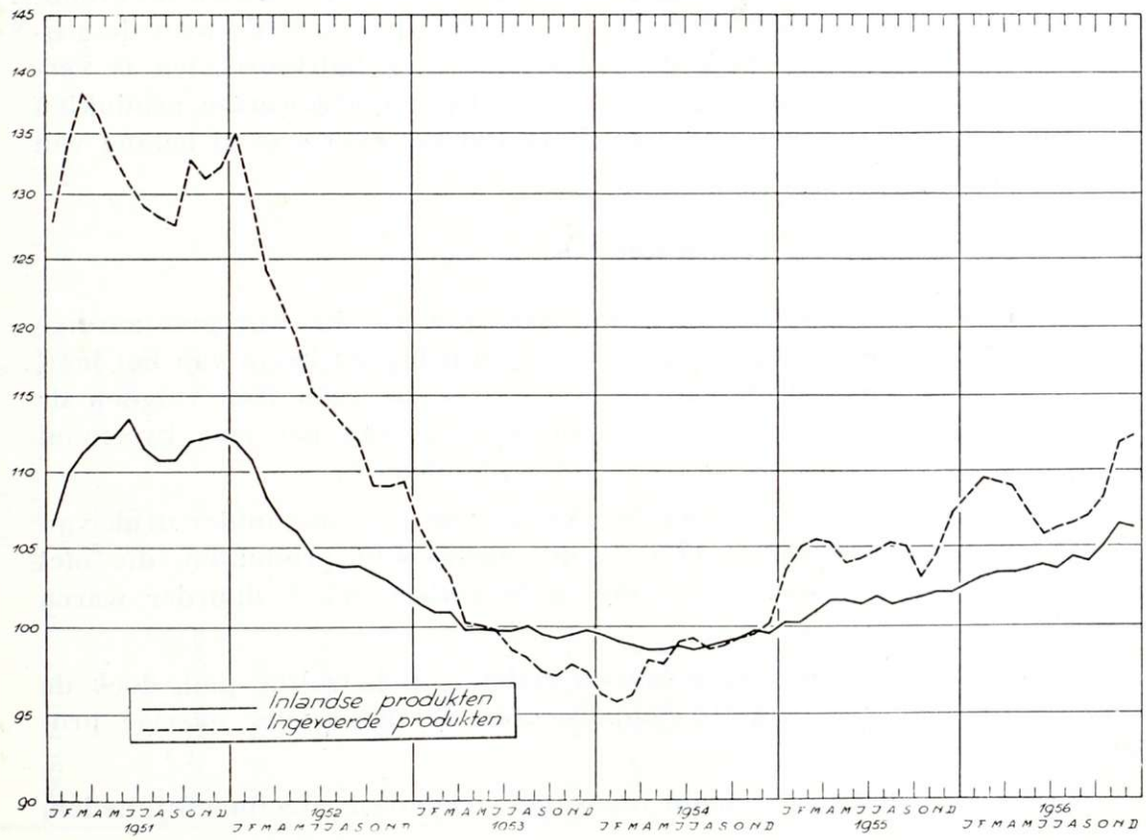

Bron : Ministerie van Economische Zaken, Algemene Directie voor Nijverheid en Handel.
(a) Volgens het indexcijfer 1936/1938 = 100.

van 1955 in versneld tempo voortgezet en het algemeen indexcijfer bereikte een hoogtepunt in februari. De omkeer in de evolutie van het algemeen indexcijfer luidde de tweede fase in : van februari tot augustus daalde het algemeen indexcijfer met 1,4 %, vooral beïnvloed door de daling van de inlandse landbouwprodukten en van de ingevoerde industriële produkten. De daling der grondstoffen (inlandse en ingevoerde) bedroeg slechts 1,8 %. De derde fase, een nieuwe stijging, werd in september ingezet en tijdelijk versneld in november onder druk van de Suez-crisis, doch in december trad reeds een lichte daling in, welke evenwel niet alle deelindexcijfers trof. De kortstondige spanning tussen vraag en aanbod in november en begin december heeft bovendien de mogelijkheid geboden de in de loop van het jaar voorgekomen kostprijsstijgingen geheel in de verkoopprijzen door te rekenen en de winstmarges te verruimen.

Een inzicht in de fundamentele evolutie van de prijzen, ontdaan van voorbijgaande invloeden, verstrekt de evolutie van de jaargemiddelden. Ofschoon het algemeen indexcijfer der groothandelsprijzen in december 3,7 % hoger lag dan een jaar tevoren, bedraagt de stijging van het jaargemiddelde slechts 2,6 %, tegen 2,0 % in 1955. Het sterkst stegen de inlandse landbouwprodukten, waarvan het jaargemiddelde 8,9 % hoger lag dan in 1955, na een daling met 0,7 % een jaar tevoren, doch de ingevoerde landbouwprodukten daalden met 4,1 %, tegen 9,7 % in 1955, ofschoon het indexcijfer in de loop van het jaar 1956 gestegen is.

De neiging tot stijgen der inlandse nijverheidsprodukten is licht versterkt — de stijging bedroeg 2,6 %, tegen 2,4 % in 1955 — doch die der ingevoerde industrieprodukten, waaronder een grote verhouding grondstoffen, is vertraagd tot 3,5 %, tegen 6,6 % in 1955. Samen waren de grondstoffen in 1956 gemiddeld slechts 1,3 % duurder dan in 1955, toen de stijging hier 5,2 % bedroeg. Ook de prijsstijging der halffabrikaten is vertraagd tot 2,1 %, tegen 5,2 % in 1955, doch die der afgewerkte produkten is versneld tot 2,7 %, tegen 1,6 %. Dit bevestigt het overwegend belang van de interne factoren van prijsstijging.

2. — *Evolutie per groep van produkten.*

Zowel de landbouwprodukten van dierlijke als die van plantaardige oorsprong zijn in 1956 gestegen, de eerste vooral bij het begin van het jaar, de laatste meer onder druk van de Suez-crisis. De vetstoffen volgden de evolutie op de wereldmarkt en zijn in de loop van het jaar tweemaal gestegen, met een inzinking van mei tot september.

De mineralen zijn dit jaar het sterkst gestegen, vooral onder druk van de stijging der aardolie met 17,5 %, der steenkoolbijprodukten, die met 12,9 % stegen, en der steenkolen, die in december 10,9 % duurder waren dan een jaar vroeger.

De scheikundige produkten bleven globaal op hetzelfde peil, doch de lichte stijging der meststoffen compenseerde de daling der overige produkten.

Huiden en leder zijn gedaald ingevolge structurele afzetmoeilijkheden,

Partiële indexcijfers van de groothandelsprijzen

(1953 = 100) (a)

OMSCHRIJVING	Landbouwprodukten van het dierenrijk	Landbouwprodukten van het plantenrijk	Vetstoffen	Minerale produkten	Scheikundige produkten	Huiden en leder	Rubber	Hout	Papier en karton	Textielprodukten	Bouwmaterialen	Metalen en metaalprodukten
1949 December .	99	89	103	86	94	102	76	84	79	98	90	73
1950 December .	109	101	133	94	98	146	277	101	133	140	93	88
1951 December .	114	104	136	113	125	108	206	115	161	125	98	112
1952 December .	106	102	105	105	106	103	130	101	101	102	99	105
1953 December .	104	97	100	99	100	99	87	100	104	99	102	98
1954 December .	101	91	99	99	101	88	134	105	112	98	105	99
1955 December .	97	93	106	102	106	90	187	107	117	93	106	110
1956 Januari ...	98	93	109	103	106	90	164	107	119	95	106	111
Februari...	106	94	112	104	107	90	147	107	119	96	107	111
Maart	100	95	114	104	107	90	139	109	119	95	107	111
April	100	96	117	103	107	91	133	110	119	95	107	111
Mei	98	95	117	104	106	89	118	108	116	95	107	111
Juni	98	94	112	104	105	88	129	108	116	95	107	111
Juli	103	89	111	105	104	88	139	108	116	95	107	111
Augustus .	104	89	108	105	104	88	144	108	116	95	107	112
September	102	92	107	105	104	88	136	107	116	96	107	112
Oktober ...	101	94	108	109	105	88	145	107	116	95	107	113
November .	102	97	115	112	106	89	160	108	116	99	107	113
December .	102	96	116	112	106	89	161	108	116	99	107	113
Verschil in % van december 1955 op december 1956	+ 4,9	+ 3,1	+ 8,6	+ 8,9	—	—1,1	— 16,1	+ 0,9	— 0,9	+ 6,1	+ 0,9	+ 2,7

(a) Volgens het indexcijfer 1936/1938 = 100.

Bron : Ministerie van Economische Zaken, Algemene Directie voor Nijverheid en Handel.

terwijl rubber, na een scherpe daling van december 1955 tot mei 1956, opnieuw het peil van januari bereikte; hout, papier en karton evolueerden weinig en de bouwmaterialen stegen veel trager dan in 1955.

De textielprodukten waren in 1956 « à la hausse » georiënteerd, dank zij de herleving van de vraag. De stijging van de wol bedroeg 15,9 %, deze van vlas en linnen 3,7 %, terwijl katoen daalde en de juteprijzen de ongeregelde evolutie van de wereldmarkt volgden.

Steeds bevoordeeld door een niet nalatende vraag, zijn ijzer en staal gemiddeld met 6,4 % gestegen, hetgeen evenwel slechts half zoveel is als in 1955, doch zoals in 1955, meer dan de metaalwaren, waarvan de prijzen gemiddeld met 5,3 % stegen. De daling van de non-ferrometalen op de wereldmarkt veroorzaakte een gelijkaardige beweging in het binnenland : terugloop der prijzen met 8,2 % van december 1955 tot december 1956.

Indexcijfer van de kleinhandelsprijzen
(1953 = 100) (a)

TIJDVAK	Indexcijfer
1949 Gemiddelde	**91,7**
1950 Gemiddelde	**90,9**
1951 Gemiddelde	**99,4**
1952 Gemiddelde	**100,3**
1953 Gemiddelde	**100,0**
1954 Gemiddelde	**101,3**
1955 Gemiddelde	**100,8**
1956 Gemiddelde	**103,65**
1956 Januari	102,2
Februari	102,4
Maart	102,9
April	102,9
Mei	103,3
Juni	103,6
Juli	103,72
Augustus	103,84
September	104,13
Oktober	104,61
November	104,77
December	105,45

Bron : Ministerie van Economische Zaken, Algemene Directie voor Nijverheid en Handel.

(a) Voor de jaren vóór 1953, volgens het indexcijfer 1936/1938 = 100.

§ 3. — KLEINHANDELSPRIJZEN

De kleinhandelsprijzen hebben hun in juni 1955 ingezette stijging in 1956 zonder onderbreking voortgezet en de seizoendaling werd geheel overstemd door de stijgende tendentie, welke bovendien in november ongemeen versneld is geworden, toen de hamsterwoede een tijdelijke schaarste aan bepaalde goederen veroorzaakte : het sterkst getroffen waren de prijzen der niet aan bederf onderhevige voedingswaren en van huisraad en poetsmiddelen. De weerslag van de Suez-crisis werd weliswaar verzwakt door de terzake door de Regering genomen maatregelen, doch de crisis was aanleiding tot het doorrekenen in de kleinhandelsprijzen van in de loop van het jaar voorgekomen stijgingen van verschillende kostprijsfactoren.

Minder van toevallige omstandigheden afhankelijk was de stijging van de prijzen van huisbrand en vlees en van de vergoeding der ambachtelijke prestaties.

Evolutie van de kleinhandelsprijzen per groep van produkten (a)

(1953 = 100) (b)

TIJDVAK	Voedingswaren	Niet voor voeding bestemde produkten				Diensten
		De drie groepen samen	Kleding en schoeisel	Verwarming en verlichting	Onderhoudsprodukten	
1949 Gemiddelde	92,1	91,5	87,8	85,4	97,1	..
1950 Gemiddelde	89,5	92,8	90,8	91,5	93,9	..
1951 Gemiddelde	95,7	104,7	104,5	94,1	112,7	..
1952 Gemiddelde	99,2	101,6	100,9	97,8	105,0	..
1953 Gemiddelde	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0
1954 Gemiddelde	102,7	99,2	99,6	101,5	97,0	100,0
1955 Gemiddelde	101,5	99,2	98,7	104,1	96,9	101,0
1956 Gemiddelde	104,2	101,5	99,7	108,7	100,7	105,5
1956 Januari	103,0	100,1	99,0	106,3	98,6	103,0
Februari	103,2	100,3	99,1	106,5	99,1	103,2
Maart	104,0	100,5	99,1	106,6	99,5	103,4
April	103,6	100,8	99,3	107,9	99,7	103,8
Mei	104,0	101,1	99,4	108,0	99,9	104,3
Juni	104,2	101,5	99,4	108,3	100,7	104,6
Juli	103,9	101,9	99,8	108,9	101,2	105,9
Augustus	104,0	102,0	100,0	109,1	101,4	106,6
September	104,4	102,2	100,1	109,6	101,7	107,1
Oktober	105,0	102,5	100,2	111,1	101,8	107,5
November	105,2	102,4	100,3	111,0	101,7	107,9
December	106,2	102,7	100,6	111,3	102,7	108,5

Bron : Ministerie van Economische Zaken, Algemene Directie voor Nijverheid en Handel.

(a) Indexcijfer berekend op grond van de gemiddelde prijzen voor het Rijk.
(b) Voor de jaren vóór 1953, volgens het indexcijfer 1936/1938 = 100.

Van december 1955 tot december 1956 bedraagt de stijging van het algemeen indexcijfer der kleinhandelsprijzen 3,2 %, doch het jaargemiddelde over 1956 ligt slechts 2,8 % hoger dan dat over 1955. Het jaargemiddelde der voedingswaren ligt 2,7 % hoger dan in 1955, dat van de groep kleding en schoeisel 1,0 % — de textielprijzen kwamen pas bij het einde van het jaar in beweging —, dat van huisraad en poetsmiddelen 3,9 %, vuur en licht 4,4 % en dienstprestaties 4,5 %.

Indexcijfers van de kleinhandelsprijzen
(1953 = 100) (a)

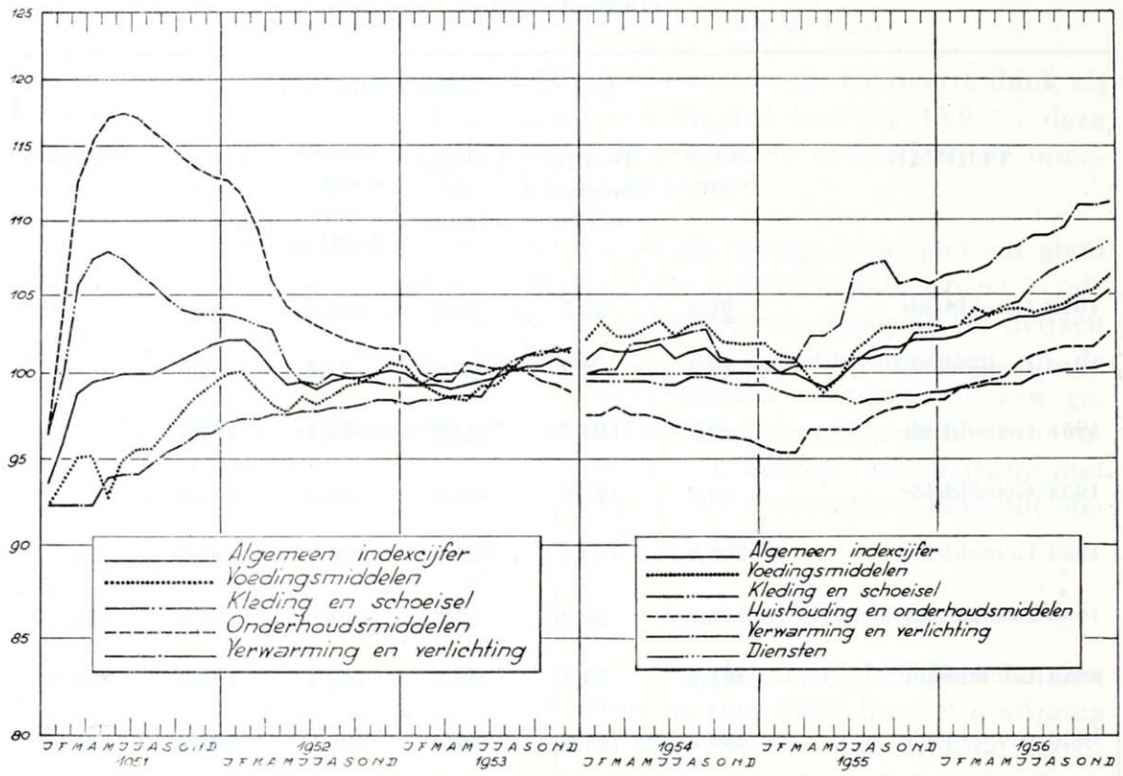

Bron : Ministerie van Economische Zaken, Algemene Directie voor Nijverheid en Handel.
(a) Voor de jaren vóór 1953, volgens het indexcijfer 1936/1938 = 100.

AFDELING III. — PRIJSSUBSIDIES

Wegens de grote oogst was het inmengingspercentage van de inlandse tarwe in het broodmeel in 1955 verhoogd geworden en de richtprijs verlaagd tot 450 F. Om de prijzen van meel en brood op hetzelfde peil te houden was de Regering verplicht subsidies uit te keren aan de meelfabrieken.

Als compensatie voor de op 1 januari 1956 ingegane loonsverhoging in de bakkerijen, werd de verkoopprijs van het meel van 19 februari af en retroactief tot 1 januari verlaagd, hetgeen een verhoging van de toelagen aan de meelfabrieken noodzakelijk maakte. Bovendien werd een vergoeding uitbetaald op de op 19 februari bestaande voorraden meel.

Van augustus af werd het inmengingspercentage van de inlandse tarwe verlaagd, terwijl de richtprijs verhoogd werd tot 470 F. Tenslotte was het oplopen van de c.i.f.-prijs van de ingevoerde tarwe tijdens de Suez-crisis aanleiding tot het uitbetalen van subsidies, omdat de Regering het ongewenst achtte de prijs van het brood te verhogen. Globaal werd 222,9 miljoen frank directe prijssubsidie aan het brood uitbetaald in 1956, tegen slechts 32,4 miljoen frank in 1955.

Wegens een tijdelijke schaarste van rundvlees werd door de Handelsdienst voor Ravitaillering 420 ton vlees ingevoerd, waarvan de aankoopprijs echter hoger was dan de verkoopprijs, dit om de binnenlandse prijs te drukken : het verlies beliep 1,9 miljoen frank, doch de geïnde invoerrechten en taksen waren hoger.

De politiek tot het aanhouden van veiligheidsvoorraden werd in 1956 niet gewijzigd : de hiertoe uitgekeerde sommen bedroegen 74,1 miljoen frank voor de tarwe en 4,6 miljoen frank voor het vlees, tegen respectievelijk 69,6 miljoen en 9,3 miljoen in 1955.

De binnen het raam van de E.G.K.S. aan Belgische mijnondernemingen betaalde perekwatietoelagen zijn in 1956 opnieuw gedaald. Hiertegenover staat echter dat de toelagen uit de Schatkist sterk gestegen zijn, zowel aan de marginale mijnen ter vergoeding van de last ontstaan door de verkorting van de arbeidstijd (1).

---

(1) De toelagen aan de steenkolenmijnen worden dit jaar uitvoerig behandeld in het eerste deel, hoofdstuk II, afdeling II, § 1. — *Energie en aanverwante sectoren.*

HOOFDSTUK II.

INKOMENS

AFDELING I. — INKOMENS UIT DE ARBEID

In 1956 hield de opwaartse druk der bezoldigingen aan, zowel wat betreft de rechtstreekse door de arbeid opgeleverde inkomens als de sociale uitkeringen; sommige inkomens, zoals de wedden of bepaalde sociale toelagen, hielden geen gelijke tred met de opgaande conjunctuurbeweging. Bedoelde opwaartse druk deed zich blijkbaar sterker gevoelen bij de ondernemingen als gevolg van de inspanningen met het oog op de vermindering van de arbeidsduur. Laatstgenoemde hervorming werd bovendien verder uitgebreid. Ook hadden delicate onderhandelingen plaats, meer in het bijzonder in verband met de ziekte- en invaliditeitsverzekering en het probleem der prijzen en lonen.

§ 1. — ARBEIDSBETREKKINGEN EN SOCIALE ONDERHANDELINGEN

Na de grote eisenprogramma's van 1955 ging het er gedurende een groot deel van het jaar 1956 met betrekking tot de evolutie der lonen kalmer toe.

Meestal waren de stakingen van lokale inslag; in totaal bedroeg het aantal verloren werkdagen 948 170 eenheden. Als meest noemenswaardige afzonderlijke conflicten kunnen vernoemd worden : een staking van 100 dagen in de Kempische steenbakkerijen, een gelokaliseerd conflict van zes maanden in de textielnijverheid, een staking van drie weken op de scheepswerven van de Rupel, een even lange staking in de metaalverwerkende nijverheid der beide Vlaanderen; ook hadden in de steenkolenmijnen verscheidene lokale stakingen plaats.

Op het vlak van de paritaire comités en van de ondernemingen werden de loonsverhogingen voortgezet. De nieuwe collectieve loonovereenkomsten slaan vaak, hetzij op de vermindering van de arbeidsduur, hetzij op de verhoging van het loonminimum en soms ook op de aanpassing van de bezoldigingsschalen aan de eis van 20 F per uur. Onder de bijzondere modaliteiten van de tijdens het jaar getroffen beslissingen, weze vernoemd dat in de textielnijverheid een formule van gewaarborgd weekloon werd ingevoerd.

Beslissingen van de paritaire comités betreffende de gemiddelde arbeidsduur per week

(stand op 31 december 1956)

PARITAIR COMITÉ OF SUBCOMITÉ	Ingangsdatum of -tijdstip (*a*)	OPMERKINGEN
Mijnen	1 januari 1956	Stelsel dat overeenkomt met gemiddeld 45 u. per week, door toekenning van 18 dagen compensatieverlof per jaar.
Porfiergroeven van Lessen en Bierk	10 oktober 1955	45 u. in 5 dagen.
Doornikse steengroeven en cementfabrieken	1 mei 1956	45 u., in laatste fase, met veranderlijke verdeling tijdens de week (*b*).
Marmergroeven en -zagerijen	1 oktober 1956	45 u., in laatste fase (*c*), in 6 dagen.
IJzernijverheid	1 februari 1956	Stelsel dat overeenkomt met 45 u., zoals in de mijnen.
Onafhankelijke cokesfabrieken en synthetische produkten	1 februari 1956	45 u., in 6 dagen.
Voortbrenging van non-ferrometalen	1 december 1955	Stelsel dat overeenkomt met 45 u., zoals in de mijnen.
Cementagglomeraten	1 september 1956	45 u., in principe in 5 dagen.
Wasserijen	15 februari 1956	45 u., in principe in 5 dagen.
Confectiebedrijven	Veranderlijk (*b*)	45 u., in principe in 5 dagen ; onder voorbehoud van een definitief akkoord.
Droogkuis en ververijen	15 februari 1956	45 u., in 6 dagen.
Metaalbouw	Veranderlijk (*b*)	45 u., in principe in 5 dagen.
Garagebedrijf	1 januari 1957	45 u., in 6 dagen.
Ceramiekbedrijf (beperkt aantal sectoren (*d*))	2e halfjaar 1956	Van 45 tot 47 u., naargelang van de sector, met veranderlijke verdeling tijdens de week (*b*).
Steenbakkerij	1 april 1956	45 u., in principe in 5 dagen ; steenbakkers voor gesloten ovens : 48 u. aanwezig op de oven.
Glasbedrijf (*e*)	In 1956	Van 45 tot 47 u., voor een deel van de nijverheid, onder bepaalde voorwaarden.
Scheikundige nijverheid (een twintigtal sectoren (f))	In 1956	45 u., voor de meeste sectoren, dikwijls in laatste fase (*c*).
Voedingsnijverheid	Meestal in 1956	45 u., over het algemeen, behoudens speciale modaliteiten voor loutere seizoenindustrieën ; dikwijls in een wekelijks gemiddelde, volgens een veranderlijke verdeling, met maximum van 2.200 of 2.225 u. per jaar.
Handel in voedingswaren	15 januari 1956	45 u. in 6 dagen.
Vezelnijverheid en breiwerk	3 december 1956	45 u. in 5 dagen, voor gewone ploeg ; 44 u. gemiddeld in 6 dagen, voor dubbele ploeg ; 36 1/2 u. in 5 dagen voor de nachtploeg.
Vlasbereiding	In 1956	45 of 47 u. (*b*).
Bouwbedrijf	1 mei 1956	45 u., 5 dagen in laatste fase (*c*).
Stoffering en houtbewerking	Einde 1956-begin 1957	45 u., 5 dagen in laatste fase (*c*).
Handel in brandstoffen (zone van Gent)	7 mei 1956	46 1/2 u. in 6 dagen.
Huiden- en lederbedrijf : marokijnwerk en schoenen	Einde 1956-begin 1957	45 u., met veranderlijke verdeling tijdens de week (*b*).

Beslissingen van de paritaire comités betreffende de gemiddelde arbeidsduur per week (vervolg)

(stand op 31 december 1956)

PARITAIR COMITÉ OF SUBCOMITÉ	Ingangsdatum of -tijdstip (*a*)	OPMERKINGEN
Papierpap, papier- en kartonbedrijf	Einde 1955 of in 1956	45 u. ; 46 1/2 u. voor papieren zakken, met veranderlijke verdeling tijdens de week (*b*).
Drukkerij en grafische kunst	12 maart 1956	45 u., met veranderlijke verdeling tijdens de week (*b*).
Dorsondernemingen	oktober 1955	45 u. in 6 dagen.
Tabaksbedrijf : Sigaren, enz	1 januari 1956	46 1/2 u.
Gas- en elektriciteitsbedrijf	16 mei 1955	44 u., in principe in 5 dagen.
Scheepsherstellingsbedrijf	5 december 1955	40 u. in 5 dagen.
Vervaardigen van en handel in jutezakken	december 1955	45 u. in 5 dagen.
Vervoer : speciale autobussen	1 september 1956	45 u. in 6 dagen.
: van zaken	3 september 1956	45 u. in 6 dagen.
Stadstramwegen, -trolleybussen en -autobussen.....	1 januari 1956	47 u. in 6 dagen.
Koopvaardij	1 januari 1956	Nieuw stelsel van compensatieverlof.
Zeevisserij (personeel aan wal)	9 maart 1957	45 u. in 5 1/2 dagen.
Ondernemingen waar teruggewonnen grondstoffen opnieuw ter waarde worden gebracht	Veranderlijk (*b*)	45 u. op 1 januari 1957, met veranderlijke verdeling tijdens de week (*b*).
Bedienden :		
— Gas- en elektriciteitsbedrijf	oktober 1955	44 u., in principe in 5 dagen.
— Verzekeringswezen	1 juli 1955	41 u., in 5 dagen.
— Warenhuizen : verkoop	1 januari 1956	42 u. in 6 dagen.
: administratie	1 januari 1956	44 u. in 5 dagen.
— Banken	1 december 1955	42 u., in 5 dagen in laatste fase.
— Maatschappijen voor sparen en kapitalisatie	1 april 1956	42 u. in 6 dagen.
— Onafhankelijke cokesfabrieken en synthetische produkten	1e halfjaar 1956	42 1/2 of 45 u. (*b*) in 6 dagen.
— Scheikundige nijverheid	Veranderlijk vanaf juli 1955	Hetzelfde stelsel als de arbeiders, voor de bedienden bij de produktie tewerkgesteld ; 42 1/2 u. voor de andere bedienden
— Ondernemingen voor buitenlandse handel.....	In 1957	44 u. in 6 dagen.
— Kettingwinkels (voedingswaren) ..	..	44 tot 49 u. naargelang van de categorie.
— Apotheken	1 mei 1956	45 tot 48 u (*b*), in 5 1/2 dagen.
— Petroleumnijverheid en -handel ..	1 januari 1956	40 u. in laatste fase (*c*).

Bron : Ministerie van Arbeid en Sociale Voorzorg.

(a) De ingangsdata zijn soms verdeeld over een vrij lange periode naargelang van de sectoren die van eenzelfde comité afhankelijk zijn. Waar verschillende fases voorzien zijn, verwijst de vermelde datum naar de eerste vermindering.
(b) In deze paritaire comités is de wekelijkse arbeidsduur veranderlijk vastgesteld of ingedeeld, naargelang van de sector en soms van de onderneming, of nog van het arbeidsstelsel van verschillende ploegen.
(c) Ten vroegste met ingang van 1957.
(d) Pannen van het zuiden van West-Vlaanderen; ceramiekbekleding; potten in gebakken aarde; potten en buizen in zandsteen van Charleroi; vuurvaste produkten van Andenne en Baudour; grondstoffen voor het ceramiekbedrijf, faïence en porselein van Bergen.
(e) Flessenblazerij; vensterglas (koud glas); flesjesfabricage; holglasblazerij; schijfglasgieterijen; spiegelmakerij en kristalfabricage.
(f) Lucifers; distillatie van teer; rubber; koolzuur; minerale oliën; verfstoffen, vernissen, stopverf, inkt; springstoffen; alkaliën en derivaten; lijm en gelatine; calciumcarbied; cyanamide; ongemengde verven; zeep; farmaceutische produkten; plastische stoffen; samengeperste, vloeibaar gemaakte en opgeloste gassen; minerale zuren.

In tal van gevallen, waaronder vooral steenkolenmijnen, reiken de overeenkomsten verder dan het hoger omschreven kader. De ramp te Marcinelle heeft niet alleen de eisen voor veiligheid in de mijnen meer kracht bijgezet, maar tevens de aanpassing der lonen van de mijnwerkers op het voorplan gebracht; ten opzichte van andere industrieën hadden genoemde arbeiders immers niet de marge behouden, die hun onmiddellijk na de oorlog was toegekend. De hun verleende verhoging van 11 % wakkerde evenwel de snelle uitbreiding van het eisenprogramma in de andere sectoren aan.

Men was van oordeel dat bedoelde beweging gevaarlijk kon zijn voor de stabiliteit van de economie. De vrees voor een nadelige weerslag bij het omslaan van de conjunctuur in een economie, die nog de uitwerking onderging van de verminderde arbeidsduur, hebben de vertegenwoordigers van de werkgevers en werknemers ertoe gebracht stabilisatiemaatregelen in overweging te nemen. Op dit stadium werd geen akkoord bereikt en de Regering, die zich sedert de lente over de conjunctuurevolutie bezorgd maakte, heeft de diverse te dezer gelegenheid uitgebrachte voorstellen voor haar rekening genomen. Zo ontstond het ontwerp tot heffing van een conjunctuurbelasting op de winsten der ondernemingen en tot het waarborgen van het blokkeren van prijzen en lonen, met als compensatie, de verbetering van verscheidene sociale uitkeringen. Alvorens te worden goedgekeurd, gaf genoemd ontwerp aanleiding tot tamelijk hevige meningsverschillen.

In tal van gevallen bewerkten de paritaire comités nog de toepassing van de verminderde wekelijkse arbeidsduur. In het begin van het jaar werden reeds ten behoeve van enkele grote sectoren beslissingen genomen; hun toepassingsmodaliteiten werden nader bepaald. Geleidelijk breidden de akkoorden zich uit tot een groot gedeelte van het bedrijfsleven. Voorgaande tabel geeft de resultaten aan, die sedert de nationale onderhandelingen van juli en oktober 1955 ten voordele van de onder de paritaire comités ressorterende arbeiders werden bereikt. Noch de resultaten voor de andere categorieën van werknemers, zoals het personeel der gemeentebesturen, noch de reeds vóór de veralgemening van de hervorming bestaande gelijkwaardige stelsels (warm getrokken vensterglas, 42 uren; petroleumnijverheid, 45 uren; havenarbeiders, 40 of 42 uren; diamantbewerkers, 40 uren; sigarettenfabrieken, 45 uren) zijn in genoemde tabel opgenomen. Alhoewel nog vastgesteld op 48 uren werd de wekelijkse arbeidsduur eveneens verminderd in de tuin- (boomkwekerijen) en bosbouwbedrijven.

De tabel geeft deze resultaten onder een volstrekt algemene vorm weer; eenzelfde paritair comité omvat vaak tal van onderafdelingen, waarvoor diverse stelsels mogelijk zijn. In een zeker aantal bedrijven en, in het bijzonder, bij de grote sterk gerationaliseerde werkhuizen, bestaan er voordeliger stelsels; het blijkt niet mogelijk deze hier op te sommen.

Buiten het gebied der vaststelling van de arbeidsvoorwaarden, werden eveneens belangrijke sociale onderhandelingen gevoerd, waarbij de belangen der werknemers betrokken waren. In dit verband dient onder meer

de ziekte- en invaliditeitsverzekering te worden vernoemd. Ten gevolge van de wijzigingen, door het besluit van 22 september 1955 (1) aan het desbetreffend stelsel aangebracht, verscherpten de moeilijkheden in deze zo complexe sector; er deed zich een verschuiving voor naar het terrein der betrekkingen tussen de geneesheren en de verzekering. De onderhandelingen hadden dan ook hoofdzakelijk plaats met de vertegenwoordigers van de geneesheren, die op 21 februari 1956 een akkoord met de Regering sloten. Krachtens genoemd akkoord moeten de betrekkingen tussen de verzekerden en de geneesheren in verband met de te verstrekken zorgen, het toezicht, de tarieven en de modaliteiten van betaling, vastgelegd worden door overeenkomsten tussen de geneesheren en de verzekeringsinstellingen te sluiten; bij de erkenning der instellingen wordt de vrije keuze gewaarborgd; de geneesheer van het Rijksfonds en de adviserende geneesheren van de mutualiteiten oefenen een dubbele controle uit; de geneesheren gaan de verbintenis aan om lijsten op te stellen van dokters-practici, die ten behoeve van verzekerden met een gering inkomen de tarieven toepassen, welke voor de terugbetalingen tot basis worden genomen.

De uitvoering van het akkoord verliep niet zonder moeilijkheden; een belangrijk punt werd geregeld door de wet van 4 juli 1956 (2) waarbij de geneesheren en de medische hulpkrachten wettelijk betrokken werden bij de werking van de ziekteverzekering; door het koninklijk besluit van 14 juli 1956 (3) konden de bepalingen van september 1955 aldus in de zin van het akkoord gewijzigd worden. In een bijgevoegde verklaring kondigde de Regering de integrale naleving van het akkoord van 21 februari af, daarbij de nadruk leggend op het doel van de wet van 4 juli en de vrijheid van de geneesheren en verzekerden, inzonderheid ten aanzien van het recht op terugbetaling. Daarenboven werden de ministeriële bevoegdheden inzake beheer van de verzekering verstevigd. De toepassingsmodaliteiten van het besluit werden bestudeerd in medisch-mutualistische commissies. Begin oktober konden de moeilijkheden op het stuk van de terugbetaling afgevlakt worden. De bestendige verhoging der lasten van de invaliditeit, zomede de bijkomende kosten als gevolg van de hogere terugbetaling op medische zorgen, doen nog steeds, ondanks de verscherpte controle, een ernstig financieel probleem rijzen; dit ontsnapt geenszins aan de aandacht van de syndicale en patronale vertegenwoordigers, die hieromtrent reeds ruggespraak hielden.

§ 2. — VERLOOP VAN DE BEZOLDIGINGEN

Dank zij de hoogconjunctuur zijn zowel de totale loonsom als de bezoldigingen der individuele werknemers in 1956 opnieuw gestegen; de kostprijs van de arbeid als produktiefactor is sterker gestegen dan het inkomen der werknemers.

(1) *Belgisch Staatsblad* van 25-26-27 september 1955.
(2) *Belgisch Staatsblad* van 8 juli 1956.
(3) *Belgisch Staatsblad* van 22-23-24 juli 1956.

Tijdens de laatste maanden van 1955 en de eerste maanden van 1956 zijn de lonen vooral gestegen als gevolg van de toepassing der in juli en oktober 1955 principieel aanvaarde beslissingen, het minimumloon der volwassen ongeschoolde arbeiders op 20 F per uur te brengen en de wekelijkse arbeidstijd te verkorten tot 45 uur, met behoud van hetzelfde weekloon.

De eerste maatregel had geen invloed in die bedrijfstakken waar de minimumlonen reeds voordien deze hoogte hadden bereikt of overschreden (mijnen, ijzer- en staalindustrie, cokesfabrieken, gas- en elektriciteitsbedrijven, metaalbouw, diamant, petroleumraffinaderijen, binnenscheepvaart, havenbedrijf, scheepsherstelling) en in die gewesten van het land waar het chronisch tekort aan arbeidskrachten de werkgevers er reeds toe gebracht had in feite het gevraagde minimum te overschrijden; doch elders gaf deze maatregel aanleiding tot een soms algemene loonsverhoging.

De verkorting van de wekelijkse arbeidstijd tot 45 uur, met behoud van hetzelfde weekloon, werd in de meeste bedrijfstakken geleidelijk doorgevoerd; zij ging niet gepaard met een stijging van het inkomen der arbeiders, doch de stijging van de kostprijs van een uur arbeid kan gaan tot 6,7 %, daar waar de verkorting integraal werd toegepast. Meestal werd de hervorming evenwel in verschillende stadia doorgevoerd, hetgeen de aanpassing van de onderneming aan de nieuwe toestand heeft vergemakkelijkt en de weerslag van deze maatregel op het prijsniveau heeft beperkt.

De in mei 1955 ingezette ononderbroken stijging van het indexcijfer der kleinhandelsprijzen en de koppeling van wedden en lonen in bijna alle bedrijfstakken aan de evolutie van dit indexcijfer, is in 1956 voor het eerst sedert 1951 aanleiding geweest tot een vrijwel algemene verhoging van wedden en lonen, zij het in de verschillende bedrijfstakken op uiteenlopende tijdstippen, naargelang van het in de betrokken loonregeling aangenomen kritisch peil en de wijze van koppeling. Het overschrijden door het indexcijfer der kleinhandelsprijzen van het niveau 102,7 in maart leidde, van mei af, tot een verhoging met 5 % van de wedden der ambtenaren en beambten van de Staat, de parastatale organismen en de N.M.B.S., tot verhoging met 2,5 % van wedden en lonen in de steenkolenmijnen, de ijzer- en staalnijverheid, de metaalverwerkende nijverheid, de scheikundige nijverheid, de cokesovens en de gas- en elektriciteitsbedrijven. Doordat het indexcifer is blijven stijgen volgden nadien loonsverhogingen in diverse bedrijfstakken, waaronder de textielindustrie. In december werd het niveau 105,6 overschreden, hetgeen nieuwe aanpassingen heeft veroorzaakt, van januari of februari 1957 af, in dezelfde sectoren waar reeds in mei 1956 de bezoldigingen waren verhoogd geworden.

Slechts in zeldzame gevallen werd in 1956 door een nieuwe loonregeling verhoging van wedden en lonen bedongen. De mijnramp te Marcinelle was aanleiding om de sedert enkele maanden door de lonen in andere sectoren ingehaalde bezoldigingen der mijnarbeiders weer tot een toppeil

op te voeren : van 1 oktober af werden deze lonen met 11 % verhoogd. Tijdens de laatste maanden van het jaar werden ook nieuwe loonregelingen getroffen in de metaalnijverheid in de provincies Oost- en West-Vlaanderen, de trams en de buurtspoorweg en de steenbakkerijen.

De schaarste der arbeidskrachten, welke plaatselijk en in bepaalde bedrijfstakken scherpe vormen heeft aangenomen, heeft het toekennen van jaarpremies en produktiepremies begunstigd, zowel in sectoren welke zeer sterk door de hoogconjunctuur werden aangegrepen, zoals het bouwbedrijf en de metaalnijverheid, als in de minder begunstigde bedrijfstakken.

De bruto loonsom der arbeiders en bedienden, mijnarbeiders inbegrepen, waarvan de bijdragen der werknemers voor maatschappelijke zekerheid, beheerd door de Rijksdienst voor Maatschappelijke Zekerheid en het Nationaal Fonds voor Mijnwerkerspensioenen, worden afgehouden, is in 1956 gestegen tot 119,0 miljard frank, d.i. 8,3 % meer dan in 1955, toen de toeneming ten opzichte van het voorgaande jaar 7,9 % bedroeg. De som der afhoudingen is minder sterk gestegen, nl. met 7,5 %, waardoor de verhouding tussen de bijdragensom en de loonsom praktisch dezelfde is gebleven.

Totale aan de maatschappelijke zekerheid aangegeven loonsom (a)

JAARTAL	Brutobezoldigingen (b) (miljarden franken)	Bijdragen voor de maatschappelijke zekerheid (miljarden franken)	% der bijdragen t.o.v. de brutobezoldigingen
1948	80,7	20,0	24,8
1949	81,9	18,9	23,1
1950	85,7	19,3	22,5
1951	97,8	21,9	22,4
1952	100,6	24,0	23,9
1953	101,5	24,5	24,1
1954	104,3	25,3	24,3
1955	110,3	27,4	24,9
1956	119,0	29,5	24,9

Bron : Rijksdienst voor Maatschappelijke Zekerheid

(a) Inclusief de mijnwerkers; exclusief de zeelieden ter koopvaardij.
(b) Inclusief de fiscale en sociale afhoudingen; exclusief de patronale bijdragen voor de maatschappelijke zekerheid.

Het algemeen indexcijfer der lonen volgens regelingen (1) berekend door het Ministerie van Arbeid en Sociale Voorzorg, dat van december 1954 tot december 1955 gestegen was met 5,9 %, is van december 1955 tot

(1) Herrekend op basis van 1953 = 100. Voor een nauwkeurige beschrijving van dit indexcijfer, dat de evolutie van de lonen volgens regelingen per uur als arbeidskost weergeeft, kan men naslaan : Benelux. Indexcijfers van de lonen volgens regelingen per arbeidsduur. December 1956. *(Benelux, Statistisch Kwartaalbericht,* jaarg. 1957, nr 1, bijlage).

Evolutie van de indexcijfers der regelingslonen en der kleinhandelsprijzen

(1953 = 100)

OMSCHRIJVING	Wegings-coëfficiënt regelings-lonen	December 1954	December 1955	Maart 1956	Juni 1956	September 1956	December 1956
Regelingslonen :							
I. Landbouw	1,5	100,3	100,3	114,3	121,3	121,3	121,3
II. Extractieve nijverheid	16,5	101,9	104,1	108,0	110,7	110,7	122,8
III. Bereiding van voedingsmiddelen, dranken	5,0	102,4	109,0	113,2	119,1	120,3	126,5
IV. Kleding en reiniging, textielnijverheid	12,5	101,8	112,0	115,1	117,7	118,1	125,7
Kleding	*2,8*	100,4	104,6	114,9	114,9	116,9	116,9
Reiniging	*0,3*	104,0	109,0	114,1	116,9	116,9	127,7
Textielnijverheid	*9,4*	102,1	114,3	115,2	118,6	118,7	128,4
V. Metaalnijverheid	24,0	100,8	110,5	113,7	122,3	122,3	123,6
VI. Andere nijverheidsgroepen	12,5	102,4	110,2	113,7	116,3	118,3	120,1
Drukkerij en grafische bedrijven	*1,4*	108,0	109,8	118,1	118,1	118,1	120,1
Hout	*3,4*	100,6	105,8	108,5	109,3	114,5	115,0
Leder	*1,5*	102,2	114,4	115,9	116,5	116,8	123,7
Papier	*1,3*	103,6	123,4	129,8	132,9	134,8	135,6
Tabak	*0,3*	104,2	104,2	108,2	113,1	113,1	113,1
Diversen	*4,6*	101,6	108,9	111,6	116,5	117,5	119,0
VII. Bouwnijverheid	13,0	109,6	109,6	110,2	118,5	119,4	120,2
VIII. Vervoer, havens	15,0	102,7	107,8	111,7	116,6	117,1	117,1
Algemeen indexcijfer	**100,0**	**102,8**	**108,9**	**112,2**	**117,5**	**118,1**	**122,0**
Kleinhandelsprijzen (algemeen indexcijfer)		**100,6**	**102,2**	**102,9**	**103,6**	**104,13**	**105,45**

Bronnen : Ministerie van Arbeid en Sociale Voorzorg.
Ministerie van Economische Zaken.

Officiële indexcijfers van het normaal uurloon, van de nettoverdienste en van de kostprijs van het loon in 1955 en 1956
(1953 = 100)

BEDRIJFSTAK	MANNEN						VROUWEN					
	Gemiddeld normaal loon voor volwassenen		Gemiddelde netto-verdienste		Werkelijke kostprijs van het loon		Gemiddeld normaal loon voor volwassenen		Gemiddelde netto-verdienste		Werkelijke kostprijs van het loon	
	1955	1956	1955	1956	1955	1956	1955	1956	1955	1956	1955	1956
Steenbakkerijen (a)	105,9	116,0	105,2	114,5	106,7	116,6	. .	. .	107,5	122,5	107,6	119,8
Groeven	105,9	114,0	105,8	113,5	107,6	116,1	. .	. .	. .	. .	. .	. .
Ceramische nijverheid	104,5	112,1	104,6	111,3	106,1	113,7	103,8	110,5	103,0	111,4	103,3	110,5
Cementfabrieken	107,1	112,2	107,1	112,4	108,2	113,5	. .	. .	. .	. .	. .	. .
Papier- en kartonnijverheid	109,7	117,9	111,2	118,5	112,6	120,8	105,4	112,7	108,9	119,6	109,3	119,0
w.o. : fabricage van papierdeeg, papier en karton	111,8	120,3	114,5	121,9	115,6	124,0	115,2	123,1	118,6	130,0	118,5	128,4
verwerking van papier en karton	106,1	114,5	108,1	115,5	110,0	118,0	104,1	111,7	105,8	116,7	106,5	116,6
Huiden- en ledernijverheid	104,3	109,9	103,8	109,9	105,6	112,7	105,4	112,5	108,4	118,9	109,0	118,5
w.o. : leerlooierijen	102,3	109,2	99,7	106,3	101,6	109,2	. .	. .	. .	. .	. .	. .
fabricage van schoenen en pantoffels	104,7	109,7	105,0	110,7	106,8	113,5	105,3	112,3	109,0	119,6	109,6	119,2
Zagen en verdelen van hout	106,0	113,3	106,3	112,7	107,7	114,9	. .	. .	. .	. .	. .	. .
Houtverwerkende nijverheid	103,8	110,5	103,0	109,4	104,6	111,9	104,9	110,1	106,4	113,2	107,5	113,2
w.o. : meubelmakerij	103,2	111,0	102,4	110,1	103,9	112,5	103,3	110,5	103,4	113,3	103,5	112,1
IJzer- en staalnijverheid	105,3	110,2	105,0	115,1	106,1	116,8	. .	. .	. .	. .	. .	. .
Wegvervoer	104,6	112,7	104,4	110,1	105,8	112,1	. .	. .	. .	. .	. .	. .
Exploitatie van tramwegen	102,9	105,9	103,9	108,6	105,4	110,1	. .	. .	. .	. .	. .	. .

(a) Gemiddelde uitsluitend van het 2e en het 3e kwartaal.

Bron : Nationaal Instituut voor de Statistiek.

Officiële indexcijfers van het normaal uurloon in 1955 en 1956 naar de graad van vakbekwaamheid en de leeftijd

(1953 = 100)

BEDRIJFSTAK	MANNEN								VROUWEN							
	Volwassenen						Minderjarigen		Volwassenen						Minderjarigen	
	ongeschoolde niet-gespecialiseerde arbeiders		gespecialiseerde arbeiders		geschoolde arbeiders				ongeschoolde niet-gespecialiseerde arbeidsters		gespecialiseerde arbeidsters		geschoolde arbeidsters			
	1955	1956	1955	1956	1955	1956	1955	1956	1955	1956	1955	1956	1955	1956	1955	1956
Steenbakkerijen (a)	107,0	116,0	105,3	116,5	105,3	115,3	..	..	..	..	107,0	118,5	..	..	..	..
Groeven	105,2	114,7	106,6	113,6	106,0	113,9	109,8	120,6	..	..	..	..	..	..	..	..
Ceramische nijverheid	105,3	113,3	104,3	113,0	104,0	110,1	111,4	124,2	105,1	111,8	103,0	111,3	103,2	108,4	103,2	109,4
Cementfabrieken	108,2	112,8	105,8	111,7	107,3	113,2	120,6	124,6	..	..	..	..	..	..	..	..
Papier- en kartonnijverheid .	110,1	118,1	109,7	118,1	109,2	117,5	111,2	120,9	105,4	112,3	107,3	115,1	103,4	110,7	108,7	120,3
w.o. : fabricage van papierdeeg, papier en karton	111,8	119,7	111,9	120,9	111,9	120,4	114,2	122,8	113,6	120,4	116,7	125,7	..	..	112,8	124,9
verwerking van papier en karton	106,5	114,9	106,9	114,6	104,9	114,6	108,1	119,0	103,6	111,2	104,9	112,6	103,7	111,3	107,9	119,3
Huiden- en ledernijverheid..	104,7	110,3	104,1	109,4	104,2	110,1	109,7	124,8	104,8	111,9	105,4	112,7	106,2	113,0	109,8	121,5
w.o. : leerlooierijen	102,3	109,3	101,8	107,8	102,8	110,3	104,3	116,0	..	..	..	..	..	..	..	..
fabricage van schoenen en pantoffels ...	105,8	110,7	104,2	109,0	104,2	109,5	113,5	130,9	104,8	111,9	105,3	112,5	105,9	112,5	108,7	120,0
Zagen en verdelen van hout ..	106,2	113,9	105,1	112,7	106,7	113,4	113,4	120,3	..	..	..	..	..	..	..	..
Houtverwerkende nijverheid .	103,8	112,2	104,5	110,7	103,0	108,6	106,2	115,3	104,5	109,6	104,4	110,5	105,9	110,3	103,1	109,7
w.o. : meubelmakerij	103,1	112,5	104,0	112,1	102,5	108,5	105,0	117,9	102,0	112,8	104,9	111,0	103,1	107,8	100,9	109,1
IJzer- en staalnijverheid ...	105,3	109,9	105,4	110,6	105,0	110,1	..	..	..	..	..	..	..	..	..	..
Wegvervoer	102,0	109,8	107,5	116,4	104,4	111,7	102,4	114,1	..	..	..	..	..	..	..	..
Exploitatie van tramwegen ..	102,9	105,9	102,9	105,9	102,9	105,9	..	..	..	..	..	..	..	..	..	..

(a) Gemiddelde uitsluitend van het 2e en het 3e kwartaal.

december 1956 met 12,0 % opgelopen. De stijging was het sterkst van september 1955 tot mei 1956 en is nadien licht vertraagd. Het jaargemiddelde over 1956 ligt 11,9 % hoger dan dat over 1955.

Hiertegenover staat dat het indexcijfer van de gemiddelde kostprijs van een uur arbeid in de fabrieksnijverheid, berekend door het Instituut voor Economisch en Sociaal Onderzoek te Leuven, in december 1956 slechts 9,7 % hoger lag dan een jaar tevoren; de stijging van het jaargemiddelde bedraagt 7,9 %. In de verschillende industriesectoren, waarvan door het Nationaal Instituut voor de Statistiek loonindexcijfers gepubliceerd worden, bereikt de stijging van de kostprijs van een uur arbeid van het ene jaar tot het andere doorgaans 6 tot 8 % met als uitzonderingen de trams (4,5 %), de cementfabrieken (4,9 %) en de ijzer- en staalnijverheid (10,1 %). In feite zijn de loonkosten der ondernemingen reeds begin 1955 beginnen te stijgen en hebben de loonregelingen in vele gevallen pas achteraf het in de meeste ondernemingen bereikte loonpeil veralgemeend : dit is vooral gebeurd tijdens het vierde kwartaal 1955 en het eerste kwartaal 1956 (minimumloon 20 F per uur).

Dit verklaart waarom het indexcijfer der regelingslonen sterker is gestegen dan de uurlonen, beschouwd als kostenfactor in de onderneming, of dan het inkomen van de arbeiders na aftrek van de afhouding voor maatschappelijke zekerheid en belasting. Het maandinkomen der arbeiders is niet in dezelfde mate gestegen als het uurloon, ingevolge de verkorting van arbeidstijd : het indexcijfer van het maandinkomen der ongehuwde arbeiders, berekend door het Instituut voor Economisch en Sociaal Onderzoek te Leuven, bedroeg gemiddeld 105,1 in 1955 (basis 1953 = 100) en 109,6 in 1956, d.i. een stijging met 4,3 %. Naarmate de gezinslast toeneemt, is de toeneming relatief kleiner, omdat de gezinstoeslag niet werd verhoogd. Dat de stijging van de loonsom sterker geweest is, kan worden verklaard door de verruiming van de werkgelegenheid en door het groot aantal overuren dat tijdelijk van de werknemers gevraagd is geworden bij de invoering van de verkorte werktijd.

§ 3. — SOCIALE LASTEN EN UITKERINGEN

1. — *Stelsel voor zelfstandige arbeiders.*

Op het stuk van de kinderbijslagen werden betekenisvolle maatregelen tot gelijkschakeling getroffen, door de toelagen aan wezen van niet-loonarbeiders (1) op het niveau van het voor arbeiders en bedienden geldende stelsel te brengen. Terzelfdertijd stelt het besluit enkele categorieën van personen buiten het toepassingsveld van de wet of wijzigt de voorwaarden tot onderwerping; op de kosten van de onderlinge kassen, wordt de controle van de onder genoemd besluit vallende personen, aan de Rijksdienst voor Samenordening der Gezinsvergoedingen overgedragen.

(1) Koninklijk besluit van 24 juli 1956 (*Belgisch Staatsblad* van 1 augustus 1956).

De wetgever heeft het pensioen der zelfstandige arbeiders ingesteld (1). Het definitief stelsel voorziet voor de mannelijke verzekeringsplichtigen een jaarlijkse ouderdomsrente van 18 000 F, betaalbar op 65-jarige leeftijd in geval de loopbaan uiterlijk op 25-jarige leeftijd aanvangt; de rente is voor de helft overdraagbaar op het hoofd van de echtgenote indien zij even oud is als haar echtgenoot, terwijl de weduwe van een verzekeringsplichtige die overleden is vooraleer de leeftijd van 65 jaar te hebben bereikt, onder dezelfde voorwaarden van leeftijd, een overlevingsrente van 9 000 F bekomt, die ingaat op 60-jarige leeftijd; de verzekeringsplichtige van het vrouwelijk geslacht ontvangt een ouderdomsrente van 12 000 F op 60-jarige leeftijd. Deze renten worden gevormd door de wettelijke verzekering, tenzij een onroerend goed volgens de bij koninklijk besluit bepaalde voorwaarden (2) daartoe besteed wordt. Voor de na hun 25-jarige leeftijd onder de wet vallende gerechtigden, wordt de rente verhoudingsgewijze verminderd. De verzekeringsplichtigen voldoen aan de door de wet opgelegde verplichting wanneer zij vóór 1956 een levensverzekering hebben gesloten die hen dezelfde voordelen oplevert. Volgens leeftijd legt het stelsel der wettelijke verzekering stortingen op ten bedrage van 1 756 F tot 4 851 F voor de mannen en van 1 483 F tot 3 803 F voor de vrouwen, waaruit renten van 18 000 F tot 100 F voor de mannelijke en van 12 000 F tot 75 F voor de vrouwelijke gerechtigden worden samengesteld (3). De stortingen worden verminderd ten behoeve van de verzekeringsplichtigen met een aan de bedrijfsbelasting onderworpen netto-inkomen beneden 50 000 F; voor de na hun 25-jarige leeftijd aan de wet onderworpen personen met een inkomen beneden 75 000 F of 100 000 F, kunnen de stortingen desgevallend begrensd worden tot respectievelijk 125 en 150 % van de stortingen vereist van de op 25-jarige leeftijd aan de wet onderworpen gerechtigden; in deze gevallen kunnen aanvullende renten uitgekeerd worden.

Als overgangsmaatregel worden kosteloze toelagen verleend aan personen met geringe bestaansmiddelen; zij worden vastgesteld op een maximumbasis van 18 000 F voor de gehuwde mannen en van 12 000 F voor de andere gerechtigden en berekend volgens coëfficiënten, bepaald door de duur van de loopbaan, de leeftijd op het ogenblik van de inwerkingtreding der wet en de als vrij verzekerde uitgevoerde stortingen. Dit overgangsstelsel dat over 80 jaar loopt, wordt gefinancierd door een jaarlijkse maximale bijdrage van 1 200 frank ten laste van de verzekeringsplichtigen met een aan de bedrijfsbelasting onderworpen netto-inkomen van ten minste 100 000 F, door een tegemoetkoming van de Staat ten belope van 750 miljoen frank in 1956, die elk jaar 25 miljoen meer zal bedragen om, na verloop van 20 jaar, 1 250 miljoen frank te bereiken, en, tenslotte, van 1971 af, door een vaste annuïteit van de Staat ter compensatie van de lasten voortspruitend uit de opneming van de vrij verzekerden. De ren-

(1) Wet van 30 juni 1956 (*Belgisch Staatsblad* van 4 juli 1956).

(2) Koninklijk besluit van 20 novembber 1956 (*Belgisch Staatsblad* van 1 december 1956).

(3) In vierden betaalbaar per kwartaal en na vervallen termijn.

ten, stortingen, bijdragen en tegemoetkomingen zijn aan het indexcijfer der kleinhandelsprijzen gekoppeld.

2. — *Speciale stelsels : mijnwerkers en zeelieden.*

Het koninklijk besluit van 3 december 1956 bracht overeenstemming in de bepalingen betreffende het pensioen der mijnwerkers en het pensioen der arbeiders, dit ten behoeve van de werknemers, die achtereenvolgens in beide sectoren werkzaam waren, van hun rechthebbenden of van hun echtgenoten, die een pensioen genieten ten laste van de beide stelsels; de grens der toegestane samenvoeging van pensioenen wordt bepaald door de bedragen van het stelsel der mijnwerkers. De overlevingspensioenen werden bij koninklijk besluit van 11 december 1956 (1), met ingang van 1 juli 1956, op 14 040 F gebracht, tegen 9 072 F en 12 780 F naargelang van de leeftijd. De bijdrage voor aanvullend verlof aan ondergrondse mijnwerkers — 0,5 % in 1955 — werd in 1956 op 1,5 % gebracht (2).

De pensioenen voor de zeelieden ter koopvaardij worden voortaan vastgesteld volgens dezelfde principes die de wet tot regeling van de pensioenen der arbeiders ten grondslag liggen; er wordt evenwel rekening gehouden met de specifieke kentrekken van de loopbaan (3).

3. — *Algemeen stelsel voor maatschappelijke zekerheid.*

a) *Uitkeringen.*

Na het uitvaardigen van wetten betreffende de loonarbeiders, de zeelieden en de zelfstandige arbeiders breidde de herziening van de pensioenstelsels zich uit tot de bedienden. Het in 1956 bij het Parlement ingediende ontwerp (4) had ten doel de pensioenen in een definitief stelsel vast te leggen op basis van de duur der loopbaan en van de brutobezoldiging, begrensd op 120 000 F.

In de sector « ziekte-invaliditeit » werden de invaliditeitsvergoedingen van 1 januari af verhoogd door een minimum van 94 F en 64 F per dag vast te stellen, respectievelijk ten behoeve van de regelmatige werknemers met of zonder gezinslasten (5). Daarenboven werden de basishonoraria voor gewone medische zorgen verhoogd (6) door de terugbetaling ervan aan de verzekerde op 75 % te brengen; zo werd het tarief vastgesteld op 60 F voor de huisbezoeken van de geneesheer en op 80 F of 40 F voor raadpleging in het kabinet van de geneesheer, naargelang het al dan niet

---

(1) *Belgisch Staatsblad* van 20 december 1956.

(2) Koninklijk Besluit van 5 april 1955 (*Belgisch Staatsblad* van 6 mei 1955).

(3) Wet van 11 juli 1956 (*Belgisch Staatsblad* van 9 december 1956).

(4) Wet geworden op 12 juli 1957 (*Belgisch Staatsblad* van 21 juli 1957).

(5) Besluit van 22 september 1955 (*Belgisch Staatsblad* van 25-26-27 september 1955).

(6) Ministeriële besluiten van 3 oktober 1956 (*Belgisch Staatsblad* van 7 oktober 1956) en van 19 oktober 1956 (*Belgisch Staatsblad* van 27 oktober 1956).

een specialist geldt. Krachtens de oprichting van een Nationale Geneesherendienst gingen de aangesloten dokters-practici de verbintenis aan om hun honoraria vast te stellen, de enen op de basistarieven der verzekering en de anderen op de bedragen verhoogd met 50 %, voor de al dan niet tot een mutualiteit behorende personen met een inkomen beneden 100 000 F, plus 25 000 F voor de echtgenote en 10 000 F per kind.

Inzake werkloosheid brachten verschillende besluiten enkele wijzigingen aan de reglementering aan : voor het behoud der hoedanigheid van de gewoonlijk in loondienst werkende arbeider zal rekening gehouden worden met het verrichten van huishoudelijke arbeid (1); sommige voor de berekening der referentieperiode met arbeidsdagen gelijkgestelde dagen komen in aanmerking voor het bepalen van genoemde hoedanigheid (2); ook werden de bepalingen verlengd in verband met de terugvorderbare voorschotten aan werklozen die de pensioenleeftijd bereikt hebben (3).

De veralgemening van 12 verlofdagen voor de arbeiders en de bedienden van het algemeen stelsel (4), doorgevoerd binnen het raam van de huidige inkomsten door het aanspreken van de reserves, is een gevolg van de akkoorden van juli en oktober 1955. Ter financiering van de met niet-gewerkte dagen overeenkomende toelagen, werd de inhouding op het verlofgeld van de arbeiders op 4,5 % gebracht (5). De voor de berekening van het bediendenverlof met arbeidsdagen gelijkgestelde dagen werden bepaald (6).

b) *Bijdragen.*

Ter financiering van de in 1956 gedurende drie maanden toegekende tijdelijke aanvullende toelage voor de moeder aan de haard (7), werd de patronale bijdrage voor de maatschappelijke zekerheid, met inbegrip van de stelsels voor de mijnwerkers en de zeelieden, voor het derde kwartaal met 0,5 % verhoogd (8).

4. — *Geldmiddelen van de stelsels voor maatschappelijke zekerheid.*

De bijdragen beliepen 26,4 miljard frank voor de Rijksdienst voor Maatschappelijke Zekerheid (algemeen stelsel voor arbeiders en bedienden), 3,1 miljard voor het Nationaal Fonds voor Mijnwerkerspensioenen en ongeveer 70 miljoen voor de Hulp- en Voorzorgskas voor Zeevarenden onder Belgische Vlag. Het totaal werd dus van 27,4 miljard in 1955 op

(1) Koninklijk besluit van 5 juli 1956 (*Belgisch Staatsblad* van 11 augustus 1956).
(2) Ministerieel besluit van 2 mei 1956 (*Belgisch Staatsblad* van 18 mei 1956).
(3) Koninkilijk besluit van 23 juni 1956 (*Belgisch Staatsblad* van 11 augustus 1956).
(4) Wet van 4 juli 1956 (*Belgisch Staatsblad* van 8 juli 1956).
(5) Koninklijk besluit van 7 februari 1956 (*Belgisch Staatsblad* van 16 februari 1956.
(6) Wet van 29 maart 1956 (*Belgisch Staatsblad* van 1 april 1956); koninklijk besluit van 1 augustus 1956 (*Belgisch Staatsblad* van 30 augustus 1956).
(7) Koninklijk besluit van 8 juni 1956 (*Belgisch Staatsblad* van 30 juni 1956).
(8) Wet van 17 mei 1956 (*Belgisch Staatsblad* van 30 juni 1956).

29,5 miljard frank gebracht in 1956; voor een groot deel is dit verschil toe te schrijven aan de stijging van de totale loonsom. Het bovengenoemd bedrag voor de R.M.Z. omvat circa 200 miljoen frank voor de *bestaanszekerheid* in het bouwbedrijf, waarmede in de commentaar hierna geen rekening wordt gehouden.

De werking van de vijf grote sectoren der maatschappelijke zekerheid, die in de tabel zijn opgenomen, vergde 37,8 miljard frank aan financiële middelen. Dit bedrag omvat niet de inkomsten uit geldplaatsing, zoals de kapitalisatie bij de pensioenstelsels. De tabel vermeldt de aangegeven of aangerekende bijdragen, zomede de Staatstegemoetkoming. De buiten deze vijf grote sectoren verleende sociale voordelen staan niet in genoemde tabel opgetekend. De budgettaire tegemoetkoming van de Staat bedroeg ongeveer 9 miljard frank; de aanzienlijke vermindering in de tegemoetkoming voor werkloosheid — die te danken is aan de daling van het aantal gecontroleerde werklozen en de tewerkstelling door de gemeentebesturen — werd grotendeels teniet gedaan door de stijgende toelagen aan de pensioenstelsels en de dekking van het toegenomen deficit der ziekte-verzekering, die, onder meer voor de verrichtingen van de nieuwe Rijkskas voor Invaliditeit, een krediet van 500 miljoen frank vergde.

Verdeling onder de uitkerende organismen van de geldmiddelen ten behoeve van de maatschappelijke zekerheid (a)

(miljoenen franken)

VOORNAAMSTE SECTOREN	1954	1955	1956	
			Totaal	Waaronder Staatstegemoetkoming
Ouderdoms- en overlevingspensioenen ; invaliditeit (mijnwerkers)	11 087,5	11 936,4	12 564,5	3 389,1
Gezinsvergoedingen (b)	6 620,1	7 035,8	7 357,1	573,1
Ziekte, invaliditeit (c)	6 676,7	7 135,0	8 310,0	1 957,8
Werkloosheid (d)	6 313,8	5 619,3	4 418,0	2 603,6
Verlof	4 615,3	4 770,6	5 180,9	—
Totaal ...	**35 313,4**	**36 497,1**	**37 830,5**	**8 523,6**

Bronnen : Rijksdienst voor Maatschappelijke Zekerheid.
Nationaal Fonds voor Mijnwerkerspensioenen.
Hulp- en Voorzorgskas voor Zeevarenden onder Belgische Vlag.

(a) Geldmiddelen verschaft door de innende organismen en de Staatstegemoetkoming.
(b) Exclusief de Staatstoelage aan de Speciale Gemeentekas.
(c) Exclusief de sector invaliditeit voor de mijnwerkers.
(d) Inclusief het « pool »-stelsel der zeelieden; de bijdragen voor de bestaanszekerheid in het bouwbedrijf, hoewel door de R.M.Z. geïnd, werden niet meer opgenomen daar zij een afzonderlijk stelsel uitmaken dat trouwens ook nog in andere bedrijfstakken wordt aangetroffen.

5. — *Andere branches.*

Inzake werkongevallen werden de bijdragen voor het Waarborgfonds voor de bedienden van 75 F op 150 F gebracht (1). De lijst der beroepsziekten werd herzien (2) en voor verscheidene categorieën werd het bedrag der bijdragen voor het dienstjaar 1955 verlaagd ten opzichte van 1954 (3). Deze verminderingen werden echter met het oog op het financieel evenwicht van het Fonds, niet meer toegepast voor het dienstjaar 1956 (4).

De vergoedingen aan verminkten en gebrekkigen ondergingen diverse aanpassingen (5). Het nieuw besluit verhoogt de tegemoetkomingen met ten minste 8,5 % en, in sommige gevallen, tot 27 %, waarbij verschillende schalen zijn voorzien naargelang het gaat om gezinshoofden of andere personen.

Ter aanpassing aan de voordelen die zouden onstaan zijn uit de toepassing van de wet van 28 juli 1926, werden de pensioenen voortvloeiend uit de oorlog, ten behoeve van de grootinvaliden met 8 % verhoogd (6); de andere pensioenen ondergingen een geleidelijke verhoging, zodat tegen 1 juli 1959 hetzelfde doel zal bereikt worden (7).

Het verlofgeld van het personeel in overheidsdienst werd op 2 000 F gebracht (8).

6. — *Internationale wetgeving.*

Met het doel de inwijking van Spaanse arbeiders naar het Belgisch steenkolenbekken te bevorderen, werd op 28 november 1956 met Spanje een Overeenkomst betreffende de sociale zekerheid gesloten.

AFDELING II.
INKOMENS UIT VENNOOTSCHAPPEN

§ 1. — ALGEMEEN OVERZICHT

Terwijl het expansietempo van de produktie in 1956 vertraagde, nam de nettowinst van de Belgische en Kongolese vennootschappen op aandelen nog in een versneld tempo toe : men noteert 20 %, tegen 14,9 % in

(1) Koninklijk besluit van 15 juni 1956 (*Belgisch Staatsblad* van 24 juni 1956).
(2) Koninklijk besluit van 9 september 1956 (*Belgisch Staatsblad* van 15-16 oktober 1956).
(3) Koninklijk besluit van 23 november 1956 (*Belgisch Staatsblad* van 9 december 1956).
(4) Koninklijk besluit van 30 september 1957 (*Belgisch Staatsblad* van 9 oktober 1957).
(5) Koninklijk besluit van 19 juni 1956 (*Belgisch Staatsblad* van 22 juni 1956).
(6) Wet van 30 maart 1956 (*Belgisch Staatsblad* van 19 april 1956).
(7) Wet van 3 juli 1956 (*Belgisch Staatsblad* van 25 juli 1956).
(8) Wet van 20 april 1956 (*Belgisch Staatsblad* van 23 - 24 april 1956).

Rendement van de Belgische en Kongolese vennootschappen op aandelen (a)

(miljoenen franken)

OMSCHRIJVING	1936/1938	1951	1952	1953	1954	1955	1956	Toe- of afneming van 1955 op 1956	
								Absolute cijfers	Percentages
Aantal getelde vennootschappen (b)	**7 594**	**11 634**	**12 166**	**12 846**	**13 674**	**13 798**	**13 978**	+ **180**	+ **1,30**
waaronder : met winst	5 748	8 912	9 325	9 071	9 615	10 054	10 396	+ 342	+ 3,40
met verlies	1 846	2 722	2 841	3 775	4 059	3 744	3 582	— 162	— 4,33
Eigen middelen	**63 952**	**191 632**	**207 010**	**222 482**	**235 481**	**246 179**	**263 983**	+ **17 804**	+ **7,23**
waaronder : gestort kapitaal	46 397	107 172	118 067	136 280	142 465	147 912	159 876	+ 11 964	+ 8,09
reserves	17 555	84 460	88 943	86 202	93 016	98 267	104 107	+ 5 840	+ 5,94
Exploitatie-uitkomsten :									
Nettowinstsaldo	**4 537**	**19 043**	**23 699**	**21 488**	**21 777**	**25 022**	**30 040**	+ **5 018**	+ **20,05**
Winst	5 228	20 038	24 731	23 577	23 742	26 831	32 212	+ 5 381	+ 20,06
Verlies	691	995	1 032	2 089	1 965	1 809	2 172	+ 363	+ 20,07
Betaalbare gestelde brutodividenden	**3 651**	**10 799**	**12 991**	**13 130**	**13 369**	**15 492**	**17 961**	+ **2 469**	+ **15,94**
Percentage t.o.v. de eigen middelen :									
Nettowinstsaldo	7,1	9,9	11,4	9,7	9,2	10,2	11,4		
Betaalbaar gestelde dividenden ...	5,7	5,6	6,3	5,9	5,7	5,9	6,8		
Obligatieschuld	**9 297**	**25 832**	**30 108**	**32 271**	**37 584**	**42 395**	**46 931**	+ **4 536**	+ **10,70**
Bruto-interest op obligaties	**476**	**1 216**	**1 259**	**1 493**	**1 627**	**1 884**	**2 130**	+ **246**	+ **13,06**

Bronnen : Nationale Bank van België (jaren 1936/1938).
Nationaal Instituut voor de Statistiek (jaren 1951 en volgende).

(a) De statistiek voor 1936/1938 is niet helemaal op dezelfde basis opgemaakt als die voor de volgende jaren. Bovendien, benevens de progressieve verhoging der vennootschappen, is het percentage der vennootschappen die werkelijk hun balans bekendmaken, veranderlijk.
(b) Eenheden.

1955, waaruit met de gebruikelijke vertraging de bedrijfsresultaten van het vorige dienstjaar kunnen worden afgeleid. De verbetering in de verhoudingen tussen het winstsaldo en de dividenden tot het bedrag der eigen middelen, die zich in 1955 begon af te tekenen, bleef aanhouden; zij bereikten hetzelfde niveau als in 1952, zijnde de vorige conjunctuurspits, terwijl voor de dividenden het niveau zelfs lichtelijk hoger lag. De betaalbaar gestelde dividenden namen in 1956 evenwel niet in dezelfde mate toe als de bedrijfsresultaten.

§ 2. — RESULTATEN VAN DE VENNOOTSCHAPPEN VOLGENS DE PLAATS VAN HUN BEDRIJFSZETEL

De verdeling van de vennootschappen naar hun bedrijfszetel — België, Belgisch-Kongo, buitenland — doet sterke verschillen uitkomen in de verhoudingen van het nettowinstsaldo en de uitgekeerde brutodividenden tot de eigen actiemiddelen. Voor de van 1950 tot 1956, in Belgisch-Kongo exploiterende vennootschappen is deze verhouding ten aanzien van de in België exploiterende vennootschappen meer dan het dubbel. Ook voor de in het buitenland exploiterende vennootschappen ligt zij aanzienlijk boven de voor de vennootschappen met bedrijfszetel in België opgetekende verhouding, doch het verschil is heel wat geringer en treedt slechts sedert 1952 op.

1. — *Vennootschappen met bedrijfszetel in België.*

In 1956 was de in vergelijking met het vorige jaar opgetekende aangroei van het nettowinstsaldo der in België exploiterende vennootschappen nog sterker : van 16,6 % in 1955 wordt hij op 22,6 % gebracht en aldus overschrijdt het saldo van het voorbije jaar het in 1952 bereikte bedrag. Worden de winsten gekenmerkt door een aanzienlijke stijging, dan valt er bij de verliezen evenwel een lichte verhoging te bespeuren, terwijl zij van 1954 tot 1955 opmerkelijk waren afgenomen. Vermits de betaalbaar gestelde dividenden slechts met 12,4 % stegen, tegen 17,4 % in 1955, daalde de verhouding van de dividenden tot de winsten tot 52,36 %, d.w.z. iets beneden het niveau van 1952; in 1955 bedroeg deze verhouding 56,78 %. Wellicht wijst de toegenomen autofinanciering, onder nog andere factoren, ook op de stijgende behoeften als gevolg van de omvang der investeringen, die op het ogenblik van de uitkering der dividenden, d.w.z., in 1956, aan gang waren.

Het rendementspercentage van de eigen middelen der in België exploiterende vennootschappen verbeterde verder en bereikte aldus 5,37 %, tegen 5,09 % in 1955 en 4,45 % in 1954. Niettemin blijft het op een heel wat lager niveau dan dat der eigen middelen van de in het buitenland en vooral in Belgisch-Kongo exploiterende vennootschappen.

2. — *Vennootschappen met bedrijfszetel in Belgisch-Kongo.*

Ook het nettowinstsaldo van de in Belgisch-Kongo exploiterende vennootschappen en de door hen uitgekeerde brutodividenden namen snel-

Rendement van de Belgische en Kongolese vennootschappen op aandelen volgens de plaats van hun hoofdbedrijf

(miljoenen franken)

OMSCHRIJVING	Met hoofdbedrijf																	
	In België						In Belgisch-Kongo						In het buitenland					
	1951	1952	1953	1954	1955	1956	1951	1952	1953	1954	1955	1956	1951	1952	1953	1954	1955	1956
Aantal getelde vennootschappen (a)	**11 277**	**11 757**	**12 396**	**13 186**	**13 309**	**13 426**	**276**	**331**	**370**	**401**	**443**	**472**	**81**	**78**	**80**	**87**	**86**	**80**
w.o. : met winst ...	8 608	8 988	8 711	9 223	9 668	9 972	241	277	302	326	348	365	63	61	58	66	66	59
met verlies...	2 669	2 769	3 685	3 963	3 641	3 454	35	54	68	75	95	107	18	17	22	21	20	21
Eigen middelen	**163 136**	**172 692**	**183 067**	**190 019**	**194 797**	**207 850**	**21 652**	**27 447**	**31 937**	**36 591**	**42 622**	**46 042**	**6 843**	**6 872**	**7 479**	**8 872**	**9 660**	**10 090**
w. o. : gestort kapitaal	89 203	95 974	109 464	113 167	116 492	124 996	14 375	18 292	22 980	25 233	27 949	29 946	3 594	3 801	3 836	4 066	4 195	4 933
reserves ..	73 933	76 718	73 603	76 852	78 305	82 854	7 277	9 155	8 957	11 358	14 673	16 096	3 249	3 071	3 643	4 806	5 456	5 157
Exploitatie-uitkomsten																		
Nettowinstsaldo ..	**13 988**	**16 276**	**13 891**	**13 684**	**15 963**	**19 566**	**4 705**	**6 668**	**6 564**	**7 074**	**7 872**	**9 281**	**350**	**755**	**1 033**	**1 019**	**1 259**	**1 194**
Winst	14 755	17 174	15 721	15 492	17 487	21 316	4 746	6 732	6 768	7 198	8 106	9 643	538	825	1 088	1 052	1 314	1 254
Verlies	767	898	1 830	1 808	1 524	1 750	40	63	204	124	234	362	188	70	55	33	55	60
Betaalbaar gestelde brutodividenden	**7 958**	**9 161**	**8 833**	**8 452**	**9 930**	**11 160**	**2 605**	**3 418**	**3 838**	**4 383**	**4 979**	**6 033**	**236**	**412**	**458**	**534**	**588**	**768**
Obligatieschuld	**24 914**	**28 925**	**30 937**	**36 237**	**41 394**	**44 852**	**887**	**1 126**	**1 271**	**1 616**	**1 843**	**2 044**	**31**	**57**	**63**	**43**	**40**	**35**
Bruto-interest op obligaties	**1 174**	**1 210**	**1 432**	**1 554**	**1 793**	**2 035**	**40**	**48**	**57**	**70**	**89**	**94**	**1**	**1**	**3**	**3**	**2**	**2**

(a) Eenheden.

Bron : Nationaal Instituut voor de Statistiek.

Resultaten van de Belgische en Kongolese vennootschappen op aandelen

(percentages)

OMSCHRIJVING	Met hoofdbedrijf																	
	In België						In Belgisch-Kongo						In het buitenland					
	1951	1952	1953	1954	1955	1956	1951	1952	1953	1954	1955	1956	1951	1952	1953	1954	1955	1956
Verhouding aantal vennootschappen met verlies / aantal getelde vennootschappen	23,67	23,55	29,73	30,05	27,35	25,73	12,68	16,31	18,38	18,70	21,44	22,67	22,22	21,79	27,50	24,14	23,25	26,25
Verhouding nettowinstcijfer / eigen middelen	8,57	9,42	7,59	7,20	8,19	9,41	21,73	24,29	20,55	19,33	18,46	20,16	5,11	10,99	13,81	11,49	13,03	11,83
Verhouding uitgekeerde brutodividenden / eigen middelen	4,88	5,30	4,83	4,45	5,09	5,37	12,03	12,45	12,02	11,98	11,68	13,10	3,45	6,00	6,12	6,02	6,08	7,61
Verhouding uitgekeerde brutodividenden / gerealiseerde winsten	53,93	53,34	56,19	54,56	56,78	52,36	54,89	50,77	56,71	60,89	61,42	62,56	43,87	49,94	42,10	50,76	44,74	61,24
Verhouding bruto-interest op obligaties / bedrag der obligatieschulden	4,71	4,18	4,64	4,32	4,39	4,54	4,51	4,26	4,48	4,71	5,54	4,59	3,23	1,75	4,76	6,98	5,00	5,71
Verhouding bedrag der obligatieschulden / eigen middelen	15,27	16,75	16,90	18,93	20,91	21,58	4,10	4,10	3,98	4,06	3,76	4,44	0,45	0,83	0,84	0,48	0,41	0,35

Bronnen : Ministerie van Economische Zaken, Nationaal Instituut voor de Statistiek en Algemene Directie voor Studiën en Documentatie.

ler toe dan in 1955, d.w.z. respectievelijk met 17,9 % en 21,2 % in 1956, tegen 11,3 en 13,6 % een jaar tevoren. Eens temeer werden meer winsten uitgekeerd : dit bevestigt de sedert 1952 tot uiting komende tendens om minder winsten te besteden ter aanvulling van de reserves, met de mogelijke weerslag hiervan op de betalingsbalans van Belgisch-Kongo. Deze evolutie dient in verband te worden gebracht met de conjunctuur der investeringen, die juist in 1952 een hoogtepunt bereikte. Dit verklaart meteen de lichte stijging der verhoudingen van het nettowinstsaldo en van de uitgekeerde dividenden tot de eigen middelen.

Verder kan worden aangestipt dat de obligatieschuld der vennootschappen — sedert 1950 nagenoeg het viervoud — in verhouding tot de eigen middelen, een heel wat lager bedrag aanwijst dan in België : in 1956 is de verhouding 4,44 % voor Belgisch-Kongo, tegen 21,58 % in België.

3. — *Vennootschappen met bedrijfszetel in het buitenland.*

Na een spectaculaire stijging in 1955, viel het nettowinstsaldo der naar Belgisch recht opgerichte vennootschappen met bedrijfszetel in het buitenland, in 1956 lichtelijk terug : van 1 259 miljoen frank op 1 194 miljoen frank. Men kan zich nochtans afvragen of genoemde vennootschappen, voor de meerderheid althans, hun resultaten uiteraard niet met een jaar vertraging boeken, hetgeen dus ten aanzien van de in België en in Belgisch-Kongo exploiterende vennootschappen een verschuiving teweegbrengt in het verloop van het nettowinstsaldo. Opmerkelijk is wel dat een dergelijke verschuiving zich ook in 1952-1953 voordeed. De verklaring hiervoor dient te worden gezocht in het feit dat het grootste gedeelte van genoemde vennootschappen uit holdings bestaat, die de resultaten van hun filialen met vertraging boeken.

Wellicht rekening houdend met de gunstige vooruitzichten voor het zakenleven op het ogenblik dat de balansen werden afgesloten, hebben deze vennootschappen een globale som aan dividenden betaalbaar gesteld, die heel wat hoger was dan in 1955, te weten 768 miljoen frank, tegen 588 miljoen frank, d.i. 30,6 % meer.

§ 3. — RESULTATEN VAN DE VENNOOTSCHAPPEN MET BEDRIJFSZETEL IN BELGIË VOLGENS DE AARD VAN HUN BEDRIJVIGHEID

Alleen de textiel- en kleinijverheid uitgezonderd, stegen ten opzichte van 1955 de jaarlijkse winsten van de Belgische vennootschappen op aandelen (1); dit geldt ook voor de betaalbaar gestelde dividenden, alhoewel hun aandeel in de winsten in alle sectoren lichtelijk verminderde.

Bij de meeste sectoren bereikte het nettowinstsaldo een recordniveau sedert 1949; hierop maken uitzondering : de metaalverwerkende nijver-

(1) De verliezen van de vennootschappen met een negatief resultaat niet afgetrokken.

Evolutie van de nettowinstsaldi e

Vennootschappen welke hun voo

OMSCHRIJVING	Banken	Verzekeringen	Financiële en immobiliënvennootschappen	Kleinhandel	Groothandel en buitenlandse handel	Metaalverwerkende nijverheid	IJzer- en staalvoortbrengende nijverheid	Industrie der non-ferrometalen	Textielnijverheid	Voedingsmiddelenindustrie	Houtnijverheid	Scheikundige nijverheid	Glasnijverheid	Elektriciteit	Gas
Aantal getelde vennootschappen (eenheden) :															
1949	52	110	953	271	1 643	903	93	60	875	636	233	420	66	56	2
1954	52	121	1 287	517	2 588	1 213	108	76	1 105	750	316	546	69	54	2
1955	51	121	1 238	515	2 624	1 218	106	76	1 081	742	328	560	67	52	2
1956	50	125	1 360	523	2 664	1 233	106	74	1 087	731	330	561	63	51	1
Kapitaal en reserves (miljoenen franken) :															
1949	4 317	1 021	15 380	1 927	4 432	11 815	13 977	3 773	16 470	7 529	834	11 009	2 702	14 058	2 27
1950	5 095	1 019	15 952	1 567	5 050	13 139	16 430	3 888	17 674	9 204	911	11 517	2 664	14 275	2 33
1951	5 254	1 138	16 143	2 135	5 633	14 389	16 317	4 040	17 593	9 974	944	12 513	2 643	14 256	2 40
1952	5 727	1 256	17 759	2 310	6 584	15 460	16 605	4 460	18 812	10 240	993	13 414	2 562	14 944	2 55
1953	6 100	1 358	18 837	2 495	7 364	17 148	17 389	5 166	19 724	10 659	1 183	14 200	2 588	15 174	2 90
1954	6 418	1 489	20 494	2 654	8 132	18 513	17 853	5 464	19 609	11 100	1 212	14 177	2 579	15 663	2 73
1955	6 954	1 645	21 798	2 811	8 765	19 425	16 045	5 777	19 417	11 427	1 307	14 896	2 578	16 493	2 77
1956	7 397	2 020	22 872	2 938	9 411	19 936	20 098	6 346	20 118	11 952	1 385	15 597	2 695	17 589	2 78
Nettowinstsaldi (miljoenen franken) :															
1949	514	159	773	192	481	1 577	988	310	820	264	21	669	30	762	8
1950	519	178	980	192	478	1 519	511	343	586	440	25	870	43	920	
1951	671	305	1 213	313	871	1 730	726	724	1 714	703	52	1 005	144	1 102	4
1952	844	300	1 429	277	874	1 978	1 684	933	962	627	77	1 443	101	1 243	21
1953	915	360	1 596	264	581	2 009	1 303	758	7	588	38	1 028	47	1 304	24
1954	1 021	391	1 776	282	666	1 798	607	759	289	734	72	836	157	1 456	16
1955	988	487	2 094	309	770	1 764	1 089	1 038	496	798	73	1 206	224	1 502	15
1956	1 137	611	2 134	355	972	1 765	2 346	1 558	441	856	97	1 416	308	1 558	21
Gemiddelde 1949/1956.	**826**	**349**	**1 499**	**273**	**712**	**1 768**	**1 157**	**803**	**664**	**615**	**57**	**1 059**	**132**	**1 231**	**14**
Betaalbaar gestelde dividenden (miljoenen franken) :															
1949	230	89	627	105	157	850	630	210	387	169	14	361	33	654	6
1950	310	113	785	95	153	945	442	238	257	293	14	542	54	788	8
1951	380	151	932	151	263	871	541	333	608	403	18	510	105	941	8
1952	431	170	977	138	211	882	1 039	405	507	396	19	624	80	1 036	9
1953	462	192	1 127	131	195	989	798	401	247	352	20	582	52	1 115	15
1954	499	209	1 258	146	191	923	410	408	252	394	22	502	131	1 165	12
1955	535	235	1 379	142	254	1 247	653	456	291	425	22	932	168	1 164	12
1956	564	283	1 506	163	266	1 065	1 324	537	286	446	22	750	236	1 251	15
Gemiddelde 1949/1956.	**426**	**180**	**1 074**	**134**	**211**	**972**	**730**	**374**	**367**	**360**	**19**	**600**	**107**	**1 014**	**11**

an de betaalbaar gestelde dividenden

aamste bedrijfszetel in België hebben

Ledernijverheid	Papiernijverheid en grafische bedrijven	Transport	Toerisme	Tussenhandel	Bouwbedrijf	Steenkolenmijnen	Kleinijverheid	Cementnijverheid en aanverw. bedrijven	Groeven	Kalknijverheid	Ceramische nijverheid	Tabaksnijverheid	Uitgeverij, boekhandel, pers	Filmen, theaters	Ambacht	Totaal
167	236	445	242	286	282	67	73	81	109	38	53	43	102	135	331	9 655
178	296	557	299	460	424	61	92	101	120	38	50	40	162	211	519	13 186
172	302	548	300	480	458	55	88	109	126	40	51	40	185	218	532	13 309
166	299	563	306	500	469	54	90	109	118	41	50	34	181	216	538	13 426
137	3 302	5 880	785	596	1 881	12 706	724	2 278	1 256	335	799	683	228	202	697	146 855
142	3 465	6 136	630	593	2 065	12 660	733	2 304	1 255	340	783	898	240	209	822	157 003
277	3 625	6 572	654	609	2 171	12 923	773	2 352	1 255	364	776	928	272	220	920	163 136
314	3 655	6 678	690	651	2 481	13 123	970	2 445	1 270	372	895	988	276	225	997	172 692
285	3 974	6 772	717	692	2 641	13 266	1 017	2 722	1 347	387	895	977	364	234	1 073	183 067
217	4 039	7 907	763	736	2 832	13 195	1 052	2 884	1 360	441	657	995	398	260	1 119	190 019
230	4 078	7 769	779	705	3 385	12 878	1 092	3 209	1 308	454	799	1 029	449	297	1 158	194 797
154	4 266	8 174	849	809	3 583	12 855	1 157	3 727	1 292	508	871	1 192	559	336	1 269	207 850
11	123	257	— 20	48	126	382	14	170	38	28	29	16	— 4	4	93	9 073
— 16	149	335	10	86	116	527	35	147	42	26	19	46	7	7	75	9 371
71	314	320	23	75	198	852	77	229	84	21	18	55	14	11	77	13 988
— 14	327	560	30	82	230	1 141	61	297	96	39	37	45	18	18	93	16 276
— 44	81	545	32	87	259	991	40	329	84	30	12	51	31	29	91	13 891
— 40	191	402	33	78	338	704	70	396	88	33	2	59	47	39	76	13 684
— 38	335	432	25	82	273	748	89	467	87	40	35	50	45	37	94	15 963
— 6	359	701	34	103	340	1 059	82	502	118	48	27	43	72	24	105	19 566
— 10	**235**	**444**	**21**	**80**	**235**	**801**	**59**	**317**	**80**	**33**	**23**	**46**	**29**	**21**	**88**	**13 977**
14	76	203	11	19	59	317	8	102	35	12	24	13	4	5	30	5 605
10	98	253	14	28	70	411	16	99	34	12	19	31	8	6	21	6 448
20	133	236	15	32	79	682	30	140	58	13	18	34	11	6	29	7 958
9	137	334	19	35	103	1 007	29	189	68	14	20	29	8	7	29	9 161
11	84	354	18	43	112	889	22	193	66	16	15	27	14	15	26	8 833
5	105	299	21	35	117	723	31	229	67	18	10	29	21	15	18	8 452
4	145	332	19	33	124	716	36	245	70	17	20	23	15	18	17	9 930
2	156	445	23	34	137	937	39	275	83	20	26	21	15	11	19	11 160
9	**117**	**307**	**18**	**32**	**100**	**710**	**26**	**184**	**60**	**15**	**19**	**18**	**12**	**10**	**24**	**8 443**

Bron : Nationaal Instituut voor de Statistiek.

Evolutie van het rendement, de obli-

Vennootschappen welke hun voor-

OMSCHRIJVING	Banken	Verzekeringen	Financiële en immobiliënvennootschappen	Kleinhandel	Groothandel en buitenlandse handel	Metaalverwerkende nijverheid	IJzer- en staalvoortbrengende nijverheid	Industrie der non-ferrometalen	Textielnijverheid	Voedingsmiddelenindustrie	Houtnijverheid	Scheikundige nijverheid	Glasnijverheid	Elektriciteit	Gas
Betaalbaar gestelde dividenden ten opzichte van kapitaal en reserves (%) :															
1949	5,33	8,72	4,08	5,45	3,54	7,19	4,51	5,57	2,35	2,24	1,68	3,28	1,22	4,65	2,95
1950	6,08	11,09	4,92	6,06	3,03	7,20	2,69	6,11	2,02	3,18	1,53	4,71	2,02	5,52	3,67
1951	7,22	13,27	5,78	7,07	4,66	6,06	3,32	8,24	3,46	4,04	1,91	4,08	3,99	6,60	3,44
1952	7,53	13,54	5,50	5,97	3,20	5,70	6,26	9,09	2,69	3,87	1,91	4,65	3,11	6,93	3,61
1953	7,57	14,14	5,98	5,26	2,65	5,77	4,59	7,76	1,25	3,30	1,69	4,10	1,99	7,35	5,14
1954	7,78	14,03	6,14	5,50	2,35	4,99	2,30	7,47	1,29	3,55	1,82	3,54	5,07	7,28	4,72
1955	7,69	14,29	6,33	5,05	2,90	6,42	4,07	7,89	1,50	3,72	1,68	6,26	6,52	7,06	4,65
1956	7,62	14,01	6,58	5,55	2,83	5,34	6,59	8,46	1,42	3,73	1,59	4,81	8,76	7,11	5,40
Obligatieschuld (miljoenen franken) :															
1949	104	—	9 179	233	215	599	2 176	149	394	422	26	862	91	3 228	56
1950	267	—	10 775	228	182	667	2 396	145	397	487	2	857	91	3 363	133
1951	526	—	12 075	350	307	914	2 397	155	467	542	53	964	91	3 652	182
1952	912	—	14 543	364	227	1 249	2 358	151	482	591	64	1 073	90	4 300	209
1953	1 241	—	14 790	368	254	1 452	2 069	150	489	696	63	1 097	104	4 589	239
1954	2 759	—	18 217	484	255	1 450	2 303	148	470	720	56	1 097	83	4 764	239
1955	3 650	—	22 083	463	333	1 590	2 221	47	511	772	67	995	190	4 529	324
1956	4 022	—	25 062	632	342	1 992	2 133	43	463	741	70	1 031	188	4 434	325
Betaalbaar gestelde dividenden ten opzichte van de nettowinstsaldi (%) :															
1949	44,7	56,0	81,1	54,7	32,6	53,9	63,8	67,7	47,2	64,0	66,7	54,0	11,0	85,8	80,7
1950	59,7	63,5	80,1	49,5	32,0	62,2	86,5	69,4	60,9	66,6	56,0	62,3	12,6	85,7	2866,7
1951	56,6	49,5	76,8	48,2	30,2	50,3	74,5	46,0	35,5	57,3	34,6	50,7	72,9	85,4	193,2
1952	51,1	56,7	68,4	49,8	24,1	44,6	61,6	43,4	52,7	63,1	24,6	43,2	79,2	83,3	43,0
1953	50,4	53,3	70,6	49,6	33,5	49,2	61,2	52,9	3528,5	59,8	52,6	56,6	11,1	85,5	62,2
1954	48,9	53,4	70,8	51,7	28,6	51,3	67,5	53,7	87,1	53,6	30,5	60,0	83,4	80,0	80,1
1955	54,1	48,2	65,8	45,9	32,9	70,6	60,0	43,9	58,6	53,2	30,1	77,3	75,0	77,4	81,1
1956	49,6	46,3	70,6	45,9	27,4	60,3	56,4	34,5	64,9	52,1	22,7	53,0	76,6	80,3	71,4
Totaal 1949-1956	**51,61**	**51,67**	**71,62**	**49,04**	**29,69**	**54,96**	**63,08**	**46,52**	**55,22**	**58,50**	**33,19**	**56,69**	**81,50**	**82,40**	**79,55**

eschuld en de netto-autofinanciering

mste bedrijfszetel in België hebben

	Papiernijverheid en grafische bedrijven	Transport	Toerisme	Tussenhandel	Bouwbedrijf	Steenkolenmijnen	Kleinijverheid	Cementnijverheid en aanverw. bedrijven	Groeven	Kalknijverheid	Ceramische nijverheid	Tabaksnijverheid	Uitgeverij, boekhandel, pers	Filmen, theaters	Ambacht	Totaal
23	2,30	3,45	1,40	3,19	3,14	2,49	1,10	4,48	2,79	3,58	3,00	1,90	1,75	2,48	4,30	3,82
86	2,83	4,12	2,23	4,72	3,41	3,24	2,18	4,31	2,71	3,52	2,42	3,45	3,33	2,87	2,54	4,11
57	3,66	3,59	2,29	5,25	3,66	5,28	3,90	5,96	4,61	3,57	2,32	3,66	4,04	2,73	3,14	4,88
69	3,75	5,00	2,75	5,36	4,17	7,67	2,99	7,73	5,34	3,76	2,21	2,94	2,91	3,10	2,89	5,30
86	2,13	5,23	2,50	6,23	4,22	6,70	2,16	7,09	4,88	4,13	1,65	2,78	3,87	6,41	2,44	4,83
42	2,59	3,78	2,74	4,76	4,13	5,48	2,95	7,92	4,93	4,08	1,52	2,91	5,29	5,77	1,61	4,45
25	3,56	4,27	2,44	4,68	3,66	5,56	3,30	7,63	5,35	3,74	2,50	2,24	3,34	6,06	1,47	5,09
17	3,66	5,44	2,71	4,20	3,82	7,29	3,37	7,38	6,42	3,94	2,99	1,76	2,68	3,27	1,50	5,37
62	96	184	11	6	68	1 040	20	170	6	—	—	5	1	—	—	19 323
78	98	210	19	9	112	1 014	32	313	7	12	—	7	2	—	3	22 093
79	218	178	19	9	141	938	36	418	7	12	2	57	3	1	14	24 914
78	223	364	18	12	144	848	39	350	8	12	5	52	2	2	19	28 925
82	192	651	18	14	187	906	40	386	8	12	5	52	26	6	40	30 937
74	250	735	16	10	189	1 073	35	362	8	20	4	52	26	8	36	36 056
68	360	682	21	11	186	1 015	39	316	7	19	4	52	26	8	43	40 751
61	400	737	23	49	307	972	35	519	7	26	24	69	25	9	44	44 852
2,7	61,8	79,0	—	39,6	46,8	83,0	57,1	60,0	92,1	42,9	82,8	81,2	—	125,0	32,3	61,77
—	65,8	75,5	140,0	32,6	60,3	78,0	45,7	67,3	80,9	46,1	100,0	67,4	114,3	85,7	28,0	68,80
8,2	42,4	73,7	65,2	42,7	39,9	80,0	39,0	61,1	69,0	61,9	100,0	61,8	78,6	54,5	37,7	56,89
—	41,9	59,6	63,3	42,7	44,8	88,3	47,5	63,6	70,8	35,9	54,1	64,4	44,4	38,9	31,2	56,28
—	103,7	64,9	56,2	49,4	43,2	89,7	55,0	58,7	78,6	53,3	125,0	52,9	45,2	51,7	28,6	63,59
—	55,0	74,4	63,6	44,9	34,6	102,7	44,3	57,8	76,1	54,5	500,0	49,1	44,7	38,5	23,7	61,76
—	43,3	76,8	76,0	40,2	45,4	95,7	40,4	52,5	80,5	42,5	57,1	46,0	33,3	48,6	18,1	62,21
—	43,5	63,5	67,6	33,0	40,3	88,5	47,6	54,8	70,3	41,7	96,3	48,8	20,8	45,8	18,1	57,04
—	**49,71**	**69,14**	**83,83**	**40,41**	**42,61**	**88,73**	**45,09**	**58,02**	**75,51**	**46,04**	**84,44**	**56,71**	**41,74**	**49,11**	**26,85**	**60,41**

Bron : Nationaal Instituut voor de Statistiek.

Winstmakende Belgische vennootschappen op aandelen (a)

Gemiddelde jaarlijkse winstsaldi en dividenden van 1949 tot 1956 der vennootschappen met bedrijfszetel in België

BEDRIJFSTAK	Gemiddelde winst (miljoenen franken)	Gemiddelde betaalbaar gestelde dividenden	
		Miljoenen franken	Percentages van de winst
Elektriciteit	1 232	1 014	82,3
Steenkolenmijnen	897	708	78,9
Glasnijverheid	148	107	72,3
Financiële en immobiliënvennootschappen	1 549	1 074	69,3
Groeven	88	60	68,2
IJzer- en staalvoortbrengende nijverheid	1 186	728	61,4
Cementnijverheid en aanverwante bedrijven	323	184	57,0
Verzekeringsmaatschappijen	353	181	51,3
Scheikundige nijverheid	1152	599	52,0
Banken	832	427	51,3
Voedingsmiddelennijverheid	706	359	50,8
Industrie der non-ferrometalen	814	373	45,8
Metaalverwerkende nijverheid	1 953	960	49,2
Ceramische nijverheid	40	18	45,0
Kleinhandel	289	133	46,0
Papiernijverheid	272	116	42,6
Kleinijverheid	57	24	41,9
Textielnijverheid	925	365	39,5
Groothandel	845	210	24,9
Overige bedrijfstakken	1 670	782	46,8
Totaal	**15 331**	**8 422**	**54,9**

Bronnen : Ministerie van Economische Zaken, Nationaal Instituut voor de Statistiek en Algemene Directie voor Studiën en Documentatie.

(a) De aandacht zij er op gevestigd dat de zonder winst of met verlies werkende vennootschappen niet in de statistiek zijn opgenomen.

heid, de textielindustrie, de scheikundige nijverheid, de gasindustrie, de ledernijverheid, de steenkolenmijnen — met een nochtans aanzienlijke verhoging, die hun saldo dicht bij het topcijfer van 1952 brengt — de kleinijverheid, de ceramische nijverheid, de tabaksnijverheid en, tenslotte de filmen en theaters.

De snelste verbetering valt aan te stippen voor het winstsaldo van de ijzer- en staalvoortbrengende nijverheid, dat verdubbelt van het ene jaar tot het andere; volgen dan de saldi van het transport (die van 432 miljoen op 701 miljoen frank overgaan), van de industrie der non-ferrometalen (die met

de helft stijgen) en van de verzekeringen (die van 487 op 611 miljoen frank gebracht worden).

De omvang van de in verhouding tot het winstsaldo betaalbaar gestelde dividenden, die van 1954 tot 1955 in globo toenam, viel van 62,21 % op 57,04 % terug, d.w.z. beneden het gemiddeld niveau van 60,41 % der jaren 1949 tot 1956. Bij de meeste sectoren boekt de netto-autofinanciering dus nieuwe vooruitgang. Als een der voornaamste branches maakt de textielnijverheid uitzondering op deze tendens; doch het percentage der gemiddelde winsten, uitgekeerd sedert 1949, is hier ook een der laagste.

Ten opzichte van het kapitaal en de reserves wijzen deze dividenden nochtans over het algemeen op een verhoging, die tot uiting komt in een percentage dat nauwelijks hoger ligt dan tijdens het recordjaar 1952.

VIJFDE DEEL

Investeringen en Verbruik

VIJFDE DEEL

Investeringen en Verbruik

HOOFDSTUK ÉÉN

INVESTERINGEN

De vorige publikaties betreffende de investeringen maakten uitdrukkelijk voorbehoud in verband met de geraamde waarde van de nijverheidsgebouwen, die in de tabel onder de rubriek « beroepslokalen » zijn opgenomen. De schatting van deze post die beneden de werkelijkheid bleek te zijn kon zo goed en zo kwaad als het ging, bijgewerkt worden. Aan de andere kant werd bij de publikatie van de gedetailleerde statistieken betreffende de produktie der metaalverwerkende nijverheid in 1954 door middel van extrapolatie een bredere basis genomen tot raming van de investeringen voor outillage. De hieronder geanalyseerde reeksen werden herzien in functie van deze twee elementen.

Het toenemingspercentage van de burgerlijke investeringen dat in 1951 en in 1952 eerder gering was, is van 1953 en tot 1956 sterk aangegroeid.

Tot in 1954 boekten alleen de private investeringen vooruitgang. Slechts van 1955 af, toen de militaire uitgaven teruggebracht werden op een lager niveau dan tijdens de vorige jaren, begonnen de burgerlijke overheidsinvesteringen toe te nemen. In 1955 verhoogden zij zelfs sneller dan de investeringen van de privé-sector. In 1956 was de toestand echter anders; namen de overheidsinvesteringen inderdaad sterk toe voor de wegenbouw en de waterwegen, dan verminderden zij met de helft voor de spoorwegen en de trams : de totale verhoging overschrijdt dan ook nauwelijks 2 %. De investeringen in de privé-sector stegen daarentegen met 10 % en werden vooral besteed aan de industriële outillage. Maakt men uitzondering voor de schepen en vaartuigen en voor de diverse outillage — waarvoor geen enkele nauwkeurige verdeling bestaat tussen de privé- en de overheidssector — dan namen deze beide sectoren respectievelijk 76 en 24 % van het totaal der investeringen voor hun rekening.

De analyse van de verschillende investeringsvormen dient enigszins te worden gecommentarieerd.

De rubriek « Gebouwen en burgerlijke bouwwerken » boekt voor 1956 een verhoging van minder dan 1 miljard, dit is iets meer dan 2 %, die hoofdzakelijk het gevolg is van de overheidsinvesteringen voor transport en verkeerswezen. Wellicht wegens de stijging der kosten en de algemene krapte op de kapitaalmarkt, verminderden de investeringen in woonhuizen.

Investeringen ten behoeve van de economie

Landsverdediging niet inbegrepen

(miljoenen franken)

OMSCHRIJVING	1950		1951		1952		1953		1954		1955		1956	
	Private sector	Overheidssector	Private sector	Overheidssector	Private sector	Overheidssector	Private sector	Overheidssector	Private sector	Overheidssector	Private sector	Overheidssector	Private sector	Overheidssector
A. *Gebouwen en burgerlijke bouwwerken* :														
1. Woonhuizen	16 170		14 630		13 860		16 800		19 350		18 400		17 800	
2. Beroepslokalen	6 100		6 600		5 000		6 200		6 200		6 700		7 000	
3. Transport en verkeerswezen		5 820		5 490		5 200		4 650		4 290		4 510		6 260
4. Overheidsgebouwen		900		790		640		730		750		1 170		1 395
5. Werken van de ondergeschikte besturen		5 040		5 450		5 040		5 160		5 930		6 580		5 980
Totaal per sector	**22 270**	**11 760**	**21 230**	**11 730**	**18 860**	**10 880**	**23 000**	**10 540**	**25 550**	**10 970**	**25 100**	**12 260**	**24 800**	**13 545**
Totaal A	**34 030**		**32 690**		**29 740**		**33 540**		**36 520**		**37 360**		**38 345**	
B. *Outillage* :														
1. Industriële outillage (a)	13 711		14 808		18 766		18 834		18 557		20 161		24 924	
2. Vliegtuigen	167		294		224		606		391		190		1 159	
3. Schepen en vaartuigen	1 025		1 084		927		974		1 605		1 830		2 346	
4. Landbouwmaterieel	964		1 289		1 263		1 185		1 210		1 555		1 615	
5. Spoor- en tramwegen	69	1 051	130	1 057	120	1 200	140	1 827	80	1 602	110	3 498	180	1 871
6. Niet-industrieel elektrisch materieel		1 842		2 020		2 233		2 430		2 510		2 993		3 752
7. Diversen	842		959		969		1 119		1 189		1 321		1 504	
Totaal per sector (3 *en* 7 *niet inbegrepen*) (b)	**14 911**	**2 893**	**16 521**	**3 077**	**20 373**	**3 433**	**20 765**	**4 257**	**20 238**	**4 112**	**22 016**	**6 491**	**27 878**	**5 623**
Totaal B	**19 671**		**21 641**		**25 702**		**27 115**		**27 144**		**31 658**		**37 351**	

Investeringen ten behoeve van de economie (vervolg)

Landsverdediging niet inbegrepen

(miljoenen franken)

OMSCHRIJVING	1950		1951		1952		1953		1954		1955		1956	
	Private sector	Overheidssector	Private sector	Overheidssector	Private sector	Overheidssector	Private sector	Overheidssector	Private sector	Overheidssector	Private sector	Overheidssector	Private sector	Overheidssector
C. *Autovoertuigen* :														
1. Vrachtwagens, autobussen en toerauto's	2 490		1 950		2 400		2 120		2 630		2 400		2 300	
2. Personenwagens	2 500		2 750		3 000		3 300		4 100		4 600		4 600	
Totaal per sector ...	**4 990**		**4 700**		**5 400**		**5 420**		**6 730**		**7 000**		**6 900**	
Totaal C ...	**4 990**		**4 700**		**5 400**		**5 420**		**6 730**		**7 000**		**6 900**	
Algemeen totaal per sector (B. 3 en 7 niet inbegrepen) (b).	**42 171**	**14 653**	**42 451**	**14 861**	**44 633**	**14 313**	**49 185**	**14 797**	**52 518**	**15 082**	**54 116**	**18 751**	**59 578**	**19 168**
Algemeen totaal (A+B+C) ..	**58 691**		**59 301**		**60 842**		**66 075**		**70 394**		**76 018**		**82 596**	
Afgerond algemeen totaal ...	**58 700**		**59 300**		**60 800**		**66 100**		**70 400**		**76 000**		**82 600**	

Bron : Ministerie van Economische Zaken, Algemene Directie voor Studiën en Documentatie.

(a) Inclusief een klein gedeelte outillage van de overheidsbedrijven.
(b) Het was niet mogelijk voor de cijfers van de rubrieken B. 3 en 7 het aandeel in de private en in de overheidssector te bepalen.

Daarentegen is de nieuwe vooruitgang voor de beroepslokalen het gevolg van de hoogconjunctuur en van de speciale wetten tot bevordering van de oprichting van industriële gebouwen (1). De evolutie en het belang zelf van hun waarde, waarin thans wijziging kwam, vergen een toelichting. De vergelijking met de statistieken van Groot-Brittannië, die op dat stuk volledíger zijn, leidde tot de conclusie dat de waarde der industriële gebouwen in België sterk onderschat werd : hun aandeel in de globale investeringen van de nijverheid bleek minder dan 15 % te zijn, tegenover ongeveer 25 % in Groot-Brittannië. In geen enkel land en tijdens geen enkele periode zijn de coëfficiënten zo laag als in België. Ook bleek ten opzichte van de gebouwen voor de handel en de diensten, de omvang van de nijverheidsgebouwen te gering. Door het opmaken van statistieken betreffende de werkelijke bruto-bouwwerken en door een meer realistische raming van de waarde der gebouwen konden de investeringen in beroepslokalen op een jaarlijks bedrag van 6 tot 7 miljard franken bepaald worden. Een daling in 1952 uitgezonderd, bleven genoemde investeringen tot 1955 stationair omstreeks 6,2 miljard. Doch in 1955 begonnen zij te verhogen en bereikten aldus in 1956 ongeveer 7 miljard, waarvan 5,6 miljard voor de eigenlijke nijverheidsgebouwen.

In de rubriek outillage wordt de grootste vooruitgang geboekt bij de luchtscheepvaart, de eigenlijke industriële outillage en de schepen en vaartuigen. Voor de landbouwoutillage wordt een trager tempo opgetekend, dat bovendien lager blijkt te liggen dan in 1955.

De investeringen in autovoertuigen stegen in 1956 niet meer.

Aldus kan de totale waarde van de investeringen, op basis van het gemiddelde der jaren 1950 tot 1956, over de drie grote indelingen van uitrustingsgoederen als volgt verdeeld worden : 51 % voor de gebouwen en burgerlijke bouwwerken, 40 % voor de outillage en 9 % voor autovoertuigen.

In vergelijking met het jaar 1954, waarvoor de nieuwe ramingen het respectief aandeel van de diverse bedrijfstakken in het totaal bedrag der burgerlijke investeringen praktisch onveranderd lieten, treden er voor 1956 tamelijk grote wijzigingen op. Inderdaad, het aandeel in het totaal bedrag der burgerlijke investeringen van ieder der grote economische sectoren bedroeg in 1954 en in 1956 respectievelijk :

35,6 % en 39,2 % voor de nijverheid, met inbegrip van de vrachtwagens, autobussen en toerauto's;
4,5 % en 4,2 % voor de landbouw;
6,1 % en 5,2 % voor de banken, de verzekeringen, de handel, het hotelbedrijf en de diverse diensten;
13,4 % en 16,5 % voor het transport en verkeerswezen;
26,1 % en 20,9 % voor de woningbouw;

(1) Wet van 7 augustus 1953 (*Belgisch Staatsblad* van 17 oktober 1953); wet van 31 mei 1955 (*Belgisch Staatsblad* van 18 juni 1955).

1,1 % en 1,7 % voor de burgerlijke overheidsgebouwen;
7,1 % en 6,3 % voor de lagere publiekrechtelijke lichamen (met uitsluiting van de uitgaven van deze instellingen voor water-, gas-, en elektriciteitsvoorziening, doch met inbegrip der uitgaven voor wegenwerken, hygiëne, gezondheidsdiensten en schoolgebouwen);
6 % en 5,8 % voor de autovoertuigen.

Blijkbaar deed er zich bij de inspanningen op het stuk van de investeringen een verschuiving voor van de sector woningbouw naar de nijverheid en het transport en verkeerswezen.

Na de bijwerking van de raming voor industriële gebouwen, kan voor 1950 tot 1955 de gemiddelde waarde der industriële investeringen als volgt worden verdeeld : 73 % voor de outillage, 21 % voor de gebouwen en 6 % voor de voertuigen. In Groot-Brittannië (1) bedragen de daarmede voor dezelfde periode overeenkomende percentages gemiddeld 70, 23 en 7 %. De evolutie, die zich in België tijdens de vorige jaren aftekende, nam dus in 1956 voor de industriële outillage vastere vorm aan; het aandeel bedroeg inderdaad 78 % voor de outillage, 18 % voor de gebouwen en 4 % voor de voertuigen, terwijl in 1954 de overeenkomende percentages 74, 20 en 6 waren.

In de landbouw overtrof het bedrag der globale investeringen het niveau van 1951. Er valt een verhoging aan te stippen voor de outillage, vooral voor tractoren en machines.

Zoals tijdens het vorige jaar neemt uiteindelijk de outillage, ondanks de hier ingetreden achteruitgang van de overheidssector, van 1955 op 1956 het meest uitbreiding en slorpt het grootste deel van de verhoging der investeringen op. Alhoewel minder opvallend in deze evolutie, dient toch te worden gewezen op de steeds toenemende omvang van de burgerlijke bouwwerken, die betrekking hebben op het transport en het verkeerswezen, zomede van de nieuwe uitrustingen in beroepslokalen, waardoor de achteruitgang bij de investeringen in woonhuizen grotendeels wordt goedgemaakt.

(1) Zie *National Income and Expenditure 1956*. London, 1956, 4°, 72 blz. (Central Statistical Office).

HOOFDSTUK II

VERBRUIK

Over heel de lijn hield de stijging van het verbruik in 1956 aan. Daarenboven werd tijdens het tweede halfjaar de expansie van de industriële bedrijvigheid blijkbaar verschoven naar de verbruiksgoederennijverheid, zoals de textielindustrie, enz.

AFDELING I.
VERBRUIK VAN INDUSTRIËLE PRODUKTEN

Het relatieve aandeel van de binnenlandse markt in het verbruik van ter beschikking van de economie gestelde industriële produkten verminderde enigszins ten opzichte van 1955. Dit is het geval voor de cokes- en gasfabrieken, de elektriciteitsbedrijven, de industrie der non-ferrometalen, de sector der diverse chemicaliën, de rubbernijverheid, de papiernijverheid, de bouwstoffenindustrie en de voedingsmiddelennijverheid. De relatieve belangrijkheid van de binnenlandse markt groeide echter aan voor de steenkolenmijnen, de sector der organische scheikunde, de petroleumraffinaderijen, de textielnijverheid, de huiden- en lederindustrie. Voor de ijzer- en staalnijverheid, de sector der minerale scheikunde, het bouwbedrijf, de hout- en houtverwerkende nijverheid en de tabaksindustrie bleef de toestand dezelfde als in 1955.

Wordt 's lands produktie alleen in beschouwing genomen, dan verminderde het relatieve aandeel van de binnenlandse markt voor de cokes- en gasfabrieken, de elektriciteitsbedrijven, de ijzer- en staalnijverheid, de rubbernijverheid, de papiernijverheid, de bouwstoffenindustrie en die der voedingsmiddelen. In tegenstelling daarmede verhoogde zij voor de steenkolenmijnen, de nijverheid der non-ferrometalen, de sector der organische scheikunde en die der diverse chemicaliën, de petroleumraffinaderijen, de textielindustrie, de huiden- en ledernijverheid. Zij bleef op het niveau van 1955 voor de sector der minerale scheikunde, het bouwbedrijf, de hout- en houtverwerkende nijverheid en de tabaksindustrie.

Verbruik van industriële produkten in 1956

BEDRIJFSTAK	Beschikbare goederen				Nationale produktie alleen (d)	
	Herkomst in % van het totaal per bedrijfstak		Bestemming in % van het totaal per bedrijfstak		Bestemming in % van het totaal per bedrijfstak	
	Invoer (a)	Nationale produktie (b)	Binnenlandse markt	Uitvoer (c)	Binnenlandse markt	Uitvoer (c)
	(1)	(2)	(3)	(4)	(5)	(6)
Steenkolenmijnen	15	85	84	16	81	19
Cokes- en gasfabrieken ..	0	100	89	11	89	11
Elektriciteitsbedrijven ..	5	95	96	4	96	4
IJzer- en staalnijverheid	17	83	38	62	26	74
Industrie der non-ferrometalen	22	78	31	69	11	89
Scheikundige nijverheid :						
— minerale scheikunde .	3	97	47	53	46	54
— organische scheikunde	47	53	73	27	49	51
— diverse chemicaliën ..	27	73	66	34	54	46
Petroleumraffinaderijen .	34	66	71	29	56	44
Rubbernijverheid	32	68	71	29	58	42
Papiernijverheid	25	75	85	15	80	20
Textielnijverheid	12	88	48	52	41	59
Bouwstoffennijverheid ..	6	94	65	35	63	37
Bouwbedrijf	—	100	100	—	100	—
Hout- en houtverwerkende nijverheid	8	92	88	12	87	13
Huiden- en ledernijverheid	8	92	72	28	70	30
Tabaksindustrie	6	94	93	7	93	7
Voedingsmiddelenindustrie	11	89	90	10	89	11

Bron : Ministerie van Economische Zaken, Administratie van de Nijverheid, Dienst Industriële Planning en Economische Expansie.

(a) Het betreft eindprodukten uit het oogpunt van de beschouwde bedrijfstak.
(b) Omvat de toegevoegde waarde van de nationale produktie, de leveringen door andere bedrijfstakken, de leveringen door de landbouw, de voorraadintering, de invoer van goederen nodig voor de bedrijvigheid van de beschouwde sector.
(c) Er wordt verondersteld — hetgeen nagenoeg met de werkelijkheid overeenstemt — dat alle uitgevoerde produkten in België een industriële bewerking hebben ondergaan.
(d) De kolommen (5) en (6) geven de indeling weer van de afzonderlijk beschouwde nationale produkten [kolom (2)].

AFDELING II.
VERBRUIK DER PARTICULIEREN

De statistieken betreffende het verbruik der particulieren werden sterk beïnvloed door de Suez-crisis. De aankopen van al dan niet bederfelijke voedingswaren, die in december ter gelegenheid van de eindejaarsfeesten

steeds toenemen, bereikten ditmaal topcijfers in november en in december; nochtans ligt dit recordniveau lager dan in september 1950, toen de vijandelijkheden in Korea uitbraken. Het lijdt geen twijfel dat de boekhoudkundige opvatting al de produkten die de particulieren aankochten, als « verbruikt » te beschouwen, in dergelijk geval een vals beeld van de toestand geeft, vermits het hier feitelijk ging om bijkomende aankopen met het oog op het aanleggen van gezinsvoorraden; ongetwijfeld zal men de weerslag ervan terugvinden in de gegevens betreffende het jaar 1957.

§ 1. — VERBRUIK PER GOEDERENGROEP

Naar hoeveelheid steeg het verbruik van de meeste produkten ten opzichte van 1955. Maken hierop uitzondering, het zwaar zoolleder (doch geenszins de schoenen), de kerftabak, het bier, de schuimwijn en de aardappelen.

Over het algemeen neemt het verbruik van zogenaamde « beschermende » voedingsmiddelen toe, hetgeen wijst op de verbetering van de welvaart onder de bevolking.

Met een verhoging van 4 % ten opzichte van 1955, blijft het vleesverbruik regelmatig toenemen; voor de melk, een ander beschermend voedingsmiddel, stijgt het verbruik ongeveer met 5 % per jaar.

Het totaal boterverbruik valt moeilijk met nauwkeurigheid te schatten, want er bestaat geen enkele juiste produktiestatistiek betreffende de hoeveboter. Blijkbaar steeg de consumptie echter niet meer in 1956. Het margarineverbruik nam met 3,7 % toe.

Volgens ramingen ligt het eierenverbruik op 14,2 kg voor het landbouwjaar 1955/'56, tegen 13,9 kg tijdens het vorige jaar.

Ook voor fruit en groenten wijzen de ramingen op een toeneming : het verbruik van eerstelingen zou 84,8 kg per inwoner bedragen tijdens het landbouwjaar 1955/'56, tegen 82,5 kg een jaar tevoren; voor de late groenten noteert men 65,3 kg, tegen 64,7 kg.

Zowel het industrieel als het particulier verbruik van suiker kennen een aanmerkelijke verhoging : het wit fabriekspoeder gaat van 131 557 t in 1954 over op 136 536 t in 1955 en op 152 198 t in 1956; voor de geraffineerde suiker loopt de verhoging van 115 546 in 1954 over 116 285 t in 1955 naar 127 073 t in 1956. Dit versneld verhogingstempo van het suikerverbruik in 1956 is wellicht toe te schrijven aan het aanleggen van voorraden.

Het verbruik van sigaren, cigarillo's en sigaretten neemt voortdurend toe; voor de kerftabak en vooral voor de uit de teelt voor eigen gebruik gewonnen produkten, die tijdens de oorlog een grote afneming kenden, vermindert het verbruik bestendig.

De kwantitatieve verhoging van de invoer van wijn en druivenmost is het gevolg van de stijgende import uit Frankrijk; de toenemende invoer uit Portugal compenseert de vermindering van het importvolume uit Spanje. Op een totaal van ongeveer 700 miljoen frank, neemt de Franse invoer meer dan 385 miljoen frank voor zijn rekening.

Verbruik

Per goederengroep

OMSCHRIJVING	Eenheid	1954	1955	1956
Voedingswaren :				
Vers of bevroren vlees (a)	10^3 t	385,6	396,0	411,2
Melk (33 °/oo vetstoffen) :				
melkleveringen van de landbouwers aan de melkerijen	10^6 liter	1 584,0	1 624,0	1 715,0
door de melkerijen aan particulieren verkocht	10^6 liter	365,0	380,0	401,0
Suiker (a) : totaal in verbruik verklaard	10^3 t	249,6	255,5	281,8
Jam (b) :				
eigenlijke jam	10^3 t	10,4	11,4	11,8
geconfijt fruit, pruimenmoes, vruchtenstroop en natuurlijk ingelegd fruit	10^3 t	9,0	9,0	10,9
Margarine (b)	10^3 t	84,7	88,1	91,4
Boter (c)	10^3 t	100,0	106,0	106,0
Aardappelen (d)	10^3 t	2 634,3	2 184,2	2033,9
Meel (e)	10^3 t	767,0	764,0	797,0
Dranken en tabakswaren :				
Bier	10^3 hl	9 807,0	10 088,0	9 844,0
Alcohol (50°, temp. 15° C.) :				
consumptie-alcohol	10^3 hl	121,2	118,9	119,9
industriële alcohol	10^3 hl	148,2	158,7	173,0
Wijn en druivenmost (f)	10^3 hl	524,0	539,0	—
Schuimwijn	10^3 hl	22,2	24,2	24,1
Bereide tabak :				
sigaren	10^6 stuks	147,7	157,5	172,4
cigarillo's	10^6 stuks	509,2	536,1	574,7
sigaretten	10^6 stuks	8 255,7	8 642,4	8 874,6
kerftabak	10^3 t	9,8	9,5	9,2
Schoeisel :				
Zwaar zoolleder (d)	10^3 t	4,7	4,1	3,2
Schoenen (d) :				
gans lederen schoenen	10^6 paar	8,0	8,3	9,1
andere schoenen (g)	10^6 paar	2,4	2,5	2,8
Pantoffels (d)	10^6 paar	6,7	6,8	7,5
Andere produkten :				
Gas (h)	10^6 m^3	479,0	488,0	504,0
Steenkolen (huisbrand) (i)	10^3 t	6 638,0	6 754,0	6 936,0
Luchtbanden voor fietsen (d) :				
buitenbanden	10^6 stuks	2,6	3,1	3,4
binnenbanden	10^6 stuks	2,2	2,5	3,3

Bronnen : Nationaal Instituut voor de Statistiek en verschillende andere bronnen.

(a) Voor het varkensvlees exclusief de niet aangegeven hoeveslacht, maar inclusief het vers spek bestemd voor de uitvoer.
(b) Verkoop.
(c) Raming (inclusief de voorraadschommelingen en de invoer).
(d) Geraamde produktie.
(e) Voortgebrachte hoeveelheid; de ingevoerde hoeveelheid is onbeduidend.
(f) Invoer.
(g) Exclusief de schoenen en pantoffels waarvan de vervaardiging bij de rubbernijverheid werd gerangschikt.
(h) Huishoudelijk verbruik.
(i) De steenkolen voor de mijnwerkers inbegrepen.

Verkoop van verbruiksgoederen in 1956

(maandgemiddelde 1953 = 100)

MAAND	Warenhuizen	Coöperaties	Kettingwinkels (voedingswaren) (a)
Januari	107	120	108
Februari	96	122	110
Maart	132	126	118
April	110	111	103
Mei	119	117	112
Juni	120	125	112
Juli	121	113	111
Augustus	111	120	114
September	113	123	119
Oktober	128	130	115
November.....	163	153	163
December	166	140	152
	124	**125**	**120**

Bron : Nationaal Instituut voor de Statistiek.

(a) Volgens de Nationale Bank van België.

Bij de regelmatige stijging van het huishoudelijk gas- en steenkolenverbruik dient eveneens te worden gewezen op de sterke uitbreiding, die het verbruik van geraffineerd gas (butaan- en propaangas) neemt : duizend ton in 1938, 34 duizend in 1951, 83 duizend in 1954, 153 duizend in 1955 en 161 duizend in 1956.

§ 2. — VERKOOP VAN VERBRUIKSGOEDEREN IN DE GROTE DISTRIBUTIEORGANISMEN

Zoals tijdens de vorige jaren, wordt het verbruik tamelijk scherp gekenmerkt door seizoenschommelingen; bij de normale spitsperioden in het begin van het jaar, rond Pasen en in december ter gelegenheid van de eindejaarsfeesten,

Verkoop van verbruiksgoederen in 1956

Voedingswaren (a)

(overeenstemmende maand in 1955 = 100)

MAAND	Maandindexcijfers van de verkoop van voedingswaren			Kleinhandelsprijzen (voedingswaren)	Door het indexcijfer der kleinhandelsprijzen verbeterde maandindexcijfers		
	Warenhuizen (b)	Coöperaties	Kettingwinkels		Warenhuizen	Coöperaties	Kettingwinkels
Januari	106	104	104	101	105	103	103
Februari	116	112	108	102	114	110	106
Maart	122	108	109	103	118	105	106
April	94	99	96	104	90	95	92
Mei.....	103	106	110	105	98	101	105
Juni	115	110	108	104	111	106	104
Juli	98	104	103	102	96	102	101
Augustus.....	118	111	112	102	116	109	110
Septembre ...	107	108	111	101	106	107	110
Oktober.....	109	108	107	102	107	106	105
November ...	142	145	158	102	139	142	155
December ...	102	105	120	103	99	102	117

Bronnen : Ministerie van Economische Zaken, Nationaal Instituut voor de Statistiek en Algemene Directie voor Studiën en Documentatie.

(a) Exclusief de bakkerijen.
(b) Inclusief de restaurants.

Verkoop van verbruiksgoederen

Indexcijfers per sector en per goederensoort

(maandgemiddelde 1953 = 100)

OMSCHRIJVING	1954	1955	1956
Warenhuizen (a) :			
Algemeen indexcijfer	**106**	**114**	**124**
Voedingswaren	113	120	133
Bederfelijke	*113*	*121*	*131*
Niet-bederfelijke	*113*	*118*	*136*
Restaurant	*108*	*116*	*128*
Kleding	102	111	120
Stoffen per meter	*95*	*98*	*103*
Bovenkleding voor heren	*107*	*118*	*132*
Bovenkleding voor dames	*101*	*106*	*109*
Tricotagewaren, linnengoed, hemden, hoeden	*105*	*120*	*135*
Garen, band, patronen	*97*	*95*	*102*
Schoenen en pantoffels	*102*	*112*	*114*
Diverse opschikartikelen	*104*	*115*	*117*
Stoffering	105	108	114
Textiel	*103*	*106*	*115*
Meubelen, luchters, versiering	*107*	*111*	*114*
Huishouden	105	114	127
Huishoudartikelen	*104*	*109*	*118*
Huishoudtoestellen, elektriciteit	*114*	*137*	*171*
Tabak, rookgerief	113	119	131
Boek- en papierhandel	106	117	126
Boekhandel	*107*	*119*	*129*
Papierhandel	*106*	*117*	*126*
Parfumerie, toilet	104	112	120
Spellen, speelgoed, sport- en reisartikelen	98	106	110
Grote ondernemingen, gespecialiseerd in kleding :			
Heren	104	113	123
Dames	88	91	95
Ondergoed, bijkomende kledingstukken en opschikartikelen	80	88	97
Cooperaties :			
Algemeen indexcijfer	**109**	**115**	**125**
Bakkerij	101	103	105
Voedingswaren (exclusief de bakkerijen)	112	119	131
Kleding	102	108	118
Meubilering	115	127	139
Huishoudartikelen	100	100	103
Tabak	97	98	105
Boek- en papierhandel	101	115	116
Parfumerie, weeldeartikelen	94	99	129
Restaurant, tea-room	106	106	109
Diversen	109	117	131
Ondergoed, garen en band, alsook opschikartikelen (b)	**99**	**103**	**103**
Schoeisel (b)	**99**	**96**	**100**
Kettingwinkels (voedingswaren) (c)	**103**	**107**	**120**

Bron : Nationaal Instituut voor de Statistiek.

(a) Warenhuizen, zonder beperking van het omzetcijfer, maar met uitsluiting van die welke gespecialiseerd zijn in confectie en trouwens in de volgende rubriek voorkomen.
(b) Het merendeel der getelde firma's zijn kettingwinkels.
(c) Volgens gegevens van de Nationale Bank van België.

voegde zich ditmaal nog de maand november, toen de Suez-crisis aanleiding gaf tot speculatieve aankopen. Door deze aankopen werd veeleer het aanleggen van gezinsvoorraden dan het onmiddellijk verbruik beoogd; de niet-bederfelijke voedingswaren, de tricotagewaren, het linnengoed en de bovenkleding voor heren werden het meest door deze toevallige afwijking beïnvloed.

Genoemde voorraadvorming nam nochtans niet dezelfde afmetingen aan als in 1950 bij de gebeurtenissen in Korea; van december af hadden de bijkomende aankopen van voedingswaren quasi opgehouden.

Verkoop van verbruiksgoederen
(1936/1938 = 100)

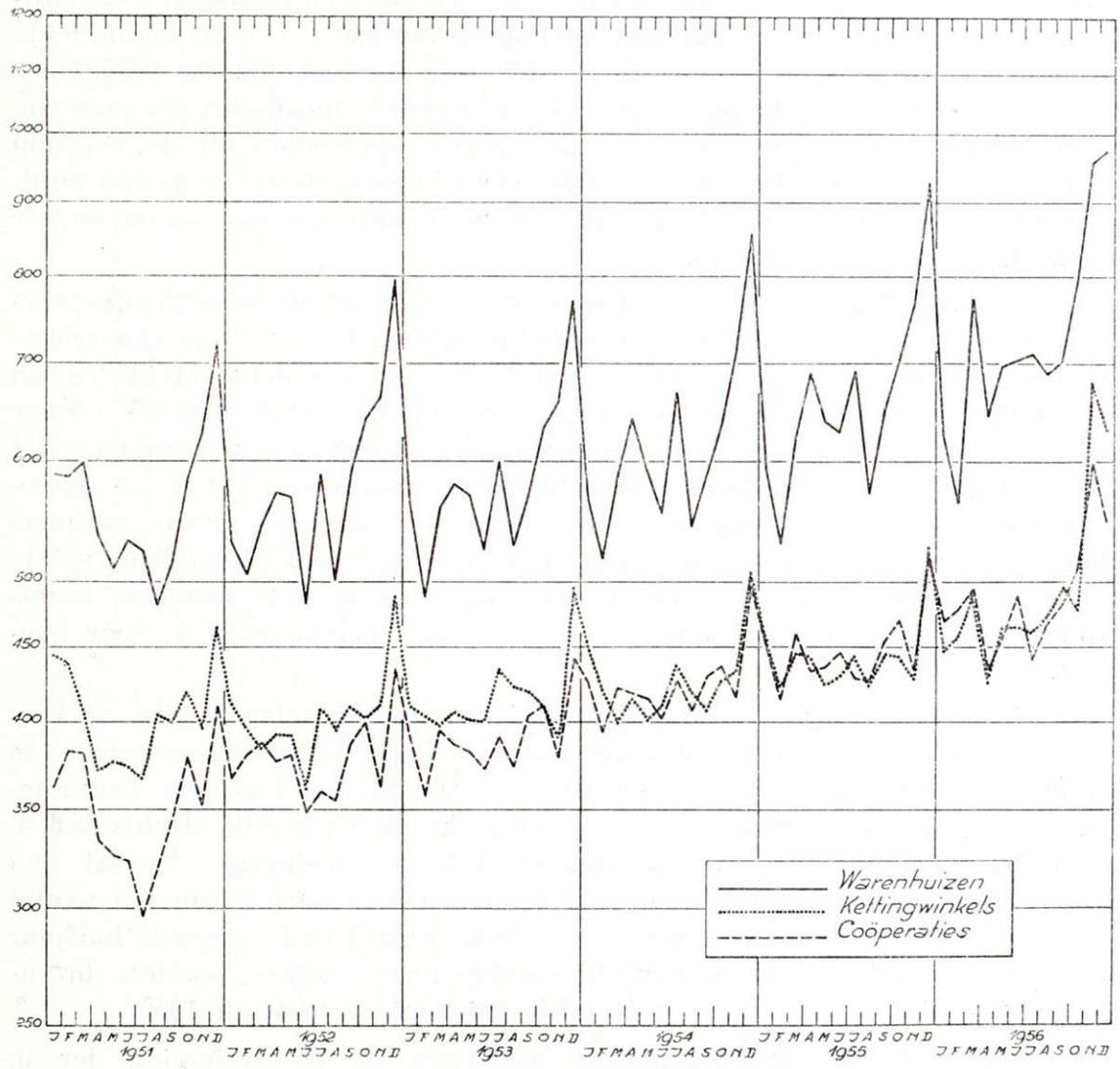

Bron : Nationaal Instituut voor de Statistiek.

Voor het overige kan vooral de aanzienlijke expansie van de groep « huishoudtoestellen en elektriciteit » in de warenhuizen worden aangestipt. Deze vooruitgang blijkt verband te houden met de zgn. politiek van de « sociale prijs » die door de grote fabrikanten wordt gevolgd en die ertoe

strekt de distributiemarges en de kleinhandelsprijzen zoveel mogelijk te verminderen. Deze politiek heeft dit voordeel dat zij de markt gezond maakt door de mogelijkheid uit te sluiten abnormale kortingen toe te staan, die een discriminatie onder de kopers tot stand brengen : zij veralgemeent de naleving van de aangeplakte prijs.

Voor de schoenen en pantoffels neemt de verkoop toe in alle distributievormen.

§ 3. — VERBRUIKSKREDIET

Inzake verkoop op afbetaling ging het aantal verleende kredieten, dat tijdens het beschouwde jaar met 6,4 % steeg, van 913 222 in 1955 op 971 613 over, terwijl de totale waarde van 7 248 miljoen frank tot 7 658 miljoen frank aangroeide, zegge een verhoging van 5,6 % (1). De gemiddelde waarde van de in 1956 toegekende kredieten is dus lager dan in 1955. Deze evolutie dient bijgevolg hoofdzakelijk te worden toegeschreven aan de aanzienlijke verhoging van het aantal kleine contracten bij de verkoop van textielwaren en huishoudartikelen, terwijl voor de verkoop van landbouwmaterieel of autovoertuigen het aantal contracten met aanzienlijker bedragen enigszins afnemen.

Volgens de aard der verkochte waren, verhoogt de waarde der verleende kredieten van het ene jaar tot het andere met 12,6 % voor landbouwmaterieel en landbouwtractoren, met 11,2 % voor huishoudartikelen en niet elders genoemde voorwerpen voor persoonlijk gebruik, met 9,6 % voor textielwaren, bontartikelen en klederen. Het verhogingspercentage ligt daarentegen lager dan het gemiddeld toenemingspercentage voor personenauto's, voor vrachtwagens, bestelwagens, autobussen, zwaar vervoermaterieel en voor bedrijfsuitrusting. Ten opzichte van 1955 daalt de waarde der kredieten toegestaan bij de aankoop van moto's, scooters, bromfietsen en rijwielen met ongeveer 4 % en met nagenoeg 10 % voor boeken.

Alleen voor moto's, scooters, bromfietsen en rijwielen stijgen de kredieten meer naar aantal dan naar waarde. Voor landbouwmaterieel en landbouwtractoren neemt de gemiddelde waarde der leningen daarentegen sterk toe : het aantal in 1956 verleende kredieten bereikt slechts 95,6 % van dat voor 1955, terwijl hun waarde 112,6 % bedraagt. Vooral het eerste halfjaar wordt gekenmerkt door een vermindering van het aantal contracten voor landbouwmaterieel, terwijl er tijdens het tweede halfjaar van 1956 minder contracten werden afgesloten voor moto's, scooters, bromfietsen en rijwielen dan tijdens dezelfde referentieperiode in 1955.

Waren alle financieringsstelsels betrokken bij de verhoging der in 1956 verleende kredieten, dan bestaat er toch enig verschil in hun relatief aandeel. Wellicht in verband met de daling van het percentage der leningen voor alle soorten van vrachtwagens, autovoertuigen en landbouwma-

(1) Bij de beoordeling van dit percentage dient rekening te worden gehouden met de prijsstijging.

Verkoop op afbetaling

Aantal contracten en verleend krediet volgens de aard der goederen

AARD DER GOEDEREN	Aantal contracten			Verleend krediet					
				Miljoenen franken			%		
	1954 2e halfjaar	1955 2e halfjaar	1956 2e halfjaar	1954 2e halfjaar	1955 2e halfjaar	1956 2e halfjaar	1954 2e halfjaar	1955 2e halfjaar	1956 2e halfjaar
Vrachtwagens en bestelwagens, autobussen, zwaar vervoermaterieel	5 706	5 342	5 341	530,5	511,2	518,5	16,1	14,1	13,7
Landbouwmaterieel en landbouwtractoren	1 612	1 859	1 879	77,8	91,2	108,5	2,4	2,5	2,8
Personenauto's (exclusief autobussen) .	25 589	27 786	26 338	1 054,3	1 182,1	1 167,9	31,9	32,6	30,8
Moto's, scooters, bromfietsen, rijwielen	16 846	19 873	19 156	166,2	211,8	185,4	5,0	5,9	4,9
Textielwaren, bontartikelen, klederen .	217 362	225 923	260 848	245,0	255,0	295,4	7,4	7,0	7,8
Boeken	15 953	12 080	10 023	22,5	19,0	16,2	0,7	0,5	0,4
Bedrijfsuitrusting, andere dan de artikelen vermeld in de voorgaande rubrieken (handel, ambacht, nijverheid, vrije beroepen).....	8 060	9 393	8 220	274,9	306,7	325,9	8,3	8,5	8,6
Huishoudartikelen en voorwerpen voor persoonlijk gebruik, niet elders genoemd	172 257	182 814	199 590	931,5	1 048,5	1 173,7	28,2	28,9	31,0
Totaal ...	**463 385**	**485 070**	**531 395**	**3 302,7**	**3 625,5**	**3 791,5**	**100,0**	**100,0**	**100,0**

Bron : Nationaal Instituut voor de Statistiek.

terieel, hetwelk van 51,1 % in 1955 op 50,4 % in 1956 terugvalt, verminderde het aandeel der banken van 48 tot 47 %; in verband met de toeneming van de verkoop van huishoudartikelen, toeneming die de achteruitgang van de verkoop van moto's, scooters, bromfietsen en rijwielen overtrof, stijgt het aandeel van de financieringsinstellingen of van de particulieren van 34 tot 35 %. De directe financiering door de verkopers behoudt dezelfde relatieve belangrijkheid als in 1955.

Verkoop op afbetaling
Jaarlijks verleend krediet

FINANCIERINGSVORM	1955			1956		
	Aantal	Bedrag		Aantal	Bedrag	
		Miljoenen franken	%		Miljoenen franken	%
Rechtstreekse financiering door de verkopers	552 714	1 305,6	18	594 071	1 409,7	18
Financiering door tussenkomst in het contract van :						
— banken	99 158	3 490,7	48	93 664	3 586,1	47
— financieringsorganismen en particulieren	261 350	2 451,9	34	283 878	2 662,1	35
Totaal ...	**913 222**	**7 248,2**	**100**	**971 613**	**7 657,9**	**100**

Bron : Nationaal Instituut voor de Statistiek.

Het gedeelte van de prijs dat contant betaald wordt ging van 28,1 % tijdens het tweede halfjaar 1955 op 26,9 % over voor dezelfde periode van het jaar 1956. De vermindering geldt voor alle goederengroepen, behalve voor de boeken, waarvoor het contant betaald gedeelte van 8,9 % op 11,7 % kwam. Het hoogste percentage werd genoteerd voor de autovoertuigen, zegge 36,2 %, tegen 37,2 % in 1955.

Uit de verdeling van het aantal tijdens het tweede halfjaar afgesloten contracten blijkt dat de relatieve belangrijkheid van kredieten van 3 tot 12 maanden verminderde (1). De termijn, die aan de kopers werd toegestaan om hun schuld te delgen, werd dus verlengd. Dit was vooral het geval voor vrachtwagens, alsook voor landbouwmaterieel en landbouwtractoren.

Per 31 december bedroegen de uitstaande contracten en kredieten respectievelijk 848 457 eenheden en 6,0 miljard frank in 1954, 918 198 eenheden

(1) Behalve voor personenauto's (exclusief autobussen).

en ongeveer 7 miljard frank in 1955 en 1 005 568 eenheden en 7,7 miljard frank in 1956.

De vertraging in de betaling van drie en meer vervallen termijnen komen tijdens het beschouwde jaar minder talrijk voor gedurende elk der beide semesters. Het aantal in gebreke gebleven schuldenaars vermindert van jaar tot jaar met 6 631 eenheden voor de verrichtingen die door de verkopers worden gefinancierd, met 608 eenheden voor de door bemid-

Verkoop op afbetaling

Achterstallen van drie of meer vervallen termijnen

FINANCIERINGSVORM	Aantal uitstaande contracten op 30 juni		Schuldenaars welke, in de loop van het 2e halfjaar, in gebreke gebleven zijn tot het betalen van 3 of meer vervallen termijnen			
			1955		1956	
	1955	1956	Aantal	%	Aantal	%
Rechtstreekse financiering door de verkopers	396 387	393 560	23 844	67	19 045	59
Financiering door tussenkomst in het contract van :						
— banken	146 524	153 992	1 575	4	1 243	4
— financieringsorganismen en particulieren	309 636	367 175	10 487	29	11 921	37
Totaal ...	**852 547**	**914 727**	**35 906**	**100**	**32 209**	**100**

Bron : Nationaal Instituut voor de Statistiek.

deling van de banken afgesloten contracten, doch het neemt toe met 2 575 eenheden voor de kredieten verleend door tussenkomst van financieringsinstellingen. Bedroeg in 1955 het totaal aantal in gebreke gebleven schuldenaars bij de verkoop op afbetaling 64,4 % voor de rechtstreekse financiering door de verkopers, 5 % voor de financiering door banken en 30,7 % voor de financiering door een gespecialiseerde instelling of door particulieren, dan waren deze percentages in 1956 respectievelijk 58,7 %, 4,3 % en 37,1 %. De verhouding van het aantal in gebreke gebleven schuldenaars blijft weinig belangrijk bij financiering door de banken.

ZESDE DEEL

Buitenlandse economische betrekkingen

HOOFDSTUK ÉÉN

BUITENLANDSE HANDEL VAN DE BELGISCH-LUXEMBURGSE ECONOMISCHE UNIE

AFDELING I.
BESCHOUWINGEN VAN ALGEMENE AARD

De in 1953 begonnen expansiebeweging voortzettend, heeft de buitenlandse handel van de B.L.E.U. in 1956 nieuwe records bereikt. De buitenlandse vraag maakte aldus de maximale aanwending van de produktiecapaciteit mogelijk en bleek bijzonder aangepast aan de economische structuur van de B.L.E.U.; zij werd inderdaad gestimuleerd door de stijging van het privé-verbruik en de « boom » der nijverheidsinvesteringen. Dit kwam de ijzer- en staalnijverheid, zomede de textielsector grotendeels ten goede, derwijze zelfs dat de totale uitvoer met 13,6 % steeg, terwijl de werelduitvoer slechts met 11 % toenam. Hierbij dient te worden opgemerkt dat België bij de uitvoer een grotere prijsstabiliteit kende dan sommige concurrenten, hetgeen zijn mededingingspositie op de internationale markt verbeterde. Nochtans steeg de uitvoer van metaalwaren slechts met 8 %, terwijl de invoer met 22 % toenam.

Door het niveau van 158 miljard te bereiken lag de Belgische uitvoer 90 % hoger dan in 1951, het recordjaar van de vorige cyclus. Deze verhoging, die nagenoeg de helft in prijs en in volume bedroeg, was zeer intensief gedurende de eerste zes maanden van het jaar, doch verslapte daarna wegens de spanningen van de hoogconjunctuur en de verhoudingen in de internationale politiek. Dezelfde omstandigheden hebben nochtans een sterke stijging van de invoer bewerkt : de conjuncturele expansie van de binnenlandse vraag, de rush tot speculatieve aankopen naar aanleiding van de gebeurtenissen omtrent het Suez-kanaal en de daarop volgende nieuwe voorraadvorming, het invoeren van Amerikaanse steenkolen en het vervangen van petroleumprodukten uit het Midden-Oosten door duurdere petroleum uit de Verenigde Staten, zijn tal van factoren die de invoer tijdens het

jaar 1956 op 164 miljard hebben gebracht, zegge een verhoging van 15 % ten opzichte van 1955 en van 28 % ten opzichte van 1951.

Belgisch-Luxemburgse Economische Unie
Speciale handel

MAAND	Hoeveelheid (duizenden tonnen)		Waarde (miljoenen franken)		Saldo (miljoenen franken) (a)	Dekkingscoëfficiënt (percentage)(a)
	Invoer	Uitvoer	Invoer (a) (c. i. f.)	Uitvoer (f. o. b.)		
1936/1938 Maandgemiddelde	**2 868**	**1 912**	**2 019**	**1 859**	**— 160**	**92,1**
1950 Maandgemiddelde	**2 484**	**1 365**	**8 153**	**6 902**	**—1 251**	**84,7**
1951 Maandgemiddelde	**3 195**	**1 690**	**10 626**	**11 056**	**+ 430**	**104,0**
1952 Maandgemiddelde	**3 240**	**1 695**	**10 252**	**10 213**	**— 39**	**99,6**
1953 Maandgemiddelde	**3 297**	**2 055**	**10 094**	**9 414**	**— 680**	**93,3**
1954 Maandgemiddelde	**3 686**	**2 118**	**10 624**	**9 598**	**—1 026**	**90,3**
1955 Maandgemiddelde	**4 115**	**2 547**	**11 846**	**11 580**	**— 266**	**97,8**
1956 Maandgemiddelde	**4 572**	**2 549**	**13 635**	**13 177**	**— 458**	**96,6**
1955 Januari	3 545	2 536	11 131	11 009	— 122	98,9
Februari	3 417	2 238	10 881	10 685	— 196	98,2
Maart	3 832	2 619	12 678	12 121	— 557	95,6
April	3 877	2 351	11 134	11 084	— 50	99,6
Mei	4 167	2 177	11 732	10 175	—1 557	86,7
Juni	4 256	2 821	11 074	11 977	+ 903	108,2
Juli	4 092	2 288	11 533	9 454	—2 079	82,0
Augustus	4 396	2 477	11 252	10 319	— 933	91,7
September	4 441	2 709	11 790	11 714	— 76	99,4
Oktober	4 567	2 853	13 054	13 539	+ 485	103,7
November	4 325	2 322	12 315	11 813	— 502	95,9
December	4 281	3 088	13 233	14 424	+1 191	109,0
Totaal (b)	**49 396**	**30 570**	**142 202**	**138 961**	**—3 241**	**97,7**
1956 Januari	4 016	2 582	12 347	13 075	+ 728	105,9
Februari	3 290	1 872	11 675	11 725	+ 50	100,4
Maart	4 417	2 186	13 937	13 330	— 607	95,7
April	4 479	2 725	13 241	13 593	+ 352	102,7
Mei	4 530	2 911	13 699	14 175	+ 476	103,5
Juni	4 665	2 941	13 687	13 873	+ 186	101,4
Juli	4 783	2 545	13 156	12 148	—1 008	92,3
Augustus	4 978	2 689	13 213	12 131	—1 082	91,8
September	4 585	2 609	12 956	12 991	+ 35	100,3
Oktober	5 276	2 508	15 174	14 234	— 940	93,8
November	4 804	2 550	14 411	12 846	—1.565	89,1
December	4 808	2 388	15 580	13 430	—2 150	86,2
Totaal (b)	**54 859**	**30 584**	**163 624**	**158 124**	**—5 500**	**96,6**

Bron : Nationaal Institut voor de Statistiek.

(a) Exclusief de subsidies bij de import.
(b) De jaartotalen omvatten verbeteringen welke niet begrepen zijn in de maandcijfers, die als voorlopig dienen te worden beschouwd. Bovendien omvatten de jaartotalen en de maandgemiddelden, welke hiermede overeenkomen, niet alle verbeteringen die uiteindelijk aan de voorlopige cijfers voor elk jaar aangebracht worden.

Deze uiteenlopende evolutie van in- en uitvoer op het einde van het jaar, heeft de handelsbalans in een slechtere positie gebracht; tijdens het eerste halfjaar beliep het maandelijks batig saldo gemiddeld 187 miljoen, maar tijdens het tweede halfjaar bedroeg het deficit gemiddeld 1 118 miljoen.

AFDELING II. — HANDELSPOLITIEK

In 1956 duurde de commerciële expansie voort zonder dat de B.L.E.U. genoodzaakt was haar handelspolitiek grondig te wijzigen. Zoals in het verleden werd niet gebroken met de traditie van het vrije handelsverkeer, traditie waarvan het oorzakelijk verband hoofdzakelijk ligt in de afhankelijkheid van de B.L.E.U. ten aanzien van de buitenlandse markten.

Zoals in het verleden droeg België op het internationale vlak bij tot de uitwerking van de doelstellingen, die door de G.A.T.T. en de O.E.E.S. worden nagestreefd; ook werden door ons land lofwaardige inspanningen gedaan om de oprichting te bewerken van een gemeenschappelijke markt onder de lidstaten van de E.G.K.S. Om de aanwezigheidspolitiek van België te steunen, richtte de Regering officiële zendingen of voordrachten in met het oog op een uitbreiding van de handelsbetrekkingen met Noord-Amerika, het uitwerken van een expansie-programma met het Midden-Oosten en het stimuleren van de betrekkingen tussen het Oosten en het Westen.

In Beneluxverband heeft de unificatie van de handelspolitiek, die fundamenteel reeds werd vastgesteld in het Protocol van 9 december 1953, aanleiding gegeven tot gemeenschappelijke akkoorden met het Verenigd Koninkrijk, Portugal en Denemarken. De Beneluxgemeenschap heeft eveneens besloten om, van 1957 af, voor sommige economisch gevoelige produkten bij de invoer uit de lidstaten van de O.E.E.S., de G.A.T.T. of de dollarzone een gemeenschappelijke restrictieve gedragslijn aan te nemen. Het treffen van gemeenschappelijke maatregelen zal, ofwel geleidelijk geschieden naarmate de gemeenschappelijke handelsakkoorden worden gesloten, ofwel door het autonoom instellen van globale contingenten.

Op het stuk der handels- en betalingsakkoorden hebben de onderhandelingen met de partnerlanden geleid tot de hernieuwing, de inhoudsverruiming of de ondertekening van talrijke overeenkomsten, die de verbetering van de uitvoermogelijkheden beogen. In de mate van het mogelijke werd getracht om meer fabrikaten en tuinbouwprodukten in de contingenten op te nemen.

Met Chili, Brazilië, Joegoslavië, Hongarije, Italië, Polen, Noorwegen, Zweden en Finland werden de vroegere akkoorden verlengd.

Op 6 januari werd met het *Verenigd Koninkrijk* een overeenkomst geparafeerd, die een contingentverruiming voorziet voor verscheidene pro-

dukten, zoals bloembollen, jachtgeweren, sterioscopische toestellen, chocolade en suikerwaren. Op het einde van het jaar hebben de Beneluxlanden met succes onderhandelingen beëindgd, waardoor er in 1957 voor 392 duizend pond meer gecontingenteerde goederen kunnen uitgevoerd worden dan in 1956.

Met ingang van 11 februari kwam er met *Turkije* een nieuw stelsel voor de buitenlandse handel in zwang; Belgische uitvoervergunningen worden nog slechts afgeleverd indien er voor alle verrichtingen in verband met consumptiegoederen een onherroepelijk krediet met dekking is geopend. Hierdoor werden niet alle moeilijkheden van de baan geschoven, want de onevenwichtige toestand in het handelsverkeer blijft met dit land nog aanhouden. Men zoekt dan ook naar de middelen om de invoer van Turkse produkten te bevorderen, dit onder meer door de centralisatie van alle handelsverrichtingen met genoemd land.

Het handels- en betalingsakkoord met *Oostenrijk*, ondertekend op 22 februari en verlengd op 12 december, omvat een verhoging van de uitvoer ten bedrage van 70 miljoen frank ten bate van de textiel-, de chemische, de farmaceutische en de glasprodukten.

Het op 27 maart met *Tsjechoslowakije* geparafeerde akkoord voorziet een handelsverkeer ten belope van 625 miljoen frank in beide richtingen. Onder de nieuwe produkten, die hierbij werden weerhouden, dienen katoen en zink te worden vernoemd.

Het handelsverkeer met *Oost-Duitsland* werd ingesteld op basis van een derde privé-overeenkomst, ondertekend door het Verbond der Belgische Nijverheid en de « Deutsche Innen- und Aussenhandel Kompensation ». Deze regeling, die op 31 december vervalt, slaat op een handelsverkeer van 565 miljoen frank in beide richtingen, d.w.z. een vermeerdering van 18 %.

Op 6 juni werd met *Frankrijk* een nieuw handelsakkoord gesloten, dat met ingang van 1 april voor een jaar geldig blijft. Het akkoord is toepasselijk op het Moederland, Marokko, Tunesië, Algerië en op de overzeese gebiedsdelen; het behelst enkele verbeteringen in verband met de contingenten voor landbouw-, textiel en chemische produkten, zomede voor keramiek en produkten van de metaalverwerkende nijverheid.

Met de *Duitse Bondsrepubliek* werd op 20 juni een additioneel Protocol ondertekend bij het handelsakkoord van 9 september 1955. De contingenten voor diverse goederen konden hierbij uitgebreid worden.

Op 10 juli heeft de B.L.E.U. met *Indonesië* een akkoord ondertekend, warbij de uitvoer, na verwerking, van door de Verenigde Staten geleverd katoen wordt voorzien voor een bedrag van 150 miljoen frank. Vermits de industriëlen op het einde van het jaar nagenoeg slechts 10 % van voornoemd bedrag hadden aangewend, moest het saldo opgegeven worden.

Een derde additioneel Protocol bij het handelsakkoord van 18 februari 1948, dat geldig blijft tot 1 januari 1957, werd op 2 augustus met de *U.S.S.R.* ondertekend. Krachtens deze overeenkomst mag de B.L.E.U.

onder meer volgende goederen naar de U.S.S.R. uitvoeren : ijzer- en staalprodukten (90 000 t), rayongarens (1 500 t), fibraan (1 000 t) en uitrustingsmaterieel voor een bedrag van 125 miljoen frank. De Sovjetuitvoer naar de B.L.E.U. omvat, volgens het Protocol, hout (302 000 m^3), gietijzer (150 000 t), minerale oliën (150 000 t) en antraciet (60 000 t).

Met *Spanje* werd op 7 augustus een nieuw handelsakkoord gesloten. Het is van 1 augustus 1956 af geldig voor één jaar en kan met stilzwijgende verlenging hernieuwd worden. Het bij het akkoord gevoegd Protocol voorziet o.m. contingenten voor de uitvoer naar Spanje voor een totaal bedrag van 95 miljoen Belgische frank.

Een op 18 december 1956 geparafeerd handelsakkoord tussen Benelux en *Portugal* heeft gemeenschappelijke contingenten, voorzien voor de invoer in Portugal voor een waarde van 125 miljoen frank en in de Portugese overzeese provincies voor een waarde van 72 miljoen frank. De vroegere leveringsverplichtingen werden vernieuwd.

Terwijl er sedert 1949 geen handelsovereenkomst meer bestond tussen *Denemarken* en de B.L.E.U., leidden de onderhandelingen, in gemeen overleg met de Beneluxlanden gevoerd, op 28 december tot de ondertekening van een akkoord. Hierbij wordt hoofdzakelijk de mogelijkheid beoogd tot handhaving van het handelsverkeer, dat aan contingentering is onderworpen; Benelux stond concessies toe op het gebied van vis en boter.

Met *Argentinië* aangeknoopte besprekingen liepen uit op een multilateraal betalingsakkoord tussen Argentinië en verscheidene landen van West-Europa (« Club van Parijs » genoemd). Dit akkoord is als overgangsmaatregel op 1 juli toepasselijk geworden. Bilaterale onderhandelingen leidden tot de parafering op 24 december van een bilateraal akkoord waardoor een juridische vorm werd gegeven aan het door de « Club van Parijs » ingevoerd stelsel. Tot nog toe en in afwachting van de eigenlijke ondertekening van bilaterale overeenkomsten tussen Argentinië en alle leden van de « Club van Parijs », blijft het betalingsstelsel toepasselijk dat als overgangsmaatregel ter vervanging van het Belgisch-Argentijns akkoord van 1955 werd aanvaard.

In de loop van het jaar werden geen grondige wijzigingen aangebracht aan de *reglementering van de buitenlandse handel*. In de lijn van zijn vrijhandelsbeleid, dat trouwens door de conjunctuurevolutie werd in de hand gewerkt, kon België volharden in zijn pogingen tot vrijmaking van het handelsverkeer. Op het gebied van de landbouwprodukten, bleef de toestand ongewijzigd, afgezien van afwijkingen in verband met de landbouwkalender. Wegens het barre klimaat moest in het begin van het jaar de uitvoer van aardappelen tijdelijk verboden worden, dit om in de behoeften van de binnenlandse markt te voorzien.

Op het gebied van nijverheidsprodukten werden er een zeker aantal kwantitatieve beperkingen integraal opgeheven. Dit geldt voor cokesgruiskolen uit de dollarzone, antraciet uit de U.S.S.R., vaat- en kristalwerk, herkomstig uit landen die geen deel uitmaken van de O.E.E.S. en de dollar-

zone. Vermits Tsjechoslowakije tot de G.A.T.T. behoort, werden de voor zekere produkten bij de invoer bestaande beperkingen afgeschaft (kleurstoffen, zoolleder, trinatriumfosfaat, enz.).

Onder de nieuwe beperkende maatregelen die werden getroffen dienen te worden vernoemd, bij de invoer : de vermindering van de contingenten voor de stikstofhoudende meststoffen, herkomstig uit andere landen dan Chili, het contingenteren van methaancarbonzuur uit Oost-Duitsland, het contingenteren van glaswol uit Tsjechoslowakije, van naaimachines en rayonweefsels uit Japan en de wederinvoering van de contingentering voor calciumcarbide tegenover de landen uit het Oosten. Bij de uitvoer werden alleen maatregelen genomen om de controle te verscherpen op het verzenden van onttinde afval naar landen, die geen lid zijn van de E.G.K.S. en om de uitvoer van sommige gebruikte goederen naar genoemde landen te verbieden.

Inzake vergunningsstelsel bij de in- en uitvoer was de beweging niet dezelfde als in 1955. Einde december 1956 waren 74 % van de invoer en 35 % van de uitvoer aan het stelsel van de aangifte-vergunning onderworpen, tegen respectievelijk 75,1 % en 37,1 % een jaar tevoren. Voor de invoer is deze lichte vermindering het gevolg van de maatregelen, in Beneluxverband getroffen; voor de uitvoer dient de oorzaak te worden gezocht in het tijdelijk onder vergunning stellen van een zeker aantal produkten, vooral voedingswaren, met het oog op de beveiliging van de bevoorrading.

In 1956 valt een achteruitgang te bespeuren in het optreden van de *Nationale Delcrederedienst* bij de verzekering tegen de risico's van de uitvoerhandel; verrichtingen werden verzekerd voor een bedrag van 3 166 miljoen frank, tegen 4 031 miljoen frank in 1955, alhoewel de omvang van de zaken die in 1956 het voorwerp hebben uitgemaakt van een gunstige beslissing, 13 miljard frank bereikte. De hiermede overeenstemmende verbintenissen van de Dienst beliepen 2 198 miljoen frank, tegen 2 951 miljoen frank in 1955.

Per bedrijfstak liggen de percentages der verrichtingen in 1956 als volgt : 25,6 % voor de metaalbouw, 20,8 % voor transportmaterieel, 15,7 % voor scheikundige produkten, 13,4 % voor de metaalnijverheid en 9 % voor textielwaren. De verzekerde exportzaken behelzen voor 51,5 % uitvoerverrichtingen naar Europese landen, tegen 66 % in 1955 en 79 % in 1954.

Terwijl de uitvoer in totaal van het ene jaar tot het andere met 11 % in waarde is gestegen, constateert men echter een vermindering van de door de Dienst verzekerde verrichtingen ten belope van 21 %. Ter verklaring van deze toestand dient een verband te worden gezocht met de hoogconjunctuur, die het afhandelen van zaken op korte termijn in de hand werkt, waaraan alsdan weinig of geen risico's verbonden zijn, zodat in vele gevallen het optreden van de Dienst niet nodig blijkt.

Het door de Dienst inzake verzekering gevolgde beleid onderging een wijziging, waarbij de mogelijkheid wordt voorzien om de politieke en commerciële risico's ten aanzien van eenzelfde markt bij een enkel organisme

door een gecombineerde verzekering te dekken en waarbij tevens wordt aangestuurd op een globale verzekering voor een geheel van verrichtingen. Krachtens de in gemeen overleg tussen de Dienst en de « Belgische Kredietverzekering Maatschappij » vastgelegde bepalingen, zal laatstgenoemde instelling dan ook bij het sluiten van transacties met Westeuropese landen, benevens het commercieel risico, eveneens het politiek risico voor rekening van de Dienst verzekeren. Voor de zaken, die tot stand komen in landen buiten Europa, zal de Dienst voortaan, zowel het commercieel als het politiek risico dekken. Voor de gewone handelsverrichtingen met ten hoogste zes maanden krediet, wordt de verzekering tegen deze risico's bovendien toegestaan binnen het raam van een globale polis, die principieel de omzet van de exporteur geheel of voor een aanzienlijk deel dekt tegen aanmerkelijk gunstiger voorwaarden dan vroeger.

Het *Fonds voor de Buitenlandse Handel,* ingesteld door de wet van 24 maart 1954 (1), met het doel de inspanningen tot commerciële expansie, zowel in Belgisch-Kongo als in het buitenland te steunen, heeft zijn actie in de loop van het jaar 1956 voortgezet. De ingediende aanvragen, die werden ingewilligd, beoogden voornamelijk het inrichten van studie- en prospectiereizen, zomede het organiseren van collectieve prospectie- en verkoopdiensten in het buitenland. Bovendien werd een algemeen programma opgesteld voor het verlenen van stage- en studiebeurzen in België aan buitenlandse onderhorigen; met de uitvoering ervan werd een aanvang gemaakt. Men besloot eveneens om aan de verschillende Belgische Kamers van Koophandel in het buitenland subsidies toe te kennen.

In 1956 slorpte de werking van het Fonds 19,5 miljoen frank op, waarvan 6,9 miljoen frank aan toelagen en 12,6 miljoen frank aan leningen. In totaal bedragen de door het Fonds aangegane verbintenissen 35 miljoen frank, dit is 70 % van de oorspronkelijke dotatie van 50 miljoen frank.

Afdeling III. — ALGEMENE EVOLUTIE VAN DE SPECIALE HANDEL

In vergelijking met het jaar 1955 bedroegen de volume-indexcijfers van de in- en uitvoer respectievelijk 111 en 107. Van 1954 tot 1955 steeg het uitvoervolume daarentegen meer dan het invoervolume.

Van belang is het wel op te merken dat de aanzienlijkste stijging, te weten 25 %, zich voordeed bij de invoer van uitrustingsgoederen : dit weerspiegelt de omvang van de in 1956 gedane investeringen. De invoer van grond- en hulpstoffen groeide in hetzelfde tempo aan als tijdens het vorige jaar, d.w.z. met 11 %. Hetzelfde geldt voor de niet-duurzame consumptiegoederen, terwijl de invoer van duurzame verbruiksgoederen in 1956 echter minder toenam (15 %) dan in 1955 (23 %).

(1) *Belgisch Staatsblad* van 25 maart 1954.

Speciale handel van de Belgisch-Luxemburgse Economische Unie

Waarde

(miljoenen franken)

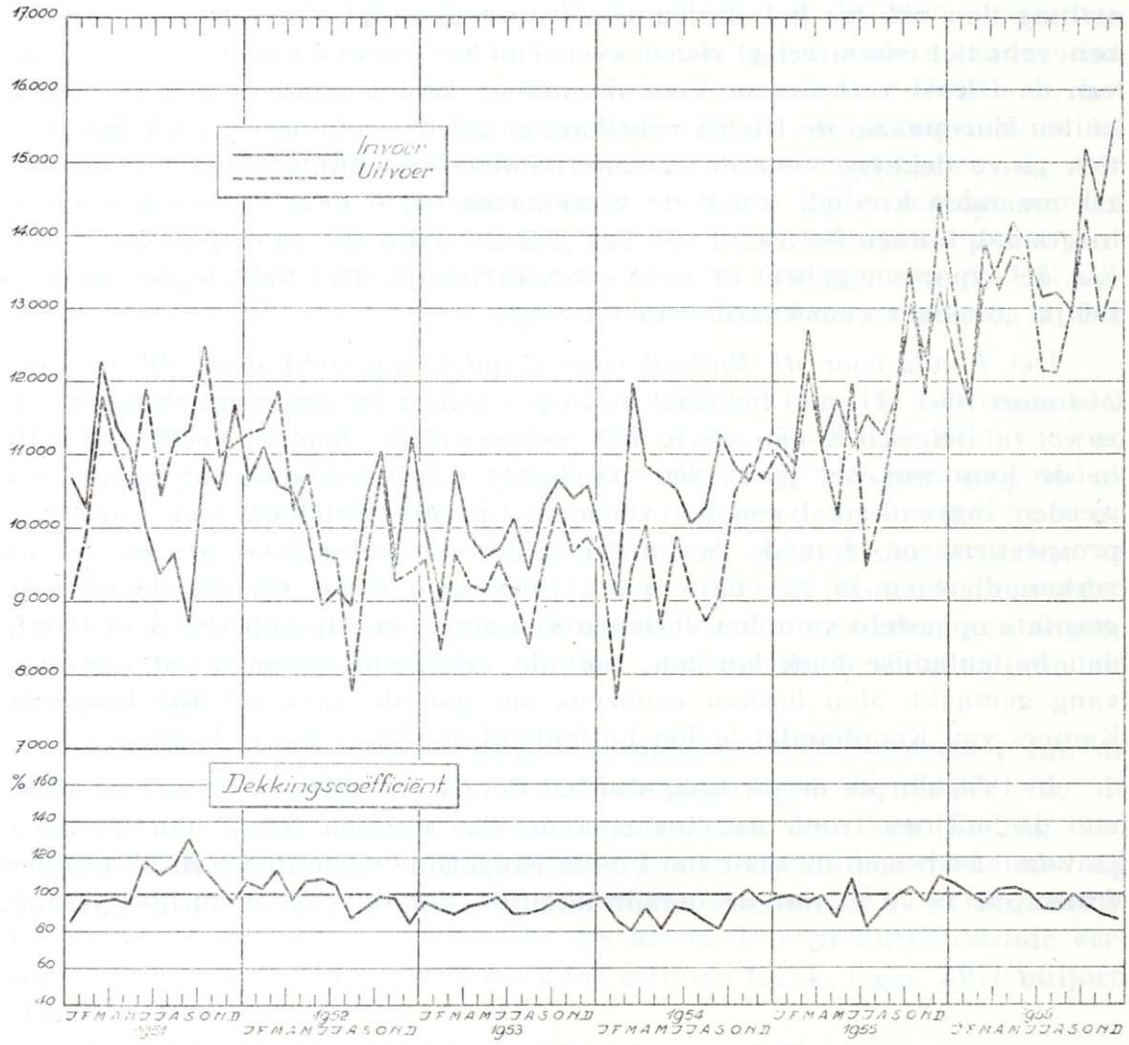

Bron : Nationaal Instituut voor de Statistiek.

Blijkbaar steeg het exportvolume van het ene jaar tot het andere in dezelfde verhouding als de produktie. Dit verloop gold vooral de duurzame en niet-duurzame verbruiksgoederen, die respectievelijk met 16 en 19 % stegen; de expansie scheen dus deze categorie produkten en vooral de textielartikelen tot kern te hebben. De uitvoer van grond- en hulpstoffen vermeerderde slechts met 6 %, tegen 15 % in 1955. Voor de uitrustingsgoederen bedroeg de verhoging 9 %.

Bleven de invoerprijzen in 1955 quasi onveranderd, dan bracht 1956 een lichte hausse ten belope van 3 %, waaraan voornamelijk de grond- en hulpstoffen en, in minder sterke mate, de uitrustingsgoederen onderhevig waren. De duurzame verbruiksgoederen daalden lichtelijk in prijs, de niet-duurzame consumptiegoederen bleven op hetzelfde niveau. Uit het onderzoek van de maandevolutie blijkt dat de invloed van de crisis in het

Speciale handel van de Belgisch-Luxemburgse Economische Unie

Volume-indexcijfers

(1953 = 100)

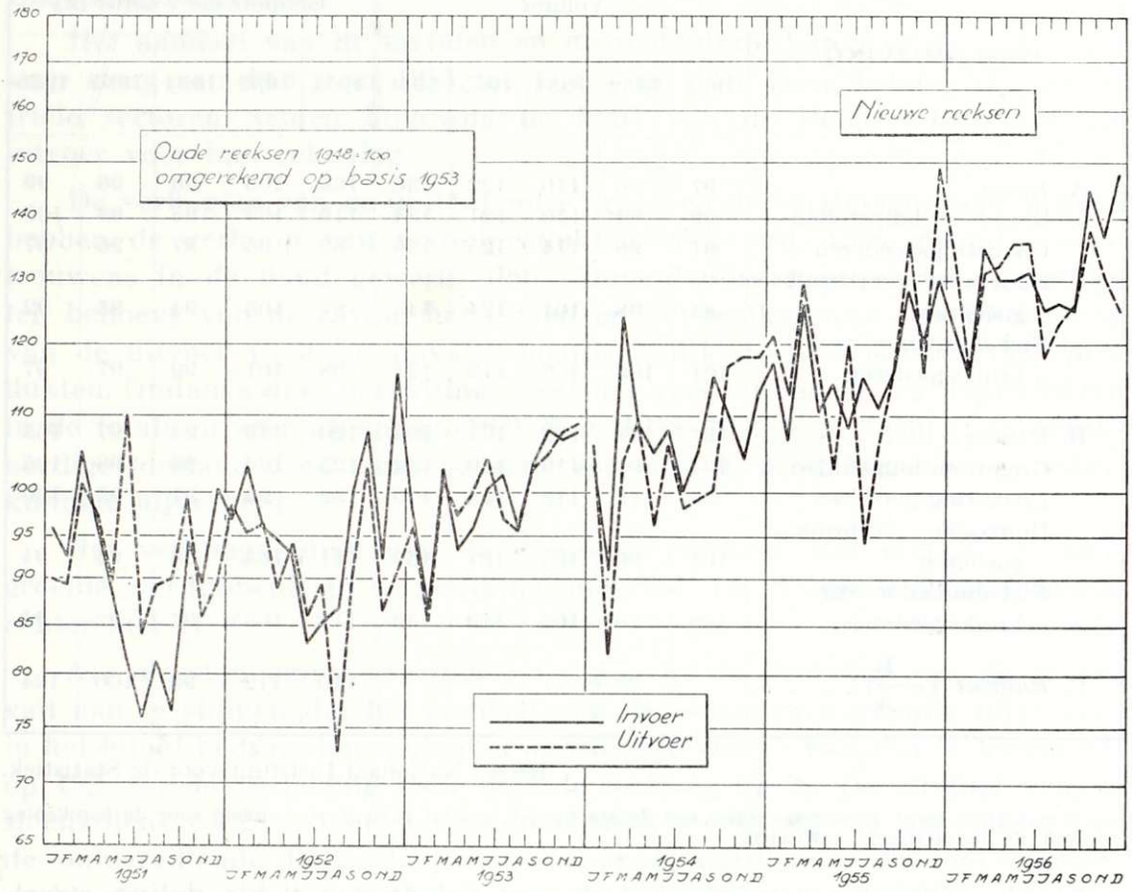

Bron : Nationaal Instituut voor de Statistiek.

Midden-Oosten eerder gering was : vooral de uitrustingsgoederen en de niet-duurzame verbruiksgoederen werden er door getroffen, terwijl de grondstoffen en de duurzame verbruiksgoederen in december zelfs niet eens sommige vroegere maandniveau's bereikten.

Naar gemiddelde eenheidswaarde volgde de uitvoer in een sneller tempo de sedert de herfst van 1954 begonnen haussebeweging (6 % in 1956, tegen 3 % in 1955). Overwegend bij deze beweging was de invloed van de grond- en hulpstoffen en van de uitrustingsgoederen, waarvan de prijzen respectievelijk met 7 % en 5 % stegen. In doorsnee bleven de prijzen der duurzame verbruiksgoederen op het niveau van 1955, want de sedert september ingetreden hausse heeft een vroegere daling gecompenseerd; die der niet-duurzame verbruiksgoederen stegen met 2 %, waardoor aldus een einde werd gesteld aan de sedert 1952 ononderbroken daling.

De ruilvoet, die nochtans beneden het niveau van 1951 en 1952 bleef, bereikte thans 104, zegge een verhoging van 4 % ten opzichte van het vorige jaar, die voortvloeit uit het feit dat de uitvoer naar gemiddelde waarde sterker toenam dan de invoer. Tijdens het tweede kwartaal be-

Belgisch-Luxemburgse Economische Unie

Indexcijfers van het volume en van de gemiddelde waarde bij de invoer en bij de uitvoer

(1953 = 100)

OMSCHRIJVING	Volume					Gemiddelde waarde (a)				
	1951	1952	1954	1955	1956	1951	1952	1954	1955	1956
A. *Invoer*	97	96	110	122	136	109	106	96	96	99
Grond- en hulpstoffen .	99	94	110	121	134	116	109	95	98	100
Uitrustingsgoederen ..	97	98	114	125	156	82	95	97	96	97
Duurzame verbruiksgoederen	85	98	101	124	143	97	103	94	93	92
Niet-duurzame verbruiksgoederen	101	103	103	112	121	98	101	99	97	97
B. *Uitvoer*.....	97	91	109	127	136	120	119	94	97	103
Grond- en hulpstoffen .	104	92	110	126	134	125	124	93	98	105
Uitrustingsgoederen ..	96	112	118	134	146	92	98	91	95	100
Duurzame verbruiksgoederen	101	90	105	131	152	111	104	98	94	94
Niet-duurzame verbruiksgoederen	103	79	102	129	153	112	105	97	92	94
C. *Ruilvoet* $(=\frac{B}{A})$						110	112	98	100	104

Bron : Nationaal Instituut voor de Statistiek.

(a) Vanaf 1952 werd de samenstelling van de steekproef, die tot basis heeft gediend voor de berekening van de indexcijfers, gewijzigd.

reikte de ruilvoet een maximum; daarop volgde een lichte daling, voortspruitend uit een prijsstijging bij de invoer, die er ten dele oorzaak van was dat de betalingsbalans opnieuw deficitair werd.

AFDELING IV. — STRUCTUUR VAN DE BUITENLANDSE HANDEL

De evolutie van de buitenlandse handel lag in 1956 in de lijn van de algemene oriëntering, die zich sedert enkele jaren aftekent. Zoals in 1955, was de vordering van de uitvoer grotendeels afhankelijk van de ijzer- en staalnijverheid, die voor 21 % meer verkocht, dit uitsluitend aan halffabrikaten. In tegenstelling met de ijzer- en staalnijverheid, verhoogde de metaalverwerkende nijverheid geenszins haar relatief aandeel in de totale uitvoer van de B.L.E.U. In deze sector bedroeg de toeneming naar waarde 8 %, hetgeen gedeeltelijk is toe te schrijven aan prijsstijging; de grootste vooruitgang werd geboekt door de machines en elektrische toestellen (+ 14 %) en vooral door het transportmaterieel (+ 21 %), als gevolg van de toenemende uitvoer van autovoertuigen (+ 50 %). Bij de wapen- en mu-

nitienijverheid valt een sterke daling te bespeuren (— 36 %) ; in dit verband dient te worden opgemerkt dat het bij koninklijk besluit verboden was tijdens de laatste twee maanden van het jaar wapens naar het Midden-Oosten uit te voeren.

Het aandeel van de metalen en de metaalfabrikaten in de totale uitvoer steeg van 48,3 % in 1955 tot 49,4 % in 1956. Deze belangrijke industriële sectoren nemen bijgevolg de helft van de Belgisch-Luxemburgse uitvoer voor hun rekening.

De verhoging van de buitenlandse vraag en de versteviging der prijzen hebben de verkoop van textielprodukten verbeterd. Deze evolutie werd trouwens in de hand gewerkt door binnenlandse maatregelen, getroffen ten behoeve van de rayon, het linnen en het wolkammen. De uitbreiding van de uitvoer (+ 9 %) omvatte hoofdzakelijk de be- en verwerkte produkten. Ondanks deze hervatting, bleef het aandeel van de textielprodukten in de totale uitvoer afnemen (16,9 % in 1955, 16,2 % in 1956). Een gelijkaardige toestand deed zich eveneens voor bij de produkten van de scheikundige nijverheid.

Het verkoopvolume van de diamantnijverheid, dat met 27 % aangroeide, verdubbelde in vergelijking met 1951. De steenkolenexport daalde echter met 11 %.

Als meest noemenswaardige wijziging in de structuur van de invoer valt aan te stippen dat het aandeel van de metaalverwerkende nijverheid in het totaal bedrag der aankopen aanzienlijk steeg : van 18,3 % kwam het op 19,5 %; de verhoging naar waarde bedroeg 22 %. De stijging van de steenkolen- (+ 28 %) en petroleumaanvoer (+ 24 %) ter aanvulling van de ontoereikende Belgische energiebronnen, wijst erop dat het energieprobleem, hetwelk op zijn beurt bepalend is voor de toekomstige expansie van de industriële produktie, zich in volle scherpte stelt.

De import van voedingsmiddelen, die in 1955 met 6 % was teruggelopen, steeg met 13 %, hetgeen grotendeels de behoefte aan overzeese graangewassen ten gevolge van de slechte binnenlandse oogst doet uitkomen.

Uit de analyse van de handelsbalans per afdeling van de Type-Classificatie voor de Internationale Handel en uit deze van het Douanetarief, blijkt dat de verhoging van de netto-invoer van brandstoffen, textielgrondstoffen en ertsen nagenoeg werd gecompenseerd door een stijging van het exportsaldo der be- en verwerkte produkten, die hoofdzakelijk overeenkomen met de onder de afdelingen 65, 67 en 68 van de T.C.I.H.-classificatie opgetekende produkten. Voor zover men kan aannemen dat dit evenwicht de uiting is van een normaal functioneel verband in die zin, dat de invoer van grondstoffen reden van bestaan krijgt in het vooruitzicht van de uitvoer, zou de specifieke oorzaak van het groter negatief saldo der betalingsbalans in 1956 ontegensprekelijk liggen in de toenemende invoer van machines veroorzaakt door de « boom » der investeringen.

De doorvoerhandel, die dank zij de bemoeiing van het Belgisch-Luxemburgs Instituut voor de Wissel een meer soepele reglementering kende,

Belgisch-Luxemburgse Economische Unie

Uitvoer per nijverheidssector

(T. C. I. H.-classificatie)

OMSCHRIJVING	Waarde (miljarden franken)						Percentage van de totale waarde					
	1951	1952	1953	1954	1955	1956	1951	1952	1953	1954	1955	1956
A. *IJzer en- staalnijverheid*	**33,0**	**35,7**	**24,9**	**24,0**	**32,7**	**39,6**	**24,9**	**29,2**	**22,0**	**21,0**	**23,5**	**25,0**
1. Primaire vormen	2,3	3,1	1,6	1,5	2,0	2,0	1,7	2,5	1,4	1,3	1,4	1,2
2. Halfafgewerkte produkten	30,8	32,6	23,3	22,5	30,7	37,6	23,2	26,7	20,6	19,6	22,1	23,8
B. *Metaalverwerkende nijverheid*	**16,7**	**19,2**	**18,4**	**18,1**	**22,0**	**23,8**	**12,6**	**15,7**	**16,3**	**15,7**	**15,8**	**15,1**
1. Metaalwaren niet elders genoemd												
2. Machines (behalve elektrische)	3,9	3,7	3,1	3,6	4,2	4,3	2,9	3,1	2,7	3,1	3,1	2,7
w. o. : machines voor metaalbewerking	4,2	4,6	4,4	4,3	5,1	5,9	3,2	3,7	3,9	3,8	3,6	3,7
	(0,6)	(0,8)	(0,6)	(0,5)	(0,5)	(0,6)	(0,5)	(0,7)	(0,6)	(0,4)	(0,4)	(0,4)
textielmachines	(0,9)	(0,6)	(0,5)	(0,6)	(0,7)	(0,8)	(0,6)	(0,5)	(0,5)	(0,5)	(0,5)	(0,5)
3. Elektrische machines en toestellen	3,4	3,7	3,3	3,2	4,3	4,9	2,6	3,0	2,9	2,8	3,1	3,1
4. Vervoermaterieel	3,9	5,3	5,0	5,5	6,1	7,4	2,9	4,4	4,4	4,7	4,4	4,7
w. o. : spoorwegmaterieel	(0,9)	(1,6)	(1,9)	(1,9)	(1,3)	(1,4)	(0,7)	(1,3)	(1,6)	(1,7)	(1,0)	(0,8)
motorwegvoertuigen	(1,3)	(1,5)	(1,4)	(1,6)	(2,4)	(3,6)	(1,0)	(1,3)	(1,2)	(1,4)	(1,8)	(2,3)
schepen	(1,2)	(1,8)	(1,5)	(1,5)	(2,0)	(2,0)	(0,9)	(1,5)	(1,3)	(1,3)	(1,5)	(1,2)
5. Wapens en munitie	1,3	1,9	2,7	1,6	2,2	1,4	1,0	1,5	2,4	1,3	1,6	0,9
C. *Industrie der non-ferrometalen*	**11,9**	**12,5**	**10,0**	**10,4**	**12,5**	**14,7**	**9,0**	**10,2**	**8,9**	**9,1**	**9,0**	**9,3**
1. Onbewerkt	9,0	10,1	8,4	8,3	9,7	11,4	6,8	8,3	7,5	7,2	6,9	7,2
2. Bewerkt	2,9	2,3	1,6	2,1	2,8	3,3	2,2	1,9	1,4	1,8	2,0	2,1
D. *Textielnijverheid*	**30,4**	**19,4**	**21,8**	**22,7**	**23,5**	**25,6**	**22,9**	**15,8**	**19,3**	**19,7**	**16,9**	**16,2**
1. Vezels	10,3	5,8	7,1	6,8	7,1	7,3	7,8	4,7	6,3	5,9	5,1	4,6
2. Garens	7,2	4,7	5,1	5,3	5,3	5,5	5,4	3,8	4,5	4,6	3,8	3,5
3. Weefsels en touwwerk	11,5	7,9	8,4	9,2	9,5	10,5	8,6	6,5	7,4	8,0	6,8	6,7
4. Andere afgewerkte produkten	1,4	1,0	1,2	1,3	1,6	2,2	1,1	0,8	1,0	1,1	1,2	1,4

E. *Scheikundige nijverheid*	10,3	8,2	8,0	8,7	9,4	10,2	7,8	6,7	7,1	7,6	6,7	6,5
1. Anorganische produkten	1,6	1,4	1,1	1,5	1,7	1,8	1,2	1,2	1,0	1,3	1,2	1,2
2. Organische produkten	1,1	0,8	0,6	0,8	0,7	0,8	0,8	0,6	0,6	0,7	0,5	0,5
3. Verf-, looi- en kleurstoffen	1,1	0,5	0,4	0,4	0,3	0,3	0,8	0,4	0,4	0,4	0,2	0,2
4. Farmaceutische produkten	0,3	0,3	0,5	0,5	0,6	0,8	0,2	0,3	0,4	0,5	0,4	0,5
5. Kunstmeststoffen	4,7	4,0	4,2	4,1	4,6	5,1	3,6	3,2	3,7	3,6	3,3	3,2
6. Diversen	1,5	1,2	1,1	1,3	1,4	1,5	1,2	1,0	1,0	1,1	1,0	0,9
F. *Bereide voedingswaren, drank, tabak*	6,6	4,2	5,2	4,7	5,2	6,5	4,9	3,4	4,6	3,9	3,8	4,1
w. o. : suiker en suikerwaren	(1,7)	(0,8)	(1,4)	(0,7)	(0,8)	(1,6)	(1,3)	(0,7)	(1,3)	(0,6)	(0,6)	(0,6)
vlees en vleeswaren	(0,9)	(0,6)	(0,5)	(0,6)	(0,5)	(0,6)	(0,7)	(0,5)	(0,4)	(0,5)	(0,3)	(0,3)
zuivelprodukten	(0,1)	(0,2)	(0,3)	(0,3)	(0,3)	(0,4)	(0,1)	(0,1)	(0,2)	(0,3)	(0,2)	(0,3)
G. *Diamantnijverheid*	3,4	2,9	3,5	4,2	5,6	7,1	2,6	2,3	3,1	3,7	4,0	4,5
H. *Steenkolenmijnen en cokesovens*	2,5	3,9	4,2	4,9	6,3	5,6	1,9	3,2	3,7	4,3	4,5	3,6
I. *Petroleumindustrie*	1,2	3,1	3,0	2,4	3,0	3,9	0,9	2,5	2,7	2,1	2,2	2,5
J. *Diverse industrieën*	9,7	7,3	7,1	7,5	9,6	10,7	7,3	5,9	6,3	6,5	6,9	6,7
1. Bouwmaterialen	1,4	1,5	1,8	1,7	1,9	1,9	1,1	1,2	1,6	1,4	1,4	1,2
w o : cement	(1,2)	(0,9)	(1,1)	(1,0)	(1,1)	(1,0)	(0,9)	—	(1,0)	(0,9)	(0,8)	(0,7)
2. Glasnijverheid	2,3	1,6	2,2	2,5	3,4	3,9	1,7	1,3	2,0	2,2	2,5	2,5
w. o : plaatglas	(1,7)	(1,2)	(1,8)	(1,9)	(2,7)	(3,0)	(1,3)	—	(1,6)	(1,7)	(1,9)	(1,9)
3. Papier en papierwaren	1,8	0,9	0,9	1,1	1,3	1,5	1,4	0,8	0,8	0,9	0,9	0,9
4. Rubber en rubberwaren	1,0	0,6	0,6	0,7	0,9	1,0	0,8	0,5	0,5	0,6	0,6	0,6
5. Hout en houtwaren	0,7	0,5	0,5	0,6	0,9	1,1	0,5	0,4	0,5	0,5	0,6	0,7
6. Olie en vet	2,2	2,0	1,0	0,8	1,1	1,1	1,7	1,6	0,9	0,7	0,8	0,7
7. Schoeisel	0,2	0,1	0,2	0,2	0,2	0,2	0,1	0,1	0,1	0,1	0,1	0,1
Totaal (A tot J)	125,8	116,3	106,1	107,7	129,8	147,8	94,8	94,9	93,9	93,5	93,4	93,5
K. *Overige sectoren*	6,9	6,2	6,9	7,5	9,2	10,3	5,2	5,1	6,1	6,5	6,6	6,5
Algemeen totaal	132,7	122,5	113,0	115,2	139,0	158,1	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0

Bronnen : Ministerie van Economische Zaken, Nationaal Instituut voor de Statistiek en Algemene Directie voor Studiën en Documentatie.

Belgisch-Luxemburgse Economische Unie

Invoer per nijverheidssector

(T. C. I. H.-classificatie)

OMSCHRIJVING	Waarde (miljarden franken)						Percentage van de totale waarde					
	1951	1952	1953	1954	1955	1956	1951	1952	1953	1954	1955	1956
A. *IJzer en- staalnijverheid*	**2,4**	**3,4**	**3,0**	**3,1**	**4,3**	**5,2**	**1,9**	**2,8**	**2,5**	**2,4**	**3,0**	**3,2**
1. Primaire vormen	1,2	2,1	1,6	1,2	2,0	2,5	1,0	1,7	1,3	0,9	1,4	1,5
2. Halfafgewerkte produkten	1,2	1,4	1,5	1,9	2,3	2,8	0,9	1,1	1,2	1,5	1,6	1,7
B. *Metaalverwerkende nijverheid*	**17,8**	**21,3**	**22,5**	**23,2**	**26,1**	**31,9**	**14,0**	**17,4**	**18,5**	**18,2**	**18,3**	**19,5**
1. Metaalwaren niet elders genoemd	2,1	2,3	2,4	2,4	2,7	3,1	1,6	1,9	2,0	1,9	1,9	1,9
2. Machines (behalve elektrische)	7,5	9,0	9,6	10,0	11,1	13,6	5,9	7,3	7,9	7,9	7,8	8,3
w. o. : machines voor metaalbewerking	(0,5)	(0,7)	(0,8)	(0,6)	(0,8)	(1,2)	(0,4)	(0,6)	(0,6)	(0,5)	(0,6)	(0,7)
textielmachines	(1,0)	(1,0)	(0,9)	(0,9)	(1,1)	(1,3)	(0,7)	(0,8)	(0,8)	(0,7)	(0,8)	(0,8)
3. Elektrische machines en toestellen	2,7	3,1	3,3	3,7	4,3	5,2	2,1	2,6	2,7	2,9	3,0	3,2
4. Vervoermaterieel	5,5	6,5	6,5	6,8	7,6	9,7	4,3	5,3	5,4	5,3	5,3	5,9
w. o. : spoorwegmaterieel	(0,2)	(0,2)	(0,3)	(0,2)	(0,2)	(0,3)	(0,2)	(0,2)	(0,2)	(0,1)	(0,1)	(0,2)
motorwegvoertuigen	(4,3)	(5,4)	(5,1)	(5,4)	(6,1)	(6,9)	(3,4)	(4,4)	(4,2)	(4,3)	(4,3)	(4,2)
schepen	(0,4)	(0,3)	(0,3)	(0,4)	(0,6)	(0,7)	(0,2)	(0,3)	(0,2)	(0,3)	(0,4)	(0,5)
5. Wapens en munitie	0,1	0,4	0,6	0,3	0,4	0,2	0,1	0,3	0,5	0,2	0,3	0,2
C. *Industrie der non-ferrometalen*	**5,7**	**7,3**	**6,8**	**7,5**	**9,4**	**11,2**	**4,5**	**5,9**	**5,6**	**5,9**	**6,6**	**6,8**
1. Onbewerkt	5,3	6,9	6,4	7,1	8,9	10,6	4,2	5,6	5,3	5,6	6,3	6,4
2. Bewerkt	0,4	0,4	0,4	0,5	0,5	0,6	0,3	0,3	0,3	0,3	0,3	0,4
D. *Textielnijverheid*	**23,9**	**16,8**	**19,4**	**19,2**	**19,7**	**20,9**	**18,8**	**13,6**	**16,0**	**15,1**	**13,9**	**12,8**
1. Vezels	17,7	11,6	13,7	13,4	13,1	14,1	13,9	9,4	11,4	10,5	9,3	8,6
2. Garens	1,9	1,0	1,3	1,4	1,6	1,5	1,5	0,8	1,0	1,1	1,1	0,9
3. Weefsels en touwwerk	3,1	2,9	3,1	3,2	3,7	4,0	2,4	2,4	2,5	2,6	2,6	2,4
4. Andere afgewerkte produkten	1,2	1,3	1,3	1,2	1,3	1,4	1,0	1,0	1,1	0,9	0,9	0,8

E. *Scheikundige nijverheid*	**6,1**	**5,3**	**5,5**	**6,0**	**7,7**	**8,8**	**4,8**	**4,3**	**4,5**	**4,1**	**3,3**	**3,4**
1. Anorganische produkten	0,9	0,7	0,8	1,1	1,3	1,5	0,7	0,6	0,6	0,9	0,9	0,9
2. Organische produkten	0,9	0,7	0,7	0,9	1,1	1,2	0,7	0,6	0,6	0,7	0,8	0,7
3. Verf-, looi- en kleurstoffen	1,0	0,7	0,8	0,8	0,9	0,9	0,7	0,5	0,7	0,6	0,6	0,6
4. Farmaceutische produkten	0,7	0,7	0,9	1,0	1,1	1,2	0,6	0,6	0,7	0,8	0,8	0,8
5. Kunstmeststoffen	1,1	1,1	1,4	1,0	1,1	1,5	0,9	0,9	1,1	0,8	0,8	0,9
6. Diversen	1,5	1,3	0,9	1,1	2,3	2,5	1,2	1,1	0,8	0,9	1,6	1,5
F. *Bereide voedingswaren, drank, tabak*	**23,4**	**23,7**	**21,7**	**22,6**	**21,2**	**24,0**	**18,3**	**19,3**	**18,0**	**17,8**	**14,9**	**14,6**
w. o. : suiker en suikerwaren	(0,5)	(0,7)	(0,7)	(0,5)	(0,4)	(0,4)	(0,4)	(0,6)	(0,6)	(0,4)	(0,3)	(0,3)
vlees en vleeswaren	(0,9)	(0,7)	(0,7)	(0,6)	(0,6)	(0,8)	(0,7)	(0,6)	(0,6)	(0,5)	(0,4)	(0,5)
zuivelprodukten	(3,2)	(3,9)	(2,8)	(2,2)	(2,3)	(2,1)	(2,5)	(3,2)	(2,3)	(1,7)	(1,6)	(1,3)
G. *Diamantnijverheid*	**3,3**	**2,8**	**3,3**	**3,5**	**5,0**	**6,1**	**2,6**	**2,3**	**2,8**	**2,8**	**3,5**	**3,7**
H. *Steenkolenmijnen en cokesovens*	**4,3**	**3,9**	**4,1**	**5,3**	**5,7**	**7,3**	**3,4**	**3,2**	**3,4**	**4,1**	**4,0**	**4,5**
I. *Petroleumindustrie*	**5,0**	**4,4**	**3,6**	**3,3**	**3,8**	**4,7**	**3,9**	**3,5**	**3,0**	**2,6**	**2,7**	**2,9**
J. *Diverse industrieën*	**12,3**	**9,3**	**8,6**	**9,9**	**12,6**	**12,2**	**9,6**	**7,6**	**7,1**	**7,7**	**8,9**	**7,5**
1. Bouwmaterialen	0,1	0,2	0,2	0,2	0,2	0,2	0,1	0,1	0,1	0,1	0,1	0,1
2. Glasnijverheid	0,3	0,3	0,3	0,4	0,4	0,5	0,2	0,3	0,3	0,3	0,3	0,3
3. Papier en papierwaren	3,8	2,7	2,6	3,2	3,7	4,0	3,0	2,2	2,1	2,5	2,6	2,4
4. Rubber en rubberwaren	2,0	1,3	1,2	1,3	1,9	1,9	1,6	1,1	1,0	1,0	1,3	1,2
5. Hout en houtwaren	3,2	3,0	2,5	3,0	4,0	3,6	2,5	2,4	2,1	2,4	2,9	2,2
6. Olie en vet	2,4	1,5	1,4	1,5	2,0	1,7	1,9	1,2	1,2	1,2	1,4	1,0
7. Schoeisel	0,3	0,4	0,4	0,4	0,4	0,4	0,3	0,3	0,3	0,2	0,3	0,3
Totaal (A tot J)	**104,3**	**98,3**	**98,6**	**103,6**	**115,6**	**132,4**	**81,8**	**79,9**	**81,4**	**81,3**	**81,3**	**80,9**
K. *Overige sectoren*	23,2	24,7	22,5	23,9	26,6	31,2	18,2	20,1	18,6	18,7	18,7	19,1
Algemeen totaal	**127,5**	**123,0**	**121,1**	**127,5**	**142,2**	**163,6**	**100,0**	**100,0**	**100,0**	**100,0**	**100,0**	**100,0**

Bronnen : Ministerie van Economische Zaken, Nationaal Instituut voor de Statistiek en Algemene Directie voor Studiën en Documentatie.

Belgisch-Luxemburgse Economische Unie

Analyse van de handelsbalans volgens de afdelingen van het douanetarief

(miljoenen franken)

AFDELINGEN	1951	1952	1953	1954	1955	1956
I. Levende dieren en produkten van het dierenrijk..	— 3 866	— 4 654	— 3 439	— 2 715	— 2 979	— 2 631
II. Produkten van het plantenrijk	— 14 149	— 13 513	— 11 363	— 12 769	— 10 526	— 13 085
III. Vetstoffen, vetten, oliën, enz	— 65	+ 554	— 343	— 582	— 790	— 579
IV. Produkten van de voedingsmiddelenindustrie, dranken, tabak, enz.	— 1 448	— 3 378	— 2 772	— 4 119	— 3 821	— 3 721
V. Minerale produkten	— 12 832	— 12 597	— 10 132	— 11 312	— 12 332	— 17 007
VI. Chemische en farmaceutische produkten	+ 4 182	+ 2 946	+ 2 630	+ 2 671	+ 2 412	+ 2 413
VII. Huiden, vellen, leder, pelterijen, enz.	— 869	— 722	— 646	— 760	— 674	— 764
VIII. Rubber en rubberwaren	— 1 068	— 667	— 570	— 576	— 1 063	— 834
IX. Hout en houtwaren, kurk en kurkwaren	— 2 469	— 2 530	— 2 028	— 2 480	— 3 180	— 2 596
X. Papier en papierwaren	— 2 250	— 1 992	— 1 982	— 2 269	— 2 607	— 2 456
XI. Textielstoffen en textielwaren	— 6 333	+ 2 611	+ 2 369	+ 3 414	+ 3 711	+ 4 548
XII. Schoeisel, hoeden, enz.	— 42	— 216	— 200	— 194	— 196	— 204
XIII. Werken van steen, ceramiek, glas, enz.	+ 1 882	+ 1 054	+ 1 699	+ 1 942	+ 2 873	+ 3 345
XIV. Echte parels, edelstenen, enz.	— 550	— 226	— 256	+ 130	+ 67	+ 1 063
XV. Onedele metalen en werken daarvan	+ 36 854	+ 38 031	+ 25 251	+ 24 788	+ 31 882	+ 36 600
XVI. Machines en toestellen, elektrotechnisch materieel .	— 2 559	— 3 755	— 5 077	— 6 055	— 5 786	— 7 870
XVII. Vervoermaterieel	— 1 842	— 1 453	— 1 903	— 1 679	— 1 989	— 2 907
XVIII. Wetenschappelijke instrumenten en toestellen, enz.	— 809	— 1 002	— 1 028	— 1 108	— 1 106	— 1 154
XIX. Wapens en munitie	+ 1 193	+ 1 510	+ 2 055	+ 1 276	+ 1 873	+ 1 160
XX. Allerlei goederen en produkten niet elders onder begrepen	— 350	— 430	— 434	— 452	— 508	— 601
XXI. Kunstvoorwerpen en voorwerpen voor verzamelingen.....	— 8	— 29	— 37	— 23	— 34	— 26
XXII. Goederen welke niet in bovenvermelde afdelingen opgenomen werden	+ 38	+ 36	+ 48	+ 552	+ 1 468	+ 1 805
Algemene balans...	**— 5 366**	**— 411**	**— 8 162**	**— 12 319**	**— 3 241**	**— 5 501**

Bron : Nationaal Instituut voor de Statistiek.

Belgisch-Luxemburgse Economische Unie

Analyse van de handelsbalans

volgens de secties en afdelingen van de Type-Classificatie voor de Internationale Handel

(miljoenen franken)

SECTIES EN AFDELINGEN	1951	1952	1953	1954	1955	1956
0. Voedingswaren	— 15 187	— 17 708	— 14 771	— 16 007	— 14 080	— 15 467
1. Dranken en tabak	— 1 597	— 1 796	— 1 815	— 1 940	— 1 894	— 1 983
2. Niet-eetbare grondstoffen, behalve brandstoffen	— 24 909	— 22 592	— 18 987	— 19 678	— 22 258	— 25 662
w. o. : 26. Textielvezels en afval van textielvezels	(— 7 351)	(— 5 819)	(— 6 597)	(— 6 606)	(— 6 068)	(— 6 816)
28. Ertsen en afval van metalen	(— 7 731)	(— 9 053)	(— 6 761)	(— 5 917)	(— 7 990)	(— 10 354)
3. Minerale brandstoffen, smeermiddelen en dergelijke produkten	— 6 770	— 4 539	— 4 212	— 5 455	— 5 148	— 8 544
	— 196	— 530	+ 471	— 665	— 865	— 633
4. Oliën en vetten van dierlijke of plantaardige oorsprong	+ 4 145	+ 2 905	+ 1 955	+ 2 056	+ 1 626	+ 1 457
5. Scheikundige produkten	+ 55 162	+ 50 049	+ 38 689	+ 38 293	+ 47 209	+ 54 487
6. Fabrikaten						
61. Leder, lederwaren niet elders genoemd en bereide pelterijen	(— 131)	(— 207)	(— 143)	(— 203)	(— 191)	(— 181)
	(+ 152)	(— 72)	(— 64)	(— 62)	(— 101)	(— 68)
62. Rubberwaren niet elders genoemd						
63. Hout- en kurkwaren (behalve meubels)	(— 358)	(— 344)	(— 311)	(— 335)	(— 346)	(— 276)
64. Papier, karton en voorwerpen vervaardigd uit papier, karton of papierstof	(— 361)	(— 711)	(— 876)	(— 1 097)	(— 1 322)	(— 1 239)
65. Garens, weefsels, afgewerkte textielwaren (behalve kleding en schoeisel)	(+ 13 631)	(+ 8 692)	(+ 9 189)	(+ 9 949)	(+ 9 480)	(+ 10 547)
66. Fabrikaten van niet-metaalhoudende mineralen niet elders genoemd	(+ 3 162)	(+ 2 098)	(+ 2 939)	(+ 3 139)	(+ 4 191)	(+ 4 517)
67. Zilver, platina, edelstenen en juwelen	(+ 21)	(+ 234)	(+ 129)	(+ 618)	(+ 552)	(+ 1 006)
68. Onedele metalen	(+ 36 025)	(+ 37 455)	(+ 25 104)	(+ 25 810)	(+ 31 499)	(+ 37 856)
69. Metaalwaren niet elders genoemd	(+ 3 020)	(+ 2 904)	(+ 2 721)	(+ 2 475)	(+ 3 448)	(+ 2 325)
7. Machines en vervoermaterieel	— 4 179	— 5 018	— 6 763	— 7 574	— 7 533	— 10 382
71. Machines, behalve elektrische machines	(— 3 282)	(— 4 429)	(— 5 213)	(— 5 723)	(— 6 029)	(— 7 737)
72. Elektrische machines en toestellen	(+ 683)	(+ 549)	(+ 46)	(— 556)	(— 32)	(— 284)
73. Vervoermaterieel	(— 1 580)	(— 1 138)	(— 1 596)	(— 1 295)	(— 1 471)	(— 2 367)
8. Diverse fabrikaten	— 516	— 1 581	— 1 360	— 1 065	— 856	— 233
9. Diverse goederen niet elders genoemd	— 798	— 723	— 427	— 284	+ 557	+ 1 459
Algemene balans...	**+ 5 155**	**— 473**	**— 8 162**	**— 12 319**	**— 3 241**	**— 5 501**

Bron : Nationaal Instituut voor de Statistiek.

bereikte in 1956, bij de aankoop 6 976 miljoen frank en bij de verkoop 8 661 miljoen frank (vooral graangewassen, wol, paardenhaar, dierenhaar en ijzer- en staalprodukten), tegen respectievelijk 6 548 en 7 428 miljoen frank in 1955; de in E.B.U.-valuta of in Belgische franken op E.B.U.-rekeningen afgehandelde zaken vertegenwoordigen 70 % van de totale aankoop en 60 % van de verkoop.

De achteruitgang van de ruilhandelsoperaties hield aan. Men noteert 155 miljoen frank bij de invoer en 185 miljoen frank bij de uitvoer, tegen respectievelijk 241 en 261 miljoen frank in 1955 (1). De privé-compensatie blijft verboden met de E.B.U.-landen, tenzij het gaat om toevallige handelsverrichtingen. Voor het grootste deel behelzen bedoelde verrichtingen dan ook betrekkingen met de landen uit het Oosten; ten gevolge van een getroffen commerciële regeling, die aanstuurt op normaal handelsverkeer, namen genoemde operaties met Oost-Duitsland niettemin sterk af.

AFDELING V. — GEOGRAFISCHE INDELING VAN DE SPECIALE HANDEL

§ 1. — LANDEN VAN HERKOMST

Uit de geografische indeling van de invoer blijkt dat West-Duitsland nog meer als eerste leverancier van de B.L.E.U. op het voorplan treedt; het aandeel van genoemd land in de totale invoer bereikte inderdaad 14,9 % in 1956, tegen 10,3 % in 1951 en 13,9 % in 1955.

De toeneming van de invoer uit de Duitse Bondsrepubliek komt in alle sectoren tot uiting, behalve bij de voedingsmiddelennijverheid en de wapen- en munitie-industrie. Vooral voor machines en elektrisch materieel werd vordering gemaakt en hier steeg de invoer van 5 167 tot 6 975 miljoen frank, zegge een stijging van 35 %; dit geldt eveneens voor de onedele metalen in verhoging met 975 miljoen en voor het transportmaterieel, waarvoor, ten gevolge van de toenemende invoer van autovoertuigen, een verhoging van 656 miljoen wordt geboekt. Het is wel betekenisvol te constateren dat de metalen 58 % van de Belgisch-Luxemburgse aankopen in West-Duitsland voor hun rekening nemen. Onder de andere sectoren in uitbreiding, dienen te worden vernoemd : de scheikundige nijverheid (+ 333 miljoen), de minerale produkten (+ 289 miljoen) en, in mindere mate, de textielprodukten, de levende dieren en de produkten van het plantenrijk.

Alhoewel Nederland nog steeds de tweede plaats inneemt, ziet het zijn aandeel verminderen : van 13,7 % in 1953 tot 13,2 % in 1955 en 13,1 % in 1956. De invoer uit Nederland bleef inderdaad 1,5 % beneden de totale aangroei van de Belgisch-Luxemburgse import. De aanzienlijkste ver-

(1) De voor het jaar 1955 aangehaalde bedragen komen niet overeen met de in *De Belgische economie in 1955*, op. cit., blz. 368, aangegeven cijfers, die slechts voorlopig waren omdat een zeker aantal toegelaten transacties nog in uitvoering moesten worden gebracht toen de statistieken werden opgesteld.

hoging wordt geconstateerd bij de minerale produkten (+ 720 miljoen) en onder meer bij de petroleumderivaten, de produkten van het plantenrijk (+ 361 miljoen), de onedele metalen (+ 300 miljoen), de machines en het elektrisch materieel (+ 265 miljoen), het transportmaterieel (+ 225 miljoen), de textielprodukten (+ 228 miljoen), de vetstoffen (+ 129 miljoen), de voedingsmiddelen (+ 124 miljoen), de rubberartikelen (+ 108 miljoen). De invoer van levende dieren en produkten van het dierenrijk liep van 2 498 op 2 251 miljoen frank terug, vooral ten gevolge van de vermindering bij de aankoop van Nederlandse boter.

In rangorde komen vervolgens de Verenigde Staten en nemen als derde land de plaats in van Frankrijk; de B.L.E.U.-invoer uit de Verenigde Staten overschrijdt 20 miljard frank, zegge een toeneming van 30 % ten opzichte van 1955; weliswaar is deze verhoging gedeeltelijk toe te schrijven aan toevallige factoren, zoals de slechte oogst, de crisis in de steenkolennijverheid, het Suez-conflict met zijn nasleep voor de bevoorrading in vloeibare brandstoffen en, tenslotte, de aanzienlijke aankoop van luchtvaartmaterieel. In vergelijking met 1955 was er een stijging van 1 335 miljoen voor de produkten van het plantenrijk, van 1 466 miljoen voor de minerale produkten, van 621 miljoen frank voor het transportmaterieel, en van 469 miljoen frank voor de machines en het elektrisch materieel. Onder de andere sectoren kunnen worden vernoemd : de onedele metalen en de textielgrondstoffen met een respectievelijke verhoging van 394 en 406 miljoen frank; het staken van de Argentijnse en Braziliaanse katoenleveringen heeft blijkbaar de sterke hervatting van de Amerikaanse verzendingen gedeeltelijk beïnvloed; in plaats van voor 731 miljoen werd thans voor 1 044 miljoen frank geleverd.

Alhoewel respectievelijk stijgend met 10 en 9 %, nam de invoer uit Frankrijk en het Verenigd Koninkrijk, relatief gesproken, in omvang af; het aandeel dezer landen bedroeg respectievelijk nog slechts 11,9 % en 8,1 %, tegen 12,4 % en 8,5 % in 1955. Een gans bijzondere verhoging valt aan te stippen voor de leveringen van Franse graangewassen, die van 72 tot 533 miljoen frank stegen. Het Verenigd Koninkrijk breidde vooral de verkoop van ijzer- en staalprodukten, zomede van uitrustingsgoederen uit.

Na een intensieve hervatting in 1955, vermeerderde de invoer uit Belgisch-Kongo nog slechts met 400 miljoen frank. Er weze evenwel opgemerkt dat het ruw goud niet meer werd opgetekend in de algemene statistieken van het beschouwde jaar; vermits de invoer van genoemd produkt 653 miljoen frank bereikte, overschrijdt de totale verhoging dus 1 miljard frank, tegen 1 800 miljoen in 1955. De geboekte verhoging is vooral het gevolg van de invoer van koper, die van 6 826 miljoen frank op 7 924 miljoen frank overgaat.

In de betrekkingen met de landen uit het Oosten werd een zekere vooruitgang gemaakt : hier dient de U.S.S.R. in de eerste plaats te worden vernoemd, want haar leveringen aan de B.L.E.U. stegen met 321 miljoen frank.

Bovendien verbeterden ook andere landen hun leveringen aan de B.L.E.U. op aanzienlijke wijze; dit is het geval voor Liberia (700 miljoen

Belgisch-Luxemburgse Economische Unie

Invoer per land van herkomst

LAND VAN HERKOMST (a)	Waarde (miljarden franken)							Percentage van de totale invoerwaarde						
	1936/1938	1951	1952	1953	1954	1955	1956	1936/1938	1951	1952	1953	1954	1955	1956
1. West-Duitsland	..	13,1	13,3	14,9	17,4	19,7	24,3	..	10,3	10,8	12,3	13,6	13,9	14,9
2. Nederland	2,1	11,2	16,2	16,6	17,1	18,8	21,4	8,6	8,8	13,2	13,7	13,4	13,2	13,1
3. Verenigde Staten van Amerika	2,1	20,6	18,1	12,4	13,1	15,7	20,4	8,7	16,1	14,7	10,3	10,3	11,0	12,5
4. Frankrijk (b)	3,2	13,1	12,5	13,4	15,3	17,7	19,5	13,3	10,3	10,1	11,1	12,0	12,4	11,9
5. Groot-Brittannië	2,0	10,6	10,1	11,0	10,7	12,1	13,2	8,4	8,3	8,1	9,0	8,4	8,5	8,1
6. Belgisch-Kongo (c)	1,9	10,1	9,8	9,1	9,9	11,7	12,1	—	7,9	8,0	7,5	7,7	8,2	7,4
7. Zweden	0,4	3,8	3,9	3,9	3,8	4,5	4,9	1,8	3,0	3,2	3,2	3,0	3,2	3,0
8. Australië	0,8	4,5	2,8	3,6	3,1	3,3	3,4	3,5	3,5	2,3	3,0	2,4	2,3	2,1
9. Zwitserland	0,3	3,3	3,2	3,0	2,9	2,9	3,3	1,1	2,6	2,6	2,5	2,3	2,0	2,0
10. Italië	0,2	1,9	1,7	1,8	1,9	2,2	2,4	0,7	1,5	1,4	1,5	1,5	1,5	1,4
11. Canada	0,6	4,1	4,4	2,9	2,5	2,5	2,3	2,5	3,2	3,6	2,4	1,9	1,7	1,4
12. Unie van Zuid-Afrika	0,2	1,2	0,9	0,8	1,5	1,6	2,0	0,7	0,9	0,7	0,7	1,2	1,1	1,2
13. U. S. S. R.	0,7	0,9	0,6	0,8	1,4	1,5	1,8	3,0	0,7	0,5	0,7	1,1	1,0	1,1
14. Finland	0,3	1,3	1,0	0,8	1,1	1,5	1,7	1,1	1,0	0,8	0,7	0,8	1,1	1,0
15. Argentinië	1,3	1,4	1,1	2,4	2,9	1,2	1,7	5,4	1,1	0,9	2,0	2,3	0,9	1,0
16. Brazilië	0,3	1,9	1,5	1,5	1,2	1,1	1,5	1,4	1,5	1,3	1,2	1,0	0,8	0,9
17. Irak	0,1	0,5	0,9	1,1	1,0	1,6	1,5	0,2	0,4	0,7	0,9	0,8	1,2	0,9
18. Koweit	—	0,5	2,1	2,0	1,9	1,4	1,3	—	0,4	1,7	1,7	1,5	1,0	0,8
19. Noorwegen	0,2	1,1	1,4	1,1	1,1	1,0	1,3	1,0	0,9	1,1	0,9	0,8	0,7	0,8
20. Iran	0,1	0,8	0,1	0,1	0,1	0,5	1,2	0,3	0,6	0,1	—	—	0,3	0,7
21. Pakistan	..	1,1	0,7	0,9	0,9	1,1	1,0	..	0,9	0,6	0,7	0,7	0,8	0,6
Overige landen (d)	..	20,5	16,9	16,9	19,9	18,8	21,5	..	16,1	13,7	14,0	15,7	13,3	13,1
Totaal ...	**24,2**	**127,5**	**123,1**	**121,1**	**127,5**	**142,2**	**163,6**	**100,0**	**100,0**	**100,0**	**100,0**	**100,0**	**100,0**	**100,0**

(a) Gerangschikt naar het bedrag van de invoer van 1956.
(b) Inclusief het Saargebied vanaf 1952.
(c) Inclusief Ruanda-Urundi.
(d) Voor de jaren 1951 tot 1955, verbeterde cijfers.

Bron : Nationaal Instituut voor de Statistiek.

Belgisch-Luxemburgse Economische Unie

Voornaamste invoerposten uit de Verenigde Staten

(miljoenen franken)

OMSCHRIJVING (a)	1951	1952	1953	1954	1955	1956
II. *Produkten van het plantenrijk*	**4 057**	**3 879**	**2 261**	**2 080**	**2 736**	**4 071**
w.o. : fruit	362	354	368	396	343	534
graangewassen	3 111	3 138	1 735	1 105	2 051	2 962
zaden, enz.	—	319	103	488	281	494
III. *Vetstoffen*	**958**	**509**	**288**	**418**	**518**	**238**
IV. *Produkten van de voedingsmiddelenindustrie*	**1 225**	**877**	**794**	**965**	**1 000**	**932**
w.o. : cacao en bereide cacao	178	113	52	145	21	3
groentenconserven	148	168	142	182	216	238
tabak	688	494	492	461	432	443
V. *Minerale produkten*	**2 598**	**1 895**	**1 356**	**1 029**	**1 579**	**3 045**
w.o. : zout, zwavel, enz.	155	105	78	123	174	140
brandstoffen, enz.	2 296	1 657	1 167	827	1 269	2 727
VI. *Chemische produkten*	**1 360**	**1 097**	**942**	**1 176**	**1 271**	**1 402**
w.o. : eigenlijke chemische produkten	572	463	356	463	557	630
farmaceutische produkten	196	181	237	320	285	327
looi-extracten	260	146	179	236	268	284
zeep, kaarsen, enz.	226	246	70	62	69	70
VII. *Huiden, leder, pelterijen, enz.*	**288**	**149**	**121**	**183**	**159**	**138**
VIII. *Rubber en rubberwaren*	**162**	**127**	**91**	**104**	**169**	**237**
IX. *Hout, kurk en werken hiervan*	**180**	**413**	**84**	**76**	**97**	**106**
w.o. : hout en werken van hout	137	390	83	72	94	104
X. *Papier en papierwaren*	**218**	**223**	**108**	**170**	**219**	**201**
Grondstoffen	67	94	15	75	97	57
Papier en karton, papier- en kartonwaren	121	100	62	64	89	109
Boeken	30	29	31	31	32	35
XI. *Textielstoffen en textielwaren*	**3 021**	**2 825**	**1 171**	**1 353**	**1 015**	**1 421**
w.o. : kunstzijde, enz.	181	107	112	137	141	142
katoen	2 569	2 630	924	1 086	731	1 044
tricotagegoederen	50	10	12	9	13	19
kledingstukken, linnen, enz.	113	33	49	54	41	63
XIV. *Edelstenen*	**309**	**200**	**209**	**114**	**302**	**419**
XV. *Metalen en werken uit metaal*	**1 236**	**977**	**809**	**1 015**	**1 352**	**1 746**
w.o. : ijzer, staal, enz.	548	644	512	612	994	1 404
lood	497	286	211	236	213	212
XVI. *Machines, elektrisch materieel*	**2 344**	**2 411**	**2 066**	**2 248**	**2 507**	**2 976**
Machines en toestellen	1 794	1 890	1 556	1 720	1 861	2 255
Elektrisch materieel	550	521	510	528	646	721
XVII. *Vervoermaterieel*	**1 898**	**1 887**	**1 572**	**1 598**	**2 095**	**2 716**
w.o. : autovoertuigen, rijwielen, enz.	1 767	1 789	1 273	1 476	1 660	1 521
vliegtuigen, schepen	104	94	287	101	410	1 169
XVIII. *Wetenschappelijke instrumenten en toestellen*	**184**	**187**	**195**	**217**	**236**	**256**
w.o. : optische toestellen, enz.	129	129	116	116	120	135
Totaal	**20 038**	**17 656**	**12 067**	**12 746**	**15 255**	**19 904**
Andere waren	**437**	**414**	**371**	**383**	**418**	**525**
Algemeen totaal	**20 475**	**18 070**	**12 438**	**13 129**	**15 673**	**20 429**

(a) Afdelingen en hoofdstukken van het douanetarief.

Bron : Nationaal Instituut voor de Statistiek.

frank, tegen 62 miljoen in 1955), Saoedi-Arabië (994 miljoen frank, tegen 346 miljoen in 1955), Iran (1 230 miljoen frank, tegen 471 miljoen in 1955), de Chinese Volksrepubliek (251 miljoen frank, tegen 96 miljoen in 1955). In tegenstelling met de algemene tendens, nam de invoer uit Turkije, Canada en de Indiase Unie af.

Het onderzoek van de statistische gegevens stelt de betrekkelijke engheid van de bevoorradingsruimte der B.L.E.U. in een klaar daglicht. Bij de totale invoer komen de zes voornaamste leveranciers voor 68 % in aanmerking. Om vooral in nieuwe landen afzetmogelijkheden te ontwikkelen, ware het wellicht gewenst naar een grotere verscheidenheid van invoerbronnen te streven.

§ 2. — LANDEN VAN BESTEMMING

Zoals in 1955 bleef Nederland de belangrijkste klant van de B.L.E.U. Zijn aandeel, dat meer dan één vijfde van de totale uitvoer bedroeg, steeg nog lichtelijk in vergelijking met het vorige jaar; de export nam inderdaad toe met 20,4 %, tegen 13,8 % op de totale uitvoer van de B.L.E.U. Hierbij staan de textielprodukten vooraan met een verkoop, die van 6 406 miljoen frank op 7 793 miljoen overging; deze expansie kwam vooral de wol en de tricotagewaren ten goede. De onedele metalen, vooral die der ijzer- en staalnijverheid en het koper, boekten een verhoging van 1 368 miljoen frank. De leveringen van transportmaterieel, waaronder vooral autovoertuigen, namen met 1 331 miljoen toe, terwijl de machines en het elektrisch materieel eveneens met 694 miljoen stegen. Met uitzondering van de produkten van het plantenrijk, wapens en munitie alsook rubber, die respectievelijk met 64, 77 en 55 miljoen frank afnamen, kenden de andere sectoren nog een verhoging die evenwel opvallend kleiner was dan in 1955; dit geldt de minerale produkten, die in 1956 slechts met 137 miljoen stegen, tegen 907 miljoen in 1955, hetgeen te wijten is aan de schaarste aan steenkolen op de Belgische markt.

Binnen het raam van de geleidelijke vrijmaking van de buitenlandse handel, doorgevoerd overeenkomstig de beslissingen van de O.E.E.S. en in de lijn van zijn op neerdrukking der binnenlandse prijzen gerichte politiek, voerde Frankrijk zijn aankopen met 21,5 % op en werd opnieuw, door aldus de plaats van West-Duitsland in te nemen, de tweede klant van de B.L.E.U. Met uitzondering van wapens en munitie, slaat de verhoging op alle categorieën van produkten. Zij geldt vooral voor de onedele metalen (+ 933 miljoen), de produkten van het plantenrijk (+ 359 miljoen), de textielprodukten (+ 361 miljoen) en, in minder sterke mate, voor het transportmaterieel, het papier, de minerale produkten, de edele metalen en de scheikundige produkten.

De achteruitgang van de uitvoer naar West-Duitsland is wel zeer opvallend voor de evolutie van de buitenlandse handel der B.L.E.U. Alhoewel miniem, dient deze afbuiging toch van nabij te worden gevolgd, voor zover zij een verslechtering van het concurrentievermogen der Belgisch-Luxemburgse industrieën op deze markt zou betekenen. De vermindering is

Belgisch-Luxemburgse Economische Unie

Uitvoer per land van bestemming

LAND VAN BESTEMMING (a)	Waarde (miljarden franken)							Percentage van de totale uitvoerwaarde						
	1936/ 1938	1951	1952	1953	1954	1955	1956	1936/ 1938	1951	1952	1953	1954	1955	1956
1. Nederland	2,6	23,8	18,8	20,1	24,2	28,8	34,7	11,6	17,9	15,3	17,8	21,0	20,7	21,9
2. Frankrijk (b)	3,7	12,1	9,1	9,1	11,1	13,9	16,9	16,8	9,2	7,4	8,0	9,6	10,8	10,7
3. West-Duitsland	..	8,0	11,8	10,5	11,1	16,3	16,1	..	6,1	9,6	9,3	9,7	11,8	10,2
4. Verenigde Staten	1,6	10,5	9,2	11,5	9,3	12,2	15,1	7,4	7,9	7,5	10,2	8,1	8,8	9,6
5. Groot-Brittannië	3,1	13,3	13,6	8,8	7,3	8,9	10,1	13,9	10,0	11,1	7,8	6,3	6,4	6,4
6. Belgisch-Kongo (c)	0,3	5,4	7,2	6,6	6,3	6,6	7,1	—	4,1	5,9	5,8	5,5	4,8	4,5
7. Zweden	0,6	5,3	4,9	3,9	4,2	4,8	4,8	2,6	4,0	4,0	3,5	3,6	3,5	3,0
8. Zwitserland	0,6	5,1	3,8	3,0	3,2	3,8	4,8	2,5	3,8	3,1	2,7	2,8	2,7	3,0
9. Italië	0,3	2,8	3,4	3,7	3,2	3,1	3,2	1,2	2,1	2,8	3,3	2,8	2,2	2,0
10. Denemarken	0,1	2,3	2,4	2,5	2,7	2,9	2,7	0,6	1,8	2,0	2,2	2,3	2,1	1,7
11. Canada	0,2	1,8	1,6	1,5	1,2	1,4	2,5	1,0	1,4	1,3	1,4	1,0	1,0	1,6
12. India	..	0,9	0,9	1,0	1,2	1,1	2,4	..	0,7	0,8	0,9	1,1	0,8	1,5
13. Noorwegen	0,3	2,4	2,6	2,0	1,8	2,4	2,2	1,3	1,8	2,1	1,8	1,6	1,7	1,4
14. U. S. S. R.	0,4	0,7	0,7	0,8	1,2	0,8	1,6	1,8	0,5	0,6	0,7	1,1	0,6	1,0
15. Spanje	0,2	0,8	0,9	0,7	0,7	1,0	1,5	1,1	0,6	0,7	0,6	0,6	0,7	0,9
16. Portugal	0,2	1,6	1,8	1,8	1,2	1,5	1,4	0,8	1,2	1,5	1,6	1,1	1,1	0,9
17. Unie van Zuid-Afrika	0,3	1,8	1,0	1,3	1,2	1,4	1,4	1,1	1,4	0,8	1,2	1,1	1,0	0,8
18. Finland	0,2	1,7	1,0	0,7	0,9	1,2	1,3	1,0	1,3	0,8	0,6	0,8	0,8	0,8
19. Australië	0,1	2,8	1,1	0,6	1,1	1,3	1,1	0,5	2,1	0,9	0,6	0,6	1,0	0,7
20. China (Volksrepubliek)	0,3	0,5	—	0,1	—	0,4	1,1	1,3	0,4	—	—	—	0,3	0,7
21. Japan	0,2	1,4	0,4	0,9	0,7	0,8	1,0	0,9	1,1	0,3	0,8	0,6	0,5	0,7
Overige landen (d)	..	27,0	25,7	21,0	20,2	23,3	23,8	..	20,4	20,9	18,7	17,6	16,7	15,1
Totaal ...	**22,3**	**132,7**	**122,7**	**113,0**	**115,2**	**139,0**	**158,1**	**100,0**	**100,0**	**100,0**	**100,0**	**100,0**	**100,0**	**100,0**

Bron : Nationaal Instituut voor de Statistiek.

(a) Gerangschikt naar het bedrag van de uitvoer in 1956.
(b) Inclusief het Saargebied vanaf 1952.
(c) Inclusief Ruanda-Urundi.
(d) Voor de jaren 1951 tot 1955, verbeterde cijfers.

grotendeels te wijten aan de industriële produkten en, meer in het bijzonder, aan de onedele metalen, die met 775 miljoen frank afnamen, tegen een verhoging van 2 864 miljoen frank in 1955; ook de verkoop van transportmaterieel werd van 662 op 166 miljoen frank teruggebracht. Dit spruit wellicht voort uit het feit dat de B.L.E.U. voor zekere produkten van de metaalnijverheid op de Duitse markt haar traditionele rol van marginale leverancier vervult; het kan dus als normaal worden aangezien dat deze marginale functie aan schommelingen onderhevig is. Onder de andere goederen, waarvoor achteruitgang werd geboekt, dienen te worden vernoemd : de vetstoffen (— 296 miljoen), de scheikundige produkten (— 118 miljoen), de wapens en munitie (— 62 miljoen). Sommige sectoren kenden echter een toeneming : de textielprodukten (+ 487 miljoen), de machines en het elektrisch materieel (+ 228 miljoen), de ertsen (+ 198 miljoen), de produkten van het plantenrijk (+ 163 miljoen), de voedingsmiddelen (+ 158 miljoen).

De uitbreiding van de uitvoer naar de Verenigde Staten hield in 1956 aan en er werd een nieuwe verhoging van 23,7 % geboekt. Onder de Europese leveranciers, neemt de B.L.E.U., na het Verenigd Koninkrijk en Duitsland, doch vóór Frankrijk en Nederland, de derde plaats in. De onedele metalen en het diamant nemen alleen reeds 64 % van de totale uitvoer naar de Verenigde Staten voor hun rekening en stegen respectievelijk met 1 838 en 559 miljoen frank. Onder de scheikundige produkten, die een vordering van 116 miljoen frank kennen, dienen de fotografische produkten te worden aangestipt, waarvan de export sedert 1951 het viervoudige bereikt. Ondanks de inspanningen om de verkoop van textielprodukten op te voeren, kon slechts een verhoging van 143 miljoen frank bereikt worden. Voor het vensterglas bleef de vooruitgang behouden.

De verhoging van de export naar Belgisch-Kongo bedroeg slechts 7,5 %.

Onder de andere Europese landen dienen nog Spanje en de U.S.S.R. te worden vernoemd, die hun invoer uit de B.L.E.U. respectievelijk met 463 miljoen en 740 miljoen frank verhoogden.

De export naar Canada werd van 1 446 miljoen op 2 545 miljoen frank gebracht. Een sterke vermindering valt daarentegen te bespeuren voor de uitvoer naar sommige landen van Latijns-Amerika, waaronder Argentinië (769 miljoen, tegen 1 163 miljoen frank) en Brazilië (709 miljoen, tegen 1 158 miljoen frank).

In verband met het 2de vijfjarenplan van de Indiase Unie, werd de uitvoer naar dit land meer dan verdubbeld; de export van ijzer- en staalprodukten ging aldus van 343 miljoen op 1 293 miljoen frank over, terwijl voor het transportmaterieel een stijging van 190 miljoen tot 294 miljoen frank werd opgetekend. De Chinese Volksrepubliek verdrievoudigde haar aankopen (1 071 miljoen, tegen 351 miljoen).

Zoals naar gewoonte is de uitvoer van de B.L.E.U. in zijn geheel sterk afhankelijk van de door Europa en, meer in het bijzonder, door de partners van de toekomstige gemeenschappelijke markt, geboden afzetgebieden;

Belgisch-Luxemburgse Economische Unie

Voornaamste uitvoerposten naar de Verenigde Staten

(miljoenen franken)

OMSCHRIJVING (a)	1951	1952	1953	1954	1955	1956
V. *Minerale produkten*	**188**	**203**	**157**	**129**	**360**	**219**
w.o. : teeroliën, enz.	154	169	98	61	120	119
VI. *Chemische produkten, enz.*	**455**	**518**	**806**	**463**	**644**	**760**
w.o. : eigenlijke chemische produkten	232	156	203	170	259	264
meststoffen	181	223	363	77	120	112
fotografische produkten, enz.	77	88	165	152	209	324
VII. *Huiden, leder en pelterijen, enz.*	**92**	**79**	**109**	**89**	**114**	**130**
w.o. : pelterijen	70	72	93	72	96	107
XI. *Textielstoffen en textielwaren*	**1 723**	**1 456**	**1 886**	**1 666**	**2 092**	**2 235**
w.o. : kunstzijde	123	162	278	197	352	219
wol, enz.	625	457	642	583	807	1 017
katoen, enz.	141	191	272	195	188	189
vlas, enz.	634	501	525	522	557	600
kledingstukken, linnen, enz.	154	98	90	82	88	81
XIII. *Werken van steen, ceramiek, glas, enz.*	**344**	**254**	**582**	**490**	**916**	**1 110**
w.o. : glas en glaswaren	335	235	557	466	896	1 075
XIV. *Echte parels, edelstenen, enz.*	**1 750**	**1 268**	**1 459**	**2 251**	**3 301**	**3 860**
XV. *Metalen en werken van metaal*	**4 735**	**4 484**	**5 583**	**3 357**	**3 966**	**5 804**
w.o. : ijzer, gietijzer, staal	3 405	2 709	3 736	1 952	2 149	3 898
tin	876	1 079	930	789	737	737
zink	58	101	191	74	221	506
zeldzame metalen	346	529	469	359	451	231
XVI. *Machines, elektrisch materieel*	**181**	**264**	**271**	**310**	**163**	**299**
Machines en toestellen	112	200	233	261	114	242
Elektrisch materieel	69	64	38	49	49	57
XVII. *Vervoermaterieel*	**407**	**52**	**11**	**15**	**24**	**36**
XIX. *Wapens en munitie*	**177**	**181**	**256**	**206**	**286**	**221**
Totaal...	**10 052**	**8 759**	**11 120**	**8 976**	**11 866**	**14 674**
Andere waren	**447**	**454**	**424**	**299**	**317**	**416**
Totaal uitvoer...	**10 499**	**9 213**	**11 544**	**9 275**	**12 183**	**15 090**

(a) Afdelingen en hoofdstukken van het douanetarief.

Bron : Nationaal Instituut voor de Statistiek.

laatstgenoemde landen nemen samen 45 % van de totale uitvoer voor hun rekening, tegen 37,6 % in 1936/1938.

AFDELING VI. — HANDELSBALANS

De handelsbalans van de B.L.E.U., die werd opgemaakt op basis van de douanestatistieken, vertoont in 1956 een deficit van 5 500 miljoen frank,

Belgisch-Luxemburgse Economische Unie

Invoer-, uitvoer en zichtbare handelsbalans per muntzone in 1955 en 1956 (a)

(miljoenen franken)

MUNTZONE	1955			1956		
	Invoer (c. i. f.)	Uitvoer (f. o. b.)	Saldo	Invoer (c.i. f.)	Uitvoer (f. o. b.)	Saldo
I. *Dollarzone*	**22 374**	**17 848**	**— 4 526**	**27 645**	**23 101**	**— 4 544**
1. Verenigde Staten van Amerika ...	15 673	12 183	— 3 490	20 429	15 090	— 5 339
2. Canada	2 486	1 446	— 1 040	2 303	2 545	+ 242
3. Republieken van Latijns Amerika (b)	3 376	2 684	— 692	3 851	3 728	— 123
4. Andere landen (c)	839	1 535	+ 696	1 062	1 738	+ 676
II. *E.B.U.-zone* (d) ...	**96 482**	**100 915**	**+ 4 433**	**108 537**	**112 567**	**+ 4 030**
III. *Spanje en overzeese gebiedsdelen*	**925**	**1 130**	**+ 205**	**788**	**1 640**	**+ 852**
IV. *Oost-Europa* (e) (h) .	**4 276**	**4 901**	**+ 625**	**5 178**	**5 403**	**+ 225**
V. *Belgisch-Kongo en Ruanda-Urundi* ...	**11 677**	**6 614**	**— 5 063**	**12 131**	**7 067**	**— 5 064**
VI. *Andere republieken van Latijns Amerika*	**3 274**	**3 507**	**+ 233**	**4 115**	**2 414**	**— 1 701**
1. Argentinië	1 220	1 163	— 57	1 686	769	— 917
2. Brazilië	1 125	1 158	+ 33	1 508	709	— 799
3. Andere landen(f).	929	1 186	+ 257	922	936	+ 14
VII. *Diverse zones* (g) (h)	**3 194**	**4 046**	**+ 852**	**5 230**	**5 932**	**+ 702**
Algemeen totaal ...	**142 202**	**138 961**	**— 3 241**	**163 624**	**158 124**	**— 5 500**

Bronnen : Ministerie van Economische Zaken, Nationaal Instituut voor de Statistiek en Algemene Directie voor Studiën en Documentatie.

(a) Opdat de cijfers vergelijkbaar zouden wezen, werden de landen gegroepeerd op grond van de verdeling in muntzones einde 1956.
(b) Exclusief de landen van zone VI.
(c) Japan, Korea, Formosa, Philippijnen, Porto-Rico, Hawaï, enz.
(d) Voor nadere gegevens, zie tabellen op blz. 389 en 390.
(e) Inclusief Tsjechoslowakije en Oost-Duitsland.
(f) Chili, Columbia, Uruguay.
(g) Inclusief het scheepsproviand der vreemde schepen en bezettingslegers in Duitsland.
(n) Verbeterde cijfers voor 1955.

Belgisch-Luxemburgse Economische Unie

In- en uitvoer per muntzone

(percentages van het totaal)

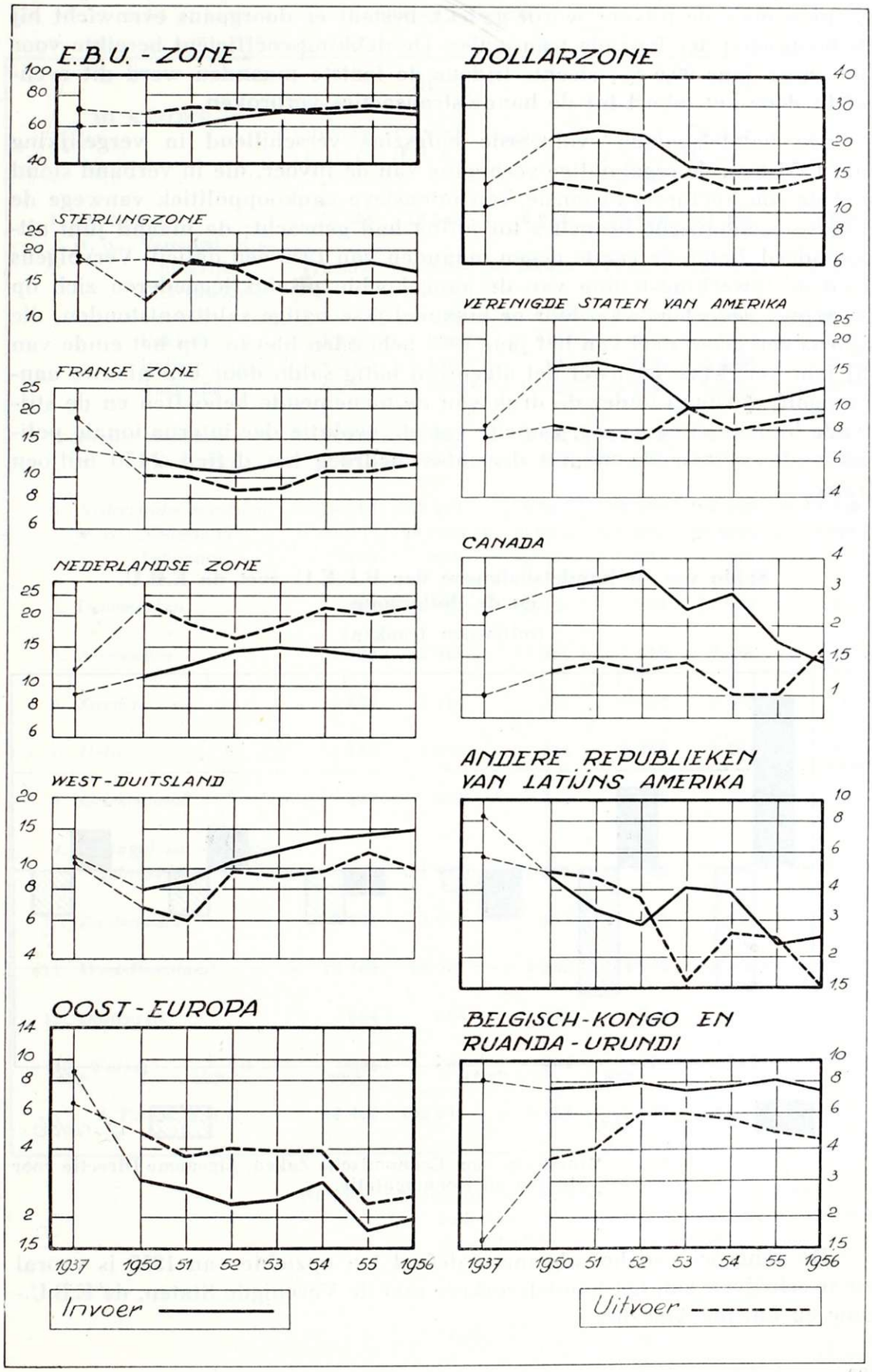

Bron : Ministerie van Economise Zaken, Algemene Directie voor Studiën en Documentatie.

zegge 3,4 % van de invoer, tegen 3 241 miljoen frank in 1955. Een dergelijk deficit ligt in de lijn van de traditie. Zolang de invoer voor nagenoeg 90 % of meer door de uitvoer wordt gedekt, bestaat er doorgaans evenwicht bij de betalingen der lopende transacties. De dekkingscoëfficiënt bereikte voor het ganse jaar 96,6 %; slechts tijdens de laatste maanden werd dit evenwicht door het tekort bij de handelstransacties verbroken.

De handelsbalans evolueerde enigszins verschillend in vergelijking met 1955 toen de regelmatige verhoging van de invoer, die in verband stond met de conjuncturele expansie, een intensieve aankooppolitiek vanwege de diverse economische branches tot uiting had gebracht; de maand juni uitgezonderd, lieten de eerste negen maanden van 1955 een deficit. Vervolgens deed de inwerkingstelling van de aangekochte produktiegoederen zich op de export gevoelen, waardoor er maandelijkse batige saldi ontstonden, die tijdens een groot deel van het jaar 1956 behouden bleven. Op het einde van dit jaar verdween evenwel het algemeen batig saldo door een nieuwe aankoopgolf, ontstaan onder de druk van de toenemende behoeften en de stijgende binnenlandse vraag, zomede van de evolutie der internationale politiek : alleen voor de maand december bedroeg het deficit 2 150 miljoen frank.

Saldo van de handelsbalansen der B.L.E.U. met de E.B.U. en de dollarzone

(miljoenen franken)

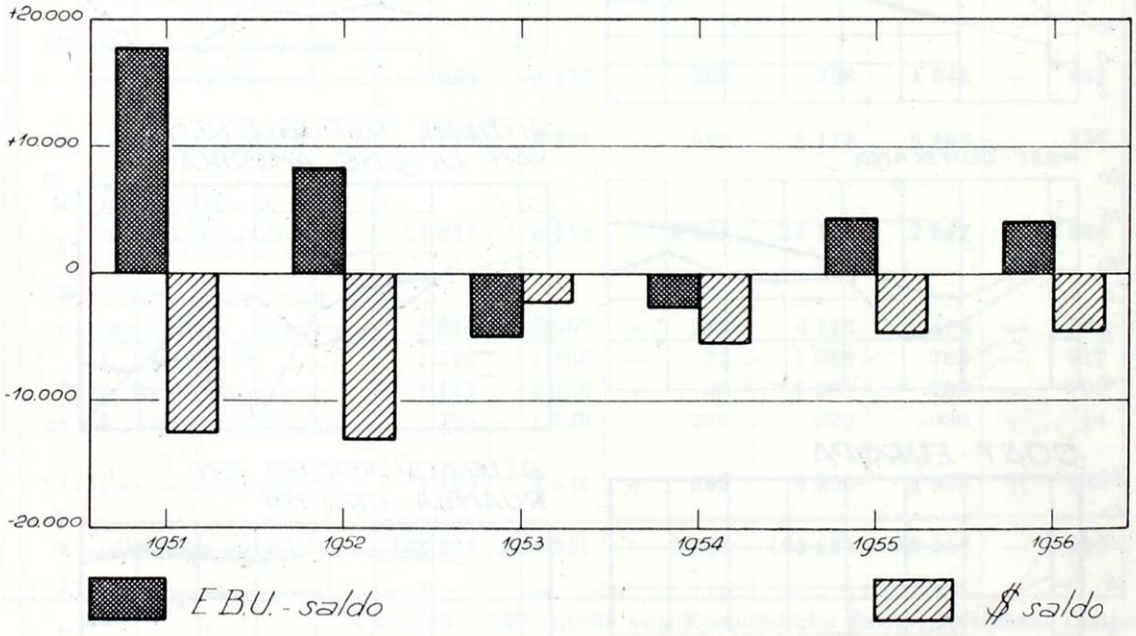

Bron : Ministerie van Economische Zaken, Algemene Directie voor Studiën en Documentatie.

De aangroei van het algemeen deficit ten opzichte van 1955 is vooral toe te schrijven aan het handelsverkeer met de Verenigde Staten, de E.B.U.-zone en Latijns Amerika.

Belgisch-Luxemburgse Economische Unie

Evolutie van de in- en uitvoer met de landen van de Europese Betalingsunie

(miljoenen franken)

MUNTZONE	1955			1956		
	Invoer (c. i. f.)	Uitvoer (f. o. b.)	Saldo	Invoer (c. i. f.)	Uitvoer (f. o. b.)	Saldo
1. *Sterlingzone*	**25 465**	**18 542**	— **6 923**	**26 921**	**21 385**	— **5 536**
w. o. : Verenigd Koninkrijk ...	(12 059)	(8 928)	(— 3 131)	(13 227)	(10 090)	(— 3 137)
Unie van Zuid-Afrika	(1 570)	(1 406)	(— 164)	(1 970)	(1 360)	(— 610)
Pakistan	(1 084)	(473)	(— 611)	(1 011)	(714)	(— 297)
Indiase Unie .	(1 237)	(1 146)	(— 91)	(786)	(2 449)	(+ 1 663)
Australië	(3 270)	(1 336)	(— 1 934)	(3 378)	(1 073)	(— 2 305)
2. *Franse muntzone* ...	**18 632**	**15 063**	— **3 547**	**20 446**	**18 217**	— **2 229**
w. o. : Frankrijk....	(17 693)	(13 897)	(— 3 796)	(19 482)	(16 904)	(— 2 578)
3. *Nederlandse muntzone*	**19 317**	**28 871**	+ **9 554**	**22 199**	**35 548**	+ **13 349**
w. o. : Nederland ...	(18 811)	(28 766)	(+ 9 955)	(21 363)	(34 659)	(+13 296)
Indonesië ...	(402)	(969)	(+ 567)	(426)	(784)	(+ 358)
4. *Denemarken*	**599**	**2 897**	+ **2298**	**722**	**2 659**	+ **1 937**
5. *Noorwegen*	**1 008**	**2 368**	+ **1 360**	**1 264**	**2 246**	+ **982**
6. *Zweden*	**4 523**	**4 790**	+ **267**	**4 872**	**4 804**	— **68**
7. *Italië*.....	**2 188**	**3 073**	+ **885**	**2 360**	**3 197**	+ **837**
8. *Griekenland*	**107**	**823**	+ **716**	**120**	**777**	+ **657**
9. *Portugal en overzeese gebiedsdelen*	**749**	**1 997**	+ **1 248**	**996**	**1 786**	+ **790**
10. *Zwitserland*	**2 851**	**3 814**	+ **963**	**3 308**	**4 778**	+ **1 470**
11. *West-Duitsland*	**19 703**	**16 335**	— **3 368**	**24 340**	**16 059**	— **8 281**
12. *Oostenrijk*	**664**	**884**	+ **220**	**794**	**857**	+ **63**
13. *Turkijë*	**331**	**595**	+ **264**	**195**	**254**	+ **59**
Totaal E.B.U...	**96 482**	**100 915**	+ **4 433**	**108 537**	**112 567**	+ **4 030**

Bronnen : Ministerie van Economische Zaken, Nationaal Instituut voor de Statistiek en Algemene Directie voor Studiën en Documentatie.

Belgisch-Luxemburgse Economische Unie

Saldo van de handelsbalans per muntzone (a)

(percentage van de totale invoer)

MUNTZONE	1937	1951	1952	1953	1954	1955	1956
I. *Dollarzone*	— 3,6	— 9,8	— 10,6	— 1,9	— 4,3	— 3,2	— 2,8
1. Verenigde Staten van Amerika	— 1,6	— 7,8	— 7,2	— 0,8	— 3,0	— 2,5	— 3,3
2. Canada	— 1,5	— 1,8	— 2,3	— 1,1	— 0,7	— 0,7	+ 0,1
3. Republieken van Latijns Amerika (b)	— 1,1	— 0,8	— 0,9	— 0,7	— 0,8	— 0,5	— 0,1
4. Andere landen (c)	+ 0,6	+ 0,6	— 0,2	+ 0,7	+ 0,5	+ 0,5	+ 0,4
II. *E. B. U.-zone*	+ 5,3	+ 14,0	+ 6,8	— 4,1	— 2,2	+ 3,1	+ 2,5
1. Sterlingzone	— 0,8	+ 1,4	— 0,4	— 6,5	— 4,9	— 4,9	— 3,4
w. o. : Verenigd Koninkrijk	(+ 4,3)	(+ 2,1)	(+ 2,9)	(— 1,8)	(— 2,7)	(— 2,2)	(— 1,9)
Australië	(— 3,1)	(— 1,3)	(— 1,4)	(— 2,5)	(— 1,5)	(— 1,4)	(— 1,4)
2. Franse muntzone	+ 3,8	— 0,5	— 2,1	— 3,0	— 2,9	— 2,5	(— 1,4)
w. o. : Frankrijk	(+ 3,4)	(— 0,8)	(— 2,7)	(— 3,6)	(— 3,3)	(— 2,7)	(— 1,6)
3. Nederlandse muntzone	+ 1,7	+ 7,1	+ 1,7	+ 2,7	+ 5,3	+ 6,7	+ 8,2
w. o. : Nederland	(+ 1,9)	(+ 7,8)	(+ 2,1)	(+ 2,9)	(+ 5,6)	(+ 7,0)	(+ 8,1)
4. Denemarken	— 0,1	+ 1,4	+ 1,5	+ 1,2	+ 1,4	+ 1,6	+ 1,2
5. Noorwegen	—	+ 1,0	+ 1,0	+ 0,8	+ 0,6	+ 1,0	+ 0,6
6. Zweden	+ 0,6	+ 1,2	+ 0,8	—	+ 0,3	+ 0,2	—
7. Italië	+ 0,4	+ 0,6	+ 1,4	+ 1,5	+ 1,0	+ 0,6	+ 0,5
8. Zwitserland	+ 1,1	+ 1,4	+ 0,5	—	+ 0,3	+ 0,7	+ 0,9
9. West-Duitsland (d)	— 1,4	— 2,5	— 1,3	— 3,6	— 4,9	— 2,4	— 5,1
10. Griekenland, Portugal en overzeese gebiedsdelen, Oostenrijk, Turkije	—	+ 2,9	+ 3,5	+ 2,8	+ 1,6	+ 1,7	+ 1,0
III. *Spanje en overzeese gebiedsdelen*	+ 0,6	—	+ 0,1	+ 0,1	+ 0,1	+ 0,1	+ 0,5
IV. *Oost-Europa* (e)	— 3,0	+ 1,2	+ 1,8	+ 1,3	+ 0,7	+ 0,4	+ 0,4
V. *Belgisch-Kongo en Ruanda-Urundi*	— 6,8	— 3,7	— 2,1	— 2,0	— 2,8	— 3,6	— 3,1
VI. *Andere republieken van Latijns-Amerika*	— 3,3	+ 1,5	+ 1,0	— 2,8	— 1,5	+ 0,2	— 1,0
1. Argentinië	— 2,9	+ 0,4	+ 0,1	— 1,8	— 1,5	—	— 0,6
2. Brazilië	— 0,1	+ 0,6	+ 0,5	— 0,8	— 0,7	—	— 0,4
3. Andere landen (f)	— 0,3	+ 0,5	+ 0,4	— 0,2	+ 0,7	+ 0,2	—
VII. *Diverse zones* (g)	+ 2,3	+ 1,0	+ 2r7	+ 2,7	+ 0,3	+ 0,7	+ 0,6
Algemeen totaal	— 8,5	+ 4,2	— 0,4	— 6,7	— 9,7	— 2,3	— 3,4

Bronnen : Ministerie van Economische Zaken, Nationaal Instituut voor de Statistiek en Algemene Directie voor Studiën en Documentatie.

(a) Opdat de cijfers vergelijkbaar zouden wezen, werden de landen gegroepeerd op grond van de verdeling in muntzones einde 1956.
(b) Exclusief de landen van zone VI.
(c) Japan, Korea, Formosa, Philippijnen, Porto-Rico, Hawaï, enz.
(d) Inclusief Oost-Duitsland in 1937.
(e) Inclusief Tsjechoslowakije en, behalve in 1937, Oost-Duitsland.
(f) Chili, Columbia, Uruguay.
(g) Inclusief het scheepsproviand der vreemde schepen en de bezettingslegers in Duitsland.

Kwam er praktisch geen verandering in het deficit ten opzichte van de dollarzone, dan verdwenen de bestaande ontwrichtingen ten aanzien van de diverse componenten toch ook niet. Spijt het hoog niveau van de uitvoer naar de Verenigde Staten, sloot het handelsverkeer met genoemd land integendeel met een deficit van 5 339 miljoen frank, tegen 3 490 miljoen in 1955. Diverse factoren, waarvan reeds spraak, hebben er heel wat toe bijgedragen om dit deficit, vooral met ingang van de maand november, te verhogen. De twee laatste maanden van het jaar lieten inderdaad een respectievelijk tekort van 884 en 887 miljoen frank, tegen een vroeger maandgemiddelde van 361 miljoen frank. Dank zij een stabilisatie van de invoer en een sterke expansie van de export, was het handelsverkeer met Canada gunstig voor de B.L.E.U.

De vermindering van het batig saldo ten opzichte van de E.B.U. ten belope van 403 miljoen frank is wel het uiteindelijk gevolg van de uiteenlopende bewegingen, maar spruit in de eerste plaats voort uit de stijging van het deficit ten opzichte van West-Duitsland. Dit ging inderdaad van 3 368 miljoen op 8 281 miljoen frank over, zegge 34 % van de invoer, tegen 17 % in 1955. Het batig saldo ten aanzien van Nederland nam daarentegen nog met 3 341 miljoen frank toe.

De handelsbalans met de landen van Latijns Amerika, die geen deel uitmaken van de dollarzone, wees opnieuw een deficit uit. Dit resultaat spruit voort uit een verhoging van de invoer, terwijl de export opmerkelijk daalde.

Afdeling VII. — Betalingsbalans[1]

Na van het tweede halfjaar van 1954 af, haar voorraad grondstoffen opnieuw te hebben samengesteld, kon de Belgische economie in 1955 ter verhoging van haar uitvoer, de sterke internationale vraag te baat nemen : de betalingsbalans van de Belgisch-Luxemburgse Economische Unie leverde dan ook een aanzienlijk batig saldo op van 4 442 miljoen frank. In 1956 bedroeg dit batig saldo slechts 447 miljoen. Is het batig saldo van de goederentransacties lager dan dat van 1955 (2), dan wees het saldo der onzichtbare transacties daarentegen op een ontegensprekelijke verbetering. Derhalve is de vermindering van het algemeen batig saldo hoofdzakelijk toe te schrijven aan de transacties op de kapitaalrekening en, onder meer, aan die in verband met het overheidskapitaal : de overheid ontleende minder dan wat zij aan de Kolonie uitleende; daarenboven heeft zij een aanmerkelijk groter gedeelte van de buitenlandse schuld gedelgd of terugbetaald dan in 1955.

---

(1) Voor verdere details, zie : De betalingsbalans van de Belgisch-Luxemburgse Economische Unie in 1956. (*Tijdschrift voor Documentatie en Voorlichting, Nationale Bank van België,* XXXIIe jaar, Deel I, n[r] 6, juni 1957, blz. 457-469).

(2) Zoals men weet verschillen de bedragen die in de betalingsbalans zijn opgenomen van die welke in de douanestatistieken voorkomen : het deficit van 5,5 miljard dat uit deze statistieken voor de handelsbalans blijkt, is vooral het gevolg van het feit dat de invoer tegen c.i.f.-prijzen en de uitvoer tegen f.o.b.-prijzen worden geboekt.

De evolutie van de betalingsbalans valt tijdens het jaar 1956 uiteen in twee onderscheiden fazen, die ongeveer overeenkomen met de twee semesters; in zekere mate weerspiegelt zij de internationale conjunctuurbeweging. Tijdens het eerste halfjaar werd een batig saldo van 2,7 miljard frank opgetekend, dat hoofdzakelijk voortkwam uit de goederentransacties (+ 7,1 miljard frank). Wegens de spanningen der hoogconjunctuur en de internationale politieke toestand, kromp het batig saldo der handelstransacties tijdens het tweede halfjaar daarentegen sterk samen (+ 0,6 miljard); deze factoren lagen aan de basis van een aanmerkelijke toeneming van de invoer. Vermits de kapitaalafvoer tijdens de eerste periode niet in omvang veranderde, sloot de balans tijdens het tweede halfjaar met een deficit van 2,3 miljard frank.

§ 1. — LOPENDE TRANSACTIES

Het algemeen saldo van de lopende transacties sloot in 1956 met een credit van 13 303 miljoen, tegen 10 898 miljoen frank (verbeterd cijfer) in 1955. Deze wijziging is uitsluitend toe te schrijven aan de door de uit de onzichtbare transacties voortvloeiende batige saldi, die de vermindering van het saldo der goederentransacties ruimschoots heeft gecompenseerd. Een lichte verhoging van het creditsaldo der schenkingen droeg eveneens bij tot het bereiken van een algemeen batig saldo op de lopende transacties.

1. — *Goederentransacties.*

Het batig saldo van het handelsverkeer tegen f.o.b.-prijzen viel van 5 132 miljoen (verbeterd cijfer) in 1955 terug op 3 993 miljoen frank in 1956.

De ontvangsten gingen van 123 287 miljoen frank op 140 070 miljoen over en de uitgaven van 118 155 miljoen op 136 077 miljoen frank. Terwijl het batig saldo, opgeleverd door de aan de in- en uitvoer verbonden financiële transacties, in 1955 het gevolg was van een verhoudingsgewijze sterkere verhoging der uitgevoerde hoeveelheid, is de vermindering van het positief saldo dit jaar te wijten aan een snellere uitzetting van het importvolume, dat inderdaad met 11 % aangroeide, tegen slechts 7 % voor de export. De verbetering van de B.L.E.U.-ruilvoet droeg niettemin in zekere mate bij tot de totstandkoming van het batig saldo : het indexcijfer van de invoer naar gemiddelde waarde verhoogde slechts met 3 %, terwijl dat van de uitvoer met 6 % toenam.

Het batig saldo van de arbitrageverrichtingen op goederen steeg van 1 387 miljoen in 1955 tot 1 909 miljoen frank in 1956, daar de inkomsten meer aangroeiden dan de uitgaven.

Het loonwerk leverde aanzienlijke inkomsten op, die 3 581 miljoen bereikten, tegen 2 678 miljoen frank in 1955. Vermits de uitgaven in mindere mate stegen, volgde hieruit een batig saldo van 2 636 miljoen frank; de verbetering van het saldo is vooral te danken aan de scheepsherstellingen.

2. — *Onzichtbare transacties.*

Rekening houdend met de schenkingen, hield de verbetering van het saldo der onzichtbare transacties aan in een nog sneller tempo dan in 1955. Het batig saldo werd dan ook van 2 482 (verbeterd cijfer) op 5 607 miljoen frank gebracht. Voor de eigenlijke diensten gaat het positief saldo van 1 694 (verbeterd cijfer) op 4 626 miljoen frank over.

De post « goederenvervoer », die wel het belangrijk deel vormt van de diensten, kende een deficit, dat 280 miljoen frank lager was dan in 1955. Deze evolutie spruit voort uit het feit dat de inkomsten, wegens het groter aantal in Belgische havens toegekomen schepen (de inkomsten opgeleverd door de scheepsvoorraden werden van 832 miljoen op 1 089 miljoen frank gebracht) heel wat meer stegen dan de uitgaven, alsook wegens de toeneming van het transitoverkeer en van het voor rekening van de Kolonie uitgevoerde of betaalde transport. Ten gevolge van de toenemende invoer en de verhoging der vrachtprijzen, stegen ook de transportuitgaven.

Zoals in 1955, werd het saldo der onzichtbare transacties gunstig beïnvloed door de verplaatsingen in het buitenland. Het tijdens het vorige jaar voor het eerst opgetreden batig saldo beliep 1 194 miljoen, tegen 471 miljoen frank (verbeterd cijfer). De ontvangsten gingen van 3 108 op 4 006 miljoen frank over : in vergelijking met 1955 bleef het aantal overnachtingen van buitenlandse reizigers nochtans stabiel en derhalve is genoemde verhoging ongetwijfeld te danken aan een groter verteer per toerist. De door de B.L.E.U.-ingezetenen in het buitenland gedane toeristische uitgaven namen slechts lichtelijk toe; zulks laat geen enkele interpretatie toe daar de aankoop van deviezen op de vrije geldmarkt, aan de telling ontsnapt en dus niet kan nagegaan worden. Het saldo van deze transacties moet dus met voorbehoud beschouwd worden.

Onder de onzichtbare transacties vormen de inkomsten uit investeringen de voornaamste bron der batige saldi. Sedert 1954 bereikte het batig saldo het drievoud, terwijl sedert het vorige jaar een verhoging van ongeveer 1,5 miljard frank, zegge 72 % werd opgetekend. Dit resultaat is toe te schrijven aan de bestendige vermeerdering der ontvangsten, opgeleverd door de toeneming van de Belgisch-Luxemburgse investeringen in het buitenland, aan een betere rendabiliteit van de geplaatste kapitalen en aan een versoepeling van de bepalingen in verband met het wisselverkeer, waardoor de overdracht van inkomens uit het buitenland wordt vergemakkelijkt. Onder deze inkomsten komen de interesten voor van de schuldvordering der B.L.E.U. op de E.B.U. ten bedrage van 267 miljoen frank; bij de uitgaven werden 750 miljoen frank gerekend, door de Staat gestort als interesten op de buitenlandse schuld.

Het negatief saldo van de niet elders vermelde overheidstransacties verslechterde eens te meer; wegens de sterke verhoging der uitgaven, steeg het inderdaad van 249 miljoen (verbeterd cijfer) in 1955 tot 1 002 miljoen in 1956.

De overdracht voortkomend uit de inkomsten van de grensarbeiders en vreemde arbeiders sloot met een overschot van 1 612 miljoen frank

ten gunste van de B.L.E.U., tegen 955 miljoen in 1955. Vermits een weinig minder vreemde arbeiders het land verlieten, is dit batig saldo te danken aan een verhoging van de door de Belgische arbeiders overgedragen inkomsten.

§ 2. — TRANSACTIES OP DE KAPITAALREKENING

De netto-afvoer van particulier kapitaal bereikte 9 756 miljoen, tegen 8 831 miljoen in 1955 en 3 435 miljoen frank in 1954.

Heeft in 1955 de overheidssector een kapitaaltoevoer van 2 338 miljoen frank bewerkt, dan sloeg tijdens dit jaar de beweging om en sloot met een kapitaalafvoer van 3 567 miljoen frank. Wellicht is deze evolutie het gevolg van een weloverwogen politiek der Regering, die erop gericht is het tempo van de schuldtoeneming te vertragen. Daarenboven bleken de op de internationale kapitaalmarkt heersende toestanden niet van aard om het plaatsen van leningen te bevorderen.

Bij de langlopende kapitalen, bedroeg de afvoer naar de Belgische overzeese gebiedsdelen 1 802 miljoen frank, waarvan 1 502 miljoen voor de Kolonie en 300 miljoen voor de terugbetaling van de vervallen Ruanda-Urundi-certificaten. Het nieuwe voorschot van 400 miljoen aan deze mandaatgebieden werd besteed aan de inschrijving op Schatkistcertificaten op halflange termijn. Tot de inkomsten behoort het incasso door de Schatkist van 450 miljoen frank op een lening van 20 miljoen dollar, door de I.B.R.D. in 1954 verleend met het oog op de financiering van waterwegen.

In verband met de kapitaalbeweging op korte termijn werd, als gevolg op de terugbetalingen der in Zwitserland geplaatste certificaten en der transacties met de I.B.R.D., de Centrale Bank van Belgisch-Kongo en Ruanda-Urundi en de koloniale Schatkist, een deficit van 1 629 miljoen frank genoteerd.

§ 3. — FINANCIERINGSVERRICHTINGEN

Vermits het overschot der lopende transacties nagenoeg werd gecompenseerd door de nettokapitaalafvoer, leverden de in voorgaande paragrafen besproken transacties een totaal batig saldo van 447 miljoen frank op.

Ten gevolge van diverse bewegingen, waaronder de verhoging met 736 miljoen frank van het inwisselbaar deviezentegoed als voornaamste mag bestempeld worden, steeg het netto buitenlands tegoed van het bankwezen dus met 447 miljoen frank. Daarentegen verminderde de goudvoorraad met 300 miljoen frank, waarvan 162 miljoen voor rekening van de Spaarkas van het Groothertogdom Luxemburg. Voor de schuldvordering op de E.B.U. en de lidstaten van deze instelling verminderde het saldo met 159 miljoen frank. De nettotegoeden of nettoverplichtingen van de Nationale Bank namen met 368 miljoen toe, terwijl de portefeuille op het buitenland met 197 miljoen verminderde. Er valt praktisch geen wijziging aan te stippen in het buitenlands tegoed der particuliere banken.

Balans van de internationale betalingen van de B. L. E. U. in 1954, 1955 en 1956

(miljoenen franken)

OMSCHRIJVING	Credit (ontvangsten)			Debet (uitgaven)			Saldo (credit + of debet —)		
	1954	1955	1956	1954	1955	1956	1954	1955	1956
I. *Lopende transacties* :									
A. Zichtbare transacties :									
1. Goederentransacties (f.o.b.) ...	**110 754**	**133 293**	**151 957**	**113 289**	**124 809**	**143 419**	**— 2 535**	**+ 8 484**	**+ 8 538**
a) Uitvoer en invoer	101 101	123 287	140 070	106 975	118 155	136 077	— 5 874	+ 5 132	+ 3 993
b) Arbitrageverrichtingen	7 389	7 328	8 306	5 673	5 941	6 397	+ 1 716	+ 1 387	+ 1 909
c) Loonwerk	2 264	2 678	3 581	641	713	945	+ 1 623	+ 1 965	+ 2 636
2. Niet-monetair goud	—	—	—	**64**	**68**	**842**	**— 64**	**— 68**	**— 842**
Totaal A (1 + 2)...	**110 754**	**133 293**	**151 957**	**113 353**	**124 877**	**144 261**	**— 2 599**	**+ 8 416**	**+ 7 696**
B. Onzichtbare transacties :									
3. Diensten	**27 635**	**33 461**	**41 826**	**28 516**	**31 767**	**37 200**	**— 881**	**+ 1 694**	**+ 4 626**
a) Vervoer	8 530	10 160	12 852	11 299	13 110	15 522	— 2 769	— 2 950	— 2 670
(brutovrachten, havenontvangsten, enz.)	*7 881*	*9 328*	*11 763*	*11 299*	*13 110*	*15 522*	— *3 418*	— *3 782*	— *3759*
(scheepsvoorraden)	*649*	*832*	*1 089*	—	—	—	+ *649*	+ *832*	+ *1 089*
b) Verzekeringspremiën en -uitkeringen	618	667	1 067	700	868	1 235	— 82	— 201	— 168
c) Verplaatsingen in het buitenland.....	2 437	3 108	4 006	2 542	2 637	2 812	— 105	+ 471	+ 1 194
d) Grensarbeiders, vreemde arbeiders en andere arbeidsbezoldigingen.....	2 468	2 515	3 165	1 495	1 560	1 553	+ 973	+ 955	+ 1 612
e) Niet elders vermelde overheidstransacties.....	1 569	2 438	2 978	2 705	2 687	3 980	— 1 136	— 249	— 1 002
f) Inkomsten uit investeringen.	5 414	6 576	8 430	4 293	4 519	4 890	+ 1 121	+ 2 057	+ 3 540
g) Diverse diensten	6 599	7 997	9 328	5 482	6 386	7 208	+ 1 117	+ 1 611	+ 2 120
(makelaars- en commissieloon)	*3 035*	*3 360*	*3 082*	*2 742*	*3 388*	*3 185*	+ *293*	— *28*	— *103*
(royalties voor speelfilms, voor patent- en auteursrechten ..	*385*	*517*	*567*	*1 286*	*1 484*	*1 542*	— *901*	— *967*	— *975*
(E. G. K. S.-transacties) ...	*334*	*395*	*444*	*70*	*70*	*58*	+ *274*	+ *325*	+ *386*
(andere diensten)	*2 845*	*3 725*	*5 235*	*1 384*	*1 444*	*2 423*	+ *1 451*	+ *2 281*	+ *2 812*
4. Schenkingen	**1 925**	**1 900**	**2 033**	**1 178**	**1 112**	**1 052**	**+ 747**	**+ 788**	**+ 981**
a) Verrichtingen met de Kolonie, de E. G. K. S. en overige verrichtingen	1 879	1 889	2 033	1 178	1 112	1 052	+ 701	+ 777	+ 981
b) Regeringsschenkingen	46	11	—	—	—	—	+ 46	+ 11	—
Totaal B (3 + 4) ...	**29 560**	**35 361**	**43 859**	**29 694**	**32 879**	**38 252**	**— 134**	**+ 2 482**	**+ 5 607**

(vervolg op blz. 396)

Balans van de internationale betalingen van de B. L. E. U. in 1954, 1955 en 1956 (vervolg)

(miljoenen franken)

OMSCHRIJVING	Credit (ontvangsten)			Debet (uitgaven)			Saldo (credit + of debet —)		
	1954	1955	1956	1954	1955	1956	1954	1955	1956
C. Totaal der lopende transacties (A + B)	**140 314**	**168 654**	**195 816**	**143 047**	**157 756**	**182 513**	**— 2 733**	**+10 898**	**+13 303**
(w. o. : goederen en diensten : 1 + 2 + 3)	(138 389)	(166 754)	(193 783)	(141 869)	(156 644)	(181 461)	(— 3 480)	(+10 110)	(+12 322)
II. *Vergissingen en weglatingen*							**+ 46**	**+ 37**	**+ 467**
III. *Transacties op de kapitaalrekening* :									
A. Particuliere kapitalen							**— 3 435**	**— 8 831**	**— 9 756**
a) Handelspapier							+ 551	— 478	+ 981
b) Overige transacties							3 986	— 8 353	—10 737
B. Overheidskapitalen	**6 599**	**4 931**	**1 153**	**4 047**	**2 593**	**4 720**	**+ 2 552**	**+ 2 338**	**— 3 567**
1. Langlopende kapitalen :									
a) Verstrekte en ontvangen leningen	3 085	4 035	873	—	800	1 902	+ 3 085	+ 3 235	— 1 029
b) Aflossingen	2 751	130	—	2 638	1 583	909	+ 113	— 1 453	— 909
Totaal ...	**5 836**	**4 165**	**873**	**2 638**	**2 383**	**2 811**	**+ 3 198**	**+ 1 782**	**— 1 938**
2. Kortlopende kapitalen :									
a) Verplichtingen tegenover internationale organismen (I.M.F., I.B.R.D. en B.I.B.)	435	685	56	1	—	205	+ 434	+ 685	— 149
b) Andere verplichtingen en tegoeden	328	81	224	1 408	210	1 704	— 1 080	— 129	— 1 480
Totaal ...	**763**	**766**	**280**	**1 409**	**210**	**1 909**	**— 646**	**+ 556**	**— 1 629**
C. Totaal der transacties op de kapitaalrekening (A + B)							**— 883**	**— 6 493**	**—13 323**
IV. *Totaal saldo der lopende transacties en der transacties op de kapitaalrekening (vergissingen en weglatingen inbegrepen)*							**— 3 570**	**+ 4 442**	**+ 447**

(vervolg op blz. 397)

Balans van de internationale betalingen van de B. L. E. U. in 1954, 1955 en 1956 (vervolg)

(miljoenen franken)

OMSCHRIJVING	Credit (ontvangsten)			Debet (uitgaven)			Saldo (credit + of debet —)		
	1954	1955	1956	1954	1955	1956	1954	1955	1956
V. *Dekking van het totaal saldo : beweging van de nettowisselreserves van het bankwezen*							**— 3 570**	**+ 4 442**	**+ 447**
1. Goudvoorraad (a)							+ 130	+ 7 474	— 300
2. Tegoeden in inwisselbare munt (b)							+ 2 437	— 3 080	+ 736
3. Vordering op de E.B.U. (b)							— 4 844	+ 542	+ 605
4. Saldo van de bilaterale akkoorden met de E.B.U.-landen (b) .							+ 48	— 202	— 764
5. Portefeuille buitenland (b) ...							+ 70	+ 694	— 197
6. Andere nettotegoeden of -verplichtingen (b)							+ 392	+ 824	+ 368
7. Belgische en Luxemburgse particuliere banken							— 1 803	— 1 810	— 1

Bron : Nationale Bank van België, Afdeling Studiën en Documentatie.

(a) Nationale Bank van België en Spaarkas van het Groothertogdom Luxemburg.
(b) Nationale Bank van België.

HOOFDSTUK II

INTERNATIONALE ECONOMISCHE SAMENWERKING

AFDELING I. – ALGEMENE OVEREENKOMST VOOR HANDEL EN TARIEVEN

In 1956 hebben de Verdragsluitende Partijen bij de Algemene Overeenkomst voor Handel en Tarieven (G.A.T.T.) (1) hun inspanningen tot vrijmaking van het internationaal handelsverkeer voortgezet. Ingaand op de wens van de voorgaande voltallige zitting, die nieuwe besprekingen over de tarieven wenselijk achtte, werd van 18 januari tot 23 mei 1956 te Geneve een *vierde Tariefconferentie* gehouden. Rekening houdend met het feit dat het ontwerp tot automatische verlaging van de toltarieven ten gevolge van de afwijzende houding van de Verenigde Staten en het Verenigd Koninkrijk niet werd aangenomen, volgde men bij de onderhandelingen dezelfde techniek als bij de vorige conferenties, namelijk : gelijktijdige bilaterale onderhandelingen, volgens de stelregel van de voornaamste leverancier.

Aan deze vierde reeks onderhandelingen namen tweeëntwintig landen deel; zij sloten onder elkaar een zestigtal bilaterale overeenkomsten, die betrekking hebben op ongeveer drie duizend tariefposten en de invoer der lidstaten voor nagenoeg 2,5 miljard dollar per jaar dekken of, bij benadering, 3 % van de wereldhandel. Bij de beoordeling dezer resultaten moeten twee feiten op het voorplan gebracht worden : eensdeels, hadden de tarieven van de meeste verdragsluitende partijen tijdens de drie vorige conferenties reeds een algemene vermindering ondergaan (Geneve : 1947; Annecy : 1949; Torquay : 1950-1951) en, anderdeels, vergemakkelijkte de geleidelijke afschaffing van contingenteringsmaatregelen als gevolg van de in de O.E.E.S.-verband aangegane verbintenissen, voor sommige landen geenszins een nieuwe verlaging van hun beschermende rechten.

De Beneluxlanden hebben tariefovereenkomsten gesloten met de Verenigde Staten, Canada, het Verenigd-Koninkrijk, de Duitse Bondsre-

(1) General Agreement on Tariffs and Trade.

publiek, Italië, Zweden, Noorwegen en Finland. De bekomen concessies, die op basis van het jaar 1954 een uitvoerhandel van 4 930 miljoen frank dekken, waarvan 3 miljard frank voor rekening van de B.L.E.U., houden soms aanzienlijke tariefverminderingen in. De door Benelux toegestane voordelen lopen over een invoer ten bedrage van 3 150 miljoen frank, waarvan 1 400 miljoen frank in de B.L.E.U. en behelzen doorgaans de consolidatie van de bestaande tarieven of de « wederverkoop » (1) aan een ander land van reeds verleende concessies.

De voor de Beneluxlanden bijzonder betekenisvolle onderhandelingen over de tarieven met de *Verenigde Staten,* hebben geleid tot tariefverminderingen, die voor een reeks produkten 15 % bereiken en gespreid liggen over een periode van 3 jaar, met een jaarlijkse vermindering van 5 %. Op basis van het jaar 1954 bereikt de Belgisch-Luxemburgse uitvoer, die door directe Amerikaanse concessies is gedekt, een waarde van 1 255 miljoen frank, waarbij dan voornamelijk ijzer- en staalprodukten, textielwaren en produkten uit de glasnijverheid in aanmerking komen.

De door de B.L.E.U. aan de Verenigde Staten verleende directe concessies lopen over een bedrag van nagenoeg 540 miljoen bij de invoer; zij hebben betrekking op gedroogd fruit, zomede op sommige categorieën van machines en elektrisch materieel.

Canada heeft aan de B.L.E.U. tariefconcessies verleend, die een uitvoer van 315 miljoen frank dekken en onder meer de consolidatie van de tolvrijheid voorzien voor geslepen diamant, de vermindering van de tolrechten op vensterglas en op sommige andere spiegelglassoorten, zomede de consolidatie van het tarief voor spiegels. De Belgisch-Luxemburgse invoer, waarover de onderhandelingen met Canada liepen, bedraagt 130 miljoen frank.

De onderhandelingen met de *Duitse Bondsrepubliek* waren van groot belang aangezien dit land uitgroeide tot een van de voornaamste afzetgebieden van de Beneluxlanden. Benevens de concessies, die Duitsland toestond als tegenwaarde voor de niet-uitvoering van de op de Conferentie te Torquay aangegane verbintenissen, werd op de eigenlijke Tariefconferentie voor de B.L.E.U. een uitvoer bedongen ter waarde van 129 miljoen frank, die hoofdzakelijk bestaat uit scheikundige produkten. De door de B.L.E.U. aan Duitsland verleende voordelen dekken een uitvoerhandel van 272 miljoen frank; tal van herconsolidaties zijn hierin voorzien.

Onder de andere tariefonderhandelingen dienen die te worden vermeld welke gevoerd werden met het *Verenigd Koninkrijk :* zij dekken een uitvoerhandel van 142 miljoen frank voor de B.L.E.U. De verleende concessies op de invoer slaan op een handel van 49 miljoen frank.

Gans nieuw bij de Tariefconferentie van 1956 was de deelneming van de *Hoge Autoriteit der Europese Gemeenschap voor Kolen en Staal.* Zij trad op namens de zes lidstaten en sloot tariefovereenkomsten af met

(1) Wederverkoop : herconsolidatie ten bate van een verdragsluitende partij van een reeds ten gunste van een andere verdragsluitende partij geconsolideerd tarief.

de Verenigde Staten en Oostenrijk. Het aanbod van de Verenigde Staten behelst een invoerhandel uit de E.G.K.S. ter waarde van 17 miljoen dollar, waarvan 10 miljoen voor rekening van de B.L.E.U. De Oostenrijkse tariefconcessies aan de E.G.K.S. dekken een handel van nagenoeg 2 miljoen dollar, waarbij de B.L.E.U. nochtans slechts een beperkt belang heeft.

Zo de onderhandelingen in de schoot van de G.A.T.T. geen spectaculaire verlaging van de douanerechten bereikten, dan werden toch sedert het begin harer werking meer dan 60 000 tariefposten geconsolideerd, die praktisch de helft van de wereldhandel omvatten. Met het geleidelijk verdwijnen van de kwantitatieve beperkingen, zullen uiteindelijk alleen nog de tariefonderhandelingen gelegenheid bieden om de belemmeringen van de internationale handel te besnoeien.

De *Elfde Zitting* van de Verdragsluitende Partijen werd van 11 oktober tot 17 november 1956 te Geneve gehouden. Alras bleek dat de G.A.T.T. een overgangsorganisme is dat nodig zal vervangen worden door de « Internationale Organisatie voor Commerciële Samenwerking », zodra een aantal landen, waarvan de speciale handelsbedrijvigheid 85 % vertegenwoordigt van de totale transacties der lidstaten van de G.A.T.T., haar zullen bekrachtigd hebben. De goedkeuring van de overeenkomst tot oprichting van voornoemd organisme door de Verenigde Staten ware een beslissende stap naar de oplossing van de institutionele kwestie.

De Verdragsluitende Partijen hebben een eerste verslag onderzocht, dat door België werd ingediend in uitvoering van de beslissing van 3 december 1955, waarbij ons land voorlopig beperkingen bij de invoer van sommige landbouwprodukten mocht handhaven. Zij wensten nauwkeurige gegevens te bekomen omtrent de door België uitgewerkte plannen om deze beperkingen binnen de toegewezen termijnen op te heffen en aan de betrokken landen onder meer een billijk aandeel in de Belgische markt te verlenen.

Zwitserland, dat tot op heden slechts door een waarnemer aan de werkzaamheden van de G.A.T.T. deelnam, verzocht om een voorlopige aansluiting alvorens werkelijk verdragsluitende partij te worden. Niettegenstaande genoemd land een zeker voorbehoud maakte op het stuk van de door de lidstaten algemeen geldende verplichtingen, hebben de Verdragsluitende Partijen besloten Zwitserland toelating te verlenen om tariefonderhandelingen aan te vatten. Bovendien zal het over een termijn van twee jaar — die kan verlengd worden — beschikken om samen met de Verdragsluitende Partijen de gepaste middelen te zoeken ter opheffing van zijn voorbehoud en aldus definitief als verdragsluitende partij bij de Algemene Overeenkomst opgenomen worden.

Tijdens deze elfde zitting kwam ook het probleem te berde van de door sommige landen bij de invoer gehandhaafde kwantitatieve beperkingen, met het oog op het evenwichtsbehoud van de betalingsbalans. Op voorstel van de Regering der Verenigde Staten werd besloten dat bedoelde landen zullen overgaan tot de raadplegingen voorzien in artikel XII

van de Algemene Overeenkomst; het Internationaal Muntfonds zal aan deze raadplegingen deelnemen.

Eens te meer hebben de Verdragsluitende Partijen Frankrijk verzocht om integrale afschaffing van de compensatietaks, geheven bij de invoer van sommige produkten die in O.E.E.S.-verband niet meer aan kwantitatieve beperkingen zijn onderworpen. Vermits deze taks de weerslag van het bestaande tolwezen nog verzwaart, strookt zij geenszins met de bepalingen van de Algemene Overeenkomst.

Bij de toetreding van Japan tot de Algemene Overeenkomst in september 1955, weigerden veertien verdragsluitende partijen op grond van artikel XXXV van de G.A.T.T., om de toepassing van de Overeenkomst tot hun handelsbetrekkingen met genoemd land uit te breiden. Sedertdien raadpleegde Japan de betrokken Staten, zonder evenwel tot een resultaat te komen. Daarom hebben de Verdragsluitende Partijen het « Interzittingscomité » opgedragen om de evolutie van de tariefbesprekingen van nabij te volgen en dit punt op de agenda van de eerstvolgende zitting te brengen.

Afdeling II.

ORGANISATIE VOOR EUROPESE ECONOMISCHE SAMENWERKING

De Organisatie voor Europese Economische Samenwerking heeft in 1956 haar traditionele actie voortgezet ter verbetering van de levensstandaard door verruiming van de werkgelegenheid en ter opvoering van de produktiviteit der produktiefactoren in de lidstaten; verdienen nochtans gans bijzonder de aandacht, haar inspanningen inzake uitbreiding van het handelsverkeer (meer speciaal haar studiën met het oog op de oprichting van een vrijhandelszone) en haar bemoeiingen in de sector energie (inzonderheid om de produktie van kernenergie voor vreedzame doeleinden uit te breiden).

In verband met de evolutie van de conjunctuur in al de lidstaten, nam het expansietempo van de economische bedrijvigheid ten opzichte van het vorige jaar af (1) en bleef beneden dat der vraag. De inflatorische spanningen die hieruit volgden bracht de Organisatie ertoe in november 1956 de vergadering van een groep Ministers te beleggen, die het aannemen van diverse anti-inflatorische maatregelen heeft aanbevolen.

(1) De *globale produktie,* tegen vaste prijzen, zou in de landen der O.E.E.S. in 1956 met 4 % gestegen zijn, terwijl de verhoging 6 % zou hebben bereikt in 1955. Het indexcijfer der industriële produktie voor de gezamenlijke O.E.S.S.-landen wijst, in vergelijking met het voorgaande jaar, op een stijging van 4 %, tegen 9 % in 1955.

De algemene stijging van de produktie ging gepaard met een aangroei van het internationaal handelsverkeer, die weliswaar minder omvangrijk was dan tijdens het vorige jaar. De wederzijdse uitvoer van de lidstaten der O.E.E.S. steeg ten opzichte van 1955, met ongeveer 9 % naar waarde en met 4,6 % naar volume. Voor laatstgenoemd jaar bedroegen de overeenkomende percentages 14 % en 13 %.

De uitvoer van de landen der O.E.E.S. naar niet-lidstaten nam naar waarde met 9,5 % toe, terwijl de invoer uit deze landen nochtans sterker aangroeide (10 %), waardoor het deficit in 1956 van 4,2 op 4,6 miljard dollar werd gebracht. Voor een groot deel is deze evolutie toe te schrijven aan de verslechtering van het deficit ten aanzien van de dollarzone die vooral, ten gevolge van de sluiting van het Suez-kanaal, tijdens het laatste kwartaal van 1956 tot uiting kwam.

Blijkbaar boden de als onzichtbare posten geboekte netto-inkomsten nog gelegenheid om het deficit van de balans der lopende betalingen van de O.E.E.S.-landen met de andere landen te compenseren, onder meer dank zij de door de Verenigde Staten in Europa gedane militaire uitgaven. De goud- en dollarvoorraad van de lidstaten der O.E.E.S. vermeerderde in 1956 inderdaad met ongeveer 0,5 miljard dollar. Deze aangroei kwam evenwel niet op uniforme wijze tot uiting in de reserves van alle landen : meer in het bijzonder verminderden de reserves van Frankrijk met 38 %, terwijl die van Duitsland met 42 % toenamen (1).

Het onevenwichtig verloop der betalingen gaf aanleiding tot spanningen bij de Europese Betalingsunie. Tijdens het jaar 1956 zagen Frankrijk en het Verenigd Koninkrijk hun cumulatieve netto-debetpositie respectievelijk van 841 tot 1 495 miljoen en van 644,6 tot 914,1 miljoen rekeneenheden toenemen. Nochtans ging de cumulatieve creditpositie van West-Duitsland van 1 600,5 miljoen op 2 600,4 miljoen rekeneenheden over. Ten aanzien van de Unie verhoogde de B.L.E.U. haar creditpositie van 852,8 tot 1 055,8 miljoen rekeneenheden, doch met ingang van september veranderde deze tendens (2). Voor Nederland, Zwitserland, Noorwegen, Oostenrijk en Griekenland liep de cumulatieve positie integendeel terug; de eerste twee landen boekten tijdens het beschouwd jaar een deficit in de verrichtingen, terwijl de overige drie, dank zij een positief saldo van deze verrichtingen, hun schuld ten aanzien van de Unie verminderden. De toespitsing van sterke onevenwichtige verhoudingen (Frankrijk, Duitsland en het Verenigd Koninkrijk) bij de Unie, hebben de Organisatie ertoe aangezet deze toestanden in juli 1956 aan de Raad voor te leggen; de Raad belastte alsdan een ministeriële werkgroep met het onderzoek van de toestand in de lidstaten. Deze groep besloot onder meer dat, zowel door de uitgesproken crediteurlanden als door de uitgesproken debiteurlanden maatregelen dienden te worden getroffen om het onevenwicht te doen ophouden.

(1) Deze beweging hield in 1957 aan.

(2) In september en in december was de maandelijkse nettopositie lichtelijk negatief. Deze toestand werd in 1957 bevestigd.

Ondanks deze moeilijkheden werd de controle op het wisselverkeer (1) in verscheidene landen versoepeld en werd de E.B.U.-muntzone in feite, uitgebreid tot andere zones, dank zij door sommige O.E.E.S.-landen eensdeels, en Brazilië, Argentinië, Finland en Joegoslavië, anderdeels, gesloten multilaterale akkoorden. Per 1 juli werd de Europese Betalingsunie bovendien eens te meer voor een jaar verlengd.

Op het gebied van de vrijmaking van het intra-Europese handelsverkeer, steeg het totaal vrijmakingspercentage van 86 % in december 1955 tot 89 % op het einde van 1956. Kwamen alle landen de verbintenis na om 10 % van de op 30 juni 1954 gecontingenteerde privé-invoer vrij te maken, dan konden sommige landen evenwel de verplichting niet naleven om 75 % van de privé-invoer in elk der drie categorieën (grondstoffen, voedingsmiddelen en afgewerkte produkten) vrij te maken. De Beneluxlanden hebben aan deze verplichting voldaan; de vervanging, met de instemming van de O.E.E.S., van het referentiejaar 1948 door het jaar 1955 heeft voor de landbouwprodukten de overgang van het vrijmakingspercentage van 69 naar 89,3 % vergemakkelijkt.

In verband met de invoer uit de Verenigde Staten en Canada, hebben sommige landen (2), van het tweede halfjaar af, hun kwantitatieve beperkingen versoepeld.

In 1956 besteedde de O.E.E.S. ook nog aandacht aan andere belemmeringen, die de uitbreiding van het handelsverkeer in de weg staan, zoals de kunstmatige hulpverstrekking bij de uitvoer en de douanetarieven. Het in januari 1955 ingevoerde stelsel, waarbij de uitbreiding van de kunstmatige hulpverstrekking bij de uitvoer verboden werd en de lidstaten verplicht werden sommige dezer hulpverstrekkingen vóór 1 januari 1956 af te schaffen, werd in juli 1956 tot 1 oktober 1957 verlengd. Alleen Denemarken en Frankrijk konden aan deze beslissing geen gunstig gevolg geven, doch het werd erkend dat laatstgenoemd land zich in een bijzonder geval bevond. In verband met de douanetarieven, leverden de door de landen met lage tarieven (« Low Tariff Club ») — waartoe de Beneluxlanden behoren — ingediende voorstellen met het oog op een automatische vermindering van de rechten op sommige voor de Europese handel bijzonder belangrijke produkten, niet het verwachte resultaat op.

Ingaand op een door de Raad in juli 1956 genomen beslissing vatte de Organisatie de belangrijke taak aan om de vormen en methoden te bestuderen, waardoor de andere leden van de O.E.E.S. bij de werking van de zes partners der Europese Economische Gemeenschap zouden kunnen betrokken worden. Vooreerst waren de werkzaamheden gericht op de mogelijkheid tot het creëren van een vrijhandelszone : het essentieel ver-

(1) Deze versoepelingsmaatregelen hebben betrekking, hetzij op de vrijmaking van de goud- en bankbiljettentransacties, hetzij op de intrekking van de reglementen waarbij de exporteurs verplicht werden hun deviezen aan de monetaire overheid af te staan, hetzij op een ruimere vrijmaking van de transfers.

(2) Vooral Oostenrijk, Italië en Noorwegen.

schil tussen een dergelijke zone en een douane-unie ligt in het feit dat laatsgenoemde een gemeenschappelijke buitentarief veronderstelt, terwijl bij de eerste ieder land zijn eigen tarief behoudt ten aanzien van de niet-deelnemende landen.

Op verzoek van sommige landen werd de dubbele fiscale aanslag, die een hinderpaal is voor de ontwikkeling van het handelsverkeer en van de investeringen, ter studie genomen en wel door een Fiscaal Comité, opgericht in maart 1956.

Onder de problemen op lange termijn, die door de Organisatie worden bestudeerd, neemt dat der energie wel de belangrijkste plaats in. De Commissie voor de Energie, opgericht op 10 juli 1955, diende in mei 1956 haar verslag in. Volgens haar ramingen zouden in 1975 de energiebehoeften der Europese landen 165 % bedragen van het verbruik in 1955; daarom heeft de Commissie dan ook de uitbreiding en de modernisering van de steenkolenmijnen, de versnelde exploitatie van de hydro-elektrische hulpbronnen, het opsporen van petroleum- en natuurgaslagen, zomede de grootste efficiëncy bij het verbruik aanbevolen. De O.E.E.S. heeft evenwel de mogelijkheden uiteengezet, die op het gebied van produktie der kernenergie voor vreedzame doeleinden geboden worden; in 1956 werd op dit terrein aanzienlijk werk verricht. Op 18 juli 1956 besloot de Raad der Ministers om een bestendig organisme op te richten, het Directiecomité voor de Kernenergie, dat tot taak heeft praktische voorstellen te formuleren in verband met het tot stand brengen van gemeenschappelijke ondernemingen, het instellen van een veiligheidscontrole (ten einde het gebruik van splijtbare produkten voor militaire doeleinden te vermijden), de vrijmaking van het handelsverkeer met betrekking tot grondstoffen en uitrusting voor deze nieuwe nijverheid, de harmoniëring van de nationale inspanningen en, tenslotte, de oprichting van een Europees Agentschap voor de Kernenergie binnen het raam van de O.E.E.S.

Met betrekking tot de Landbouw, heeft het Ministerieel Comité voor de Landbouw en de Voeding, opgericht in 1955, de inventaris van de in de verschillende landen gevoerde landbouwpolitiek beëindigd; hieruit blijkt dat deze binnen een eng nationaal kader opgevatte politiek, niet het optimaal rendement van de beschikbare hulpbronnen oplevert, doch op internationaal vlak gecoördineerde inspanningen vereist. De eerste inspanningen zullen geconcentreerd worden op enkele belangrijke sectoren (prijssteun, hulpverstrekking bij de uitvoer, inkomsten van de landbouw).

Van zijn kant heeft het Europees Agentschap voor de Produktiviteit in 1956 getracht om de samenwerking met en tussen de nationale produktiviteitscentra te verstevigen. Ook liet het zich in met andere problemen, zoals de opvoering van de produktiviteit in de administratieve diensten der ondernemingen, het meten van de produktiviteit, de menselijke betrekkingen in de nijverheid, de coördinatie van het toegepast onderzoek, de distributie en de opleiding van kaderpersoneel met het oog op de toepassing van het produktiviteitsprogramma in de onderontwikkelde gebieden.

Tenslotte stelde de O.E.E.S. een uitgebreid onderzoek in, ten einde de omvang te bepalen van de onder financiële, wetenschappelijke en technische vorm, door de lidstaten en de internationale agentschappen verstrekte bijdragen ten behoeve van de onderontwikkelde landen en heeft zij de expansiemogelijkheid van de produktie der belangrijkste goederen in de overzeese landen bestudeerd.

AFDELING III. — EUROPESE GEMEENSCHAP VOOR KOLEN EN STAAL

§ 1. — GEMEENSCHAPPELIJKE KOLEN- EN STAALMARKT

Voor het kolenjaar, aanvangende op 10 februari 1956, werd het percentage van de perekwatieheffing op de inkomsten van de Duitse en Nederlandse steenkolenproducenten, in het voordeel van de Belgische en Italiaanse mijnen, teruggebracht van 0,9 op 0,6 %. In overeenstemming hiermee werd de perekwatiehulp aan de Belgische mijnen met een derde verminderd. Het stelsel van deze perekwatiehulp werd in december herzien op grond van een grotere selectiviteit. Volgens dit nieuw stelsel, dat op 1 januari 1957 moest in werking treden, worden de Belgische steenkolenmijnen in drie groepen ingedeeld. De eerste groep omvat de ondernemingen die, gezien hun exploitatieresultaten, geen perekwatiehulp behoeven. De tweede omvat de ondernemingen die, op het einde van de overgangsperiode, kunnen mededingen op de gemeenschappelijke markt, en de derde, zij die hiervoor niet in aanmerking komen. De perekwatiestortingen aan de ondernemingen vermeld in de eerste groep werden afgeschaft voor al de verkochte steenkolen. Wat de ondernemingen van de tweede groep betreft, werden de fondsen verdeeld naar rata van een forfaitair voor elke onderneming vastgesteld exploitatieverlies. Er werd een einde gesteld aan de stortingen bestemd voor de ondernemingen van de derde groep.

Bovendien werd de Belgische Regering door de Hoge Autoriteit gemachtigd een toelage aan de Belgische steenkolennijverheid te storten, om deze in de mogelijkheid te stellen de nieuwe lasten voortspruitend uit de bekorting van de arbeidsduur in de mijnen, ten belope van 700 miljoen Belgische frank voor het jaar 1956, te dekken.

De Hoge Autoriteit heeft zich akkoord verklaard met twee nieuwe verhogingen van de Belgische steenkolenprijzen, welke respectievelijk op 8 juni en op 1 oktober 1956 van kracht werden.

Het financieel mechanisme om schroot te bezuinigen door het inzetten van een groter volume ruwijzer werd, in februari, uitgebreid tot het schroot bezuinigd door een verhoogd verbruik van vloeibaar Thomasstaal in de elektrische oven. Daarenboven werd de geldigheidsduur van de beschikkingen waarbij dit mechanisme werd ingesteld, tot 31 januari 1957

verlengd, totdat de conclusies van de studie van een nieuw stelsel zullen gekend zijn.

Inzake transport werden belangrijke werkzaamheden aangevat, ten einde de verwezenlijking van artikel 70 van het Verdrag voort te zetten. Een Comité ad hoc werd belast met de studie van de modaliteiten van een door de lidstaten in overleg gevoerde actie, ten einde de eventuele dispariteiten uit te schakelen tussen de vrachtprijzen van het binnenlands stelsel en van het internationaal stelsel. Bovendien werd in oktober 1956 een Commissie aangesteld die de vraagstukken, voortspruitend uit de toepassing van het Verdrag, op de wegvervoerders moet bestuderen.

§ 2. — FINANCIËLE PROBLEMEN

Door een beschikking van de Hoge Autoriteit, op 7 mei 1955 genomen, werd het percentage van de algemene heffing op de produktie van kolen en staal van de Gemeenschap vanaf 1 januari 1956 teruggebracht van 0,7 op 0,45 %. Dit percentage werd tot 30 juni 1957 verlengd (1).

Over het financieel jaar 1955/'56 dat op 30 juni 1956 afsloot, bedroegen de ontvangsten uit de algemene heffing 42,3 miljoen dollar, tegen 56,7 miljoen dollar over het voorgaande boekjaar. Zij overtroffen de vooruitzichten met meer dan drie miljoen dollar. Op 30 juni 1956 werd het totaal tegoed van de Gemeenschap op 131,7 miljoen dollar geraamd, tegen 97,6 miljoen dollar op 30 juni 1955; op 31 december 1956 bedroeg het 173,7 miljoen dollar.

Op 6 juni 1956, heeft de Hoge Autoriteit bij een groep Zwitserse banken een 4,25 %-lening aangegaan, groot 50 miljoen Zwitserse frank (of ongeveer 600 miljoen Belgische frank), terug te betalen over 18 jaar. Deze fondsen zijn bestemd voor de financiering van de ontwerpen tot de produktieverhogingen van ruwijzer om aldus het verbruik van schroot in de staalfabrieken te beperken, tot het inkrimpen van het cokesverbruik in de hoogovens en tot het bouwen van nieuwe batterijen in de cokesovens.

In februari werd de instelling toegestaan van sommige aan de Belgische steenkolenmijnen gemeenschappelijke financiële mechanismen betreffende :

— de egalisatie der vervoerkosten, f.o.b. haven van verzending voor de binnenvaart (Brussel, Gent, Luik);

— de egalisatie der vervoerkosten f.o.b. zeehaven (Gent, Antwerpen) voor het vervoer per zeevaart;

— de perekwatie van de verminderingen aan inkomsten veroorzaakt door de verkoop van Belgische steenkolen aan andere landen van de Gemeenschap.

---

(1) Bechikking nr 25-56 van 27 juni 1956 (*Publikatieblad van de E.G.K.S.* van 27 juni 1956).

In oktober, werd de verkoopsorganisatie « Belgisch Steenkolenkantoor » (COBECHAR), dat reeds vroeger hervormd werd om aan de bepalingen van het Verdrag te voldoen, door de Hoge Autoriteit gemachtigd zijn werkzaamheden voort te zetten (1). Overeenkomstig de beschikking van de Hoge Autoriteit, blijft COBECHAR in principe, uitsluitend de grote verbruikers bevoorraden (onafhankelijke cokesovens, ijzer- en staalfabrieken voorzien van cokesovens, elektrische centrales en gasfabrieken die het publiek net voorzien, spoorwegen, cementfabrieken, glasfabrieken, enz.) met uitzondering van die waarmee de steenkolenmijnen belangrijke financiële verbintenissen of bijzondere leveringscontracten hebben. Evenzo blijven prijzen en verkoopsvoorwaarden, zelfs voor de verkopen gedaan door de steenkolenmijnen, door COBECHAR vastgesteld.

Aan de toelating verleend door de Hoge Autoriteit zijn nochtans passende beperkingen en voorwaarden toegevoegd, ten einde het beïnvloeden van de markt door COBECHAR te remmen.

§ 3. — ARBEIDSPROBLEMEN

Op de zitting van 6 maart heeft de Raad van Ministers aanvaard dat de Hoge Autoriteit het geheel van de hulp, verleend aan de arbeiders die ingevolge de sanering der steenkolenmijnen van de Borinage ontslagen waren, op zich zou nemen. Vervolgens werden concrete voorstellen tot de uitvoering van het programma van hulpverlening door de Belgische Regering ingediend. Zij voorzagen een trapsgewijs degressieve wachtvergoeding, gedurende een periode van 365 dagen, ten voordele der arbeiders die, ten gevolge van de sluiting van de zetel van het bedrijf waar zij werkzaam waren, ontslagen werden. Zij voorzagen eveneens vergoedingen voor de arbeiders die verplicht werden hun verblijfplaats naar een andere gemeente over te brengen om er een beroep uit te oefenen, alsmede voor diegenen die een wederaanpassingsonderricht op beroepsgebied volgen. Deze voorstellen werden door de Hoge Autoriteit aanvaard.

Aan de andere kant, begon op 24 september te Luxemburg de Conferentie die, ten gevolge van de mijnramp te Marcinelle, de huidige toestand inzake veiligheid in de steenkolenmijnen van de Gemeenschap zou onderzoeken; ze moest voorstellen doen om deze veiligheid zo groot mogelijk te maken.

Tenslotte, had de Hoge Autoriteit, binnen het raam van haar eerste proefondervindelijk programma en van haar eerste programma van leningen voor de financiering van de bouw van arbeiderswoningen, op het einde van 1956 het bouwen van 12 500 woongelegenheden vooropgesteld; op dit tijdstip waren 4 450 woningen voltooid en 7 050 in opbouw. Een tweede programma van leningen is sedert mei aanvaard voor de jaren 1957-1958. Het slaat, evenals het eerste, op 25 miljoen dollar.

---

(1) Beschikking nr 30-56 van 3 oktober 1956 (*Publikatieblad van de E.G.K.S.* van 18 oktober 1956).

Op 7 mei 1956 werd een raadplegingsakkoord tussen de Zwitserse Bondsraad en de Hoge Autoriteit afgesloten. Deze raadpleging is mogelijk in drie gevallen : bij voorkomende schaarstetoestand, vóór het vaststellen van een verdelingsstelsel voor de steenkolen- en staalprodukten, die traditioneel naar Zwitserland uitgevoerd worden; vóór het vaststellen, door de Hoge Autoriteit, van maximum- of minimumuitvoerprijzen van deze produkten; vóór elke maatregel die de Bondsraad zou treffen en die het traditioneel handelsverkeer inzake steenkolen- en staalprodukten, tussen Zwitserland en de Gemeenschap, zou kunnen beïnvloeden.

De onderhandelingen, aangevat in november 1955, tussen de Hoge Autoriteit en de Zwitserse Regering, met het doel directe tarieven op te stellen voor het spoorvervoer tussen de lidstaten via Zwitsers grondgebied, hebben bovendien tot het afsluiten van een akkoord geleid dat op 28 juli 1956 te Luxemburg ondertekend werd.

Soortgelijke onderhandelingen, in september met Oostenrijk aangevat, leidden tot het opstellen in december van een ontwerp van akkoord.

De Hoge Autoriteit heeft bovendien deelgenomen aan de Tariefconferentie van de G.A.T.T. en heeft overeenkomsten gesloten met de Verenigde Staten en met Oostenrijk; doch de B.L.E.U. is er niet speciaal in betrokken.

AFDELING IV. — GEMEENSCHAPPELIJKE MARKT EN EURATOM

Op 1 en 2 juni 1955 te Messina vergaderd, hebben de Ministers van Buitenlandse Zaken der E.G.K.S.-landen, een intergouvernementeel Comité opdracht gegeven de middelen te bestuderen om een nieuwe stap te doen in de richting van de economische integratie. Verscheidene commissies met als opdracht de technische middelen na te gaan die de oprichting van een gemeenschappelijke markt in de hand konden werken, vingen op 18 juli 1955 te Brussel hun werkzaamheden aan. Na de ministeriële conferentie van 12 februari 1956 te Brussel, werd het verslag der delegatiehoofden aan de Ministers van Buitenlandse Zaken opgesteld.

Dit verslag gaat uit van het principe dat, wegens hun beperkte uitgestrektheid, de Europese naties afzonderlijk niet al het voordeel kunnen halen dat hen door de economische en technische expansie aangeboden wordt, gelet op de inspanningen die inzake investeringen en wetenschappelijk onderzoek dienen te worden geleverd en op het bestaan van hinder-

palen die de afzet der produktie belemmeren. Dientengevolge blijkt het nodig de oprichting van een gemeenschappelijke markt na te streven en hieraan de oprichting van een gemeenschappelijke organisatie voor de ontwikkeling van de kernenergie te binden.

De oprichting van de markt veronderstelt, volgens het verslag, een actie op verschillende vlakken : de afschaffing van de beperkingen op de transacties van goederen, diensten en kapitalen, alsmede op het vrij personenverkeer, de harmoniëring van de concurrentiemogelijkheden, de vorming van gemeenschappelijke financiële hulpbronnen om de heroriëntering te bevorderen en de expansie van de economiën aan te wakkeren.

Het verslag van de delegatiehoofden stelt voor dat de gemeenschappelijke markt de vorm van een douane-unie zou aannemen, d.w.z. van een gebied binnen hetwelk de douanerechten en de contingenteringen zouden worden afgeschaft en waar tegenover de buitenwereld een gemeenschappelijk tarief zou worden toegepast.

Om de tijd te laten de grondige wijzigingen door te voeren, vereist om de volledige gemeenschappelijke markt te verwezenlijken, voorzag het verslag een overgangsperiode in drie etappes, elk van vier jaar, waaraan een bijkomende periode van maximum drie jaar kan toegevoegd worden, indien het dringend noodzakelijk mocht blijken.

Een tweede gedeelte van het verslag handelt over « Euratom », Europese Gemeenschap voor Atoomenergie, waarvan de oogmerken als volgt bepaald zijn : « het onderzoek ontwikkelen en zorgen voor de verspreiding op de grootst mogelijke schaal van de kennis en de techniek; veiligheidsnormen vaststellen, gelijkvormig maken en toepassen voor de bescherming van de arbeidskrachten en van de bevolking; de investeringen vergemakkelijken en zorgen voor de oprichting van fundamentele installaties die niet door alleenstaande ondernemingen of afzonderlijke landen kunnen worden verwezenlijkt; veiligheid en gelijkheid tot stand brengen inzake bevoorrading met ertsen en kernbrandstoffen; zorgen voor ruime afzetmogelijkheden en voor de beschikking over de beste technische middelen door de samensmelting der markten voor speciale goederen, benodigdheden en uitrusting en door de vrije uitwisseling van deskundigen ». Euratom zou een aankoopprioriteit moeten hebben voor de nog beschikbare hulpbronnen die van de lidstaten of van de onder hun voogdij geplaatste gebieden afhankelijk zijn ; de opstellers van het verslag wettigen deze prioriteit, zich steunend op overwegingen van veiligheid en controle.

Het verslag vermeldt verder dat het nuttig ware de verbeteringen te bestuderen die aan het postverkeer en de televerbindingen in Europa kunnen worden aangebracht en het stelde de oprichting van een beperkte postunie voor.

Inzake klassieke energiebronnenstelde dit document voor, studie- en adviserende bevoegdheden te verlenen aan de Hoge Autoriteit van de

E.G.K.S., bijgestaan door een bijzonder raadgevend Comité en handelend in samenwerking met de Raad van Ministers.

De instellingen die zouden waken over de uitvoering der taken, welke de nieuwe gemeenschappen te vervullen hebben zijn, volgens het verslag : een Raad van Ministers; een Europese Bestuurscommisie, die naargelang van de gevallen beslissingen treft, onderrichtingen verstrekt, voorstellen doet of het beheer heeft over bepaalde zaken (1); een Gemeenschappelijke Vergadering belast met de parlementaire controle en een Hof van Justitie. De Gemeenschappelijke Vergadering en het Hof van Justitie zullen dezelfde zijn voor de E.G.K.S., de gemeenschappelijke markt en Euratom. Bovendien zou een Economisch en Sociaal Comité een adviserende bevoegdheid in beide nieuwe gemeenschappen uitoefenen.

De Conferentie van Venetië, welke op 29 en 30 mei 1956 gehouden werd, heeft het verslag Spaak als basis aangenomen voor onderhandelingen, ten einde twee ontwerpverdragen op te stellen, één voor de gemeenschappelijke markt en één voor Euratom.

In verband met de beslissingen welke te Venetië genomen werden dient te worden vermeld dat, ingaande op het voorstel van Frankrijk, de regeringen verzocht werden zich uit te spreken over de associatie van de overzeese gebiedsdelen met de op te richten Europese Economische Gemeenschap; verder waren de Zes overeengekomen iedere Europese Staat, die het « verslag Spaak » als basis voor onderhandeling aanvaardt, voor te stellen om mee te werken aan het opstellen der ontwerpverdragen.

De Intergouvernementele Conferentie voor de Gemeenschappelijke Markt en Euratom vatte, onder voorzitterschap van de heer P.-H. Spaak, op 26 juni 1956, haar werkzaamheden aan op het Ministerie van Buitenlandse Zaken te Brussel. Ondanks de talrijke moeilijkheden waarmee zulk een ingewikkelde en delicate onderhandeling diende af te rekenen, werden de werkzaamheden zonder onderbreking op het kasteel Hertoginnedal te Brussel voortgezet.

Door de Conferentie der Ministers van Buitenlandse Zaken die op 20 en 21 oktober te Parijs doorging en de besprekingen Mollet-Adenauer van 6 november 1956, konden veel moeilijkheden worden opgelost en in november was het mogelijk de bespreking over de associatie der overzeese gebiedsdelen aan te vangen.

Bij het einde van 1956 waren de werkzaamheden in de verschillende groepen niet beëindigd, doch op elk gebied werden aanzienlijke vorderingen gemaakt (2).

---

(1) Voor de gemeenschappelijke markt zou deze Commissie negen leden tellen, terwijl zij voor Euratom uit vijf leden zou zijn samengesteld die worden bijgestaan door een wetenschappelijk en technisch Comité met adviserende bevoegheid.

(2) De onderhandelingen te Brussel gevoerd, zouden hun bekroning vinden; inderdaad, de ontwerpverdragen houdende, enerzijds, de oprichting van de Europese Economische Gemeenschap en, anderzijds, de oprichting van de Europese Gemeenschap voor Atoomenergie, werden op 25 maart 1957 te Rome ondertekend.

AFDELING V. — BELGISCH-NEDERLANDS-LUXEMBURGSE ECONOMISCHE UNIE

§ 1. — VERLOOP DER ONDERHANDELINGEN

In 1956 vergaderde het Comité van Ministers tweemaal en kwam de Beperkte Ministeriële Groep die zich met de landbouwaangelegenheden bezig houdt driemaal bijeen. Een belangrijke vooruitgang kwam tot stand en er werden twee protocollen ondertekend, te weten het Arbeidsverdrag en het Protocol betreffende de aanbestedingen.

Tijdens de algemene conferentie van 12 januari 1956 te Brussel werd de gezamenlijke handelspolitiek met derde landen vastgesteld; het Comité van Ministers besloot :

a) met betrekking tot een groot aantal produkten, een gemeenschappelijke liberale handelspolitiek tegenover de belangrijkste landen (G.A.T.T., O.E.E.S., dollarzone) contractueel vast te leggen;

b) voor een aantal produkten een Beneluxregime van gemeenschappelijke contingentering toe te passen;

c) tot nader onderzoek van de uitzonderingen op de gemeenschappelijke markt en de gemeenschappelijke handelspolitiek, teneinde deze geleidelijk te elimineren;

d) tot het zo spoedig mogelijk aanknopen van gemeenschappelijke handelsbesprekingen met derde landen.

Ingevolge deze beslissingen werd een programma van gemeenschappelijke handelsbesprekingen vastgesteld en werd de bij deze onderhandelingen te volgen procedure bepaald. Het Comité van Ministers hechtte zijn goedkeuring hieraan op 24 april 1956. Gezamenlijke onderhandelingen met Denemarken, het Verenigd Koninkrijk en Portugal werden tot een goed einde gebracht.

Tijdens de bijeenkomst van 12 januari werd opdracht gegeven aan de Beperkte Ministeriële Groep voor de landbouwaangelegenheden, te zorgen voor een nadere omschrijving van het mandaat der Commissie tot Harmonisatie van de Landbouwpolitiek : zulks gebeurde op de ministeriële bijeenkomst van 2 februari, tijdens welke besloten werd over te gaan tot de bestudering van de verschillen in de landbouw der drie Beneluxlanden. Tegelijk werd bepaald dat zodra de liberalisatie van het een of ander produkt zonder schade voor een der partners zou kunnen gebeuren, deze tot stand zou worden gebracht. Einde mei onderzocht de Beperkte Ministeriële Groep het eerste rapport van de voornoemde commissie; deze kreeg tot taak, op korte termijn concrete voorstellen te doen o.m. ten aanzien van de marktpolitiek en van de liberalisatie van consumptie-aardappelen. Het tweede rapport van de Commissie tot Harmonisatie van de Landbouwpolitiek werd door de Beperkte Ministeriële Groep onder-

zocht in december. De Werkgroep voor de lonen, uit de Commissie tot Harmonisatie van de Landbouwpolitiek, kreeg tot taak, de studie van het vraagstuk van de bezoldigingen voort te zetten en concrete voorstellen uit te werken voor de in 1957 te houden conferentie van de landbouwministers.

Op 7 juni werd het Arbeidsverdrag ondertekend. Reeds tijdens de bijeenkomst van januari hadden de ministers overeenkomst bereikt over de tekst van bedoeld verdrag en hadden zij besloten dat het laatstgenoemde ter ratificatie aan de Parlementen zou worden voorgelegd. De overeenkomst heeft ten doel, van het gehele grondgebied van Benelux een gemeenschappelijke arbeidsmarkt te maken, waarbinnen de werknemers uit de verschillende landen in beginsel dezelfde rechten genieten als de ingezetenen. Het Arbeidsverdrag zal van kracht worden uiterlijk op de datum waarop de Economische Unie in werking treedt. Volledigheidshalve zij aangetekend dat op 20 maart 1957 een Interim-Arbeidsakkoord ondertekend werd en onmiddellijk van kracht werd; het beoogt de afschaffing van de arbeidsvergunning.

Op 6 juli werd ondertekend het Protocol betreffende de nationale behandeling bij de aanbesteding van werken en de aankoop van goederen. Het steunt op het beginsel dat bij de aanbesteding van werken in elk der drie Beneluxlanden de aannemers uit de partnerlanden op voet van gelijkheid moeten worden behandeld met de ingezetenen en voorziet in de instelling van een Commissie om over de toepassing der bepalingen van het Protocol te waken.

Nog andere problemen kwamen eveneens tijdens de Ministerconferenties ter sprake, met name de ongelijkheid inzake de bij overheidsopdrachten geheven omzetbelasting en de samenwerking en harmoniëring op het gebied van de volksgezondheid en de gezondheidsvoorschriften.

§ 2. — ECONOMISCHE TOESTAND VAN HET GROOTHERTOGDOM LUXEMBURG

De hoogconjunctuur, die het economisch verloop in Luxemburg in 1955 gekenmerkt had, hield in 1956 aan. Het nationaal inkomen steeg met circa 11 %, d.i. iets meer dan in het voorgaande jaar.

Toch was het stijgingstempo van de industriële produktie minder groot dan in 1955 : 6 % vergeleken met 12 %. In de ijzer- en staalnijverheid, welke het verloop van de globale industriële bedrijvigheid in Luxemburg in grote mate bepaalt, steeg de produktie met slechts 7 %; de toeneming was aldus lager dan in de E.G.K.S. als geheel genomen en aanmerkelijk kleiner dan in het voorafgaande jaar. De verzwakking van het stijgingstempo is ten dele toe te schrijven aan de steeds hogere bezetting van het produktieapparaat en aan de personeelsschaarste die in meer dan een bedrijfstak is opgetreden. Produktietoenemingen werden nog waargenomen in verschillende andere nijverheidstakken met name in de mijnbouw en de energiesector. De voortbrenging van ijzererts

Groothertogdom Luxemburg

Indexcijfer van de industriële produktie (a)

BEDRIJFSTAKKEN	1947 = 100					
	1951	1952	1953	1954	1955	1956
Extractieve bedrijven	**240**	**293**	**290**	**241**	**287**	**298**
IJzerertsgroeven	284	364	360	295	361	381
Steengroeven	131	118	116	107	103	93
Be- en verwerkende bedrijven	**157**	**153**	**138**	**146**	**163**	**175**
Voedingsmiddelenindustrie	104	100	92	90	95	94
Drank- en tabaksnijverheid	105	102	108	111	124	138
Textielnijverheid	81	70	83	75	73	62
Schoen- en kledingnijverheid	70	69	69	67	65	67
Houtnijverheid	87	91	90	90	92	76
Meubel- en meubileringsnijverheid	81	66	65	66	71	72
Drukkerij en uitgeverij	96	99	98	112	116	123
Ledernijverheid	80	68	76	76	76	64
Chemische nijverheid en aanverwante bedrijven	145	140	135	147	176	195
Industrie der niet-metaalhoudende mineralen	137	129	145	159	178	190
IJzer- en staalnijverheid	178	174	152	161	182	195
Metaalverwerkende nijverheid	97	98	97	93	93	96
Elektriciteit, gas	**171**	**176**	**185**	**206**	**227**	**239**
Elektrische energie	196	201	213	239	267	280
Gasproduktie en -distributie	102	107	110	116	121	128
Algemeen indexcijfer	**163**	**163**	**149**	**154**	**173**	**184**

(a) Bruto-indexcijfers.

Bron : Service d'Etudes et de Documentation économiques du Grand-Duché de Luxembourg.

steeg met 6 % ; daarentegen ging de bedrijvigheid in de steengroeven achteruit. De sector elektriciteit en gas weerspiegelde de algemene expansie. In de groep der kleinere industrieën, tenslotte, was de evolutie vrij uiteenlopend : naast de aanzienlijke produktiestijging bij de chemische produkten (vooral rubberwaren), de niet-metallieke minerale produkten en de tabak was er een minder sterke toeneming in de metaalverwerkende nijverheid en een daling in de textiel- en de ledernijverheid.

Uit de landbouwtelling blijkt dat het aantal zeer kleine landbouwbedrijven blijft afnemen. De totale produktie steeg, hoewel de akkerbouwproduktie ruimschoots lager was dan het voorgaande jaar. Vooral als gevolg van de februarivorst ging de broodgraanproduktie sterk achteruit; ook was de kwaliteit van het graan aangetast door de regen; de opbrengst van de aardappelen was lager. De produktie van veehouderijprodukten nam echter verder toe; er werd ongeveer 13% meer boter gemaakt dan in 1955.

Groothertogdom Luxemburg

IJzer- en staalproduktie

(maandgegevens)

TIJDVAK	Aantal hoog-ovens in werking	Hoeveelheid (duizenden tonnen)			Gewogen globaal indexcijfer (1937/1938 = 100)
		Gietijzer	Staal	Gewalste produkten en half-fabrikaten	
1951	**27**	**263,1**	**256,4**	**209,9**	**156**
1952	**27**	**256,3**	**250,1**	**207,1**	**152**
1953	**25**	**226,8**	**221,6**	**176,1**	**133**
1954	**24**	**233,3**	**235,7**	**190,5**	**141**
1955	**27**	**257,1**	**268,8**	**215,7**	**159**
1956	**29**	**276,1**	**287,9**	**232,4**	**171**
1956 Januari	27	256,9	269,4	220,0	159
Februari ...	27	254,6	268,9	217,4	158
Maart	27	290,2	300,4	247,2	179
April	29	275,5	282,9	221,2	166
Mei	29	278,8	286,5	230,1	170
Juni.....	29	287,3	303,9	244,2	178
Juli	29	282,6	289,8	232,3	172
Augustus ...	29	266,9	279,6	225,9	165
September ..	29	277,5	284,1	229,3	169
Oktober	29	287,8	305,1	250,6	180
November ..	29	278,3	293,8	233,3	172
December ..	29	276,4	291,1	237,5	172

Bronnen : Groupement des Industries sidérurgiques luxembourgeoises.
Service d'Etudes et de Documentation économiques du Grand-Duché de Luxembourg.

In de wijnbouw was de opbrengst gering; de kwaliteit gaf echter bevrediging.

De expansie van de economische bedrijvigheid leidde opnieuw tot een toeneming van de fiscale ontvangsten, vooral wat betreft de belasting op het inkomen der rechtspersonen en op de wedden en lonen.

Het indexcijfer van de kosten van levensonderhoud, dat de jongste jaren stabiel was gebleven, steeg in het laatste kwartaal met 3 %. Dank zij de toegenomen uitvoerprijzen van ijzer- en staalprodukten genoot Luxemburg opnieuw een verbetering van de ruilvoet. De loonsom vertoonde een aanzienlijke stijging, als gevolg van het grotere arbeidersaantal, de produktiepremies en de verhoging der basislonen.

Groothertogdom Luxemburg

Landbouwproduktie

PRODUKTEN	Eenheid	1951		1952		1953		1954		1955		1956	
		Hoeveelheid	Indexcijfer (1935/1939 = 100)	Hoeveelheid	Indexcijfer (1935/1939 = 100)	Hoeveelheid	Indexcijfer (1935/1939 = 100)	Hoeveelheid	Indexcijfer (1935/1939 = 100)	Hoeveelheid	Indexcijfer (1935/1939 = 100)	Hoeveelheid	Indexcijfer (1935/1939 = 100)
Broodgranen	10^3 m.q.	457,9	96	448,0	94	469,8	9	530,9	111	461,5	97	401,3	84
Andere graangewassen	»	496,2	125	482,5	122	549,4	139	445,6	113	615,4	156	657,7	166
Peulgewassen	»	5,8	67	5,1	58	7,5	86	4,4	50	8,1	93	10,8	124
Aardappelen	»	1 257,4	124	1 370,5	135	1 303,8	128	1 471,9	145	1 331,2	131	1 205,7	119
Andere knolgewassen	»	2 126,1	116	1 576,0	86	2 836,0	155	2 777,5	152	2 206,5	121	2 033,6	111
Voedergewassen (inclusief hooi)	»	1 655,3	115	1 178,9	82	1 334,0	93	1 372,1	95	1 880,5	131	1 736,7	121
Fruit	10^3 t	6,9	50	6,4	47	4,7	34	7,2	53	4,0	29	7,1	52
Vlees	10^3 t	16,9	96	18,3	103	18,7	106	18,9	107	19,0	108	20,1	113
Melk	10^6 liters	168,0	120	175,0	125	170,4	122	176,7	126	178,5	127	187,4	134
Eieren	10^3 dz	2 850,0	97	2 850,0	97	2 850,0	97	2 850,0	97	2 850,0	97	2 850,0	97
Algemeen indexcijfer			**107**		**108**		**111**		**114**		**116**		**117**

Bron : Service d'Etudes et de Documentation économiques du Grand-Duché de Luxembourg.

Groothertogdom Luxemburg

Indexcijfer van de levensduurte

Toestand op de eerste van de maand (1 januari 1948 = 100)

TIJDVAK	1951	1952	1953	1954	1955	1956
Januari	114,62	121,52	122,52	122,82	124,20	123,91
Februari	116,57	122,49	122,26	123,12	123,63	122,98
Maart	118,19	122,53	121,88	122,95	122,45	123,99
April	121,56	121,48	120,91	122,03	122,15	122,79
Mei	120,95	121,52	120,88	122,04	122,01	122,24
Juni	121,02	122,06	121,31	123,30	122,21	123,36
Juli	122,71	122,75	122,74	123,44	123,26	123,50
Augustus	122,59	123,23	122,42	123,86	123,44	123,42
September	122,15	123,19	122,91	124,26	123,87	123,89
Oktober	121,34	123,01	122,63	124,36	123,77	124,12
November	121,44	122,88	122,83	124,11	123,96	126,34
December	121,53	122,63	122,88	124,32	124,01	126,93
Jaargemiddelde...	**120,39**	**122,44**	**122,18**	**123,38**	**123,25**	**123,96**

Bron : Office de la Statistique générale du Grand-Duché de Luxembourg

§ 3. — ECONOMISCHE TOESTAND VAN NEDERLAND

De voortzetting van de conjuncturele expansie in Nederland ging gepaard met een verstoring van het economisch evenwicht. Het nominaal nationaal inkomen vertoonde een toeneming met circa 7 %, waartegenover stonden een toeneming van het particuliere verbruik met 10 %, een toeneming der overheidsbestedingen met 10 % en een toeneming der netto-investeringen in vaste activa met 21 %. Het teveel aan bestedingen kwam tot uiting in spanningen op de geld- en kapitaalmarkt en in een aanzienlijk tekort op de betalingsbalans.

1. — *Produktie en werkgelegenheid.*

De nijverheidsproduktie gaf wederom een toeneming te zien, hoewel de nationale produktiecapaciteit reeds vanaf 1955 tot het uiterste belast was. Hierdoor en door de spanning op de arbeidsmarkt was de toeneming procentueel kleiner dan in 1955, hetgeen trouwens ook het geval was voor de gezamenlijke O.E.E.S.-landen.

In Nederland bedroeg de produktietoeneming 5 %. Daar zij tot stand werd gebracht met een betrekkelijk geringe uitbreiding van de personeelsbezetting, was de arbeidsproduktiviteit ongeveer 4 % hoger. Het arbeidersteкort was vooral aanzienlijk in de metaalverwerkende nijverheid; in deze sector was de expansie dan ook veel minder groot dan in 1955 (5 % tegen 12 %). In de meeste andere bedrijfstakken week de produktiestijging betrekkelijk weinig af van het gemiddelde. Daarentegen vertoonde de

Nederland

Middelen en bestedingen in de volkshuishouding (a)

(miljoenen guldens)

OMSCHRIJVING	1951	1952	1953	1954	1955	1956
Middelen :						
Produktie in bedrijven	15 160	15 910	17 130	19 010	21 210	22 680
Produktie van de overheid	1 460	1 590	1 740	1 990	2 210	2 500
Netto-inkomsten uit het buitenland	310	420	420	420	480	280
Nationaal inkomen (tegen factorkosten)	**16 930**	**17 920**	**19 290**	**21 420**	**23 900**	**25 460**
Indirecte belastingen minus subsidies	2 620	2 530	2 610	2 890	2 950	3 100
Nationaal produkt (tegen marktprijzen)	**19 550**	**20 450**	**21 900**	**24 310**	**26 850**	**28 560**
Saldo van schenkingen en leningen van of aan het buitenland, liquidatie van activa, enz.	100	—1 870	—1 430	— 340	— 960	+ 650
Totaal beschikbare middelen	**19 650**	**18 580**	**20 470**	**23 970**	**25 890**	**29 210**
Bestedingen :						
Consumptie door verbruikers	13 650	13 700	14 200	15 600	16 900	18 600
Overheidsbestedingen	3 120	3 440	3 970	4 360	4 770	5 260
Netto-investeringen in bedrijven	1 720	1 870	1 970	2 700	3 360	4 070
Voorraadvorming en toeneming onderhanden werk	1 160	— 430	330	1 310	860	1 280
Totaal nationale bestedingen	**19 650**	**18 580**	**20 470**	**23 970**	**25 890**	**29 210**

Bron : Centraal Bureau voor de Statistiek.

(a) Werkelijke prijzen.

Nederland

Indexcijfers van de produktie en van de personeelsbezetting in de industrie (a)

(1953=100)

OMSCHRIJVING	1951	1952	1953	1954	1955	1956	1956			
							1e kw.	2e kw.	3e kw.	4e kw.
Produktie	91	91	100	110	118	124	119	126	121	129
Personeelsbezetting (b)	100	98	100	104	107	109	108	108	109	109
Produktie per werknemer	91	93	100	106	110	114	110	117	111	118

Bron : Centraal Bureau voor de Statistiek.

(a) Exclusief het bouwbedrijf.
(b) De kwartaalindexcijfers zijn gemiddelden van de indexcijfers bij het begin en bij het einde van het kwartaal; het jaarindexcijfer is berekend op grond van de kwartaalindexcijfers.

Nederland

Produktie-indexcijfers per bedrijfstak

(1953 = 100)

BEDRIJFSTAK	1951	1952	1953	1954	1955	1956
Bouwmaterialen en aardewerk	99	99	100	106	111	115
Chemische nijverheid (excl. aardolieproduktie)	99	93	100	110	117	123
Leder- en rubbernijverheid	89	91	100	109	115	120
Mijnbouw	100	100	100	100	101	103
Metaalnijverheid	86	87	100	120	134	140
Papierindustrie	88	85	100	110	116	117
Textielnijverheid	89	88	100	107	109	112
Gas, elektriciteit en water	85	91	100	111	117	130
Voedings- en genotmiddelenindustrie	92	95	100	103	108	113
Algemeen indexcijfer van de nijverheid	**91**	**91**	**100**	**110**	**118**	**124**

Bron : Centraal Bureau voor de Statistiek.

steenkoolwinning een lichte achteruitgang. Het aantal gereed gekomen woonhuizen was aanmerkelijk hoger dan in 1955.

Als gevolg van de ongunstige weersomstandigheden waren de resultaten in de landbouw onbevredigend. De akkerbouwproduktie en de tuinbouwproduktie waren lager dan in 1955. Daarentegen bleef de produktie in de veehouderijsector toenemen : de melkaanvoer was groter, evenals de vleesproduktie, hoewel het aantal slachtingen van runderen en kalveren afnam.

Nederland

Aantal werklozen

OMSCHRIJVING	1951	1952	1953	1954	1955	1956
Werklozen (excl. D.A.W.-arbeiders)	68 400	105 800	84 100	60 200	41 400	30 300
Geregistreerde D. A. W. - arbeiders (a)	25 000	31 800	17 900	14 100	12 000	10 100
Totaal	**93 400**	**137 600**	**102 000**	**74 300**	**53 400**	**40 400**
waarvan :						
Totaal mannen	86 600	129 700	94 100	68 400	49 300	37 300
Totaal vrouwen	6 800	7 900	7 900	5 900	4 100	3 100

Bron : Centraal Bureau voor de Statistiek.

(a) De arbeiders D.A.W. (Dienst Aanvullende Werkgelegenheid) zijn de door de overheidsdiensten tewerkgestelde werklozen. In deze statistiek zijn bovendien opgenomen de vorstwerklozen, de zieken, de arbeiders die ongevallenuitkering ontvingen, benevens een aantal personen die werk vonden zonder dat de arbeidsbureau's hiervan tijdig bericht ontvingen.

Ook in het vervoer kwam de voortzetting van de hoogconjunctuur tot uiting. Vooral het internationaal vervoer te water en door de lucht vertoonde een krachtige expansie. De stijging van het bezoek van buitenlanders aan Nederland hield verder aan; het aantal overnachtingen van buitenlanders steeg met 9 %.

De netto-aanwas van de beroepsbevolking was niet zo groot als in het voorgaande jaar. Maar door de behoefte aan arbeidskrachten verminderde de arbeidsreserve, zodat de actieve beroepsbevolking met ongeveer 1,5 % toenam. Het aantal mannelijke werklozen, met inbegrip van de D.A.W.-arbeiders, bedroeg 1,2 % van de mannelijke beroepsbevolking.

2. — *Buitenlandse handel.*

Evenals in 1955 vertoonde de invoer een grotere toeneming dan de uitvoer. Bovendien steeg hij naar verhouding veel sterker dan de import

Nederland
Buitenlandse handel
(miljoenen guldens)

TIJDVAK	1951	1952	1953	1954	1955	1956
	INVOER					
1e kwartaal	2 436	2 289	2 092	2 523	2 978	3 234
2e kwartaal	2 728	2 082	2 158	2 519	2 911	3 550
3e kwartaal	2 399	1 957	2 289	2 758	3 061	3 574
4e kwartaal	2 137	2 121	2 487	3 060	3 239	3 747
Jaar ...	**9 700**	**8 449**	**9 026**	**10 860**	**12 189**	**14 105**
	UITVOER					
1e kwartaal	1 662	2 114	1 956	2 197	2 408	2 538
2e kwartaal	1 775	1 965	1 918	2 149	2 382	2 813
3e kwartaal	1 871	1 954	2 048	2 238	2 564	2 652
4e kwartaal	2 101	1 982	2 258	2 588	2 857	2 872
Jaar ...	**7 409**	**8 015**	**8 180**	**9 172**	**10 211**	**10 875**
	SALDO					
1e kwartaal	— 774	— 175	— 136	— 326	— 570	— 696
2e kwartaal	— 935	— 117	— 240	— 370	— 529	— 737
3e kwartaal	— 528	— 3	— 241	— 520	— 497	— 922
4e kwartaal	— 36	— 139	— 229	— 472	— 382	— 875
Jaar ...	**—2 291**	**— 434**	**— 846**	**—1 688**	**—1 978**	**—3 230**

Bron : Centraal Bureau voor de Statistiek.

Nederland

Invoerwaarde per land van herkomst

LAND	1951	1952	1953	1954	1955	1956
	Miljoenen guldens					
B.L.E.U.	1 774	1 451	1 556	1 841	2 205	2 666
West-Duitsland	1 199	1 180	1 436	1 829	2 145	2 516
Verenigde Staten	1 071	1 082	899	1 283	1 651	1 975
Verenigd Koninkrijk	845	782	897	936	1 039	1 153
Frankrijk	392	286	342	387	475	471
Indonesië	766	543	494	528	369	440
	Percentages van het totaal					
B.L.E.U.	18,3	17,2	16,3	17,0	18,1	18,9
West-Duitsland	12,4	14,0	15,9	16,8	17,6	17,8
Verenigde Staten	11,1	12,8	10,0	11,8	13,6	14,0
Verenigd Koninkrijk	8,7	9,3	9,9	8,6	8,5	8,2
Frankrijk	4,0	3,4	3,8	3,6	3,9	3,3
Indonesië	7,9	6,4	5,5	4,9	3,0	3,1

Bron : Centraal Bureau voor de Statistiek.

Nederland

Uitvoerwaarde per land van bestemming

LAND	1951	1952	1953	1954	1955	1956
	Miljoenen guldens					
B.L.E.U.	1 095	1 251	1 266	1 293	1 411	1 543
West-Duitsland	1 026	1 114	1 145	1 451	1 742	1 960
Verenigd Koninkrijk	1 178	1 002	879	1 060	1 263	1 273
Verenigde Staten	445	533	689	621	596	672
Frankrijk	336	350	369	376	491	595
Indonesië	403	440	291	233	258	315
	Percentages van het totaal					
B.L.E.U.	14,8	15,6	15,5	14,1	13,8	14,2
West-Duitsland	13,8	13,9	14,0	15,8	17,2	18,0
Verenigd Koninkrijk	15,9	12,5	10,7	11,6	12,4	11,7
Verenigde Staten	6,0	6,6	8,4	6,8	5,8	6,2
Frankrijk	4,5	4,4	4,5	4,1	4,8	5,5
Indonesië	5,4	5,5	3,6	2,5	2,5	2,9

Bron : Centraal Bureau voor de Statistiek.

van de gezamenlijke O.E.E.S.-landen, terwijl de uitvoer minder steeg dan de export van deze landen. Als gevolg van een en ander was de handelsbalans sterk deficitair.

De invoer vermeerderde naar waarde met 16 %, tegen 12 % in 1955. Daar het invoerprijspeil met 3 % toenam, steeg de invoer naar hoeveelheid met ongeveer 13 %. De invoerstijging was betrekkelijk het grootst voor de verbruiksgoederen, evenals in 1954 en 1955; voor de investeringsgoederen was zij kleiner dan in 1955. De positie van de B.L.E.U. als belangrijkste leverancier van Nederland werd versterkt, vooral dank zij de eindprodukten; de toeneming van de invoer uit de Verenigde Staten betreft hoofdzakelijk steenkolen.

De Nederlandse uitvoer vermeerderde naar waarde met 7 %. Daar het gemiddelde prijspeil met 2 % toenam, steeg het uitvoervolume met ongeveer 5 %. De daling van het stijgingstempo van de uitvoer is vrijwel geheel in de industriële sector terug te vinden. In de landbouwsector was de toeneming enigszins groter dan in 1955, ondanks de daling van de boteruitvoer. Het aandeel van de Westeuropese markt in de Nederlandse uitvoer steeg verder; deze verschuiving werd vooral veroorzaakt door de Duitse Bondsrepubliek.

3. — *Financiën.*

Het lopende betalingsverkeer met het buitenland, op kasbasis berekend, vertoonde in 1956 voor het eerst sedert 1951 een tekort, ten belope van 608 miljoen gulden. Het deficit op de goederenbalans bedroeg 2 470 miljoen gulden, vergeleken met 1 771 miljoen in 1955, terwijl het tegoed voortvloeiend uit het onzichtbaar verkeer terugliep van 2 073 miljoen in 1955 tot 1 862 miljoen, en zodoende niet meer opwoog tegen het tekort op de goederenrekening. Het saldo op de lopende rekening van het verkeer in goud en convertibele geldsoorten werd wederom ongunstiger, doordat zowel bij het goederenverkeer als bij het dienstenverkeer een achteruitgang optrad.

De kapitaalrekening sloot evenals in de voorgaande jaren met een exportoverschot. In tegenstelling met het voorafgaande jaar vertoonde de particuliere sector een tekort; de kapitaalverstrekking aan het buitenland gebeurde nagenoeg uitsluitend in de vorm van investering en kredietverlening. De kapitaalrekening van het verkeer in goud en convertibele geldsoorten leverde een overschot op, dat groter was dan in 1955.

Het totaal buitenlands betalingsverkeer, dat in 1955 nagenoeg in evenwicht was, vertoonde een tekort van 906 miljoen gulden. Dit tekort werd vrijwel geheel gefinancierd uit de goud- en deviezenvoorraad. De wisselreserves van de « Nederlandsche Bank » verminderden met 773 miljoen gulden.

Nederland

Goud- en deviezenreserves

(miljoenen guldens)

OMSCHRIJVING	31 dec. 1951	31 dec. 1952	31 dec. 1953	31 dec. 1954	31 dec. 1955	31 dec. 1956
Goud	1 195	2 060	2 792	3 015	3 275	3 192
Convertibele valuta	341	544	639	761	533	140
Convertibele valuta alleen in E.B.U.-verband	— 43	681	822	733	682	420
Niet-convertibele valuta	180	375	192	141	157	122
Totaal goud- en deviezenreserves.	**1 673**	**3 660**	**4 445**	**4 650**	**4 647**	**3 874**

Bron : « Nederlandsche Bank », N. V.

Was de geldhoeveelheid in 1955 met 8,5 % gestegen, in 1956 daalde zij met 3,7 %. De inkrimping was geheel toe te schrijven aan de vermindering van het girale geld bij de banken. Daarentegen vertoonden het chartale geld en het girale bij de giro-instellingen een stijging. Bovendien was er een grote mate van activering van voorhanden liquiditeiten. De daling van de geldhoeveelheid was slechts ongeveer half zo groot als het bedrag waarmee de goud- en deviezenvoorraad afnam, doordat er geldschepping heeft plaats gevonden, vooral ten behoeve van de private sector en van de lagere publiekrechtelijke lichamen. Daarentegen droeg de Schatkist in belangrijke mate bij tot het opvangen van de krapte, welke als gevolg van de deviezenafgifte en de toeneming van de bankbiljettenomloop op de geldmarkt ontstaan was. Het liquiditeitsprobleem van de handelsbanken werd immers grotendeels opgelost door de vermindering van hun portefeuille aan Schatkistpapier. De bijdrage van het handelsbankwezen tot de geldcreatie was nagenoeg even groot als in 1955.

De « Nederlandse Bank » heeft, met uitzondering van de eerste maanden van het jaar, geen actieve openmarktpolitiek gevolgd. Door het afvloeien van goud en deviezen en door de toeneming van de bankbiljettenomloop was de geldmarkt in een zodanige situatie gekomen dat het voeren van een effectieve discontopolitiek mogelijk was. Het optreden van de « Nederlandsche Bank » bleef voor het overige dan ook beperkt tot het verminderen van de krapte wanneer deze een te erge vorm aannam : de vermindering in tweemaal — van 10 % tot 7 % — van het kasreservepercentage moet in dit licht gezien worden. Bovendien werd het officieel disconto driemaal in de loop van het jaar verhoogd.

De kapitaalmarkt was krap. In verband met de grotere investeringsneiging en met de geringere mogelijkheden tot zelffinanciering nam de vraag toe. Tegelijk liep het aanbod terug door de mindere aanvoer van vreemd kapitaal en van middelen, afkomstig van de institutionele beleggers. Ten einde de spanningen op de kapitaalmarkt te verminderen, heeft

het Rijk, na de lening van einde april, zich van elk verder beroep op de kapitaalmarkt onthouden. De emissie-activiteit van de lagere overheid was aanzienlijk groter dan in 1955; toch zijn vooral de gemeenten het slachtoffer van de verkrapping van de markt geweest : door het handhaven van de maximumrente verviel in de laatste maanden van het jaar voor de lagere overheid elke mogelijkheid tot het aantrekken van kapitaalmarktmiddelen. Ten einde de investeringen in het bouwbedrijf voortgang te laten vinden, waren de gemeenten dan ook verplicht in grote mate een beroep te doen op kortlopende kredieten. De bedrijven hebben meer kapitaalmarktmiddelen aangetrokken dan in 1955; de omvang van hun emissies was kleiner, maar hun netto-beroep op de onderhandse markt was aanzienlijker.

De krapte op de kapitaalmarkt heeft een sterke rentestijging veroorzaakt. Deze blijkt uit de koersontwikkeling op de Beurs en uit de gewijzigde voorwaarden van de obligatie-emissies. Op de aandelenmarkt trad een koersdaling op, maar het jaargemiddelde bleef hoger dan in 1955. De omzet ging achteruit.

Het financieringstekort van het Rijk werd kleiner. Houdt men rekening met alle kasmutaties dan was er zelfs een liquiditeitsoverschot bij het Rijk. De hierdoor uitgeoefende deflatoire invloed kon echter niet opwegen tegen de inflatoire weerslag van het liquiditeitstekort der lagere overheid. Niettemin heeft het Rijk met liquiditeitszorgen te kampen gehad, door het aflopen van schatkistcertificaten. Evenals in de voorgaande jaren verminderde de Staatsschuld.

4. — *Prijzen en lonen.*

Na de stabiliteit in 1955 onderging het prijs- en loonniveau een niet onbeduidende stijging.

Het algemeen indexcijfer van de groothandelsprijzen steeg met 5 % tussen december 1955 en december 1956, vooral onder invloed van de grond- en hulpstoffen. Het indexcijfer van de kosten van levensonderhoud (exclusief de belastingen) steeg met 4 %; hiervan heeft 2,5 % betrekking op de voedingsprodukten, terwijl de overige 1,5% nagenoeg gelijkelijk te verdelen is over de posten « verwarming en verlichting », « diensten » en « duurzame verbruiksgoederen ».

In tegenstelling met 1955 ondergingen de lonen een krachtige stijging. De loonronde van maart (de achtste sedert de oorlog) liet toe de lonen met maximaal 6 % te verhogen bij de vernieuwing van de collectieve arbeidsovereenkomsten. De loonstijging mocht in beginsel niet in de prijzen worden doorberekend. Indien zij evenwel beperkt bleef tot 3 %, kon de betrokken bedrijfstak toestemming vragen voor doorberekening. De loonsverhoging bleef tot laatstgenoemd percentage beperkt in enkele bedrijfstakken (o.a. landbouw, bouwnijverheid, grafische nijverheid) met te zamen 17 % der werknemers. De onderhandelingen in de onderscheidene bedrijfstakken leidden evenwel tot een gemiddelde loonsstijging van

Nederland

Prijzen en lonen

(1953 = 100)

TIJDVAK	Groothandelsprijzen	Kosten van levensonderhoud	Lonen
1951	107	99	95
1952	104	100	98
1953	100	100	100
1954	101	104	111
1955	102	105	120
1956	105	106	128
1956 : 1e kwartaal	104	105	..
2e kwartaal	105	106	124
3e kwartaal	104	107	..
4e kwartaal	106	109	132

Bron : Centraal Bureau voor de Statistiek.

ongeveer 5,2 %. Bovendien werden in bijna het gehele bedrijfsleven de secundaire arbeidsvoorwaarden met 3 % verhoogd, door een verlenging van de vakantieduur (1 %) en een verhoging van de vakantietoeslag (2 %). Gelet nog op sommige incidentele loonsverhogingen steeg het gemiddelde uurloon met ongeveer 9 %; gemiddeld per jaar nam het toe met bijna 7 %. De stijging was ruimschoots groter dan de toeneming van de industriële produktiviteit.

Nederland

Particulier verbruik

(1953 = 100)

TIJDVAK	Waarde	Hoeveelheid	Hoeveelheid per hoofd van de bevolking
1951	96	95	97
1952	96	95	96
1953	100	100	100
1954	110	106	105
1955	119	113	111
1956	130	123	118

Bron : Centraal Bureau voor de Statistiek.

Als gevolg van de loonsverhogingen werd de in 1952 ingezette verbruiksstijging voortgezet; het stijgingstempo nam verder toe.

§ 4. — HANDELSVERKEER TUSSEN DE B.L.E.U. EN NEDERLAND

Onder invloed van de hoogconjunctuur gaf het onderlinge handelsverkeer tussen de B.L.E.U. en Nederland een verdere stijging te zien. De uitvoer van de B.L.E.U. naar Nederland vermeerderde in zeer sterke mate, t.w. met 20 %. Daar de export van Nederland naar de B.L.E.U. niet een even hoog stijgingstempo vertoonde nam het onevenwicht op de handelsbalans tussen de B.L.E.U. en Nederland verder toe : het uitvoeroverschot van de B.L.E.U. steeg van 10 miljard in 1955 tot 13 miljard frank. Voor Nederland steeg het invoeroverschot uit de B.L.E.U. van 0,8 miljard gulden tot 1,1 miljard.

Ontwikkeling van de buitenlandse handel der B.L.E.U.

Waarde

JAARTAL	Invoer			Uitvoer		
	Totaal (miljarden franken)	Uit Nederland		Totaal (miljarden franken)	Naar Nederland	
		Miljarden franken	% van het totaal		Miljarden franken	% van het totaal
1938	23,1	2,1	9,0	21,7	2,6	12,0
1950	97,8	9,8	10,0	82,8	18,6	22,4
1951	127,5	13,9	10,9	132,6	23,8	17,9
1952	123,0	16,2	13,2	122,6	18,7	15,3
1953	121,0	16,6	13,7	113,0	20,1	17,8
1954	127,5	17,1	13,4	115,2	24,2	21,0
1955	142,2	18,8	13,2	139,0	28,8	20,7
1956	163,6	21,4	13,1	158,1	34,7	21,9

Bron : Nationaal Instituut voor de Statistiek.

Ontwikkeling van de buitenlandse handel van Nederland

Waarde

JAARTAL	Invoer			Uitvoer		
	Totaal (miljoenen guldens)	Uit de B.L.E.U.		Totaal (miljoenen guldens)	Naar de B.L.E.U.	
		Miljoenen guldens	% van het totaal		Miljoenen guldens	% van het totaal
1938	1 459	171	11,7	1 078	113	10,5
1950	7 811	1 437	18,4	5 386	727	13,5
1951	9 700	1 774	18,3	7 409	1 095	14,8
1952	8 449	1 451	17,2	8 015	1 251	15,6
1953	9 026	1 556	17,2	8 180	1 266	15,5
1954	10 860	1 841	16,9	9 172	1 293	14,1
1955	12 189	2 205	18,1	10 211	1 411	13,8
1956	14 105	2 666	18,9	10 875	1 543	14,2

Bron : Centraal Bureau voor de Statistiek.

De B.L.E.U. bleef Nederlands belangrijkste leverancier en zijn tweede afnemer na West-Duitsland, waarvan de voorsprong nog groter werd.

Het stijgingstempo van de invoer van de B.L.E.U. uit Nederland, dat in 1953 en 1954 gering was, bleef ongeveer van dezelfde orde van grootte als in 1955, t.w. rond genomen 10 %. De toeneming bedroeg 5 % voor de voedings- en genotmiddelen, 27 % voor de grond- en hulpstoffen en 17 % voor de fabrikaten; aldus ging het aandeel van de laatstgenoemde groep lichtjes achteruit. Bij de uitvoer was de toestand anders : de stijging was het grootst voor de fabrikaten (24 %). Het aandeel van de grond- en hulpstoffen liep terug, terwijl dat van de voedings- en genotmiddelen gelijk bleef.

Handelsverkeer van de B.L.E.U. met Nederland
Indeling naar de graad van bewerking

JAARTAL	Voedings- en genotmiddelen		Grond- en hulpstoffen		Fabrikaten		Totaal
	Miljarden franken	% van de totale waarde	Miljarden franken	% van de totale waarde	Miljarden franken	% van de totale waarde	Miljarden franken
	INVOER						
1952	6,0	36,9	3,4	21,1	6,8	42,0	16,2
1953	5,3	31,7	3,4	20,6	7,9	47,7	16,6
1954	4,6	26,8	3,6	20,9	8,9	52,3	17,1
1955	5,0	26,4	4,0	21,3	9,8	52,3	18,8
1956	5,2	24,4	5,1	23,9	11,0	51,7	21,4
	UITVOER						
1952	0,4	2,3	2,5	13,2	15,8	84,5	18,7
1953	0,6	3,0	2,6	13,2	16,9	83,8	20,1
1954	0,9	3,7	3,3	13,9	19,9	82,4	24,2
1955	1,0	3,3	4,5	15,7	23,3	81,0	28,8
1956	1,1	3,3	4,7	13,7	28,8	83,0	34,7

Bron : Nationaal Instituut voor de Statistiek.

1. — *Invoer van de B.L.E.U.*

De stijging van de invoer van voedings- en genotmiddelen komt op rekening van de produkten der voedingsnijverheid en van de koffie. Daarentegen vertoonde de import van de landbouwprodukten, in de enge betekenis, een achteruitgang als gevolg van de daling van de boterinvoer; hiertegen woog de stijging van de groenten- en fruitinvoer slechts ten dele op. De invoer van visserijprodukten steeg opnieuw. Er werd meer haring en meer bodemvis ingevoerd, maar de garnaalinvoer onderging weinig verandering. Het handelsverkeer in gepelde garnaal bleef voor het jaar 1956 gecontingenteerd.

Handelsverkeer van de B.L.E.U. met Nederland

Landbouwprodukten (a)

JAARTAL	Invoer		Uitvoer	
	Hoeveelheid (duizenden tonnen)	Waarde (miljoenen franken)	Hoeveelheid (duizenden tonnen)	Waarde (miljoenen franken)
1952	460,7	5 189	45,1	211
1953	546,9	4 288	79,3	286
1954	428,5	3 497	113,9	419
1955	429,0	3 694	135,3	429
1956	426,4	3 555	76,2	420

(a) Zie voetnoot blz. 31.

Bron : Nationaal Instituut voor de Statistiek.

Handelsverkeer van de B.L.E.U. met Nederland

Vis, schaal- en weekdieren

JAARTAL	Invoer		Uitvoer	
	Hoeveelheid (duizenden tonnen)	Waarde (miljoenen franken)	Hoeveelheid (duizenden tonnen)	Waarde (miljoenen franken)
1952	42,6	287	2,3	11
1953	43,1	282	3,1	13
1954	44,3	315	3,4	14
1955	42,2	347	4,4	24
1956	46,0	391	2,7	18

Bron : Nationaal Instituut voor de Statistiek.

Bij de nijverheidsprodukten werden vooral sterke toenemingen vastgesteld ten aanzien van de brandstoffen (petroleumderivaten) en de produkten der metaalverwerkende nijverheid (vervoermaterieel, elektrisch materieel en diverse metaalwaren).

2. — *Uitvoer van de B.L.E.U.*

De stijging van het uitvoeroverschot van de B.L.E.U. ten opzichte van Nederland is te danken aan de sterke toeneming van de uitvoer van fabrikaten. Daarentegen is de handelsbalans voor de voedingsmiddelen achteruitgegaan en die voor de grond- en hulpstoffen opnieuw deficitair geworden, zoals in 1954 en in de voorgaande jaren. In 1955 was er bij uitzondering, door de sterk toegenomen uitvoer van steenkoolprodukten, een gunstige handelsbalans voor grond- en hulpstoffen geweest. De omslag in 1956 was vooral het gevolg van de daling van de steenkooluitvoer.

Bij de fabrikaten werden belangrijke toenemingen waargenomen voor

Handelsverkeer van de B.L.E.U. met Nederland
Belangrijkste fabrikaten ingedeeld per nijverheidssector
(miljoenen franken)

OMSCHRIJVING	Invoer			Uitvoer		
	1954	1955	1956	1954	1955	1956
Metaalvoortbrengende nijverheid .	**425**	**587**	**592**	**5 780**	**6 982**	**8 177**
IJzer en staal	298	456	414	3 912	4 872	5 394
Non-ferrometalen	127	131	178	1 868	2 110	2 783
Metaalverwerkende nijverheid ...	**2 974**	**2 987**	**3 579**	**4 168**	**5 378**	**7 603**
Machines	669	773	877	835	995	1 401
Elektrotechniek	909	1 035	1 209	1 302	1 684	2 021
Vervoermaterieel	807	555	780	985	1 800	3 132
Wapens	1	3	3	498	115	38
Overige metaalwaren.....	588	621	710	548	784	1 011
Textiel- en kledingnijverheid ...	**2 085**	**2 342**	**2 454**	**5 677**	**5 982**	**7 316**
Garens	303	341	360	2 477	2 393	2 678
Weefsels.....	990	1 158	1 220	1 734	1 727	2 149
Overige textielprodukten	193	210	250	498	584	653
Kleding	599	633	624	968	1 278	1 836
Chemische nijverheid	**1 015**	**1 118**	**1 199**	**1 505**	**1 404**	**1 494**
Eigenlijke chemische produkten	337	366	427	359	370	395
Kunstmeststoffen	12	8	8	555	424	432
Fotografische produkten.....	7	6	7	104	123	119
Overige chemische produkten	659	738	757	487	487	548
Steenkolennijverheid	**736**	**687**	**809**	**1 336**	**1 942**	**1 490**
Petroleumderivaten	**1 357**	**1 580**	**2 103**	**954**	**1 269**	**1 807**
Voedings- en genotmiddelen.....	**1 274**	**1 371**	**1 523**	**428**	**479**	**682**
Bouwmaterialen	**130**	**120**	**128**	**801**	**848**	**925**
Glasnijverheid	**83**	**87**	**90**	**463**	**561**(a)	**639**
Papier- en kartonnijverheid	**696**	**784**	**824**	**486**	**564**	**649**

(a) Verbeterd cijfer.

Bron : Nationaal Instituut voor de Statistiek.

de metaalwaren (vervoermaterieel, machinebouw en elektrotechniek), de textielprodukten (weefsels, tapijten, klederen), de non-ferroprodukten en de voedingsmiddelen. De uitvoer van ijzer- en staalprodukten vertoonde een mindere stijging dan voornoemde sectoren, maar kwam thans boven het peil van 1952 te liggen. Voor de chemische produkten bleef de uitvoerwaarde beneden het peil van 1954, hetgeen hoofdzakelijk te wijten is aan de kunstmeststoffen. In tegenstelling met het voorgaande jaar vertoonde de uitvoer van fotografische produkten een daling in 1956.

ZEVENDE DEEL

Economische betrekkingen van België met Belgisch-Kongo en Ruanda-Urundi

ECONOMISCHE BETREKKINGEN VAN BELGIË MET BELGISCH-KONGO EN RUANDA-URUNDI

De economische ontplooiing van de Belgische gebiedsdelen in Afrika gaat ononderbroken verder. De commerciële en financiële betrekkingen met het moederland liggen dan ook op een steeds hoger niveau. Het handelsverkeer streeft naar evenwicht, terwijl de bilaterale betalingsbalans aanzienlijke saldi aanwijst in het voordeel van België.

AFDELING I. — HANDELSBETREKKINGEN TUSSEN DE BELGISCH-LUXEMBURGSE ECONOMISCHE UNIE EN BELGISCH-KONGO EN RUANDA-URUNDI

Handel van de B.L.E.U. met Belgisch-Kongo en Ruanda-Urundi

(miljoenen franken)

JAARTAL	Invoer van de B.L.E.U.	Uitvoer van de B.L.E.U.
1949.....	6 125,3	3 484,8
1950.....	7 426,1	3 131,6
1951.....	10 119,3	5 408,1
1952.....	9 808,5	7 207,3
1953.....	9 055,5	6 606,7
1954.....	9 871,3	6 284,0
1955.....	11 676,8	6 614,3
1956.....	12 782,9	7 066,2

Bron : Nationaal Instituut voor de Statistiek.

Ook in 1956 maakte de buitenlandse handel tussen de B.L.E.U. en de gebiedsdelen van Belgisch-Kongo en Ruanda-Urundi een aanzienlijke vooruitgang : in absolute waarde bedraagt hij nagenoeg 10 % bij de invoer en 7 % bij de uitvoer. De veranderingen in volume en in prijs verschillen naargelang van de richting van het handelsverkeer. Blijkbaar bestaat de toeneming van de invoer voor de helft uit prijsstijging en uit verhoging naar hoeveelheid; bij de uitvoer schijnt de aangroei meer het gevolg te zijn van de toeneming naar hoeveelheid dan van de prijsverhoging.

De stijging met ongeveer 5 % van de gemiddelde waarde der door de B.L.E.U. uit de Belgische gebiedsdelen in Afrika ingevoerde produkten ligt in de lijn van een gelijkaardige, doch veel sterkere evolutie, die in 1955 reeds een verhoging van zowat 10 % bewerkte ten opzichte van 1954. Dit algemeen resultaat wordt afgeleid uit variaties in tegengestelde richting : aan de ene kant zijn de minerale produkten meer gestegen naar waarde dan naar hoeveelheid; aan de andere kant zijn de plantaardige produkten — de oliën uitgezonderd — gedaald naar waarde, terwijl ze naar gewicht nog enigszins vooruitgingen. Dit onderscheid is zo nauw verbonden aan de wereldconjunctuur dat er niet verder moet worden over uitgeweid. In feite was de verhoging van de Kongolese uitvoer in 1956 niet te verwaarlozen en België liet zich hierbij niet onbetuigd en nam zijn deel, hetzij voor zichzelf, hetzij voor de naburige landen, waarvoor het als bemiddelaar optreedt, vooral wat betreft het veredelingsverkeer van metaalprodukten.

Het valt moeilijk bij de uitvoer de variaties naar prijs en naar volume in cijfers uit te drukken. Van 1955 tot 1956 steeg het algemeen indexcijfer der exportprijzen van de B.L.E.U. met 6 %; het indexcijfer der Kongolese invoerprijzen bleef daarentegen nagenoeg stabiel. Laatstgenoemde evolutie is op zichzelf het gevolg van een prijsverhoging van 4 tot 5 % bij de uitrustingsgoederen, die bijna geheel werd geneutraliseerd door een prijsdaling bij de consumptie- en bevoorradingsgoederen, welke in totaal bijna het dubbel van de eerste groep uitmaken. Relatief bekeken, exporteert België naar Kongo echter meer uitrustingsgoederen en, zelfs in een niet te onderschatten mate, metaalprodukten waarvan de noteringen gevoeliger zijn en waarvan de prijzen in sommige gevallen met meer dan 10 % verhoogden. Blijkbaar stegen de door de B.L.E.U. naar Belgisch-Kongo uitgevoerde goederen wel degelijk naar gemiddelde waarde, terwijl de verhoging in volume niet hoger was dan 4 of 5 %.

Op weinig na bereikte de uitvoer in totale waarde het niveau van 1952; hierbij past het evenwel de structurele wijziging van de uitvoer te belichten. Had de uitbreiding van de Kongolese produktie in sommige gevallen een achteruitgang van de invoer uit België tot gevolg, dan blijkt de verschuiving van de uitrustingsgoederen naar de consumptiegoederen toch van veel grotere betekenis. De aangroei van de Europese bevolking en de voortdurende stijging van het inlands verbruik, werkten stimulerend op de invoer van voedingsmiddelen, minerale oliën, klederen, enz. De invoer van uitrustingsgoederen nam daarentegen af ten opzichte van 1952 : vooreerst was er een prijsdaling, daarna een vermindering naar hoeveelheid van sommige soorten van uitrustingsgoederen, waaronder transportmaterieel en metaalprodukten, terwijl de sector der machines, dank zij de uitbreiding van elektrische apparaten, minder werd getroffen. Dit getuigt meteen van een wijziging in de investeringsbehoeften; daarenboven nam de buitenlandse concurrentie, die vroeger sterker was voor de verbruiksgoederen, thans ook toe in de sector der investeringsgoederen.

Een korte analyse zal de van 1955 tot 1956 ingetreden wijzigingen doen uitkomen.

§ 1. — INVOER IN DE BELGISCH-LUXEMBURGSE ECONOMISCHE UNIE

De tabel van de voornaamste uit Belgisch-Kongo en Ruanda-Urundi ingevoerde produkten omvat op zowat 2 % na de gehele invoer.

Voornaamste uit Belgisch-Kongo en Ruanda-Urundi in de B.L.E.U. ingevoerde produkten (a)

OMSCHRIJVING	Hoeveelheid (tonnen)			Waarde (duizenden franken)		
	1954	1955	1956	1954	1955	1956
Bananen	5 784	11 956	12 311	42 601	80 792	86 486
Ongebrande koffie	8 497	9 565	10 485	466 034	415 635	365 712
Cacaobonen	1 389	1 505	1 606	74 102	56 471	45 197
Veekoeken	13 666	6 518	3 953	54 030	30 556	16 296
Ruwe tabak	62	74	89	6 453	7 464	9 633
Huiden van runderen en dergelijke	599	513	383	20 391	13 852	9 315
Palmpitten	19 354	20 243	14 220	123 921	132 833	96 108
Rubber	10 013	10 678	11 244	222 139	374 868	357 032
Onbewerkt rondhout of vierkant gezaagd of behakt hout	17 246	19 767	23 886	35 404	43 837	46 877
Overlangs gezaagd hout of enkel voorbereid	6 763	7 358	9 538	25 201	30 679	35 369
Ruwe katoen (linters niet inbegrepen)	16 122	14 266	16 917	646 573	563 253	587 045
Urena lobata, punga en abroma augusta	1 269	2 334	1 802	17 463	28 473	21 153
Zinkerts	119 799	92 244	66 314	191 499	201 219	145 467
Tinerts	15 009	13 827	14 073	1 100 111	1 050 396	1 144 829
Mangaanerts	11 918	36 130	54 776	21 252	61 327	106 678
Ruw ivoor	38	69	81	8 497	16 687	20 034
Kopal	2 585	2 632	1 703	33 170	35 975	21 263
Katoenzaadolie	2 501	2 962	3 315	36 722	40 606	54 418
Grondnotenolie	4 167	3 950	4 906	77 921	54 801	86 543
Palmolie	38 529	39 171	35 956	376 499	417 207	417 689
Palmpittenolie	1 433	3 212	2 599	19 382	37 583	32 439
Fineer, duplex-, triplex- en multiplexhout	700	942	1 156	5 448	7 167	6 112
Ruw koper	144 932	159 514	170 321	5 128 341	6 822 698	7 914 275
Ruw tin	1 831	2 094	2 491	180 939	213 959	270 842
Cadmium	20	29	41	3 605	5 030	7 197
Ruw goud	13	13	12	667 413	695 551	652 964

Bron : Nationaal Instituut voor de Statistiek.

(a) Volgens de rubrieken van de Type-Classificatie voor de Internationale Handel, behalve voor kopal, urena lobata..., cadmium, goud, waarvoor de rubrieken van het douanetarief werden aangewend.

Niet al deze produkten worden in België verbruikt : een deel ervan gaat naar het buitenland, eventueel na verwerking. Deze opmerking geldt

Uitvoer van Belgisch-Kongo en Ruanda-Urundi naar België

(miljoenen franken)

OMSCHRIJVING	1954	1955	1956
Koper en zilver	2 070,2	2 510,4	3 314,6
Tin	137,0	234,9	259,4
Kobalt	9,9	11,6	45,4
Mangaanerts ..	19,2	39,2	58,0
Zink en zinkerts.....	177,8	200,6	184,7

Bron : Centrale Bank van Belgisch-Kongo en Ruanda-Urundi.

vooral voor de minerale produkten en, meer in het bijzonder, voor koper en tin; met behulp van de statistieken betreffende de betalingen van de Centrale Bank van Belgisch-Kongo en Ruanda-Urundi is het mogelijk uit te maken in welke mate de Afrikaanse uitvoer dezer produkten in België zelf worden verbruikt.

Naar waarde verschillen ook de landbouwprodukten in vergelijking met de Belgische douanetarieven, doch zulks kan gedeeltelijk verklaard worden door zekere verschuivingen van de reeksen.

De stijging van de invoer van koper is vooral aanzienlijk en overschrijdt zelfs die van de totale invoer. Deze grondstof vertegenwoordigt trouwens de helft van de totale invoer wanneer men rekening houdt met de werkelijk in België verbruikte goederen, en nagenoeg 2/3 wanneer men rekening houdt met alle bij het binnenkomen in België uit Belgisch-Kongo en Ruanda-Urundi ingeklaarde goederen. Voor het in het land verbruikte gedeelte is de vordering nagenoeg 1/3 ten opzichte van 1955.

Benevens de ertsen, waarvoor de stijging bijna algemeen is — met een opvallende uitzondering voor zinkerts sedert het ter plaatse wordt bewerkt — boeken ook de landbouwprodukten een gevoelige vooruitgang. Het geldt hier in ieder geval een verhoging naar hoeveelheid en niet naar waarde, want deze valt van 3 op 4 % terug. Inderdaad, hoewel produkten, zoals rubber en oliën, naar het voorbeeld van de metalen en ertsen een sterke prijsstijging kenden, wijst de vergelijking naar gemiddelde waarde van het ene jaar tot het andere op een opvallende daling bij een reeks landbouwprodukten : katoen, urena, hout, zomede ivoor en veekoeken; de evolutie tekent zich scherp af voor cacao en koffie. Nochtans geldt het hier slechts een tendens, want de vergelijking is niet volmaakt; zo moet men voor de koffie rekening houden met een verhoogde invoer van Robusta, een minder dure soort, die bovendien slechts met vertraging de prijsstijging van de koffie na de ernstige reactie op de prijsopdrijvingen van 1954, heeft gevolgd.

§ 2. — UITVOER UIT DE BELGISCH-LUXEMBURGSE ECONOMISCHE UNIE

Het aandeel van de goederen uit de B.L.E.U. in de totale invoer in Belgisch-Kongo en Ruanda-Urundi, bedraagt 34,7 %, tegen 36,3 % in 1955. Deze achteruitgang ten voordele van Duitsland en de Verenigde Staten

wijst op een verscherping van de buitenlandse concurrentie, alhoewel hij wellicht ook gedeeltelijk te wijten is aan de structuurwijzigingen van de vraag. Dit feit ligt in zekere mate verborgen achter de vooruitgang naar volstrekte waarde, vermits de omvang van de totale invoer in de Belgische gebiedsdelen van Afrika met nagenoeg 10 % is toegenomen.

De vergelijking naar gemiddelde waarde wordt bemoeilijkt door de niet-homogene aard der rubrieken. Prijsstijgingen komen niettemin duidelijk op het voorplan bij de ijzer- en staalprodukten en, meer in het bijzonder, bij het plaatijzer; zij overschrijden vaak 10 %. Hetzelfde geldt bij voorbeeld voor de bouten; daarentegen schijnen de prijzen der verschillende produkten van de metaalconstructie tamelijk standvastig. Bij het elektrisch materieel komt de tendens tot stijging slechts tot uiting voor kabels, die naar gemiddelde waarde althans stijgen. Buiten de metaalsectoren is het verloop der prijzen moeilijk te omschrijven.

De evolutie van de uitvoer naar waarde wijst op een vooruitgang van het verbruik in Belgisch-Kongo en in Ruanda-Urundi. Dit geldt in sterke mate voor de voedingswaren en wij vernoemen hier vooral bereidingen op basis van graangewassen (gaande van 66,6 miljoen frank in 1955 tot 96,6 miljoen in 1956), suiker (van 28,9 tot 45,8 miljoen), gedroogde vis (van 23,6 tot 39,2 miljoen), die door de inlanders meer en meer verbruikt wordt. Ook bij de textielprodukten is de verhoging gevoelig; zo de katoenweefsels onder de druk van de concurrentie der lokale produktie van 140 tot 111 miljoen daalden, dan boeken vooral de weefsels van kunstvezels vooruitgang (van 20,0 tot 52,6 miljoen); hetzelfde geldt voor de speciale textielwaren (van 25,6 tot 31,8 miljoen); zo er bij het maatwerk een lichte verbetering is voor de zakken en het linnengoed, dan blijkt de stijging vooral uitgesproken voor de dekens (van 74,7 tot 84,4 miljoen) en niet gerangschikte artikelen (van 19,2 tot 30,0 miljoen). Een gelijkaardige evolutie valt te bespeuren voor klederen en schoeisel.

Niet te onderschatten is ook de stijging bij de farmaceutische produkten, de meubelen, het fotografisch papier (van 14,8 tot 19,2 miljoen), de drukwerken (van 43,9 tot 67,4 miljoen), de artikelen in plastiek (n.e.g., van 16,5 tot 28,2 miljoen); de lucifers (van 33,2 tot 54,6 miljoen), de verlichtingstoestellen (van 25,9 tot 31,0 miljoen), het glaswerk (van 26,3 tot 32,6 miljoen).

Onder de produkten, die tegelijkertijd voor particulier verbruik en voor bedrijfsdoeleinden bestemd zijn, wordt een aanzienlijke verhoging aangestipt voor de petroleumprodukten (van 37 tot 114 miljoen) en de rubberen binnenbanden voor voertuigen (van 63,4 tot 96,5 miljoen), zomede bij de andere rubberartikelen (n.e.g., van 22,0 tot 30,4 miljoen), het papier en meer in het bijzonder de registers en het schrijfpapier (van 26,1 tot 31,4 miljoen) en het vensterglas (van 18,7 tot 23,1 miljoen).

Voor de grondstoffen of materialen ter bevoorrading van de bedrijven, behelst de verhoging naar verhandelde waarde onder meer de minerale scheikundige produkten (van 27,9 tot 40,5 miljoen), de meststoffen (van 13,7 tot 19,5 miljoen), de plastiekwaren (van 13,8 tot 25,3 miljoen), de

B.L.E.U.-uitvoer naar Belgisch-Kongo en Ruanda-Urundi

(miljoenen franken)

Nr van de classificatie (a)	OMSCHRIJVING (b)	1952	1954	1955	1956
0	Voedingswaren	206,8	313,6	370,6	448,4
1	Dranken en tabak	7,8	14,3	11,4	12,6
2	Niet-eetbare grondstoffen, behalve brandstoffen	38,7	28,7	74,6	76,2
3	Minerale brandstoffen, smeermiddelen en dergelijke	17,1	32,8	49,4	117,2
4	Oliën en vetten van dierlijke of plantaardige oorsprong	11,7	7,5	12,4	16,1
5	Scheikundige produkten	289,0	276,8	338,4	383,0
6	Fabrikaten, hoofdzakelijk gerangschikt volgens de grondstof	3 554,4	2 764,1	2 986,7	3 201,6
7	Machines en vervoermaterieel	2 679,6	2 404,7	2 300,9	2 195,4
8	Diverse fabrikaten	397,7	434,5	447,5	584,5
9	Diverse goederen, niet elders genoemd	4,5	7,1	22,4	31,1
01	Vlees en met vlees bereide produkten	26,7	48,5	74,7	73,5
02	Zuivelprodukten, eieren en honig	15,6	25,3	30,4	34,8
03	Vis en met vis bereide produkten	25,0	29,4	42,2	55,8
04	Graan en uit graan bereide produkten	52,0	60,3	69,7	107,4
05	Fruit en groenten	56,7	83,6	81,7	84,8
06	Suiker en met suiker bereide produkten	7,2	35,7	34,8	52,9
07	Koffie, thee, cacao, specerijen en fabrikaten daarvan	12,3	15,7	19,2	9,9
26	Textielvezels	12,1	16,4	58,9	62,5
51	Scheikundige elementen en samenstellingen	44,6	52,2	45,0	55,5
53	Verf-, looi- en kleurstoffen	69,6	49,8	54,7	52,0
54	Geneeskrachtige en farmaceutische produkten	89,9	78,7	120,5	136,6
55	Etherische oliën, parfumerie- en onderhoudsprodukten	11,9	11,4	14,7	16,6
56	Kunstmatige meststoffen	8,1	14,2	13,7	19,5
59	Springstoffen en diverse scheikundige produkten	61,3	66,1	88,4	99,1
61	Leder, lederwaren, n. e. g. en bereide pelterijen	13,5	14,2	11,9	11,4
62	Rubberwaren, niet elders genoemd	97,9	84,4	97,9	142,9
63	Hout en kurkwaren (behalve meubels)	14,9	13,9	12,5	16,0
64	Papier, karton en voorwerpen uit papier, karton of papierpap	117,6	112,0	123,6	138,4
65	Garens, weefsels, afgewerkte textielwaren (behalve kleding en schoeisel)	459,7	414,3	405,3	446,5
66	Fabrikaten van niet-metaalhoudende mineralen, n. e. g.	269,5	346,7	266,6	255,7
812	Sanitaire toestellen, loodgieterijbenodigdheden, verwarmings- en verlichtingstoest.	32,9	36,7	33,3	38,4
82	Meubelen en toebehoren	47,6	56,2	46,6	71,2
84	Klederen	77,7	94,5	101,5	125,1
85	Schoeisel	50,9	35,3	39,4	58,8
861	Wetenschappelijke, medische en optische instrumenten, meet- en controle-instrumenten en -toestellen	41,3	41,5	56,0	56,8

(a) Type-Classificatie voor de Internationale Handel (T.C.I.H.); een cijfer voor de secties, twee voor de afdelingen, drie voor de rubrieken.

(b) Soms afgekorte omschrijving; voor de volledige omschrijving, zie *Maandelijks bulletin over de buitenlandse handel van de B.L.E.U.* (Ministerie van Economische Zaken, Nationaal Instituut voor de Statistiek).

(miljoenen franken)

Nr van de classificatie (a)	OMSCHRIJVING (b)	1952	1954	1955	1956
681	IJzer en staal	1 599,2	1 042,3	1 275,2	1 407,7
.04	w.o. : Balken, hoekpalen, profielen, staven, enz.	364,7	229,1	322,8	375,2
.05	Universaalplaten en platen zonder bekleding	542,1	219,1	297,8	331,0
.06	Bandijzer en bandstaal met of zonder bekleding	23,3	14,8	18,9	25,7
.07	Platen met bekleding	29,6	163,5	202,0	220,8
.08	Spoorstaven	121,9	76,1	65,8	92,9
.11	Benodigdheden voor spoorwegen	156,3	91,6	99,1	126,5
.12	Walsdraad en getrokken draad	13,7	9,7	12,6	13,6
.13	Buizen en verbindingsstukken in staal gesoldeerd of getrokken	303,4	205,5	227,8	190,0
.15	Vormen en niet-bewerkte smeedstukken, n. e. g.	36,0	24,6	23,1	25,8
682	Koper	44,8	23,0	34,8	31,5
684	Aluminium	45,1	32,9	31,4	45,9
691	Wapens en munitie	95,0	27,0	85,0	34,2
699	Metaalwaren, niet elders genoemd	848,6	632,3	613,7	637,2
.01 en 02	w. o.: Afgewerkte constructiedelen	341,6	264,6	194,6	148,2
.3 en 04	Kabels, touwwerk, vlechtwerk, lengen, niet geïsoleerd	56,9	16,6	20,7	15,0
.05 en 06	Vlecht- en traliewerk, draad voor afsluitingen, enz.	25,8	23,6	35,7	42,4
.07	Spijkers, bouten, moeren, klinknagels, enz.	91,6	61,2	76,1	93,7
.12	Handgereedschappen, werktuigen voor machines	90,5	53,7	54,9	77,6
.13 tot 16	Keukengerei	48,8	41,4	36,1	28,2
.18	Kramerijartikelen in metaal	18,6	13,9	21,2	25,0
.21	Metalen recipiënten	46,3	35,0	35,4	37,5
.29	Metaalwaren, niet elders genoemd	116,4	110,2	127,0	155,2
711	Krachtvoortbrengende machines (behalve elektrische)	137,2	158,2	193,5	113,4 35,3
.01	w.o. : Stoomketels	34,6	28,8	27,6	
.05	Motoren met interne verbranding, andere dan vliegtuigmotoren	79,5	87,1	114,3	64,1
712	Landbouwmachines, -werktuigen en -toestellen	4,6	8,6	4,4	3,4
713	Tractors, behalve stoomtractors	2,7	4,7	4,2	10,6
715	Machines voor metaalbewerking	52,6	54,5	50,0	46,5
716	Machines voor diverse industrieën	726,2	567,4	519,8	507,7
.01	w.o. : Pompen voor vloeistoffen	46,1	43,9	35,2	46,0
.03	Toestellen voor het hanteren van goederen, graafmachines, enz.	141,1	125,0	94,3	74,5
.08	Textielmachines en onderdelen	26,4	29,1	15,8	20,7
.13	Machines en toestellen, n. e. g.	347,4	247,4	235,2	248,5
.15	Onderdelen en benodigdheden voor machines	94,7	75,0	91,7	78,0
721	Elektrische machines en toestellen	748,0	530,5	814,8	871,1
.01	w.o. : Generatoren, stroomwisselaars, enz.	232,3	180,1	263,8	271,5
.04	Toestellen voor radio en dergelijke	15,3	19,3	27,1	28,1
.05	Toestellen voor telegrafie en telefonie	23,8	18,6	41,3	57,4
.13	Geïsoleerde elektr. kabels en draden	212,2	115,4	215,0	251,2
.19	Elektr. machines en toestellen, n.e.g.	211,6	147,4	325,1	186,9
731	Rollend materieel voor spoorwegen	463,3	618,3	247,3	270,0
732	Motorwegvoertuigen	103,8	66,5	89,1	90,2
733	Andere wegvoertuigen	194,5	141,3	119,5	125,0
735	Schepen en boten	228,6	239,6	236,1	144,1

Bron : Nationaal Instituut voor de Statistiek.

insektendodende en gelijkaardige produkten (van 16,9 tot 21,2 miljoen), sommige bouwstoffen, zoals lemen tegels en buizen (van 20,2 tot 27,9 miljoen); daarentegen valt er bij cement (van 112 tot 92 miljoen) en niet gebakken bouwmaterialen (van 47,9 tot 38,0) een gevoelige daling te bespeuren, vermits de Kongolese produktie op dat gebied een sterke uitbreiding nam; ook bij de springstoffen is er achteruitgang (van 43,3 tot 38,0 miljoen). Bij de ruwe stoffen voor de nijverheid valt een lichte vooruitgang op, die voornamelijk te danken is aan het gebruik van kunstvezels in de textielnijverheid (van 43,3 tot 49,4 miljoen).

Rekening houdend met hun belang en de rol die zij vervullen bij de uitrusting der overzeese gebiedsdelen, werden de goederen die tot de metaalsector behoren afzonderlijk genomen. De verbruiksgoederen die, buiten de voertuigen, vooral zijn ingedeeld in de onderverdeling 69 van de internationale classificatie, kunnen niet gemakkelijk afgezonderd worden.

Over het algemeen zijn de onderverdelingen 68-69 en de afdeling 7 naar waarde stabiel : men noteert 4 380 miljoen, tegen 4 360 miljoen. Rekening houdend met de evolutie der prijzen, is het uitvoervolume waarschijnlijk lichtelijk afgenomen. Het elektrisch materieel blijft tamelijk sterk toenemen en de ijzer- en staalprodukten schijnen in volume het niveau van 1952 te benaderen; de vooruitgang van deze twee rubrieken ten opzichte van 1955 wordt geneutraliseerd door een vermindering van de been verwerkte metaalprodukten, de niet-elektrische machines en het vervoermaterieel. Voor de voornaamste artikelen wordt de evolutie in de tabel (bl. 438 en 439) belicht.

Afdeling II. — BETALINGSBALANS TUSSEN DE BELGISCH-LUXEMBURGSE ECONOMISCHE UNIE EN BELGISCH-KONGO EN RUANDA-URUNDI

Voor het eerst sedert ettelijke jaren was het globale saldo van de betalingsbalans voor Belgisch-Kongo en Ruanda-Urundi negatief. Deze opmerking dient nodig te worden gemaakt alvorens de toestand van de bilaterale balans met de B.L.E.U. onder ogen te nemen. Reeds aanzienlijk tijdens de voorgaande drie jaren, bleef het negatief saldo van deze bilaterale balans evenwel gestabiliseerd op 7 miljard, doch kreeg een nieuwe deuk en overschrijdt thans 10 miljard. Het blijkt aldus dat de evolutie van de globale balans in sterke mate wordt bepaald door de betrekkingen met België. Het onderzoek van de balans der lopende transacties bevestigt deze opmerking, vermits tegenover een van 2,6 miljard in 1951 tot 9,3 miljard frank in 1956 groeiend batig saldo met de niet tot de B.L.E.U. behorende landen, een tekort staat met de B.L.E.U., dat ieder jaar groter wordt en zelfs aanzienlijke verhoudingen aanneemt.

Saldi van de betalingsbalans van Belgisch-Kongo en Ruanda-Urundi (a)

(miljoenen franken)

JAARTAL	Lopende transacties		Kapitaal op lange termijn		Totaal (b)	
	Algemene balans	Met de B.L.E.U.	Algemene balans	Met de B.L.E.U.	Algemene balans	Met de B.L.E.U.
1951	+ 1 361	— 1 266	+ 767	+ 716	+ 3 722	— 550
1952	— 1 801	— 4 728	+ 3 224	+ 838	+ 1 931	— 3 890
1953	— 1 668	— 7 967	+ 2 727	+ 734	+ 827	— 7 233
1954	— 1 978	— 8 808	+ 2 189	+ 1 761	+ 42	— 7 067
1955	— 2 039	— 10 539	+ 2 972	+ 3 040	+ 855	— 7 529
1956	— 3 861	— 13 171	+ 3 703	+ 3 262	— 294	— 10 040

Bron : Centrale Bank van Belgisch-Kongo en Ruanda-Urundi.

(a) Exclusief de kapitaalbewegingen op korte termijn.
(b) Rekening gehouden met de vergissingen en weglatingen.

Voorzeker wijzen de batige saldi van de lopende transacties met de andere landen op een expansie van de Kongolese economie; in 1956 stegen zij echter minder dan normaal kon verwacht worden in een jaar van uitgesproken hoogconjunctuur. Zo verhoogde in 1956 het totaal tekort van de lopende transacties, dat van 1952 tot 1955 rond 2 miljard lag, tot 3 861 miljoen.

Dit verschijnsel kan ongetwijfeld voor een deel verklaard worden door het optreden van een uitzonderlijk element; de betaling van interimdividenden heeft voor de eerste maal in 1956 de balans der onzichtbare posten verzwaard. Heeft de kapitaalbeweging op lange termijn het lopend deficit niet volledig gecompenseerd, dan stelde de aan koloniale vennootschappen toebehorende en van België naar Kongo getransfereerde liquide middelen nieuwe disponibiliteiten in deviezen ter beschikking van de Kongolese economie en de wisselreserves van de Schatkist en van het bankwezen stegen uiteindelijk met 1 187 miljoen.

De evolutie van de bilaterale balans met de B.L.E.U. wordt beheerst door volgende componenten.

Het betrekkelijk beperkt volume van de Belgisch-Luxemburgse verkoop aan Belgisch-Kongo en Ruanda-Urundi en daartegenover de zeer sterke expansie van de door de Belgische economie opgeslorpte produkten verminderden van jaar tot jaar het batig saldo van de B.L.E.U. bij de goederentransacties; rekent men hierbij het niet-monetair goud, dan wordt het batig saldo haast nihil. Zo blijft er in 1956 voor België een batig saldo over van circa 13 miljard frank bij de onzichtbare transacties, hetgeen een verhoging van 3 miljard betekent ten opzichte van 1955.

Dank zij de verhoging der dividenden en der interesten van de overheidsschuld, gaat het saldo der inkomsten uit investeringen van 2,6 op

Betalingsbalans van Belgisch-Kongo en Ruanda-Urundi met de B.L.E.U.

(miljoenen franken)

OMSCHRIJVING	1955			1956		
	Ontvangsten	Uitgaven	Saldo	Ontvangsten	Uitgaven	Saldo
A. Lopende transacties :						
1. Goederentransacties f. o. b. (a)	6 061,9	7 244,6	— 1 182,7	6 615,4	7 514,8	— 899,4
2. Niet-monetair goud	571,9	—	+ 571,9	562,3	—	+ 562,3
3. Verplaatsingen in het buitenland	130,8	910,7	— 779,9	157,8	1 261,3	— 1 103,5
4. Nettovrachten en -verzekeringen	126,6	4 227,0	— 4 100,4	109,4	4 971,2	— 4 861,8
5. Inkomens uit investeringen	435,8	3 045,7	— 2 609,9	569,8	4 080,3	— 3 510,5
6. Overheidstransacties niet elders vermeld	698,8	1 082,3	— 383,5	707,2	1 464,9	— 757,7
7. Allerhande transacties	723,5	2 163,2	— 1 439,7	936,5	2 650,5	— 1 714,0
8. Schenkingen en overmakingen door migranten	511,4	1 126,5	— 615,1	487,7	1 374,2	— 886,5
9. Totaal lopende transacties	**9 260,7**	**19 800,0**	**— 10 539,3**	**10 146,1**	**23 317,2**	**— 13 171,1**
B. Kapitaalbewegingen op lange termijn :						
1. Particulier kapitaal	2 334,0	2 135,4	+ 198,6	2 147,3	2 572,0	— 424,7
2. Overheidskapitaal	3 028,0	187,0	+ 2 841,0	4 069,0	382,3	+ 3 686,7
3. Totaal	**5 362,0**	**2 322,4**	**+ 3 039,6**	**6 216,3**	**2 954,3**	**+ 3 262,0**
C. Eindsaldo	**14 622,7**	**22 152,2** (b)	**— 7 529,5**	**16 362,4**	**26 402,6** (b)	**— 10 040,2**

Bron : Centrale Bank van Belgisch-Kongo en Ruanda-Urundi.

(a) Exclusief het veredelingsverkeer in de B.L.E.U.
(b) Een post « Vergissingen en weglatingen » ten bedrage van 29,8 miljoen frank in 1955 en van 131,1 miljoen in 1956 inbegrepen.

3,5 miljard frank over; worden de interimdividenden echter buiten beschouwing gelaten, dan bedraagt de stijging slechts enkele honderd miljoen, zegge een klein deel van de algemene verhoging.

Belgisch-Kongo maakt het grootste deficit bij de uitgaven voor transport en verzekeringen, die ten opzichte van de B.L.E.U. met 760 miljoen toenamen. Dit is des te meer opmerkelijk, wanneer men bedenkt dat naar bruto-gewicht de invoer van Kongo in 1956 lichtelijk verminderde; doch de uitgaven onder deze rubriek bevatten ook de transportkosten bij de uitvoer, waarvan het totaal volume sterk toenam. Dit verschijnsel is nochtans grotendeels te verklaren door de stijging van de zeevrachtprijzen, alhoewel de betrokken Belgische maatschappijen deze zeer gematigd toepasten.

Doch de verslechtering van de balans voor Belgisch-Kongo en Ruanda-Urundi met de B.L.E.U. is vooral te wijten aan de andere rubrieken van de lopende transacties. Van 1955 tot 1956 stijgt het batig saldo van de Economische Unie bij deze posten nog met 1 250 miljoen en bereikt aldus ongeveer 4½ miljard, terwijl het in 1953 nauwelijks 1 miljard te boven ging. Het geldt hier namelijk verplaatsingen in het buitenland, overmakingen door migranten en transacties van de Regering of van maatschappijen en diverse organismen. In de mate waarin de koloniale economie zich ontplooit, stijgen begrijpelijkerwijze dergelijke uitgaven; doch het toenemingstempo ervan overtreft dat der economische expansie.

Juist ten gevolge van deze ontwikkeling wordt het deficit van Belgisch-Kongo bij de lopende transacties groter, zelfs in een periode van hoogconjunctuur. Zolang er in voldoende mate kapitaal toevloeit om dit deficit te dekken, stemt dit verschijnsel niet tot ongerustheid. Blijkbaar was dit niet het geval in 1956 — alhoewel in beperkte mate — vermits de gezamenlijke balans van de lopende transacties van Belgisch-Kongo en Ruanda-Urundi en van de beweging van langlopend kapitaal een negatief saldo opleverden, dat — rekening houdend met vergissingen en weglatingen — 294 miljoen frank bedroeg. Nochtans wordt het evenwicht hersteld door het overmaken van fondsen op korte termijn. Dit geldt meer in het bijzonder voor de balans met België, vermits het hier gaat om kasmiddelen van koloniale vennootschappen, in het moederland geplaatst. Deze beweging is in zekere zin analoog aan die van het langlopend kapitaal, dat de in Afrika gedane investeringen in evenwicht houdt; zij compenseert gedeeltelijk de saldi van de onzichtbare posten der lopende transacties, saldi die bij voorbeeld voortvloeien uit de betaling van interimdividenden.

De globale balans voor Belgisch-Kongo schijnt dus geen onmiddellijke moeilijkheden te verwekken, doch de balans met België doet problemen rijzen.

Ondanks de omvang van het saldo der balans met België, werd de financiering nochtans zonder noemenswaardige moeilijkheden verzekerd. De hierboven beschreven beweging der fondsen en het overschot van de Belgische gebiedsdelen in Afrika op de E.B.U.-landen, hebben de behoefte aan Belgische franken in sterke mate verminderd. De arbitrageverrichtingen hebben hierin voorzien en tegelijkertijd de reserves in genoemde deviezen verhoogd.

LIJST DER STATISTISCHE TABELLEN (1)

BELGISCH-KONGO (Zie Kongo).

BENELUX — Blz.

Ontwikkeling van de buitenlandse handel der B.L.E.U. Waarde 426
Ontwikkeling van de buitenlandse handel van Nederland. Waarde 426
Handelsverkeer van de B.L.E.U. met Nederland. Indeling naar de graad van bewerking 427
Handelsverkeer van de B.L.E.U. met Nederland. Landbouwprodukten 428
Handelsverkeer van de B.L.E.U. met Nederland. Vis, schaal- en weekdieren . . 428
Handelsverkeer van de B.L.E.U. met Nederland. Belangrijkste fabrikaten ingedeeld per nijverheidssector. 429

BEVOLKING.

Geboorten, sterfgevallen, bevolkingsaangroei en totale bevolking 3
Evolutie van de bevolking per bestuurlijk arrondissement van 1947 tot 1956, naar het bevolkingscijfer der gemeenten 6
Evolutie van de bevolking per bestuurlijk arrondissement van 1947 tot 1956, naar het industrialisatiepeil der gemeenten 7

BEZOLDIGINGEN.

Bezoldigingen van de paritaire comités betreffende de gemiddelde arbeidsduur per week 312-313
Totale aan de maatschappelijke zekerheid aangegeven loonsom 317
Evolutie van de indexcijfers der regelingslonen en der kleinhandelsprijzen . . . 318
Officiële indexcijfers van het normaal uurloon, van de nettoverdienste en van de kostprijs van het loon in 1955 en 1956 319
Officiële indexcijfers van het normaal uurloon in 1955 en 1956 naar de graad van vakbekwaamheid en de leeftijd 320
Verdeling onder de uitkerende organismen van de geldmiddelen ten behoeve van de maatschappelijke zekerheid 325

BUITENLANDSE HANDEL VAN DE BELGISCH-LUXEMBURGSE ECONOMISCHE UNIE.

Speciale handel (naar hoeveelheid en waarde) 362
Indexcijfers van het volume en van de gemiddelde waarde bij de invoer en bij de uitvoer 370

(1) Volgens alfabetische rangschikking der hoofdtrefwoorden.

Betekenis der in de tabellen gebruikte tekens :

.. niet beschikbaar ;
— nul of onbeduidend ;
/ gemiddelde.

Blz

Uitvoer per nijverheidssector 372-373
Invoer per nijverheidssector 374-375
Analyse van de handelsbalans volgens de afdelingen van het douanetarief . . . 376
Analyse van de handelsbalans volgens de secties en afdelingen van de Type-Classificatie voor de Internationale Handel 377
In- en uitvoer van landbouwprodukten 31
In- en uitvoer van aardappelen 36
Invoer van veevoeder 37
In- en uitvoersaldi van vlees 38
Boter. (netto-invoer uit de B.L.E.U.) 39
In- en uitvoer van tuinbouwprodukten 40
In- en uitvoer van vis, schelp- en weekdieren 41
Nettoproduktie, in- en uitvoer van gas 71
Saldo van de buitenlandse handel van de B.L.E.U. betreffende de voornaamste vormen van energie 79
Buitenlandse handel in ijzer- en staalprodukten 86
Buitenlandse handel in non-ferrometalen. Waarde 88
Buitenlandse handel in non-ferrometalen. Hoeveelheid 89
Buitenlandse handel in de voornaamste metaalwaren. Waarde 96-97
Buitenlandse handel in de voornaamste metaalwaren. Hoeveelheid 98-99
Buitenlandse handel in nieuwe auto's en rijwielen met of zonder motor 104
Invoer van de voornaamste voor de chemische nijverheid bestemde grondstoffen . 108
Buitenlandse handel in scheikundige produkten. Waarde 109
Buitenlandse handel in scheikundige produkten. Hoeveelheid 110
Buitenlandse handel van de papiernijverheid 113
Buitenlandse handel in bouwstoffen en andere aanverwante fabrikaten van niet-metaalhoudende mineralen. Waarde 118
Buitenlandse handel in bouwstoffen en andere aanverwante fabrikaten van niet-metaalhoudende mineralen. Hoeveelheid 119
Buitenlandse handel in textielstoffen en textielwaren. Waarde 128-129
Buitenlandse handel in textielstoffen en textielwaren. Hoeveelheid 130-131
Buitenlandse handel in voedingswaren en aanverwante produkten. Waarde . . . 140
Buitenlandse handel in voedingswaren en aanverwante produkten. Hoeveelheid. 141
Invoer en uitvoer van diamant 143
Buitenlandse handel in huiden, leder en lederwaren 144
Buitenlandse handel in tabak en tabakswaren 146
Buitenlandse handel in hout, kurk en andere plantaardige grondstoffen gebruikt in de borstel- en mandenmakerij en dgl., evenals de afgewerkte produkten hiervan 148
Handelsverkeer van de B.L.E.U. met Nederland. Indeling naar de graad van bewerking 427
Handelsverkeer van de B.L.E.U. met Nederland. Landbouwprodukten 428
Handelsverkeer van de B.L.E.U. met Nederland. Vis, schaal- en weekdieren . . 428
Handelsverkeer van de B.L.E.U. met Nederland. Belangrijkste fabrikaten ingedeeld per nijverheidssector 429
Handel van de B.L.E.U. met Belgisch-Kongo en Ruanda-Urundi 433
Voornaamste uit Belgisch-Kongo en Ruanda-Urundi in de B.L.E.U. ingevoerde produkten 435
Uitvoer van Belgisch-Kongo en Ruanda-Urundi naar België 436
B.L.E.U.-uitvoer naar Belgisch-Kongo en Ruanda-Urundi 438-439
Saldi van de betalingsbalans van Belgisch-Kongo en Ruanda-Urundi 441
Betalingsbalans van Belgisch-Kongo en Ruanda-Urundi met de B.L.E.U. . . . 442
Invoer per land van herkomst 380
Voornaamste invoerposten uit de Verenigde Staten 381
Uitvoer per land van bestemming 383
Voornaamste uitvoerposten naar de Verenigde Staten 385

Blz.

Invoer, uitvoer en zichtbare handelsbalans per muntzone in 1955 en 1956 . . . 386
Evolutie van de in- en uitvoer met de landen van de Europese Betalingsunie . . 389
Saldo van de handelsbalans per muntzone 390
Balans van de internationale betalingen van de B.L.E.U. in 1954, 1955 en 1956 395-396-397

DISTRIBUTIE.

Handelsondernemingen. Werkgevers en werknemers die onder de maatschappelijke zekerheid vallen 180
Handelsondernemingen. Werknemers die onder de maatschappelijke zekerheid vallen 181
Beroepskaarten voor vreemdelingen. Geografische spreiding van de geldige kaarten 182
Beroepskaarten voor vreemdelingen. Indeling naar beroep en naar bedrijvigheid. 183
Inschrijvingen en schrappingen in het handelsregister 185
Belgische en Kongolese handelsvennootschappen met hoofdbedrijf in België . . 186
Faillietverklaringen en gerechtelijke akkoorden 187
Verkoop van verbruiksgoederen 188
Indexcijfer van de omzet der groothandelaars in kruidenierswaren met zelfstandige cliënteel 188
Ontvangsten van het Zegel en van de met het Zegel gelijkgestelde taksen . . . 189
Nationale Kas voor Beroepskrediet. Verstrekte kredieten 190

FINANCIËN (Zie Overheidsfinanciën, Geld en Krediet, Inkomens uit vennootschappen).

GELD EN KREDIET.

Verloop van de geldhoeveelheid 242
Gezamenlijke balansen der geldscheppende instellingen 244-245
Oorzaken van de veranderingen in de geldhoeveelheid 246-247
Goud- en deviezenvoorraad van de Nationale Bank van België 250
Stand van de Belgisch-Luxemburgse Economische Unie in de Europese Betalingsunie 251
Belgische Muntzone. Maandelijkse saldi bij de Europese Betalingsunie 252
Bankkredieten aan bedrijven en particulieren 254
Algemene staat der banken 256
Kredieten van de particuliere banken aan de privé-sector 257
Herdiscontering van handelswissels door de particuliere banken 258
Daggeldmarkt. Daggemiddelden 260
Verrichtingen van het Herdiscontering- en Waarborginstituut 262
Kredieten van de Nationale Bank van België aan de privé-sector 263
Kredieten van de Nationale Bank van België aan de overheidssector 264
Voornaamste vormen van het particuliere sparen 265
Nettoberoep op de kapitaalmarkt in België 266
Uitgiften van de overheidssector 267
Emissies van de Belgische en Kongolese handels- en nijverheidsvennootschappen. Groepering volgens de lokalisatie van hun hoofdbedrijf 268
Netto-uitgiften van aandelen en obligaties van de Belgische nijverheids- en handelsvennootschappen 269
Beurs van Brussel. Omzet 272
Notering en rendement van de voornaamste obligatietypen 274
Rendement van de Staatsleningen of van de door de Staat gewaarborgde leningen 276
Verrichtingen en portefeuille van het Rentenfonds 277
Evolutie van het bedrag der hypothecaire inschrijvingen 277
Algemene Spaar- en Lijfrentekas. Evolutie van het particuliere sparen 278

Blz.

Algemene Spaar- en Lijfrentekas. Algemene staat van de beleggingen. 280
Door de Nationale Kas voor Beroepskrediet verleend beroepskrediet 282
Verdeling van de in 1956 door de Nationale Kas voor Beroepskrediet verleende kredieten 282

INKOMENS (Zie Bezoldigingen, Inkomens uit vennootschappen, Geld en Krediet, Nationaal inkomen).

INKOMENS UIT VENNOOTSCHAPPEN.

Rendement van de Belgische en Kongolese vennootschappen op aandelen . . . 327
Rendement van de Belgische en Kongolese vennootschappen op aandelen volgens de plaats van hun hoofdbedrijf 329
Resultaten van de Belgische en Kongolese vennootschappen op aandelen . . . 330
Evolutie van de nettowinstsaldi en van de betaalbaar gestelde dividenden. Vennootschappen welke hun voornaamste bedrijfszetel in België hebben . . 332-333
Evolutie van het rendement, de obligatieschuld en de netto-autofinanciering. Vennootschappen welke hun voornaamste bedrijfszetel in België hebben . . 334-335
Winstmakende Belgische vennootschappen op aandelen. Gemiddelde jaarlijkse winstsaldi en dividenden van 1949 tot 1956 der vennootschappen met bedrijfszetel in België 336

INVESTERINGEN.

Investeringen ten behoeve van de economie 342-343

KONGO (Belgisch-Kongo en Ruanda-Urundi).

Handel van de B.L.E.U. met Belgisch-Kongo en Ruanda-Urundi 433
Voornaamste uit Belgisch-Kongo en Ruanda-Urundi in de B.L.E.U. ingevoerde produkten 435
Uitvoer van Belgisch-Kongo en Ruanda-Urundi naar België 436
B.L.E.U.-uitvoer naar Belgisch-Kongo en Ruanda-Urundi 438-439
Saldi van de betalingsbalans van Belgisch-Kongo en Ruanda-Urundi 441
Betalingsbalans van Belgisch-Kongo en Ruanda-Urundi met de B.L.E.U. . . . 442

LANDBOUW.

Bebouwde oppervlakte. Tellingen van 15 mei 1952, 1953, 1954, 1955 en 1956 . . 29
Verloop van de opbrengst van sommige teelten. Gemiddelde produktie per hectare 30
Veestapel 30
In- en uitvoer van landbouwprodukten 31
Graangewassen. Bebouwde oppervlakte 33
Peulgewassen verbouwd voor het zaad. Bebouwde oppervlakte 34
Nijverheidsgewassen. Bebouwde oppervlakte 35
Wortelplanten en knolgewassen. Bebouwde oppervlakte 36
In- en uitvoer van aardappelen 36
Invoer van veevoeder 37
Nettoproduktie van inlands vlees 38
In- en uitvoersaldi van vlees 38
Vleesverbruik 39
Boter 39
In- en uitvoer van tuinbouwprodukten 40
Handelsverkeer van de B.L.E.U. met Nederland. Landbouwprodukten 428

LONEN (Zie Bezoldigingen).

Blz.

LUXEMBURG (Groothertogdom).

Indexcijfer van de industriële produktie 414
IJzer- en staalproduktie 415
Landbouwproduktie 416
Indexcijfer van de levensduurte 417

NATIONAAL INKOMEN.

Belgisch nationaal inkomen van 1949 tot 1956 XVI

NEDERLAND.

Middelen en bestedingen in de volkshuishouding 418
Indexcijfers van de produktie en van de personeelsbezetting in de industrie . . 418
Produktie-indexcijfers per bedrijfstak 419
Aantal werklozen 419
Buitenlandse handel 420
Invoerwaarde per land van herkomst 421
Uitvoerwaarde per land van bestemming 421
Goud- en deviezenreserves 423
Prijzen en lonen 425
Particulier verbruik 425
Ontwikkeling van de buitenlandse handel der B.L.E.U. Waarde 426
Ontwikkeling van de buitenlandse handel van Nederland. Waarde. 426
Handelsverkeer van de B.L.E.U. met Nederland. Indeling naar de graad van bewerking 427
Handelsverkeer van de B.L.E.U. met Nederland. Landbouwprodukten 428
Handelsverkeer van de B.L.E.U. met Nederland. Vis, schaal- en weekdieren . . 428
Handelsverkeer van de B.L.E.U. met Nederland. Belangrijkste fabrikaten ingedeeld per nijverheidssector 429

NIJVERHEID.

Vergelijkende evolutie van produktie-indexcijfers 45
Aangroeitempo der industriële activiteit 46
Evolutie van de industriële bedrijvigheid naar de graad van verwerking der goederen 51
Kwartaal- en jaarindexcijfers der industriële bedrijvigheid 52-53
Steenkoolproduktie per bekken 57
Personeelsbezetting en rendement in de steenkolenmijnen. 58
Steenkolenbalans 60
Bruto binnenlands verbruik van vaste brandstoffen in de belangrijkste sectoren . 64
Op de boekhouding gesteunde exploitatieresultaten der steenkolenmijnen van 1954 tot 1956 65
Globale economische toestand van de steenkolennijverheid 66
Bijkomende sociale toelagen aan de steenkolennijverheid 68
Beschikbare elektrische energie 70
Nettoproduktie, in- en uitvoer van gas 71
Openbare gasdistributie 72
Produktie en verbruik van petroleumprodukten 74
Binnenlands brutoverbruik van primaire energie 76
Verloop van het binnenlands brutoverbruik van primaire energie 77
Saldo van de buitenlandse handel van de B.L.E.U. betreffende de voornaamste vormen van energie 79
Raming van het uiteindelijk netto-energieverbruik naargelang van de economische sectoren en de vorm der aangewende energie 81

Blz.

Zichtbaar metaalverbruik in de landen der E.G.K.S. 83
Produktie van ijzer en staal in de landen der E.G.K.S. 84
Buitenlandse handel in ijzer- en staalprodukten 86
Produktie van non-ferrometalen 87
Buitenlandse handel in non-ferrometalen. Waarde 88
Buitenlandse handel in non-ferrometalen. Hoeveelheid 89
Metaalverwerkende nijverheid. Bestellingen en leveringen 92
Metaalverwerkende nijverheid. Indexcijfers van de verzonden hoeveelheid metaalwaren 95
Buitenlandse handel in de voornaamste metaalwaren. Waarde 96-97
Buitenlandse handel in de voornaamste metaalwaren. Hoeveelheid 98-99
Metaalverwerkende nijverheid. Waarde van de bestellingen en leveringen 100
Metaalverwerkende nijverheid. Werkgelegenheid 101
Buitenlandse handel van nieuwe auto's en rijwielen met of zonder motor 104
Produktie in sommige takken der scheikundige nijverheid 106
Invoer van de voornaamste voor de chemische nijverheid bestemde grondstoffen . 108
Buitenlandse handel in scheikundige produkten. Waarde 109
Buitenlandse handel in scheikundige produkten. Hoeveelheid 110
Buitenlandse handel van de papiernijverheid 113
Produktie van papier en karton 114
Cementproduktie 116
Produktie van de kleinijverheid 117
Buitenlandse handel in bouwstoffen en andere aanverwante fabrikaten van niet-metaalhoudende mineralen. Waarde 118
Buitenlandse handel in bouwstoffen en andere aanverwante fabrikaten van niet-metaalhoudende mineralen. Hoeveelheid 119
Produktie van kalk, kalksteen en kalkderivaten 120
Produktie van de ceramische nijverheid 121
Voorraden weefsels 124
Textielproduktie. Spinnerijen, weverijen, wolbereiding 124
Buitenlandse handel in textielstoffen en textielwaren. Waarde 128-129
Buitenlandse handel in textielstoffen en textielwaren. Hoeveelheid 130-131
Produktie van gebreide goederen 136
Bedrijvigheid in de zuivelnijverheid 138
Bedrijvigheid in sommige takken van de voedingsmiddelenindustrie 139
Buitenlandse handel in voedingswaren en aanverwante produkten. Waarde . . 140
Buitenlandse handel in voedingswaren en aanverwante produkten. Hoeveelheid . 141
Invoer en uitvoer van diamant 143
Buitenlandse handel in huiden, leder en lederwaren 144
Produktie van afgewerkt leder en van schoenen 145
Tabaksindustrie. Verwerkte hoeveelheid 145
Buitenlandse handel in tabak en tabakswaren 146
Omzet in de houtverwerkende nijverheid 147
Buitenlandse handel in hout, kurk en andere plantaardige grondstoffen gebruikt in de borstel- en mandenmakerij en dgl., evenals de afgewerkte produkten hiervan 148
Raming van het waterverbruik in de nijverheid tijdens het jaar 1956. Herkomst en bestemming 149
Raming van het waterverbruik in de nijverheid tijdens het jaar 1956. Herkomst en lokalisatie per bestuurlijk arrondissement 150
Raming van het waterverbruik in de nijverheid tijdens het jaar 1956. Herkomst en lokalisatie per hydrografisch bekken 151

OVERHEIDSFINANCIËN.

Uitvoering der begrotingen van 1949 tot 1956 per kalenderjaar 210
Uitvoering der begrotingen van 1949 tot 1956 per dienstjaar 211

Blz.

Budgettaire uitgaven naar de belangrijkste hoofdstukken en per kalenderjaar . . 214
Budgettaire uitgaven (indeling naar begroting) 215
Gewone fiscale ontvangsten. Indeling volgens categorie der ontvangsten 220
Accijnsrechten en andere gelijkgestelde rechten 222
Ontvangsten van het Zegel en van de met het Zegel gelijkgestelde taksen . . . 224
Niet-fiscale ontvangsten tijdens het kalenderjaar 1956 voor de dienstjaren 1955 en 1956 225
Ontwikkeling van de toestand der Thesaurie in 1955 en 1956 226
Rijksschuld. Toestand einde jaar 228
Verloop van de Rijksschuld 229
Financiële verhouding van de Staat tot de lagere publiekrechtelijke lichamen . 230
Provinciale begrotingen voor 1955 en 1956 232
Vermoedelijke opbrengst van de provinciale belastingen, voor alle provinciën samen, volgens de begrotingen van 1952, 1953, 1954, 1955 en 1956 233
Verdeling van de provinciale uitgaven. Dienstjaren 1949 tot 1956 234
Gemeentelijke begrotingen en rekeningen 235
Gemeentelijke begrotingen voor 1955 en 1956 235
Door de Schatkist te verrichten stortingen aan de gemeenten 236
Gemeentelijke opcentimes op de grondbelasting 237
Verdeling van de gemeentenuitgaven. Dienstjaren 1952 tot 1956 237
Leningen en toelagen aan de gewestelijke en lokale besturen 238
Vergelijkend overzicht van de balansen van het Gemeentekrediet van België op 31 december 239

PRIJZEN.

Prijs- en loonindexcijfers in enkele landen 296
Indexcijfers van de groothandelsprijzen 301
Partiële indexcijfers van de groothandelsprijzen 305
Indexcijfer van de kleinhandelsprijzen 306
Evolutie van de kleinhandelsprijzen per groep van produkten 307

TOERISME.

Ontvangsten en uitgaven uit het vreemdelingen- en reizigersverkeer 192
Indeling der overnachtingen volgens het land van gewone verblijfplaats 194
Indeling der overnachtingen per toeristische streek en volgens het land van verblijfplaats der toeristen in 1956 195
Gemiddelde prijzen voor pension 196
Spreiding der overnachtingen 197
Verloop en ontvangsten van het reizigersverkeer. Nationale Maatschappij der Belgische Spoorwegen 198
Verloop en ontvangsten van het reizigersverkeer. Paketboten Oostende-Dover . 199
Bezettingsgraad in de vakantiehuizen en -centra 200
Inrichtingen voor volksvakantie 201

TRANSPORT (Zie Verkeer).

VERBRUIK.

Verbruik van industriële produkten in 1956 348
Verbruik. Per goederengroep 350
Verkoop van verbruiksgoederen in 1956 351
Verkoop van verbruiksgoederen in 1956. Voedingswaren 351
Verkoop van verbruiksgoederen. Indexcijfers per sector en per goederensoort . . 352
Verkoop op afbetaling. Aantal contracten en verleend krediet volgens de aard der goederen 355
Verkoop op afbetaling. Jaarlijks verleend krediet 356
Verkoop op afbetaling. Achterstallen van drie of meer vervallen termijnen . . . 357

Blz.

VERKEER.

Nationale Maatschappij der Belgische Spoorwegen. Totaal vervoer van goederen bij wagenladingen 154
Nationale Maatschappij der Belgische Spoorwegen. Vervoer van goederen bij wagenladingen volgens de aard van het vervoer 154
Nationale Maatschappij der Belgische Spoorwegen. Reizigersverkeer 156
Nationale Maatschappij van Buurtspoorwegen. Reizigersverkeer 158
Binnenvaart. Totaal vervoer 161
Binnenvaart. Indeling volgens de aard van het vervoer 162
Binnenvaart. Indeling van het vervoer volgens de aard der goederen 163
Binnenvaart. Indeling van het vervoer volgens bekken 164
Vrachtschepenvloot voor de binnenvaart 164
Belgische koopvaardijvloot 165
Aard der schepen van de Belgische vloot 166
Indexcijfers van de vrachtprijzen 167
Internationaal verkeer in de haven van Antwerpen 168
Internationaal verkeer in de haven van Gent 171
Internationaal verkeer in de havens van Brugge en Zeebrugge 172
Internationaal verkeer in de haven van Brussel 173
Handelsverkeer in de Belgische luchthavens 174
Luchtverkeer van de SABENA 175

VERZEKERINGEN.

Levensverzekeringen. Wiskundige reserves 286
Levensverzekeringen. Geïnde premiën 286
Levensverzekeringen. Waarden tot dekking van de wiskundige reserves 287
Kapitalisatieverrichtingen 288
Kapitalisatieverrichtingen. Waarden tot dekking van de wiskundige reserves . . 288
Hypothecaire leningen 289
Hypothecaire leningen met tussenkomst. Waarden tot dekking van de wiskundige reserves 289
Verplichte verzekering der vervoerders met autovoertuigen 290
Verplichte verzekering der vervoerders met autovoertuigen. Waarden tot dekking van de wiskundige reserves 291

VISSERIJ (Zie Zeevisserij).

WERKGELEGENHEID EN WERKLOOSHEID.

Burgerlijke en bezoldigde arbeidskrachten 14
Verloop van de werkgelegenheid naar kunne en beroepsgroep 17
Personeel werkzaam in de private sector van de nijverheid, dehandel en de diensten 18
Aantal arbeiders en uren-arbeiders in sommige bedrijfstakken 20
Aantal gecontroleerde verloren werkdagen 22
Indeling van de volledig werklozen volgens leeftijd 23
Indeling der gecontroleerde volledig werklozen per provincie 24

ZEEVISSERIJ.

Visaanvoer 41
In- en uitvoer van vis, schelp- en weekdieren 41
Handelsverkeer van de B.L.E.U. met Nederland. Vis, schaal- en weekdieren . . 428

LIJST DER GRAFIEKEN (1)

BUITENLANDSE HANDEL VAN DE BELGISCH-LUXEMBURGSE ECONOMISCHE UNIE. Blz.

Speciale handel van de Belgisch-Luxemburgse Economische Unie. Waarde . . 368
Speciale handel van de Belgisch-Luxemburgse Economische Unie. Volume-indexcijfers 369
In- en uitvoer per muntzone 387
Saldo van de handelsbalansen der B.L.E.U. met de E.B.U. en de dollarzone . . 388

GELD EN KREDIET.

Voornaamste determinanten van de tendens op de geldmarkt 261
Indexcijfers van de aandelennoteringen op de beurzen van Brussel en Antwerpen. 271
Beurs van Brussel. Bedrijvigheid 273
Rendement van de voornaamste obligatietypen 275
Stortingen en terugbetalingen op particuliere spaarboekjes bij de Spaarkas . . . 279

NIJVERHEID.

Indexcijfers van de industriële bedrijvigheid 44
Internationale vergelijking van de indexcijfers der industriële bedrijvigheid . . 47
Evolutie van de industriële produktie en van de nijverheidsprijzen van 1947 tot 1956 49
Steenkolenbalans 61
Hoogovencokesbalans 62
IJzer- en staalnijverheid. Produktie en personeelsbezetting 85
Nijverheid der non-ferrometalen. Produktie en personeelsbezetting 90
Nijverheid der non-ferrometalen. Ruwe produkten 91
Metaalverwerkende nijverheid. Totale leveringen (hoeveelheid) en personeelsbezetting 93
Metaalverwerkende nijverheid. Genoteerde bestellingen en totale leveringen (waarde) 94
Stikstofnijverheid. Produktie en personeelsbezetting 107
Papier- en kartonnijverheid. Produktie en personeelsbezetting 112
Cementindustrie. Produktie en personeelsbezetting 116
Glasnijverheid. Produktie en personeelsbezetting 122
Textielnijverheid. Spinnerijen. Produktie en personeelsbezetting 125
Textielnijverheid. Weverijen. Produktie en personeelsbezetting 126
Textielproduktie. Katoen 132
Textielproduktie. Wol 133
Textielproduktie. Vlas 134
Textielproduktie. Rayon 135
Tricotagenijverheid. Produktie en personeelsbezetting 137

(1) Volgens alfabetische rangschikking der hoofdtrefwoorden.

Blz.

OVERHEIDSFINANCIËN.

Fiscale ontvangsten van de Staat 221
Rijksschuld 228

PRIJZEN.

Indexcijfers van de groothandelsprijzen 302
Indexcijfers van de groothandelsprijzen voor nijverheidsprodukten 302
Indexcijfers van de groothandelsprijzen voor ingevoerde en inlandse landbouwprodukten 303
Indexcijfers van de groothandelsprijzen voor ingevoerde en inlandse nijverheidsprodukten 303
Indexcijfers van de kleinhandelsprijzen 308

VERBRUIK.

Verkoop van verbruiksgoederen 353

VERKEER.

Nationale Maatschappij der Belgische Spoorwegen. Vervoer van goederen bij wagenladingen volgens de aard van het vervoer 155
Binnenvaart. Vervoerde goederen 163
Zeeverkeer in de haven van Antwerpen 169
Zeeverkeer in de haven van Gent 171

WERKGELEGENHEID.

Vergelijkende evolutie van de produktie, het arbeiderspersoneel en de gepresteerde uren-arbeiders in verschillende bedrijfstakken 21

KAART

Loop van de bevolking van 1947 tot 1956 11

LIJST
DER GEBRUIKTE AFKORTINGEN

A.S.L.K.	Algemene Spaar- en Lijfrentekas.
BENELUX	Belgisch-Nederlands-Luxemburgse Economische Unie.
B.I.B.	Bank voor Internationale Betalingen. (Bank for International Settlements).
B.I.T.	Bureau International du Travail (U.N.O.). (Internationaal Arbeidsbureau).
B.L.E.U.	Belgisch-Luxemburgse Economische Unie.
B.L.I.W.	Belgisch-Luxemburgs Instituut voor de Wissel.
B.R.T.	Bruto Register Ton.
C.D.C.V.	Centrale Dienst voor Contingenten en Vergunningen.
COBECHAR	Comptoir Belge des Charbons. (Belgisch Steenkolenkantoor).
COFINEX	Raadgevend Comité voor de Coördinatie van de Financiering op Halflange Termijn van de Export.
D.T.	Douanetarief.
D.W.T.	Death Weight Ton.
E.B.U.	Europese Betalingsunie.
E.C.E.	Economic Commission for Europe (U.N.O.). (Economische Commissie voor Europa).
E.G.K.S.	Europese Gemeenschap voor Kolen en Staal.
E.R.P.	European Recovery Program.
EXIMBANK	Export-Import Bank.
FABRIMETAL	Federatie van de Ondernemingen der Metaalverwerkende Nijverheid. (Fédération des Entreprises de l'Industrie des Fabrications Métalliques).
F.A.O.	Food and Agricultural Organization (U.N.O.). (Voedsel- en Landbouworganisatie).
G.A.T.T.	General Agreement on Tariffs and Trade. (Algemene Overeenkomst voor Handel en Tarieven).
H.W.I.	Herdiscontering- en Waarborginstituut.
I.A.T.A.	International Air Transport Association.
I.B.R.D.	International Bank for Reconstruction and Development. (Internationale Bank voor Herstel en Ontwikkeling).
I.C.A.	International Cooperation Administration.
I.E.S.O.	Instituut voor Economisch en Sociaal Onderzoek (Leuven).
I.M.F.	Internationaal Muntfonds.
N.A.T.O. / N.A.V.O.	North Atlantic Treaty Organization. (Noord-Atlantisch Verdrag Organisatie).
N.B.B.	Nationale Bank van België.
N.I.L.K.	Nationaal Instituut voor Landbouwkrediet.
N.I.R.	Nationaal Instituut voor Radio-omroep.
N.I.S.	Nationaal Instituut voor de Statistiek.
N.M.B.S.	Nationale Maatschappij der Belgische Spoorwegen.
N.M.K.N.	Nationale Maatschappij voor Krediet aan de Nijverheid.
N.M.V.B.	Nationale Maatschappij van Buurtspoorwegen.

N.P.F.M.	Nationaal Pensioenfonds voor Mijnwerkers.
N.R.T.	Netto Register Ton.
O.E.E.S.	Organisatie voor Europese Economische Samenwerking.
R.M.Z.	Rijksdienst voor Maatschappelijke Zekerheid.
R.V.A.W.	Rijksdienst voor Arbeidsbemiddeling en Werkloosheid.
SABENA	Société Anonyme Belge d'Exploitation de la Navigation Aérienne.
T.C.I.H.	Type-Classificatie voor de Internationale Handel.
U.N.O.	United Nations Organization.
U.S.A.	United States of America.
U.S.S.R.	Unie der Socialistische Sovjetrepublieken.

INHOUDSTAFEL

Blz.

VOORBERICHT VII

INLEIDING IX

EERSTE DEEL : Bevolking en Werkgelegenheid

HOOFDSTUK I. — BEVOLKING 3

§ 1. — *Algemeen verloop in 1956* 3

§ 2. — *Geografische herverdeling van de bevolking* 4

1. — Evolutie naar het bevolkingscijfer der gemeenten 5

2. — Invloed van de industrialisatie 8

3. — Stads- en nijverheidsagglomeraties 9

4. — Algemeen overzicht en conclusies 10

HOOFDSTUK II. — WERKGELEGENHEID EN WERKLOOSHEID 13

Afdeling I. — Werkgelegenheid 13

Afdeling II. — Werkloosheid 22

TWEEDE DEEL : Produktie van goederen en diensten

HOOFDSTUK I. — LANDBOUW EN VISVANGST 27

Afdeling I. — Landbouw 27

§ 1. — *Algemeen overzicht* 27

1. — Landbouwpolitiek 27

2. — Algemene toestand van de landbouw 28

§ 2. — *Toestand per sector* 32

1. — Akkerbouw 32

a) Graangewassen 32

b) Droge groenten 34

c) Nijverheidsgewassen 35

d) Knolgewassen 36

e) Grasland en groenvoeder 37

2. — Veehouderij 37

3. — Tuinbouw 39

Afdeling II. — Zeevisserij 40

Blz.

HOOFDSTUK II. — NIJVERHEID 43

Afdeling I. — Algemeen overzicht van de industriële bedrijvigheid. Reglementeringsmaatregelen 43

Afdeling II. — Produktieverloop per bedrijfstak 55

§ 1. — *Energie en er mee samenhangende activiteiten* 55
1. — Vaste brandstoffen 56
2. — Elektriciteit 70
3. — Steenkoolgas 71
4. — Petroleum 73
5. — Energiebalans 75

§ 2. — *Metaalnijverheid* 82
1. — IJzer- en staalnijverheid 83
2. — Industrie der non-ferrometalen 87
3. — Metaalverwerkende nijverheid 92
a) Staal- en ijzergieterijen, draadtrekkerijen, koud getrokken en koud gewalst staal 102
b) Andere niet-mechanische produkten 102
c) Vervoermaterieel 102
d) Niet-elektrische mechanische machines, toestellen en apparaten . 105
e) Elektrische toestellen en apparaten 105
f) Handvuurwapens en hun munitie 105

§ 3. — *Scheikundige nijverheid* 106
1. — Eigenlijke chemische nijverheid 106
2. — Rubbernijverheid 111

§ 4. — *Papiernijverheid* 112

§ 5. — *Bouwbedrijvigheid, bouwstoffennijverheid en aanverwante bedrijfstakken* 114
1. — Bouwbedrijvigheid 114
2. — Bouwstoffennijverheid en aanverwante bedrijfstakken 115
a) Cementnijverheid 116
b) Kleinijverheid 117
c) Groeven 117
d) Kalknijverheid en aanverwante sectoren 119
e) Ceramische nijverheid 120
f) Glasnijverheid 121

§ 6. — *Textielnijverheid* 123
1. — Algemeen overzicht 123
2. — Overzicht per sector 132
a) Katoen 132
b) Wol 133
c) Bastvezels 134
d) Kunstgarens en -vezels 135
e) Tricotagenijverheid 136
f) Confectienijverheid 137

§ 7. — *Voedingsmiddelenindustrie en aanverwante bedrijfstakken* 138

§ 8. — *Diamantnijverheid* 142

§ 9. — *Diverse industrieën* 143
1. — Huiden-, leder- en schoennijverheid 143
2. — Tabaksnijverheid 145

Blz.

3. — Houtverwerkende nijverheid 147

AFDELING III. — WATERVOORZIENING 149

HOOFDSTUK III. — VERKEER 153

§ 1. — *Nationale Maatschappij der Belgische Spoorwegen* 153

§ 2. — *Nationale Maatschappij van Buurtspoorwegen* 158

§ 3. — *Wegvervoer* 159

§ 4. — *Binnenscheepvaart* 161

§ 5. — *Zeescheepvaart* 165

§ 6. — *Havenbedrijvigheid* 168

1. — Haven van Antwerpen 168

2. — Haven van Gent 170

3. — Havens van Brugge en Zeebrugge 172

4. — Haven van Brussel 173

§ 7. — *Luchtvaart* 173

§ 8. — *Telegraaf en Telefoon* 176

HOOFDSTUK IV. — DISTRIBUTIE 179

§ 1. — *Indeling van de distributieondernemingen* 179

1. — Handelsondernemingen 179

2. — Bedrijvigheid der vreemdelingen in de distributiesector 181

a) Geografische spreiding 181

b) Uitgeoefend beroep en uitgeoefende economische bedrijvigheid . . 182

3. — Leurhandel 184

§ 2. — *Oprichting en opheffing van distributieondernemingen* 184

1. — Handelsregister 184

2. — Evolutie bij de handelsvennootschappen 185

3. — Faillissementen en gerechtelijke akkoorden 187

§ 3. — *Omzetcijfers* 187

1. — Verkoop van verbruiksgoederen 187

2. — Ontvangsten van het Zegel en van de met het Zegel gelijkgestelde taksen 189

§ 4. — *Krediet aan de distributie* 190

HOOFDSTUK V. — TOERISME 191

§ 1. — *Economisch belang van het toerisme* 191

1. — Werkgelegenheid en investeringen 191

2. — Deviezenaanbreng 192

§ 2. — *Toeristische bedrijvigheid* 193

1. — Financiële resultaten van het hotelbedrijf 193

2. — Invloed op het verkeer 197

§ 3. — *Sociaal toerisme* 199

1. — Logements- en pensionverschaffing tegen billijke prijzen 200

2. — Spreiding van het verlof 200

3. — Sparen voor de vakantie 201

4. — Transport tegen verminderde prijzen 201

§ 4. — *Belgisch toeristisch verkeer in het buitenland* 201

Blz.

DERDE DEEL : Financiën, Geld en Krediet

HOOFDSTUK I. — OVERZICHT VAN HET MONETAIR EN FINANCIEEL BELEID 205

HOOFDSTUK II. — OVERHEIDSFINANCIËN 209

Afdeling I. — Rijksfinanciën 209

§ 1. — *Algemene budgettaire toestand* 209

§ 2. — *Uitvoering van de begrotingen der uitgaven* 212

1. — Gewone uitgaven 212

2. — Buitengewone uitgaven 216

§ 3. — *Uitvoering van de Rijksmiddelenbegroting* 216

1. — Fiscale politiek 216

a) Directe belastingen 217

b) Douanen en accijnzen 217

c) Registratie 217

2. — Fiscale ontvangsten 219

a) Directe belastingen 221

b) Douanen en accijnzen 222

c) Registratie 223

3. — Niet-fiscale ontvangsten 224

§ 4. — *Uitvoering van de begroting der buitengewone ontvangsten* 225

§ 5. — *Financiering van de thesaurieverrichtingen* 226

1. — Algemene beschouwingen 226

2. — Verloop van de Rijksschuld 227

a) Binnenlandse schuld 227

b) Buitenlandse schuld 229

Afdeling II. — Provinciale en gemeentelijke financiën 230

§ 1. — *Provinciale financiën* 232

1. — Inkomsten der provinciën 233

2. — Uitgaven der provinciën 233

§ 2. — *Gemeentelijke financiën* 234

1. — Inkomsten der gemeenten 236

2. — Uitgaven der gemeenten 237

§ 3. — *Provinciale en gemeentelijke investeringen* 238

§ 4. — *Gemeentekrediet van België* 240

HOOFDSTUK III. — GELD EN KREDIET 241

Afdeling I. — Geldhoeveelheid en netto goud- en deviezenvoorraad 241

§ 1. — *Verloop van de geldhoeveelheid* 241

§ 2. — *Tegenposten van de geldhoeveelheid* 243

§ 3. — *Netto goud- en deviezenvoorraad van de Nationale Bank van België* 248

1. — Wisselpolitiek 248

2. — Verloop van netto goud- en deviezenvoorraad van de Nationale Bank van België 249

Blz.

AFDELING II. — GELDMARKT 252

§ 1. — *Evolutie van de kredietverlening aan bedrijven en particulieren door de geldscheppende instellingen* 253

§ 2. — *Depositobanken* 255

1. — Evolutie van de actiemiddelen 255

2. — Evolutie van de kredieten 257

a) Kredieten aan bedrijven en particulieren 257

b) Kredieten aan de overheidssector 259

§ 3. — *Herdiscontering- en Waarborginstituut* 260

§ 4. — *Nationale Bank van België* 262

1. — Kredieten aan bedrijven en particulieren 262

2. — Kredieten aan de overheidssector 264

AFDELING III. — KAPITAALMARKT 265

§ 1. — *Uitgiften* 266

1. — Overheidssector 266

2. — Uitgiften van Belgische en Kongolese handels- en nijverheidsvennootschappen 267

§ 2. — *Effectenbeurzen* 270

1. — Niet vast renderende waarden 270

2. — Vast renderende waarden 273

§ 3. — *Hypothecaire inschrijvingen* 277

§ 4. — *Parastatale spaar- en kredietinstellingen* 277

1. — Algemene Spaar- en Lijfrentekas 277

2. — Nationale Maatschappij voor Krediet aan de Nijverheid 280

a) Verleende kredieten 280

b) Financiering van de verrichtingen 281

3. — Nationale Kas voor Beroepskrediet 282

a) Verleende kredieten 282

b) Financiering van de verrichtingen 282

4. — Nationaal Instituut voor Landbouwkrediet 283

5. — Centraal Bureau voor Hypothecair Krediet 283

a) Verleende kredieten 283

b) Financiering van de verrichtingen 284

HOOFDSTUK IV. — VERZEKERINGEN 285

§ 1. — *Levensverzekeringen* 285

1. — Wiskundige reserves 285

2. — Geïnde premiën 286

3. — Activa-tegenwaarden van de wiskundige reserves 286

§ 2. — *Kapitalisatie* 287

§ 3. — *Hypothecaire leningen door privé-instellingen voor hypothecair krediet* . . . 289

§ 4. — *Verplichte verzekering tegen burgerlijke verantwoordelijkheid voor de ondernemingen van vervoer met autovoertuigen* 291

Blz.

VIERDE DEEL : Prijzen en Inkomens

HOOFDSTUK I. — PRIJZEN 295

AFDELING I. — PRIJSPOLITIEK 296

AFDELING II. — EVOLUTIE DER PRIJZEN 298

§ 1. — *Grondstoffenmarkten* 298

§ 2. — *Belgische groothandelsprijzen* 300

1. — Algemeen overzicht 300

2. — Evolutie per groep van produkten 304

§ 3. — *Kleinhandelsprijzen* 306

AFDELING III. — PRIJSSUBSIDIES 308

HOOFDSTUK II. — INKOMENS 311

AFDELING I. — INKOMENS UIT DE ARBEID 311

§ 1. — *Arbeidsbetrekkingen en sociale onderhandelingen* 311

§ 2. — *Verloop van de bezoldigingen* 315

§ 3. — *Sociale lasten en uitkeringen* 321

1. — Stelsel voor zelfstandige arbeiders 321

2. — Speciale stelsels : mijnwerkers en zeelieden 323

3. — Algemeen stelsel voor maatschappelijke zekerheid 323

a) Uitkeringen 323

b) Bijdragen 324

4. — Geldmiddelen van de stelsels voor maatschappelijke zekerheid . . . 324

5. — Andere branches 326

6. — Internationale wetgeving 326

AFDELING II. — INKOMENS UIT VENNOOTSCHAPPEN 326

§ 1. — *Algemeen overzicht* 326

§ 2. — *Resultaten van de vennootschappen volgens de plaats van hun bedrijfszetel* . . 328

1. — Vennootschappen met bedrijfszetel in België 328

2. — Vennootschappen met bedrijfszetel in Belgisch-Kongo 328

3. — Vennootschappen met bedrijfszetel in het buitenland 331

§ 3. — *Resultaten van de vennootschappen met bedrijfszetel in België volgens de aard van hun bedrijvigheid* 331

VIJFDE DEEL : Investeringen en Verbruik

HOOFDSTUK I. — INVESTERINGEN 341

HOOFDSTUK II. — VERBRUIK 347

AFDELING I. — VERBRUIK VAN INDUSTRIËLE PRODUKTEN 347

AFDELING II. — VERBRUIK DER PARTICULIEREN 348

§ 1. — *Verbruik per goederengroep* 349

§ 2. — *Verkoop van verbruiksgoederen in de grote distributieorganismen* 351

§ 3. — *Verbruikskrediet* 354

Blz.

ZESDE DEEL : Buitenlandse economische betrekkingen

HOOFDSTUK I. — BUITENLANDSE HANDEL VAN DE BELGISCH-LUXEMBURGSE ECONOMISCHE UNIE 361

Afdeling I. — Beschouwingen van algemene aard 361

Afdeling II. — Handelspolitiek 363

Afdeling III. — Algemene evolutie van de speciale handel 367

Afdeling IV. — Structuur van de buitenlandse handel 370

Afdeling V. — Geografische indeling van de speciale handel 378

§ 1. — *Landen van herkomst* 378

§ 2. — *Landen van bestemming* 382

Afdeling VI. — Handelsbalans 386

Afdeling VII. — Betalingsbalans 391

§ 1. — *Lopende transacties* 392

1. — Goederentransacties 392

2. — Onzichtbare transacties 393

§ 2. — *Transacties op de kapitaalrekening* 394

§ 3. — *Financieringsverrichtingen* 394

HOOFDSTUK II. — INTERNATIONALE ECONOMISCHE SAMENWERKING . 399

Afdeling I. — Algemene Overeenkomst voor Handel en Tarieven 399

Afdeling II. — Organisatie voor Europese Economische Samenwerking . . . 402

Afdeling III. — Europese Gemeenschap voor Kolen en Staal 406

§ 1. — *Gemeenschappelijke kolen- en staalmarkt* 406

§ 2. — *Financiële problemen* 407

§ 3. — *Arbeidsproblemen* 408

§ 4. — *Buitenlandse betrekkingen* 409

Afdeling IV. — Gemeenschappelijke Markt en Euratom 409

Afdeling V. — Belgisch-Nederlands-Luxemburgse Economische Unie 412

§ 1. — *Verloop der onderhandelingen* 412

§ 2. — *Economische toestand van het Groothertogdom Luxemburg* 413

§ 3. — *Economische toestand van Nederland* 417

1. — Produktie en werkgelegenheid 417

2. — Buitenlandse handel 420

3. — Financiën 422

4. — Prijzen en lonen 424

§ 4. — *Handelsverkeer tussen de B.L.E.U. en Nederland* 426

1. — Invoer van de B.L.E.U. 427

2. — Uitvoer van de B.L.E.U. 428

Blz.

ZEVENDE DEEL : Economische betrekkingen van België met Belgisch-Kongo en Ruanda-Urundi

Afdeling I. — Handelsbetrekkingen tussen de Belgisch-Luxemburgse Economische Unie en Belgisch-Kongo en Ruanda-Urundi . . . 433

§ 1. — *Invoer in de Belgisch-Luxemburgse Economische Unie* 435

§ 2. — *Uitvoer uit de Belgisch-Luxemburgse Economische Unie* 436

Afdeling II. — Betalingsbalans tussen de Belgisch-Luxemburgse Economische Unie en Belgisch-Kongo en Ruanda-Urundi 440

Lijst der statistische tabellen 445

Lijst der grafieken 453

Lijst der gebruikte afkortingen 455

Inhoudstafel 457